



Владимир Бартол

АЛАМУТ

PARADOX

**ВЛАДИМИР БАРТОЛ
АЛАМУТ**

Хасан ибн Сабах... единственият духовен водач, който има какво да каже в Космическата ера.

Уилям Бъроуз

Нищо не е истинно, всичко е позволено.

Хасан ибн Сабах

Асиметрична война, психологическа война, нападения, изпълнени с хирургична точност.

Историята на Хасан ибн Сабах е история за секс, наркотици, митове и убийства. Изолирана планинска крепост, райска градина, натопени в отрова ками и потайни политически маневри са съставките на тази алхимична смес, която без съмнение е една от най-вълнуващите истински истории, разказвани някога.

Уес Мур

През последните петнадесет години романът *Аламут* (1938) на Владимир Бартол превиждава истински ренесанс в световен мащаб — при това не само заради видеоигрите от серията *Assassin's Creed*, които е вдъхновил. Романът засяга проблемите на религиозните войни и исламския фундаментализъм, а авторовите прозрения са сочени за пророчески по отношение на съвременните форми на тероризъм.

* * *

Co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held

responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия.

Тази публикация отразява само личните виждания на нейния автор и от Комисията не може да бъде търсена отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

ЗА ТАЗИ КНИГА

Романът „Аламут“ на Владимир Бартол (1903–1967) е най-популярната словенска литературна творба в световен мащаб, издавана над 70 пъти на над 30 езика. Той излиза на бял свят през 1938 г. и се счита за алегория на италианския фашизъм и репресиите на режима над словенското малцинство в Италия — тема, залегнала и в други произведения на автора. Първото издание на „Аламут“ иронично е посветено на Бенито Мусолини.

Действието в романа се развива през XI век на територията на някогашна Персия и възкресява историята на Хасан ибн Сабах, (роден ок. 1034, според други източници ок. 1052–1054) шиитски духовен водач, бизнесмен, учен, ересиарх, мистик, убиец, аскет, политически революционер и основоположник и първи Велик майстор на ордена на федаините-асасини, съученик на Омар Хаям и Низам ал Мулк, покъсния Велик везир на Селджукската империя и първа (видна) жертва на асасините. Обучаваният в суфизъм и Кабала ибн Сабах създава строго йерархизирана пирамидална структура, състояща се от седем нива на посвещение, която е възприета и доразвита както от ордена на тамплиерите, съвременници на асасините, така и от възникнали покъсно тайни общества като розенкройцерите, франкмасоните или баварските илюминати.

Завзел с хитрост непревземаемата със сила планинска крепост Аламут, наричаният „първи политически терорист“ ибн Сабах се самопровъзгласява за пророк и започва да гради стройна система на подчинение, базирана на коктейл от религиозна индоктринация, канабиноиди и плътски удоволствия. Неговите ученици, федаините, твърдо вярват, че „Стареца от планината“ единствен държи ключа към Райските градини и с радост отдават живота си в негова служба.

ЗА АВТОРА

Владимир Бартол (1903–1967 г.) е изтъкнат писател, драматург, есеист и критик. Роден в Триест, той е сред водещите словенски интелектуалци, признат за един от големите класици в словенската литература за XX век. През 20-те години на миналия век Бартол следва философия, теология, биология и психология в Париж и Любляна и се нарежда сред първите, популяризирали идеите на Фройд в бивша Югославия. По време на Втората световна война Бартол взима участие в съпротивата срещу нацистката окупация на Югославия.

„Аламут“, вторият от двата романа на Бартол, представлява еманацията на неговите идеи и опит по въпросите на тоталитаризма, събран преди и по време на Втората световна война. Писателят не дочаква огромния успех на творбата си, но го очаква и предвижда — при това с плашеща точност. На 24 юли 1938 г., половин век преди френското издание на творбата (1988), белязalo началото на западноевропейския ѝ пробив, Владимир Бартол пише в дневника си:

„Имах усещането, че пиша за публика, която ще живее след петдесет години...“

Завърших «Ачамут» в 5:45 сутринта. Доволен. В тези последни дни постоянно треперех да не би някой да ми я открадне, да избухне пожар или да се случи нещо друго. Към края си въобразявах, че дори някой може да ме убие или да претърпя злополука, но «Аламут» бе почти готов. При все това не можах да се отпусна докато не написах и последната буква. Нека някой ме убие — в «Аламут» аз съм безсмъртен.“

Нищо не е истинно, всичко е позволено.

(Върховен принцип
на исмаилизма)

Omnia in numero et mensura.^[1]

[1] *Omnia in numero et mensura* (лат.) — „Ти си наредил всичко с мяра, брой и тегло.“ — Бел.прев. ↑

ПЪРВА ГЛАВА

През пролетта на хиляда деветдесет и втора година по стария военен път, който идва от Самарканд и Бухара, през северен Хорасан, и след това се извира по подножието на планините Алборз, се влачеше един доста голям керван. Бяха напуснали Бухара, щом снегът беше започнал да се топи, и вече няколко седмици бяха на път. Джелепите размахваха бичовете си и дрезгаво навикваха животните, които вече бяха твърде уморени. В редица едни след други пристъпваха катъри, едногърби камили и туркестански двугърби камили и предано носеха товара си. На ниски космати кончета яздише въоръженят ескорти и с чувство на досада и нетърпение поглеждаше към дългата планинска верига, която вече се очертаваше на хоризонта. Всички бяха уморени от бавната езда и едва чакаха да стигнат до целта на пътуването си. Все по-близо се виждаше заснеженият конус на Демавенд, докато от погледите им не го скриха предпланините, покрай които минаваше пътят. Подухна свеж планински въздух, който денем освежаваше хората и добитъка. Нощите обаче ставаха леденостудени и пазачите и джелепите с мърморене се скупчваха около огньовете.

На една от камилите, между двете й гърбици, беше закрепена малка колибка, подобна на клетка. От време на време една ръчичка отместваше перденцето на прозорчето и отвътре надничаше плахо момичешко лице. Големи, зачервени от сълзи очи гледаха хората, като че ли търсеха от тях отговор на трудния въпрос, който я измъчваше през целия път — къде я карат и какво смятат да правят с нея. Никой обаче не говореше за нея. Само водачът на кервана, мрачен петдесетгодишен мъж с провиснала арабска мантия и огромен бял тюрбан на главата, недоволно трепваше с очи, когато тя се покажеше на прозорчето. Щом го видеше, тя бързо дърпаща пердето и се скриваща във вътрешността на клетката си. Откакто я откупиха от господаря й в Бухара, тя живееше в смъртен страх, примесен с трескаво любопитство за съдбата, която я очакваше.

Един ден, когато бяха изминали по-голямата част от пътя, по склона от дясната им страна се спусна група конници и им препречи пътя. Животните в началото на кервана спряха сами. Водачът и пазачите извадиха тежките си криви саби и се разделиха, готови за атака. От нападателите се отдели един мъж на нисък кестеняв кон и се приближи до кервана на разстояние, колкото да се чува гласът му. Извика уговорената парола и получи отговор от водача на кервана.

Двамата мъже препуснаха един към друг, любезно се поздравиха, след което новата дружина пое водачеството. Керванът отби от пътя, навлезе в храсталациите и не спря чак до среднощ. Накрая се разположиха на стан в средата на малка котловина, до която долиташе далечното боботене на планинска река. Запалиха огньове, набързо хапнаха нещо и заспаха като пребити.

Призори вече бяха на крака. Водачът на кервана се приближи до колибката, която през нощта джелепите бяха свалили от камилата и поставили на земята, дръпна пердето и с рязък глас извика:

— Халима!

Плахото лице се показва на прозореца, след това ниската, тясна вратичка се отвори. Здрава ръка сграбчи момичето за китката и го издърпа от колибата.

Халима цялата се тресеше. „Свършено е с мене“, мислеше си тя.

Повелителят на чужденците, които снощи се бяха присъединили към кервана, държеше черна кърпа в ръцете си. Водачът на кервана му кимна и чужденецът, без да проговори, сложи кърпата върху очите на момичето и я завърза здраво на тила му. След това се качи на коня си, метна момичето на седлото пред себе си и го покри с широката си роба. Размениха няколко думи с водача на кервана и подкара коня в галоп.

Халима се сви на малко кълбо и от страх се притисна към ездача.

Все по-близо се чуваше шумът на планинския поток. На някакво място спряха и ездачът размени няколко думи с някого. После отново пришпори коня си. Сега обаче вървеше по-бавно и по- внимателно и на Халима ѝ се стори, че пътят е много тесен и се движи точно покрай планинския поток. От дълбочината задуха студен въздух и ужас пак скова лицето ѝ.

Отново спряха. Халима чу викове и тропот и когато отново се спуснаха в галоп, под копитата се разнесе глухо бучене. Бяха

преминали моста през потока.

Онова, което се случи след това, ѝ се стори като призрачен сън. Чуваше викове и крясъци, като че ли се препираха цяла войска мъже. Ездачът скочи от коня, без да я изпуска от робата си. Забърза заедно с нея по равно, след това по никакви стълби, докато не ѝ се стори, че около нея рязко се стъмни. Изведнъж ездачът отгърна робата си и Халима усети как я грабват други ръце. Затресе се в почти предсмъртен ужас. Човекът, който я взе от ездача, едва забележимо се захили. Тръгна бързо с нея на ръце по никакъв коридор. Неочаквано почувства странна хладина, сякаш се намираха в подземно помещение. Опитваше да не мисли за нищо. Но не можеше. Струваше ѝ се, че наближава последният и най-страшен момент.

Мъжът, който я държеше, започна с една ръка да опипва стената. Напипа никакъв предмет и силно замахна с него. Чу се силен удар по капак.

Халима изпища и опита да се изтъргне от ръцете на мъжа. Той се засмя и каза почти любезно:

— Недей да скимтиш, павианче! Никой няма да те одере.

Дочу се скърдане на железа и през превръзката на очите си Халима усети, че отново се появи светлина. „Ще ме хвърлят в затвора“, помисли си тя. Под нея се носеше тътен на вода. Тя затаи дъх.

Отекна шляпането на боси крака. Някой се приближи и мъжът, който я държеше, я остави на новодошлия.

— Ето я, Ади — каза той.

Ръцете, които сега я хванаха, бяха силни като лъвски лапи и съвсем голи. Сигурно и гърдите му бяха голи. Тя усети това, когато той я придърпа към себе си. Май беше истински великан.

Халима се остави на съдбата си. Безучастно следеше какво се случва с нея. Мъжът премина тичешком през никакво въжено мостче, което страховито се заизвива под тежестта им. След това земята под краката му *заскърца*, все едно беше посыпана с дребни камъчета. Тя усети приятната топлина на слънчевите лъчи, чиято светлина проникваше през превръзката на очите ѝ. Отнякъде достигна ухание на свежа зеленина и цветя.

Мъжът скочи заедно с момичето в една лодка, която силно се залюля. Халима извика и трескаво се вкопчи във великана. Той се

засмя с висок, почти детски глас и успокоително каза:

— Не бой се, малка газелке. Само да те прекарам оттатък и пристигаме... Седни тук!

Постави я на удобна седалка и се хвана за веслата.

Стори ѝ се, че долови далечен смях, весел момичешки смях. Заслуша се по- внимателно. Не, не ѝ се струваше. Вече различаваше отделни гласове. Камък ѝ падна от сърцето. Където има такива весели хора, не може да я очаква нищо лошо.

Лодката се прилепи до брега. Мъжът вдигна момичето на ръце и стъпи с него на твърдата земя. Понесе я няколко крачки нагоре и я сложи на земята. Разнесе се силен писък и Халима дочу приближаващо се шляпане на сандали. Великанът се засмя и извика:

— Ето я!

След това се върна в лодката и отплува.

Едно от момичетата пристъпи към Халима и свали превръзката от очите ѝ. През това време другите разговаряха помежду си.

— Колко е мъничка — каза една.

Друга добави:

— И колко е млада още. Направо дете.

— Гледайте колко е слабичка — отбеляза трета. — Сигурно от пътя.

— Висока и тънка е като кипарис.

Превръзката се съмъкна от очите на Халима. Тя застине от учутиване. Около нея се простираха безкрайни градини, обсипани с първите пролетни цветя. Момичетата, които я обграждаха, бяха красиви като хурии. Най-красива от всички беше тази, която ѝ свали превръзката.

— Къде съм? — попита с треперещ гласец. Момичетата прихнаха в смях, като че ли нейната плахост ги забавляваше. Бузите ѝ пламнаха. Но тази, която свали превръзката от очите ѝ, нежно я прегърна през кръста и каза:

— Не бой се, скъпо дете. При добри хора си.

Гласть ѝ беше покровителствено топъл. Халима се притисна към нея и главата ѝ се изпълни с глупави мисли. „Може би съм дошла при някакъв цар?“, мислеше си тя.

Изкачиха се по пътечка, посыпана с кръгли бели камъчета. От лявата и дясната страна на равни разстояния имаше лехи с цъфнали

лалета и зюмбули с най-различни размери и цветове. Някои лалета бяха огненожълти, други яркочервени или виолетови, трети пък шарени или пъстри.

Зюмбуолите бяха бели или бледорозови, светло и тъмносини, лилави и светложълти. Някои от тях бяха нежни и прозрачни, сякаш от стъкло. По краищата растяха теменужки и иглики. На места бяха напъпили перуники и нарциси. Тук-таме разтваряше първите си цветове разкошна бяла лилия.

Омаен аромат изпълваше въздуха.

Халима не можеше да повярва.

Минаха покрай насаждения с рози. Храстите им бяха грижливо подрязани и на клонките се виждаха дебели пъпки, от които вече надничаха червени, бели и жълти цветове.

Пътеката ги отведе по-нататък през гъстия храсталак от нарове, обсипани с червени цветове. След това се редяха лимони и праскови. Стигнаха в овощни градини, където цъфтяха бадеми и дюли, ябълки и круши.

Очите на Халима бяха станали огромни.

— Как ти е името, малката? — попита я едно от момичетата.

— Халима — тихо прошепна тя.

Момичетата се засмяха. Халима едва не се разплака.

— Не се смейте, грозни маймунки! — скара им се покровителката на Халима. — Оставете момичето на мира, да си поеме дъх! Уморена е и объркана.

А на Халима каза:

— Не им се сърди за тяхната палавост. Млади са и весели, като ги опознаеш по-добре, ще видиш, че не са лоши. И те ще те обикнат.

Стигнаха до горичка само от кипариси. Халимаолови ромолене на вода, което идващо от всички страни. Някъде отдалеч долитащ глух тътен, като от поток, който се излива в някой водопад. През дърветата започна да просветства. Халима погледна любопитно. Скоро различи малък замък да се белее в слънчевите лъчи по средата на голяма поляна. Пред него имаше кръгло езерце с шумящ водосkok. Там спряха и Халима се огледа около себе си.

От всички страни ги заобикаляха високи планини. Слънцето опираше в стръмните скали и осветяваше заснежените им гребени. Тя погледна към посоката, от която бяха дошли. Огромна скала, като

планина, сякаш нарочно беше търкулната в края на долината между два стръмни склона, които образуваха клисура. На скалата блестеше, огряна от сутрешното слънце, мощна крепост.

— Какво е това? — страхливо попита тя и посочи с ръка към стените, в краищата на които стърчаха две високи кули.

Нейната покровителка ѝ отговори:

— За въпроси ще има достатъчно време. Уморена си и най-напред трябва да те изкъпем, нахраним и да те оставим да си починеш.

Полека Халима се отърси от страха и започна любопитно да оглежда своите спътнички. Струваше ѝ се, че са една от друга по-прекрасни и по-красиво облечени. Докато ходеха, се чуваше

шумоленето на коприната на широките им шалвари. Почти всяка имаше свой цвят, който най-много ѝ прилягаше. Тесните им елеци бяха разкошно извезани и украсени със златни пафти, в които бяха вградени скъпоценни камъни.

Под тях се виждаха бели или ярко боядисани ризи от най-тънка коприна. На краката си носеха богато украсени гривни, а около вратовете — огърлици от бисери или корали. Някои бяха гологлави, а около главите на други бяха увити кърпи във формата на малък тюрбан. Сандалите им бяха изкусно ушити от цветна кожа.

Халима погледна своите бедни дрехи и я хвана срам.

„Сигурно заради това ми се смееха преди малко“, помисли си тя.

Наблизиха замъка. Той имаше кръгла форма и към него водеше ниско, виещо се в кръг стълбище от бял камък. Множество колони поддържаха тавана, като в някакво древно светилище.

Отвътре излезе състарена жена. Беше суха и издължена, ходеше изправена и гледаше някак надменно. Имаше мургава кожа и силно хълтнали бузи. В големите ѝ тъмни очи се четеше нещо трескаво, а тънките ѝ устни бяха стиснати и създаваха впечатление за строгост и решителност. Иззад нея дотича някаква жълтеникова котка, която беше много голяма и с необичайно високи крака. Тя се вгледа в Халима и враждебно заръмжа.

Халима извика от страх и се притисна към своята покровителка. Тя се опита да я успокои с думите:

— Не се страхувай от нашия Ахриман. Той е истински гепард, но е кротък като агне и на никого не прави зло. Когато те опознае, ще станете добри приятели.

Тя повика животното и здраво го хвана за нашийника.

Говореше му, докато гепардът не престана да ръмжи и да се зъби.
След това каза на Халима:

— Виждаш ли, стана много по-кротък. Като се преоблечеш, ще стане съвсем питомен. Сега го погали хубаво, за да свикне с тебе. Само не се страхувай, аз го държа здраво.

Халима преодоля първоначалния си страх. Наведе се силно напред, хвана се с лявата ръка за коляното, а с дясната съвсем лекичко погали гепарда по гърба. Животното се изви като истинска котка и приятелски замърка. Халима отскочи рязко, но после се засмя заедно с момичетата.

— Коя е тази плашлива маймунка, Мириям? — попита старата жена нейната покровителка, пронизвайки Халима с очи.

— Ади ми я предаде, Апама. Много е плашлива, казва се Халима.

Жената пристъпи към Халима, измери я от глава до пети и я опипа, както купувач опипва кон.

— Может би не е толкова зле. Само трябва да я нахраним, да не е толкова мършава.

После добави с особена злоба:

— Казваш, че онова скопено черно животно ти я предаде? Тоест държал я е в ръцете си?! Ох, тоя недъгав мерзавец. Как може Сеидуна да му има такова доверие!

— Ади само изпълни дълга си, Апама — отговори ѝ Мириям. — Нека отидем сега да се погрижим за това дете.

Тя хвана Халима под ръка, като продължаваше да държи гепарда за нашийника, и поведе и двамата по стълбите към сградата. Момичетата ги последваха.

Влязоха във висок коридор, който обикаляше цялото здание. Стените бяха от полиран мрамор, така че в тях предметите се отразяваха като в огледало. Крачките им загълъхваха в разкошния килим. На един от многобройните изходи Мириям изпусна гепарда. Той веднага избяга на високите си като на куче крака, любопитно извръщайки сладката си котешка главичка към Халима, която най-сетне си отдъхна.

Свиха по друг, напречен коридор и влязоха в кръгла зала с високи сводове. Халима извика от учудване. Такава красота не си беше

представяла дори насьн. Светлината проникваше през стъклен покрив, който беше направен от отделни парчета в цветовете на дъгата. Виолетови, сини, зелени, жълти, червени и бледи спопове светлина попадаха в кръгъл басейн, в който лекичко се плискаше водата, разклащаща от невидимо течение. Шарените цветове си играеха на повърхността на водата, разсипваха се по-нататък по пода и опираха в диваните край стените, пред и върху които бяха наредени майсторски изvezани възглавници.

Халима спря при входа с ококорени очи и отворена уста. Мириям я гледаше и тихо се усмихваше. Наведе се над басейна и потопи ръка във водата.

— Приятно топла е — каза тя. Нареди на момичетата, които дойдоха след тях, да пригответ всичко необходимо за банята. После започна да съблича Халима.

Халима я хвана срам. Скри се зад Мириям и заби поглед в земята. Момичетата любопитно я оглеждаха и хихикаха с половин глас.

— Вън, негодници такива! — натири ги Мириям. Те веднага се подчиниха и излязоха. Мириям завърза косите на Халима на опашка на темето ѝ, за да не се намокрят, и след това я потопи в басейна. Добре я изтърка и изми. След това я изведе от водата и хубаво я изтри с една мека кърпа. Каза ѝ да облече копринена риза и широки шалвари, които момичетата бяха приготвили. Даде ѝ красиво елече, което ѝ беше прекалено широко, и след това ѝ сложи шарена пола, която стигаше до коленете ѝ.

— За днес ще трябва да се задоволиш с моите дрехи — каза тя.
— Но скоро ще ти ушием нови, по твоя мярка, и ще видиш, че ще ти харесат.

Сложи я да седне на едно легло и ѝ подложи един куп възглавници.

— Почини си малко, а аз ще погледна какво са ти приготвили момичетата за хапване.

Погали я с меката си розова ръка по лицето. В този момент и двете усетиха, че се обичат. Халима рязко, инстинктивно целуна нежните пръсти на своята покровителка. Мириям я погледна уж лошо, но Халима усещаше, че не ѝ се сърди. Усмихна се блажено.

Веднага щом Мириям излезе, Халима не издържа на умората. Опитваше се да пребори съня. После си каза: само да погледна още веднъж. Но вече беше заспала дълбоко.

Когато се събуди, отначало не знаеше нито къде се намира, нито какво става с нея. Отметна завивката, с която момичетата я бяха покрили, докато спеше, за да не настине, и седна на края на леглото. Разтърка очи и се загледа в приятелските лица на момичетата, осветени от разноцветните лъчи. Беше вече късен следобед. Мириям коленичи до нея на една възглавница и й даде купичка студено мляко. Халима я взе и жадно я изпи.

Мириям отново й наля мляко от една шарена стомна и Халима го изпи на един дъх. Една тъмнокожа девойка се приближи до нея и й предложи на позлатен поднос най-различни сладки, направени от жито, мед и сухи плодове. Халима изяде всичко, което й дадоха.

— Колко е гладна, горката — каза едно от момичетата.

— И колко е бледа — забеляза друга.

— Да й сложим червило на устните — предложи една прекрасна русокоса девойка.

— Детето най-напред трябва да се нахрани — отговори Мириям. Обърна се към чернокожата девойка, която държеше златния поднос в ръце, и й заповяда:

— Обели й банан или портокал, Сара.

След това попита Халима:

— Кой от тези плодове предпочиташ, дете?

— Не познавам нито единия, нито другия. С удоволствие бих пробвала и двата.

Момичетата се засмяха. Халима също се усмихваше, докато Сара й белеше банани и портокали.

Най-накрая започна да губи сили от толкова хубави неща. Облиза си пръстите и каза:

— Толкова добре никога не съм била.

Момичетата избухнаха във весел смях. Дори Мириям изви устните си в усмивка и погали Халима по лицето. Халима усети как кръвта отново пламва във вените ѝ. Очите й светнаха, тя се отпусна и се разприказва доверчиво.

Момичетата седнаха около нея, заети с шиене или вezmo, и започнаха да я разпитват. В това време Мириям й сложи метално

огледалце в ръцете и започна да покрива бузите и устните ѝ с червило, а веждите и миглите с черни линии.

— Значи се казваш Халима — каза русата девойка, която предложи да ѝ сложат червило на бузите. — А пък аз се казвам Зейнеб.

— Зейнеб е хубаво име — отвърна почтително Халима.

Всички отново се засмяха.

— А откъде идваш? — попита негърката, която се казваше Сара.

— От Бухара.

— И аз съм оттам — обади се една красавица с кръгло, подобно на луна лице и пълни ръце. Имаше обла брадичка и топли, кадифени очи. — Казвам се Фатима.

— Кой е бил предишният ти господар?

Халима понечи да отговори, но в този момент Мириям ѝ червеше устните:

— Почакай малко, а вие спрете да я закачате.

Халима бързо целуна крайчетата на пръстите на Мириям.

— Стой мирна, грозно момиче! — скара ѝ се Мириям. Но не успя да я погледне строго и Халима усети, че е спечелила благосклонността на всички. Цялата сияеше от удоволствие.

— Кой беше предишният ми господар? — подхвани тя, след като Мириям начерви устните ѝ. Самодоволно се огледала в огледалото и продължи:

— Търговецът Али, стар и добър човек.

— Защо те продаде, след като е бил толкова добър? — попита Зейнеб.

— Беше беден. Съвсем се разори. Нямахме дори какво да ядем. Имаше две дъщери, но кандидатите го измамиха и нищо не му платиха за тях. Имаше и син, но той загина. Сигурно го убиха разбойници или войници.

Очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Аз трябваше да стана негова жена.

— Кои са били родителите ти? — попита я Фатима.

— Не ги познавам и нищо не съм чувала за тях. Откакто се помня, съм била при търговеца Али. Докато синът му беше вкъщи, никак се оправяхме. След това обаче стана лошо. Господарят стенеше, скубеше си косата и се молеше. Жена му каза да ме закара в Бухара и да ме продаде. Така той ме натовари на магарето и ме откарала в Бухара.

Разпита всички търговци къде и при кого биха ме закарали, докато не намери търговец, който работеше за вашия господар. Този търговец се закле в брадата на Пророка, че ще живея като царска дъщеря. Търговецът Али се спогоди за цената и когато ме откарваха, заплака с глас. Заплаках и аз. Но сега виждам, че търговецът е бил прав. Тук наистина ще живея като царска дъщеря.

Момичетата се спогледаха и с влажни очи се усмихнаха.

— И моят господар заплака, когато ме продаде — заразказва Зейнеб. — Аз не съм родена робиня. От съвсем малка ме отвлякоха турци и ме отведоха със себе си в своите пасища. Научих се да яздя и да стрелям с лък като момче. Всички се чудеха, защото имах сини очи и златна коса. Отдалеч идваха да ме гледат. Казаха, че сигурно ще ме купи някой силен господар, ако разбере за мене. Тогава дойде войската на султана и моят господар беше убит. Бях някъде на десетина години. Бягахме от султана и изгубихме много хора и животни. Синът на господаря пое ръководството на рода. Влюби се в мене и ме взе за истинска жена в харема си. Обаче султанът ни отне всичко и господарят полудя. Биеше ни всеки ден, но не искаше да се покори на султана. Тогава сключиха мир. При нас дойдоха търговци, които започнаха да търгуват. Някакъв арменец ме забеляза и започна да преследва господаря ми. Предлагаше му животни и пари. Веднъж дойдоха в юртата. Като ме видя, господарят извади кама и искаше да ме убие, за да не се изкушава да ме продаде. Търговецът обаче го задържа и след това се спогодиха, а аз мислех, че ще умра. Арменецът ме закара в Самарканд. Беше отвратителен. Тогава ме продаде на Сеидуна. Това е...

— Много си изстрадала — каза Халима съчувственно.

Фатима я попита:

— Била ли си жена на господаря си?

Халима се изчерви.

— Не знам за какво говориш.

— Никога не я питай за такива неща, Фатима — каза Мириям. — Не виждаш ли, че е още дете?

— О, при мене беше много лошо — въздъхна Фатима. — Роднините ме продадоха заедно с майка ми на някакъв селянин. Бях едва на десет години, когато трябваше да му стана жена. Той имаше дълг и тъй като не можеше да го изплати, ме даде в замяна. Но не беше

казал, че вече съм му била жена. Затова новият господар ме наричаше с най-грозни думи, пребиваше ме и ме измъчваше, крещеше, че аз и селянинът сме го измамили, и се кълнеше във всички мъченици, че ще ни погуби. Господарят беше стар и грозен и аз треперех от него като от шейтана. Оставяше дори другите му жени да ме бият. След това си доведе четвърта и към нея беше сладък като мед, само и само да ни тормози още повече. Накрая ни спаси водачът на кервана на Сеидуна, който ме купи за тези градини.

Халима я погледна с насылезни очи. След това се усмихна и каза:

— Ето, сега си тук и си добре.

— Стига толкова разговори — намеси се Мириям. — След малко ще се стъмни, а ти си достатъчно уморена. Утре ни чака работа. Ето ти пръчица, почисти си зъбите.

Пръчицата беше тънка и от единия край разделена на мънички влакна. Халима бързо разгада предназначението ѝ. Дадоха ѝ и шишенце с вода и след като изпълни тази задача, я поведоха към спалнята.

— Ще спиш в една стая със Сара и Зейнеб — каза ѝ Мириям.

— Добре — отговори Халима.

Подът на спалнята беше застлан с меки шарени килими, които покриваха и стените и висяха също така от ниските легла, отрупани с изкусно изvezани възглавници. До всяко легло имаше по една умело украсена с дърворезба масичка за разкрасяване, на която беше закрепено голямо сребърно огледало. От тавана висеше позлатен полилей с пет свещи и със странни извити форми.

* * *

Момичетата облякоха Халима в дълга бяла рокля от тънка коприна. През кръста я препасаха с тънка червена връвчица и я сложиха да седне пред огледалото. Халима ги чуваше как си шепнат колко е красива и мила. „Да, наистина съм красива — помисли си тя. — Като същинска царска дъщеря.“ Тя легна на леглото, а момичетата ѝ подложиха възглавници. Покриха я с юргана и излязоха на пръсти. Тя зарови глава в меките възглавници и като в щастлива приказка сладко заспа.

Събудиха я първите слънчеви лъчи, които проникнаха през прозореца. Отвори очи и се загледа във фигурите на килимите по стените, изvezани в живи цветове. Отначало помисли, че все още пътува. На стената видя ловец на кон, който преследваше антилопа с копие в ръце. Под него се бореша тигър и бивол, а негър зад щита си се целеше с острието на копието си в разярен лъв. На друго място пък гепард дебнеше газела. Тогава тя си припомни изминалния ден и осъзна къде се намира.

— Добро утро, поспаланке! — поздрави я Зейнеб, която тъкмо се беше надигнала в леглото си.

Халима я погледна и остана поразена. Косата на Зейнеб падаше на вълнисти кичури върху раменете й и блестеше под слънчевите лъчи като сухо злато. „По-красива е от самодива“, помисли си Халима и очарована отговори на поздрава.

Погледна и към другото легло. Там спеше Сара. Беше наполовина открита и тъмните ѝ крайници блестяха като абнос. Тя също се събуди от разговора и бавно отвори очи. Те заблестяха като две тъмни, нажежени до бяло звезди. Впери ги в Халима и се усмихна странно. После отново сведе очи като някоя котка, объркана от погледа на човека. Стана, пристъпи към постелята на Халима и седна на нея.

— Снощи не ни усети, когато си легнахме със Зейнеб — каза тя.

— Целунахме те, а ти само промърмори нещо и ни обърна гръб.

Халима се засмя, макар че почти се страхуваше от погледа ѝ. Забеляза също, че на горната ѝ устна имаше дребни косъмчета.

— Изобщо не съм ви чула — отвърна тя.

Сара я погльщаше с очи. Искаше да я прегърне, но не смееше. Тайно погледна към Зейнеб. Зейнеб вече седеше пред огледалото и решеше косите си.

— Твоите ще трябва днес да ги измием — каза Сара на Халима.

— Може ли аз да ти измия главата?

— Нямам нищо против.

Тя стана и момичетата я отведоха в банята.

— Тук всеки ден ли се къпете? — учуди се тя.

— Разбира се! — засмяха се те. Потопиха я в дървената вана и я напръскаха весело.

Тя изпища, изтри се с кърпата и приятно освежена се облече.

Закуската беше в продълговата трапезария. Всяко от момичетата имаше собствено място и Халима ги преброи двайсет и четири заедно със себе си. Сложиха я да седне откъм горния край, до Мириям.

Тя я попита:

- Какво си учила досега?
- Мога да шия и бродирам, мога и да готвя.
- А как стоят нещата с писането и четенето?
- Мога да чета малко.
- Това трябва да се поправи. А с поезията как си?
- Това не съм го учила.
- Ето, всичко това и много други неща ще трябва да научиш при нас.

— Хубаво — каза весело Халима. — Винаги съм искала да научи нещо.

— Трябва да знаеш, че тук много държим на учението и трябва да се придържаш строго към реда. И още нещо те предупреждавам: не разпитвай за неща, които не се отнасят до учебните предмети.

Днес Мириям се стори на Халима много по-сериззна и строга, отколкото вчера. Но все пак усещаше, че е добронамерена и я обича.

— Ще те слушам за всичко и ще се старая да направя точно така, както искаш — отвърна момичето.

Чувстваше, че Мириям има по-важна роля от другите. Беше ѝ любопитно, но не биваше да пита!

За закуска пиха мляко и сладки от сушени плодове с мед. Накрая всяка изяде по един портокал.

След закуската започна учението. Отидоха в стъклената зала с басейна, на която Халима толкова се удиви предишния ден. Седнаха на възглавници и всяка сложи черна дъсчица върху повдигнатите си колене. Подготвиха калемите и зачакаха. Мириям показа на Халима нейното място и ѝ даде един набор за писане.

— Гледай как го държат другите, макар че още не умееш да пишеш. По-късно аз ще ти покажа, засега само се опитай да свикнеш с дъсчицата и калема.

След това отиде до входа и удари с дървено чукче по дъската, която висеше на стената. В залата влезе черен великан с дебела книга в ръце. Беше облечен в къси раирани шалвари и роба, стигаща до земята. На краката си имаше прости сандали, а главата му беше обвита в тънък

червен тюрбан. Той седна на дюшека, подготвен за него, с лице към девойките и каза:

— Днес, мои малки гълъбици, ще продължим с откъси от Корана — при тези думи набожно докосна книгата с чело, — в които Пророкът ни говори за радостите след смъртта и блаженствата на рая. Сред вас виждам нова млада ученичка, с оствър поглед, жадна за знания и привлекателна за духа. За да не ѝ убегне нито капка от мъдростта и светото знание, нека Фатима, проницателна и разумна, ни повтори и разтълкува онова, което грижовният градинар Ади досега е успял да посади и възрасти в сърцата ви.

Да, това наистина беше Ади, който вчера я доведе в тези градини! Халима го позна веднага по гласа. През цялото време ѝ идваше да се засмее, но успяваше да се сдържи.

Фатима повдигна красивата си закръглена брадичка към учителя и започна да рецитира със сладък, почти напевен глас:

— В петнайсета сура, в стихове от четиридесет и пети до четиридесет и осми, четем: „Богобоязливите ще бъдат сред градини и извори. Влезте там с мир, с безопасност! И ще премахнем от сърцата им всяка омраза, братя на престоли един срещу друг. Не ще ги засене там умора и не ще бъдат оттам изведени...“.

Ади я похвали. След това тя рецитира наизуст някои други места. Когато завърши, Ади каза на Халима:

— Чу ли, малка сърничке, скоклива и жадна за наука, бисерите, дето изрече твоята другарка и по-мъдра сестра, които аз посях с вещина и духовна дълбочина в сърцата на нашите красиви хурии и които дадоха прекрасни кълнове? Сега остави далеч детските мисли на сърцето си и слушай мъдростта на светото знание, която ще ти открия, за да имаш радост и щастие в отвъдния живот.

След това започна бавно да рецитира, дума по дума, нова глава от Корана. Калемите скърцаха по дъсчиците за писане. Устните на момичетата тихо повтаряха онова, което ръцете им записваха.

Часът свърши и Халима си отдъхна. Всичко ѝ се струваше смешно и никак чудно, като че ли не беше истинско. Ади стана, три пъти уважително докосна книгата с чело и каза:

— Момичета мои, красиви и прилежни, газелки скокливи, за днес стига толкова мъдрост и учение. Онова, което чухте и старательно записахте, сега в паметта си запишете и добре го научете. А заедно с

това и новата си другарка, таз красива гургулица, на свята наука научете и невежеството ѝ в знание превърнете.

Усмихна се и като показа ред блестящи зъби, хвърли мъдър поглед към момичетата и тържествено напусна залата. Едва Ади излезе и Халима избухна в силен смях, към който се присъединиха и другите момичета. Само Мириям беше сериозна:

— Никога повече недей да се присмиваш на Ади, Халима. Може би в началото наистина изглежда малко странен, но има златно сърце и би направил всичко за нас. Знае много науки, познава Корана, както и науките за този свят, вещ е в поезията и красноречието, а арабската и пехлевийската граматика са му добре познати. Дори Сеидуна му има голямо доверие.

Халима сведе поглед. Засрами се. Но Мириям я погали по лицето и добави:

— Няма нищо лошо, че се засмя. Но сега знаеш и в бъдеще ще се държиш по-добре.

Кимна с глава и отиде заедно с девойките да се забавляват в градината.

* * *

Сара отведе Халима в банята, за да ѝ измие косата. Най-напред я разреса, след това я съблече до кръста. При това ръцете ѝ леко потрепваха, така че Халима се чувстваше някак смутена и ѝ стана неудобно. Но не искаше да мисли за това.

— Кой всъщност е Нашият господар? — попита тя. Без да иска, любопитството ѝ взе връх. Тя усещаше, че има някаква сила над Сара, въпреки че не осъзнаваше ясно каква.

Сара побърза да ѝ отговори.

— Ще ти разкажа всичко, което знам — каза тя и гласът ѝ странно затрепери. — Само че горко ти, ако ме издадеш. И трябва да ме обичаш. Обещаваш ли ми?

— Обещавам.

— Всички ние сме собственост на Сеидуна, което означава Нашият господар. Той е много, много силен господар. Какво друго да ти кажа...!

— Кажи, кажи!

— Може би никога няма да го видиш. Аз и някои други момичета сме от една година тук и още не сме го видели.

— А какъв е той, този наш господар?

— Потърпи, всичко ще ти разкажа. Знаеш ли кой сред живите е първи след Аллах?

— Халифът.

— Не е вярно. И султанът не е. Първи след Аллах е Сеидуна.

Зениците на Халима се разшириха от учудване. Струваше ѝ се, че слуша приказка от „Хиляда и една нощ“. Само че сега не просто слушаше, а и беше част от нея.

— Казваш, че никоя от вас не е виждала Сеидуна?

Сара наведе лице до ухото на Халима.

— Да, една от нас го познава добре. Само че горко ни, ако някой разбере, че говорим за това!

— Ще мълча като гроб. Коя обаче е тази, дето познава Сеидуна?

Почти беше убедена коя можеше да е. Сега просто искаше да получи потвърждение.

— Мириям е — прошепна Сара. — Те се познават добре. Само че горко ти, ако ме издадеш.

— С никого няма да говоря за това.

— Точно така. Но трябва да ме обичаш, защото ти доверих толкова много.

Любопитството все по-силно измъчващо Халима и тя попита:

— Коя е старата жена, която вчера срещнахме пред къщата?

— Апама. За нея е по-опасно да говорим, отколкото за Мириям.

Мириям е добра и ни обича. А Апама е зла и ни мрази. Тя също добре познава Сеидуна. Но гледай на никого да не издаваш, че знаеш нещо!

— Няма да те издам, Сара.

Сара побърза да измие главата ѝ.

— Толкова си сладка — прошепна тя. Халима я беше срам, но се направи, че нищо не е чула. Имаше още толкова неща, които трябваше да узнае.

— А Ади какъв е?

— Той е евнух.

— Какво е това евнух?

— Мъж, който не е истински мъж.

Сара започна да ѝ обяснява най-подробно, но Халима я спря рязко:

— Не искам да слушам за това.

— Ще трябва да слушаш и много други неща.

Сара изглеждаше обидена.

След като изми главата на Халима, Сара започна да втрива в косите ѝ ароматни масла. След това ги разреса. С радост би я прегърнала и целунала, но Халима я погледна толкова лошо, че се уплаши. Изведе я от банята на слънце, за да изсъхне по-бързо косата ѝ. Някои от момичетата, които се грижеха за лехите наблизо, ги забелязаха и се приближиха към тях.

— Къде се криете толкова време?

Халима сведе очи, а Сара отговори:

— Ако бяхте видели горката колко мръсотия имаше в косата си!

Като че ли от рождение никой не е мил главата ѝ! Едва успях да я приведа в приличен вид, но ще трябва поне още веднъж да се измие цялата, за да стане чиста.

„Само дано Мириям не дойде сега при момичетата“, помисли Халима. Сигурно веднага щеше да познае, че крие нещо, и ако я попита, нямаше да посмее да скрие мислите си. Веднага щеше да стане ясно, че дори ден не може да спази обещанието си да не разпитва.

Когато момичетата се отдалечиха, Сара ѝ се скара.

— Ако се държиш така, всеки ще разбере, че имаш тайни. Трябва да се държиш сякаш не знаеш нищо. Така никой няма да те пита за нищо... Аз ще отида сега с другите, а ти се разхождай на слънце, за да ти изсъхне добре косата.

* * *

Халима за пръв път остана сама, откакто беше попаднала в този чуден свят. Не знаеше нищо със сигурност — нито къде е, нито каква задача трябва да изпълнява. Беше заобиколена от тайни. Но това не ѝ беше неприятно. Напротив! Дори се справяше добре в този приказен свят. Поне за любопитството ѝ имаше достатъчно храна! „Най-хубаво ще е, ако се правя на глупава — помисли си тя. — Така няма да ми

обръщат внимание и ще мога да се присlamча навсякъде. И другите ще се грижат за мен по-добре.“

Сара ѝ беше разкрила толкова тайни, които я притискаха и я караха да размишлява. Мириям, която беше видяла в толкова мила и добра светлина, имаше и друго, тайно лице. Какво ли би могло да означава, че се познава добре със Сеидуна? Каква беше властта на Апама, която беше зла и също познаваше Сеидуна? И смешният Ади, на когото според думите на Мириям Сеидуна имаше голямо доверие? И най-вече кой е Сеидуна, този всемогъщ „Наш господар“, за когото Сара се осмеляваше да говори само шепнешком?

Не издържа дълго на едно място. Тръгна по пътеката, за да опознае новите неща. Навеждаше се над цветята, разглеждаше и разпъждаше разноцветните пеперуди, които кацаха върху нея. Наоколо бръмчаха диви и шарени земни пчели, целите обсипани с цветен прашец. Бублечките и мушиците летяха наоколо и заедно с нея се радваха на топлото пролетно слънце. Забравен беше предишният оскъден живот, забравено беше и трудното пътуване, изпълнено със страх и несигурност. Сега сърцето ѝ ликуваше от радост и наслада от живота. Струваше ѝ се, че наистина е попаднала в рая.

В гъсталака между наровете нещо помръдна. Тя се заслуша: сред зеленината се показа стройно, тънконого животно. „Газела е“, помисли си тя. Животното спря и я погледна с красивите си кафяви очи.

Халима превъзмогна първоначалната си плахост. Клекна и започна да я вика към себе си, като, без да искаше, повтаряше думите на странния тълкувател на Корана:

— Газелке, хубавелке, ела при мен и заблей, бърzonога и остророга... Ето, не знам какво още да ти кажа, защото не съм учена като Ади. Ела при Халима, аз също съм красива и обичам младите газели.

Сама се засмя на приказливостта си. Газелата пристъпи към нея с изпъната муцунка и започна да я души и ближе по лицето. От приятното чувство Халима започна да се смее и да се бори на шега с газелата, докато животното все повече се притискаше към нея. Изведенъж ѝ се стори, че нещо друго, също така живо, се допря отзад до ухото ѝ и дъхна в него. Озърна се и онемя от страх. Точно до нея стоеше жълтият Ахриман и разпалено се съревноваваше в нежността си с газелата. Халима падна възнак и едва успя да се подпре на ръце.

Не можеше да извика, нито да стане. Гледаше тънкокраката котка с очи, пълни с ужас, и чакаше кога ще се нахвърли върху нея. Ахриман обаче очевидно нямаше никакво намерение да я напада. След малко я оставил напълно и започна да си играе с газелата, като я хващаше за ушите и пакостливо се увиваше около врата ѝ. Очевидно двамата добре се познаваха и бяха приятели.

Халима превъзмогна уплахата си и прегърна животните около вратовете. Гепардът започна да мърка гръмко като истинска котка, а газелата отново я близна с език през лицето. Халима им заговори с най-сладки думи. Не можеше да разбере как гепард и газела могат да бъдат приятели на този свят, защото Пророкът беше казал, че Аллах е запазил това чудо за жителите на рая.

Чу, че я викат. Стана и тръгна в посоката, от която идваше гласът. Ахриман тръгна след нея, а газелата го следваше и като яре се буташе в него. Той не ѝ обръщаше внимание, само от време на време лекичко я захапваше за ухото.

Момичетата я чакаха, за да отиде с тях на урока по танци. Вързаха косата ѝ на плитка и я отведоха в стъклена зала.

Учител по танци беше евнухът Асад. Беше млад, среден на ръст, с гладко лице и почти по женски стройни крайници. Беше африканец и тъмнокож, но не толкова черен, колкото Ади. На Халима ѝ се стори едновременно привлекателен и смешен. Той влезе и застана сред тях, свали робата си и остана само по къси, жълти панталони. Поклони се и с любезна усмивка доволно потърка ръце. Извика отпред Фатима, която засвири на арфа, а той започна да се извива умело под звуците ѝ.

Основната част от изкуствотта му се състоеше в гъвкавите движения на корема и владеенето на мускулите. Най-напред им показва движенията, а след това момичетата трябваше да опитат да ги повторят. Каза им да си свалят нагръдниците и да се съблекат до кръста. Халима отначало се срамуваше, но когато видя как другите се събличат безгрижно, и тя ги последва. Асад посочи Зулейха като първа танцьорка и я постави пред останалите. След това изпрати Фатима на мястото ѝ, взе една тънка и дълга свирка и започна да свири.

Едва сега Халима обръна внимание на Зулейха, която беше най-стройна и красива от всички. Тя беше и най-добра в танца и помагаше на Асад в обучението. Точно изпълни всичко, което ѝ каза Асад, а другите само повтаряха след нея. Учителят пристъпваше със свирката

от момиче до момиче, с набито око преценяваше гъвкавостта им и това как управляваха мускулите си, а където трябваше, ги поправяше и сам показваше какво да се направи.

След занятието Халима беше уморена и гладна. Всички отидоха в градината, но не много надалеч, защото ги чакаше следващият предмет — поезия. Халима се оплака на Сара, че е гладна. Сара ѝ показва къде да я чака и се шмугна в сградата, откъдето се върна след малко. Мушна в ръката на Халима вече обелен банан и ѝ каза:

— Не бива да ядем извън обедите и вечерите. Мириям е много стриктна в това отношение, защото се страхува, че ще надебелеем. Със сигурност ще ме накаже, ако разбере, че съм ти дала да ядеш.

Да не ядеш само за да не надебелееш — Халима никога не беше чувала такова нещо. Напротив! Колкото по-дебела беше една жена, толкова повече я хвалеха! Поради това думите на Сара никак не ѝ харесаха. Та нали на това място би трябало да им дават само най-сладките неща!

Но отново трябваше да се върнат в залата за следващия урок. На поезия също щеше да ги учи Ади. Този предмет се стори забавен на Халима и тя веднага се потопи в него. Сега Ади им обясняваше кратките стихове на *газалите*^[1] и всички момичета трябваше да се включат, като използват своето въображение. Мириям предложи първия стих, а след нея другите започнаха да се състезават, като добавяха рима след рима. След около десетина стиха въображението на повечето се изчерпа и само Фатима и Зейнеб продължаваха упорито да опитват, докато и тяхната фантазия не пресъхна. Първия и втория път Ади пропусна Халима, за да свикне. Докато слушаше другите, тя много се забавляваше, затова Ади я предупреди да се приготви за третия път. Халима малко се уплаши, но ѝ беше приятно, че ѝ оказа такова доверие, пък и тя искаше да премери сили с другите.

Мириям съчини началния стих:

— Ако имах птичи крила...

Ади почака малко, след това започна да ги извиква поред.

Момичетата му отговаряха:

Зулайха: Към слънцето душа бих възвисила.

Сара: На добротата бих се посветила.

Айша: На сиромаси грижи бих дарила.

Сит: И песен на самотник бих изпяла.

Джада: Свободна в небесата бих летяла.

Сега Ади любезно подкани Халима да продължи. Тя се изчерви и опита:

— Заедно с теб...

Препъна се и не можа да продължи.

— На езика ми е — оправда се тя.

Всички се засмяха. Ади подкани Фатима:

— Хайде, Фатима, помогни й ти.

Фатима допълни стиха на Халима:

— Заедно с теб по пътя бих вървяла.

Халима веднага възрази:

— Не, не, не исках това да кажа! Чакайте, сама ще го измисля!

Изкашля се, а след това каза сериозно:

— Заедно с теб бих стигнала рая.

Силен смях посрещна нейните думи, а тя стана, цялата изчервена от гняв и срам, и се затича към вратата. Мириям я пресрещна.

Сега всички се заеха да я утешават и ободряват. Тя постепенно се успокои и избърса сълзите си. Ади обясни, че поезията е цвете, което е достижимо едва след много труд, и че не трябва да се отказва след първата грешка. Сетне подкани момичетата да продължат. Само че те вече нямаха рими. Останаха само Фатима и Зейнеб, които започнаха да се съревновават помежду си.

Фатима: Чутото, Халима, да ти бъде за поука.

Зейнеб: Ти, Фатима, не поучавай други тука.

Фатима: Знам повече от теб, що пречи ти това!

Зейнеб: Не, само укроти езика си сега!

Фатима: Аз знам, че стряска те искреността ми.

Зейнеб: Дума да няма, теб твоята фантазия те мами.

Фатима: Красив е умният. А само срам прикрива скромността.

Зейнеб: Мигар за мен говориш? О, колко много суета!

Фатима: Как иначе, да тлея като тебе в сивотата?

Зейнеб: Недей, ненужно е. Очите ти изгаря слепотата!

Фатима: Нима?! Какво да кажа аз за тази зла ревнивост?

Зейнеб: Обидите не ще прикрият твойта горделивост!

— Достатъчно, гъльбици мои — прекъсна ги Ади. — Красиви рими сплетохте и учени слова изрекохте, в трудни съревнования и взаимни пререкания, словом спорихте и духом се борихте, с думи-

мечове се вий сечахте, с очи-шпаги се бодяхте. Сега таз свада забравете и към мир и любов се върнете, стига за днес туй красиво учение, цял ден не бива забавление. Да обядвате седнете и сладко-сладко похапнете.

След това любезно се поклони и излезе. Момичетата като рояк се спуснаха след него и насядаха на местата си в трапезарията.

* * *

Докато закуската ги чакаше сервирана на масата, сега храната им поднесоха трима евнуси: Хамза, Телха и Сохал. Така Халима научи, че за тях се грижеха общо седмина евнуси. Освен двамата учители, които вече познаваше, и тримата, които им прислужваха на масата, имаше и още двама пазачи на градините — Муад и Мустафа. Кухнята всъщност се ръководеше от Апама, а Хамза, Телха и Сохал бяха нейни помощници.

Те вършеха домакинската работа — чистеха, подреждаха, перяха и се грижеха за реда и чистотата в целия дом. Всички евнуси заедно с Апама живееха в градина, отделена от тяхната с ровове. Там евнусите имаха свои помещения, а Апама разполагаше с малка къщичка.

Всички тези неща само разпалиха любопитството на Халима. Но не смееше да разпитва Мириям пред другите и едва чакаше да останат отново насаме със Сара.

Обядът се стори на Халима истинско пиршество. Крехко месо от печени птици с приятно ухаеща заливка, разнообразни зеленчуци, сирене, солени хлебчета, медени сладки сварени плодове. И към всичко това — чаша напитка, от която главата ѝ се замая.

— Това е вино — прошепна ѝ Сара. — Сеидуна ни го позволява.

Следобед се прибраха в спалнята си. Бяха сами и Халима попита:

— Може ли Сеидуна да разрешава вино, ако Пророкът го е забранил?

— Може. Нали ти казах, че той е първи след Аллах. Той е нов пророк.

— Ти каза, че никоя от вас освен Мириям и Апама не е виждала Сеидуна?

— Никой освен Ади, който му е довереник. Но Ади и Апама се мразят до смърт. Апама изобщо не обича никого. Като млада е била много красива, затова сега се ядосва, че всичко е свършило.

— Коя всъщност е Апама?

— Ш-ш-т! Това е страшна жена. Познава всички тайни на любовта и Сеидуна я е довел тук, за да научи и нас. Ще чуеш следобед. Казват, че като млада е живеела чудесно.

— Защо изобщо трябва да учим толкова неща?

— Не знам точно защо. Но мисля, че трябва да бъдем готови за Сеидуна.

— Дали ни готвят за неговия хarem?

— Възможно е. А сега ми кажи дали вече ме обичаш?

Халима неволно намръщи лице. Ядосващо се, че Сара я занимава с подобни глупости, когато трябваше да разбере още толкова много важни неща. Легна по гръб на леглото си, подпра глава с ръце и се загледа в тавана.

Сара седна до нея, като я гледаше, без да отмества поглед. Изведенъж се наведе към нея и започна да я целува страстно. Халима най-напред се престори, че всичко това не се отнася до нея. Целувките на Сара обаче станаха досадни, така че накрая я отблъсна от себе си.

— Бих искала да знам какво има намерение да прави Сеидуна с нас — каза тя.

Сара се отдръпна и си оправи косата.

— И аз бих искала да знам — отвърна. — Но никой не говори за това и е забранено да се пита.

— Какво мислиш, може ли някой да избяга оттук?

— Имаш ли ум да питаш такива неща, а едва си дошла? Само да те чуе Апама! Не видя ли онази крепост на скалата? През нея е единственият изход. Отиди там, ако искаш!

— Чий е онзи замък?

— Чий?! Всичко, което виждаш наоколо, ведно с нас, е собственост на Сеидуна.

— Сеидуна в замъка ли живее?

— Не знам, може би.

— И не знаеш как се нарича това място?

— Не знам. Питаш твърде много. Може би дори Апама и Ади не знаят това. Само Мириям.

- Защо само Мириям?
- Нали ти казах, че са в добри отношения?
- Какво означава, че са в добри отношения?
- Че са като мъж и жена.
- А на теб кой ти каза?
- Шт! За това ние с момичетата сами се досетихме.
- Не разбирам.
- Разбира се, че не разбираш, щом не си била в хarem.
- А ти била ли си в хarem?

— Била съм, сладка моя. Ако можеше да ме видиш! Господарят ми беше шейх Муавия. В началото му бях робиня. Купи ме, когато бях на дванайсет години. След това му станах любима. Също както аз сега седя до тебе, така той сядаше някога на ръба на леглото ми и ме гледаше. Казваше ми: „Сладка моя черна котка“. И ме целуваше. С думи прости не мога да опиша как се чувствах! Беше прекрасен мъж. Всичките му жени ревнуваха от мен. Но не можеха да направят нищо, защото обичаше мене най-много от всички. Само от яд и завист остаряваха още повече и ставаха все по-грозни. Той ме вземаше на походите със себе си. Веднъж ни нападна враждебно племе. Преди нашите мъже да успеят да организират от branата, разбойниците ме грабнаха и ме отвлякоха със себе си. Продадоха ме в Басра на пазара на Нашия господар. Бях толкова нещастна.

Сара заплака с глас. Тежки, плътни капки се търколиха по бузите и гърдите на Халима.

- Не тъгувай, Сара. Добре ти е при нас.
 - Ако знаех, че поне малко ме обичаш, щеше да ми е по-добре.
- Толкова красив беше мойт Муавия и толкова много ме обичаше.
- Обичам те, Сара — каза Халима. И се остави Сара да я целуне. След това отново започна да разпитва.
 - А Мириям също ли е била в хarem?
 - Била е. Но при нея е било по-различно. Била е като царица.
- Двама мъже са загинали заради нея.
- Защо тогава е дошла тук?
 - Роднините на мъжа й я продали, за да си отмъстят, че му била невярна и навлякла голям срам на целия род.
 - А защо му е била невярна?
 - Ти не разбираш това, Халима. Не е бил за нея.

- Сигурно не я е обичал.
- О, обичал я е, но от твърде голяма любов към нея умрял.
- Откъде знаеш това?
- Тя сама ни разказа, когато дойде при нас.
- Нима не е била тук преди вас?
- Не. Първи бяхме аз, Фатима, Джада и Сафия. Едва след това дойде Мириям. Преди това всички бяхме равни помежду си. Само Апама ни даваше нареддания.
- Тогава как Мириям се е запознала със Сеидуна?
- Не мога да ти кажа точно. Той е пророк и може би знае и вижда всичко. Веднъж изпрати да му я заведат. Тя нищо не ни каза, но ние се досетихме. Оттогава вече не бяхме равни помежду си. Тя започна да ни дава нареддания и да се противопоставя на Апама. Нейната власт става все по-голяма, а сега дори Апама трябва да я слуша. Затова страшно я мрази.
- Всичко това е много странно.

В това време влезе Зейнеб и седна пред огледалото на своята масичка, за да си оправи косата и да се разкраси. Каза:

— Трябва да вървим, Халима. Сега ще ни обучава Апама, а нея не трябва да я дразниш. Внимавай да не влезеш в последния момент. Тук имаш червило и чернило за лицето и веждите. И розова вода за парфюм. Мириям ми ги даде за теб. Побързай!

Заедно със Сара помогна на Халима да се оправи. След това и трите отидоха в учебната зала.

Когато влезе Апама, Халима едва се сдържа да не се засмее с глас. Но погледът на старицата и зловещата тишина, която настана с влизането ѝ, я накараха да се сдържи. Момичетата станаха и се поклониха дълбоко.

Старицата беше разкрасена по много странен начин. Костеливите ѝ крака се криеха в широки шалвари от черна коприна. Нагръдникът ѝ беше червен и обшият със сребро и злато. Главата ѝ беше покрита с малък жълт тюрбан с дълго перо от чапла. От ушите ѝ висяха големи златни обръчи с вградени скъпоценни камъни. Около врата си носеше увита няколко пъти огърлица от грамадни бисери. На китките и глезните си имаше изкусно изработени скъпоценни гривни. Целият този разкош само подчертаваше нейната старост и грозота. Освен това беше начервила устните и бузите си с крещящо червило, а

очите си беше очертала с черна линия, така че наистина изглеждаше като живо плашило. С движение посочи на момичетата да седнат и потърси Халима с очи. Подсмихна се и заговори с креслив глас:

— Добре сте я разкрасили малката. Сега гледа със зяпнали очи, като юница, още непознала бик, която не знае какво иска... Затова наостри уши, за да научиш нещо разумно! Не си мисли, че твоите другарки са паднали учени от небето. Били са по хaremите, преди да дойдат в моето училище, но едва при мен започна да им става ясно колко трудна наука е любовта. В моята родина Индия започват да я изучават още от най-ранна младост, защото мъдреците са казали: „Животът е кратък в сравнение с дължината на учението“. Знаеш ли изобщо, сираче, какво е това мъж? Знаеш ли защо онова черно плашило, което вчера те доведе в нашите градини, не е мъж? Говори!

Халима цялата се разтрепери. Отчаяно потърси с очи помощ около себе си, но момичетата гледаха в земята пред себе си.

— Струва ми се, че езикът ти е залепнал за небцето, глупачке! — дрезгаво проговори старицата. — Чакай, аз ще ти обясня.

И започна с никаква злобна радост да обяснява работите за мъжете и жените.

Халима толкова се срамуваше, че не знаеше накъде да погледне.

— Разбра ли сега, малката? — попита накрая Апама.

Халима плахо кимна с глава, въпреки че повече от половината обяснения не беше чула, а другото ѝ беше напълно неясно.

— Сам великият Аллах ме наказа да набивам тази възвищена мъдрост в главите на такива гъски! — възклика тя. — Дали тези бездушни твари изобщо могат да си представят колко знания и колко вродено чувство са необходими, ако искаш всестранно да задоволиш господаря и любимия си? Упражнения, упражнения и пак упражнения! Само те могат да доведат ученичката до крайната цел. За щастие, справедливото провидение ви е лишило от възможността да позорите с кобилската си похотливост възвишеното изкуство на любовта. О, мъжът е като тънка арфа, на която жената трябва да умее да свири стотици мелодии! Ако е неумела и глупава — ах, какви грозни звуци ще се изтрягват от нея! Ако пък е надарена и е научила нещо, тогава с умели ръце ще извлече от инструмента още нечути съзвучия! Невежи маймуни! Вие трябва да се стараете да извлечете от поверения ви инструмент повече, отколкото изглежда, че има в него. Дано само

добрите духове не ме накажат да слушам това недодялано скрибуцане, бръмчене и скимтене!

Тя започна да обяснява подробно онова, което наричаше възвищено учение и изкуство, а Халима усети как вратът, ушите и бузите ѝ се зачервяват от срам. Въпреки това се заслуша. Обзе я трескаво любопитство. Ако бяха само двете със Сара или поне ако я нямаше Мириям, от която се срамуваше най-много, може би обясненията на Апама биха ѝ се сторили дори забавни. Сега обаче беше свела поглед, без да разбира защо се чувстваше виновна.

Най-сетне Апама приключи с обясненията. С достойнство напусна залата, без да поздрави или да се поклони на излизане. Момичетата побързаха да излязат навън и се пръснаха на групички из градината. Сара се приближи до Халима, която не смееше да отиде при Мириям.

Но Мириям сама я извика. Прегърна я през кръста и я поведе със себе си. Сара ги следваше като сянка.

— Свикна ли вече с живота тук? — попита Мириям.
— Всичко ми се струва странно и ново — отвърна Халима.
— Надявам се, че не ти е неприятно?
— О, напротив! Наистина ми харесва. Само че има толкова неща, които не разбирам.
— Потърпи, миличка. С времето всичко ще си дойде на мястото.

* * *

Халима облегна глава на рамото ѝ и скришом погледна към Сара. Напуши я смях от погледа на Сара, който изльчваше мъчителна ревност.

„Обичат ме“, помисли си тя и се усмихна сама на себе си.

Пътеката ги отведе през гъст храсталак до шумен поток, който се изливаше долу по стръмните скали. Халима осъзна, че градините са построени върху високи скали.

На един крайбрежен камък на слънцето се приличаха гущери. Гърбовете им блестяха като смарагди.

— Виж ги колко са красиви — каза Мириям.

Халима се стресна.

— Бррр. Не ги обичам, лоши са.

— Защо?

— Нападат момичетата.

Мириям и Сара се усмихнаха.

— Кой ти е казал това, скъпо дете?

Халима се уплаши, че отново е казала някоя глупост и внимателно обясни:

— Предишният ми господар казваше: „Пази се от момчетата! Ако прескочат оградата и влязат в градината, бягай от тях. Под полите си сигурно крият гущер или змия и ще ги пуснат върху тебе да те ухапят“.

Мириям и Сара се засмяха с глас. Сара поглъщаше Халима с очи, а Мириям, докато хапеше устни, каза:

— Е, тук няма лоши момчета, а и нашите гущери са съвсем кротки. На никого още не са сторили нищо лошо.

След това подсвирна с уста. Гущерите заобръщаха глави на всички посоки, търсейки кой ги вика. Халима се притисна до Мириям и Сара, така се чувстваше в безопасност.

— Наистина са красиви — каза накрая.

От една пукнатина в скалата се подаде глава на точки, а от устата ѝ проблесна раздвоен език. Халима се вкамени от ужас. Главата се издигаше все повече, а вратът ставаше все по-дълъг. Вече нямаше съмнение — от пукнатината изпълзя огромна жълтеникова змия, която очевидно беше привлечена от подсвирването на Мириям.

Гущерите се разбягаха във всички посоки. Халима извика. Искаше да дръпне Мириям и Сара със себе си, но те я задържаха.

— Не се бой, Халима — успокои я Мириям. — Това е наша добра позната. Казваме ѝ Пери и ако свирнем, тя излиза от дупката си. Много е кротка и никому не е сторила нещо лошо. В тези градини всички сме приятели — хора и животни. Откъснати сме от външния свят и се радваме едни на други.

Халима се успокои, но все пак ѝ се искаше да се махне по-далеч от това място.

— Да вървим, моля ви — подканни ги тя.

Момичетата я последваха със смях.

— Не бъди толкова страхлива — насърчи я Мириям. — Нали виждаш, че всички те обичаме.

— Имате ли и други животни?

— Имаме още много. В една от градините има цял зверилник. Но там трябва да се отиде с лодка. Когато си свободна, помоли Ади или Мустафа да те заведат.

— О, с удоволствие. Колко е голямо това място?

— Толкова голямо, че ако се изгубиш, ще умреш от глад.

— Олеле! Никъде няма да ходя сама!

— Не се бой толкова. Градината, в която живеем, всъщност е остров, ограден от една страна от реката, а от всички останали от изкуствени канали. Не е много голям, ако не минеш през реката, не можеш да се изгубиш... Но там, под онези скали, има истински гори и в тях диви гепарди...

— Откъде е Ахриман и защо е толкова питомен и кротък?

— Точно от онези гори. Доскоро приличаше на малка котка. Хранихме го с козе мляко, а и сега не му даваме месо, за да не подивее. Мустафа ни го донесе.

— Кой е Мустафа?

— Добър човек, както и всичките ни евнуси. Някога бил факлоносец при велик княз. Но службата му била твърде тежка и избягал. Сега заедно с Муад пазят градината... Но трябва да се връщаме на училище. Фатима и Зулейха ще ни учат на музика и пеене. Фатима пее много хубаво!

— О, това е чудесно!

* * *

Занятието по пеене и музика беше приятно и забавно за момичетата. Мириям им позволи да се забавляват свободно. Сменяха си местата, свиреха на татарски пищялки, дрънкаха на арфа и гъдулка, на египетска китара, измисляха и пееха закачливи песни, спореха и се препираха помежду си, а Фатима и Зулейха напразно се стараеха да установят ред и тишина. Всички се смееха, докато си разказваха разни истории и се веселяха буйно.

Сара отново се залепи за Халима.

— Ти си влюбена в Мириям, видях те!

Халима сви рамене.

— Не можеш да се скриеш от мен. В сърцето ти виждам!

— Е, и какво от това?

Очите на Сара се напълниха със сълзи.

— Каза, че ще ме обичаш.

— Но нищо не съм ти обещавала.

— Лъжеш! Затова ти доверих толкова неща.

— Не искам повече да говорим за такива работи.

Всички замълчаха и Сара и Халима притихнаха. Фатима взе китарата и запя стари, красиви любовни песни.

Халима беше изцяло омаяна от песента.

— Трябва да ми напишеш думите — каза тя на Сара.

— Ще ти ги напиша, ако обещаеш да ме обичаш.

Искаше да се притисне към Халима, но тя я отблъсна:

— Не ми пречи сега. Трябва да слушам.

След урока всички останаха в учебната зала. Всяка се зае със собствена работа. Някои шиеха, други бродираха, а трети седнаха пред голям, наполовина завършен килим и се заеха да тъкат. Други пък донесоха в залата няколко красиво издялани чекръка и се заеха да предат на тях. През това време си говореха за различни неща, за предишния си живот, за мъжете и за любовта. Мириям се разхождаше сред тях с ръце на гърба и ги наглеждаше.

Халима още нямаше своя работа. Заслушваше се ту тук, ту там, докато мислите ѝ не се съсредоточиха върху Мириям. Щом са в добри отношения със Сеидуна, какво се е случвало между тях? Дали и тя, докато е била в харема, е правела нещата, за които говореше Апама? Не можеше да повярва и прогони ужасните мисли от главата си, каза си, че това не може да бъде истина.

Вечерята беше готова точно преди залез-слънце. След това излязоха на разходка. Изведнъж над градините падна мрак, а на небето заблестяха първите звезди. Халима вървеше по пътеката ръка за ръка със Сара и Зейнеб. Трите разговаряха полугласно. Шумът на реката вече идваше от съвсем близо, а пред тях, докъдето стигаше погледът, се откри чужда и непозната страна. Сърцето на Халима се сви, сякаш ѝ беше горчиво и сладко едновременно. Толкова малка беше попаднала в този чужд и вълшебен свят. Всичко ѝ се струваше тайнствено, твърде тайнствено за нейния разум.

В гъсталака запламтя огън. Пламъците започнаха да се движат и Халима плахо се притисна до другите момичета. Огънят се приближаваше все повече, докато пред тях не се появи мъж с горяща факла в ръка.

— Това е Мустафа — каза й Сара. — Той пази градините.

Мустафа беше голям негър с кръгло лице. Беше облечен в шарена роба, завързана около пояса с дебела връв, която стигаше почти до петите му. Когато видя момичетата, се усмихна добродушно.

— Това ли е новата птичка, която ни довя вятърът? — попита любезно той, докато гледаше към Халима. — Колко е мъничка и крехка.

Около пламъка на факлата започна да кръжи тъмна сянка. Голяма нощна пеперуда затанцува край огъня. Всички я следяха с поглед. Тя почти докосваше пламъка, а след това се устремяваше в голяма дъга нагоре и изчезваше в мрака. Но после пак се връщаше, а танцът ѝ беше все по-див. Кръговете около факлата ставаха все по-близки, докато накрая огънят не погълна крилете ѝ. Чу се прашене и пеперудата, подобно на падаща звезда, падна на земята.

— Горката! — извика Халима. — Защо постыпи толкова глупаво?

— Аллах ѝ е дал страст да връхлита върху огъня — каза Мустафа. — Лека нощ!

— Толкова странно — промърмори Халима сякаш на себе си.

Всички се прибраха в спалните си. Съблякоха се и легнаха в постелите си. От събитията през изминалния ден на Халима ѝ се виеше свят. Смешният Ади с римуваната си реч, кръшният учител по танци Асад, натружената като паун Апама и нейната безсръмна наука, тайнствената Мириям, момичетата и евнусите. И насред всичко това — тя, Халима, която открай време мечтаеше за непознати места и бленуваше за чудни приключения!

„Толкова е хубаво“, помисли си тя и опита да заспи. Тогава усети, че някой я докосва плахо. Преди да успее да извика, чу в ухото си гласа на Сара:

— Спокойно, Халима, да не се събудим Зейнеб.

Сара се промъкна в завивките ѝ и я придърпа към себе си.

— Казах ти, че не искам това — каза Халима съвсем тихо.

Сара обаче я обсипа с целувки, а тя не можеше да ѝ се противопостави. Най-накрая Халима успя да се освободи от ласките на

Сара, но тя продължаваше да шепне в ухото й влюбени думи. Халима ѝ обърна гръб, запуши ушите си с пръсти и веднага заспа.

Сара не знаеше какво точно става и объркана се върна в своите завивки.

[1] Газал — класическа персийска поетична форма. — Бел.прев.



ВТОРА ГЛАВА

Приблизително по същото време, в което Халима по толкова необикновен начин се озова в непознатите градини, по широкия военен път, само че от обратна посока, откъм запад, към същата цел яздеши един младеж на малко, черно магаре. Сигурно съвсем скоро беше махнал детските амулети и бе увил около главата си мъжки тюрбан. По брадичката му едва беше набол първият мъх, а живите му светли очи имаха почти непомрачен детски израз. Идваше от място, наречено Сава, намиращо се горе-долу по средата на пътя между Хамадан и старата столица Рей. В Сава преди години дядо му беше създал малко исмаилитско братство, което външно показваше дълбоко почитание към мъченика Али, но в действителност се занимаваше с кроежи срещу селджукските господари. В този кръжец някак си бяха приели и един бивш мюезин от Исфахан. Малко след това властта изненада членовете на братството на едно тяхно тайно заседание и затвори мнозина от тях. Съмнението за предателство падна върху мюезина. Започнаха да го следят отблизо и не след дълго се убедиха, че са били прави. Тайно го осъдиха на смърт и изпълниха присъдата. След това властта задържа ръководителя на братството Тахир и по заповед на великия везир Низам ал Мулк го обезглави. От страх братството се пръсна и изглеждаше, че на исмаилизма в Сава беше сложен край.

Когато внукът на Тахир навърши двайсет години, неговият баща му разказа цялата тази история. След това му заръча да оседлае магарето си и да се приготви за път. Качи го на кулата на дома им и отгоре му показа конуса на Демавенд, който блестеше, покрит със сняг, в безкрайната далечина над облаците, и му каза:

— Авани, сине мой и внук на Тахир! Върви право по този път, дето води към Демавенд. Когато стигнеш града, наречен Рей, разпитай кой път отива към Шахруд, Царската река. Върви по този път, а след това по течението ѝ тръгни към нейните извори, които се намират точно под стръмните урви. Там ще видиш укрепена твърдина, наречена

Аламут, Орловото гнездо. В тази твърдина един стар приятел на твоя дядо и мой баща Тахир — да почива в мир душата му! — събира всекиго, който признава исмаилитското учение. Кажи му кой си и му предложи службата си. Така ще имаш възможност да отмъстиш за убийството на дядо си. Моето благословение ще бъде с тебе!

Внукут на Тахир запаса кривата си сабя, почтително се поклони на баща си и възседна магаренцето. Без пречки пристигна в Рей. В кервансаая разпита как най-лесно да стигне до Царската река.

Кръчмарят му каза:

— Каква работа имаш ти при Шахруд? Ако лицето ти не беше толкова невинно, щях да се усъмня, че отиваш при господаря на планината, който събира около себе си псетата еретици.

— Не зная за какво говориш — отвърна внукут на Тахир. — Идвам от Сава, отивам да посрещна един керван, който баща ми изпрати от Бухара и който се бави някъде по пътя.

— Като излезеш от града, тръгни така, че Демавенд да ти остане отдясно. Ще стигнеш един отъпкан път, по който идват керваните от изток. Върви по този път и той ще те отведе до реката.

Внукут на Тахир благодари и отново възседна магаренцето. След два дни езда дочу отдалеч бученето на вода. Отби се от пътя и подкара животното направо към реката. Покрай реката вървеше пътека, която минаваше през песъчливи полета и гъсти храсталаци. Склонът ставаше все по-стръмен, а бученето на водата все по-силно.

След като измина, къде яздейки, къде пеша, по-голямата част от деня, внукут на Тахир изневиделица беше заобиколен от отряд ездачи. Появиха се толкова бързо, че той дори забрави да се хване за сабята. Когато се опомни и поsegна към дръжката, вече нямаше смисъл. Остриетата на седем копия бяха насочени към него. „Срамота е да се страхувам“, помисли си той, но какво можеше да направи срещу такова надмощие?

Командирът на ездачите го заговори:

— Какво търсиш тук, хлапако? Да не си дошъл да ловиш пъстърва? Внимавай да не забиеш кукичката в собственото си гърло!

Внукут на Тахир беше объркан. Ако ездачите бяха от султанската войска и ако им кажеше истината, щеше да си изпати. Ако пък бяха исмаилити и премълчи, щяха да го вземат за шпионин. Пусна дръжката

на сабята и отчаяно се опита да разгадае по лицата на войниците какви са.

Водачът обаче весело намигна на останалите ездачи и каза:

— Може би правилно ми се струва, малък пехливанино, че търсиш нещо, което не си изгубил.

При това бързо бръкна между стремето и седлото си и извади бяло знаме, символ на привържениците на Али.

„Ако е клопка? — помисли си Авани. — Нищо! Ще рискувам!“

Скочи от магарето, посегна към знамето, което повелителят на ездачите наклони към него, и почтително притисна чело в него.

— Така е по-добре — възклика водачът. — Търсиш замъка Аламут. Тогава ела с нас!

Той пришпори коня и забърза по пътеката покрай Шахруд. Внукът на Тахир отново се качи на магарето си и пое след него. Войниците ги последваха.

Колкото повече се приближаваха към планината, толкова по-силно ставаше бученето на Шахруд. Докато не достигнаха един скалист хълм, върху който се извисяваща стражева кула. На върха на кулата се развояваше бяло знаме. Зад хълма коритото на реката зави по стръмна теснина.

Командирът на отряда спря коня си и заповяда на останалите също да спрат. Помаха към кулата със знамето и отгоре получи знак, че проходът е свободен.

Влязоха в тъмната, студена клисура. Пътят беше доста тесен, но добре направен. На места беше издълбан в скалата. Дълбоко под тях бучеше реката.

На един завой водачът спря и протегна ръка напред.

Внукът на Тахир видя недалеч пред себе си две високи кули, които се белееха сред тъмните планини като призрачно привидение. Сънцето ги осветяваше така, че целите блестяха от лъчите му.

— Това е Аламут — каза водачът и продължи нататък.

Стръмните склонове отново закриха двете кули. Пътят продължи да криволичи покрай реката, докато теснината не се разтвори изведнъж. Внукът на Тахир ококори очи. Пред себе си видя огромна скала, а върху нея крепост, частично издълбана в скалата. Пред скалата Шахруд се разделяше на два ръкава и я обгръщаше от двете страни, като че ли я стискаше с клечи. Крепостта представляваше цяло малко

селище. На четирите ѝ ъгъла стърчаха четири кули, задните две от които се издигаха високо над предните. Крепостта, заедно с реката, беше оградена от два стръмни, непристъпни склона. Така като огромна ограда затваряше изхода от клисурата.

Това беше Аламут, най-могъщата крепост сред петдесетте в околността на Рудбар. Беше построена от дейлемските владетели и се говореше, че е непревземаема.

Водачът на отряда даде знак и от отсрещната страна спуснаха през потока тежък мост, закачен на железни вериги. Конниците преминаха през моста, а след това през сводест коридор влязоха в крепостта.

* * *

Влязоха в просторен двор, разделен на три широки тераси, които бяха разположени една над друга. В средата терасите бяха свързвани с каменни стълби. Отляво и отдясно покрай стените растяха високи тополи и чинари, под които се намираха истински пасища. По тях пасяха стада коне, магарета и мулета. В отделен обор лежаха няколко десетки камили и спокойно преживяха. Покрай стените имаше плевни и казарми, хареми и други сгради. Шум и жужене като в кошер обкръжи Тахировия внук. Той гледаше смяяно около себе си. На средната тераса се упражняваха няколко групи войници. Оттам се чуваха резки команди, тракане на щитове и копия и дрънкане на саби. От време на време се чуваше цвилене на коне или рев на магарета.

Други хора работеха по укрепването на стените. Мулетата теглеха тежки камъни, които след това работниците повдигаха с макари на определените за това места. Шумът и врявата идваха от всички страни и напълно заглушаваха бученето на реката.

Отрядът слезе от конете и попита един войник, който минаваше покрай тях:

— Стотник Манучер в стражарницата ли е?

Войникът спря рязко и отговори:

— Да, десетник Абуна.

Командирът намигна на младежа да върви след него. Тръгнаха към една от по-долните кули. Отнякъде се чуваха отсечени удари,

следвани от болезнени стенания. Тахировият внук потърси с поглед какво става. За каменен стълб беше вързан човек, чийто гръб беше оголен до кръста. Огромен негър, облечен в къси раирани панталони и с червен фес на главата,шибаше човека с камшик, сплетен от ремъци. При всеки удар кожата на човека се раздираше на ново място, а от раните шуртеше кръв. Един войник с ведро, пълно с вода, стоеше до тях и от време на време обливаше нещастника.

Като видя ужаса в очите на момчето, десетник Абуна се усмихна подигравателно.

— Тук не спим на пухени дюшещи и не се мажем с амбра — каза той. — Ако това си очаквал, доста си събркал.

Тахировият внук не отговори и продължи да върви до него. Какво ли не би дал, за да разбере с какво е прегрешил нещастникът, че да го накажат толкова зле, но го обзе никаква тревога и не посмя да попита.

Двамата влязоха в една от кулите. Под нейните сводове Тахировият внук осъзна колко здрави бяха стените ѝ. Цели редици камъни бяха наредени един върху друг. Тъмно, влажно стълбище водеше нагоре. Влязоха в дълъг коридор, а от него в просторна стая, чийто под беше покрит с прост килим. В ъгъла имаше наредени няколко възглавници, върху които беше полегнал около петдесетгодишен мъж. Беше добре охранен и имаше къса къдрава брада, в която проблясваха сребристи нишки. На главата си имаше голям бял тюрбан, а дългата му пола беше извезана със сребро и злато. Десетник Абуна се поклони и зачака мъжът да заговори пръв.

— Какво ново носиш, Абуна?

— Намерихме това момче по време на разузнаване, стотник Манучер. Рече, че искал да дойде в Аламут.

При тези думи стотникът бавно се надигна. Пред Тахировия внук застана човек, висок като планина. Той подпря юмруци на хълбоците си, впери поглед в младежа и извика със силен глас:

— Кой си ти, нещастнико?

Тахировият внук потрепери, но бързо си спомни думите на баща си, както и това, че беше дошъл да предложи службата си доброволно. Бързо се съвзе и спокойно отговори:

— Аз съм внук на онзи Тахир от Сава, когото преди години великият везир заповядда да обезглавява.

Стотникът го изгледа с изненада и недоверие.

— Истината ли казваш?

— Защо да лъжа, господине?

— Ако е така, знай, че името на дядо ти е записано със златни букви в сърцата на всички исмаилити. А Нашият господар с радост ще те приеме сред бойците си. Нали затова си дошъл?

— Да. Искам да служа на върховния водач на исмаилитите и да отмъстя за смъртта на дядо си.

— Добре. Какво си научил?

— Четене и писане, господине. Също така граматика и поезия.

Знам наизуст почти половината от Корана.

Стотникът се усмихна:

— Не е зле. А как стоят нещата с военното изкуство?

Тахировият внук се смути:

— Мога да язда, стрелям с лък, мога да боравя и с меч и копие...
донякъде.

— Имаш ли жена?

Младежът почервения до ушите.

— Нямам, господине.

— Блудствал ли си?

— Не, господине.

— Добре.

Стотник Манучер се обърна към десетника:

— Абуна! Отведи Ибн Тахир при дая Абу Сурака. Кажи му, че аз
го прашам. Предполагам, че ще се зарадва.

Двамата се поклониха и напуснаха стаята на стотника. Излязоха
отново на двора. Стълбът, за който преди малко беше завързан човекът,
сега беше празен. Имаше само няколко капки кръв като свидетелство
за това, което беше станало там. Ибн Тахир все още чувстваше ужас.
Но вече го изпълваше съзнанието за собствената му безопасност, тъй
като очевидно това, че беше внук на мъченик, означаваше нещо.

Двамата се качиха по стълбите на средната тераса. От дясната
страница се намираше ниска сграда, някаква казарма. Пред нея
десетникът спря и се заоглежда, сякаш търсеще някого.

Отнякъде дотича тъмнокож младеж в бяла роба, бели панталони
и бял фес на главата. Десетникът го спря и любезно каза:

— Стотникът ме изпраща с този млад човек при почитаемия дая Абу Сурака.

— Елате с мен! — тъмнокожият младеж се ухили до уши. — Тъкмо почитаемият дая говори за поезията. На покрива сме.

И като се обърна към Ибн Тахир, добави:

— Идваш при нас, за да станеш федаин? Очакват те много изненади. Аз съм ученикът Обейда.

Ибн Тахир го последва заедно с десетника, но не разбра какво точно означаваха думите му.

Качиха се на покрива. На пода имаше грубо сплетени килими. На тях с подвити крака седяха около двайсетина младежи, също облечени в бяло, като ученика на име Обейда. На коленете си имаха дъсчици и върху тях записваха с калеми думите на стар човек в широка бяла роба, който беше клекнал пред тях с книга в ръка.

Когато видя новодошлите, преподавателят се привдигна. Сбръчка недоволно чело и попита десетника:

— Какво търсиш по това време при нас? Не виждаш ли, че имаме обучение?

Десетникът смутено се изкашля, а Обейда незабелязано седна сред другите младежи, които любопитно оглеждаха чужденеца.

Абуна каза:

— Прости ми, че прекъснахме урока ти, почитаеми дая. Стотникът ме изпраща при теб с този младеж и ти го предава.

Старият мисионер и учител изгледа Ибн Тахир от глава до пети.

— Кой си ти и какво искаш, момче?

Ибн Тахир се поклони уважително и каза:

— Казвам се Авани и съм внук на онзи Тахир, когото великият везир обезглави в Сава. Баща ми ме изпрати в Аламут, за да служа на исмаилитското дело и да отмъстя за убийството на дядо си.

Лицето на стареца просветна. С изпънати ръце той се завтече към Ибн Тахир и го прегърна сърдечно.

— Щастливи са очите, които те виждат в тази крепост, внуче Тахиров! Твоят дядо беше и мой приятел, и приятел на Нашия господар... Иди, Абуна, и благодари на стотника от мое име! А вие, младежи, добре разгледайте новия си другар! Когато ви говоря за историята и славните борби на исмаилизма, не мога да прескоча

прославения дядо на този младеж, Тахир, който стана първия мъченик за нашето дело в Иран!

Десетникът доволно намигна на Ибн Тахир и изчезна надолу по стълбите. Дая Абу Сурака стискаше младежа за ръка, разпитваше го за баща му и за работите вкъщи и му обеща, че ще обади за идването му на върховния повелител. Най-накрая заповяда на един от учениците, насядали на пода:

— Сюлейман! Отведи Ибн Тахир в спалнята и му покажи мястото на оня неблагодарник, който беше изхвърлен при простите войници! Погрижи се да се измие от пътя и да се преоблече. Да бъде готов до вечерната молитва!

Сюлейман скочи на крака, поклони се на стареца и рече:

— Ще се погрижа, почитаеми!

Сюлейман повика Ибн Тахир да го последва. Заедно слязоха в долните помещения. В средата на тесния коридор Сюлейман повдигна една завеса и пропусна Ибн Тахир в просторно спално помещение.

Покрай стената срещу входа имаше около двайсет ниски легла или по-точно големи платнени чували, напълнени със сушена трева и покрити с одеяла от конски косъм. Вместо възглавници имаше конски седла. Над тях, една над друга, към стената бяха закрепени дървени полици. По тях в строг ред бяха наредени различни предмети — глинени съдове, килимчета за молитва, разни неща за миене и чистене. Откъм предната страна на всяко легло имаше дървена кошница, в която бяха поставени лъкове с колчани и стрели, копие и пика. На отсрещната стена висяха три бронзови полилея с многобройни восъчни свещи. Под тях бяха закачени двайсет тежки криви саби, до които бяха подпрени кръгли плетени щитове, на които само изпъкналата част беше изработена от бронз. Стаята имаше двайсет малки замрежени прозорчета. В нея цареше чистота и най-строг ред.

— Това легло е свободно — каза Сюлейман и посочи към едно от леглата. — Бившият му собственик преди няколко дни беше изхвърлен при простите войници. Тук до тебе спя аз, а от другата ти страна Юсуф от Дамаган. Той е най-големият и най-силният ученик в дружината.

— Казваш, че моят предшественик е бил изхвърлен при простите войници? — учуди се Ибн Тахир.

— Да. Не беше достоен да стане федаин.

Сюлейман взе от полицата добре сгъната бяла мантия, бели шалвари и бял фес.

— Ти отивай в банята — подкани той Ибн Тахир.

В съседното помещение се намираше една каменна вана с течаща вода. Ибн Тахир бързо се изкъпа. Сюлейман му подаде дрехите и Ибн Тахир ги облече.

Върнаха се в спалнята. Ибн Тахир рече:

— Баща ми каза да поздравя господаря. Кога мислиш, че ще мога да му се представя?

Сюлейман се засмя.

— Тази мисъл я избий от главата си. От една година съм тук, но още не знам как изглежда. Никой от нас, учениците, не го е виждал.

— Значи не е в крепостта?

— Тук е. Но никога не излиза от своята кула. Ще чуеш още много неща. И то такива, че ще ти увисне челюстта от почуда... Казваш, че си от Сава? Моят дом е в Казвин.

Ибн Тахир го разгледа внимателно. По-хубав младеж беше трудно да си представи. Беше висок истроен като кипарис. Лицето му беше остро издялано, но приятно. Бузите му бяха потъмнели от слънцето и вятъра, но през тъмната кожа прозираше здрава руменина. Очите му бяха кафяви като кадифе и гледаха на света с орлова гордост. Мек мъх беше набол над горната му устна и около брадичката. Целият излъчваше дързост и самоувереност. Когато се усмихваше, лъсваха две редици здрави бели зъби. Смехът му беше искрен, легко подигравателен. Но не прекалено.

„Прилича на някой пехливан от Шахнаме“, помисли си Ибн Тахир и каза:

— Забелязах, че всички имате някак остри и сурови черти, като че ли сте на по трийсет години. Но по размера на брадата бих ви дал едва около двайсет.

Сюлейман се подсмихна и отвърна:

— Почакай две седмици и ти ще станеш като нас. Тук не берем цветя и не ловим пеперуди.

— Бих искал да те попитам нещо — подхвана Ибн Тахир. — Преди малко видях долу как бичуваха един вързан човек. Мога ли да знам с какво е сгрешил, та да заслужи такова наказание?

— Тежко престъпление, драги мой. Беше изпратен да съпровожда един керван, пътуващ към Туркестан. Керванджиите не били исмаилити, затова пили вино. Предложили и на него и той приел, въпреки че Сеидуна го забранява най-строго.

— Сеидуна ли го е забранил? — учуди се Ибн Тахир. — Та нали заповедта произлиза още от Пророка и се отнася за всички вярващи!

— Ти още не можеш да разбереш това, приятелю. Сеидуна може да разреши или забрани каквото си поиска. Ние, исмаилитите, сме длъжни да слушаме само него.

Ибн Тахир се почуди. Някак си му беше тясно на душата. Но продължи да разпитва:

— Преди малко каза, че моят предшественик е изхвърлен при войниците. Какво е направил той?

— Говореше за жени, при това много неприлично.

— Това забранено ли е?

— Най-строго! Ние сме избран отряд и щом се закълнем, служим единствено на Сеидуна.

— Ще се закълнем като какви?

— Казах ти — ще станем федаини. Когато завършим училището и преминем изпита, ще достигнем тази степен.

— Какво е това федаин?

— Федаините са исмаилити, които са готови да се пожертвват по заповед на върховния господар. Ако при това загинат, стават мъченици. Ако изпълнят поставената им задача и останат живи, ще станат дай и дори повече.

— Това, което ми казваш, е съвсем ново за мене. Мислиш ли, че изпитите ще бъдат много тежки?

— В това няма съмнение. Нали за тях се готовим всеки ден от сутрин до мрак. Шестима вече не издържаха на това бреме. Един падна мъртъв на място, а петима сами поискаха да ги върнат при войниците.

— Защо просто не си тръгнаха от Аламут, вместо да се унижават по такъв начин?

— Е, скъпи мой, в Аламут не се шегуваме. Който веднъж влезе в крепостта, не може да си тръгне жив по свое желание. Твърде много тайни се пазят тук.

* * *

В стаята с гълъч влязоха останалите ученици. По пътя се бяха измили и бяха готови за вечерната молитва. Един великан, почти с една глава по-висок от Ибн Тахир, се метна на леглото до него и каза:

— Аз съм Юсуф от Дамаган. Не съм лош човек. Но не съветвам никого да ме предизвиква или да се подиграва с мене. Ще ме опознаеш.

След това изпъна мощните си крайници, като че искаше с това да потвърди думите си.

Ибн Тахир се усмихна:

— Чух, че си най-големият и най-силният сред учениците.

Великанът светкавично се изправи.

— Кой ти каза това?

— Сюлейман.

Юсуф изгуби интерес и отново се отпусна на леглото.

Момчетата се усмихваха. Обейда се приближи до Ибн Тахир и също се усмихна с негърските си устни:

— Как ти се струва при нас, Ибн Тахир? Разбира се, трудно ти е да говориш едва дошъл. Но ако прекарааш четири месеца в замъка, като мен, ще забравиш всичко, което си донесъл отвън със себе си.

— Чухте ли го тоя въглен? — захапа го с насмешка Сюлейман. — Едва потопил клюна си в меда на Аламут и вече поучава другите!

— Нали не поучавам тебе, ти ще си останеш глупав — ядоса се Обейда.

— Спокойно, братя! — прогърмя Юсуф от леглото си. — Не давайте лош пример на новия!

Един широкоплещест младеж с криви крака и сериозно лице се приближи до Ибн Тахир и се представи:

— Аз съм Джрафар от Рей. Тук съм от една година. Ако ти трябва някакво разяснение в учението, питай ме.

Ибн Тахир му благодари. Един след друг учениците пристъпваха и се представяха. Афан, Абдурахман, Омар, Абдула, Ибн Вакас, Халфа, Сохейл, Озейд, Махмуд, Арслан... Последен приближи най-младият.

— Аз съм Наим от планината Демавенд — каза той.

Всички се засмяха.

— Един от злите духове в планината — присмя му се Сюлейман. Наим го погледна сърдито.

— Много неща трябва да научим — продължи той. — Познаваш ли нашите учители? Онзи, който благоволи да те приеме, е почитаемият дая Абу Сурака. Известен мисионер, който е пропътувал всички страни на ислама. Сеидуна го е поставил за наш ръководител. Той ни преподава история на Пророка и светите мъченици, паднали за исмаилитското дело. Освен това ни преподава граматика и поезия на нашия пехлевийски език.

— Чухте ли го нашия славей? Най-малък е от всички, а най-гласовит.

Сюлейман гръмко се засмя, а след него и всички останали. После започна да обяснява:

— Скоро сам ще се запознаеш с нашите учители, Ибн Тахир. Запомни само, че Ибрахим, който ни преподава доктрина, алгебра, арабска граматика и философия, е добър приятел на Сеидуна и по никакъв начин не трябва да го ядосваш. При него всичко трябва да се знае наизуст. Гъркът Ал Хаким ще предаде всяка твоя дума, ако не държиш езика си зад зъбите. Стотник Манучер не търпи възражения. При него всичко трябва да се прави светкавично. Колкото по-бързо изпълняваш заповедите му, толкова повече ще те цени и ще бъде по-благосклонен към тебе. Дая Абдул Малик е млад, но Сеидуна му оказва голямо доверие. Той е силен и претърпнал, понеся трудности и болка и не съчувства на никого, който неумее да стиска зъби. Възпитава ни да имаме твърда воля, затова неговият предмет е най-важен, наред с доктрина.

— Недей да плашиш този юнак, че като нищо ще избяга — прекъсна го Юсуф. — Вижте го! Съвсем е пребледнял!

Ибн Тахир почервяня целият.

— Гладен съм. Цял ден нищо не съм ял.

Сюлейман се ухили весело:

— Ще трябва да попостиш при нас. Само да се запознаеш с Абдул Малик.

Прогърмя продължителен тръбен звук.

— Хайде, време е за молитва! — извика Юсуф. Всички взеха от полиците си навитите килимчета и бързо се качиха на покрива.

Ибн Тахир също взе килимчето, което се намираше над леглото му, и тръгна след другите.

На покрива ги чакаше Абу Сурака. Когато всички дойдоха и поставиха пред себе си килимчетата за молитва, той се обърна на запад, по посока на светите места, и започна молитвата.

Молейки се на висок глас, най-напред се просна по лице, разтвори ръце и отново се привдигна, както повеляват правилата. Щом приключи, се изправи още веднъж, вдигна ръце към небето и отново коленичи, кланяйки се с чело до земята, като казваше:

— Ела, о, Махди, обещан и очакван! Освободи ни от самозванците и изгони еретиците! О, мъченици Али и Исмаил, бъдете наши застъпници!

Учениците повтаряха движенията и думите му. Изведнъж падна мрак. От съседните покриви се чуваха протяжните и монотонни гласове на другите молещи се. Странно, объркано чувство обзе Ибн Тахир. Струваше му се, че всичко това не е истинско, че само сънува чудни сънища. И към всичко това — явното призоваване на Али и Исмаил, което вярващите извън Аламут можеха да си позволяят само зад добре залостени врати. Чувстваше се зашеметен и объркан.

След края на молитвата всички станаха, върнаха се в спалнята и прибраха килимчетата на местата им. След това отидаха на вечеря.

* * *

Трапезарията представляваше голямо помещение в срещуположното крило на сградата. Всеки ученик имаше свое място до стената. На пода бяха наредени малки постелки, сплетени от върбови клонки, на които учениците седяха или клечаха. Прислужваха им трима измежду тях, които се сменяха поред. Всекиму донесоха голям къс хляб, изпечен от жито или от суhi смокини с парчета ябълки. В големи съдове наляха мляко, което съхраняваха в глинени делви. Няколко пъти в седмицата им даваха риба, а веднъж ядяха печено месо: волско, шилешко или козе. Абу Сурака ги надзираваше и се хранеше с тях. Всички вечеряха мълчаливо и съсредоточено.

След вечеря се разделиха на малки групички, като някои отидаха на покрива на сградата, а други се насочиха към стените на крепостта.

Юсуф и Сюлейман взеха Ибн Тахир със себе си, за да му покажат крепостта.

Шумът и врявата бяха утихнали. Над Аламут цареше тишина и сега Ибн Тахир можеше ясно да долови бученето на Шахруд, което му навяваше странна тъга. Навсякъде беше тъмно, а по небето с пронизваща светлина заблестяха дребни звезди.

През двора вървеше мъж със запалена факла в ръце. Пред зданията на горната тераса също застанаха многобройни факлоносци. Слаб ветрец подухна откъм планината и довя леден въздух. Пламъците на факлите заблестяха и сенките на сградите, дърветата и хората тайнствено затанцуваха по земята. Стените на крепостта също светеха със странна светлина. От тази светлина сградите, кулите и стените изглеждаха по различен начин, а не както през деня. Всичко приличаше на приказка, чуждо и неизвестно. Тримата обиколиха голяма част от стените, които ограждаха долната и средната тераса.

— Не можем ли да се качим и горе? — попита Ибн Тахир, като показва сградите, пред които стояха факлоносците.

— Там не може да ходи никой освен началниците — обясни Сюлейман.

— Охраната на Сеидуна са огромни черни евнуси, подарък са на нашия господар от египетския халиф.

— Дали Сеидуна също служи на халифа?

— Това не знаем с точност — отговори Сюлейман. — Може да бъде и тъкмо обратното.

— Как така? — учуди се Ибн Тахир. — Нима Сеидуна не завзе Аламут от негово име?

— Това е съвсем отделна история — каза Юсуф. — Говори се и едното, и другото. Бих те посъветвал да не разпитваш много за тези неща.

— Мислех, че халифът в Кайро е върховен господар на всички алиани, към които принадлежим и ние, исмаилитите.

— Само Сеидуна е нашият господар и не трябва да се покоряваме на никой друг — в един глас казаха Юсуф и Сюлейман.

Седнаха на ръба на рова.

— Защо върховният господар не се появява пред вярващите? — попита Ибн Тахир.

— Той е свят човек — отговори Юсуф. — По цял ден изследва Корана, моли се и пише за нас поучения и заповеди.

— Не е наша работа да разсъждаваме защо не идва сред нас — добави Сюлейман. — Така е, а той знае защо е така.

— Аз си го представях по съвсем различен начин — призна Ибн Тахир. — Там навън всички мислехме, че господарят на исмаилитите събира в Аламут войска, с която ще удари султана и лъжлиния халиф.

— Това не е най-важното нещо — отговори Сюлейман. — Главното, което иска от нас Сеидуна, е покорство и свята любов към исмаилизма.

— Мислите ли, че мога да ви настигна, след като сте напреднали толкова много? — загрижено попита Ибн Тахир.

— Изпълнявай безпрекословно каквото ти нареждат началниците и ще достигнеш колкото ти е необходимо — каза Сюлейман. — Само не си мисли, че покорството е лесно нещо. В тебе ще започне да говори злият дух на бунтарството, тялото ти няма да иска да следва повелите на волята, а умът ти ще нащепва хиляди възражения срещу заповедите. Но трябва да помниш, че цялата тази съпротива е от тайните кроежи на демоните, които се опитват да те отбият от правия път. Смело побеждавай всяка съпротива у себе си и ще станеш тежка сабя в ръката на Нашия господар.

Изведнъж рязко изsviri рог.

— Да вървим да спим — каза Юсуф и стана.

Върнаха се в сградата и влязоха в спалнята.

В стаята горяха няколко свещи. Някои се приготвяха за сън, други вече бяха в постелите си.

Скоро след това влезе Абу Сурака. Провери дали всички са налице и дали всичко е наред. След това опря една ниска стълба до стената и угаси свещите.

В ъгъла остана да мъждука фитила на маслената лампа. Даята се приближи към нея и запали къса и тънка тръстика. След това с тиха стъпка отиде към изхода, като внимателно повдигна завесата, за да не я подпали. Излезе тихо и стъпките му заглъхнаха по коридора.

* * *

Рано сутринта друга тръба прекъсна съня им. Те се измиха, изпълниха сутрешната молитва и закусиха. След това взеха седлата и оръжието си и бързо излязоха на двора.

За един миг цялата крепост беше на крака. Учениците изведоха конете от конюшните, строиха се в две редици до животните, а двама десетници застанаха начело на строя.

Стотник Манучер дойде, прегледа дружината и им заповяда да се качат на конете. След това нареди да спуснат моста, по който един след друг излязоха в клисурата.

Минаха покрай стражевата кула и излязоха на обширно плато. Заради новака стотникът още веднъж накратко обясни основните заповеди. След това раздели отряда на две и нареди на двата взвода да се заловят всеки със своя задача. Упражняваха се да извършват различни маневри в боен строй, а след това преминаха към атаки по арабски и по турски. Ибн Тахир за първи път виждаше общо нападение и от гордост сърцето му силно затуптя. След известно време разседлаха конете и започнаха да се упражняват в бой със сабя, хвърляне на копие и стрелба с лък.

Преди втората молитва се върнаха в крепостта. Ибн Тахир беше изморен и едва се задържаше на седлото. Когато прибраха конете в конюшнята, попита Сюлейман:

— Всеки ден ли има учения?

Сюлейман — свеж и бодър, сякаш току-що се беше върнал от приятна разходка, се усмихна и отвърна:

— Това е само началото, драги мой. Почакай да попаднеш в ръцете на дая Абдул Малик. Тогава ще разбереш какво се нарича учение.

— Гладен съм и ми притъмнява пред очите — оплака се Ибн Тахир. — Мога ли да намеря нещо за ядене?

— Потърпи. Можем да ядем само три пъти на ден. Ако те хванат, че ядеш по друго време, ще те вържат на стълба както вчера онзи войник, дето беше пил вино.

В спалнята прибраха оръжието си, измиха се, взеха от рафтовете дълчиците за писане и калемите и се качиха на покрива.

Дойде дълъг и съсухрен човек в широка заплитаща се мантия. Бузите му бяха хълтнали, а дълбоките му очи гледаха мрачно. Носът му беше тънък и закривен, подобен на клон на ястреб. Рядката му,

сива брада стигаше почти до гърдите. Сухите, костеливи пръсти като нокти се вкопчиха в сноп внимателно изписани листове. Това беше дая Ибрахим, старият, заслужил мисионер и добър приятел на върховния господар. Той започна урока с дълга молитва, като изговаряше предписаните думи с полугласно мърморене. Когато започна да призовава Махди, гласът му зазвуча диво и кухо, все едно биеше барабан.

След това премина към предмета си. Обясняваше арабски думи и сухо диктуваше строгите езикови правила, като ги поясняваше с примери от Корана. Калемите послушно скърцаха по дъските. Едва тук-таме някой се осмеляваше да си поеме по-силно въздух.

На Ибн Тахир урокът му се стори като почивка. Той добре владееше граматиката и с удоволствие си каза, че този предмет няма да му бъде труден.

Когато завърши, Ибрахим мрачно се поклони. С достойнство повдигна краищата на мантията си, за да не се спъне в тях, и слезе надолу по стълбите.

Сред учениците се вдигна гълчка. Изчакаха малко, за да не настигнат дая Ибрахим, след което слязоха на двора. Там се разделиха на две редици, според височината си.

Сюлейман каза:

— Сега ще видиш Абдул Малик. Съветвам те, стисни зъби и събери всичките си сили. Един вече се строполи мъртъв на тези упражнения. Уповавай се на Аллах и на мъдростта на Нашия господар.

В началото на първата редица стоеше Юсуф. Сюлейман беше някъде по средата, а в края — Ибн Тахир.

Пред тях с решителна крачка застана кокалест великан с четвъртито лице и твърд, пронизващ поглед. Когато забеляза Ибн Тахир между учениците, попита:

— Как ти е името, юначе?

— Казвам се Авани, внук на Тахир от Сава.

— Добре. Съобщиха ми. Надявам се, че ще се покажеш достоен за името на дядо си.

Отстъпи няколко крачки назад и извика:

— Сваляйте обущата и да видя горе на стената!

За един миг всички захвърлиха сандалите си. Учениците се втурнаха и започнаха да се катерят по отвесните стени. С ръцете си

търсеха пукнатини, вдълбнатини, хващаха се за стърчащи камъни.

Само като погледна отвесната стена, Ибн Тахир изгуби смелостта си. Не знаеше нито кога, нито за какво да се захване. Тогава чу шепот над себе си:

— Подай ми ръка!

Сюлейман стоеше на стената, с една ръка се държеше за някаква издатина, а другата беше протегнал към него. Ибн Тахир се хвана за нея. С желязната си сила Сюлейман го издърпа нагоре.

— Така! А сега продължавай след мене!

Някак си се справи. След миг беше на върха на стената. Останалите вече се спускаха от другата ѝ страна към пропастта. В подножието на стените бучеше Шахруд. Ибн Тахир погледна към реката и му се зави свят.

— Ще се пребия! — каза страхливо.

— Върви точно след мене! — прошепна му Сюлейман. Гласът му беше твърд и нетърпящ възражение.

Сюлейман заслиза надолу. Когато стигнеше твърда опора, подлагаше на Ибн Тахир ръка или рамо. Така се спускаха по стената към пропастта, внимателно и със стиснати зъби. На Ибн Тахир се стори, че измина цяла вечност, докато стигнат стръмните крайбрежни скали.

Ибн Тахир дишаше дълбоко. Погледна нагоре и се ужаси. Пред него се извисяваше отвесната стена. Не можеше да повярва, че току-що я беше прескочил.

На върха на стената се показва Абдул Малик. Разкрачи се и викна на учениците долу:

— По местата!

Те запълзяха обратно нагоре. Ибн Тахир се държеше за Сюлейман. Следващо го във всяко движение, докато превали стената, и се оказа от другата страна. Успокои се, когато усети равната земя под краката си.

Учениците си отдъхнаха. Ибн Тахир искаше да благодари на Сюлейман, но той само смигна раздразнено.

— Другия път ще е на въже — прошепна. — Но ще тряба да стане светковично.

Абдул Малик се обади с подигравателна усмивка:

— Какво ти стана днес, Сюлейман, защо не си първи както винаги? Да не те домързя? Или те е напуснала смелостта ти? Може би новакът те е замаял с примера си? Държахте се един за друг като кърлежи! Сега му покажи какъв юнак си. Застани пред него и задръж дъха си!

Сюлейман застана пред Ибн Тахир и стисна зъби и ноздри. Загледа се право пред себе си, но погледът му беше неопределен, все едно гледаше нещо много далечно. Ибн Тахир се уплаши. Беше забелязал, че Сюлейман е престанал да диша. Лицето му ставаше все по-червено, а очите, тъпи и безизразни, започнаха по странен начин да излизат от кухините си. Ибн Тахир се разтрепери. Той беше виновен, че наказват Сюлейман толкова суро.

Абдул Малик застана съвсем близо до Сюлейман. Кръстоса ръце на гърди и го наблюдаваше внимателно, с очи на познавач. Сюлейман започна да се задушава, вратът му се изду, а очите му призрачно изскочиха от местата си. Изведнъж се залюля, все едно стоеше на кораб, и като отрязано дърво тупна на земята.

— Много добре! — похвали го Абдул Малик. Сюлейман започна да диша гръмогласно. Очите му оживяха. Полека се съвзе, стана и се върна на мястото си.

— Хайде, Обейда! Покажи ни и ти колко си напреднал в укротяването на волята си! — заповяда Абдул Малик.

Тъмното лице на Обейда стана сиво като пепел. Отчаяно се огледа и колебливо застана пред редицата. Задържа дъха си. Цветът на бузите му стана светлокрафяв. Скоро и той започна да се задушава.

Абдул Малик го наблюдаваше с навъсени вежди... На Ибн Тахир му се стори, че тихо му се присмиваше. Обейда се залюля и бавно се тръшна на земята. Абдул Малик се захили грозно. Ритна падналия с крак и го попита с подигравателна нежност:

— Стани, стани, пиленце! Нещо лошо ли ти се случи?

После попита подигравателно:

— Как беше?

Падналият се раздвижи. Усмихна се плахо и объркано:

— Припаднах, почитаеми дая.

— Как исмаилитите наказват лъжата?

Обейда се разтрепери:

— Не издържах повече, почитаеми учителю.

— Вярно е. Вземи сега бича и се накажи сам!

От купчината оръжия, които беше донесъл даята, Обейда взе къс кожен бич. Разкопча копчетата и се съблече до кръста. След това запретна ръкави, тъй че мантията му падна на земята. Черните му рамене бяха здрави и мускулести. Завъртя бича над главата си и се удари по гърба. Изстена, но продължи с ударите.

— Колко нежно е това момче! — подигравателно се захили Абдул Малик. — По-силно, момче, по-силно!

Обейда продължи да се самобичува. Ударите бяха все по-остри и по-чести. Накрая всичко премина в някакво диво кълцане на собственото му тяло. Бичът удряше раните и на места кожата беше започнала да се къса. Кръв обливаше гърба му и се стичаше по бялата мантия и белите панталони. Той продължаваше да се млати безмилостно, все едно удряше свой заклет враг.

Най-накрая Абдул Малик вдигна ръка и извика:

— Стига!

Обейда пусна бича и стенайки, се свлече. Абдул Малик заповяда на Сюлейман да отведе другаря си в умивалнята и да му измие и превърже раните. След това се обърна към учениците, погледна Ибн Тахир и каза:

— Много пъти съм ви обяснявал смисъла на вашите упражнения. Днес има нов ученик между вас, затова няма да е зле да го повторя още веднъж. Човешкият дух, мислите му и духът биха литнали като орел, ако нямаха една голяма пречка на пътя си. Тази пречка е нашето тяло с всичките му слабости. Кой млад човек няма големи мечти? Въпреки това от хилядите успява да постигне само една? Защо е така? Нашето тяло е склонно към леност и обича удобствата, бои се от трудностите, които съпътстват постигането на високите цели. Низшите страсти унищожават нашата воля и благородните ни желания. Да преодолеем тези страсти и да освободим духа от неговите окови — това е целта на нашите упражнения. Трябва да укрепваме волята си и обмислено да вървим към поставената цел! Защото само така ще бъдем готови за големи подвизи и саможертви. Не подобно на хиляди други да останем роби на тялото си и неговите слабости, а да се приближим до избраните, които са господари на тялото и неговите слабости — нека се стремим към това! Тъй ще можем да служим на Нашия господар и да изпълняваме неговите заповеди.

Ибн Тахир го слушаше с пламнали очи. Да, към това винаги се беше стремял — да овладее слабостите си, за да служи на високи цели. Току-що видяното вече не му се струваше толкова ужасно. Затова, щом Абдул Малик го попита разбрали ли е всичко, отговори напълно убедено:

— Разбрах, почитаеми дая.

— Излез пред строя и задръж дъха си!

Ибн Тахир без колебание изпълни заповедта. Загледа се в далечината пред себе си, както беше видял да прави Сюлейман, и задържа дъха си. Стори му се, че около него и в него всичко стана тихо. Очите му започнаха да се замъглюват. Почувства как се изпъват вените му и неистово поиска да вдиша. Но се овладя. В ушите си чу особен шум, а в краката си усети необичайна слабост. Още веднъж успя да дойде в съзнание за миг, а след това сякаш всичко се притъпи. Но дори с последни сили си помисли: трябва, трябва да издържа! Накрая го обзе пълен мрак. Залюля се и се строполи на земята. Тогава започна да диша отново.

— Как беше? — през смях го попита Абдул Малик.

Ибн Тахир стана.

— Добре, почитаеми учителю.

— От това момче ще излезе нещо — каза Абдул Малик. — Това е само уводът в дихателните упражнения. Изпитанието се състои в това кой колко владее собственото си тяло. Но истинското обучение едва започва. Ние вече сме доста напред.

Обейда и Сюлейман се върнаха. Абдул Малик даде нова заповед. Учениците започнаха с голяма бързина да копаят земята на едно място. Изровиха яма, която сигурно беше изкопана предварително, а после само затрупана с пясък. Ямата беше четирийгълна и не особено дълбока. Някои донесоха от сградата жарава и я изсипаха в ямата. Раздухаха жарта и Абдул Малик каза:

— Владеенето на тялото и силата на волята се постигат с упорити упражнения, като се подчиняват не само слабостите, но и природата със своите закони. Новият! Отвори очи и се убеди в истинността на думите ми!

С тези думи свали сандалите си, повдигна мантията до колене и я закрепи на тази височина. Подви и тесните си панталони, застана пред ямата с жаравата и се загледа в някаква точка пред себе си.

— Сега се съсредоточава и събира силата на волята си — прошепна съседът на Ибн Тахир.

Ибн Тахир беше затаил дъх. Нещо му нашепваше: „Свидетел си на велики неща, Ибн Тахир! Неща, за които хората там долу дори не са чували“.

Абдул Малик изведенъж тръгна. С бавни стъпки, сякаш опипващ земята, застана върху нажежените въглени, а след това бързо премина през тях, изправен като кипарис. От другата страна спря и разклати глава все едно се събужда от сън. След това се върна при учениците и с бодро изражение на лицето им показа стъпалата си. По тях нямаше и следа от изгаряния.

— Това постига човек, ако целенасочено възпитава волята си. Кой се осмелява да повтори след мен?

Обади се Сюлейман.

— Винаги един и същи — промърмори Абдул Малик.

— Аз ще опитам — обади се Юсуф, в чийто глас се долавяше леко колебание.

— През жаравата? — попита Абдул Малик и едва забележимо се усмихна. — Почакай да загреем плочата.

Тогава поиска да опита Джрафар.

— Добре — похвали го Абдул Малик. — Но най-напред ни кажи какво трябва да мислиш, за да съсредоточиш волята си.

— О, Аллах, който си всемогъщ и велик, направи така, че да не ме гори. И няма да ме гори — отговори Джрафар.

— Добре, имаш ли нужната самоувереност?

— Имам, почитаеми дая!

— Тогава върви, в името на Аллах.

Джрафар застана пред ямата и започна да събира мислите и волята си. Учениците забелязаха, че няколко пъти решаваше да стъпи върху въглените, но се разколебаваше.

Абдул Малик му каза:

— Отпусни се, освободи се от сковаността и тръгни уверено. Аллах е господар на съдбата ни.

Тогава Джрафар се откъсна от земята, както кораб се откъсва от брега, и бързо и сигурно започна да крачи през жаравата. На отсрешната страна спря, постоя няколко секунди като зашеметен и

бавно се обърна. Зад себе си видя нажежени пушещи въглени и на пребледнялото му лице се появи блажена усмивка. Въздъхна дълбоко.

— Наистина ненадминат момък! — възклика Абдул Малик. Одобрителен шепот се разнесе и сред учениците.

— Хайде, Сюлейман! Покажи ни и ти, въпреки че вече си доказал, че можеш!

Абдул Малик беше в добро настроение. Сюлейман с радост го послуша. Съсредоточи се, а след това премина през жаравата така, все едно отдавна беше свикнал с нея.

— Сега и аз ще опитам — разпалено каза Юсуф. Изпъчи се, напрегна мускули и застана пред ямата. Опита да се съсредоточи, с тих глас промърмори нужните думи, но едновременно с това мислеше, че може да се изгори. Вече почти се беше решил да стъпи върху жаравата, но я погледна и замаха с ръце като човек, който иска да скочи в студена вода, но не смее.

Абдул Малик се усмихна:

— Мисли за Аллах и неговата помощ и забрави за всичко останало. От какво се страхуваш, ако той е с теб?

Накрая, след дълго колебание, Юсуф внимателно пристъпи с единия крак върху жаравата. Веднага изрева и уплашено отскочи. Откъм редиците се дочу притаен кикот.

— Смел си, но ти е слаба волята — каза даята.

Юсуф сведе глава и се върна на мястото си.

— Дали мога и аз да опитам? — попита плахо Ибн Тахир.

— Твоето време още не е дошло, внуче Тахиров — отговори Абдул Малик. — Но съм сигурен, че един ден ще си сред първите.

Учениците донесоха от казармата тежка метална плоча. Отново раздуха жаравата и поставиха плочата върху нея.

Абдул Малик ги подканни да я преминат. Един след друг всички започнаха да я преминават два, три, четири пъти подред. Плочата се загряваше и стъпалата им горяха все по-силно. Когато беше вече напълно нажежена, Юсуф започна да скача по нея като побеснял. Стъпалата му горяха, но той продължаваше, за да се накаже за предишното си поражение.

Стъпалата на Ибн Тахир също горяха. Стискаше зъби и се убеждаваше, че не горят, но това с нищо не му помагаше. Не можеше

да се съсредоточи достатъчно. Беше уморен от непривичните усилия и се боеше, че умората ще го надвие.

Накрая Абдул Малик даде знак за край на упражненията и ги накара да съберат всичко. След това за последен път се строиха в две редици. Той застана пред тях, строго премери учениците с поглед и им поръча да размишляват за всичко, което бяха видели и чули днес. След това бавно се поклони и си тръгна с дълги крачки, все едно щеше да полети.

Учениците се върнаха на покрива. Дая Абу Сурака им преподаваше поезия на техния пехлевийски език. Ибн Тахир веднага блесна по този предмет. За всеки вид стих знаеше пример от Фирдоуси, Ансари и други по-стари поети. Абу Сурака се топеше от удоволствие и го похвали пред всички:

— Наистина военното изкуство и обучението на волята са необходими за боеца исмаилит. Но също толкова важно е да се упражнява в красотата на мисълта, да се научи точно и правилно да изразява мислите си. Колко се радвам, внуче Тахиров, че намерих в тебе добър ученик!

Стана време за третата молитва и Абу Сурака я проведе заедно с учениците на същото място. Още не беше приключил с призоваването на Али и Исмаил и Ибн Тахир изгуби съзнание, несвикнал на такива усилия. Наим, който беше до него, забеляза това, когато при последното им надигане Ибн Тахир остана на земята. Наведе се и видя, че лицето му е червено като пясъка в пустинята. Повика Юсуф и Сюлейман. Някой бързо донесе вода и с нейна помощ го свестиха. Юсуф и Сюлейман го отнесоха в трапезарията, защото вече беше време за обяд.

Когато Ибн Тахир се нахрани, силите му се възвърнаха. Юсуф приятелски го потупа по рамото.

— Не се тревожи изобщо — каза му Юсуф. — Ще свикнеш и ще се научиш да издържаш по ден или два, без да ядеш, независимо от усилията. Постенето при нас изобщо не е рядкост. Абдул Малик се грижи за това.

— А какво да правим с магарето, с което дойде? — попита Абу Сурака.

— Задръжте го тук. На баща ми няма да му трябва, а тук може да бъде полезно.

— Това е добре — отсъди учителят. — И не мисли повече за днешния ден. Прекъснал си всяка връзка със света навън, тъй че нека от сега нататък мислите ти бъдат насочени към Аламут и неговите дела.

* * *

След обядта учениците се върнаха в спалнята за кратка почивка. Налягаха по леглата и разговаряха. Въпреки че беше много уморен, Ибн Тахир имаше да разпитва за много неща, които не му даваха мира:

— Бих искал да знам какви са отношенията между нас и войниците — попита той, — а също и какви са отношенията между дайте и стотник Манучер? Какви са званията при исмаилитите и в Аламут?

— При исмаилитите всеки вярващ има строго определено място. Ласиците са обикновените вярващи. Над тях са рефиците, осъзнати борци, които учат първите на основните истини. Така обучените ласици могат да станат войници, но рефиците стават техни командири — десетници и подофицери. Ние, които се обучаваме за федаини, имаме особено място. Докато се обучаваме, сме подчинени на преките си командири, но като се закълнем, ще слушаме само заповедите на върховния господар или на определен от него заместник. Следват дайте, които ни обучават и които познават висшите истини. Равен на тях е стотник Манучер, който е военният командир на крепостта. Над него стоят великите даи, наричани „*даи ад дуат*“, или върховни мисионери. Днес има трима такива — даи ад дуат Абу Али, който неотдавна дойде в Аламут от Сирия, даи ад дуат Бозорг Омид, господарят на крепостта Рудбар, чието име означава „Голяма надежда“, и даи ал дуат Хюсейн Алкеини, който от името на Нашия господар превзе крепостта Зур Гумбадан в Хузестан. Над всички исмаилити е Нашият господар Сеидуна, Хасан ибн Сабах.

— Каква мъдра подредба! — възклика Ибн Тахир.

— А разликите между званията са още по-строги — продължи Сюлейман. — Дая Абдул Malik например е малко под дая Ибрахим, но малко над дая Абу Сурака. Въпреки че на години е по-млад. Но има повече заслуги в борбата за исмаилизма и това наклони везните при

определянето на званията. Разлика има и сред нас. Така например ти, който дойде едва вчера в крепостта, си малко по-ниско от всички останали. Но като се отличиш с каквото и да било за нашето дело или ако на изпитите си по-добър от другите, ще заемеш мястото, което съответства на знанията и заслугите ти.

— Има ли особено значение това строго разделение на званията?

— Има, и то не какво да е — отговори Сюлейман. — В решаващия момент всеки исмаилит ще знае мястото си, всеки точно ще знае кой на кого заповядва и кой на кого се подчинява, с което отнапред е изключено всяко объркване и всякакви недоразумения. Сега ясно ли ти е?

— Ясно ми е — отговори Ибн Тахир.

Няколко удара отново ги призоваха да изпълнят дълга си. Тъй като в следобедните часове на покрива ставаше много горещо, имаха занятие в трапезарията.

Абу Сурака им обясняваше възникването на ислама и историята на исмаилизма. Най-напред зададе няколко въпроса за вече учените неща, за да може новопристигналият да навакса пропуснатото. След това продължи:

— Когато Пророкът дава единствената си дъщеря Фатима за жена на Али, той показва, че именно за Али е предназначено наследяването на престола му. След смъртта му обаче лукавият му тъст безсръмно изиграва истинския наследник и сам сяда на престола на предводителя на вярващите. От онзи ден прекрасната сграда на Пророка се разделя на две.

От лявата страна са онези, които признават правото на предателя Абу Бакр. Тяхното знаме е черно и тяхната книга е сунната, устно предание, сбирка от омразни лъжи и неверни свидетелства за Пророка. Тяхната столица е Багдад, в която сега владеят лъжливите халифи от Абасовия род. Абас е престъпник и чично на Пророка, когото с подлизурство и лъжи убеждава да го приеме сред вярващите, и то тогава, когато никой не се е съмнявал в победата на Пророка. Защитникът на Абасидите е султан Малик — шах, турчин и селджукско куче, чието племе дойде от страната на Гог и Магог, за да заграби иранския престол...

От дясната страна сме ние, които признаваме Али като единствен и истински първи имам, както ни е заповядал Пророкът. Нашето знаме

е бяло, а наша столица е Кайро в Египет. Защото халифът, който управлява там, е от рода на Али и Фатима, дъщерята на Пророка...

Самозванецът Абу Бакр бил последван от още двама лъжливи имами — Омар и Осман. След като и вторият умрял, народът поискал най-накрая Али да стане наследник на Пророка. Той бил избран, но скоро след това издъхнал под ножа на платен убиец. Наследил го Хасан, който бил принуден да отстъпи мястото си на Муавия. След това народът поискал на престола да се възкачи другият син на Али и Фатима — Хюсеин. Но той умрял като мъченик в долината Кербала. Оттогава наследниците на Пророка живеят по планини и пустини, а лъжливите имами и техните престъпни слуги ги преследват и убиват. Това е истината! Не знаем какво пише в книгата на съдбата, която Аллах държи в ръцете си, но знаем, че е благородно да се оплакват мъчениците...

— Както казахме, в Кайро се възцариха наследниците по право на рода на Али и Фатима. Ние признаваме тях, но с определени ограничения. Тези ограничения са наша тайна, която имаме намерение да ви разкрием постепенно. За днес е достатъчно да изброим редицата от имами, последвали Хюсеин, третия наследник по право на Пророка. Четвърти е Хюсеиновият син Али Зейн ал Абидин, пети е неговият син Мохамед ал Бакир, шести Джрафар ас Садик. Относно шестия възникнали спорове, тъй като Джрафар ас Садик имал двама синове — Муса ал Казим и Исмаил. Онези, които признават първия като имам, признават още петима негови наследници, от които последен е Мохамед, който ще се върне някога като Махди, само че не от рода на Муса ал Казим, а от рода на Исмаил. Сигурни сме в това, защото имаме твърди доказателства. Затова ние признаваме само седем от посочените имами, от които последен е Исмаил. Истина е също така, че една част от неговия род дойде на власт в Египет. Но къде е другата, по-голямата и по-важната? Засега знаем, че онази в Кайро само подготвя пътя й към победата над самозванците и еретиците, както и към пълното владичество над исляма. Защото е било казано, че след шестимата велики пророци, които са: Адам, Ной, Ибрахим, Мойсей, Христос и Мохамед, следва седмият, най-великият — Махди. А той ще бъде от Исмаиловия род. Него чакаме сега и за него се борим. Наистина само това ще ви кажа — велики тайни се крият в замъка Аламут!

Ибн Тахир за първи път чуваше ядрото на исмаилитското учение. То му се струваше загадъчно и с нетърпение чакаше да узнае нови тайни.

След като Абу Сурака си тръгна, влезе един грък, приел ислама — Теодорос, наричан просто ал Хаким — Лекарят. Той беше пълничък човек с остра черна къса брада и черни мустачки. Имаше кръгло и розово лице, равен и дълъг нос, който стигаше почти до устните. Устните му бяха пътни и чувствени като на жена, а брадичката му беше мека и пълна. Имаше кръгли и засмени очи, поради което никога не беше ясно шегува ли се, или говори сериозно. Учените се обръщаха към него с „дая“, но това не беше официално. Знаеше се, че върховният господар го беше довел от Египет. Беше изучен лекар и преподаваше няколко предмета, сред които на първо място устройството и функциите на човешкото тяло. Смяташе се за суфист и се опитваше да съчетае учението на Корана с гръцката мъдрост. При описанията на болестите, отровите и видовете смърт включваше мисли от гръцките философи, особено от скептиците, циниците и материалистите. Учените го слушаха с недоверие и на мнозина се струваше, че думите му са направо безбожни. Възникването на човека например обясняваше малко по Корана и малко според гръцките философи, като включваше и собствени съждения:

— Аллах е създал Адам от четири първични стихии. Най-напред взел твърда материя. Но тя била нееластична и трошлива. Надробил я на прах, но му потрябвала втората стихия — водата. Водата смесил с праха и получил глина. От глината изваял формата на човек, но той бил мек и при всеки допир се променял. Направил и огън и с негова помощ изсушил външната част от човешката форма. Така човекът получил кожа, която била твърда. Човекът обаче бил прекалено тежък. Затова взел от гърдите му малко вещества. За да не се сринат вътрешните стени, изпълнил празнините с четвъртия елемент — въздуха. Така човешкото тяло било завършено и до днес се състои от четири първични елемента — земя, вода, огън и въздух.

За да даде живот на човека, Аллах му вдъхнал душа. Душата има божествен произход и това я прави извънредно чувствителна към съотношенията между отделните елементи в човешкото тяло. Щом равновесието между тях бъде нарушен, тя напуска тялото и се връща при своя източник, който е самият Аллах. Смущенията в

съотношенията между елементите могат да бъдат два вида — естествени или магически. Като последица от естествените смущения настъпват четири вида смърт. Ако поради раняване тялото изгуби много кръв, то остава без елемента вода, като последицата е смърт. Ако някой по каквато и да било причина не може да дишат, отнет му е елементът въздух, като настъпва задушаване и смърт. Ако някой замръзне, губи елемента огън, а получи ли силен удар, раздробява се твърдият му елемент и смъртта е неизбежна. Много по-загадъчни са видовете смърт по магически причини, наричани също така медицински. Те са причинени от скрити природни вещества, наречени отрови. Задачата на естествознанието е да се научим да ги разпознаваме, както и да ги произвеждаме. Това е полезно и необходимо за всеки исмаилит.

Тези неща също изпъльваха Ибн Тахир с голямо учудване. Бяха нови за него и никак не можеше да си обясни защо трябваше да ги учат.

Гъркът се оттегли с поклони и усмивка на уста, а след него отново влезе дая Ибрахим. Настъпи гробна тишина и Ибн Тахир усети, че следва много важен предмет.

Ибрахим преподаваше доктрина на исмаилизма. Задаваше въпрос, след което с пръст посочващ кой да му отговори. Въпросите и отговорите се редуваха, кратки и отсечени. Ибн Тахир слушаше напрегнато:

- Какво са перите?
- Перите са зли духове от женски пол, които владеели света преди Заратустра.
- Кой е бил Заратустра?
- Лъжепророк и огнепоклонник, когото Мохамед прогонил при демоните.
- Къде е местожителството на демоните?
- В планината Демавенд.
- Откъде знаем това?
- От парите, които излизат от планината.
- Това ли е всичко?
- И от виещите гласове, които идват оттам.
- Какви са селджуките?

— Селджуките са турци, дошли от страната на Гог и Магог, за да завладеят Иран.

— Какво е тяхното естество?

— Двояко — наполовина човешко, наполовина демонично.

— Защо?

— Девите, или злите духове, се чифтосвали с жени от човешкия вид. От това се раждали селджуките.

— Защо селджуките приемат исляма?

— За да прикрият истинското си естество.

— Какви са намеренията им?

— Да заличат исляма и да установят властта на демоните в света.

— Откъде разбираме това?

— От това, че подкрепят лъжливия халиф в Багдад.

— Кой в Иран е най-големият враг на исмаилизма?

— Великият везир на султана, Низам ал Мулк.

— Защо той смъртно ненавижда единственото правилно учение?

— Защото самият той е отпаднал от него.

— Кой е най-бездожният му закон?

— Най-бездожният му закон е, че е определил награда за главата на Нашия господар от десет хиляди жълтици.

Иbn Тахир гледаше замаяно. Наистина великият везир беше престъпник, който беше наредил да отсекат главата на дядо му. А сега този същият даваше награда за главата на върховния повелител на исмаилитите!

Така, изпитвайки учениците, дая Ибрахим повтори онова, което бяха учили. След това с движение на ръката показа, че ще започне нова тема. Учениците бързо взеха дъскиците за писане и калемите. Диктувайки, Ибрахим започна да обяснява каква власт е дадена на върховния повелител на исмаилитите. Задаваше въпроси и сам отговаряше на тях.

Иbn Тахир записваше с почуда:

— Кой е дал на Сеидуна власт над вярващите?

— Самият египетски халиф Мустансир Билах, а чрез него Аллах.

— Какво е естеството на тази власт?

— Тази власт е двояка — естествена и свръхестествена.

— Каква е неговата естествена власт?

— Неговата естествена власт е да бъде господар на живота и смъртта на всички исмаилити в Иран.

— А каква е свръхестествената му власт?

— Има силата и правото да изпрати в рая когото пожелае.

— Защо Сеидуна е най-силният от всички хора, живели някога на земята?

— Защото Аллах му е предал ключа, отварящ портите на рая.

Стана време за четвъртата молитва и учението за деня приключи. Учениците се събраха на покрива, като повтаряха и разискваха наученото през деня. Около Ибн Тахир се разви оживена словесна борба.

— Онова, което чух при Абдул Малик, ми е ясно — каза Ибн Тахир. — Но не разбирам какво искаше да каже Ибрахим с думите, че Аллах е дал на Сеидуна ключа, отварящ портите на рая.

— Какво има да се разбира тук? — отговори Юсуф. — Щом го казва Сеидуна, наш дълг е да вярваме.

— Добре. Но не знам дали трябва да разбираме думите му дословно, или иносказателно — продължи да разпитва Ибн Тахир.

— Как така иносказателно? — ядоса се Юсуф. — Така е казано и така трябва да го разбираме.

— Това значи, че е станало ново чудо — продължи да упорства Ибн Тахир.

— Защо не? — отговори Юсуф.

— Защо не ли? — продължи Ибн Тахир. — Защото Пророкът изрично е казал, че чудеса са ставали само в стародавни времена. В своето време и в по-късни времена обаче той не ги е позволил.

Юсуф не знаеше какво да отговори. Джрафар се включи в разговора:

— Не бива да смятаме за чудо, че Аллах е дал на Сеидуна ключа от райските порти. Защото и Пророкът не видял нищо чудно в пътуването си заедно с архангел Гавриил до небесата.

— Добре, да речем, че Сеидуна е получил особена милост от Аллах — продължаваше упорито Ибн Тахир, — но пак остава въпросът къде, кога и по какъв начин Аллах е дал ключа от райските порти на Нашия господар.

— Аллах се е показал на Сеидуна във формата на горящ храст или нисък облак — каза Сюлейман. — Както се показал на

някогашните пророци. Така е можел да му даде ключа, както дал на Мойсей скрижалите със заповедите на Синайската планина.

— Всичко това мога да си го представя — разпалваше се все повече Ибн Тахир. — Но не мога да проумея как живеем в съседство с толкова велик и прочут пророк.

— Може би не се чувствува достатъчно достоен за това? — подсмихна се Сюлейман. — С какво ние сме по-лоши от някогашните хора?

Ибн Тахир гледаше объркано около себе си. По лицата им виждаше вяра и плам. Не, те не можеха да разберат онова, което го изпълваше с неверие и го караше да се съмнява.

— По-вероятно от това, което мисли Сюлейман, според мен е, че Аллах е изпратил на Сеидуна някакъв ангел, който да го отведе на небето, и там му е предал ключа за рая.

— Нека е така, или пък иначе — продължи Ибн Тахир. — Въпросът сега е какво е естеството на този ключ. Тъй като Аллах, раят и нещата в него не са от същата материя, от която е този, нашият свят. Тогава как е възможно сред нас да съществува предмет, направен от материята на онзи свят? Можем ли ние да го разпознаем с нашите сетива? И ако можем, дали този предмет ще продължи да бъде предмет от рая?

— Много добър въпрос, Ибн Тахир! — зарадва се Юсуф и доволно потърка ръце.

— Аз пък мисля — намеси се Наим, — че този разговор преминава границите на позволеното.

— Дръж си езика зад зъбите, скакалецо! — скара му се Юсуф. — Намери кога да се обади!

— В Корана пише — добави Джрафар, — че след смъртта си праведните ще получат рая и неговите удоволствия във форми, подобни на земните. Блажените ще имат същите сетива, както и в този свят, и същите радости. В такъв случай и предметите на онзи свят не би трябвало да се различават много от сегашните. А материята, от която е направен ключът от райските порти, може би е подобна на материята от този свят.

Обейда, който през цялото време слушаше мълчаливо и внимателно, се усмихна хитро:

— Имам добро обяснение, което може да отговори на всички въпроси около ключа на Аллах. Чухме, че този ключ отваря вратата към рая. Но го държи Сеидуна, който живее сред нас, на земята. Така че този ключ отваря портите на рая отвън, от земната страна. Каквото и да е естеството на рая, ключът на Сеидуна отваря портите откъм нашата земя, тоест трябва да бъде от материя, каквато имаме тук.

— Прекрасен отговор! — възклика Юсуф.

— Хитро обяснение — добави Ибн Тахир.

— Обейда е находчив като рис — засмя се Сюлейман.

— Би трябвало да питаме дая Ибрахим дали наистина е вярно — разтревожи се Наим.

— Трудно ще можеш да зададеш такъв въпрос, хлапако — обезсърчи го Сюлейман.

— Защо? — ядоса се Наим.

— Защото, ако не знаеш, почитаемият Ибрахим държи да отговаряш само на това, което те питат. Ако опиташи да го надхитриш, жестоко ще се опариш.

Учениците се засмяха. Наим се зачерви от гняв, а Юсуф, за когото възвишенните и учени разговори представляваха най-върховното удоволствие, го срази със сърдит поглед. След това се обърна към другите:

— Още, кажете още нещо, момчета!

В това време изsviri рогът, който ги призоваваше към петата молитва.

* * *

След вечеря умората надви Ибн Тахир и той не излезе с останалите на вечерна разходка. Прибра се в спалнята и легна на леглото си. Дълго не можеше да затвори очи. Пред погледа му се редяха картините от всичко, което му се случи в Аламут. Може би любезният дая Абу Сурака и стотник Манучер най-много му напомняха за предишния живот. Но смешният и загадъчен Ал Хаким, надареният с невероятни способности Абдул Малик и най-вече тайнственият и мрачен дая Ибрахим го въведоха в съвсем нов свят. Той вече разбираше, че този нов свят има свои особени, строги и

неумолими закони. Че този свят се управлява отвътре навън, че е създаден, изграден и завършен с много старание и дълбока мисъл. Той не навлезе в него постепенно, а беше въвлечен рязко и насила. Сега вече се намираше в центъра му. Да, едва вчера беше отвън, но днес вече беше изцяло в Аламут.

Обзе го тежка тъга от раздялата със света, в който беше живял. Чувстваше, че пътят му назад е завинаги затворен. Вътре в себе си обаче усети напрегнато очакване за бъдещето, страстно любопитство към тайните, които изобилстваха във всичко наоколо, и твърда воля да не изостава в нищо от връстниците си.

— Така. Сега съм в Аламут — каза си почти на глас. — Защо изобщо трябва да се обръщам назад?

Въпреки това още веднъж извика пред очите си образите на баща си, майка си и сестрите си и тихо се сбогува с тях. Клепките му се премрежиха и той заспа дълбоко в сладко очакване на бъдещето.

ТРЕТА ГЛАВА

Скоро Халима съвсем привикна с новите си обкръжение и начин на живот. По никакви странни, неразбираеми за нея причини тя винаги постигаше всичко, което искаше. Най-вече защото всички я обичаха — хората и животните. Дори Апама понякога, при някоя нейна глупост, изкривяваща повехналите си устни в лека усмивка. Халима старателно използваше своите предимства, стана непослушна и упорита и ѝ се струваше естествено всички да изпълняват желанията ѝ. А те бяха доста умерени.

Най-зависима от нея беше Сара. Най-дребното мигване на Халима беше като заповед за нея и тя с радост ѝ угаждаше за всичко. Предано понасяше всичките ѝ хрумвания и ако Халима в нещо покажеше предпочтение към някоя от другите девойки, Сара се чувстваше слизана и нещастна.

Така беше денем.

Но щом вечер се скриеха под завивките и Зейнеб заспеше, Сара се промъкваше при Халима и започваше да я прегръща и целува. В началото Халима малко се противеше, но по-късно свикна с това и го понасяше спокойно. Мислеше си, че все пак трябва с нещо да плати за многобройните услуги, които Сара ѝ правеше през деня. Единствено не можеше да понесе постоянната ѝ ревност, тъй като самата тя обичаше да излива любовта си във всички посоки. С всички обичаше да се прегръща и целува, подмилкваше се на момичетата и не можеше да понесе някой да я ограничава в това. Щом забележеше, че Сара я следи с болезнена ревност, започваше да я предизвиква и измъчва нарочно. А когато след това насаме Сара я засипваше с поток от заплахи, обикновено ѝ се заканваше, че повече няма да я погледне.

Очевидна беше жизнената потребност на Сара да служи на някого с любов и да се покорява на всяко негово желание, дори с цената на вечните мъки на ревността. Халима пък се радваше на живота, младостта и слънцето, подобно на птица или пеперуда. За нея

беше съвсем естествено да привлича интереса и вниманието на всички.

В свободното си време тичаше из градините, които цъфтяха все по-буйно, погъщащи аромата на безброй цветя, които едно след друго разтваряха разкошните си чашки, береше цветя за украса на помещениета, в които живееха, надбягващ се с Ахриман и малката газела, наричана Сузан. Беше обходила мястото от край до край, откри всяко скрито ъгълче и със собствените си очи се увери, че градините отвсякъде бяха обградени от вода. Даже забеляза, че по отсрещните бреговете също имаше градини, които се простираха докъдето стигаше погледът. Наистина живееха като в рая!

Скоро се осмели дори да отиде сама до скалите, където се излежаваха на слънце гущерите и живеещите жълтата змия Пери. Все пак оставаше на почтително разстояние от тях, въпреки че се стараеше да си внуши, че Мириям е права, и си повтаряше на глас:

— Колко красиви са гущерите! Наистина!

Даже се опита да подсвирква като Мириям, за да извика жълтата змия Пери. Но преди животното да подадеше тъпоносата си глава от дупката, тя хукваше да бяга като обезумяла и не се обръщаше, докато не видеше хора около себе си.

* * *

Точно на същото място веднъж я хванаха Ади и Мустафа. Искаха да я уплашат малко и опитаха да се приближат тихомълком до нея. Халима беше внимателна като мишка и веднага чу шум. Огледа се и като видя двамата негри да се прокрадват към нея, побягна.

Ади, който изоставаше, извика на Мустафа:

— Хвани я! Хвани я!

И наистина с няколко скока Мустафа я настигна. Хвана я с огромните си ръце и я подаде на Ади. Халима се дърпаща, удряше, хапеше и викаше да я пуснат. От това евнусите само се забавляваха още повече:

— Да я дадем на гущерите! — предложи Мустафа.

— Не, по-добре да играем с нея на топка! — предложи Ади. Той отстъпи няколко крачки, разтвори ръце и каза на Мустафа:

— Хвърли ми я!

— Хвани ръце под коленете! — каза ѝ Мустафа — Така! Дръж се здраво за китките.

Приключението започна да харесва и на Халима. Тя направи каквото ѝ каза Мустафа и в следващия момент полетя във въздуха към Ади като истинска топка. Въпреки това все още крещеше сякаш я дерат, но повече от трескаво удоволствие, отколкото от страх.

Виковете примамиха Ахриман, който дойде да види какво се случва. Застана до Ади и впери поглед в живата топка, която прелиташе във въздуха от ръце на ръце. Играта очевидно го забавляваше, защото започна да ръмжи доволно.

— Забеляза ли колко мека и удобна стана? — попита Мустафа.

Ади весело се засмя.

— Моята малка играчка и сладка погачка, радост за учителя, съд, в който той налива знание. При нас се разви и укрепна добре.

След като Халима прелетя така няколко пъти в двете посоки, от отсрещния бряг се чуха ядосани крясъци.

— Апама! — стресна се Мустафа и бързо сложи Халима на крака.

Момичето мигом изчезна по пътеката сред храстите.

— Ах, колко отвратително! Каква животинска похот! — крещеше Апама от другия бряг. — Ще предам на Сеидуна какво правите и той ще нареди отново да ви скопят и двамата! Стъпкахте най-нежното ми цвете, най-нежната ми розова пъпка!

Евнусите се засмяха с цяло гърло.

— Защо виеш, беззъба бабо, гнусна жабо?! — присмиваше ѝ се Ади. — Чакай да ти свалим кожата с камъни, вещице кривогледа!

— Ти, вонящ лешояд! — продължаваше да крещи Апама. — Младо месо ти се е приискало, скопен похотливец! — Благодаря на Аллах, че са ти отнели мъжеството навреме, черен шейтан със счупен рог! Какъв късмет, че не можеш, дори и да ти се иска!

Ади ѝ отвърна подобаващо:

— Не виждаш ли, че си станала за смях, дърта баячке? Някога си можела да бъдеш със седемте пророка наведнъж, а сега би се радвала и на старо куче!

От гняв Апама почти изгуби дума. Застана съвсем до края на водата, сякаш искаше да я прегази. Ади хвана едно весло, което

криеше зад храстите, скочи във водата и плесна с него така, че голяма струя окъпа Апама от глава до пети.

Старицата запища, а двамата евнуси се запревиваха от смях. Ади хвърли веслото в храстите и заедно с Мустафа избягаха. Апама махаше с юмруци след тях и се заканваше да ги погуби.

* * *

Засега се нахвърли само върху Халима. Още същия ден пред всички момичета я нарече развратница и й напрати всички наказания на този и онзи свят. Халима и без това се терзаеше от нерешителността си да отблъсне Сара и наистина виждаше себе си като развратница, още повече че веднага след ласките със Сара вече можеше да гледа Мириям невинно в очите. Затова думите на Апама я удариха в сърцето, тя провеси нос и се зачерви до ушите.

Но след като Апама си тръгна, Мириям започна да я успокоява, като й каза да не взима думите на Апама присърце, тъй като на всеки било ясно, че старицата е зла и мрази евнусите. Също така й каза, че нито едно от момичетата не се съмнява в невинността на играта ѝ. Това доверие потресе Халима, защото ѝ се стори, че изобщо не го заслужава. Тя се скри в един ъгъл и тихичко заплака. Заклеваше се пред себе си, че вече ще бъде по-добра и няма да позволява волности на Сара. Но навиците са най-трудни за преодоляване и всичко си остана постарому.

Дните ставаха все по-дълги, а вечерите се изпълваха със скрит живот. В градините цвърчаха шурци, а от рововете се носеше крякането на жабите. Прилепите се стрелкаха край осветените прозорци и безшумно унищожаваха летящите вредители. В тези вечери най-любимото занимание за момичетата беше да слушат историите и разказите на Фатима.

Фатима изобщо не беше обикновена жена. Умееше хиляди прекрасни неща и никога нищо не можеше да я смuti. Знаеше безчет гатанки и когато разкри всичките, започна да измисля нови, ден след ден. Знаеше всички песни, които се пеят от крайния юг на Арабия, Сирия и Египет до северен Туркестан. Умееше и други неща.

В една горичка евнусите ѝ построиха продълговата стъклена къщичка, където отглеждаше копринени буби върху клонки от черници, растящи като върби покрай брега. Казваше, че от техните пашкули ще изтъче достатъчно коприна за всички момичета. Ала най-голямо удоволствие на момичетата носеха историите ѝ от *Хиляда и една нощ* и *Шахнаме* на Фирдоуси. В тези истории тя не беше по-малко изобретателна от самата Шехерезада и ако зъбът на времето откъсваше нещо от паметта ѝ, тя го допълваше със собственото си въображение, така че повечето истории бяха всъщност измислени от нея.

От всичките ѝ разкази най-потресаваща беше историята за скулптора Фархад и царица Ширина. Като я слушаха всички, без да искат, си мислеха за Мириям, затова Фатима трябваше да я разказва безброй пъти. Разказът беше толкова трогателен, че Халима многократно потъваше в сълзи. Също като Мириям, Ширина била християнка. Нейната красота била толкова необикновена, че дори цветята от срам и завист провесвали чашките си, когато тя се разхождала по ливадите и градините. Стана жена на най-силния ирански цар, Хосров Парвиз. Но когато се разчуло, че друговерка е станала тяхна царица, целият народ се вдигнал на въстание. Царят обаче толкова я обичал, че победил всичките си врагове. Ала Хосров Парвиз бил не само силен, но и мъдър владетел. Знаел колко мимолетна е земната красота и за да запази за вечността скъпото лице и прекрасното тяло на своята съпруга, повикал най-славния скулптор на онова време, Фархад, да я извае от мрамор. Когато младият художник ден след ден гледал небесния образ на царицата, се влюбил безумно в нея. Където и да се намирал, каквото и да вършел, навсякъде го преследвал райският ѝ лик. Накрая вече не можел да крие страстта си. Скулптурата и живата царица все повече си заприличвали. Неговото дело, погледът и звукът на гласа му — всичко издавало бурята в сърцето му. Това един ден не убягнало и от вниманието на царя. Той подивял от ревност, извадил меча си, но царица Ширина застанала пред скулптора и го защитила с тялото си. Като благодарност за творението му Хосров Парвиз му подарил живота, но го прогонил завинаги в самотната планина Бизутум. Там от неутолима страст Фархад полудял. В див пристъп той хванал един чук и длето и започнал да дълбае в скалистия хълм огромен образ на Ширина. Този

образ може да се види и днес, жив и прекрасен като божествена царица, която излиза от банята. Пред нея стои царският жребец Шебдис, млад и непобедим.

Тогава царят изпратил в планината пратеника Бизутум с лъжливата вест, че царицата е умряла. Фархад не можел да преживее това и от непоносима болка се хвърлил върху брадвата си, която разкъсала гърдите му на две. И се случило чудо: дръжката на брадвата, напоена с кръвта на скулптора, се раззеленила, цъфнала и родила плодове! Тези плодове се наричат нарове и в памет на Фархад са разсечени наполовина, както били разсечени гърдите му, и кървят, щом ги нараниш. Затова дори и днес се наричат Фархадови ябълки.

Момичетата слушаха тази история с влажни очи. Само Мириям наглед равнодушно впиваща поглед в тавана. Очите й бяха странно сухи, сякаш гледаха нещо далеч, далеч. През нощта Сафия и Джада, които спяха с нея в една стая, я бяха чули неспокойно да се мята в леглото си.

Също така с голямо удоволствие слушаха историите за древния ирански герой Рустам, който, без да знае, убил в двубой собствения си син Сухраб; за Али Баба и четиридесетте разбойници, Аладин и неговата лампа, както и разказите от Корана, които Фатима прекрояваше според своите разбирания. Когато разказваше как Зулейха, жената на Потифар, целунала Йосиф, всички, без да искат, поглеждаха към своята другарка Зулейха и се усмихваха. В очите на Фатима египтянката вече не беше похотлива грешница, а нежна и влюбена, а младият Йосиф просто не смеел да я погледне в очите. Постепенно всяко от момичетата получи роля в приказките на Фатима, с която, без да искаше, се отъждествяваше или пък другите я отъждествяваха.

От време на време момичетата си устройваха пиршства, на които се ядеше и пиеше до пръсване. В такива дни Апама беше особено отровна, а Мириям тихо й се присмиваше. Момичетата си шепнеха, че Мириям е измолила от Сеидуна разрешение за тези празници, та да се веселят заедно. Апама пък се ядосваше, че трябва сама да пригответя храната и напитките. Преди тези пирове евнусите отиваха да ловят риба, а Муад и Мустафа тръгваха на лов за птици с лъкове и соколи. Отплаваха в лодка по дългия канал до брега, от който

започващо дивият гъсталак, простиращ се чак до подножието на Елбрус. Там беше истински рай за ловците.

При едно такова пътуване Халима помоли Мириям да я пусне с ловците в горите. Но пътят се стори на Мириям твърде опасен и вместо това ѝ позволи да отиде с Ади за яйца и птици до острова с животните. Ади качи Халима на лодката и пое след ловците по канала. Някъде по средата зави в едно странично отклонение и с бавни движения на веслата загреба към острова, на който живееха домашни и опитомени животни.

Утрото беше прекрасно. Сънцето още не беше огряло долината, но лъчите му позлатяваха планинските склонове и върховете, покрити със сняг. Стотици птици чуруликаха с различни гласове. Други плаваха във водата, излитаха и се гмуркаха в преследване на рибите. Покрай брега растяха тръстики, перуники и бели лилии. Сребърна чапла газеше водата, потопена почти до корем, и стрелваше дългата си човка към дъното. Когато видя бавно пълзящата по гладката повърхност лодка, гордо се изправи. Кичурът на темето ѝ настърхна и тя тръгна към брега, повдигайки високо краката си от водата. Халима я гледаше радостно.

— Не я е страх — забеляза тя. — Само се ядоса, че ѝ прекъснахме закуската.

— Да, всички животни в тези градини са като домашни — потвърди Ади. — Никой не им прави нищо лошо.

Приближиха до чаплата. Но птицата вече не се интересуваше от посетителите, а започна спокойно да си оправя перата с човка.

Тук-таме във водата се мяркаше коремът на риба, която мълниеносно погълщаше някоя мушкица.

Водните кончета се стреснаха и започнаха да се стрелкат над мирната вода.

— Колко прекрасно е всичко! — възклика Халима.

— Да, красиво е — приглушено отвърна Ади. — Но е много по-красиво на свобода.

Халима се учуди.

— На свобода? Ние тук не сме ли на свобода?

— Жена си, затова не разбиращ. Казвам ти — по-щастлив е прегладнял чакал в пустинята, отколкото сит лъв в клетка.

Халима клатеше глава в недоумение:

— Ние в клетка ли сме?

Ади се усмихна:

— Казах го просто така. Хайде да не говорим за това. Вече пристигнахме.

Лодката докосна брега и те слязоха. Едва видима пътешка се извиваше между гъсталака от върби и трепетлики. Достигнаха каменист склон, по който растяха множество чудни треви и цъфтяха редки цветя. След това се озоваха на обширна поляна, която ги отведе до малка горичка. От нея се разнасяше кудкудякане, квичене и диво ръмжене. Халима хвана Ади за ръка. Скоро съзря големи клетки, в които пърхаха птички и тичаха животни. Когато се приближиха, някои от птиците изплашени се забълъскаха в решетките, а два големи диви гепарда със силно пръхтене се завтекоха към тях. Халима цялата се разтрепери. Ади обаче постави на земята голямата кошница, която носеше със себе си, и започна да ги храни. Скоро животните се успокоиха и всяко се зае със своята част от храната.

— Това го правят Муад и Мустафа — каза Ади. — Но днес са на лов, затова аз трябва да свърша тази работа.

Зад храстите беше скрита дълга, ниска къщичка за птици. Ади се вмъкна в нея и започна да събира яйца в кошницата си.

— А сега се дръпни оттам — каза и се усмихна с неудобство. — Трябва да свърша една работа, която не бива да гледаш.

Халима бързо отиде при другите клетки. В това време Ади закла няколко пилета, патици и гъски. Писъците на пернатите пронизваха Халима до костите. Уплашена, тя запуши уши.

В това време Ади се върна от кокошарника. Покри птиците, които беше заклал, и започна да показва на Халима разни животни.

— Ако онези два гепарда бяха свободни като Ахриман, сигурно щяха да ме разкъсат, нали?

— Възможно, но можеше и да избягат. Гепардите се боят от хората.

— А защо ги държите в клетки?

— Нужни са на Сеидуна за разплод. Те са мъжки и женска и Сеидуна нареди да му отгледаме няколко гепарда за лов. Има много приятели сред владетелите и иска да им ги даде като дар.

— Вярно ли е, че младите гепардчета приличат на котенца?

— Вярно е. Само че са по-мили и по-смешни.

— Бих искала да имам едно.

— Ако си добра, ще ти донеса едно да го гледаш, докато е малко.

— О! А мислиш ли, че Сеидуна ще разреши?

Ади се усмихна.

— Имаш влиятелни приятели.

Халима се изчерви. Знаеше, че има предвид Мириям.

— Защо те мрази Апама?

— Защото мрази целия свят. Само от Сеидуна се страхува. А ненавистта ѝ към мене е по-силна, защото някога... какво да ти кажа.

— Кажи, кажи, Ади!

— Глупост е. Но те моля да не споделяш с никого какво сме си говорили. Когато Апама дойде в градините, постоянно намекваше как преди много години била близка със Сеидуна и как някога в Кабул той ѝ подарил сърцето си. Искаше да ни убеди, че сега, след като станал могъщ, я повикал по същите причини в замъка. Държеше се високомерно, обличаше се в коприна, разкрасяваше се и се мажеше с мазила, надсмиваше се и обиждаше всички. Дори мен, въпреки че познавам Сеидуна от Египет, където със собственото си тяло го защитих от враговете му. Веднъж случайно я заварих да върши нещо напълно човешко. Беше смешна и още по-отвратителна. Избухнах в смях и оттогава, както сама виждаш, всеки ден сипе проклятия върху бедната ми глава. Подозира, че съм разкрил срама ѝ на другите, затова иска всички да измрат. И ако не се страхуваше от Сеидуна, досега щеше да ни е изтровила.

— Наистина ли е толкова зла?

— Зла е, защото много страда и защото е робиня на суетата си. Не иска да останява, но знае, че това е неизбежно!

Навлязоха още по-навътре в гората, където имаше клетка с маймуни. Халима запищя от радост, като гледаше как животните се гонеха по решетките, люлееха се на въжетата, подскачаха и се щипеха едни други.

— И мечка имахме — каза Ади. — Но ядеше много, затова Сеидуна заповяда да я убием. На острова имаме и крава, камила, четири коня и няколко магарета. Също и котки и кучета. Освен нас никой няма право да идва тук. Това изпроси Апама от Сеидуна.

— Идва ли някога Сеидуна в тези градини?

— Не мога да ти кажа това, мило дете.

— Бих искала да знам какъв е.

— Трудно е да се определи. Има брада и е много могъщ господар.

— Красив ли е?

Ади се засмя:

— Не съм мислил за това, скъпа моя. Със сигурност не е грозен. По-скоро може би е страшен.

— Висок ли е?

— Не бих казал. По-нисък е с цяла глава от мене.

— Тогава сигурно е много силен?

— Не мисля. Бих могъл да го поваля на земята с една ръка.

— Тогава защо е страшен? Може би има голяма войска?

— Не е много голяма. Но дори в Египет, където беше чужденец и съвсем сам, будеше такъв страх, че халифът нареди да го хванат посред нощ и да го качат на кораб, напускащ страната. Неговите врагове можеха да го убият, но не посмяха.

— Странно, много странно — на глас размишляващ Халима. — А дали са приятели със султана?

— Не. Султанът е най-големият му враг.

— Олеле, ами ако ни нападне! Какво ще стане с нас?

— Не бой се. Ще се върне с окървавена глава, ако изобщо остане на раменете му.

— Дали Сеидуна има много жени?

— Много разпитващ. Има син, това знам, и казват, още две малки маймунки като тебе.

Халима оклюма.

— Какво ли си мисли за мен? — каза почти на себе си.

Ади се засмя:

— Има много други грижи, поне засега.

— Сигурно се облича само в коприна и пурпур.

— Както се случи. Виждал съм го и във власеница.

— Сигурно я слага, за да не го познаят хората. Цар ли е?

— Повече от цар. Пророк е.

— Като Мохамед? Чувала съм, че Мохамед бил много красив и имал много жени. Сред тях някои били много млади.

Ади весело се засмя.

— О, любопитна птичке! Какви неща ти бродят из главата!

— Дали и жените се страхуват от него?

— Точно те се страхуват най-много. Апама например пред него е кротка като агне.

— А какво им заповядва?

— Нищо! Но въпреки това всички се боят от него.

— Тогава сигурно е много зъл и само командва?

— И това не е вярно. Дори се смее и обича да се шегува. Но погледне ли те, няма къде да избягаш.

— Толкова страшни ли са очите му?

— Не, не знам. Хайде, недей да разпитваш толкова. Самият аз не проумявам каква е причината всички да се боят от него. Но ако някога го видиш, ще имаш чувството, че знае всичките ти мисли, дори онези, които криеш от света. Ще ти се струва, че вижда право в сърцето ти, затова няма смисъл да се правиш на по-добра и да се преструваш. Защото ще разбереш, че всичко вижда и всичко знае.

Халима се уплаши. Цялата кръв нахлу в лицето ѝ.

— Олеле, много ме е страх! Наистина такива хора са най-страшни!

— Нали ти казвам! Хайде, да вземем кошницата и да вървим вкъщи. А ти, газелке, заключи в ума си тези бисери и си мълчи за всичко, което си казахме сега.

— Ще мълча, Ади! — потвърди Халима и побърза към лодката.

* * *

Вечерта момичетата се събраха в голямата зала около басейна. Стаята беше богато украсена, в полилеите бяха поставени раздвоени свещи, в ъглите имаше маслени лампи, чиито фитили светеха в разнообразни цветове. Навсякъде бяха вплетени зелени клонки и цветя.

Трима помощници на Апама сервираха на момичетата храна и напитки. Разнасяха на бронзови подноси печени диви и домашни птици, пържена риба с лимони, плодове и сладкиши. От глинени съдове наливаха вино в чашите, които момичетата изпразваха начаса. Първоначално стаеният шепот бързо се превърна във висок смях и

всеобща връява. Апама, която известно време наблюдаваше всичко със сдържан гняв, накрая си тръгна сърдита.

— Ти си отговорна всичко да свърши добре — троснато подхвърли на Мириям.

— Не се притеснявай, Апама — насмешливо отговори Мириям.

— Отвратително! — дочуха се последните думи на Апама от коридора.

В това време дойдоха Асад и Ади, а след малко и Муад и Мустафа. Те също ядоха, пиха вино и веселбата стана всеобща.

— Да започнем представлението — предложи Фатима. Всички се съгласиха с нея.

Момичетата започнаха да рецитират стихове, които включваха откъси от Корана, стихове от Ансари и други поети. Фатима започна да рецитира свои стихове, скоро се присъедини и Зейнеб и двете се впуснаха в римуван двубой. Евнусите, които не познаваха техните способности, се смяха до сълзи. Ади ги похвали с искреност, а лицето му сияеше от гордост и щастие.

След рецитала дойде ред на танците. Фатима и някои други момичета взеха музикалните инструменти, а Мириям, Халима и Зулейха затанцуваха. След като изпълниха общ танц, Зулейха продължи сама. Тялото ѝ се заизвива отначало бавно, а след това все по-бързо. Накрая застана на ръба на басейна, завъртя се на място с шеметна бързина, така че всички затаиха дъх от страх, и като порив на вятъра се върна при възглавниците.

Всички извикаха от възхищение. Халима се втурна към нея и пламенно я прегърна. Евнусите напълниха чашите и всички пиха за здравето на Зулейха.

Виното вече ги беше замаяло и всички започнаха да пеят, да се прегръщат и целуват. Шеговито се закачаха и предизвикваха една друга. Но царица на лудориите беше Халима. Главата ѝ се завъртя още след първата чаша. Струваше ѝ се, че е станала лека като пеперуда и невидими криле я повдигат от пода. Малко след като Зулейха завърши танца си, Халима поискава да свирят и за нея. Започна да се върти и извива, подражавайки на движенията на Зулейха. Всички ѝ се смееха и това само я насърчи да продължи с лудориите. Накрая тя също се изправи на ръба на басейна. Момичетата извикаха, Мириям скочи, за

да я задържи, но беше късно. Халима изгуби равновесие и цопна във водата.

След секунда всички бяха около нея. Мощната ръка на Ади веднага я хвана и я изтегли от басейна. Халима изплю водата, която беше нагълтала, със страх погледна Мириям и започна едновременно да плаче и да се смее. Мириям ѝ се скара и я заведе в спалнята. Там я изтри с кърпа и я преоблече. Когато се върнаха, за известно време Халима беше кротка и тиха. Но още няколко чаши вино ѝ възвърнаха смелостта. Тя отиде до входа и удари с чукчето по дъската като знак да замълчат.

— Мои сестрици и нежни гъльбици — започна тя, опитвайки се да подражава на Ади. — Млада Халима тук пред вас стои, защо тъй бързо с вино се опи.

Момичетата и евнусите избухнаха в смях.

— Не се мъчи повече, Халима — каза ѝ Мириям, — и без това не те бива много!

— Исках да се извиня на всички — обидено продължи Халима.

Мириям стана от възглавниците си, отиде до нея и я придърпа към себе си. Това така трогна Халима, че тя избухна в сълзи. Хвана ръката на Мириям и започна да целува всеки неин пръст.

През цялата вечер Сара не можеше да си намери място. Беше свикнала по това време Халима да принадлежи само на нея и сега следеше всяко нейно движение с очи, пълни с ревност. До момента Халима не ѝ обръщаше никакво внимание, но сега, легната до Мириям, без да иска, погледна към нея. Улови поглед, пълен с безнадеждна ревност. Усмихна ѝ се злобно и напук погали Мириям по косата, лицето и врата. Притисна се към нея, прегърна я и я целуна страстно.

Сара изживяваше пъклени мъки. Изпразваше чаша след чаша, докато виното не я победи. Заплака на глас и хукна към изхода.

Халима се откъсна от Мириям и изтича след нея. Усети угризения и искаше да успокои Сара.

Само един поглед и Мириям разбра всичко. Лицето ѝ пребледня и тя стана.

— Сара, Халима! Тук! — извика с твърд глас.

Момичетата плахо се приближиха.

— Какво означава това? — попита строго.

Халима се строполи в краката ѝ, прегърна ги и захълца на глас.

— Така значи — глухо каза Мириям.

— Не, не съм виновна аз! — крещеше Халима. — Сара ме накара!

Мириям отблъсна Халима, приближи се до Сара и силно я удари през лицето. Сара безмълвно седна на пода.

Мириям им обърна гръб. Когато видя около себе си уплашени и същевременно смеещи се лица, на устните ѝ се появи лека усмивка.

— Сара! — извика тя. — Събери нещата си и веднага отиди в килията без прозорци в края на коридора! Ще спиш там, докато не започнеш да се държиш по-добре! Стани и върви! И тази вечер да не те виждам повече!

Халима се чувстваше ужасно зле, задето беше предала Сара така грозно.

Сара стана, хвърли тъжен поглед на Халима и тихо изчезна от залата.

Халима допълзя на колене до Мириям, вдигна умолително ръце към нея и я гледаше с разплакани очи.

— А ти, малка грешнице, ще дойдеш в моята спалня — каза ѝ Мириям. — Ще бъдеш постоянно пред очите ми, да видим дали можеш да се поправиш. Сафия и Джада ще отидат при Зейнеб.

В този момент на Халима ѝ се стори, че сред ада, в който току-що беше попаднала, за нея се отвори самото небе. Още не смееше да повярва. Събра смелост и вдигна поглед към момичетата. На лицата им видя усмивка и самата тя се засмя през сълзи.

Евнусите бяха изчезнали незабелязано.

— Време е да вървим да спим — каза Мириям.

Едно след друго момичетата излязоха от залата.

Халима колебливо се спря на изхода.

— Какво чакаш? — троснато ѝ каза Мириям. — Вземи си нещата и идвай при мен!

Едва сега Халима повярва. Да, беше грешница, отхвърлена и заблудена. Беше изгубила благосклонността на Мириям. Но за сметка на това получи най-красивия дар — щеше да спи в спалнята ѝ, щеше да диша един и същи въздух с нея, да се наслаждава на близостта ѝ. Щеше да бъде в непрекъснат досег със самата тайна!

Едва забеляза усмивките на другите момичета. Шепнеха си колко е миличка и красива и ѝ изпращаха целувки. Тя им хвърли безизразен поглед и отиде да си събере вещите. Зейнеб, Джада и Сафия ѝ помогнаха. Тя гледаше в земята и изпитваше безкраен срам. С тяхна помощ оправи леглото си в спалнята на Мириям, бързо се съблече и се скри под завивката, преструвайки се на заспала. Но ушите ѝ попиваха и най-малкия шум в стаята. Най-накрая влезе Мириям. Халима чу как свали дрехите и сандалите си. След това долови тихи стъпки, които се приближаваха до леглото ѝ. Чувстваше погледа на Мириям, но не смееше да отвори очи. Тогава усети лека целувка по челото си. Превъзмогна трепета, който се опитваше да я обхване, и след миг наистина заспа.

За Халима настанаха прекрасни дни. Вече не я измъчваше съвестта както преди. Откакто прегрешенията ѝ станаха очевидни и получи наказание за тях, сърцето ѝ олекна и се развесели. Наистина все още ѝ беше неудобно от другите момичета. Те ѝ се усмихваха многозначително и я заплашваха, че ще я съблазнят. Тя ги гледаше сърдито, стискаше малката си ръка в юмрук и го размахваше към тях. Още по-дръзко виреше нос и не я интересуваше, че като „малка грешница“ отново стана център на вниманието.

Сара я избягваше и на Халима също ѝ беше неприятно да се срещат. Често виждаше Сара с подпухнали от плач очи. По време на хранене улавяше погледите ѝ, изпълнени с болезнен укор. Веднъж събра смелост, пристъпи към Сара и ѝ каза:

— Виж какво, Сара, не исках да те издам. Наистина. Стана случайно!

Сара избухна в сълзи, устните ѝ трепереха, искаше да каже нещо, но не успя. Скри лицето си в шепи и избяга.

Всичко това обаче се струваше незначително на Халима в сравнение с огромното щастие да спи в една стая с Мириям. Цялата се беше посветила в нейна служба. Малко ѝ беше съвестно, дето заради нея Джада и Сафия трябваше да се преместят. Те бяха близнаки и си приличаха като две капки вода. Бяха най-кrotки и послушни от всички и Халима дълго време не можеше да ги различава, когато виждаше само едната — дали това е Джада, или Сафия. Тяхната единствена шега беше да се представят една за друга, а след това се смееха до сълзи. Когато напуснаха спалнята на Мириям, известно време

изглеждаха потиснати. Скоро обаче се привързаха към Зейнеб и трите станаха неразделни.

Докато Халима спеше при Зейнеб и Сара, се страхуваше от нощите. Сега едва чакаше да се стъмни. Още на втората вечер Мириям й беше казала:

— Не ме разпитвай за нищо и на никого нищо не разказвай. Аз съм определена да ви наглеждам.

Тези тайнствени думи изпълниха Халима с много мисли. Но засега само тихо наблюдаваше. Мириям си лягаше последна. През това време Халима подреждаше всичко, събличаше се, лягаше си и се правеше на заспала. Но зад стиснатите клепачи чуваше как Мириям се връща в стаята, ляга си и гаси свещите. След това се приближаваше и леко я целуваше, а Халима заспиваше в най-дълбоко блаженство.

Веднъж посред нощ се събуди внезапно с чувството, че нещо не е наред. Хвана я страх и поискава да извика Мириям. Но когато погледна към нейното легло, видя, че е празно. Обзе я ужас и трескаво любопитство.

— Къде ли е отишла! — запита се. — Може би наглежда момичетата? Не, при Сеидуна е! — нашепваше ѝ вътрешният глас.

При Сеидуна? В душата ѝ зейна пропаст, изпълнена с тайнственост. Ясно осъзна собствената си безпомощност. Сви се на кълбо, задържа дъха си и се заслуша.

Мириям не се връщаше. Сънят напълно я напусна. Мислеше, трепереше от страх и се наслаждаваше на трескавото любопитство, защото ѝ се стори, че е открила най-пазената тайна. Звездите вече помръкнаха и зачурулиха първите птици. Тогава завесата, която затваряше входа, полека се отдръпна. Мириям влезе едва чуто, като нощен дух, покрита с плащ, общит със самурови кожи. Погледна несигурно към Халима, след това уморено разкопча плаща, който се плъзна от раменете ѝ, и застана по нощница пред леглото си. Развърза сандалите си и се потопи в завивките.

Халима не можа да заспи, докато не се чу звънът, с който ги будеха. Тогава за миг потъна в кратък и дълбок сън. Когато се събуди, Мириям седеше както обикновено до леглото ѝ и се усмихваше.

— Днес малко се успа — каза тя мило. — Сигурно си имала лоши сънища.

В същия миг Халима се усъмни дали не беше сънувала всичко. Бледа и измъчена стана и цял ден не посмя да погледне никого в очите.

* * *

От тази нощ Мириям имаше повече доверие на Халима. През свободното време я учеше на писане и четене. Това доставяше огромно удоволствие и на двете. Халима правеше всичко по силите си да не се изложи пред Мириям, затова напредваше бързо. А Мириям не пестеше хвалбите. За да я поощри, ѝ разказваше истории от младостта си, от детството в Алепо при баща ѝ, за сраженията между християните и евреите, за безкрайното море и корабите, пристигащи от далечни страни. Двете се привързваха една към друга все повече, като поголяма и по-малка сестра.

Една вечер, когато Мириям се върна в спалнята и се приготви за сън, каза на Халима:

- Не се прави, че спиш. Ела при мен.
- Аз? При тебе? — попита объркано Халима.
- Не искаш ли? Ела, нещо ще ти кажа.

Халима отиде при нея, треперейки. Легна на края на леглото, опитвайки се да не издаде вълнението си, обзета от някакъв глупав страх да не докосне Мириям. Но Мириям сама я дръпна към себе си. Едва тогава Халима се осмели да се притисне в нея.

— Искам да ти разкажа за нещастието на моя живот — започна Мириям. — Вече знаеш, че баща ми беше търговец в Алепо. Беше много богат и корабите му плуваха далеч на запад, натоварени със скъпи стоки. Като дете имах всичко, което пожелаех. Обличаха ме в разкошни копринени дрехи, носех украшения от злато и скъпоценни камъни. Бях свикнала да давам заповеди и ми се струваше съвсем естествено всички да ми се покоряват.

— Сигурно си била много щастлива! — въздъхна Халима.
— Ще повярваш ли, че не бях? Поне днес ми се струва така. Всяко мое желание биваше изпълнявано начаса. Но какво желание? Само такова, което можеше да се изпълни с пари. Тихите, скрити желания, за които мечтаят всички момичета, оставаха дълбоко заровени в мен. Отрано бях разбрала колко ограничени са човешките

възможности. Още преди да навърша четиринайсет години, на главата на баща ми се струпаха хиляди нещастия. Започна се с това, че почина майка ми, а той потъна в дълбока скръб. Виждаше се, че вече не го интересува нищо. От първата си жена имаше трима синове, които се захванаха със собствена търговия. Един от тях изгуби цялото си имущество, а другите двама се опитаха да му помогнат. Изпратиха кораби към бреговете на Африка и зачакаха печалбата. Но дойде вест, че корабите са потънали при буря. И тримата се обърнаха за помощ към татко. Той се обедини с тях и отново изпратиха кораби в страната на франките. Там обаче ги отвлекли пирати и така за една нощ станахме просящи.

— Ох, по-добре да си бяхте бедни от самото начало! — възклика Халима.

Мириям се усмихна. Притисна Халима още по-силно до себе си.

— Тези нещастия ни се случиха за по-малко от две години. Тогава при баща ми дойде евреинът Мойсей, който се смяташе за най-богатият в Алепо. Каза му: „Виж какво, Симеоне — така се казваше баща ми, — ти имаш нужда от пари, а аз имам нужда от жена.“ — Не ставай за смях — отвърна му татко. — Стар си, даже имаш син, който може да бъде баща на дъщеря ми. Повече би ти прилягало да мислиш за смъртта. — Мойсей обаче не се отказваше. По онova време целият град говореше, че аз съм най-красивото момиче в Алепо. Той казваше на баща ми, че може да вземе назаем от него колкото пари поиска. „Само ми дай Мириям. Няма да й е лошо при мен.“

За тази работа обаче разбраха полубратята ми, нахвърлиха се върху татко и разпалено го убеждаваха да се споразумее с Мойсей. Баща ми беше в безнадеждно положение. Той беше добър християнин и не искаше да дава детето си на евреин. Но след толкова нещастия, slab и разорен, най-накрая се съгласи и позволи на Мойсей да ме вземе за жена. Мен никой за нищо не ме попита. Един ден подписаха договор и аз трябваше да отида в къщата на евреина.

— Бедната Мириям — каза Халима през сълзи.

— Знаеш ли, мъжът ми ме обичаше по свой начин. Бих се чувствала хиляди пъти по-добре, ако ме мразеше или ако му бях безразлична. Но ме измъчваше с ревността си, заключваше ме в къщата си и понеже виждаше, че ме отвращава и съм студена,

скъреще със зъби и заплашваше, че ще ме заколи. Понякога го мислех за луд и ужасно се страхувах от него.

Мириям замърка, сякаш искаше да събере мислите си върху това, което предстоеше да каже. Халима усети, че се приближава към тайната. Цялата трепереше. Притисна се до Мириям и затаи дъх.

— Мъжът ми имаше един навик — продължи след известно време Мириям, — който дълбоко ме нараняваше. Съзнанието, че в крайна сметка наистина станах негова собственост, напълно го лиши от разсъдък. Разказваше на другите търговци за мен, живо им описваше достойнствата ми, моята свежест и телесните ми прелести, и се хвалеше, че е станал господар на най-голямата красота нашир и дълъг около Алепо. Очевидно искаше да ги накара да му завиждат. Много пъти вечер ми разказваше как приятелите му позеленявали от яд, щом им разкажел за мен, и как това безмерно го радва. Можеш ли да си представиш, Халима, колко го мразех тогава и колко отвратителен ми беше. Когато трябваше да ходя при него, чувствах, че отивам на заколение. А той се смееше, подиграваше се и ми повтаряше:

— С пари всичко се купува, скъпа. Беден човек, дори да е красив, и проскубана кокошка няма да го погледне. Тези думи страшно ме ядосваха и огорчаваха. О, ако можех да се запозная само с един от неговите по-млади познати, с които толкова се хвалеше, щях да му докажа, че се мами жестоко! Един ден се слуши това, което най-малко очаквах. Една от слугините мушна в ръката ми мъничко писъмце. Отворих го и се разтреперих още от първите думи. И днес още го помня цялото наизуст. Ето какво пишеше:

„Шейх Мохамед на Мириям, цветето на Алепо, сребърен лунен лъч, който развеселява нощта и озарява света! Обичам те, безкрайно те обичам, откакто чух от Мойсей, твоя проклет пазач, да превъзнася до небесата твоята красота и невинност. Както неверник, който се опива от вино, така и моето сърце е опиянено от вестта за теб. О, месечинке сребърна! Ако знаеш колко нощи в пустинята мечтаех за твоята красота, като жива си пред очите ми, за които си прилична на розова зора небесна! Мислех, че разстоянието ще притъпи копнежа ми по тебе, но то само го засилва! Сега се върнах и ти поднасям сърцето си! Знай, цвете на Алепо, че шейх Мохамед е мъж и че не се бои от

смъртта. И че е близо до тебе, за да вдишва въздуха, който издишаш ти!“

Отначало помислих, че писмото е капан. Повиках слугинята, която ми го донесе, и здравата я притиснах да ми разкаже всичко. Тя се разплака и ми показа сребърник, който й дал някакъв жител на пустинята, за да ми предаде писмото. Попитах я какъв е бил този жител на пустинята, а тя отвърна — красив, при това млад. Цялата се разтреперих и веднага се влюбих в него. Разбира се, мислех си, как иначе ще посмее да пише такова писмо, ако не е млад и красив? След това ме обзе страх да не се разочарова, щом ме види. Прочетох писмото повече от сто пъти. През деня го носех до гърдите си, а вечер внимателно го заключвах в шкафа. След това получих още едно, по-страстно от първото. Цялата изгарях от тайна любов. Най-накрая Мохамед ми определи среща през нощта, на терасата пред моя прозорец. Очевидно вече добре познаваше околността. Ех, моя Халима! Как да ти опиша чувствата си в онази нощ! През деня десет пъти промених мнението си. Ще отида — няма да отида. Така се меняха настроенията ми. Накрая реших да не ходя и намерението ми остана твърдо, докато не дойде уреченият час. Тогава като по тайна заповед излязох на терасата. Нощта беше прекрасна, тъмна, без месец. Небето — обсипано с блестящи звезди. Усещах ту горещина, ту студ, но останах на терасата. Вече си мислех: ами ако е измама, ако някой се шегува грозно с мен само за да се подиграе на стария Мойсей? Тогава дочух шепот: „Не бой се! Аз съм, шейх Мохамед“. Мъж в сива дреха, лек като перце, прескочи оградата и преди да се усетя, ме сграбчи в обятията си. Зави ми се свят и ми се стори, че времето е спряло. Не ме попита искам ли да тръгна с него, а направо ме грабна през кръста и се спусна по плетена стълба в градината. Зад оградата видях няколко конници. Те ме поеха, докато прескачахме оградата. След това ме сложи в седлото пред себе си и избягахме в тъмнината на нощта.

— И си преживяла всичко това? — въздъхна Халима. — Колко си щастлива, Мириям!

— О, не казвай това, Халима! Сърцето ми се къса, като си спомня какво се случи после. Яздихме цяла нощ. Иззад хълмовете се показва месецът и освети пътя ни. Беше едновременно страшно и красиво, като че ли ми разказваха приказка. Дълго не смеех да погледна лицето на ездача, който ме държеше. Но постепенно събрах

смелост и вдигнах очи към него. Той гледаше внимателно пътя пред себе си. Тогава погледът му ми се стори като поглед на орел. Но щом се спря на мен, стана мек и топъл, като поглед на елен. Възлюбих го толкова, че бих умряла за него на място. Беше прекрасен мъж. Имаше черни мустаци и къса, остра брада. Да, и толкова червени устни! О, Халима! По пътя станах негова жена. След три дни изпратиха след нас потеря — полубратята ми, синът на мъжа ми и множество въоръжени граждани. По-късно разбрах, че веднага след като открили бягството ми, хванали всички слуги и ги разпитали. Намерили писмата на Мохамед, а мъжът ми Мойсей от болка и срам получил удар. Роднините веднага грабнали оръжията, яхнали конете и се впуснали да ни преследват... Бяхме стигнали далеч в пустинята, когато на хоризонта забелязахме група конници. Мохамед имаше със себе си само седем мъже. Викнаха му да ме пусне, за да може да язди по-бързо, но той само махна с ръка. Прехвърлихме се на отпочинал кон, но въпреки това преследвачите ни приближаваха все повече. Тогава Мохамед призова спътниците си да обърнат конете и да нападнат преследвачите. Остави ме на земята и със сабя в ръка застана начело на седмината. Конниците се срещнаха, но преследвачите бяха повече и победиха. Един от полубратята ми падна убит, но убиха и Мохамед. Когато видях това, извиках от ужас и побягнах. Те бързо ме хванаха и ме вързаха за седлото, а мъртвия Мохамед вързаха за опашката на коня...

— Страшно! — застена Халима и покри лице с ръце.

— Не мога да ти опиша какво почувствах тогава. Сърцето ми се вкамени и в него остана само едно — желанието за мъст. Дори не забелязвах унижението и обидите, които последваха. В Алепо заварих Мойсей на смъртно ложе. Въпреки това, щом ме съзря, очите му проблеснаха. Така ми заприлича на дявол. Синът му ме върза до леглото му и започна да ме бие с бич. Стиснах зъби и останах няма. Когато Мойсей умря, на сърцето ми олекна. Имах чувството, че първата част от отмъщението ми е изпълнена. Когато решиха, че са ме мъчили достатъчно, ме отведоха в Басра и ме продадоха като робиня. Така станах собственост на Нашия господар, а той ми даде дума, че от мое име ще отмъсти на евреите и християните.

Халима дълго мълча. В очите ѝ Мириям се беше превърнала в полубожество. Струваше ѝ се, че това ново приятелство е безкрайно

ценно за нея. Накрая попита:

— Истина ли е, че евреите и християните ядат малки деца?

Мириям, още потънала в страшните спомени, побърза да ги прогони от себе си и се засмя с глас:

— Не е изключено. Достатъчно безсърдечни са.

— Какво щастие, че сме сред правоверни! Слушай, Мириям, ти още ли си християнка?

— Не, вече не съм.

— Може би си юдейка?

— Не, и юдейка не съм.

— Тогава си правоверна, като мен?

— Както кажеш, мило дете.

— А Сеидуна много ли те обича?

— Казах ти, че не бива да разпитваш — намръщи се на шега Мириям. — Е, след като ти разказах толкова неща, ще ти доверя и още едно. Не знам дали ме обича, но съм сигурна, че има нужда от мене.

— Как така? Не разбирам.

— Сам е и си няма никого, няма с кого да поговори от сърце.

— А ти обичаш ли го?

— Ти не можеш да разбереш това. Той не е шейх Мохамед, не е и Мойсей. Той е велик пророк и аз му се възхищавам.

— Сигурно е много красив.

— Глупаво котенце! Искаш да ме накараш да ревнувам ли, че питаш такива неща?

— Въпреки всичко си много щастлива, Мириям — рече Халима.

— Тихо, щурче! Късно е и трябва да спиш. Върни се в постелята си.

Мириям я целуна и Халима се мушна в леглото си, но дълго не можеше да заспи. Още веднъж си повтори наум всичко, което беше чула от Мириям. И толкова живо си представи похищението и бягството в прегръдките на Мохамед, че усещаше дъха и докосването на брадата му по бузата си.

Разтрепери се от непонятна сладост и беше щастлива, че е тъмно и никой не я вижда. Но щом си представи мъртвия Мохамед, вързан за опашката на коня, притисна лице във възглавницата и заспа, хълци.

* * *

Скоро след това стана свидетел на гледка, която я изпълни със странно отвращение. Както обикновено се разхождаше из градината и се провираше през храсталациите, когато чу шумолене. Тихо се приближи. В тревата лежаха Сара и евнухът Мустафа и вършеха нещата, за които говореше Апама в уроците си. Халима замръзна. Поиска да избяга, но никаква невидима сила я прикова на място. Дъхът ѝ спря и тя не можеше да отвърне поглед. Остана там, докато двамата не се отдалечиха. Питаše се дали да довери на Мириям онова, което беше видяла, защото разбра, че не бива да има тайни от нея. Но веднъж вече беше предала Сара. Не, този път не трябваше да говори! По-скоро щеше да си мисли, че не е видяла нищо. Нали и без това съвсем случайно стана свидетел на всичко. И мълчанието ѝ донесе приятно облекчение. Отново спокойно можеше да гледа Сара в очите. Струваше ѝ се, че с мълчанието си връща стар дълг към Сара.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

През това време в крепостта Ибн Тахир преживяващ огромен житетски поврат. Няколко дни след като пристигна, все още му прилошаваше и пред очите му причерняващо от умора, сякаш някой го удряше с тежък чук по главата. Но бързо свикна с новия ред. Когато минаха първите четирийсет дни, стана не просто един от най-добрите ученици, но и страстен последовател на исмаилизма. Лицето му силно се измени. Мекотата и закръглеността на бузите му изчезна, те хълтнаха, а изражението му стана остро и решително. Можеше да се каже, че откакто пристигна, остана с цели десет години. През това време добре опозна другарите си, висшестоящите и изобщо реда в училището.

Стотник Манучер преподаваше не само военни умения, но и география. Излизаша с конете далеч от крепостта, но обърнеха ли се назад, виждаха върха на Демавенд. Него стотникът беше изbral за географски център на уроците си. По време на службата си при султана няколко пъти беше обходил цялата държава. Сега на голямо парче пергамент беше нарисувал всички по-големи планини, всички по-важни градове и пазарища, както и всички военни и кервански пътища. Разтваряше картата на земята пред войниците, определяше посоките на света спрямо Демавенд и обясняваше положението на отделните географски точки и кръстопътища. В обясненията си вплиташе спомени от войнишкия си живот, за да оживи уроците и да засили вниманието на слушателите. Всеки получаваше за задача да определи точно разстоянието, местоположението и посоката към родния си град. Поради това неговите часове бяха сред най-обичаните.

Ал Хаким преподаваше нов и необичаен предмет. Някога той беше обиколил дворовете на Запад, познаваше придворния живот във Византия, в Кайро, дори в Багдад. Беше посещавал могъщи управници и виждал безброй народи, чийто обичаи и навици беше опознал добре. Сега беше съbral целия си опит в особен предмет, който преподаваше на младежите. Учеше ги как се поздравяват гърците, евреите,

арменците и арабите, какви са обичаите им, как ядат, пият и се веселят, с какво се занимават. Показваше им как да пристъпят пред този или онзи владетел, какво изисква церемониалът при отделните владетели и в различните дворове, а също им преподаваше основите на гръцкия, арменския и еврейския език. При това самият той играеше като гръцки трагик, превъплъщавайки се ту в могъщ владетел, ту в човек, който умолява коленопреклонно, крачи изправено и гордо и изведнъж се просва по лице, кланя се пред празното пространство и се смее едновременно учтиво и лукаво. Учениците трябваше да му подражават, да играят с него и да го поздравяват на чужди езици. Често часовете му се прекъсваха от весел смях, към който се присъединяваше и ученият грък.

Дая Ибрахим, освен докторат и арабска граматика, обясняваше и Корана, а преподаваше и алгебра и други умения за смятане. Не след дълго Ибн Тахир усети истинско страхопочитание към него. Струваше му се, че дая Ибрахим знае всичко. Когато тълкуваше Корана, се впускаше и във философски разсъждения, говореше за други вери, запознаваше учениците с основите на християнството, юдейството и дори с езическите вярвания — тайното индийско учение, създадено от Буда. Подробно обясняваше защо всички тези вери са неправилни и доказваше колко по-варно е учението на Пророка, чийто най-правоверен израз беше именно исмаилизмът. Накрая събираще всичките си разсъждения в ясни изречения, които учениците трябваше да запишат и след това да научат наизуст.

Веднъж Абу Сурака дойде в часа си с дебел хартиен свитък в ръце. Внимателно го разви, като че ли вътре беше скътана изключителна скъпоценност, и извади сноп старательно изписани пергаменти. Постави ги на килима пред себе си и сложи върху тях тежката си ръка.

— Днес ще започна да ви разказвам за живота на Нашия господар. Ще чуете за неговите страдания, за битките му и големите жертви, които е направил в името на исмаилизма. Този сноп листове, който сега лежи пред мен, е плод на неговото неуморно дело. Написал е всичко това за нас, за да научим от живота му как да се жертваме за праведното дело. Искам да запишете внимателно всичко, което чуете, и добре да го научите. Това е плодът на неговата грижа за вас!

Учениците станаха и се приближиха до листовете, лежащи пред даята. С тихо възхищение съзерцаваха красиво изписаните страници, които шумоляха между пръстите на учителя. Сюлейман протегна ръка, за да вземе един и да го разгледа отблизо. Но Абу Сурака разтвори длани над листа, сякаш искаше да го опази от оскверняване.

— Имаш ли ум?! — възклика той. — Това е ръкопис на жив пророк!

Полека всички се върнаха на местата си. С тържествен глас даята започна да им разказва за живота и деянията на върховния господар. Най-напред искаше да направи кратко описание на външните събития, за да може после по-лесно да премине към подробностите, записани на страниците пред него. Учениците чуха, че Сеидуна — техният предводител, беше роден преди шейсет години в Тус, името му било Хасан, а баща му бил Али от славния арабски род Сабах Хомейри. В ранната си младост се запознал с няколко исмаилитски учители и мисионери и веднага разбрал правилността на тяхното учение. Баща му също бил таен алианин, но за да не буди съмнение, изпратил младия Хасан в Нишапур при сунитския рефик Мувафик Един. Там Хасан се запознал със сегашния велик везир Низам ал Мулк и със звездобroeца и математика Омар ал Хаям. Тримата съученици стигнали до заключението за лъжовността на сунната и заблудеността на нейните застъпници, затова решили да посветят живота си на исмаилизма. Дали си взаимен обет, че онзи, който постигне успех в живота, ще помогне на останалите двама да се придвижат нагоре, за да съдействат за напредъка на истинското учение.

Ала великият везир не изпълнил обещанието си. Напротив! Подмамил Сеидуна в двора на султана и там му устроил капан. Но Аллах пазел избраника си. Увил го в плащ през нощта и го изпратил в Египет при тамошния халиф. Скоро обаче и там срещу него се надигнали завистници. Той обаче ги сразил и след дълго странстване се върнал в родината си. Аллах му подариł крепостта Аламут, за да води от нея борбата срещу лъжливите учения и да победи нечестивите властодръжци и тирани. Целият му живот е изпълнен с чудеса, смъртни опасности и милостта на Аллах. Абу Сурака добави:

— Когато чуете всички чудни истории, които повече приличат на приказки, отколкото на истина, ще разпознаете в Нашия господар истински и могъщ пророк.

И през следващите дни им разказваше за невероятни събития и перипетии от живота на върховния господар. Пред учениците постепенно се очертаваше образът на могъщ пророк и те бяха обзети от желание да го зърнат някога или да могат да се докажат пред него с действие или с голяма саможертва. Защото да направят нещо важно за него, им се струваше като да се издигнат над останалите смъртни.

* * *

През деня вече нищо не учудваше Ибн Тахир. Беше внимателен наблюдател и послушен ученик. Правеше онова, което изискваше от него мигът, и му се струваше, че всичко трябва да бъде точно така, както беше.

А вечер, щом легнеше с ръце под главата, взрян в червениковото пламъче на маслената лампа в ъгъла, осъзнаваше, че живее в чуден и тайнствен свят. Чувстваше някакво притеснение и често се питаше: „Ти, който лежиш тук, същият Авани ли си, който някога пасеше стадото на баща си в Сава?“. Струваше му се, че между света, в който живее сега, и онзи, предишния, зее огромна пропаст, подобна на онази, дето разделя света на сънищата от света, в който сме будни.

За да се спаси от подобни мисли, започна да съчинява стихове. Веднъж, в час по етика, дая Абу Сурака даде на учениците задача да опишат в стихове събития или личности, които са имали особено значение за исмаилизма. Да съчинят възвала на Пророка, Али, Исмаил, славните мъченици и техните дела.

Най-близо до сърцето на Ибн Тахир беше Али, зетят на Пророка. Той написа стихове за него, които толкова харесаха на Абу Сурака, че ги показал на Сеидуна. Другите ученици ги научиха наизуст и скоро Ибн Тахир се прочу в цял Аламут като поет.

АЛИ

*Пророка първи беше познал
Едва в десетата година,
За него жертвa се без жал*

Докрай в победната дружина.

*Пророкът сам избра му за жена
Фатима, дъщеря си най-красива,
Халифския престол му завеща,
И съвест чиста се спомина.*

*Веднага щом Пророкът ни оставил,
Али предаден бе, обезправен,
Но туй не стигна на вразите стари
и те убиха страдника озлочестен.*

*В Наджаф под купол златен
Завинаги почива той.
Там праведните го прославят
И сълзи леят за героя свой.*

Окрилен от първия успех, Ибн Тахир продължи опитите си в поезията. И изведенъж повярва, че е открил начин да придаде форма на неизвестността, която го плашеше вечер и която сега изведенъж изчезна. Опита да в примчи в стихове всичко, което му беше чуждо и неясно, за да си го представи. Някои от тези опити станаха общи известни в крепостта, а най-хубавите от тях бяха стиховете за Аламут и Сеидуна.

АЛАМУТ

*Където Алборз небето допира,
Където диви води се изливат,
Потоци могъщи там извират,
В скалите мощни се разбиват.*

*Върху скала потаен град стои,
Живее още от дейлемски дни.
Стена го каменна закрива,*

В гръм, буря, дъжд, над него бди.

*Орли там някога гнездяха
И ястrebите плячката деляха
Усойници свой дом скалата назоваха.
Затуй Аламут е името на крепостта.*

*И четири високи кули
Сега пазят тайната дълбока.
От дръзките и нечисти ръце
На непосветените.*

СЕИДУНА

*Като орел под слънцето, над нас царува
Могъщ и мъдър господар,
Той бди над вярващите, ден и нощ
От султана не се страхува.*

*Невидим, нечут, но винаги с нас,
Усещаш ръката му силна.
Не знаеш кога и отгде
Отплата за злото ще стигне.*

*Избран и от Аллах изпратен,
Изстрадал е в множество злини,
Равни нему на света са двама —
Единствено Пророкът и Али.*

*Около него чудеса се случват,
Не би повярвал юдеин, нито християнин.
Заради вярата, предаността, горчивите му мъки,
Ключът от рая му е даден.*

Наред с поезията вървяха и упражненията по красноречие. В тях Сюлейман и Ибн Тахир бяха най-добри от всички. Сюлейман говореше пламенно, а Ибн Тахир по-разумно. В това отношение Юсуф имаше най-малко късмет. Много пъти обясняваше на Ибн Тахир, че предпочита да прави военни упражнения по цял ден на слънце под ръководството на строгия Манучер, дори по заповед на Абдул Малик да се самобичува, да скача по нажежена плоча и да прави десетте дихателни упражнения, в които вече бяха доста напреднали. Само едно нещо го плашеше повече от поезията, красноречието, граматиката и писането — постът на Абдул Малик — единственият момент, когато животът и всичко, ставащо в крепостта, му се струваше безсмислено и напразно. Изпълваше го желание да легне, да заспи и да не се събуди повече.

От друга страна, не го тормозеха особени грижи. Малко неща го учудваха, от тях може би най-много — способността на Ибн Тахир да съчинява стихове, които никога не беше чел или никой не му беше казвал. Пред другите го наричаше магьосник, но разумът му нашепваше, че Ибн Тахир сигурно притежава скрит източник за своите способности. Съзнаваше, че известните му стихове бяха написани от утвърдени поети. Ала това беше станало отдавна, когато светът бил населен с герои, борещи се с демони и други свръхестествени сили. Но че неговият другар, дето спеше на съседното легло и беше с цяла глава по-нисък и много по-слаб, можеше да пише такива стихове — това просто устроеният му ум не схващаше. Някак си можеше да разбере, че Сеидуна е пророк — макар да живееше в замъка заедно с тях, никога не беше го зървал. Сеидуна беше невидим и не смяташе за нужно да се покаже пред когото и да било. С Ибн Тахир обаче той спореше и се шегуваше всеки ден. Въпреки тези съмнения, Юсуф се възхищаваше на Ибн Тахир и много се гордееше от приятелството си с него.

Въпреки че беше непобедим със сабята, Сюлейман беше ревнив към успехите на другите. Когато му хвалеха Юсуф и Ибн Тахир, казваше:

— Първият е глупак, а вторият е вирнал носа си до небето.

Въпреки това тримата бяха неразделни. Нападнеше ли някой двамата му другари, Сюлейман страстно ги бранеше:

— Когато вие хвърлите копие толкова далеч или издържите изпитанията, които издържа Юсуф, тогава ще говорите.

А за Ибн Тахир казваше:

— Ако в главите си имахте поне зрънце от неговия ум, щяхте така да се надуете, че да се пръснете.

Една от най-строгите забрани се отнасяше до разговорите за жени и изобщо за любовни отношения. Затова всички ученици затаиха дъх, когато един ден Ибрахим засегна тази тема. Разказващ им за жените на Пророка. Изкашля се сухо, за момент сведе глава, а след това впери поглед в момчетата и поде със сериозен глас:

— Пророкът не е забранил на вярващите да се женят и да се наслаждават на живота с противоположния пол. Самият той е бил пример за добър съпруг и баща. Но от друга страна, е поставил пред вярващите светла цел — да станат мъченици за вратата, като за тази саможертва е обещал най-висшата отплата — вечните радости в райските градини. Пъrvите вярващи, които последвали възвищения му пример, умели да съчетаят и двете — приятния живот със съпругите си и саможертвата за неговото учение. Но след като Пророкът умрял, между последователите му започнали разпри. Мъжете започнали да се излежават в харемите си и да се борят за власт и други светски удоволствия. Забравена била заповедта да се борят и жертвват за великото дело, дори да загинат с мъченическа смърт... Сега Сеидуна постави граница между поведението на онези хора и собственото си поведение. От едната страна са Багдад и селджукските тирани, с техните разюздани последователи, от другата — ние с вас. Вие ще бъдете посветени като федаини, вие сте избрани воини, а ваша крайна цел е саможертвата и мъченическата смърт за святото дело. Затова във всичко трябва да бъдете по-добри от онези. Затова Сеидуна е издал най-строга заповед за вас — да не се жените и по никакъв начин да не се отдавате на разюзданост. Тъй като вече живеете в райските градини, които са създадени за вас, ви е забранено да говорите за нечисти неща. Забранено ви е дори да мислите или да се отдавате на тях в съзнанието си. Нищо няма да остане скрито от Аллах! А Сеидуна е избран от него и е назначен за ваш господар. За онези, които нарушият тази заповед, са определени най-строги наказания. Който бъде хванат в непристоен разговор, ще бъде изхвърлен веднага при обикновените войници. Това наказание вече сполетя един от вас. Ако след като се закълнете, някой

от вас дори само временно се обвърже с жена или пък се ожени, ще бъде жестоко наказан. Най-напред палачът ще избоде очите му с нажежено желязо, а когато отминат тези мъки, от живото му тяло ще бъдат откъснати един по един всичките му крайници. Върховният господар е решил, че тези наказания са подходящи за онези, които нарушат неговата заповед.

Ледени тръпки побиха учениците от тези думи. Те не смееха дори да се погледнат в очите. Някои си представяха много ясно ужасното наказание и замълчаха, а тук-таме се дочу само плаха въздишка.

Когато дая Ибрахим видя ефекта от урока си, върху неподвижното му лице се появи едва забележима усмивка. Продължи с много по-мек тон:

— Нека тази забрана не ви плаши толкова. Тя е жестока само на пръв поглед. Тъй или иначе, кой от вас изобщо би помислил да замени отплатата, която го чака за саможертвата му, с едно съмнителното удобство, което му предлага нарушаването на забраната на Сеидуна? Защото всеки от вас, който без колебание изпълнява дадените му заповеди, ще получи вечно блаженство! И то какво блаженство! Мъчениците за светото дело ще влязат в градини, изпълнени с кристални извори. Ще лежат върху меки възглавници в стъклени павилиони, ще се разхождат по прекрасни поляни в сенките на разлистени дървета. Ще бъдат заобиколени с лехи от най-прекрасни цветя с омайни аромати, а девойки с очи като черни бадеми и снежнобели ръце ще им поднасят най-отбрани ястия и напитки. Те ще бъдат за вас! Аллах е създал тези девойки по особен начин, те ще съхраняват вечно девствеността и младостта си, въпреки че напълно ще са отدادени на вашите желания. Когато се закълнете, ще бъдете готови да заслужите това блаженство. Аллах е предал на Сеидуна ключа от тези градини, предназначени за вас. Който изпълнява заповедите безпрекословно, на него Сеидуна ще отвори райските двери. Има ли нещо, което може да ви отклони от пътя към тази награда?

* * *

Вечерта учениците се събраха на покрива и Ибн Тахир каза:

— Учителите ни препоръчаха в свободното си време да говорим за всичко, което сме учили през деня. Днес дая Ибрахим ни обясни защо Сеидуна ни е забранил разпътството както с действие, така и с разговор или мисъл. Мисля, че няма да нарушим тази забрана, ако както обикновено разговаряме за чутото и видим как по-добре да постъпим, за да избегнем всяко изкушение.

Някои от учениците се изплашиха от тези думи.

— Аз съм против това — каза Наим. — Дая Ибрахим ни е забранил да разговаряме за нечисти неща. Не чу ли какви наказания са определени за виновните?

— Не прави от мухата слон, Наим! — отговори му Джадар. — Нали можем да говорим за това, което са говорили учителите през деня. Никой не може да ни накаже, ако говорим разумно за нещата.

— Само не за жени и други неприлични неща! — продължи Наим.

Юсуф се ядоса:

— Да хвърлим малкия през стената!

Наим уплашено се запъти към изхода.

— Стой тук! — извика му Сюлейман. — Да не се оправдаваш после, че не си бил с нас. Ако продължиш да хленчиш, ще усетиш дебелия край на тоягата веднага щом в спалнята стане тъмно.

Ибн Тахир започна:

— Ще говоря открыто, за да си изясним тези неща веднъж завинаги. Убеден съм, че никой от нас не си е помислял да се забавлява с жена. Дори разговори за това ще избягваме от сега нататък. Ще ни бъде лесно да управяваме действията си и езиците си. Но как да заповядваме на мислите, които ни спохождат в моменти на слабост, или на сънищата си? Шейтанът няма власт над волята ни, но има власт над въображението и сънищата ни. Аз например много пъти вече се въздържах от всякакви непристойни мисли, дори ми се стори, че съм ги победил. Но вдъхновени от зъл дух, ме споходиха развратни сънища, а след това цял ден умът ми беше в техния плен. Така човек винаги тръгва отначало, докато не се срине отново. А заповедта е строга и не признава тези естествени слабости. Какво да направим?

Сюлейман отговори:

— Защо задълбаваш толкова? Сънищата са си сънища и никой не може да те държи отговорен за тях. Мислите, които те спохождат, без да искаш, не могат да бъдат грях!

— Добре го каза! — зарадва се Юсуф. — Като че ли ми взедумите от устата.

— Не, не знам дали това е правилно — продължи да размишлява Ибн Тахир. — Заповедта е ясна и някъде трябва да има средство, с което да победим слабостите си.

Обади се Джраф:

— Съвсем точно казано, Ибн Тахир. Ако забраната е такава, значи трябва да ни е дадена и възможност да не я нарушаваме. Всеки от нас трябва с всички сили да се противопостави на съблазните на злите духове и да освободи мислите и дори сънищата си от тяхното влияние.

— Опитах — каза Ибн Тахир. — Но човешката слабост е голяма.

— Не е разумно да предизвикваш борба с превъзходящ противник — промърмори Юсуф.

Тогава Обейда, който през цялото време слушаше мълчаливо, се намеси с усмивка:

— Кому са нужни толкова думи и спорове, приятели? Нещата са съвсем прости. Мислите ли, че Сеидуна ще ни заповядва нещо, което не можем да изпълним? Аз смятам, че не. Слушайте сега! Нима Сеидуна не ни обещава награда за нашето въздържание, за нашите жертви? Да, и това са райските блаженства на онзи свят. Питам ви — има ли право праведният да се радва на бъдещата си награда? Всички ще кажете — разбира се! Тоест ние също с пълно право можем да се радваме на радостите, които ни обещава Сеидуна след смъртта. Можем да се радваме в мислите си на красивите градини и шуртящите потоци, можем да си представяме превъзходните ястия и напитки, пригответи за нас, и нещо повече — в мислите си можем дори да се наслаждаваме на прегръдките на чернооките девици, които са определени да ни прислужват на онзи свят. Къде тук има нечистота? Ако в бъдеще ни споходи зъл дух със своите изкушения, ще можем да избягаме от него с мисли за прекрасните райски градини, в които ще живеем като шахове, и никаква нечиста съвест няма да поквари блаженството ни! Така ще угодим и на Аллах, който е приготвил райските градини за нас, и на Сеидуна, който за нашите заслуги ще ни отвори входа към тях, и на

себе си, защото ще дадем свобода на въображението си, без да съгрешаваме!

Учениците се засмяха на висок глас:

— Дяволски си прав, Обейда! — подхвърли Юсуф. — Как сам не се досетих?

— Обейда измисли много хитро решение — продължи Ибн Тахир. — Формално няма какво да се възрази. Но мисля, че нечистите желания остават нечисти, дори и обвити в мечти за райските градини.

— Май ти е криво, че ти сам не достигна до тази мисъл? — разсърди се Обейда.

— Не, Ибн Тахир е прав — допълни Джадар. Грехът си остава грях, както и да го извършваме. И такава ясна заповед, каквато ни даде Сеидуна, не може да се заобиколи с хитрост.

— Искате всичко да развалите с дребнавите си спорове — ядоса се Юсуф. — Аз пък мисля, че Обейда е прав и никой не може да ни забрани да се радваме за наградата, която искаме да заслужим.

— Който колкото може — добави Джадар и сви рамене.

* * *

Вечер, когато пред сградата на Върховния господар запалваха факлите, когато ясно се чуваше далечният тътен на Шахруд и извиващия глас вечерният рог, призоваващ за молитва и сън, учениците ги обземаше болезнена тъга. Още един ден на учение и тежки изпити беше зад тях и мислите им получаваха свобода. Някои оставаха насаме и се отдаваха на носталгия, други разговаряха как е било „там навън“, където животът течеше по съвсем друг начин.

— Бих искал да съм птица — каза веднъж Сюлейман, — за да отлетя да видя какво правят сестрите ми. Майка ни умря, баща ми има две други жени, които също имат деца. Сега моите сестри са им в тежест, жените сигурно се държат зле и искат да се отърват от тях. Страхувам се, че ще убедят баща ми да ги продаде на първия, който ги поиска. Ах, колко ме гризе това!

Той стисна ръце и закри лице с тях.

— А аз имам майка, която е стара — продължи Юсуф и прокара тежка длан през очите си. — Мъчи се сама с животните и нивите и се

боя, че съседите я мамят, защото е съвсем сама. Защо ли я оставил?

— Да, защо? — попита го Ибн Тахир.

— Такова беше нейното желание. Каза ми: „Сине, голям пехливанин си, самият Пророк би ти се зарадвал. Ако беше жив баща ти, който повече от всичко на света почиташе мъченика Али, сигурно щеше да те изпрати при някой от дайте, които служат на истинския халиф, да те научат на истинското учение“. По онова време по нашия край минаваше великият дая Хюсеин Алкеини и набираше привърженици за Нашия господар. Отидох при него и той ме изпрати тук, в Аламут.

— А ти, Наим, как попадна в тази крепост? — продължи да разпитва Ибн Тахир.

— Моето село не е далеч оттук — отговори Наим. — Чух, че великият дая събира в Аламут войска срещу лъжливия султан. В нашия дом всички бяхме правоверни. Затова баща ми нямаше нищо против да замина да служа на Сеидуна в Аламут.

— А ти, Сюлейман?

— Какво има да разказвам? Говореше се, че ще има война и великият дая, който бил направил много чудеса в името на египетския халиф, завладял Аламут, откъдето имал намерение да нападне султана. Казах си: тук ще става нещо голямо. В това време през нашите земи мина дая Абдул Малик и аз дойдох с него.

— Родът ни отдавна е предан на името на Али — продължи Обейда. — Бяхме деветима братя и някой трябваше да напусне дома. Помолих баща ни и той ме благослови.

— А ти, Джраф?

— Дълго време изучавах Корана, сунната и историята на ислама. Разбрах, че наследството на Пророка е отнето несправедливо от Али и следователно халифът в Багдад несправедливо заема наместническия престол. В нашия край се беше спрял един исмаилитски дая — нашият дая Абу Сурака, и с него водих учени разговори. Бях съгласен с неговото учение и помолих баща ми да ми позволи да се присъединя към него. Когато чу, че учителят иска да отидем при Сеидуна в Аламут, с радост ми разреши. Защото се говореше, че Нашият господар е много свят човек.

Тези разговори им помагаха да преодолеят болката по дома и чувството за самота и откъснатост от света. Когато на другата сутрин

рогът ги пробуди от сън, тежките вечерни мисли бяха забравени. Ледената вода, с която се измиха, им напомни за сурвото ежедневие, изпълнено със задачи и учение. Отново бяха стъпили здраво на земята в Аламут. Единствената им грижа беше дали ще отговорят добре на въпросите на учителите и дали заповедите на началниците няма да бъдат твърде трудни. С нова сила се хвърлиха в подготовкa за исмаилитското дело.

* * *

Един ден, когато учениците заедно с Манучер се върнаха от упражнения, Абу Сурака им съобщи:

— Днес имате свободен ден. Дошли са даи от съседните крепости, за да получат от върховния господар указания за бъдещето. Ние също трябва да им съобщим за вашите успехи и неуспехи. Бъдете тихи и използвайте времето за учение.

Младежите бяха обзети от голяма радост. Бързо отидоха в спалнята и взеха дълчици за писане и записките си. Някои отидоха на стените, а други, по-любопитни, насядаха в сянката на сградата в двора и внимателно наблюдаваха двореца на върховния господар.

Стражата на входа беше засилена. Негрите с боздугани в ръце стояха неподвижно като статуи. От време на време минаваше по някой дая, облечен в тържествена бяла дреха. Учениците бързо обменяха шепнешком всичко, което знаеха за него. Ако пък не го познаваха, опитваха да познаят кой е.

На долната тераса пред стражарската кула настана шумотевица. През входната врата влезе група ездачи. Войниците приближиха до тях и задържаха конете им, докато слязат. Дребен човечец в широка мантия скочи от космат бял кон и забърза през двора към стълбището, заобиколен от останалите, които го следваха в израз на особено почитание.

— Абу Али, великият дая! Познавам го! — възклика Сюлейман и стана, без да се усети.

— Да изчезваме оттук — предложи Юсуф.

— Чакайте — каза Ибн Тахир, — искам да го видя отблизо!

Групата се приближи. Войниците, които случайно се оказваха в близост до тях, се обръщаха към новодошлия и се покланяха почтително.

— Всички са дай — прошепна Сюлейман, а гласът му потрепери.

— Абу Али лично е дошъл да ги доведе.

— Виж! Даи Ибрахим и Абдул Малик са сред тях — забеляза Юсуф.

Абу Али крачеше достолепно по терасата, загърнат в широката си мантия, като се поклащаше тържествено с цяло тяло. Любезно се усмихваше на войниците, които го поздравяваха. Очевидно разбираще, че за войниците неговата любезна усмивка е голяма милост. Лицето му беше набръкано, рядка сива брада и също толкова редки, провиснали надолу мустаци, обкръжаваха почти безъбата му уста. Когато мина покрай учениците, те му се поклониха като един. Малките му очи радостно запламтяха и той извади ръка изпод мантая и любезно помаха за поздрав. На пръв поглед невероятно напомняше на старица.

Когато групата дай отминаха, учениците се изправиха отново.

— Видяхте ли? Само на нас махна с ръка! — възклика Сюлейман и гласът му трепереше от радост. — Абу Али е първи след Сеидуна!

— Жалко, че не е малко по-строен — добави Юсуф.

— Нима мислиш, че умът зависи от височината на тялото? — подкачи го Наим.

— Ами, като гледам тебе, така ми се струва.

— Харесва ми колко е непринуден — каза Ибн Тахир. —

Усмихваше ни се, все едно сме му стари познати.

— Въпреки това е изпълнен с достойнство — добави Наим.

— Учен и заслужил човек е — припомни Сюлейман. — Но ми е трудно да повярвам, че е добър войник.

— Може би защото не скочи сред нас с извадена сабя? — пресече го Наим. — Повечето дай, които съм виждал, изглеждат слабички. Те са водачите, а глупавите великани изпълняват техните заповеди.

— Пожелавам ти Абдул Малик някой път да те стисне с ръката си — обори го Сюлейман. — Тогава ще разбереш колко силни са дайте.

— Какъв ли е и Сеидуна? — запита се Ибн Тахир.

Спогледаха се, а Наим каза:

— Това още никой не ни е разказал.

* * *

Голямата зала за събрания заемаше почти цяло крило в приземието на сградата на върховния господар. Цяла сутрин в нея се събираха учители, мисионери и други достойни исмаилитски мъже. Бяха дошли от Рудбар и Казвин, Дамаган и Шахдур, дори от далечния Хузестан, където начало на исмаилитите беше великият дая Хюсейн Алкеини. В очакване на напътствията на върховния господар разговаряха с домакините и обменяха новини.

Прозорците бяха закрити с тежки завеси, а помещението се осветяваше от свещите на многобройните полилии. Въглите на високи поставки бяха сложени съдове със смола, която пращаше при горенето си и изпускаше приятен аромат.

Под един от тези полилии няколко души наобиколили гърка Теодорос. Това бяха командирът на рудбарската крепост Ибн Исмаил, дебелият веселяк дая Захария и младият египтянин Обейдулла, който познаваше лекаря още от престоя му в Кайро. Всички бяха весели и смях често прекъсваше разговора им.

— Значи си дошъл в замъка заедно с Ибн Сабах? — попита египтянинът домакина. — Невероятната история за превземането на Аламут се разпространява по света. Говореше се, че Ибн Сабах е отнел крепостта от предишния ѝ господар с измама. Или го подкупил с пари. И до днес не знам каква е истината!

Гъркът весело се засмя, но не каза нищо.

Стотник Ибн Исмаил намигна на мъжете да приближат глави и каза:

— Мисля, че не е лошо да обясня на младежа как Ибн Сабах е превзел Аламут. Самият аз не съм бил свидетел, но ми го разказа един от моите подофициери, който тогава помагаше на Нашия господар.

Обейдулла и дебелият Захария нададоха ухо, а Теодорос се намръщи недоволно и остана на разстояние.

— Както ви е известно — продължи Ибн Исмаил, — командир в Аламут тогава бил стотник Махди. Лично не го познавам, но съм чувал, че не се отличавал с особена прозорливост. Ибн Сабах успешно

преодолял засадите на великия везир и в края на краищата се добрал до Рей, където градският началник Музафар бил негов приятел. Той му помогнал да събере малък отряд от седемдесетина души, сред които бил и подофицерът, който ми разказа тези събития. Тогава нашият господар решил да завземе Аламут, който бил най-добре укрепеният замък наоколо. Посъветвали се с Музафар и измислили следната хитрост...

Докато египтянинът и дебелият дая напрегнато слушаха разказа, лекарят не спираше да се усмихва двусмислено. Стотникът забеляза това и отговори едновременно объркано и ядосано:

— Защо не разкажеш ти, щом знаеш по-добре? — попита обидено.

— Не виждаш ли, че те слушам внимателно? — отговори гъркът, но оправданието му отново прозвуча леко подигравателно.

— Остави го, нека се мръщи — каза египтянинът, който стана нетърпелив. — Знаем го него, винаги е искал да знае нещо повече от другите.

Иbn Исмаил продължи:

— Значи, Иbn Сабах намислил хитростта и отишъл да посети Маҳди в замъка Аламут. Казал му: „Аз съм дая и съм обиколил половината свят. Уморих се да пътувам и дойдох да търся спокойно местенце. Продай ми толкова земя, колкото може да обхване една волска кожа. Ще ти дам за земята пет хиляди жълтици“. Маҳди само дето не се пукнал от смях: „Ако наистина ми дадеш толкова пари, веднага ще ти отстъпя земята, която желаеш“. Защото му се виждало невъзможно такъв наглед беден дая да има толкова пари. Иbn Сабах обаче бръкнал в пазвата си, извадил торба с жълтици и започнал да брои. Маҳди не можел да повярва на очите си, но си мислел:

„Какво ще й се случи на крепостта, ако продам парче земя под нейните стени на стария дая. Нали така аз ще забогатея“.

Взели една волска кожа, спуснали моста през Шахруд и по него слезли на скалите под стената. Иbn Сабах извадил остър нож и започнал да реже кожата на тънки ремъци. Офицерите и войниците един след друг се приближили и гледали какво прави странният чужденец. Никой не можел да разбере какво ще стори даята. Когато разрязал кожата, Иbn Сабах свързал ремъците един за друг, забил един колец в пукнатина на скалата и вързал за него единия край на така

направеното въже, а с другия край започнал да обгражда крепостта. Чак тогава Махди разбрал. „Крадец! Измамник!“, започнал да крещи той и извадил оръжието си. В този момент над главите им се чул шум, погледнали нагоре и видели група конници с извадени саби как влизали през моста в крепостта. Ибн Сабах се засмял: „Късно е, приятелю! Крепостта вече е моя и ако докоснеш само косъм от главата ми, никой от вас няма да оживее. Но аз уважавам договорите, Махди. Вземи си петте хиляди жълтици и тръгвай с твоите хора накъдето ви видят очите“.

Ал Хаким се засмя гръмогласно. Държеше се за дебелия корем, а от очите му потекоха сълзи. От смях всичко започна да го боли.

Египтянинът и дебелият дая също се засмяха объркано, защото не разбираха на какво точно се присмива гъркът. Само стотник Ибн Исмаил сърдито гледаше лекаря.

— О, свещена простота! — през смях отговори гъркът. — И ти ли се хвана, стари приятелю! Ние с Хасан измислихме тази история за пред султана.

— Искаш да кажеш, че подофицерът ме е измамил? — ядоса се стотникът и кръв нахлу в лицето му. — Ще го удуша, ще го пребия като куче!

— И ще извършиш неправда, Ибн Исмаил — каза гъркът. — Това, което ти е разказал, е чиста истина, но чиста истина за него, не за теб, ти си от по-друго тесто. И сам можеше да се досетиш какво всъщност е станало.

— Не мога да се правя на умен, по-добре ти разкажи! — ядосано отговори стотникът.

— Най-напред трябва да знаеш, че предишният командир на този замък е от рода на Али. Още не бил навършил тридесет години, когато, за да го привлече на своя страна, султанът го издигнал до свой наместник. А за да се предпази от него, го изпратил на края на света, тоест тук — в Аламут. Тук младият човек, жаден за живот, скучал до смърт. От сутрин до вечер пиянствал и се препирал с офицерите си. Притежавал голям хarem от танцьорки, певици и други, а за ставащото тук в Рей се говорело само шепнешком. Опитомил цяла глутница гепарди и ято соколи и с тях ловувал из околните планини и гори. Едновременно с това проклинал и султана, и халифа и се заканвал да им отмъсти жестоко. Сигурно и Малик шах бил чул за неговото

поведение. Но султанът си мислел така: „Нека ме проклина колкото си ще, но щом нахлюят варварите през границата, ще трябва да воюва с тях, ако му е мила главата“. Музафар разказал всичко това на Ибн Сабах, когато бил в Рей. И аз веднъж бях там и с помощта на Музафар се срещнах с Махди на един лов. Хасан беше получил от халифа в Кайро много жълтици и ги предложи на командира, ако му отстъпи крепостта. С тези пари младият командир можеше да отиде в Кайро, където Ибн Сабах щеше да го препоръча на своите приятели, и да се наслаждава на живота в големия град. Махди веднага се съгласил. Трябвало само да измисли оправдание, за да не започне султанът да преследва роднините му. А Ибн Сабах отново измислил една от многобройните си хитрости. Рекъл тъй: „Бих искал да получа Аламут с някакъв наистина неопитван досега, остроумен ход, та цял Иран да говори за това, а султанът да се смее и да си мисли: «Ибн Сабах си остана шут и на стари години. Вари го, печи го, но все ще надделее майтапчийският му нрав. Щом толкова иска, нека се забавлява, засега».“ Ние внимателно разглеждахме десетина възможности. Тогава си спомних една стара история как Дионе завладяла Карthagен. Споменах я на Хасан и той веднага хареса идеята. Възклика: „Братко, точно това ми трябваше!“. Заедно с Махди бързо скроиха подробен план, при това и тримата се смяхме до пръсване. После се случи тъй, както ти го е разказал твой честен войник.

Цялата компания се засмя.

— А какво стана с Махди? — попита египтянинът, след като се поуспокоиха.

— Ти идваш от Кайро, а той отиде в Кайро — отвърна гъркът. — Сигурно още се прави на цар пред момичетата, на които и ти си се наслаждавал.

— Сто на сто се обзалагам — добави дебелият дая, — че след като великият везир го е изгонил от двора в Исфахан, нашият Ибн Сабах е станал сериозен мъж. Навсякъде говорят за него само с най-голямо страхопочитание и мнозина го имат за жив светец. От това, което току-що ни разказа, обаче излиза, че бил шегаджия и веселяк.

— Не е добре да говорим много за това — понижи глас гъркът.
— Защото, откакто уседна в Аламут, у нашия господар се забелязва някаква промяна. Ден и нощ се крие в кулата си и никого не приема,

освен Абу Али. Всички заповеди идват само чрез него. Някак неприятно е да не знаеш какво става.

В залата влезе Абу Али с новите дай. Всички се надигнаха от възглавниците и се поклониха. Великият дая се усмихна и им изрече своя поздрав. Приканни ги да седнат до него. После се обърна към тях:

— Почитаемо събрание на исмаилитските водачи! Нашият господар Хасан ибн Сабах ви дава своето благословение. Едновременно с това ви моли да извините неговото отсъствие. Ръководството на голямого ни братство, писането на нови закони и наредби, както и възрастта, не му позволяват да участва телом в нашето събрание. Затова ще присъства духом, а за всичко по-важно е упълномощил мен. Аз ще му предам за какво сме разговаряли и какви са били вашите желания.

Вестта, че върховният господар няма да участва в събранието, натъжи присъстващите. Стори им се, че ги омаловажава, че е издигнал преграда между себе си и тях и че се е отдалечил от тях.

Дебелият дая Захария прошепна на гърка:

— Това да не е още една от шегите му?

Гъркът отвърна:

— Не е изключено. Само се страхувам тази шага да не ни струва главите.

Великият дая помоли учителите да му съобщят за успехите на учениците си. Първи започна училищният предстоятел Абу Сурака. Запозна всички с общия замисъл на обучението, а след това разказа какво са научили досега. Каза още:

— Всички ученици надмина един младеж от Сава, внук на онзи Тахир, който преди двайсет години беше обезглавен от великия везир. Не само че е извънредно умен и с добра памет, но е и надарен с поетичен дух. След него искам да похваля Джадар, извънредно сериозен младеж, който предано изучава Корана. Умен, но невинаги толкова надежден, е Обейда, Наим е старателен...

Абу Али си записа имената и с кратки бележки към тях. Ибрахим също постави Ибн Тахир на първо място. Стотник Манучер най-много хвали Юсуф и Сюлейман. В очите на Абдул Малик най-добър беше Сюлейман, а веднага след него Ибн Тахир. Лекарят беше доволен общо взето от всички и не спомена отделни имена.

Гостуващите дай с учудване слушаха за това строго и толкова задълбочено обучение. Всичко това им се струваше невероятно, защото им бяха неясни значението и крайната му цел.

Когато учителите приключиха с отчетите си, Абу Али доволно потри ръце.

— Както току-що чухте, в Аламут не спим. Всички сметки на Нашия господар, откакто завладя крепостта преди две години, се оказаха точни. Султанът все още не бърза да ни я отнеме, точно както той предвиди преди две години — на варварите от другата страна на границата им е все едно кой е нейният господар. Решат ли да нападнат държавата, ще нападнат и нас, както и крепостите на султана. Затуй и ние ще трябва да се защитаваме по същия начин. А времето, което султанът ни е отпуснал, използвахме по най-добрния начин. Нашият господар изцяло преустрои исмаилизма. Всеки вярващ се превърна в железен войник, а вярата му е пламенна. Но от всички действия Господарят смята за най-важно създаването на училището за федаини. От него ще излязат избраници, готови на всякакви саможертви. Още е рано да осъзнаем целия замисъл на това начинание, но от името на Нашия господар ще ви кажа само това: брадвата, с която ще бъде отсечено дървото на рода на селджуките, скоро ще бъде наточена. Може би не е далеч времето, когато ще бъде нанесен първият удар. Целият край около нас, чак до Рей, е благосклонен към исмаилизма. И ако е вярно това, което ни донасят нашите вестоносци от Хузестан, че скоро великият дая Хюсеин Алкеини ще запали пламъка на общата съпротива срещу султана, то приблизително можем да познаем кога и ние ще трябва да поставим силите си на изпитание. Но дотогава вероятно има още малко време, затова, уважаеми дай, работете, както сте работили досега, а именно — привличайте нови привърженици за нашето дело, човек по човек.

Абу Али започна с нехаен, равен глас, ала докато говореше, все повече се разпалваше. Махаше с ръце, намигваше и се усмихваше. Изведнъж стана от възглавниците, на които седеше с кръстосани крака, изправи се насреща и продължи:

— Приятели мои! Нося ви послание от Сеидуна. Нека вашите успехи в спечелването на нови привърженици не замъгляват очите ви. Точно сега е важен всеки човек. Нека не ви мами големият брой единоверци, недейте си казва: „Зашо да се старая да спечеля и този или

онзи вярващ, щом няма нито авторитет, нито имущество?“. Може би точно той ще наклони везната в наша полза. Не се бойте от трудностите! Обикаляйте от човек на човек и опитвайте да ги убедите. Първо трябва да придобиете тяхното доверие. Не бъдете глупави, а постъпвайте според случая. Видите ли, че някой е силно вярващ и има дълбоко доверие в Корана, и вие се покажете такива. Говорете му, че под властта на селджукските султани вярата загива и халифът в Багдад е станал тяхна играчка. Ако ви отговори, че имамът в Кайро е самозванец и чужденец, съгласете се, но добавете, че и при багдадския халиф нещата не са наред. Ще ви бъде по-лесно, ако човекът, когото убеждавате, е алианин или поне гледа благосклонно на това учение. Ако видите, че се гордее с иранските си предци, речете му, че нашето движение няма нищо общо с египетския халиф. Ако пък е понесъл неправда от своите, успокойте го, че ще получи правда, когато властта попадне в ръцете на египетските Фатимиidi. Попаднете ли на по-свободомислещ човек, който тайно или дори явно се присмива на Корана, кажете му, че исмаилизмът означава свободомислие, а учението за седемте имами е само прах в очите и примамка за невежкото множество. Така убеждавайте всеки човек според неговите убеждения и нрав и незабелязано го навеждайте на съмнение в правилността на сегашния ред. При това бъдете скромни и доволни с малко, съобразявайте се с обичаите и нравите на съответното място или прослойка и за всички маловажни неща се съгласявайте със събеседника си. Той трябва да остане с убеждението, че сте учени и опитни и че въпреки това го цените високо, и че за вас е много важно да изведете именно него на правия път. Когато спечелите доверието му, ще преминете към втората част от плана. Ще му обясните, че принадлежите към братство от вярващи, които искат да установят правда и истина на света и да прогонят чуждите владетели. Въвлечете го в пламенни спорове, събудете у него любопитството, бъдете потайни, намеквайте и обещавайте, докато не го объркате напълно. Тогава искайте да ви се закълне, че ще мълчи, обясните му учението за седемте имами, ако вярва в Корана — разрушете вярата му, говорете му за нашата готовност и за желязната ни войска, която само чака заповед, за да се захване със султана. Накарайте го да ви даде още клетви, открийте му тайната, че в Аламут живее велик пророк, когото следват хиляди и хиляди вярващи, и така го подгответе да се закълне

във вярност към нас. Ако е богат или поне с добро положение, измъкнете от него по-големи суми, с което още повече ще се обвърже. Защото от стари времена е знайно, че човек държи на това, в което е вложил пари. От тези средства раздайте дребни суми на бедните последователи, и то на няколко пъти, за да ги държите като вързани на връв. Кажете им, че това е само частица от отплатата, която ще получат от нашия върховен господар за предаността си към исмаилизма. Когато човекът вече е цял в ръцете ви, оплетете го все по-здраво в своите мрежи. Говорете му за страховитите наказания, които ще сполетят предателите, за светия живот на нашия вожд и за чудесата, които се случват около него. От време на време се връщайте отново на същото място и не пропускайте нито една от вече създадените връзки. Защото, както каза Нашият господар, никой не е толкова малък, че да не може да служи на нашето дело.

Дайте и командирите с голям интерес слушаха речта на Абу Али. От време на време той се вглеждаше в някого и започваше да маха пред него с ръце, сякаш говореше само на него.

— Сега или никога! — възклика накрая. — Нека това бъде нашият девиз. Вие сте ловци на души. За такива ви избра Нашият господар и ви изпраща по света, за да изпълнявате неговите заповеди. Не бойте се от нищо, защото зад всеки от вас стои цялата наша сила, всички наши вярващи и войници.

Сетне донесе кутия с пари и започна да смята. Абдул Малик седна до него и отвори голяма книга, в която записа сумите, получени от всекиго, както и особените заповеди на господаря.

— От сега нататък всеки от вас ще получава годишна заплата — каза Абу Али. — Това е награда за вярната ви служба. Колкото по-големи успехи и заслуги имате, толкова по-щедро ще е възнаграждението.

След това командирите казаха своите желания. Един имаше повече жени и деца, друг — дълъг път пред себе си. Трети искаше пари за свой приятел, който не могъл да дойде на събранието, четвърти пък живеел в особено беден край. Единствено пратеникът на великия дая на Хузестан Хюсейн Алкеини беше донесъл със себе си три кесии с жълтици и не искаше нищо за себе си и за господаря си.

— Ето кой трябва да ви бъде за пример — каза Абу Али и радостно прегърна пратеника от Хузестан.

— Добре се живее от разбойничество — прошепна Ал Хаким на дая Захария и му намигна многозначително. Защото се говореше, че Хюсein Алкеини дебнел по пътищата керваните, идващи от Туркестан, и ги ограбвал по заповед на самия върховен господар или поне с негово знание. Това беше един от източниците за издръжката на многобройното братство на Хасан ибн Сабах.

Когато разплащането приключи, домакините поканиха гостите на печено месо и вино и се завързаха по-поверителни разговори. Разправяха за грижите и трудностите си, а имаше и доста, които не бяха напълно убедени в крайния успех на исмаилизма. Говореха за

семейните си дела. Един имал дъщеря в Аламут, друг пък някъде другаде син и разискала как да ги задомят. Всеки искаше да държи рода си под око, затова дълго обсъждаха кой да се раздели със своето дете. И когато старите познати отново се сближиха достатъчно, подхванаха разговор за върховния господар и неговите лични въпроси.

Абу Сурака взел в хaremа си две от дъщерите на господаря — Хатиджа и Фатима. Първата била на тринайсет, а втората на единайсет години. Откакто ги дал на Абу Сурака, баща им не поискал да ги види, нито пък питал за тях.

Даята разказва на госта от Хузестан, че момичетата били много уплашени и се разтрепервали само щом се спомене името на баща им. Абу Сурака не одобряваше това, защото самият той беше много грижовен баща. А какво ставаше с жените на Хасан, никой не знаеше. В замъка ги нямаше. Пратеникът от Хузестан разказа, че в Зур Гумбадан — крепост, която завладял господарят му Хюсein Алкеини, живеел Хюсein, синът на Великия господар. Скасал се с баща си и за наказание той го изпратил да служи на великия дая на Хузестан като обикновен войник.

— Наистина този Хюсein е див като звяр. Ако аз му бях баща, щях да го държа пред очите си. Защото, ако ти е пред очите, все ще имаш случай да го обърнеш или да го поправиш доколкото можеш. А от унищожението Хюсein само стана по-твърдоглав и зъл. И покрай него Хюсein Алкеини има предостатъчно разправии.

Гостите останаха в Аламут три дни, а призори на четвъртия се разотидоха — всеки в своята посока. Жivotът в крепостта се върна към обичайния си ход, до едно неочекувано посещение.

ПЕТА ГЛАВА

Един горещ ден в средата на лятото пред Аламут спря старец на около шестдесет години, съпровождан от петнайсетина ездачи. Стражата на входа към клисурата го спря и запита кой е и какво го води в замъка. Каза им, че е бившият градоначалник на Исфахан Абул Фазел Лумбани, идва от Рей и носи от тамошния реис извънредно важна вест за върховния господар. Дежурният офицер веднага яхна коня си и забърза към замъка, за да извести началника си за идването на чужденците.

Беше веднага след третата молитва. Учениците имаха следобедна почивка, когато рогът ги призова на сбор. Бързо обуха сандалите си, препасаха се, грабнаха щитовете и оръжията и се събраха на двора. Стотник Манучер и дайте Абу Сурака, Ибрахим и Абдул Малик вече чакаха на оседлани коне.

Учениците също възседнаха конете си.

— Нещо става — прошепна Сюлейман на съседа си и дълбоко пое въздух през ноздрите. От нетърпение очите му трескаво запламтяха.

През това време пристигна Абу Али и яхна ниския си бял кон. Късите му крака се впиха в корема на животното, като че ли се сраснаха с него. Той излезе пред учениците и извика:

— Младежи! Имам за вас почетна задача — ще посрещнете един уважаван мъж, добър приятел на Нашия господар. Този мъж е бившият градоначалник на Исфахан Абул Фазел, който четири месеца укривал повелителя ни от преследването на великия везир. Затова сме длъжни да му устроим такова посрещане, каквото подобава на неговото достойнство и на заслугите му за нашето дело.

Той смушка коня си и заедно с цялата дружина премина през моста и се насочи към клисурата. През това време Абул Фазел вече беше станал нетърпелив. Неспокойно се оглеждаше към клисурата, накъдето се беше запътил пазачът. Конят му пристъпваше под него, като че ли усещаше чувствата на господаря си. Най-накрая от

теснината се появи група ездачи. Сред тях пришълецът разпозна своя стар приятел Абу Али, който се приближи към него и го прегърна от седлото.

— Радвам се, че мога първи да те посрещна в Аламут — поздрави Абу Али.

— Благодаря ти, и аз се радвам — отвърна Абул Фазел, но гласът му издаваше недоволство. — Нешо май не бързате да посрещате гостите си. Едно време други чакаха да ги приемат. Както казва поговорката: „Днес на мене, утре на тебе“.

Абу Али се засмя.

— Времената се менят. Не се сърди, стари приятелю! Исках да ти устроя посрещане, подобаващо на твоята важност.

Абул Фазел видимо се успокои. Поглади красивата си сребърна брада и се ръкува с останалите дай и с Манучер. Стотникът даде команда и дружината в идеален строй препусна към равнината. На определено разстояние се раздели на две редици, които се пръснаха наглед безразборно. След едно остро изsvирване се събраха отново. Водачите на редиците изреваха заповеди и ездачите с наклонени копия се насочиха един срещу други. Изглеждаше така, сякаш ще се ударят и един други ще се нанижат на остриетата на копията. Вместо това те в съвършен строй се разминаха, обърнаха конете, сляха се в редица и се върнаха в изходната си точка.

— Прекрасни момчета! Отлична дружина! — възклика възхитено Абул Фазел. — Обля ме студена пот, когато се втурнаха един срещу други!

Абу Али се ухили развеселен.

Даде заповед и всички се запътиха през клисурата към крепостта.

* * *

Когато пристигнаха в Аламут, стотник Манучер разпусна учениците. Нареди също да се погрижат за спътниците на градоначалника и неговите животни. След това заедно с госта и дайте отиде в заседателната зала.

По пътя Абул Фазел разгледа укрепленията и сградите и се учуди на многообразните войници и пасящи животни.

— Та това си е истински военен лагер, приятелю — каза той накрая. — Мислех си, че в замъка ще срещна пророк, но май ще срещна военачалник. Не мога да повярвам, че това, което виждат очите ми, е дело на мой стар приятел Ибн Сабах.

— Не ти ли казах, че много неща ще те изненадат? — засмя се великият дая. — Въпреки това в Аламут има не повече от триста и петдесет души. Но войниците, както видя, са добре обучени. Подсигурени сме добре и с храна, и с военни провизии. Във всяка от съседните крепости също имаме по около двеста предани борци, които горят за нашето дело. Цялата околност е на наша страна и в случай на опасност за кратко време можем да съберем в Аламут до хиляда и петстотин души.

— Малко е, малко е — промърмори Абул Фазел.

Абу Али го изгледа изненадано.

— Как така малко?

— Нали не мислите да се противопоставите с тази шепа войници на цялата армия на султана?

— Именно така смятаме. Но засега няма опасност, нали?

Абу Фазел поклати глава и каза:

— Ще говоря с Ибн Сабах.

Дайте се спогледаха.

Качиха се на горната тераса и като минаха покрай стражите, въоръжени с боздугани, влязоха в покоите на върховния господар. В голямата зала ги чакаха останалите първенци. Абул Фазел напразно търсеше с поглед стария си приятел.

— Къде е Ибн Сабах? — попита той.

Абу Али се почеса по брадата и отвърна:

— Ще отида да го известя за идването ти. През това време дайте ще са на твоето разположение и ще разговарят с тебе.

Абу Али се обърна и тръгна бързо, а Абул Фазел извика след него:

— Кажи му, че не съм бил толкова път за забавление. Реис Музафар ме изпраща с важна вест. Ще съжалява за всеки момент, в който ме кара да чакам.

* * *

Абул Фазел седна недоволен на възглавниците, дайте насядаха около него, а слугите започнаха да внасят храни и напитки.

— Май излиза, че аз моля за услуга — промърмори той под носа си.

— Не се сърди, Абул Фазел — каза Абу Сурака. — Такива са сега обичаите в Аламут.

— Откакто е в Аламут, господарят не е напускал своите покои — допълни Ибрахим. — Дни и седмици не говори с никого освен с великия дая.

— Знаем как се прави — каза Абул Фазел. — Докато бях градоначалник на Исфахан, оставях онези, които исках да притисна повече, да чакат по-дълго отвън. Но вратите ми винаги са били широко отворени за добрите приятели. Точно Ибн Сабах има какво да разкаже за това.

— Чували сме, уважаеми, че няколко месеца се е крил в дома ти от преследването на великия везир — каза гъркът и намигна.

Абул Фазел се засмя с глас.

— Да не ти е разказвал, че го мислех за луд? Бих искал само да знам дали на мое място някой щеше да постъпи другояче.

— И аз съм чувал тази история — добави Абу Сурака. — Но не знам какво точно е станало.

— Ако ви е интересно, ще ви разкажа — каза бившият градоначалник и се прокашля.

Дайте бързо му предложиха още няколко възглавници, за да се чувства по-удобно, и се приближиха до него.

— От много години не сме се виждали с Ибн Сабах. По всичко изглежда, че оттогава доста се е променил. Когато се запознахме, беше непоправим зевзек и никой не можеше да се мери с него. Целият двор се смееше на шегите му. Ако султанът беше в лошо настроение, Ибн Сабах можеше да го развесели само с една дяволия. Естествено, великият везир скоро му завидя и в края на краишата му устрои капан. Но Хасан успя да избяга в Египет и след една година в двореца едва си спомняха името му. Освен великия везир, разбира се, който се страхуваше от отмъщение. Когато разбра, че Ибн Сабах е напуснал

Египет, везирът издаде тайна заповед на всички съгледвачи в държавата да открият къде се крие и да се разправят с него както намерят за добре. Но сякаш беше потънал вдън земя... Един прекрасен ден, иззад завесите в стаята ми, пред мен изскочи някакъв шейх, целият увит в мантия. Толкова се уплаших, че едва не паднах на земята. Щом се опомних, закрещях на слугите: „Ей, мързеливци! Кой е пуснал тоя човек в дома ми?“. В този миг той повдигна края на плаща си и се ухили насреща ми — жив и здрав, моят стар приятел Хасан. Тогава ме обзе ужас. Дръпнах двойната завеса пред вратата. „Луд ли си? — попитах го. — Стотина шпиони на везира те издирват под дърво и камък, а ти се разхождаш из Исфахан и идваш при мене, почтения мюсюлманин.“ А той се засмя и по стар навик ме потупа по рамото. „Е, реисе — каза, — имах много приятели, докато бях в двореца. А сега, когато съм в немилост, ми затръшвате вратите.“ Какво можех да сторя? Обичах го, затова го скрих у дома. Наистина ден и нощ трябваше да стои в стаята си. Но беше търпелив, драскаше по цял ден с перо по някакви листове, мечтаеше и когато го посещавах, ме забавляваше с весели приумици... Така веднъж ме изненада с доста странна мисъл. Да, това трябва да го кажа — пък и се смееше също толкова двусмислено и хитро, както винаги когато кроеше шега на някого. Разбира се, помислих, че и този път се закача и ще се зарадва, ако се смея на шегите му. А той ми рече: „Скъпи приятелю! Трябват ми двама-трима души, за да разруша империята на султана“. Запревивах се от смях. Ала той изведнъж стана сериозен, сграбчи ме за раменете и ме погледна право в очите. Аз настърхнах, а той ми каза напълно сериозно: „Това го мисля сериозно, реис Абул Фазел Лумбани“. Отдръпнах се и го изгледах със съмнение. Че кой не би се учудил, ако някой, дето при това е никой, му каже, че с двама или трима души ще разрушши държава, простираща се от Антиохия до Индия и от Багдад до Каспийско море. Веднага ми дойде наум мисълта, че разсъдъкът му се е замъглил от дългото усамотение и страхът от преследване. Казах му нещо успокоително и внимателно се изнисах от стаята. Отидох бързо до един лекар и го помолих да ми даде лекарство срещу лудост. Даде ми, а аз го изпратих на Хасан. Той го отказал и тогава усетих, че вече не ми вярва.

Дайте се засмяха весело на историята.

— Наистина е забележително! Съвсем точно го описва — възклика гъркът.

— А какво мислиш днес за онези думи на Хасан — попита Абу Сурака.

— Страхувам се, наистина се страхувам, че беше напълно сериозен — Абдул Фазел огледа с очи всички и поклати глава.

* * *

В това време Абу Али се върна и каза на госта:

— Да вървим! Ибн Сабах те очаква.

Реисът полека стана от възглавниците, с лек поклон се сбогува и тръгна след великия дая. Поеха по дълъг коридор, в двата края на който стоеше по един огромен черен пазач, подпрян на тежък боздуган. Стигнаха тясна извита стълба, водеща към върха на кулата, и започнаха да се изкачват.

— Нима Ибн Сабах е изbral върха на кулата за свое жилище? — попита реисът след известно време и избърса потта от челото си.

— Позна, почитаеми приятелю.

Стълбището ставаше все по-тясно и все по-стръмно. Великият дая се катереше, като че ли беше на двайсет години. Но бившият реис все повече се задъхваше.

— Да спрем малко — каза най-накрая. — Изморих се. Вече не съм млад.

Двамата спряха и реисът си отдъхна. След това продължиха да се катерят.

Но след известно време Абул Фазел отново изпъшка:

— Няма ли край това проклето стълбище? Да не би старата лисица да е направила бърлогата си толкова високо, та да си направи поредната шегичка с нас?

Абу Али тихо се засмя. Щом стигнаха върха на кулата, бившият градоначалник едва дишаше. Беше провесил глава и не забеляза пазача пред входа. Когато преодоля последните няколко стъпала, почти заби нос в два голи черни крака. Изненадано вдигна очи и отскочи от страх. Като бронзова статуя пред него се извисяваща полуугол негър, огромен като планина и силен като бик. До краката си държеше тежък боздуган,

който реисът вероятно можеше да помръдне само с две ръце. Абу Али с усмивка подхвани стареца, за да не се търкулне надолу. Абул Фазел заобиколи пазача, който остана неподвижен на мястото си, а щом се отдалечи по коридора, още веднъж се огледа. Негърът го следеше с поглед, а очите му призрачно белееха.

— Не съм виждал ни султан, ни шах да се е обграждал с такава стража. Неприятна е компанията на този въоръжен с боздуган африканец.

— Халифът в Кайро изпрати цял отряд от тези евнуси като дар за Хасан — каза Абу Али. — Това е най-сигурната стража, която можеш да си представиш.

— Не, този ваш Аламут не е по мой вкус — отвърна реисът. — Наоколо няма и следа от удобства.

Стигнаха до вратите, пред които стоеше пазач, подобен на предишния. Абу Али промърмори няколко думи и негърът повдигна завесите.

Влязоха в просто обзаведено преддверие. Великият дая се прокашля. Нещо се раздвижи зад един от килимите на стената. Невидима ръка го отмести и се показа върховният предводител на исмаилитите Хасан ибн Сабах. Очите му блестяха от радостна изненада. Той с бързи крачки посрещна стария си познат и здраво го стисна за ръката.

— Гледай ти! Моят исфахански домакин! Да не ми носиш пак лекарство за лудост?

Радостно се усмихна и покани двамата старци в стаята си.

Реисът влезе в удобно обзаведена стая, която по всичко напомняше на жилището на учен. Няколко рафта в единия край бяха затрупани с книги и изписани листове. Подът беше покрит с килими. Наоколо беше пълно с различни звездобройски уреди за измерване и изчисление, таблици и чертожни инструменти, мастилници и много гъщи пера за писане.

Гостът огледа всичко това с почуда. Не можеше да разбере какво свързва видяното в крепостта с нещата пред очите му.

— Значи не ми носиш лекарство за лудост? — насмешливо продължи Хасан, докато заглаждаше хубавата си, все още почти черна брада.

— Не ти нося лекарство за лудост, мой Хасане — най-сетне проговори Абул Фазел. — Но Музафар ми предаде вест за теб: султанът е издал заповед и емир Арслан Таш е тръгнал от Хамадан с войска от трийсет хиляди души към Аламут. Турската конница, неговият авангард, може би още днес или утре ще стигне Рудбар, а след още няколко дни ще бъде пред твоята крепост.

Хасан и Абу Али се спогледаха за кратко.

— Вече? — попита Хасан и се замисли. — Не очаквах да се реши толкова скоро. Сигурно нещо се е променило в двореца.

Покани приятеля си да седне на възглавниците и се настани до него, поклащащи глава в размисъл.

— Ще ти кажа всичко, което знам — каза Абул Фазел. — А ти гледай колкото може по-скоро да напуснеш крепостта.

Хасан мълчеше. Реисът скришом го огледа. Не личеше, че е на повече от шестдесет години. Беше гъвкав като младеж. Кожата му беше млада, а големите, умни очи гледаха живо и проницателно. На ръст беше по-скоро среден, отколкото висок. Не беше нито слаб, нито дебел. Носът му беше дълъг и прав, устата — пълна и издаваща решителност. Говореше високо и без заобикалки, почти винаги шаговито или с лека ирония в гласа. Но щом се замисли, лицето му се промени и стана тревожно. Усмивката изчезна и от движенията му пролича нещо мрачно, почти непреклонно. Или пък изглеждаше разсеян и съсредоточен в нещо невидимо, както правят понякога хората, надарени със силно въображение. Така, без да иска, будеше страх у онези, дето зависеха от него. Общо взето можеше да се каже, че е хубав мъж. Мнозина не харесваха това, че осъзнава предимствата си.

— Говори, слушам те — каза на госта и намръщи чело.

— Ако още не знаеш — започна бавно реисът, — ще ти кажа, че старият ти враг Низам ал Мулк вече не е велик везир.

Хасан се дръпна и затрепери с цялото си тяло.

— Какво каза? — попита сякаш не вярващ на ушите си.

— Султанът смени Низам ал Мулк и временно на мястото му назначи секретаря на султанката.

— Тадж ал Мулк? — зарадва се Абу Али. — Той е наш съюзник.

— Вече не, защото жената на султана се надява нейният син да бъде обявен за престолонаследник, както повелява законът — обясни

реисът.

— Долно предателство — промърмори великият дая.

Хасан мълчеше и мислеше. Наведе се напред и започна да рисува с пръст някакви кръгове по килима.

И другите двама старци се умълчаха. Следяха движенията му и чакаха да каже нещо.

— Ако секретарят е назначен на мястото на Низам ал Мулк, значи нашето положение в двореца се променя из основи — най-накрая се обади Хасан. — Това малко обърква сметките ми. Мислех, че ще имам мир до другата пролет. Дотогава щях да съм готов с приготовленията... А сега трябва да ги ускоря.

— За малко да забравя най-важното — продължи реисът. — Макар вече да не е велик везир, Низам ал Мулк получил заповед да изкорени исмаилизма в най-кратки срокове.

— Това значи борба на живот и смърт — твърдо заяви Абу Али.

— За великия везир това е същото, както да заповядат на вълк да унищожи стадо овце.

— Но ние не сме стадо овце — засмя се Хасан. Вече беше взел решение и беше възвърнал предишната си ведрина. — Трябва да действаме мълниеносно. Какво мисли Музраф? Готов ли е да ни помогне?

— Подробно обсъдихме всички възможности — отговори Абул Фазел. — Той те обича и е готов да прикрие оттеглянето ти от турската конница. Но срещу ядрото на армията на емира и той е безсилен.

— Разбирам, разбирам — продължи Хасан. Около устата и очите му отново заигра старата шегаджийска усмивка. — Само че накъде негова светлост съветва да се оттеглим?

— Именно възможностите за това разглеждахме най-подробно — продължи реисът. Правеше се, че не забелязва дяволитото изражение на Хасан. — Само два пътя са ти открыти. Единият, по-краткият — на запад, но той минава през страната на дивите кюрди и по-нататък през Византия към Египет, а другият, по-дългият, е на изток. Това те съветва Музраф. При Мерв или дори при Нишапур към теб може да се присъедини Хюсейн Алкеини с войската си и след това заедно да се оттеглите към Кабул и Индия, където някой от тамошните владетели с радост ще ви даде убежище.

— Великолепен план — весело поде Хасан. — А ако моята войска не е достатъчно бърза, за да избяга от конницата на султана?

— Говорихме и за тази възможност — каза реисът и се приближи съвсем до Хасан. — Ако оттеглянето с всички твои хора ти се струва невъзможно, то Музофар предлага на теб и твоите най-близки убежище при себе си. Именно затова изпраща мен.

— Музофар има ясен ум и наистина няма да забравя помощта му. Но не вижда в главата и в сърцето ми.

Гласът на Хасан изведнъж стана сух и сериозен.

— Аламут е непревземаем — продължи той. — Ще останем в замъка. Ще смажем турската конница и преди да дойде ядрото на армията на султана, ще бъдем готови.

Абу Али погледна Хасан със сияещи очи, пълни с надежда. А Абул Фазел се уплаши.

— Винаги съм те смятал за находчив и корав човек, Хасане мой. В последно време авторитетът ти толкова е пораснал, че за тебе говори цял Иран. Дори с интригите си в двора доказа, че си способен държавник. Но това, което сега си намислил, ме изпълва с истински страх и загриженост.

— Моята работа е едва наполовина завършена — отговори Хасан. — Досега се осланях на държавническите си умения, а сега ще изпитам какво може да направи вярата.

Той изговори последните думи натъртено, обърна се към великия дая и каза:

— Иди и свикай началниците на съвет. Мъжете трябва да се въоръжат веднага. Учените още утре ще преминат изпит, след който ще бъдат посветени като федаини. Всички трябва да знаят всичко. Ти ще водиш великия съвет вместо мен. Ще кажеш на началниците, че ни очаква посещение и съм заповядал да посрещнем „гостите“ на онова място. Нека всеки ти каже мнението си. Щом изслушаш всички, ела да ми докладваш. Стотникът да заповядда на подчинените си да подгответят всичко необходимо за отбраната на крепостта.

— Всичко ще бъде изпълнено така, както нареди — каза великият дая и бързо излезе от стаята.

* * *

С барабанен бой и бойни тръби войската беше вдигната на оръжие, а командирите се събраха на съвет. Със сериозно изражение Абу Али чакаше дайте и офицерите да се стекат в залата за събрания.

Щом дойдоха, великият дая ги огледа и им каза:

— Султанът е сменил великия везир и му е наредил да унищожи исмаилизма. Емирът на Хамадан Арслан Таш е тръгнал с трийсет хиляди воинци към Аламут. Авангардът на турската конница ще стигне Рудбар днес или утре, а след няколко дни черните знамена ще се развеят пред нашата крепост. Градоначалникът на Рей Музафар ни е обещал помощ. Но по-сигурна помощ е нашата собствена готовност. Сеидуна ме изпрати да разбера вашето мнение как най-добре да се противопоставим на нападението. Когато чуе вашите съвети, той ще даде нужните заповеди.

Началниците се спогледаха изненадани. Някои прошепваха нещо на съседите си, но дълго никой не се обади.

Най-накрая Абу Али се обърна към Манучер:

— Стотнико, ти си опитен войник. Как мислиш, какво е най-нужно в момента?

— Не трябва да се страхуваме от нападението на турската конница — отговори стотникът. — Крепостта е готова за нападение и онзи, който дръзне, ще се опари жестоко. Колко дълго обаче ще издържим обсадата на трийсет хиляди души, които ще докарат със себе си машини и уреди за преодоляване на стени, това е трудният въпрос.

— За колко време има храна в замъка? — попита гъркът.

— За около половин година — отговори стотникът. — Но ако изпратим бързо керван в Рей, Музафар може да ни изпрати за още половин година.

— Това е важно — добави Абу Али и си записа нещо.

Тогава се обади Абдул Малик:

— Ето какво мисля. Не бива да позволяваме да ни затворят в крепостта твърде бързо. Можем да ударим турците на открито, особено ако Музафар ни изпрати помощ. Ядрото на султанската армия все още е далеч.

Всички младши офицери подкрепиха неговия план.

— Но и не бива да прибързваме — добави Абу Сурака. — Да не забравяме, че в крепостта има жени и деца и заради тях не можем да

рискуваме лекомислено поражение в открито поле.

— Не съм ли казвал винаги — намеси се Ибрахим, — че мястото на жените и децата не е сред войниците.

— Не само аз имам семейство в крепостта — отговори му Абу Сурака, като имаше предвид дъщерите на Хасан.

Дая Ибрахим сърдито стисна устни.

— Ще ви дам добър съвет — обади се с усмивка Ал Хаким. — Да натоварим жените на мулета и камили и да ги изпратим при Музофар. Оттам със същия керван ще докараме необходимите провизии за крепостта. Така ще постигнем три неща наведнъж. Ще намалим броя на гърлата в крепостта, ще се освободим от тревогата за близките и керванът няма да бие половината път напразно.

— Умна мисъл — отбеляза Абу Али и си записа още нещо.

Разговорът ставаше все по-разгорещен. Разискваха какво им липсва в замъка, караха се за задачите, които трябва да изпълняват отделните командири, едни казваха едно, други — друго. Накрая Абу Али даде знак за край на събранието. Заповяда на командирите да чакат точни наредждания и се върна при Хасан на върха на кулата.

* * *

В това време Хасан разпитваше бившия градоначалник на Исфахан какво се беше променило в двореца и защо султанът се е решил на толкова бързи действия. Връзките му в двора бяха много — имаше свое доверено лице при новия велик везир Тадж ал Мулк и султанката Тюркян Хатун.

Както се полага, султан Малик шах беше определил за престолонаследник първородния си син от първата си жена — Баркиярук. Сега обаче двайсетгодишният младеж беше на боен поход срещу твърдоглавите управители по индийската граница. От това се възползва младата жена на султана, за да възкачи на иранския престол четиригодишен си син Мохамед. На този неин план най-яростно се противопоставяше Низам ал Мулк. Владетелят ту се поддаваше на влиянието на стария си везир, ту на очарованието на красивата си жена. Великият везир имаше мощн гръб в лицето на багдадския халиф, както и на цялото сунитско духовенство. Султанката пък се

опираше на многобройните врагове на Низам, които той беше лишил от влияние и сила. За да надделее над сунитското духовенство, везирът на султанката потърси връзки и с алианите, най-влиятелен сред които беше клонът на исмаилитите начело с Хасан. Този спор в двореца беше изгоден за господаря на Аламут. Той обеща на султанката подкрепата на привържениците си в цял Иран, а в замяна Тадж ал Мулк му се зарече заедно с Тюркян Хатун да убедят владетеля да не се беспокои твърде много от подвизите му в северен Иран.

В течение на две години султанката и нейният секретар добросъвестно спазваха дадената дума. Ако Низам ал Мулк прекалено много притискаше султана да направи нещо срещу исмаилитите, те омаловажаваха старанията му и ги изкарваха лична омраза срещу Хасан ибн Сабах. Това се нравеше на султана. И понеже по въпроса за престолонаследника беше на едно мнение с Низам, по въпроса за исмаилитите с охота слушаше султанката и нейния везир.

Реис Абул Фазел разказа на Хасан онова, което Музафар беше научил от своя човек в исфаханския двор. Когато Низам ал Мулк разбрал, че Хюсейн Алкеини се укрепил в крепостта Зур Гумбадан и вдигнал от името на Хасан цял Хузестан срещу султана, се уплашил до смърт. Знаел, че има да връща тежък дълг на Хасан, и това го накарало да опита последното средство пред владетеля. Преди години изиграл Хасан, като го представил пред султана за несериозен шегаджия, който си бил наумил с подла измама да отнеме службата на везира. Султанът се ядосал и Хасан трябвало за една нощ да избяга от Исфахан. Оттогава султанът не гледал сериозно на действията на Хасан. Сега великият везир си признал, че едно време с хитрост изиграл Хасан и че господарят на исмаилитите всъщност притежавал големи и опасни способности. Султанът пребледнял от уплаха и яд. Изритал стареца, който стоял на колене пред него, и се оттеглил в покоите си. Оттам заповядал да прогонят великия везир от поста му, а на негово място назначил секретаря на жена си. В същото време обаче на Низам му било строго наредено възможно най-скоро да победи Хасан и да унищожи исмаилизма. Разбираемо било и защо султанката и нейният секретар обърнали гръб на довчеращния си съюзник, тъй като най-лошият им противник бил премахнат и те вече имали неограничено влияние върху султана.

След толкова вълнения султанът с целия си двор поел към Багдад, за да посети там сестра си и нейния мъж халифа. Той искал да премахне халифа и да постави за негов наследник сина, който имал тъкмо от сестра му.

Когато Абу Али се върна от съвета с дайте, Хасан вече беше научил всичко за интригите в исфаханския двор. Внимателно изслуша мненията на своите първенци, сетне стана и закрачи напред-назад из стаята. Мислено разгледа положението и прецени какво трябва да се направи.

Най-накрая каза на Абу Али:

— Вземи дъсчица и пиши!

Великият дая седна с подвити крака, облегна дъсчицата на лявото си коляно, взе калема и каза:

— Готов съм, Ибн Сабах.

Хасан застана зад него така, че да вижда зад гърба му, и започна да диктува заповедите, като даваше пояснения.

— Що се отнася до посрещането на турската конница, Абдул Малик е прав. Не бива да допуснем да ни обсадят твърде бързо. Ще ги посрещнем на открито и там ще ги сразим. Трябва да се погрижим Музафар да ни изпрати своята войска навреме. Ти, Абу Али, ще поемеш командването на войската, която ще срецне авангарда на султана. Манучер ще се погрижи за отбраната на крепостта. Малко ще му е тъжно, защото обича кървавите битки, но именно неговите способности са ни нужни, за да подгответим крепостта. Много е важно колкото може по-скоро да се освободим от ненужните гърла и другите дреболии. До довечера Абдул Малик да натовари на животните харемите с жените и децата и след последната молитва да поеме с кервана на път. Музафар е добра душа и ще трябва да приеме този товар върху плещите си. Пратеник да тръгне веднага за Рей, за да го извести за всичко отнапред. Да му предаде да приготви храна и провизии, които нашият керван да вземе на обратния път, и да ни изпрати колкото хора може. Жените и децата да впрегне на работа, та да няма излишни харчове.

После със саркастична усмивка стрелна реиса:

— А ти какво ще правиш, Абул Фазел?

— Ще тръгна с кервана с Абдул Малик — отговори бившият градоначалник. — За нищо на света не бих искал да се окажа в тази миша дупка, когато дойде армията на султана. Както виждам, моите съвети и съветите на Музофар не бяха възприети. Изпълних дълга си и друго не ми остава, освен да духна овреме.

— Решението ти е добре дошло за мен — засмя се Хасан. — Твоята дружина ще бъде достатъчна да защити кервана и Абдул Малик ще вземе със себе си само шепа мъже. А за обратния път нека Музофар даде малко от своите хора за охрана. Също така разчитам на тебе да се погрижиш за хaremа.

След това отново се обърна към Абу Али:

— Веднага пратете в Рудбар човек да занесе заповед на Бозорг Омид да се яви в Аламут. Трябва да дойде тук лично. Съжалявам, че Хузестан е толкова далеч и че Хюсейн Алкеини няма да може да пристигне навреме. Но той също трябва да бъде известен. Ще стават неща, които дори след много поколения ще карат потомците ни да немеят от удивление...

Хасан тихо се засмя на своите мисли. Известно време мълча, после каза на реиса:

— Чуй, Абул Фазел! Струва ми се, че все още ме мислиш за глупак, както през онези дни в Исфахан. Защото виждаш армия от трийсет хиляди души да марширува към нас, а ние сме една шепа хора. Но ангелите, събрани в наша помощ, които ще ни пазят, както някога са пазили Пророка и близките му в битката при Бадр — тях не виждаш.

— Шегуваш се, винаги се шегуваш! — отговори Абул Фазел с кисела усмивка. Беше малко обиден и си мислеше, че Хасан отново го е изиграл.

— Не се шегувам, стари приятелю — весело каза Хасан. — Само говоря образно. Казвам ти, готовя ви такава изненада, че няма да повярвате на собствените си уши. Искам да покажа на какви чудеса е способна вярата.

Сетне продължи да дава заповеди на Абу Али:

— Предай на всички какви задачи съм им определил. Избери пратеници и напиши нужните писма. Да тръгват веднага. Преди да поеме, Абдул Малик да доведе дъщерите ми при мен. Щом свършиш всичко, ще излезеш пред войската и ще обявиш, че султанът е тръгнал

на война с нас. Ще заповядаш на учениците да се пригответят. Защото утре заran започват изпитите. Бъди твърд и строг с тях, изцеди всичко, което знаят. Заплаши ги, че в противен случай няма да бъдат посветени. А довечера ги събери в залата за молитви и ги направи федаини. Нека това бъде най-великият миг в живота им и най-висшето, което им е дадено да постигнат на този свят. Нека всичко бъде тъй, както се случи и с нас в Кайро... Ясно ли ти е всичко?

— Ясно ми е, Ибн Сабах.

Хасан пусна и двамата старци да си вървят. Седна на възглавниците и още веднъж обмисли всичко. Когато се увери, че не е пропуснал нищо важно, се унесе в спокойна дрямка.

* * *

През цялото това време войниците чакаха строени под жаркото слънце на двора. Видяха командирите да влизат в покоите на върховния водач. Едва сдържаха нетърпението, защото дълго никой не излезе оттам.

Учениците стояха в две редици пред своята сграда. Стояха прави като кипариси и гледаха право пред себе си. Честта именно на тях да бъде поверено посрещането на стария големец все още ги изпълваше с гордост. Ала търпението започна полека да напуска и тях.

Сюлейман първи наруши мълчанието.

— Бих искал да знам какво става. Може би веднъж завинаги ще дойде краят на това проклето обучение.

— Струва ми се, че би искал да имаш брада, преди да ти е поникнал мъх — подкачи го Юсуф.

Двете редици се засмяха тихо.

— На мене пък ми се струва — отговори Сюлейман, — че те е страх да не ти се стопят мазнините на корема. Затова не чуваш, когато забият барабаните и затръби тръбата.

— Любопитен съм само кого от нас пръв ще види врагът.

— Несъмнено тебе. На дългите си крака ще гледаш гордо зад гърба ми.

— Престанете да се препирате — намеси се Ибн Тахир. — Не знаете къде е лъвът, за да му одерете кожата.

— Ако можех да се превърна в муха, сега щях да слушам какво си говорят началниците — каза Обейда.

— А с каква радост би станал муха, когато се появи врагът — засмя се Сюлейман.

— Ако героите побеждаваха с отровен език, ти щеше да си първи между тях — отговори Обейда. — Цял Иран би треперил пред тебе.

— Ех, как би треперил Обейда пред моя юмрук — отвърна му Сюлейман.

Десетник Абуна мина покрай тях и им прошепна:

— Изглежда ще става горещо, момчета. Май армията на султана идва към нас.

Всички замъркнаха. Най-напред ги обзе притеснение, което постепенно се превърна във въодушевление и дива радост.

— Ами веднъж да се свърши! — изказа се Сюлейман от дъното на душата си.

Всички се спогледаха. Очите и бузите им горяха, а ту един, ту друг се усмихваше. Въображението им започна да рисува картини на геройски подвизи, с които преодоляваха най-трудните задачи и си заслужаваха слава и безсмъртие.

— Проклятие! Няма ли край това чакане?! — заропта Сюлейман. Вече не издържаше. — Да ни дават заповед да яхнем конете и да ударим еретиците.

Абуна с двама други войници водеше три коня през двора — два врани и белия кон на Абу Али.

Някой прошепна:

— Ще говори Сеидуна.

В редиците настъпи вълнение.

— Как? Кой ще говори?

— Сеидуна.

— Кой каза това? Белият кон е на Абу Али, а един от черните принадлежи на стотника.

— Тогава чий е третият?

При влизането на командирите стражата се изправи и вдигна оръжие за почест. От сградата излязоха великите дай и останалите началници. Абу Али, стотникът и дая Ибрахим яхнаха конете, които беше довел десетникът. Другите командири отидоха всеки при своята дружина и наредиха всички да се обърнат с лице към главната сграда.

Абу Али с двамата си спътници се изкачи на ръба на горната тераса и даде знак за тишина. В двата долни двора се възцари пълно мълчание. Великият дая се повдигна бавно на стремената и извика със силен глас:

— Вярващи исмаилити! От името на Нашия господар и нашия върховен командир. Дойде час на изпитание и решителност. С оръжие в ръка ще трябва да докажете предаността и любовта си към светите мъченици и към нашия господар. Със заповед на султана, неговият палач, кучият син Арслан Таш, с голяма войска идва да изколи всички нас, правоверните. След няколко дни пред Аламут ще затръбят роговете на неговата конница и черното знаме на кучето Аббас ще се развее пред нашата крепост. От този миг нататък никой няма да се разделя с оръжието си ни денем, ни нощем. Който не спазва заповедта, ще бъде убит като бунтовник. Щом затръби рогът, всички вие трябва да идете на съборните си места. Вашите командири ще ви дадат подробни напътствия...

След това обърна коня си и погледна към учениците. Извика им:

— Вие, които сте готови да се жертввате, чуйте заповедта на Нашия господар! Утре ще бъдете призовани на изпит. Който устои, още същата вечер ще бъде посветен. Казвам ви: съберете духа си, защото посвещението ви във федаини ще бъде най-светлият ден в живота на всеки от вас...

Обърна се отново към цялата войска и гласът му загърмя из цял Аламут:

— Борци за исмаилитското дело! Спомнете си думите на Пророка: „Борете се като лъвове. Защото страхът няма да спаси никого от смъртта! Аллах е Аллах и Мохамед е негов пророк!“. Ела, о, Махди!

Сред учениците настъпи такова вълнение, като че ли бе паднал гръм. Великият ден на изпита дойде и никой не беше готов за него. Споглеждаха се пребледнели, докато се връщаха в своето помещение.

— Ето, иде шейтанът! — възклика Сюлейман. — Нищо не знаем и най-добре сами да поискаме да ни изхвърлят навън.

— Да, нека всички отидем и да сторят с нас каквото искат — съгласи се Обейда.

Юсуф беше най-малодушен. Постоянно бършеше потта от челото си и притихнал очакващ отнякъде да дойде лъч надежда.

— Наистина ли ще бъде толкова лошо? — попита плахо.

— Какъвто си висок и широк, ти пръв ще паднеш — злорадо се захили Сюлейман.

Юсуф въздъхна дълбоко и покри лицето си с ръце.

— А какво да направим? — попита Наим.

— Хвърли се в Шахруд. Това ще е по-добре за теб — отвърна му Сюлейман.

Тогава се обади Ибн Тахир:

— Слушайте, момчета. Нима мислите, че Господарят ни е изbral за ученици, за да ни върне сега навън? Все нещо знаем! Предлагам да вземем записките си и заедно да повторим всичко, което сме учили досега.

— Ти чети и ни съветвай — обадиха се учениците един след друг.

Ибн Тахир ги събра на покрива. Насядаха на земята, всеки с дъсчиците и записките си в ръка, а Ибн Тахир им поставяше въпроси и им обясняваше каквото им беше неясно. Постепенно се успокоиха. Само от време на време един или друг го побиваха ледени тръпки, щом си спомнеше за настъпващия ден. Дълбоко в сърцата си всички още трепереха от изпита. И сякаш бяха забравили за врага, който се приближаваше.

* * *

На долната тераса, до лявата стражева кула с гъльбарниците, закрито от тополи и гъсто растящи кипариси, се намираше зданието с хaremите. Абдул Малик се хвърли като ястреб сред жените и децата и им каза да се пригответ за незабавно заминаване. Последваха викове, писъци, плач и безумно тичане. Пазачите евнуси гледаха на всичко безгрижно спокойно, докато даята не ги накара да помогнат на жените със събирането на вещите.

Десетина джелепи докараха пред сградата камили и мулета. Дойдоха и господарите и започнаха да се сбогуват с жените и децата си.

Абу Сурака имаше две жени в крепостта. Първата беше на неговите години, състарена и беззъба женица. Беше му родила две дъщери, които бяха омъжени в Нишапур. От ранна възраст беше

привързан към нея и се нуждаеше от присъствието ѝ, както дете от майка си.

Другата беше по-млада, от нея имаше дъщеря и син, които бяха в хaremа на Хасан с децата му. Нея обичаше нежно и сега, когато заминаваше, осъзна колко ще му липсва. Но успя да се овладее и не показва чувствата си.

Ал Хаким имаше за жена една красива египтянка. Беше я довел със себе си от Кайро. Тя нямаше деца. Из хaremите се носеше мълва, че преди брака живяла като разпътница. Той с удоволствие разказваше на другите мъже за красотата ѝ, проклинаше зависимостта си и нейната власт над него, но при идването на всеки керван в замъка търсеше какво да ѝ купи, за да я зарадва. Цялата работа вместо нея вършеше една стара етиопка, а тя само лежеше върху възглавници, разкрасяваше се, обличаше се в коприна и по цели дни мечтаеше...

Стотник Манучер имаше в замъка една жена. Но от двете си предишни беше довел три деца. Сега кратко се сбогува с всички. Страхуваше се, че ще се разчувства, ако се задържи твърде дълго...

Така мъжете, които имаха семейства в замъка, се сбогуваха със своите и се връщаха към мъжките си задължения.

Абу Сурака и Ал Хаким се срещнаха по пътя.

— Сега в замъка ще е още по-пусто и празно — каза Абу Сурака.

— Трябва да отдам дължимото на философите, дето са казали, че освен яденето и пиенето, насладата от жената е единственото добро, за което си струва да се живее — отговори гъркът.

— Но нашите върховни господари се справят и без това — отговори даята.

Гъркът се намръщи подигравателно:

— Говориш като ученик, приятелю.

Хвана го за ръкава и тихо му прошепна:

— Какво мислиш, че крият в замъка нашите господари? Нали не мислиш, че развъждат котки? Хайде, хайде. Не са толкова глупави, че да не си позволяят онова, което се полага на всички. Ние с теб още не сме опитвали такива тълсти гъски, каквито отглеждат там отзад.

Абу Сурака спря рязко.

— Не, не ти вярвам — каза най-накрая. — Знам, че крият нещо отзад, но съм сигурен, че не е за забава, а за наше общо благо.

— Щом не искаш, не вярвай — отговори лекарят почти обидено.
— Ала знай, че господарят винаги оставя за себе си най-вкусното
ястие.

* * *

— За малко да забравя нещо — каза реис Абул Фазел, когато привечер дойде да се сбогува с Хасан. Намигна хитро и продължи:

— Наистина ти нося нещичко, но не са лекарства за лудост. Може би ще те развесели. Ще се опиташи ли да отгатнеш?

Хасан объркано се усмихна. Погледна първо реиса, след това Абу Али, който стоеше до него.

— Не мога да отгатна, наистина.

— Аз обаче няма да ти дам този малък подарък, докато не познаеш какъв е — измъчващо го реисът. — Богатство имаш достатъчно, не те интересуват дрънкулки. В нуждите си си скромен, освен в една. Сега можеш ли да се сетиш?

— Да не си ми донесъл някоя книга?

— Добре позна, Хасане. Нещо написано е. Но от кого?

— Как да позная? Може би някой от старите? Ибн Сина? Не? Тогава някой от по-младите? Да не е Ал Газали?

— Не, не е от него — засмя се реисът. — Той е твърде набожен за теб... Много по-близък ти е онзи, чиито слова съм ти донесъл.

— Аллах ми е свидетел, не знам за кого говориш!

Абу Али се усмихна и попита:

— Мога ли и аз да опитам?

— Любопитен съм, опитай — каза Хасан обезкуражено.

— Бих се обзаложил, че реисът ти носи нещо, написано от стария ти приятел Омар Хаям.

Реисът се засмя утвърдително, а Хасан се удари с ръка по челото.

— Как можах да не се сетя!

— Донесох ти четири стиха, които мой познат преписал в Нишапур от самия Омар.

— По-хубав подарък не можеше да ми донесеш! — каза Хасан.

— Много съм ти благодарен за вниманието.

Абул Фазел извади изпод робата си един свитък и го подаде на Хасан. Хасан го разви и разгледа.

Замисли се.

— Това е странно — каза след известно време. — В един и същи ден вест от двамата съученици. От Низам и от Хаям.

През това време влезе един евнух и съобщи, че са дошли Абул Малик и дъщерите на Хасан.

— Върви сега, стари приятелю — каза Хасан и прегърна реиса.

— Погрижи се за нашите жени и деца. Може би ще имаш нужда от нещо. Тогава си спомни за мен и знай, че съм твой дълъжник.

Кимна на Абу Али и двамата излязоха.

* * *

Абдул Малик задържа завесата на входа и дъщерите на Хасан, Хатиджа и Фатима, влязоха плахо. Спряха се на вратата до стената, а даята смело пристъпи пред върховния повелител.

— Доведох дъщерите ти, Сейдунা — каза.

Хасан огледа момичетата с хладен поглед и им извика:

— Какво стърчите там като две кокошки! Елате по-близо! Вашата майка ви изпрати на вратата ми, за да си спомням за нея всеки път, когато ви виждам, и да се ядосвам! Приех ви, както повелява бащиният ми дълг, а сега ще вървите заедно с другите при Музрафар в Рей.

Обърна се към Абдул Малик и му заповяда:

— Кажи на Музрафар да им дава да ядат само толкова, колкото заработят с предене. Да не обръща внимание на това, че са мои дъщери. Ако не са послушни, да ги продаде като робини и да запази половината от цената за разходите около тях, а другата половина да изпрати на мене. Толкова! Сега вървете на молитва и тръгвайте!

Момичетата се измъкнаха през вратата като мишки. Хасан задържа за миг Абдул Малик.

— Музрафар ще знае как да постъпи с тях. Мъдър човек е и самият той има цял куп деца.

Момичетата чакаха даята пред вратата. И двете плачеха.

— Видя ли колко е красив? — попита по-малката.

— Само дето не ни обича — през сълзи въздъхна по-голямата.

Абдул Малик ги отведе от кулата и опита да ги успокои:

— Не се бойте от нищо, гълъбчета. Музафар е златна душа. Има цял рояк деца и с тях ще ви бъде много весело.

ШЕСТА ГЛАВА

Готовачът донесе вечерята, но Хасан не го забеляза. Погълнат от мислите си, изтръгна факлата от стойката и я запали от свещта. Дръпна килима на стената, като внимаваше да не се откачи, и се вмъкна в тесен коридор, от който тясно стълбище водеше до върха на кулата. С факлата в ръка се качи на площадката. Вдъхна свежия, хладен въздух и пристъпи до стената. Вдигна високо горящата тръстика и три пъти помаха с нея над главата си.

Скоро от тъмното долу получи подобен отговор. Още веднъж размаха факлата като знак за потвърждение, а след това се върна в стаята си. Угаси факлата, като я мушна в някакъв калъф, и се омота в широкия си плащ. Отново дръпна килима, този път на отсрещната стена, и през нисък вход влезе в тясно, подобно на клетка помещение, цялото покрито с меки килими. Взе от земята тежък чук и удари с него по метален капак. Чу се рязък звук, който по скрита връв се спусна до подножието на кулата. Килията изведнъж се раздвижи и заедно с Хасан започна да се спуска по хитро направен механизъм, който се задвижваше отдолу от невидими ръце.

Пътят до подножието беше дълъг. През това време не веднъж и два пъти го обзе чувство за задушаваща теснота. Какво щеше да стане, ако изведнъж само едно звено в машината се развали или ако въжето се скъса и заедно с тази тясна клетка падне надолу? Какво щеше стане, ако някой от негрите, на които толкова много разчиташе, нарочно повреди устройството и така го изпрати по дяволите? Ако евнух в момент на просветление осъзнае униженото си човешко достойнство и удари господаря си с боздуган по главата? Един от страшните египетски пазачи, които укротяваше само с поглед и които му се подчиняваха както змиите се подчиняват на свирката на своя повелител. Беше направил всичко, за да затвърди верността им. Те нямаха друг господар на света освен него. Всеки, който минеше покрай тях, трепереше. Дори Абу Али, щом заставаше срещу им, изпитваше страх. Те бяха неговото сляпо оръжие, всяващо ужас дори у

дайте и другите командири. Чрез тях упражняваше натиск върху подчинените си. Но трябваше още някой, за да ги сръчка отзад. Затова готвеше федаините. Не се залъгваше: дайте и командирите не вярваха в нищо и търсеха най-вече собствената си изгода. Естествено беше сравнението на тази човешка машина с механизма, който сега го спускаше надолу. Ако само един член откажеше, ако само едно предположение се окажеше невярно, цялото здание щеше да рухне. Само една неправилна сметка и делото на живота му щеше да се разпилее като прах.

Когато клетката достигна дъното на кулата, механизът спря да се движи. Негърът, който го управляваше, повдигна килима. Хасан влезе в студено помещение, където, разлюляна от безшумния вятър, неспокойно пламтеше една факла. Погледна евнуха и отново го изпълни спокойствие.

— Спусни моста! — заповяда рязко.

— Както кажеш, Сеидуна.

Негърът хвани един лост и силно го натисна. Една от стените започна да потъва. Чу се клокоченето на вода. През отвора се показва светлина и парче от обсипаното със звезди небе. Мостът се спусна през реката. От отсрещната страна го чакаше човек с факла.

Хасан побърза към него. Мостът отново се вдигна зад него и подходът към замъка се затвори.

— Какво ново, Ади? — попита Хасан.

— Всичко е наред, Сеидуна.

— Доведи Мириям, ще я чакам в левия павилион. По-късно в десния доведи Апама. Но нито дума на едната за другата!

— Както заповядаш, Сеидуна.

Двамата се засмяха.

По пясъчна пътека стигнаха до напречен канал. Седнаха в една лодка и Ади загреба. След малко завиха в страничен ръкав и спряха на пясъчния бряг. Една пътека ги отведе малко нагоре, а след това по равното, между цъфтящите градини, до стъклен павилион, който блестеше в нощта като кристален замък.

Ади отключи вратата. Влезе и запали смолата в лампите, поставени във всеки ъгъл. Водата в рибарника в средата на павилиона светна. Хасан отвори тръбата и водна струя пръсна почти до тавана.

— Да не ми е скучно, докато чакам — каза той и се излегна на възглавниците до стената. — Сега доведи Мириям.

Слушаше шума на водата във водоскока. Беше толкова обзет от тези звуци, че не забеляза кога влезе Мириям.

— Мир на теб, Ибн Сабах — поздрави го тя.

Той се сепна, но весело я повика с ръка.

Мириям остави кошницата с храната и напитките, разкопча плаща, който се свлече от раменете й, и седна до коленете му. Целуна ръката му, но той я отдръпна леко смутено.

— Как напредват момичетата?

— По твоите наредби, Ибн Сабах.

— Добре. Край на училището. Султанът е изпратил войска към нас, след няколко дни ще бъдат пред замъка.

Очите на Мириям се разтвориха широко. Тя гледаше Хасан, който се подсмихваше едва забележимо.

— И ти си толкова спокоен?

— Какво да направя? Което е писано, ще се случи. Затова не мога да намеря причина, поради която да не ми сипеш вино, ако си донесла.

Тя стана и приготви две чаши. Беше облечена в розова копринена дреха, с която спеше. Хасан я гледаше. Белите й прозрачни ръце сипваха вино от стомната в чашите. Държеше се така, сякаш е сама в павилиона. Хасан стаи у себе си въздишка от някаква далечна болка, която се промъкна неочеквано. Знаеше, че е стар и всичко на света идва твърде късно.

Мириям му подаде чашата и вдигнаха наздравица. Само за миг тя улови в очите му влажен блясък и се досети за значението му. След това около устните му отново заигра познатата шеговита усмивка.

Хасан каза:

— Сигурно отдавна искаш да разбереш за какво са ми нужни тези разкошни градини със стъклени павилиони и какво ще правя с толкова млади момичета, които заповядах да бъдат изучени по този, хм, особен начин. Но никога не си ме питала и вярвай ми, оценявам твоето благоразумие.

Мириям взе меката му, но силна ръка в своите ръце и като я гледаше, каза:

— Наистина, Ибн Сабах, не съм те питала, много съм размишлявала за твоите намерения.

— Ще ти дам цяло царство, ако си познала.

Хасан се смееше едновременно подигравателно и добродушно.

— Ами ако наистина знам?

— Че кажи де.

— Не си ли предназначил тези градини за твоите последователи като най-висша награда за тяхната вярност и жертвоготовност?

— Далеч си от истината, скъпа моя.

— Така си мислех. Друго не знам.

Мириям беше като попарена.

Хасан се забавляваше. Каза ѝ:

— Някога ми се оплакваше, че този свят ти е омръзнал твърде много и че вече нищо не може да те заинтересува или да те развесели, помниш ли? Аз започнах да ти обяснявам гръцките и нашите философи, да ти обяснявам науката за природата и за тайните сили, които движат човека и неговите действия, обясних ти според силите си устройството на вселената. Разказвах ти за пътуванията си, за успехите си, за владетели, шахове, султани и халифи. Много пъти при това ти повтарях, че имам да те науча и на други неща, но още не им е дошло времето. Веднъж те питах дали искаш да ми помогнеш да сваля султан Малик шах. Ти се усмихна и ми отговори: „Защо не?“. Тогава ти подадох ръка като знак, че приемам съгласието ти. Може би мислеше, че се шегувам. Тази нощ обаче дойдох, за да поискам да изпълниш думата си.

Мириям го погледна въпросително. Не знаеше какво да мисли за тези странни думи.

— Още нещо бих искал да ти припомня, скъпа моя. Много пъти си ми казвала, че след всичко, което си преживяла, не вярваш в нищо. Отвърнах ти, че точно същият живот, както и науката, ме доведоха до същото заключение. Попитах те: тогава какво е позволено на човека, който е разбрал, че истината е непостижима и следователно не съществува? Помниш ли какво ми отговори?

— Да, Ибн Сабах. Казах ти нещо такова: „Ако някой познае, че всичко, което хората наричат щастие, любов, радост, е само объркана сметка, изградена върху неверни предположения, тогава в сърцето му става ужасно пусто. Единственото, което може да го извади от това

мъртвило, е рискованата игра със собствената и чуждата съдба. Който умее това, на него всичко му е позволено“.

Хасан подсвирна весело.

— Прекрасно, скъпа моя. Тази вечер ти давам възможността да поиграеш със своята съдба и съдбата на другите. Доволна ли си?

Мириям отдръпна леко глава и го погледна сериозно в очите.

— Дошъл си да ми поставяш гатанки?

— Не, донесох ти няколко стиха от Омар Хаям, които да ми прочетеш. Точно тази вечер искам да мисля за своя стар приятел. Като че ли нарочно днес ме зарадва с тях реисът на Исфахан, който ме мислеше за луд, както съм ти разказал. Пак той ми донесе вестта, че врагът ще ни дойде на гости.

С тези думи размота свитъка и го подаде на Мириям.

— Винаги мислиш с какво да ме зарадваш, Ибн Сабах.

— Не, не, само исках да доставя удоволствие на себе си, като чуя твоя глас. Знаеш, че самият аз не съм за тези работи.

— Значи, да чета ли?

— Да.

Мириям облегна глава на коляното му и зачете:

*Живей — в ръцете си с цветя и чаша вдъхновена:
тий в любовта и забрави за цялата вселена,
додето вихърът свиреп не те за миг прекърши,
като листенцата на гюл, за ден наметка тленна.*

— Колко мъдро! — възклика Хасан. — Всички твърде много мислим за „после“ и затова „сега“ постоянно ни убягва. В четири реда — цялата философия на света... Но продължавай, не исках да те прекъсвам.

Мириям зачете:

*Стани! Разсъмна утрото навън, Саки!
Наливай пурпурния сок без сън, Саки!
Додето черепа ми не е станал чаша,
да пее мойта чаша като звън, Саки!*

Хасан се усмихна, но очите му бяха влажни:

— Старият ми приятел знае какво е приятно на света. Лека омая от виното от рано сутринта и красива девойка до краката ти. Така наистина си като цар.

Мириям продължи:

Знай, всяка пращинка, спряла върху земята като птица,

е образ скъп, туптял горещо с дъха на цвет и на девица.

От милите коси със нежност свали пращинката, която

била е някога навярно от къдри прелестни частица.

— Вселена има в теб и ти си вселена, да, така някога каза Омар.

Хасан се замисли.

— Колко го обичам! — прошепна на себе си.

А Мириям продължи:

*Щом розата разцъфне в пролетта,
налей ми вино, дай ми песента.*

*Какво ли значи ада или рая —
измислици са туй на глупостта.*

— Каква прста истина! — възклика Хасан. — Цъфтяща пролет и момиче, което ти сипва вино в чашата. Какъв друг рай ти трябва! Но ни е писано да се преследваме със султана и да кроим мрачни козни.

И двамата замълчаха за миг.

— Искаше нещо да ми кажеш, Ибн Сабах — след дълга пауза го попита Мириям.

Хасан се усмихна.

— Да, бих искал нещо да ти кажа, но не знам как да започна, за да ме разбереш по-добре. Двайсет години носих тайната в себе си,

заключвах я от света, а сега, изведенъж, когато настъпи часът да я кажа на първия срецнат, не намирам думите.

— Все по-малко те разбирам. Двайсет години, казваш, си носил тайната в себе си? А тайната е за тези градини? За събарянето на иранското царство? Всичко това е много неясно.

— Знам. Докато не ти обясня всичко, няма да разбереш. Тези градини, момичетата, Апама и нейното училище и накрая — ти и аз, крепостта Аламут и онова, което се крие зад нея. Това са части от един голям план, който аз превърнах от мечта в истина. Сега би трябвало да се види дали предположенията ми са били правилни. Имам нужда от теб. Пред голямо изпитание се намираме. Аз нямам път назад. Трудно ми е да намеря думите.

— Продължаваш да ме изненадваш, Хасан. Говори, ще те слушам внимателно.

— За да ме разбереш по-лесно, ще се върна далеч назад в младостта си. Както знаеш, роден съм в Тус, а името на баща ми беше Али. Беше противник на Багдад и сунната и вкъщи често чувах разговори за подобни неща. Всички тези верски спорове за Пророка и наследниците му ми се струваха много загадъчни и ме привличаха с никаква вълшебна сила. Сред всички борци за мюсюлманското учение най-близък до сърцето ми беше мъченикът Али. Всичко около него и рода му беше изпълнено с тайна. Най-много обаче ме впечатли пророчеството, че Аллах ще изпрати на света някого от неговия род като Махди, който ще бъде последният и най-големият от пророците. Питах баща ми, карах роднините и приятелите му да ми разкажат с какви знамения ще се появи Махди и как ще го познаем. Не можеха да ми кажат нищо конкретно. Моето въображение се разпали и постоянно ми се привиждаше Махди в един или друг дая или вярващ, в един или друг връстник, а в самотата на нощите се питах да не би аз да съм очакваният спасител. Изгаряше ме нетърпимо, исках да узная повече за това учение... Тогава чух, че в нашия град се крие някакъв дая на име Амир Зараб, който добре познавал всички тайни за идването на Махди. Разпитах за него и един по-стар братовчед, особено привързан към алианството, ми каза, че този дая принадлежи към исмаилитското течение и привържениците на това течение са прикрити суфисти и свободомислещи безбожници. Това още повече ме запали. Още нямах и дванайсет години, но го открих и веднага го нападнах с въпросите си.

Исках да разбера от устата му дали исмаилитското учение наистина е прикрито свободомислие и какво смята за идването на Махди. Амир Зараб с безкрайно възвищена усмивка започна да ми обяснява външното учение на исмаилизма. Че Али бил единственият наследник на Пророка по право и че синът на Исмаил Мохамед, осми от родословието на Али, никога ще се върне в света като Махди. След това дълго разказваше за другите алиански течения и проклинаше онези, които твърдяха, че дванайсетият имам, който обаче няма да бъде от Исмаиловия клон, ще се покаже пред вярващите като Махди. Цялото това пререкание около личности ми се виждаше недостойно и дребнаво. Нямаше нито помен от никаква тайна. Недоволен се върнах у дома. Реших, че повече няма да се интересувам от верски спорове и че като връстниците си ще се наслаждавам на по-лесно постижими неща. Почти бях успял, но около година по-късно в нашия край дойде друг исмаилитски рефик, Абу Наджм Сарадж. Потърсих го. Още бях ядосан на предшественика му, който не можеше да ми разкрие тайните, и започнах да се присмивам на буквоядството на неговото учение, което беше също толкова смешно, колкото сунитското. Казвах му, че нито той, нито приятелите му знаят нещо сигурно за завръщането на Махди и само мамят вярващите, които са жадни за истината...

През цялото време, докато сипех върху му този порой от обвинения, очаквах да се ядоса и да ме изхвърли през вратата. Но рефикът ме слушаше спокойно. Забелязах на устните му доволна усмивка. Когато накрая свърших с тирадата си, той каза:

— Отлично издържа изпитанието, млади приятелю. Пророкувам ти, че никога ще станеш велик и могъщ дая. Узрял си да ти разкрия истинското исмаилитско учение. Но първо трябва да ми обещаеш, че няма да го издаваш на никого, докато той не бъде посветен.

Тези думи ме жегнаха. Значи моето предчувствие, че съществува никаква тайна, се оказа истина? С треперещ глас му обещах. А той ми каза: „Учението за Али и Махди е само прах в очите на вярващите, за които името на зетя на Пророка е свято и които мразят Багдад. А на онзи, който може да разбере, ще кажем онова, което още халиф Ал Хаким е установил. Че Коранът е плод на болен мозък. Истината не може да бъде позната. Затова не вярваме в нищо и можем да вършим всичко“. Бях като поразен от гръм. Пророкът е бил човек с болен

мозък! Зет му Али е бил глупак, защото му е вярвал! А учението за идването на Махди, прекрасно, пълно с тайни учение за идването на спасител — само приказка, измислица за тълпата! Закрещях: „Тогава защо мамите хората?!“. А той ме погледна строго. „Не виждаш ли, че сме станали слуги на турците? Че Багдад е заедно с тях и тълпата е недоволна? За тях името на Али е свято. Използвахме го, за да ги съберем срещу султана и халифа.“ Езикът ми залепна за небцето. Като обезумял се прибрах вкъщи, хвърлих се на леглото и заплаках. За последен път в живота си. Вълшебният ми свят се разсипа на прах. Разболях се. Четирийсет дни и нощи бях между живота и смъртта. Накрая треската ме остави и силите ми се върнаха. Но в живота се върнах като съвсем друг човек.

Хасан се замисли и замълча. Мириям, която през цялото време не сваляше поглед от него, попита:

— Как така веднага повярва на това безбожно учение, Ибн Сабах, и защо предишният учител те е разочаровал толкова силно?

— Ще опитам да ти обясня. Наистина първият дая проповядващ някои съвсем определени „истини“, но усещах, че зад тях се крие нещо, което събуджаше съмнението ми.

Словата му не задоволиха любопитството ми, жаждата да узная истината, да постигна висшето знание. Стараех се да ги приема, но сърцето ми ги отхвърляше. Да, но и това, което ми каза вторият учител, също не можах да разбера веднага. Ала учението му се стаи в душата ми като далечно предчувствие за нещо тъмно и страшно, което някога ще се открие за мен. Разумът искаше да го отхвърли, но сърцето го прие. Когато се излекувах от болестта, реших да подредя целия си живот, за да узрея и да достигна такова състояние, че думите на рефика да станат естествени и разбираеми за мен или пък да провидя тяхната погрешност. Казах си: трябва да се изпита в живота дали твърденията на рефика са верни. Реших да науча всичко, без да пропускам нищо, което хората знаят. И скоро ми се предостави такава възможност. Но младостта си е младост — не ми даваше да мълча. Разговарях с всекиго, който искаше да ме слуша, за нещата, тревожещи духа ми. Баща ми, който и без това минаваше за скрит алианин, се уплаши. За да отклони съмненията, че е еретик, ме изпрати в Нишапур, в училището на Мувафик Един. По онова време той беше известен като добър законник и сунитски доктор. При него се запознах с Омар

Хаям и сегнешния велик везир Низам ал Мулк... За нашия учител няма какво толкова да се каже. Всъщност познаваше мнозина автори, а Корана знаеше наизуст от първата до последната сура. Но не можа да утоли жаждата ми за познание с нито една капка. Затова пък много по-силно ми подейства срещата с моите съученици. Бъдещият везир беше също като мен от Тус и имаше същото име — Хасан бин Али. Беше девет-десет години по-голям и вече притежаваше обширни познания, особено в астрономията и математиката. Но верските въпроси и търсенето на истината сама по себе си не го интересуваха. Тогава за първи път разбрах какви пропасти делят хората. Никога не бе чувал, че в Тус са идвали исмаилитски учители и никога не беше изпитвал каквато и да било умствена дилема, която поне за малко да го заплаши, както се случи с мен. Въпреки това разумът му беше силен и надминаваше другите... Омар пък беше съвсем различен. Беше родом от Нишапур и изглеждаше кротък и спокоен. Когато оставахме насаме, пускаше шеги и на никого не вярваше напълно. Беше извънредно непостоянен: понякога невероятно духовит, човек можеше да го слуша ден и нощ, а сегне изведнъж ставаше сънлив или мрачен. Беше ни много скъп. Почти всяка вечер се разхождахме из градината на баща му и крояхме велики планове за бъдещето. Наоколо се разнасяше ароматът на жасмин, а от цветовете му пиеха мед нощните пеперуди. Ние седяхме под клоните на дърветата и крояхме планове за бъдещето си. Веднъж — спомням си, като че бе снощи — в пристъп на някакво желание да се покажа важен пред тях им казах, че съм член на тайно исмаилитско братство. Разказах им за срещите си с онези учители и им обясних исмаилитското учение. Като негова същност им посочих борбата срещу селджукските господари и багдадския халиф, който беше станал тихен слуга. Щом видях удивлението им, казах: „Нима искате ние, потомците на Хосров и иранските шахове, на Рустам, Фархад и Фирдоуси, да се унижаваме пред тези туркестански конекрадци?! Ако тяхното знаме е черно, то нека нашето бъде бяло! Защото само това е срамно: да пълзим пред чужденци и да се кланяме на варварството!“. Бях улучил болното им място. „Какво да сторим?“, попита Омар. Отвърнах: „Трябва да опитаме да се изкачим колкото може по-бързо нагоре по държавната стълбица. Който първи успее, е длъжен да помогне на другите двама“. Те се съгласиха и тримата си дадохме клетва.

Хасан замълча, а Мириям седна още по-близо до него.

— Наистина животът е като приказка — каза тя със замислен глас.

— Аз обаче — продължи той — някъде дълбоко продължавах да мечтая за онези приказки от младостта за идването на Махди, за великите тайни около наследството на Пророка. Тази рана все още скришом кървеше, все още ме гореше първото разочарование. Но доказателствата за учението, че нищо не е истинно, започнаха да се трупат едно след друго! Защото, както алианите бранеха своите вярвания, така и сунитите бранеха техните. Също така пламенни бяха християните от всички течения, юдеите, брамините, будистите, огнепоклонниците и езичниците. Философите от всички течения твърдяха всеки своето и оборваха другите, един вярваше в един бог, друг в много, а трети, че бог няма и всичко е само случайност. Все по-добре разбирах възвишената мъдрост на исмаилитските даи. Истината е недостъпна за нас, за нас няма истина. Как тогава можем да изберем правилния път? Ако си разбрали, че не си длъжен да разбираш нищо, ако не вярваш в нищо, то всичко ти е позволено, тогава следвай своите страсти. Това ли е наистина най-висшето възможно знание? Да уча, да разпитвам за всичко — това беше моята първа страст. Обиколих Багдад, Басра, Александрия, Кайро. Усвоих всички науки: математика, звездобойство, философия, химия, физика, естествознание. Изучавах чужди езици, чужди народи и начина им на живот и мислене. Учението на исмаилитите ми ставаше все по-близко. Тогава бях още млад и започна да ме тревожи въпросът защо повечето хора живеят в заблуди, оставят се да бъдат лъгани от глупави измислици и лъжи. Въобразих си, че моята роля на този свят е да сея истината, да отворя очите на човечеството и да го освободя от заблудите и измамниците, които пълнеха главите му с тях. Исмаилизмът стана знаме за борба срещу лъжите и заслепението, а себе си виждах като факлоносец, който трябва да осветява пътя на човечеството напред през тъмнината на незнанието. И колко горчиво се измамих отново! Всички наши братства ме приемаха като велик борец за исмаилизма, но когато разкрих на водачите своя план — да се просветят масите, те клатеха глава и ме предупреждаваха. Навсякъде ме спъваха и тогава реших, че водачите нарочно крият истината от хората и ги държат в неведение за собствена полза. Затова в пътуванията си започнах да говоря направо с

множествата. Говорех им по пазарите, по кервансараите и на поклонническите пътувания, че всичко, в което вярват, е погрешно и ако не се освободят от всички тези измислици и лъжи, ще умрат жадни и непознали истината. Последицата беше, че трябваше да бягам от градушки от камъни и грозни псувни. Тогава опитах да отворя очите на по-проницателните. Мнозина ме слушаха внимателно. Когато завършвах обаче, ми казваха, че самите те някога са имали съмнения, но им се е видяло по-ползотворно да се придържат към нещо стабилно, отколкото да блуждаят във вечна несигурност и в непрестанно отрицание. Не само на простолюдието, но и на духовно извисените лъжата, която могат да пипнат, им беше по-скъпа от неуловимата истина. Всички опити да доведа отделен човек или множество хора до познанието пропаднаха. Защото истината, която бе върхът на всичко ценено, за останалото човечество беше без стойност. Затова изоставих мисията, която сам си бях поставил, и се предадох. В тези опити бях изгубил много години. Тогава реших да видя какво са постигнали съучениците ми. Моят съименник от Тус беше постъпил на служба при един от селджукските владетели и скоро султан Арп Арслан шах заради държавническите му способности го покани за везир в двореца си. Омар се прочу като математик и звездобоец, а Низам ал Мулк, верен на обещанието си от младини, му осигури от държавната хазна годишна помощ от хиляда и двеста жълтици. Наканих се да посетя Омар в имението му в Нишапур. Тръгнах на път, от тогава до сега ще станат двайсет години, и заварих стария си съученик сред вино, момичета и книги. Вероятно лицето ми не е събуждало особено доверие, защото дори този равнодушен човек се загрижи, когато ме видя. „Как си?“, възклика, щом ме позна. „Човек би помислил, че идваш направо от пъкъла, толкова си изсъхнал и прегорял.“ Но ме прегърна и ме покани да остана при него като негов гост. Потънах в неговите удоволствия и след много години най-накрая усетих удовлетворение от мъдрите разговори на чаша вино. Разказахме си всичко, което ни се беше случило. Споделяхме си докъде бяхме стигнали в размислите си, както и житейския си опит, и с общо удивление установихме, че всеки по свой път е стигнал до удивително подобни заключения. Той не беше излизал дори на педя от дома си, а аз бях пребродил едва ли не половината свят. Каза ми: „Ако ми трябваше потвърждение, че съм на прав път в търсенията си, днес го

получих от твоята уста“. Аз му отвърнах: „Сега, когато говоря с тебе и толкова добре се разбираме, се чувствам като Питагор, който чувал как жужат звездите във всемира и как танцуват в хармонията на сферите“. Говорихме си за възможностите на познанието. Той каза: „Крайното познание е невъзможно, защото сетивата ни лъжат. А те са единственият ни посредник между нещата, които ни заобикалят, и мислите и разума ни“. „Точно това твърдели и Демокрит и Протагор — отвърнах аз. — Затова хората ги осъдили като безбожници, а издигнали до звездите Платон, който ги хранел с приказки.“ „Тълпите винаги са били такива — продължи Омар. — Страхуват се от непознатото, затова лъжата, която назва нещо определено, им е по-скъпа и от най-висшето познание, което не им предлага твърда опора. Затова нищо не може да се направи. Който иска да бъде пророк на тълпата, трябва да работи с нея като родител с деца — трябва да пълни ушите им с измислици и приказки. Затова мъдрецът винаги ще остане далеч от тях.“ „Но Христос и Мохамед все пак вероятно са желаели доброто на тълпата?“ „Да — съгласи се. — Желаели са им доброто, но са видели цялата им нищета и безнадеждност. От милост им разказвали приказки за рая, който ще получат като отплата за страданието си в този свят. Защо мислиш, че Мохамед е позволил хиляди да загинат за неговото учение, което се основавало на приказка? Мисля — продължи, — защото е знаел, че биха се изклали и поради по-долни причини. Той искал да им създаде царство, в което владее земното щастие. За да постигне това, измислил разговорите си с архангел Гавриил, иначе не биха му повярвали. Обещал им райско блаженство след смъртта и с това ги направил смели и непобедими.“ Аз се замислих и казах: „Струва ми се, че днес никой не би се зарадвал да умре само заради обещанието, че ще отиде в рая. Мисълта за рая е притъпена у хората и не събужда някогашната радост. Те продължават да вярват в рая само защото са твърде мързеливи да измислят нещо ново“. „Значи мислиш, че един пророк, който днес обещава рая на масите, би намерил слаб отклик?“, попита Омар и се засмя. „Много слаб. Защото една и съща факла не гори два пъти, а увехналото лале няма пак да разцъфти отново. Хората се задоволяват с малките си удобства. Ако нямаш ключа, който на жив човек ще отвори вратата на рая, по-добре да се откажеш от всяко намерение да станеш пророк.“ Хванах се за главата като ударен от гръм. На шега Омар изказа мисъл,

която бушуваше в душата ми като пожар. Да, хората искаха приказки и измислици и обичаха слепотата, в която блуждаеха. Омар пиеше вино, а аз за миг измислих план, който ми се виждаше голям, неизмерим, какъвто светът не бе виждал. Да се подложи на изпитание човешката слепота до нейните граници! С нейна помощ да се постигне най-висшата сила и независимост от света! Да се въплъти приказката! Да се превърне мечтата в действителност, за нея да говори историята след много години! Да се направи голям опит с човешката природа!

Хасан се откъсна от Мириям и стана. Разпален, какъвто не го беше виждала, започна да се разхожда около басейна. В него се появи нещо призрачно. Струваше ѝ се, че е полудял. Обзе я далечна догадка за значението на неговите думи. Попита го с тих глас:

— И какво направи след това?

Хасан рязко спря. Съвзе се и около устата му заигра леко подигравателна усмивка.

— Какво направих след това? — повтори въпроса ѝ. — Търсех възможност да превърна приказката в истина. Накрая дойдох в Аламут. Приказката оживя, раят беше създаден и сега само чака посетителите си.

Мириям се вгледа в него. Наблюдавайки лицето му, внимателно каза:

— Ти може и да си онзи, който някога ми се струваше, че си.

Хасан се усмихна весело.

— И какъв съм?

— Позволи ми да се изразя образно — страшен мечтател от ада.

Хасан избухна в странен смях:

— Много ласкаво. Сега знаеш намеренията ми и е време да ти дам точни напътствия. Ако който и да било от жителите на тези градини се издаде пред посетителите, ще бъде погубен. Ти ще мълчиш за всичко, защото няма да правя изключения. Вярвам, че ме разбра. На момичетата да се обясни, че поради особени обстоятелства трябва да се държат така, все едно са в истинския рай. Засега това е твоята задача. Подгответи се за нея, а утре вечер ме чакай отново. Лека нощ!

Целуна я нежно и с бърза крачка си тръгна. На брега го чакаше Ади с лодката. Седна в средата ѝ и тихо заповяда:

— Карай към Апама.

* * *

Неговата стара приятелка го чакаше в павилион, който много приличаше на другия. Ту се излягаше величествено върху възглавниците, ту нетърпението ѝ надделяваше и тя ставаше и започваше да се разхожда из помещението. Постоянно поглеждаше към вратата, говореше сама със себе си, ядосваше се и полугласно проклинаше, като обясняваше с махане на ръце нещо на невидимия си събеседник. Когато чу стъпки, се изправи с достойнство и пристъпи няколко крачки към входа.

Когато Хасан я видя, едва сдържа насмешката си. Беше облечена в най-красивата си рокля. Около врата и на ушите, ръцете и краката си бе сложила всичките си укражения. На главата си имаше прекрасна златна диадема, обсипана с блестящи скъпоценни камъни. Почти по същия начин се беше издокарала преди трийсет години в Кабул, когато се запозна с нея в свитата на някакъв индийски владетел. Но каква разлика имаше между онази и сегашната Апама! Вместо млади, пълни крайници пред него стоеше скелет, покрит с увехнала, почерняла и набръчкана кожа. Хълтналите ѝ бузи бяха ярко начервени, както и устните, а косата, веждите и миглите — почернени. На Хасан му се стори като въплъщение на тленността на всичко, направено от плът и кости.

Тя леко целуна ръката му и го покани да седне до нея на възглавниците. След това укорително каза:

— Бил си при онази. Някога не ме оставяше дори да седна да те чакам.

— Празни приказки — каза Хасан и недоволно примигна. — Повиках те за важни неща. Да оставим миналото, и без това никой не може да ни го отнеме.

— Да не би да съжаляваш?

— Кога съм казал такова нещо?

— Не си, но...

— Никакво „но“! Питам те, всичко ли е готово?

— Всичко е така, както заповядда.

— Градините ще имат посетители. Искам да разчитам напълно на тебе.

— Не се съмнявай в мен. Никога няма да забравя как тогава ме извади от мизерията.

— Добре. Как върви училището?

— Как изобщо може да върви, ако в него се обучават млади глупави гъски.

— Добре.

— Чувствам, че съм длъжна да те предупредя за нещо. Тия твои евнуси не ми се виждат надеждни.

Хасан се засмя.

— Старата песен. Нищо ново ли не можеш да кажеш?

— Не искам да кажа, че не можеш да разчиташ на тях. Твърде много се страхуват от тебе. Но подозирам, че на някои им е останало още от мъжествеността.

Настроението на Хасан се оправяше все повече.

— Да не си ги опитала?

Тя огорчено се отдръпна от него.

— Какво си мислиш за мен? С тия кучета?

— Тогава как стигна до тази забавна мисъл?

— Навъртат се около момичетата, и то по съмнителен начин! Не могат да се скрият от мен. И още нещо.

— Какво?

— Последния път Мустафа ми показва нещо отдалеч.

Хасан се запревива в тих смях.

— Не се прави на глупава. Стара си и разсъдъкът ти помътнява. Показал ти е нещо друго, за да ти се присмее. Нима мислиш, че като те види, ще пламне?

— Унижаваш ме. Чакай само да ти развалят момичетата.

— За по-добро и без това не стават.

— За една може би няма да си доволен?

— Остави ме. Не виждаш ли, че съм стар?

— Не толкова, че да не се влюбиш до уши.

Хасан се забавляваше много.

— Ако беше истина, можеше да ме поздравиш. За съжаление, се чувствам като угаснал вулкан.

— Не се преструвай. Но е истина, че на твоите години приляга нещо по-зряло.

— Като Апама? Слушай, стара приятелко. С любовта е като с печеното месо. Колкото по-стари са зъбите, толкова по-младо трябва да е агнешкото.

Очите на Апама се напълниха със сълзи, но тя геройски прегълтна тази обида.

— Защо си привързан само към една? Не знаеш ли мъдростта, че честата смяна поддържа мъжа свеж и предприемчив? Самият пророк е дал пример. Последния път гледах в банята една млада яребица. Всичко у нея е здраво и опънато. И веднага си спомних за тебе. На четиринайсет години е, почти...

— И се казва Халима. Знам, знам. Държах я в ръцете си още преди ти да я видиш. Ади я предаде на мен. Но ще ти кажа, че за стар човек още една е твърде много.

— А защо избра точно нея? Не ѝ ли се насити вече?

Хасан тихо се засмя.

— Мъдростта казва: бъди скромен и овесена каша всеки ден ще ти е по-вкусна от райски ястия.

— Да не ти приседне от това надуто невежество!

— По тези въпроси пътта с мириз на мляко и розовите устни наделяват над многото знания.

— Някога ми каза, спомням си точно, че през онези три месеца, когато живяхме заедно, си научил повече, отколкото през десетте години преди това.

— На младостта подобава учение, а на старостта удоволствието да учиш другите.

— Кажи ми поне с какво толкова те привлича онази.

— Не знам. Може би далечно сърдечно родство.

— Казваш го, за да ме обидиш.

— И през ум не ми минава.

— И продължаваш да ме обиждаш!

— Хайде, хайде! На стари години изпълваш времето си с ревност.

— Какво каза? Аз и ревност? Апама, жрицата на любовта, пред която са коленичили трима владетели, седем царски синове, един бъдещ халиф и повече от двеста благородници — тя да ревнува? И от кого? От онази покръстена кучка?!

Гласът ѝ трепереше от ярост.

Хасан каза:

— Скъпа моя, тези времена са отминали. Оттогава са минали трийсет години и устата ти е без зъби, костите ти без плът, плътта ти без сокове.

Апама захлипа.

— Да не мислиш, че си по-добре от мен?

— Опазил ме Аллах да си помисля подобно нещо! Само че между нас има разлика — аз съм стар и съм приел състоянието си. А ти си стара, но не се помиряваш.

— Дошъл си да ми се присмиваш.

По бузите ѝ потекоха тежки сълзи.

— Ни най-малко, скъпа. Нека бъдем мъдри. Изпратих да те повикат, защото са ми нужни твоят опит и твоите умения. Сама каза преди малко, че съм те извадил от мизерията, като те поканих в замъка си. Давам ти всичко, което пожелаеш. Винаги съм оценявал онова, с което някой се отличава пред другите. Затова високо ценя твоите познания в любовта. И ти давам пълното си доверие. Какво още искаш?

Апама продължи да плаче. Хасан тихичко се забавляваше. Наведе се към нея и ѝ прошепна в ухото:

— Ако много искаш...?

Тя се сепна.

— Не мога да се въздържа — каза и го прегърна. — Такава съм си.

— Тогава ще ти изпратя един здрав негър.

Обидена, тя се дръпна от него.

— Прав си. Твърде съм грозна и стара. Само ме боли, че толкова хубави неща си отидоха завинаги.

Хасан се изправи. Със сериозен глас нареди.

— Приготви павилионите за гости. Всичко почисти и подреди. Внимавай с момичетата, да не бърборят и да не разпитват много. Училието свърши. Готовят се големи неща. Утре пак ме чакай, ще ти дам подробни заповеди. Имаш ли някакво желание?

— Никакво, господарю мой. Благодаря ти. Все пак не би ли опитал с още някоя?

— Не, благодаря. Лека нощ.

* * *

Мириям се върна в стаята си с натежало сърце. Това, което Хасан й каза тази нощ, бе твърде много, за да може да го обмисли наведнъж. Само усещаше, че притежава голям ум, за който всичко наоколо — хората, животните и мъртвата природа, е само средство за постигането на някакъв мрачен замисъл. Тя обичаше този дух, боеше се от него и дори малко го мразеше. Много й се искаше да поприказват, да размени поне няколко думи с човек, който няма равен на себе си. Пристъпи към леглото на Халима и се загледа в нея в полумрака. Стори й се, че само се прави на заспала.

— Халима! — прошепна тя и приседна на края на леглото. — Знам, че се преструваши. Погледни ме.

Халима отвори очи и се отви.

— Какво има? — попита плахо.

— Можеш ли да мълчиш?

— Мога, Мириям.

— Като гроб?

— Като гроб.

— Ако разберат, че съм ти казала, и на двете ще ни отсекат главите. Войската на султана обсажда замъка.

Халима извика.

— Какво ще стане с нас?

— Шт! Тихо. Сеидуна се грижи за нас. От сега нататък всяко непокорство ще се наказва със смърт. Чакат ни тежки изпитания. Да знаеш — на никого, който те пита, не бива да издаваш къде сме и кои сме.

Целуна я по бузата и легна в леглото си.

През тази нощ и двете не можаха да затворят очи. Мириям усещаше, че в главата ѝ се сриват планини. Цялата вселена висеше на острието на нож. На коя ли страна ще се наклони в идните дни?

Халима трепереше в сладка треска. Целият този живот бе като вълшебна приказка. Турците обсаждаха замъка, а Сеидуна го бранеше, без някой да види или чуе нещо. Въпреки това обаче ги дебнеше голяма опасност. Колко красиво беше всичко това!

СЕДМА ГЛАВА

Рано на другата сутрин учениците заедно с учителите си излязоха от крепостта, яздейки конете в колона по двама, и като преминаха моста, продължиха през теснината. Само няколко педи деляха онези, които се движеха покрай реката, от стръмния склон.

На платото Манучер ги спря в подножието на нисък полегат хълм. Учениците трепереха от напрежение, а неспокойствието им се предаваше и на животните, които нетърпеливо цвилеха под тях. Накрая пристигна Абу Али, съпровождан от дая Ибрахим. Поговориха кратко със стотника, после двамата се изкачиха на върха на хълма. Манучер даде заповед и двете бойни редици се разделиха, всяка в своя посока. Извършваха сложни завои, нападаха се едни други и се разминаваха със заплетени маневри, изпълнени в стегнат и безупречен строй.

Абу Али наблюдаваше от върха на хълма движението под себе си, яхнал ниския си космат кон, и отправяше забележки към дайте.

— Манучер ги е обучил добре — каза той. — Няма да крия. Но не знам дали този турски маниер е подходящ за планинските условия. Ние навремето атакувахме всеки за себе си, изпосичахме всички, които се озоваваха под сабите ни, а след това се пръсвахме. Повтаряхме тези атаки два, три пъти и противникът изчезваше.

Когато обаче при следващото упражнение момчетата промениха начина на атака, като разбиха строя и тръгнаха всеки срещу другите, очите му заблестяха от удоволствие. Погали бялата си брада и закима с глава в знак на одобрение. Слезе от коня, поведе го след себе си надолу по хълма, постели килимче на сенчестата му страна и седна върху него с кръстосани крака. Дайте се приближиха и го наобиколиха.

Стотникът даде нова заповед. Учениците скочиха от конете, свалиха наметките си и останаха само с леките, люспести доспехи. Вместо тюрбани на главите си сложиха малки войнишки фесове. Оставиха пиките и хванаха щитовете и копията. Като пехотинци се показаха също толкова добри, колкото и като ездачи. Стотникът скришом погледна великия дая. Видя го да се усмихва доволно. Дойде

ред на отделните бойни изкуства. Поставиха нишани на подходящо разстояние и започнаха да стрелят по тях с лъкове. Ибн Тахир и Сюлейман от десет изстрела пропуснаха само по един, а другите малко изоставаха зад тях.

Последва състезание по хвърляне на копие. В началото всички бяха като на тръни заради присъствието на великия дая и изпълняваха заповедите в пълно мълчание. Но след като той започна да кима доволно с глава, постепенно се успокоиха и разгряха. Започнаха да се ръгат и мушкат. Всеки искаше да изпъкне и даваше най-доброто от себе си. Със силния си замах Юсуф надвираще всички. Но Сюлейман не искаше да се предаде и се зачерви от усилие.

— Има още хляб да ядеш — присмиваше му се Юсуф.

Сюлейман стисна устни, замахна с копието и атакува със завъртане около оста си. Оръжието профуча във въздуха, но не можа да надвие Юсуф. Напротив, в следващия удар Юсуф надмина дори сам себе си.

— Много добре — похвали го Абу Али.

В боя със сабя никой не можеше да се сравни със Сюлейман. Състезаваха се двама срещу двама и победеният изпадаше от надпреварата. Ибн Тахир победи Обейда и Ибн Вакас, но беше победен от силната атака на Юсуф. Скри се зад щита, но очите му, които надничаха отгоре, се усмихваха на противника.

— Хайде, покажи колко струваш! — предизвикваше Ибн Тахир.

— Само не бързай да се радваш. Нещо не те биваше в хвърлянето на копие.

Юсуф знаеше, че има предимство в теглото, затова нападна изведенъж и с всичка сила. Но Сюлейман се разкрачи широко с дългите си крака и се измъкваше от атаките с умели движения на тялото, но без да помръдне крак. Изведенъж с лъжлив замах подведе противника да постави щита от погрешната страна. Тогава със сигурен удар го улучи в гърдите.

Учениците и водачите се засмяха. Юсуф пръхтеше от гняв.

— Хайде, опитай още веднъж, ако ти стиска! — извика към Сюлейман. — Сега няма да можеш да ме измамиш.

Манучер искаше да се намеси, но Абу Али му намигна да ги остави. Отново кръстосаха саби.

Юсуф връхлетя като разярен бик и започна да нанася удари по щита на Сюлейман. Сюлейман се смееше. Беше застанал разкрачен на дългите си крака и умело променяше тежестта си. Изведенъж се наведе напред и удари под щита на Юсуф, направо в гърдите му.

Този му удар получи всеобщо одобрение. Абу Али стана, взе щита и сабята от ръцете на най-близкия ученик и повика Сюлейман да премери сили с него. Всички насочиха погледи към двамата. Абу Али вече беше стар и никой не би казал, че още може да се бие. Сюлейман объркано погледна стотника.

— Изпълни заповедта — каза той.

— Не се тревожи, че ме виждаш без броня, момче — каза добронамерено великият дая. — Бих искал да проверя дали още ме бива. Може би ще ми потрябва.

С тези думи замахна към щита на Сюлейман, за да предизвика противника си. Но Сюлейман очевидно не знаеше какво да направи.

— Защо се колебаеш? Удари и ти! — ядоса се великият дая.

Сюлейман се приготви за атака. Но още преди да събере мислите си, сабята му излетя от ръцете. Изпод наметката на Абу Али се подаваше лакът, дебел като главата на дете. Шепот на удивление се разнесе из редиците. Абу Али го гледаше на смешливо.

— Да опитаме още веднъж? — попита той.

Този път Сюлейман се приготви добре. Повдигна щита до очите си и внимателно наблюдаваше опасния си противник. Тогава започна борба. Абу Али известно време сръчно отбиваше ударите, сетне атакува със сила. Сюлейман започна да се оттегля с намерението да го измами по своя си начин. Старецът обаче беше готов на всичко. Накрая замахна изненадващо и сабята отново излетя от ръцете на Сюлейман. Абу Али с доволна усмивка върна сабята и щита.

— Добър боец ще станеш, Сюлейман — каза Абу Али. — Когато имаш няколко десетки битки и сражения зад себе си, като мен.

С тези думи махна на Манучер с ръка в знак, че е доволен от видяното. След това се обърна към учениците, строени в две редици:

— Сега ще покажете колко сте напреднали в силата на волята си. Абдул Малик, вашият учител, е на път, но вместо него аз ще ви изпитам.

Застана пред тях, студено ги измери с очи и заповяда:

— Задръжте дъха си!

С поглед се впиваше във всяко лице. Виждаше как учениците се зачеряват, как изпъкваха вените на вратовете и слепоочията им. Изведнъж първият се строполи. Абу Али дойде до него и започна да го наблюдава внимателно. Когато видя, че започва да диша отново, кимна одобрително. Учениците един след друг изпадаха на земята. Абу Али погледна стотника и дайте и насмешливо каза:

— Като круши наесен!

Последни останаха само трима: Юсуф, Сюлейман и Ибн Тахир. Великият дая застана до тях, като внимателно наблюдаваше ноздрите и устата им.

— Не, не дишат — каза тихо.

Тогава Юсуф се залюля. Най-напред подви колене, а след това силно тупна на земята. Задиша отново, отвори очи и се огледа объркано.

Неочаквано, като съсечен дърво, рухна и Сюлейман. Ибн Тахир издържа още няколко мига. Абу Али и Манучер се спогледаха в знак на уважение. Накрая и той се олюля и се свлече на земята.

Абу Али искаше да даде заповед за следващото упражнение, когато в бесен галоп долетя пратеник от крепостта и го извика да се яви веднага при върховния господар. Изпитите щяха да продължат следобед в сградата на училището.

Великият дая заповядда да яхнат конете и отпраши пръв през теснината.

* * *

Малко след като учениците бяха напуснали крепостта, пазачът на върха на една от кулите забеляза, че около гъльбарника се върти чужд гъльб. Съобщи на управителя на гъльбарниците, който дотърча в кулата с лък и стрели. Но гъльбът се беше успокоил и позволи да бъде взет в ръка. Около едното си краче имаше навито парченце коприна. Управителят на гъльбарниците изтича до сградата на господаря и предаде гъльба на един от телохранителите на върховния господар.

Хасан разви парчето и зачете:

„До Хасан ибн Сабах, господар на исмаилитите, поздрав! Емирът на Хамадан Арслан Таш нападна нашите с голяма войска. Крепостите

западно от Рудбар му се покориха. Ние се подготвихме и отразихме атаката на конницата, която продължи нататък по пътя към Аламут. Обсадната войска наближава крепостта. Очаквам бързи заповеди. Бозорг Омид.“

„Гълъбът е бил пуснат, преди моят пратеник да пристигне в Рудбар — помисли Хасан. — Или турците са хванали пратеника по пътя. Така или иначе, танцът на войната е започнал.“

Усмихна се сам на своето спокойствие.

„Ако поне момчетата се бяха заклели...“, каза си сам.

От един скрин извади подобно парче коприна и върху него написа заповед на Бозорг Омид веднага да тръгне към Аламут. Вече щеше да го изпрати с един от гълъбите на Рудбар, когато пазачът отново донесе пернат пратеник, този път улучен от стрелата на управителя на гълъбарниците. Хасан свали писмото от крачето му. В него пишеше с дребни букви:

„До Хасан ибн Сабах, предводител на исмаилитите. Емир Къзъл Сарък удари с цялата хузестанска и хорасанска войска. По-малките твърдини се предадоха, а вярващите избягаха при нас в Зур Гумбадан. Врагът започна обсада. Измъчват ни горещини и водата скоро ще свърши. Нямаме и достатъчно храна. Аз наредих да се съпротивляваме, но твоят син Хюсейн наговаря нашите да предадем крепостта на султана и да получим право да се оттеглим свободно. Очаквам твърди заповеди. Хюсейн Алкеини.“

Лицето на Хасан посиня. Устните му се свиха от страшен гняв. Цялото му тяло се затресе. Започна да ходи напред-назад из стаята си като полудял.

— Престъпно копеле! — извика. — Ще го окова и ще го удуша със собствените си ръце!

* * *

Когато великият дая дойде, Хасан му подаде двете писма. Абу Али внимателно ги прочете и каза:

— В ума си нямам никакво решение за тези две крепости. Но ти каза, че си приготвил силно оръжие, и аз ти вярвам.

— Така е — отвърна Хасан. — Ще изпратя в Рудбар и Зур Гумбадан няколко гъльба с указания. Моят син-предател и всички недоволни трябва да бъдат оковани. Да ги оставят да страдат и да не им дават вода. Другите трябва да устоят до последно.

Написа още едно писмо и изпрати да донесат гъльби за двете крепости. Заедно с Абу Али привързаха парченцата коприна със заповедите за крачетата на животните, след това Хасан сам ги занесе на върха на кулата си и ги пусна оттам.

Когато се върна, каза на великия дая:

— Първата работа е учениците да бъдат посветени. Те са скала, върху която искам да построя крепостта на нашата мощ. Как се показваха на изпита?

— Доволен съм от тях — отговори Абу Али. — Манучер и Абдул Малик са направили от тях войници, които нямат равни.

— Поне Бозорг Омид да беше тук — промърмори Хасан. — Тогава щяхте да видите каква изненада съм ви приготвил.

— Наистина твърде дълго още трябва да укротявам любопитството си — засмя се Абу Али.

* * *

След третата молитва учениците продължиха с изпитите. Събраха се заедно с учителите в трапезарията и когато дойде Абу Али, започна препитването.

Всички забелязаха, че великият дая се беше променил от сутринта. Седеше на възглавниците, облегнат на стената, и мрачно гледаше пода пред себе си. Изглеждаше, сякаш не чува какво говорят учениците, а мисли за нещо съвсем друго.

Абу Сурака започна с въпроси за историята на исмаилизма. Първите четирима вече бяха отговорили и изглеждаше, че изпитите ще протекат както сутринта. Но при петия великият дая неочеквано взе думата и започна сам да задава въпроси.

— Лошо — каза, когато не получи съвсем точен отговор. Абу Сурака веднага избра Ибн Тахир, който отговаряше добре на всичко.

— Да вървим нататък — каза великият дая. — Искам да чуя и онези, които са по-слабо подковани.

Джафар и Обейда успешно преминаха изпитанието. Когато Абу Сурака извика Сюлейман, Абу Али доволно се усмихна в брадата си.

Сюлейман отговаряше кратко и отсечено, като нищо не можеше да го смути. Но почти всичко, което каза, беше недостатъчно или невярно.

— Лошо се биеш с истината, момче — каза Абу Али, клатейки глава. — Федаинът трябва да има ум, който никога не греши.

Сюлейман се оттегли като попарен.

Накрая дойде ред на Юсуф. Въпреки че учениците бяха на негова страна, това не им попречи и да се забавляват на отговорите му.

Абу Сурака беше запазил най-лесния въпрос за него. Трябаше да изброя имамите от Али до Исмаил. Но Юсуф беше толкова уплашен, че още името на третия заседна в гърлото му.

— В името на брадата на мъченика Али! — възклика Абу Али.

— Ръцете ще си измия за това незнание!

Абу Сурака с див поглед погледна Юсуф, който полумъртъв се върна на мястото си.

По-лесно се измъкна от неудобното положение Ал Хаким, който изпитваше след Абу Сурака. Знаеше, че Абу Али не познава философията му за устройството на человека, затова се съгласяваше с всеки отговор, дори да беше неправилен.

По география учениците бяха здраво подковани. Стотникът се усмихваше доволно и Абу Али бързо премина към следващия предмет.

С граматиката, счетоводството и поезията също приключиха бързо. Едва при докторатата великият дая отново забави крачка. Този предмет беше особено важен. Ибрахим поставяше ясните си и прости въпроси, а учениците в голямата си част отговаряха добре на тях.

— Да проверим сега колко природно интелигентни са нашите ученици — намеси се Абу Али. — Юсуф, който е голям майстор в хвърлянето на копие, сега ще ни каже кой е по-близък до Аллах: Пророкът или архангел Гавриил?

Юсуф го погледна отчаяно. Абу Али започна да пита съседите му поред. Едни казваха първия, други втория. Но никой не можеше да се обоснове.

Великият дая беше недоволен.

— Ти реши, Ибн Тахир — каза накрая.

— Аллах изпратил архангел Гавриил при Мохамед с известието, че е избран за пророк. Ако Аллах нямаше за цел да отличи Мохамед пред всички, би поверил пророческото послание непосредствено на своя ангел. Тъй като не е направил това, сега Мохамед е пред архангел Гавриил в рая.

— Това е правилен отговор — каза Абу Али. — Сега ни обясни и следното: какво е отношението между Пророка и Сеидуна?

Ибн Тахир се усмихна и след кратък размисъл отговори:

— Отношението между Пророка и Сеидуна е като отношението между по-младши и по-старши.

— Правилно. Но кой има по-голяма власт над вярващите?

— Сеидуна, защото той има ключа, който отваря вратите на рая.

Абу Али стана, а след него станаха всички. С поглед обхвана всички ученици и каза с тържествен глас:

— Отидете и се изкъпете, а после облечете най-тържествените си дрехи. Бъдете щастливи. Наближава най-големият миг в живота ви. По пета молитва ще бъдете посветени.

С лека усмивка се поклони и с бързи крачки излезе от помещението.

* * *

От Рей дойде вестоносец и съобщи на Хасан, че конницата, която му изпраща Музофар, е вече на път. Може би щеше да бъде в замъка още тази вечер. Веднага след него се яви един от съгледвачите и доложи, че турският авангард с голяма скорост напредва към Аламут и би могъл да пристигне преди края на нощта или в първите часове на утрото.

Хасан веднага нареди да повикат Абу Али и Манучер. Прие ги и още в преддверието им съобщи новините. Разтвори карта на пода и тримата започнаха да обсъждат как най-добре да се противопоставят на султана.

— Ще изпратя човек при хората на Музофар — каза Хасан. — Най-добре ще бъде изобщо да не идват в замъка, а Абдул Малик да ги поведе по пътя, дето води към Рудбар. Там да изчакат в засада, докато турците отминат, а след това да ги последват на подходящо разстояние.

Ние ще посрещнем враговете отпред, а те ще ги натиснат отзад. Така ще ги стегнем като между воденични камъни.

Абу Али и стотникът се съгласиха с плана. Определиха офицер, който с малка група хора да пресрещне Музафаровите хора. Манучер отиде да даде необходимите заповеди, а Хасан попита великия дая как вървят работите с учениците.

— Пророкът не се проявява във всеки от тях — усмихна се Абу Али. — Но всички са пълни с ревност и вярата им е непоклатима.

— Това е най-важното — отговори Хасан и потри ръце. И двамата бяха изпълнени с трескаво очакване на съдбоносните събития.

— Сега ще отидеш да посветиш учениците. Ето, тук съм ти написал думите на клетвата. Говори им за тържествеността на днешния ден, за подвизите на мъчениците, огнено и вдъхновено, разпали младите им души и влей в тях жар и решителност. Заплаши ги със страшни наказания и гибел, ако не се подчиняват във всичко. Колко години мечтая да възпитам такива ученици по своя замисъл, да преустроя естеството им за своите цели, да изградя с тяхна помощ сградата на исмаилизма! Най-накрая го дочаках!

— Знаеш, че винаги съм вярвал в твоята мъдрост — отговори Абу Али. — Сигурен съм, че имаш причини и за сегашното си поведение. Но не мога да не ти споделя мисълта си, че би било по-разумно ти лично да ги посветиш. Виж! Толкова жадуват да те зърнат поне веднъж, да усетят, че си жив човек, а не само невидима сила, на която са длъжни да се покоряват. С това би въздигнал неимоверно мига на посвещението.

— Тъй е, но въпреки всичко няма да го направя.

Хасан се замисли и дълго гледа в пода пред себе си. После продължи:

— Знам какво правя. Ако искаш да си служиш с хората като със средство, е по-добре да стоиш далеч от техните грижи. При големите неща е важно да си свободен и независим в сърцето си. Когато дойде Бозорг Омид, ще обясня всичко на двама ви. Знамето, което ще връчиш на федайните, е готово. Върви и изпълни каквото ти наредих. Посвещението е по-важно от победата над турците.

* * *

Тази вечер голямата зала в зданието на върховния господар беше превърната в зала за молитва. На учениците за първи път им беше разрешено да влязат в тази част на крепостта. Стражата от евнуси, въоръжени с боздугани, беше удвоена. Негрите бяха в пълно бойно снаряжение, с доспехи, шлемове и щитове. Чувство на несигурност обхваша учениците, щом влязоха в помещението — тържествено и празно, цялото с бели завеси. Момчетата бяха с бели мантии, високи, бели фесове и бяха боси — така гласеше заповедта. Дайте също бяха целите в бяло. Разделиха учениците на групи и шепнешком им даваха указания как да се държат по време на обреда. Учениците трепереха от вълнение, бяха бледи и изморени, а на някои им призляваше.

Тръбен звук даде знак за последната молитва. Влезе Абу Али — и той с широка бяла мантия и висок бял фес на главата. Тръгна направо през залата и застана пред учениците. Командирите се строиха в две редици зад него. Тържеството започна.

Най-напред Абу Али с равен глас извърши вечерната молитва. След това се обърна към учениците и започна да им говори за смисъла на тяхното посвещение, за радостта, която трябваше да ги изпълва, за покорството, което дължаха на Сеидуна и неговите заместници. Разказа им за блаженството на мъчениците и важността на примера, който даваха и който трябваше да стане най-главната им цел.

— Наближава най-светлият миг във вашия живот — каза той. — Ще станете избрана сила, федаини — тези, които са готови да се жертвват за светото дело. Тази чест между стотиците хиляди вярващи се пада само на вас, на вас двайсетимата. Но приближава и денят на изпитанието, когато с оръжие в ръка ще трябва да докажете своята вяра и преданост към Сеидуна. Врагът препуска към Аламут. Има ли някой сред вас, който в решаващия час ще се поколебае? Има ли някой, който иска да заслужи наказанието на позорната смърт на предателя? Зная, че сред вас няма такъв. Говорих за вас на Сеидуна и го помолих да допусне всички ви до посвещението. Той ме чу в своето благоволение. Искате ли да се покажете недостойни за неговата добрина и моето доверие? Ето, от негово име ще ви посветя във федаини! Ще казвам думите на клетвата и всички ще я повтаряте след мен, като всеки ще добави своето име. Когато се закълнете, у вас ще настъпи голяма промяна. Вече няма да бъдете ученици, а избраници на Нашия господар. Сега слушайте и повтаряйте след мен всяка дума!

Разтвори огромните си като лопати ръце и вдигна поглед към тавана. С възторжен глас поде:

„Аз... тържествено се заклевам пред Аллах, пророка Мохамед, Али и всички мъченици, че без колебание ще изпълня всяка заповед на Нашия господар или неговия заместник. Заклевам се с цената на живота си и до последен дъх да защитавам бялото знаме на исмаилитите. С тази клетва получих посвещение като федаин и от тази клетва не може да ме освободи никой освен Сеидуна. Аллах е бог и Мохамед е негов пророк. Ела, о, Махди!“.

Учениците бяха потресени от тържествеността на момента. Лицата им бяха станали восъчни, а очите им блестяха като при треска. На устните им се появи блажена усмивка. Изпълваше ги неизразима сладост. Целта на дългата и старателна подготовка беше постигната. Получиха посвещението, което толкова горещо желаеха.

Абу Али намигна на Ибрахим, който му подаде знамето. Великият дая го разви и на бялото поле просветнаха златовезаните редове от четвъртия стих на глава двайсет и осма от Корана: „А Ние пожелахме да облагодетелстваме онези, които бяха обезсилени в страната, и да ги сторим водители, и да сторим тях наследниците“.

— Ибн Тахир, приближи се! Ти беше първи сред избраните, в твоите ръце предавам това знаме. Нека то стане образ на вашата чест и гордост. Ако позволите враг да го стъпче, значи сте позволили да стъпче вашата гордост и вашата чест. Затова го пазете като зеницата на окото си. Докато поне един федаин е жив, врагът не бива да слага ръка върху него. Пътят към знамето води само през труповете на всички вас. Изберете петимата най- силни измежду вас, а жребият ще определи сред тях знаменосеца.

Като насын, Ибн Тахир пое знамето от ръцете му. Върна се и застана с него начело на федаините. Мигът, най-върховният в неговия живот, се отдалечаваше и неизказаната сладост, която го изпълни, започна да се превръща в пареща болка от загубата на нещо прекрасно. Даваше си сметка, че мигът, който току-що преживя и който беше толкова безнадеждно кратък, никога нямаше да се върне.

* * *

В това време в замъка пристигаха и заминаваха пратеници. Абдул Малик беше навреме известен и с отряда на Манучер тръгна по пътя, по който зачакаха турската конница. Съгледвачи бяха изпратени към врага и образуваха непрекъсната верига, която можеше да изпраща уговорени сигнали в безупречен ред.

Когато Абу Али се върна от посвещението, Хасан с облекчение каза:

— Поне това свършихме.

След това нареди на великия дая да събере нужната войска и да излезе с нея на платото пред теснината, за да пресрецне авангарда на султана.

— Какво ще стане с федаините? — попита Абу Али.

— Тази битка ще е точно като за тях — отговори Хасан. — Ще ги вземеш със себе си, а Абу Сурака да продължи да бъде техен командир. Но внимавайте да не ги избият. Искам да ги запазя за повисши цели. Затова не ги излагай на твърде големи опасности. Поверявай им по-престижни задачи. Например да изстрелят първите стрели и така да започнат битката. Но първия удар лице в лице да поемат старите воиници. Федаините изпрати в боя, когато победата е вече решена или в случай на крайна опасност. На тях дай, ако има възможност, да пленят знамето на противника. Разчитам на тебе. Ти си основата, върху която градя общото ни бъдеще.

* * *

След като изпрати Абу Али, отиде в градините зад крепостта.

— Закарай ме в павилиона на Мириям, после повикай там и Апама — заповядда на Ади. — Сега не е време за разправии.

Мириям излезе да го посрещне. Каза ѝ, че е изпратил да доведат и Апама.

— Тази жена от вчера се държи много странно — каза му Мириям с лека загриженост. — Струва ми се, че си ѝ дал някакви особени задачи.

— Времето на игрите отмина — отговори Хасан. — Сега трябва всички, които носим отговорност, да напрегнем сили, за да осъществим плана и да унищожим врага.

Ади доведе Апама. Тя с ревниви очи огледа подредбата на павилиона.

— Хубаво гнезденце сте си свили — заяви пренебрежително. — Като две истински гъльбчета.

— Абу Али излезе с войската пред замъка, а войската на султана може да го нападне всеки момент — започна Хасан, все едно не бе чул думите на Апама. След това покани жените да седнат на възглавниците и сам се настани до тях.

Старицата се уплаши много. Погледът ѝ се местеше ту върху Хасан, ту върху Мириям.

— Какво ще стане с нас? — попита с хлипащ глас.

— Всичко ще бъде наред, ако изпълнявате моите заповеди до най-малката подробност. В противен случай ще ни устроят такова клане, каквото светът още не е виждал.

— Ще сторя всичко както заповядаш, господарю — каза Апама и му сипа чаша вино.

— Това искам от тебе и от Мириям. Слушайте ме добре. Първо е необходимо градините да придобият вид на нещо неземно. С други думи, да заприличат на истински рай за един прост и неук посетител. Разбира се, не през деня, защото местоположението им и околностите ще ги издадат. А през нощта. Затова на първо място ви е нужно силно осветление, та и най-малката подробност да е озарена в чудна светлина, докато останалото тъне в непроницаема тъма. Апама, помниш ли онази нощ в Кабул, която устрои в твоя чест твойт индийски принц?

— О, господарю! Как бих могла да забравя как блестеше тогава нашата младост?

— Безпокоят ме само някои дреболии. Помниш ли колко се чудеше на прекрасните шарени лампи от Китай, които превърнаха нощта в градината във вълшебен ден? Когато всичко беше светло, но въпреки това съвсем ново, чуждо и различно?

— Да, когато лицата ни бяха ту жълти, ту червени, ту зелени, сини, накрая шарени с всички цветове. Беше божествено. И сред всичко това нашата гореща страст.

— Наистина беше неповторимо. Но ме интересува дали помниш тези лампи добре, би ли могла да изработиш подобни?

— Прав си. Каквото било — било. За това вече няма какво да се говори. Сега други неща са на ред. За онези лампи ли питаш? Разбира се, че мога да ги повторя, ако имам пергамент и бои.

— Ще ги получиш. Можеш ли да ги украсиш също с подходящи рисунки?

— Имаме момиче, което е майсторица за тези неща.

— Това е Фатима — допълни Мириям, която тихо се забавляваше, докато слушаше разговора. — Всички можем да помагаме на Апама в работата.

— Ще се наложи да ѝ помогнете. Защото до утре вечер всичко трябва да е готово. Евнусите да пригответ храна и напитки. Надявам се, че има достатъчно вино в избите?

— Повече от достатъчно.

— Добре. Утре между втората и третата молитва ще дойда в градините. Искам момичетата да ме видят, за да се засили пламенността им. Ще им кажа как да се държат с посетителите. Не искам да слушам никакви шеги. Ако някоя по какъвто и да било начин се издаде, че не е хурия и градините не са истинският рай, ще бъде погубена. Вярвам, че няма да им бъде твърде трудно.

— Всяка от тях и без това се мисли за царица — добави Апама.

— Ще трябва да ги обработим така, че съвсем да се вживеят в ролите си — каза сериозно Мириям.

— Заплахата със смърт ще свърши своето — каза Хасан. И трите павилиона трябва утре да бъдат готови за гости. Определените момичета да бъдат разкрасени от глава до пети. Целите в коприна, злато и скъпоценни камъни. Да бъдат така нагласени, че сами да повярват, че са райски хурии. Разчитам, че в това отношение училището си е свършило своето.

— Не се беспокой, господарю мой. С Мириям ще се погрижим за всичко.

— Кажете ми, тъй като вие най-добре ги познавате, като какъв да се покажа на тези маймунки, че да оставя най-силно впечатление?

— Трябва да им се представиш като цар — отвърна Мириям. — Момичетата така си те представят и искат да те видят такъв.

— Трябва да вземеш и свита, за да бъде идването ти по-тържествено.

— Освен евнусите и двама от моите заместници никой не бива да знае за тайните на тези градини. Ще трябва да се задоволя с тях. Но как тези кокошки си представят един цар?

— С достойна походка и възвишен израз на лицето — такъв трябва да бъде техният цар — усмихна се Мириям. — И особено — в пурпурен плащ и със златна корона на главата.

— Наистина забавно. Мъдрият човек трябва да се предреши подобаващо, ако иска да спечели уважението и признанието на хората.

— Такъв е светът — допълни Апама.

— Е, в замъка имаме достатъчно подобни парцали и дрънкулки. За всичко сме се погрижили навреме.

Хасан се засмя. Наведе се към Апама и я попита:

— Приготви ли онези киселици, които свиват кожата? Посетителите трябва да си помислят, че виждат вечни девици.

Апама се засмя и кимна утвърдително. Мириям, която хвана само последните думи, се изчерви.

— А ваните със сол и всичко, което върви към тях?

— Всичко е готово, господарю.

— Добре. Утре рано се захващайте за работа, а след това ме чакайте с момичетата. Лека нощ.

Ади отново го отведе в мрака.

* * *

Останал сам в покоите си, още веднъж добре обмисли всичко. Двайсет години упорито и неотклонно се готвеше за този момент. Двайсет дълги години. Никога не се беше разколебавал или плашил от каквото и да било. Беше твърд и неумолим към себе си. Такъв беше и към другите. Всичко само за да осъществи целта си, за да въплъти мечтите си.

Каква приказка беше животът! Младост, пълна с мечти, мъжество, пълно с неспокойно търсене. А сега, в годините на зрелостта, мечтите започнаха да се превръщат в действителност. Беше господар на трийсетина укрепени твърдини. Беше водач на хиляди вярващи. Оставаше му само още едно нещо, за да получи най-върховната власт. Да стане страшен за всички владетелини и чужди

владетели нашир и длъж. Това средство се наричаше план. План, който беше пред осъществяване, построен върху подробното познаване на човешката природа и слабости. Див и луд план, добре оценен в числа и мерки.

Изведнъж му дойде наум, че може би пропуска някоя дреболия, която ще разруши целия му замисъл. Обзе го странен страх. Дали не беше събркал някъде?

Напразно опита да намери спасение в съня. Несигурността го тревожеше. Никога не беше мислил сериозно какво щеше да стане, ако плановете му не успеят. Нали беше пресметнал всички възможности. Тази тревога не му даваше мира сега.

— Само тази нощ да мине — каза си той. — След това нещата ще са както трябва.

Не му достигаше въздух. Стана и се качи на покрива на кулата. Там горе беше неизмеримото звездно покривало. Долу бучеше реката. От едната му страна се намираха градините с необикновения живот в тях. Първото въплъщение на чудните му мечти. Отвън пред замъка войската чакаше идването на авангарда на султана. Всички безгранично вярваха в него и без капка съмнение следваха заповедите му. Дали някой се досещаше накъде ги води?

Прииска му се да избяга от всичко. Да прескочи стената и да изчезне в Шахруд. Това би сложило край на отговорностите му завинаги и би бил свободен от всичко. Какво щеше да стане с неговите последователи? Може би Абу Али би съобщил, че върховният господар е приет жив на небето? Както Емпедокъл. Щяха да го почитат като велик пророк и светец. Може би щяха да намерят трупа му. Какво ли щяха да направят с него?

Усети тайнствен призив от дълбините и гърчейки се, се хвана за стените. За малко да се поддаде на зова на пропастта.

Отдъхна си едва когато се върна в стаята си. Скоро сънят надделя.

Сънува, че още се намира в двореца в Исфахан, както преди осемнайсет години. Голямата зала за приеми. Наоколо стоят само благородници и първенци. На високо място полулегнал е султан Малик шах и слуша неговия доклад. Засуква дългите си мустаци и пийва вино. Пред него стои великият везир, някогашният приятел на Хасан от училището, и злобно му се присмива. Той, Хасан, продължава да

чете доклада си и обръща листовете. И изведнъж всички листове стават бели. Не може да чете повече. Езикът му се запъва. Започва да заеква несвързано. Султанът вперва в него острия си студен поглед. „Стига!“, крясва султанът и посочва с ръка към вратата. Коленете му омекват. Залата се разтърсва от пъкления смях на великия везир...

В този миг се събуди целият плувнал в пот, с треперещо тяло.

— Слава на Аллах — прошепна с облекчение. — Сън е било.

Отново заспа дълбоко.

ОСМА ГЛАВА

Беше ясна звездна нощ, от онези, в които ти се струва, че чуваш сърцебиенето на вселената. От скалите на Алборз и от Демавенд вееше снежна прохлада и влизаше в битка с горещината, която нажежената от слънцето земя все още отделяше.

Един след друг войниците минаваха през клисурата. Абу Али ги предвождаше. Всеки пети носеше високо вдигната факла и осветяваше пътя на яздените след него. Нощните пеперуди се въртяха около пламъците, хвърляха се в огъня и изгаряха. Тропотът на конските копита отекваше в стръмните скали. Заповедите на офицерите и десетниците, подвикванията на камиларите и цвиленето на конете се сливаше в силен шум, който надвиваше бученето на реката.

Федаините направиха лагер зад хълма със стражите. Бяха добре скрити. Разпънаха палатки, запалиха огньове и поставиха охрана. На около двеста крачки от тях, на върха на гъсто обраслите склонове, се настаниха други войници — конници, копиеносци и стрелци. В средата на малката котловина запалиха ниски огньове, на които се топлеха и печаха цял вол. Говореха тихо и се смееха нервно. Неспокойно поглеждаха към фигурата на върха на стражевата кула, чиито очертания бяха неподвижни като статуя на фона на хоризонта. Тези, които не бяха определени за стража или за обход, се увиха в плащовете си и легнаха да спят.

След трудните изпити и вълнението от посвещението федаините бяха обзети от умора. Преди зазоряване и те, по съвета на Абу Сурака, се увиха в одеялата, които носеха със себе си, и опитаха да дремнат. През последните два дни бяха свикнали на изненади, така че битката, която ги очакваше, не ги тревожеше твърде много. Някои заспаха веднага, други се измъкнаха от одеялата и започнаха да разпалват угасналите огньове.

— Слава на Аллах, че свършихме с училището — каза Сюлейман. — Друго е да чакаш врага нощем, вместо по цял ден да търкаш задник с пети и да драскаш с калем по дъсчицата.

— Не се знае дали врагът изобщо ще дойде — загрижено отговори Ибн Вакас. В училище беше от тихите и по-незабележими, но пред лицето на опасността у него изведнъж пламна бойна треска.

— Това би било прекрасно — каза Юсуф. — Цялата тази подготовка и всички приготовления да са напразно и турчинът просто да не дойде и да не вкуси сабите ни.

— Ще бъде още по-забавно, ако след усилията и труда, които си положил, дойде и вкуси сабята ти.

— Нашата съдба е написана в книгата на Аллах — каза равнодушно Джрафар. Жребият беше определил него за знаменосец. Опитващ се с примирение към съдбата да потисне суетата, която търсеще начин да се загнезди у него.

— Все пак ще бъде глупаво, ако сме изтърпели толкова мъки в училище и първият кучи син, дето се изпречи на пътя ни, ни изпрати на оня свят — добави Обейда.

— Страхливецът умира хиляда пъти, смелият веднъж — философстваше Джрафар.

— Мислиш, че съм страхливец само защото не ми се ще да умра още днес? — обиди се Обейда.

— Не спорете — успокояваше ги Юсуф. — Вижте Ибн Тахир как гледа в звездите. Може би мисли, че ги вижда за последен път.

— Юсуф е помъдрял — засмя се Сюлейман.

Ибн Тахир лежеше няколко крачки встрани от другарите си и увит в одеялото си, съзердаваше небето.

„Колко странен е този мой живот — размишляваше за себе си. — Като събъдането на стари мечти.“ Припомняше си детските години у дома, как слушаше разговорите на мъжете, събрали се при баща му. Разговаряха за истинския халиф, цитираха Корана, отхвърляха сунната и шепнешком обсъждаха скрития Махди от рода на Али, който ще освободи света от лъжата и неправдата. „Дано дойде докато съм жив“, мечтаеше тогава. Виждаше себе си като негов защитник, както Али е бил защитник на Пророка. Без да иска, постоянно се сравняваше със зетя на Мохамед. Бил най-пламенният последовател на Пророка, от детските си години се борил и проливал кръвта си за него, но въпреки това след смъртта на Пророка бил лишен от наследство. А когато накрая бил избран от народа, бил предателски убит. Именно затова

Ибн Тахир най-много него обичаше. Беше светъл пример, на който се опитваше да прилича колкото може повече.

Как биеше сърцето му, когато баща му го изпрати в Аламут да служи на Сеидуна! Беше чул, че този човек е светец и че мнозина го смятат за пророк. От самото начало нещо му нашепваше: това е твой Махди, това е онзи, когото очакваш. Толкова желаеше да му служиш. Но защо не се показва пред никого? Защо не ги посвети той във федаини? Защо за свой посредник е изbral беззъб старец, който повече прилича на баба, отколкото на мъж и боец?

До този момент не му беше минавало през ум да се усъмни, че Сеидуна наистина е в крепостта. Ужаси го мисълта, че може би беше живял в измама и че Хасан ибн Сабах изобщо не беше в Аламут или изобщо не съществуваше. Тогава сигурно Абу Али беше водачът на исмаилизма и всички дай и командири бяха в някакъв таен заговор с него. Абу Али — пророк? Не, такъв човек не можеше и не биваше да бъде пророк! Сигурно именно затова са измислили Сеидуна, невидим и нечут, за да не разочароват вярващите. Защото кой би признал Абу Али за върховен водач на исмаилизма?

Ясно беше, че в замъка се крие голяма тайна. През тази нощ мисълта за това започна да го глажди повече от всяко. Дали някога ще му бъде позволено да дръпне завесата, да я погледне в лицето? Дали някога ще види истинския, жив Сеидуна?

Мислите му бяха прекъснати от конски тропот. Неволно се хвана за оръжието. Стана и се огледа. Другарите му спяха, плътно увити в одеялата. Беше дошъл пратеник, който шепнешком съобщи нещо на Абу Али. След кратка заповед стражите угасиха последните остатъци от огньовете. Врагът наблизаваше.

Ибн Тахир беше спокоен. Гледаше звездите, които пронизваха тъмнината над него. Осъзнаваше колко е малък и изгубен във вселената и от това съзнание му стана приятно. „Може би някога ще отида в рая“, помисли си той.

— О, ако можех наистина да попадна там! — прошепна сам на себе си. — Там ще ме чакат райски девойки с черни очи и бели ръце.

Спомни си жените, които познаваше — майка си, сестрите си и другите роднини. Заключи, че хуриите трябва да изглеждат другояче. Такива, че да си струва да пролееш кръвта си за тях на този свят.

Представи си, че наистина е влязъл в рая. През желязна порта, обрасла с бръшлян. Озърташе се наоколо и търсеше с очи всички неща, обещани в Корана. Зави се по-плътно с одеялото. Сега наистина беше в рая. Срещу него вървеше прекрасна девойка. С част от ума си разбра, че сънува. Но му беше приятно и се страхуваше да не скъса нежните конци. Така най-сетне заспа.

* * *

Затръби боен рог и забиха барабани. Войската скочи на крак. Федаините бързо запасаха сабите, закрепиха бойните си фесове и хванаха копията и щитовете. Още полуслънени се строиха, като се споглеждаха в недоумение.

— Току-що дойде пратеник и съобщи, че войската на султана приближава — каза Ибн Вакас, който беше последен на стража.

Абу Сурака застана пред тях и им заповяда да пригответят лъковете и колчаните си. След това ги качи на хълма и им нареди да налягат по земята до стражевата кула. Известно време чакаха със затаен дъх, но тъй като не се виждаше никакъв противник, започнаха да бъркат в дисагите и да дъвчат сухи смокини, фурми и парчета твърд хляб. Конете останаха под хълма, пазени от двама воиници. От време на време се чуваше цвилене и неспокойно пръхтене.

Започна да се зазорява. Федаините погледнаха възвищението, на което лагеруваше останалата войска. Абу Али беше разположил конниците зад хълмовете. Всеки стоеше до коня си, въоръжен с пика или сабя и с един крак в стремето. На върха на хълма дебнеха стрелци с опънати лъкове.

Великият дая прегледа редиците, за да провери тяхната готовност. Един войник вървеше след него и водеше коня му за юздите. Накрая стигнаха и до федаините и Абу Али се качи на кулата.

Малко по-късно на хоризонта се показва дребна бяла точка. Абу Али дойде от стражевата кула и целият запъхтян, я показа на Абу Сурака.

— Опънете лъковете — заповядда даята.

Бялата точка растеше и се превърна в самотен ездач. Виждаше се, че бясно пришпорва коня си. Абу Али се взираше и присвиваше

очи. След малко извика:

— Не стреляйте! Това е наш човек.

Възседна коня си и се спусна надолу по хълма. Повика няколко други конници да го придружат. Взе знамето от ръцете на единия от тях и като го размаха, препусна към приближаващия се ездач.

Ездачът се изплаши и свърна встриди, но щом видя бялото знаме, насочи коня си към Абу Али. В този момент Абу Али го позна:

— Това е Бозорг Омид!

— Абу Али! — ездачът показваше с ръка зад себе си.

Погледите на всички се насочиха към хоризонта, където се появии черна черта и започна да се извива и да става все по-голяма. Вече можеха да се различат отделните конници. Над главите им се вееха черните знамена на багдадския халиф.

— Опънете лъковете! — заповядва отново Абу Сурака.

Абу Али и Бозорг Омид се присъединиха към войниците на склона, които бяха обхванати от вълнение и готови за нападение.

Конниците на врага бяха съвсем близо. Един яздеше пред тях и им показваше пътя. Насочиха се към входа на клисурата.

— Пускайте!

Стрелите засвистяха към турците. Няколко коня и ездачи паднаха на земята. За момент конницата спря, след това командирът ѝ, който се познаваше по огромния кичур пера на шлема, извика:

— Към клисурата!

В този момент Абу Али даде знак. Начело на всички се спусна по склона и към входа на клисурата, като препреши пътя на турците. Пиките се удряха в пики и над главите засвяткаха саби. Белите знамена се смесиха с черните.

От върха на хълма федаините гледаха битката. Бяха обзети от огромно вълнение. Сюлейман извика:

— Напред! На конете! На бой!

Вече беше хукнал надолу към конете, когато Абу Сурака се хвърли отгоре му и го спря.

— Полудя ли? Не чу ли заповедта?

Сюлейман изкрещя от безпомощен гняв. Хвърли лъка и пиката си и се метна на земята. Започна да се търкаля като обезумял. Хапеше пръстите си и плачеше.

Турците, които се бяха пръснали поради неочекваното нападение, се събраха и отново се насочиха да овладеят подхода към клисурата. Техният командир беше решил, че цялата исмаилитска войска е струпана пред замъка и че той би трябвало да е слабо защищен. С трескаво вълнение федаините гледаха как паднаха първите редици от войниците на Аламут. Беше непоносимо да седят със скръстени ръце.

Абу Сурака постоянно поглеждаше към хоризонта. Най-накрая там се показва втора черна линия. Федаините не я забелязаха, но сърцето на Абу Сурака лудо затуптя от радост, когато съзря разявящите се бели знамена на мъченика Али.

Сега вече можеше да изпрати федаините в битка. Потърси с очи полковото знаме на врага и го посочи.

— Яхвайте конете и пленете знамето на врага! Всички смело в бой!

Момчетата закрещяха от радост. Спуснаха се от хълма и мигом възседнаха конете си. Извадиха сабите и Джадар издигна високо бялото знаме. Всички заедно се нахвърлиха върху врага и с първия удар го изтласкаха към реката.

Сред турците настана суматоха. Сюлейман със стиснати устни свали първия си противник. Джадар се хвърли със знамето в бълсканицата и останалите федаини го последваха. Юсуф ревеше и дивашки налагаше турците около себе си, които с ужас се опитваха да го избегнат. Ибн Тахир неуморно бълскаше един щит, зад който се криеше кривокрак татарин. Татаринът беше хвърлил счупеното си копие и трескаво се опитваше да извади от ножницата тежката си сабя. Най-после ръката, с която държеше щита, отмая и цял окървавен, той се опита да се измъкне от битката.

Сюлейман и стоящите близо до него събориха няколко неприятели от конете. Бялото знаме все повече се приближаваше до черното, докато накрая турският полковник разбра намерението на федаините.

— Пазете знамето на полка! — изкрещя така, че го чуха и неговите, и противниците.

— Да ударим полковника! — извика Ибн Тахир. Турците се струпаха около знамето и командира си. В този миг ги нападнаха Абдул Малик и хората на Музрафар. Атаката беше страховита и турците

се пръснаха във всички посоки като плява. Сюлейман не сваляше очи от знаменосеца на противника, а Ибн Тахир от командира.

Турският командир даде нова заповед:

— Назад! Всички! Пазете знамето!

Но Ибн Тахир вече беше до него. Двамата кръстосаха саби. Присъединиха се и хората на Музраф. Неколцина турци се опитаха да ги задържат. Образува се адско кълбо, което погълна полковника и коня му. Ибн Тахир се измъкна и потърси с очи знаменосеца на врага. Видя го как тичаше покрай реката, а Сюлейман го преследваше. Хукна да помогне на Сюлейман и още няколко федаини го последваха. Сюлейман беше съвсем близо до знаменосеца. Турчинът бясношибаше коня си. Беше насочил копието си настани и се опитваше да държи преследвача на възможно най-голямо разстояние. Сюлейман обаче се изравни с него. Изведнъж знаменосецът обърна коня си и Сюлейман се бълсна в копието му. Неочакваният удар беше толкова силен, че го събори от седлото. Ибн Тахир извика. Смушка коня си и след миг беше редом със знаменосеца. Смътно осъзнаваше, че Сюлейман лежи на земята, може би беше мъртъв. Но сега най-важното беше да изпълни заповедта и да изтръгне знамето на противника.

Притисна турчина плътно до реката. Изведнъж под краката на коня се отчупи парче земя и той заедно със знаменосеца полетя към ревящата река. Ибн Тахир за миг се поколеба, след това се хвърли по стръмния склон към пропастта. За момент водата заля него и животното, но двамата бързо изплуваха на повърхността. Спуснаха се след турчина, който държеше знамето над водата. Настигнаха го. Ибн Тахир го удари със сабята по главата. Ръката отпусна знамето и турчинът изчезна под вълните. Черното знаме попадна в ръцете на Ибн Тахир.

От брега го приветства победоносен вик. С огромна скорост водата го носеше все по-надолу. Конят под него започна да се дави. Федаините тичаха по брега и го насърчаваха да издържи. С последни сили докара животното до брега. Конят усети земя под краката си, но реката продължаваше да го тегли. Един от федаините скочи от коня си, хвърли се по корем и подаде на Ибн Тахир дълго копие. В това време другите развиха едно въже и го хвърлиха на другаря си, за да извади с него коня. Така и двамата се измъкнаха от течението.

— Какво стана със Сюлейман? — попита Ибн Тахир, когато се изкачи отново на брега. Без да мисли, набута вражеското знаме в ръцете на Ибн Вакас. Федаините се спогледаха.

— Да, какво стана с него?

Обърнаха се назад. Да, оттам бавно се влачеше Сюлейман и умърлушен водеше коня си. Ибн Тахир се спусна към него.

— Само твоя е заслугата, че успяхме да измъкнем знамето от врага.

Сюлейман махна с ръка.

— Остави това... Един път имах възможност да извърша велико дело и всичко пропадна. Виждам, съдбата е против мен...

Хвана се за крака и изруга. Другарите му помогнаха да се качи на коня и заедно се върнаха в лагера.

Разгромът на турците беше пълен. Командирът на врага падна убит и с него още сто и двайсет мъже. Плениха трийсет и шест ранени. Останалите се разбягаха във всички посоки. Преследвачите им се връщаха един след друг и докладваха колко са убили при преследването. От исмаилитите паднаха двайсет и шест души. Малко повече бяха ранените.

Абу Али нареди да изкопаят голяма яма под хълма, където нахвърляха мъртвите врагове. Заповяда да отсекат главата на турския командир и да я набучат на копие върху стражарската кула. От замъка дойде Манучер със своите хора, които тъжно слушаха шумния разказ на победителите за хода на битката. Ал Хаким със своите помощници превърза ранените и заповяда да ги пренесат на носилки в Аламут. Знаеше, че там го чака още много работа покрай тях.

Когато приключи със задачите около ранените и убитите нападатели, Абу Али нареди да свирят отбой. Войниците натовариха падналите си другари и плячката на камили и мулета, яхнаха конете и с бурни възгласи се върнаха в замъка.

* * *

От своята кула Хасан наблюдаваше хода на битката. Видя как турците нападнаха и как Абу Али им препреши пътя. Видя и как

федаините се намесиха в боя и как Абдул Малик с конниците на Музафар спомогна за победата. Беше много доволен.

Удар на гонг му възвести, че са дошли новини за него. Под страх от смърт никой не смееше да се качва в кулата му, дори евнусите. Той се върна в стаята, където го чакаше Бозорг Омид. Хасан се хвърли към него и го притисна към гърдите си.

— Сега съм напълно щастлив! — възклика.

За разлика от Абу Али, Бозорг Омид изглеждаше прекрасно. Беше висок и силен, с благородни черти. Красивата му черна брада бе къдрава и само на места в нея се прокрадваха сребърни нишки. Очите му гледаха живо и изразяваха воля и решителност. Устните бяха пълни и добре очертани, само понякога, когато се усмихваше, издаваха непреклонност и дори жестокост. Беше облечен, както и другите водачи, по арабски, с бяла мантия, на главата си също носеше бял тюрбан, под който по раменете му падаше широка кърпа. Но дрехите му бяха от избрани тъкани и ушити според ръста му. Дори сега, след дългия и изморителен път, изглеждаше сякаш е дошъл за прием.

— За малко да попадна под сабите на турците — засмя се той. — Вчера след третата молитва твоят гълъб ми донесе заповедта и едва успях да дам наредления за времето, докато няма да ме има, когато по Шахруд доплава и твоят пратеник с новината. Турците стоварили пред замъка ми голяма войска, затова твоят човек с коня си влязъл в реката, да не го хванат.

Сетне разказа как изbral по-прям път по другия бряг и как успял да изпревари турците. Едва след няколкостотин крачки отново пребродил реката и го обзел адски страх, че Хасановите хора вече няма да могат да му спуснат моста или че ако го сторят, турците ще нахлюят заедно с него в крепостта.

Хасан от радост потриваше ръце.

— Всичко върви по вода — каза той. — Ще видиш какво съм приготвил на теб и Абу Али. Няма да можете да затворите уста от изненада.

Абу Али се върна и Хасан го прегърна радостно.

— Наистина не се излъгах в тебе — каза той.

После изслуша подробен разказ за хода на битката. Особено го интересуваха федаините.

— Значи нашият поет, внукът на Тахир, изтръгнал знамето на турския полк? Чудесно, чудесно.

— Сюлейман преследвал знаменосеца, но паднал на земята и Ибн Тахир довършил работата — обясни Абу Али. — Турчинът с коня паднал в реката, но поетът го погнал и му отнел знамето.

След това изброя жертвите от битката и направи опис на плячката.

— Да вървим в залата за събрания — предложи Хасан. — Искам сам да поздравя хората си за щастливата победа.

* * *

Ал Хаким даде на помощниците си няколко федаини, та да видят с очите си как се обслужват и лекуват ранени. Те помагаха при наместването на счупени крайници и при превързването. Някои имаха големи рани, които трябваше да изгорят, и в цялото помещение замираха на опърлено месо. Ранените хленчеха и крещяха, а виковете им се чуваха из цялата крепост. Онези, на които трябваше да отреже някой крайник, постоянно губеха съзнание и ревяха отчаяно.

— Това е страшно — каза Ибн Тахир.

— Цяло щастие е, че ние, федаините, се измъкнахме невредими — допълни Юсуф.

— Войната е страшно нещо — обади се Наим.

— Разбира се, не е за пиленца като тебе — захапа го Сюлейман.

— Остави Наим на мира — отвърна му Юсуф. — През цялото време беше до мене, а аз не бях от последните.

— Ти викаше толкова силно, че турците трябваше да си запушват ушите, вместо да се бият — шегуваше се Сюлейман. — Нищо чудно, че нашето птиче се е скрило под крилете ти.

— Ти дори турското знаме не можа да хванеш, макар толкова да се напъваше — подкачи го Обейда.

Сюлейман пребледня. Повече не каза и дума, само следеше Ал Хаким, който се зае със следващия ранен.

Гъркът беше добър лекар. Виковете и стоновете на ранените не го трогваха ни най-малко. Понякога успокояваше страдащите с добра дума, но изпълняваше работата си вещо и с познаване, като добър

майстор. Едновременно с това обясняваше на федаините основите на лечението на рани и подправяше думите си с личната си мъдрост.

Един турчин беше счупил ръката на десетник Абуна. Ал Хаким се приближи до него, свали му превръзката, взе дълчица от ръцете на един от федаините, прикрепи я и привърза към нея счупения крайник.

Докато десетникът скърцаше със зъби от болка, гъркът обясняваше на федаините: „Стремежът към хармония в човешкото тяло е толкова силен, че отделните части на счупения крайник жадуват да се съберат отново заедно и да зараснат. Силата на този стремеж за възстановяване на целостта е такава, че дори погрешно съединените части се срастват помежду си. Вещината на добрия лекар е именно в това да избегне такива нередности с познаването си на истинското устройство на тялото и да съедини правилно отделните части на счупения крайник“.

Когато приключи с ранените исмаилити, Ал Хаким беше уморен до смърт. Щом видя колко ранени турци го чакаха, изпрати Ибн Тахир да попита Абу Али какво да прави с тях. Тайно се надяваше, че ще може да ги позакърпи на две, на три, а по-тежко ранените направо да „излекува“ с някая по-сигурна отрова.

Ибн Тахир срещуна Абу Сурака и той отиде да пита великия дая.

Заповедта гласеше:

— Турците да бъдат лекувани старателно, като приятели. Трябват ни като заложници.

Лекарят изруга и отново се зае за работа. Сега вече не успокояваше стенещите с ободрителни думи и не обясняваше на федаините нищо. По-маловажните задачи оставил на помощниците си. От федаините най-способен се оказа Обейда.

Едва късно вечерта приключи с превързването и наместването на счупените кости. Даде нужните нареддания на помощниците си, а сам отиде да потърси останалите първенци.

През това време в заседателната зала командирите обсъждаха събитията от днешния ден с хапване и вино. Гадаеха какво ще предприеме върховният господар и какви ползи ще им донесе днешната победа. Всички хвалеха Абдул Малик, който толкова добре изпълни дадената му задача.

Настроението достигна връхната си точка, когато в залата влезе Хасан с великите дай. Лицето му сияеше от удоволствие и докато

лично приветстваше всеки командир, на бузите му играеше весела усмивка.

— Вие сте най-добрите ми помощници! — каза той, когато насядаха край чиниите и каните. Особено похвали Абу Али, който ръководеше цялата битка. Сетне се обърна към Абдул Malik и го попита как са харемите при Музафар. Поздрави го за успешната намеса в битката и му благодари. Похвали също Абу Сурака, който командваше федаините и изпълни точно заповедите му. Накрая погледът му спря върху стотник Манучер и на лицето му просветна усмивка.

Манучер не участваше в разговора. Беше ядосан, задето трябваше да стои със скръстени ръце, докато други обраха лаврите на победата. Гледаше мрачно пред себе си, ядеше малко и пиеше много. Когато видя веселия поглед на Хасан, грамаданското му тяло затрепери.

— Двама от нас — каза Хасан и гласът му весело потрепваше от шегата, която таеше — заслужиха най-високото признание за своята саможертва днес. За истинския войник е най-висша чест да срази врага. И не само най-висша чест, но и най-висша радост. Който обаче е принуден поради по-върховни причини да се отрече от тази чест и тази радост, е доказал, че е достоен мъж. Той заслужава огромно уважение.

Хасан погледна учудените лица около себе си, а после продължи сериозно.

— Днес, както казах, двама от нас трябваше да се откажат от тази радост, въпреки че имат сърце на истински войници. Това сме аз и Манучер. Причините, поради които трябваше да стоим настрани, са ясни. Моето удовлетворение е, че вие, които участвахте в битката, излязохте с достойнство от нея. А честта за Манучер ще бъде, че го назначавам за емир и командир на всички исмаилитски крепости.

Привдигна се и пристъпи към Манучер, който пламна от изненада и смущение, но също стана.

— Благоволяваш да се шегуваш, Сеидуна — измънка Манучер.

— Ни най-малко, скъп май — отвърна Хасан и го прегърна. — Заповедта е подписана и Абу Али ще ти я връчи.

Сред първенците се разнесе одобрително мърморене.

— Освен това ще ти се падне еднакъв дял от плячката, както на другите първенци — добави Хасан. — Именно за разпределението на

плячката ще говорим сега.

Абу Али съобщи колко животни, оръжие, пари и други скъпоценности са попаднали в ръцете им сутринта.

— Манучер и всеки от първенците, участвали в битката, ще получат по един кон и една униформа — реши Хасан. — Освен това ще получат и по шест жълтици. Също така всеки от хората на Музафар ще получи по десет жълтици, а офицерите и десетниците — и по една униформа отгоре. На Музафар ще изпратим десет коня и десет камили, както и двеста жълтици в знак на благодарност, че ни изпрати помощ. Роднините на падналите ще получат по петдесет жълтици. Останалата плячка ще раздадем на войниците. Федаините няма да получат нищо, защото за тях беше милост, че днес им бе позволено да се сражават.

След като разделиха плячката, Хасан каза:

— Желязото се кове, докато е горещо. Вестта за поражението на турския авангард ще премине като вятър из Иран. Ще насърчи нашите единоверци и приятели и ще укрепи вратата у колебаещите се. Мнозина, които тайно одобряват нашето дело, сега ще бъдат насърчени да ни подкрепят открито. Нашите бойци в обсадените крепости ще имат повече сили да устоят. А враговете ще трябва да ни приемат сериозно и предателските сърца на някои ще затреперят от страх.

Имаше предвид великия везир и първенците кимнаха в знак, че са разбрали.

— Сега, след победата, можем да очакваме голям приток на нови вярващи — продължи Хасан. — Цялата околност на Рудбар ни подкрепя и бащите ще изпратят синовете си да станат федаини. Но остава условието те да бъдат неженени и да не са живели разпътно. С други думи, да не са познавали жени и техните сладости. Всички други, способни да носят оръжие, да се запишат при обикновените войници. Ще изпълним старите правила и ще добавим нови. Който преди битката е бил в замъка, ще има определени предимства. Отличилите се ще бъдат повишени. Точно ще определим степента, областта, правата и задълженията на всекиго. Ще напишем най-строги закони. Всеки трябва да бъде едновременно войник и вярващ. Ще унищожим всички тленни желания. Днес за първи и последен път на войниците да се позволи вино. Войниците на Музафар са в замъка, нека разберат, че ние сме господари на това, което е и което не е

позволено. После ще работят за нас и без да го осъзнават. Да, нека от сега нататък печеленето на нови привърженици бъде една от главните ни цели. Като рой пчели ще пуснем федайните из страната, да говорят и свидетелстват за нас. Ще опитаме да спечелим и пленниците. Затова нека се погрижим за тях. Войската на султана се приближава и може би ще ни обкръжи съвсем скоро. Ето защо са ни нужни хора, които я познават. Те ще излязат сред хората и ще им занесат нашата вяра и нашия пламък. Така трябва да опитаме да отслабим основите им, а всичко по-нататък ще се развива от само себе си.

Абдул Малик получи заповед да си избере достатъчен брой мъже и заедно с тях да тръгне на другата сутрин призори към крепостта Рудбар, за да разбие турския авангард, ако още е там. После да обходи с отряда си цялата околност до Казвин и Рей и да изтреби остатъците от врага. Накрая да изпрати съгледвачи към армията на султана.

Като каза това, Хасан намигна на двамата велики дай и се оттегли с тях в покоите си.

* * *

В това време хората от Аламут и войниците на Музофар шумно празнуваха победата. На долната и средната тераса набързо запалиха огньове, над които на шишове завъртяха дебели волове и тъсти овни. Хората наклякаха или насядаха с подвити крака около тях и зачакаха нетърпеливо. Приятният аромат на печено мясо дразнеше ноздрите. За да утолят нарастващия апетит, чупеха хлябове и ги топяха в капещата мазнина. Шумно разговаряха за сутрешните си приключения, големееха се едни пред други и се опитваха да се похвалят с истински и измислени подвизи, като преувеличаваха броя на убитите врагове. Стигна се и до препирни и обиди. Когато някой вол или овен беше готов, го нападаха с ножове, като всеки се опитваше да откъсне поголямо парче. Чуха се заплахи с юмруци и дори с оръжие. Десетниците полагаха големи усилия да ги укротят. Накрая се видя, че месото ще стигне за всички, затова спряха да се карят за него.

След това на магарета докараха големи мехове. Групи от десет и двайсет души получиха дълбоки чаши, а в тях десетниците започнаха да наливат вино.

— Кой разрешава да пием вино? — питаха те.

— Сеидуна — отговаряха десетниците. — Той е глава на исмаилитите и нов пророк.

— Може ли да разреши това, което Пророкът е забранил?

— Разбира се, че може. Аллах му е дал власт да издава заповеди и забрани. Дал му е и ключ, който отваря вратите на рая.

Несвикнали на виното, войниците скоро се опиха. Възторжено хвалеха върховния господар и исмаилизма, разправяха се за него и неговото учение и караха хората от Аламут да им дадат повече пояснения. Мнозина решиха, че след като отслужат срока си при Музофар, ще преминат на служба в замъка при Хасан.

Федайните се събраха на покрива на училището и наблюдаваха шумната връвява. Изпекоха си яйца и когато се наситиха, продължиха да разговарят за изминалния ден. Не пиха вино. Усещаха, че са избран отряд. Неусетно ги обзе презрение към простолюдието, което се веселеше около огньовете. Онези, които помагаха на лекаря с превързването на ранените, се върнаха и споделиха впечатленията си. Пленяването на знамето още дълго остана главна тема на разговорите и споровете им.

ДЕВЕТА ГЛАВА

Докато в Аламут войската се сражаваше срещу авангарда на султана, в градините зад замъка цареше трескава суматоха като в мравуняк.

Още с първия слънчев лъч Ади докара Апама при момичетата. Старицата побесня, когато видя, че всички още спят. Грабна чука и започна да удря безумно по дъската. Момичетата, изплашени, наизскачаха от спалните си. Посрещна ги град от ругатни.

— Стига мързелувахте! Всеки момент ще дойде Сеидуна, а вие се търкаляте в леглата, като че ли е празник. Ще погуби и вас, и мене, завари ли ви така.

Момичетата бързо се нагласиха. Мисълта, че господарят ще посети градините, ги изпъльваше с трескаво предчувствие. Апама и Мириям им дадоха задачи, а те с усърдие се захванаха с тях.

Апама сновеше сред тях като обладана.

— Ако можех да им кажа какво ги чака — мърмореше си тя толкова силно, че стоящите до нея я чуваха. С това създаваше истинска суматоха сред момичетата и Мириям трябваше много да се старае, за да поддържа реда.

Хасан изпрати от замъка пергament, бои, свещи и всичко необходимо за изработката на лампите. Апама обясни на Фатима какво трябва да се направи, а Фатима веднага се залови за работа. Не след дълго първата лампа беше готова. Затъмниха помещението и запалиха свещ в нея.

Момичетата запищяха от радост.

— Гъски глупави! Не губете време в крясьци, а работете! — подвикваше им Апама.

Фатима веднага разпредели работата. Едни прерисуваха нейните фигури върху пергамента, други смесваха боите, трети оцветяваха с тях стените на лампата, четвърти изрязваха, а пети залепяха частите. Готовите лампи оставяха до рибарника, за да изсъхнат на слънце. Броят им бързо се увеличи.

През цялото време обсъждаха идването на Сеидуна.

— Сигурно ще дойде като цар — каза Джада. — Целият в злато и пурпур.

— Ще се яви като пророк — възразяваше Й Халима.

— На тебе ли ти каза това? — дразнеше я Джада.

Халима едва се сдържаше да не издаде какво й бяха доверили Мириям и Ади. Но се овладя. Апама беше наблизо и можеше да започне да я разпитва.

— Мохамед е бил пророк и цар едновременно — каза Фатима.

— За Сеидуна ли говорите? — попита Апама, минавайки покрай тях, и злобно се захили.

— Някои от вас може би още днес ще изгубят главите си, — добави старицата. — Довечера ще имате още посетители и тази, която издаде кои сте и какви сте, ще бъде обезглавена на мига. Е, има ли между вас някоя с достатъчно мозък, че да не издрънка всичко?

Момичетата, уплашени, погледнаха към Мириям.

— Апама е права — намеси се Мириям. — Сеидуна заповядда да превърнем тези градини в истински рай. От сега нататък ще трябва да се държите така, все едно наистина сте на небесата. Вече не сте обикновени момичета, а хурии. Трябва да се вживеете в това и ако се постараете, няма да ви бъде трудно. А онази, която издаде нещо на посетителите, веднага ще умре.

— Аз устата си няма да отворя — каза Сара. — Така няма да се страхувам, че ще кажа нещо накриво.

— За всичко, което те питат, трябва да отговаряш точно — сряза я Апама.

Халима избухна в плач.

— Аз ще се скрия, за да не ме види никой.

— Само опитай! — закрещя Апама. — Ще те разпънем на чекрък.

Момичетата бяха обзети от страх. Всички мълчаха и работеха старателно.

— Ех, да става каквото ще — най-накрая въздъхна Фатима. — Била съм в хarem и там трябваше постоянно да играя и да се преструвам. Мъжете, особено докато са млади, не са много умни. Лесно можеш да ги излъжеш. Да се правя на хурия в тези градини няма да е много трудно.

— Знаете ли какво си мисля — добави Зулейха. — Може би точно затова трябва да учим именно онези места в Корана, които говорят за рая и живота в него? Как смятате?

Мириям се усмихна. Самата тя не се беше досетила за тази подробност. Отново се убеди колко добре Хасан беше обмислил всяка дреболия.

— Наистина страшен и пъклен ум — каза сама на себе си.

— Права си, Зулейха. Нека повторим онова, което знаем от Корана — добави Зейнеб.

— Момичета! Нали имате малко въображение! — окуряжаваше ги Фатима. — Представете си, че сте в рая, и всичко ще се получи от само себе си.

— Колкото по-естествено се държите, толкова по-добре ще се справите — наставляваше ги Мириям. — Не прекалявайте с нищо. Правете се, че е напълно нормално да сте хурии. Изобщо не говорете за това, освен ако не ви питат.

Халима се успокои. Възвърна си предишното любопитство и попита:

— Защо Сеидуна иска да се преструваме, че сме в рая?

— За да могат — скара й се Апама — такива неразумни малки маймунки да се научат да си държат езика зад зъбите.

Муад и Мустафа се върнаха с пълни торби яребици, пъдпъдъци, водни птици и риби. Апама отиде с помощниците си в кухнята, за да ги оскубе и приготви.

Момичетата си отдъхнаха.

Халима продължаваше да се измъчва от любопитство.

— Какви ще бъдат посетителите, пред които трябва да се правим на хурии?

Въпросът й беше посрещнат със смях.

— Първо, не бива да им казвате това — на шега й се скара Мириям, — защото всичко трябва да изглежда естествено. Второ, тъкмо затова ще ни посети Сеидуна, за да ни даде точни указания. Но за да не си бълскаш главата твърде много, ще ти издам какво мисля аз за тези посетители. Сигурно ще бъдат хубави младежи.

Халима пламна като мак. Всички я погледнаха. Тя провеси нос и тропна с крак по земята.

— Аз няма да дойда.

— Ще трябва — строго каза Мириям.

— Няма.

— Халима?! — Мириям почревеня от гняв. — Искаш да престъпиш заповедта на Сеидуна?

Халима мълчеше и стискаше устни, но постепенно се успокой.

— А какво ще стане после?

Мириям се засмя:

— Ще видиш.

Момичетата започнаха да я дразнят.

— Ще трябва да се целуваш с тях — каза Фатима.

— И да направиш всичко, на което ни учеше Апама — добави Сара.

— Ще ви хвърля нещо по главите, ако не ме оставите на мира — заплаши ги Халима.

— Работете, работете! — подкани ги Мириям. — Не губете време в разправии.

В тъгъла Сара лепеше и зашиваше лампите. Халима се спусна към нея. Напоследък отново бяха станали приятелки, но вече на нова основа, както би казала Халима. Фатима ѝ беше изрязала зарове от твърдо дърво и Халима беше обладана от истинска страсть към тях. В това забавление Сара ѝ стана първа приятелка. Обзала гаха се за най-различни неща — орехи, банани, портокали, захарчета, целувки, питаха се колко се обичат. Ако някое от момичетата канеше Халима да прекара следобеда при нея, тя вадеше заровете от пояса си и ги хвърляше, за да види какво да направи.

Сега също грабна заровете и повика Сара да се обзажат. Двете се скриха зад провесените пергаменти. Сара беше скрила няколко ореха и ги заложи. Ако пък спечелеше, Халима трябваше да ѝ дава всеки път по една целувка. Сара скоро остана без орехи. Ако изгубеше, трябваше да позволи на Халима да я дръпне за ухoto.

Халима винаги печелеше.

— Вече мога да те дръпна четири пъти за ухoto — злорадстваше ТЯ.

Сара не откъсваше поглед от пръстите ѝ.

— А защо гледаш заровете, преди да ги хвърлиш?

— Така съм свикнала.

Сара предложи да питат заровете на коя ще се падне по-красив младеж. На Халима се падна по-висока цифра.

— Ти лъжеш, Халима. Видях как въртеше заровете в ръката си, за да ти се падне по-голяма цифра. А след това ги натисна надолу. Или играй като мене, или аз няма повече да играя с теб.

Халима опита и изгуби.

Сара се засмя.

— Видя ли? Когато не мамиш, губиш.

— Няма да играя повече — каза Халима. — Не ми е интересно, ако не печеля.

— Така ли? Ами ако аз започна да мамя?

— Ти не може да мамиш.

— Хубава работа! Значи ти можеш да мамиш колкото искаш, а аз да се радвам, че съм ти изтривалка?

Мириям се приближи до тях.

— За какво пак се препирате?

Сара бързо покри заровете с коляно.

— Каракме се как да залепим това най-добре.

Мириям отмести коляното на Сара.

— А какво има тук?

Видя заровете и се ядоса.

— Така ли! Всеки момент ще дойде Сеидуна, а вие най-спокойно си играете на зарчета! Играйте, играйте! Довечера ще си заложите главите!

Остро погледна Халима.

— Това са твоите зарове, Халима. Непоправима грешница си.

Какво да правя с теб?

Взе заровете и си тръгна. Каза:

— Засега само толкова.

Очите на Халима се изпълниха със сълзи, тя се усмихна и с важен тон заяви:

— И без това не ми трябват, щом не мога да побеждавам. Ти си виновна, защото се караше.

Продължиха с работата.

— Добре ще бъде, ако нашите посетители повярват, че сме хурии. Как смяташ, ще се влюбят ли в нас?

Халима веднага се въодушеви.

— Жалко, че останахме без зарове. Щяхме да попитаме в коя ще се влюбят най-много.

— И ти отново щеше да измамиш. Мириям направи много добрे, че ги взе. А пък и без това знам в коя от нас ще се влюбят най-силно.

— Мислиш, че в тебе. И наум няма да им дойде.

— Ти пък откъде знаеш как се обича мъж, ти невинно птиченце! Ще се скриеш в ъгъла и никой няма да те забележи.

В очите на Халима се появиха сълзи:

— Ще им кажа каква си.

— Само опитай. Ще паднат от смях.

— Чакай само, ще им издам, че си влюбена в мене и че не ме оставяш на спокойствие.

Очите на Сара светнаха.

— Ти?!

Халима стана.

— Че кой иначе!

Засмя се, избърса сълзите си и отиде при другите.

Момичетата постепенно преодоляха страха от опасната задача, която им предстоеше. Весел смях допълни скърцането на ножиците и ножовете.

— Довечера, когато всичко бъде осветено, наистина ще изглеждаме като в рая — каза Зулейха. — Аз от нищо не се страхувам. Всички ще бъдем с воали, ще пеем и ще танцувараме като истински хурии.

— Да, на тебе ще ти е лесно, ти си красива и можеш да танцуваш — въздъхна Сафия.

— Всички сте красиви и всички можете да танцувате — каза Мириям.

— Поне ще има промяна в цялото това еднообразие — каза Фатима. — И ние поне веднъж ще бъдем полезни с нещо. Иначе за какво е този труд и учение.

— Наистина ли Сеидуна ще нареди да ни обезглавят, ако се издадем? — продължаваше да се тревожи Джада.

— Няма съмнение — каза Мириям. — Каквото е казал, ще го направи. Затова не бъдете лекомислени и помислете, преди да отворите уста.

— Не знам, мен не ме е страх — каза Фатима.

— Ами ако някоя се изпусне? — попита Сафия.

— Тогава друга трябва веднага да поправи грешката ѝ — поясни Фатима.

— Как?

— Да го обърне на смях или да извърти някак нещата.

— Бих искала да съм до тебе — каза Джада.

— И аз, и аз.

Всички изразиха същото желание.

Фатима се усмихна от това голямо желание.

— Не се бойте, момичета! Когато човек трябва да направи нещо, то прави. Имам предчувствие, че всичко ще бъде наред.

Цели купчини лампи бяха вече готови.

— Виждате ли, че върви, когато искате? — похвали ги Мириям.

— А сега елате след мен, ще ви покажа нещо.

Заведе ги в една стая, която винаги беше здраво заключена, и я отключи. Дъхът на момичетата спря от удивление. Пред тях се разкри истинска съкровищница. Дрехи от коприна и брокат, наметала, общити със самурови кожи, воали, прекрасно изvezzани сандали. Всичко най-отрано от пазарите в Самарканд и Бухара, Кабул и Исфахан, Багдад и Басра беше струпано в тази стая. Златни и сребърни диадеми, инкрустирани със скъпоценни камъни, бисерни огърлици, златни гривни и пафти, целите обсипани с благородни камъни, прекрасни изделия от тюркоаз, обеци с диаманти и сапфири, скъпоценни верижки — невиждано изобилие.

Момичетата стояха със зяпнали уста.

— На кого е всичко това? — попита Халима.

— На Сеидуна — каза Мириям.

— Нашият господар наистина е богат.

— По-богат от султана и халифа.

— Това е за вас — обясни Мириям. — Всяка да избере това, което ѝ е на сърце, и да го отнесе в стаята си.

Мириям нареди на момичетата да започнат да мерят копринените рокли и воали. Загръщащи ги с плащове от тежък брокат, слагаше им пръстени, гривни, пафти и обеци, нагръдници и сандали, окачаше им огърлици. На всяка даде изкусно изработено метално огледалце и кутийка с амбра и аромати. Даде им да пробват диадеми, панделки,

малки тюрбани и различни други покривала. Момичетата плаваха в разкош. Струваше им се, че са царици от приказките.

— Така не е трудно да си представим, че сме хурии — възклика Халима, чиито бузи бяха зачервени от вълнение.

Халима се уви в тънък воал. Облече едно наметало и го остави да падне от раменете ѝ, така, както направи Мириям онази нощ, когато се върна от Сеидуна.

— Олеле, колко е красива! — възклика Сара.

Халима се изчерви.

— Като дойдат посетителите, няма да се обличаме така, нали? — попита Халима.

— Глупавичката ми! Тогава защо ги мерите сега? — засмя се Мириям.

— Ще ме бъде срам.

Всяка взе своето съкровище и го отнесе в спалнята си.

Изведнъж затръби рог.

Апама дотича от кухнята.

— Бързо, бързо! Пригответе се всички. Сеидуна идва.

* * *

През това време Хасан имаше важен разговор с великите дай. Запали няколко лампи и затъмни прозорците, а евнухът донесе голяма делва с вино. Мъжете седнаха на възглавниците и делвата започна да обикаля от уста на уста. Хасан започна:

— Наредих да те повикат от Рудбар, Бозорг Омид, за да представя на тебе и Абу Али завещанието си. Искаше ми се и Хюсейн Алкеини да е тук, но събитията ме изпревариха, а Хузестан е твърде далеч, за да го повикам. Става въпрос за начина на наследяване в нашето течение.

Абу Али се засмя:

— Говориш така, сякаш утре ще се сбогуваш с този свят. Защо бързаш с наследството? Може пък Бозорг Омид и аз преди тебе да извървим земния си път?

— Спомена Хюсейн Алкеини — добави Бозорг Омид, — а какво става с твоя син Хюсейн, да не си го забравил? Та нали той е

естественият ти наследник.

Хасан скочи на крака, като че ли го ухапа змия. Започна да обикаля стаята, като крещеше с цяло гърло:

— Не ми говори за това тело! Моето течение се основава на разума, а не на безумни предразсъдъци! Син! Какъв син ми е той? Да пратя целия си хубав замисъл по дяволите, като го завещая на глупак, който един миг на удоволствие случайно е определил за мой син? В този случай по-скоро ще постъпя като Римската църква, която поставя начало само най-способните. Власть, основана на кръв и роднинство, бързо тръгва назад, като раците. А Римската църква съществува вече хиляда години! Синове? Братя? По дух всички сте ми синове и братя. А именно на духа се гради целият ми замисъл.

Двамата велики дали почти се изплашиха.

— Ако знаех, че с тези думи толкова ще те ядосам, щях да замълча — каза Бозорг Омид. — Но как да предположа, че идеите ти за кръвта и наследството са толкова... различни.

Хасан се усмихна. Малко го хвана срам, че се ядоса толкова.

— Когато се върнах от Египет и аз имах повече вяра в кръвните връзки — отвърна той с извинение в гласа. — Доведоха ми син, който беше толкова красив и силен, че беше радост да го гледам. Казах си: „Ще видиш своята младост в него“. Взех го в дома си и... Как да изразя разочарованието си? Къде беше страстта към познанието на истината, къде беше стремежът нагоре, дето изгаряха душата ми на неговите години? Дори сянка от тях не видях у него. За начало му казах: „Коранът е книга със седем печата“. Той отговори: „Не съм аз този, който ще ги счупи“. Попитах: „Не ти ли се иска да постигнеш тайната, известна на малцина?“. „Не, нищо не ми се иска.“ Тази безгрижност беше неразбираема за мене. За да го впечатля, му разказах за борбите от младостта си. „И какво имаш сега от това, за което си се бъхтил?“ — това беше цялото впечатление, което изповедта на бащата остави у сина. За да го извадя от спокойствието му, реших да му доверя най-съкровената ни тайна: „Знаеш ли какво е най-висшето познание според нашето учение? — попитах. — Нищо не е истинно и всичко е позволено“. Той махна с ръка: „С тези неща се занимавах, когато бях на четирийнайсет години“. Познанието, което се стараех да получа през целия си живот, за потвърждение на което се изложих на всички опасности, посетих всички училища, изучих всички мъдреци

— всичко това той разбрал и приключил с него на четиринайсет години. „Нима е роден толкова мъдър“, запитах сам себе си. Но не можеше да проумее и най-простите научни въпроси. Затова го предадох на Хюсейн Алкеини, да му служи като прост войник.

Великите дали се спогледаха. Бозорг Омид си спомни сина си Мохамед, когото обичаше повече от всичко. Нима не искаше да го изпрати в училището на Хасан, за да стане федайн? Побиха го тръпки.

Абу Али попита:

— Преди малко каза, Ибн Сабах, че нашето учение се основава на разума. Какво искаше да кажеш с това?

Хасан кръстоса ръце зад гърба си и закрачи бавно напред-назад.

— Тази идея не е съвсем нова. Преди деветдесет години халиф Хаким първи опитал нещо подобно в Кайро. Той се обявил за бог в човешка форма. Но това своеволие очевидно му струвало главата. Умът му дотолкова се замъглил, че накрая и сам повярвал в божествения си произход. Затова пък неговите дали ни оставили много ценен завет — имам предвид върховната мъдрост, която водела Хаким приживе.

— Не ти ли се струва, Ибн Сабах — продължи Абу Али, — че тази наша мъдрост, откак толкова хора узнаха за нея, изгуби доста от ценността си?

— В мъдростта, че нищо не е истинно и всичко е позволено, има някаква странна двойственост, както току-що ви показвах в тъжния пример със сина ми. На онзи, за когото не е предназначена, тя звучи като празни думи. Но за онзи, който е роден за нея, тя е пътеводна звезда. Карматите и другите, от които произлиза Хаким Първи, са познали деветте степени, през които трябва да преминат техните ученици. Дайте им печелели последователи с разкази за семейството на Али и идването на Махди. Повечето от последователите се задоволили с тези прости истини. По-любопитните разпитвали повече и на тях им тълкували Корана като чуден извор на големи тайни. На онези, които не се задоволявали и с това, учителят разклаща вярата в Корана и ислама изобщо. А онези, които искали да продължат още понататък, разбириали, че по своята правилност и неправилност всички вери са еднакви. Само на малцина избрани била доверявана върховната тайна, която се крие в отричането на всички учения и предания. Тази най-висша степен изиска и най-висша смелост и най-

висша сила. Защото на такъв човек е предопределено да прекара целия си живот без твърда почва под нозете си и без никаква опора. Затова не се бойте, че мнозина са разбрали за тази мъдрост. Повечето тъй или иначе никога няма да я проумеят.

— Сега ми е ясно — каза Абу Али. — Каза също, че си ни повикал за завещанието и наследството си. Какво те накара да започнеш да мислиш за тези неща? Все още си жив и здрав.

Хасан се усмихна. Продължаваше да крачи бавно из стаята. Великите дай го следваха внимателно с очи.

— Човек не знае какво ще му донесе утешният ден — отговори Хасан. — Завещанието, което мисля да оставя, е такова, че неговият изпълнител ще трябва най-напред да опознае добре някои неща. И тъй като съм избрал вас двамата и Хюсеин Алкеини за наследници, искам днес, поне на вас двамата, които сте тук, да разкрия своя план, който ще стане основа на нашето учение. Наистина моят замисъл в много неща се крепи на опита на Хаким Първи и Римската църква. Но сърцевината му е напълно моя идея. Ще чуete.

Прилегна до другите двама и около устата му заигра детска усмивка. Така се усмихват хората, които знаят, че ще им се смеят на това, което ще кажат, и че даже ще ги вземат за откачили. С тази усмивка на уста Хасан каза:

— Нали помните, че Мохамед обещал на онези, които паднат в битка за исляма с меч в ръка, райския разкош на оня свят? Обещал им, че ще се разхождат по ливади и поля и ще лежат до клокочещи ручеи. Около тях ще цъфтят цветя и те ще вдишват омайнния им мирис. Ще се наслаждават на вкусни ястия и избрани плодове, а в стъклени павилиони ще им прислужват девойки с големи черни очи и прекрасни тела. Въпреки услугите, които ще им оказват, те ще запазват невинността си и ще бъдат вечно девствени. В позлатени съдове ще им подават вино, което обаче няма да ги удря в главата. Дните на вечността им ще преминават в разкош и непрекъсната наслада...

Великите дай го наблюдаваха внимателно и си намигнаха незабележимо.

— Всичко това ни е добре известно — засмя се Абу Али. — Можеш да ни вярваш.

— Добре — каза Хасан. — Както знаете, окрилени от тези обещания, първите вярващи се борели като лъвове за своя водач и

неговото учение. С радост изпълнявали всичко, което им заповядвал. Казват, че някои умирали с усмивка на уста, предвкусвайки в духа си блаженството, което ги очаквало. След смъртта му обаче вярата в тези обещания на Пророка намаляла. Пламъкът угаснал и вярващите избрали да следват по-сигурното: да държат здраво това, което имат, вместо да очакват обещанията на онът свят. Защото от онзи свят никой не се е върнал да разкаже дали всичко там наистина е така, както е обещал Пророкът. Тоест, ако сравним себе си и нашето учение с основа на Пророка и ислама, ще видим каква идея имал Мохамед за нас. Защото само вярата на първите последователи на ислама върши чудеса. Без нея обаче учението на чистия разум, както съм замислил нашето, не може да се изгради. Поради това моята първа цел беше да възпитам последователи, които да имат тази вяра.

— Можеш да се радваш, Ибн Сабах — намеси се Абу Али.

— Тази сутрин федаините доказаха, че си успял.

— Скъпи мой, мислиш ли, че не разбирам колко изостават федаините от първите последователи на Мохамед? Ще ти кажа само, че аз трябва да постигна повече, отколкото е постигнал той.

Двамата велики дали се засмяха.

— Преследващ ни, сякаш си гепард, а ние двамата дивеч — намеси се Бозорг Омид. — Забавляващ се тайно, а нас отдавна ни мъчи любопитството накъде биеш с тези завъртени обяснения.

— Моят план е гигантски — продължи Хасан. — Затова ми трябват вярващи, които така да жадуват смъртта, че да не се боят от нищо. Трябва да желаят страстно смъртта. Искам да тичат след нея, да я търсят, да я умоляват да се смили над тях, като някоя студена и неподатлива девица.

Абу Али и Бозорг Омид се засмяха на глас. Мислеха си, че Хасан по стар обичай ги води за носа и е най-добре да се правят, че не му вярват. Хасан продължи невъзмутимо.

— Нашето учение трябва да стане толкова могъщо, че да се противопостави на всеки враг, ако трябва дори на целия свят. Да се превърне в някакъв върховен орган на целия свят. За да постигнем това, ни е нужна любовта на нашите вярващи към смъртта. Да стане така, че като ги оставим да умрат, да им окажем върховна милост. Разбира се, няма да изберат сами как да загинат. Всяка позволена от

нас смърт трябва да ни носи нова голяма победа. Това е същината на плана ми и в едно с това завещанието, което днес искам да ви открия.

Въпреки усмивката, в гласа му се долавяше особено вълнение. Великите дали не разбираха какво има предвид.

— Не знам дали днешната победа над турците толкова те развесели, че се шегуваш с нас, или...

Думите на Абу Али секнаха.

— Или? Продължи! — подкани го Хасан. — Сигурно си стигнал до заключението на реис Лумбани, когато му гостувах в Исфахан. Знам, мислите, че съм полудял. Но ако знаете какви изненади ви готвя!

— Както и да е, докато хората сме такива, каквито сме, никой няма да се влюби в смъртта, камо ли да тича след нея. Освен ако ти не можеш да създадеш такъв човек. Всичко друго е шега или лудост.

— Ами точно това искам! — възклика Хасан весело. — Да вляза в работилницата на Али и тъй като човекът е стар и болен, да се заема с неговата работа. Да премеря сили с него, да взема отново глината в ръце и наистина да създам нов човек.

Абу Али недоволно се обърна към Бозорг Омид.

— А после разправя, че Хаким Първи бил луд!

Бозорг Омид намигна на Хасан. През цялото време слушаше внимателно разговора и усещаше, че върховният господар сигурно крие нещо наистина необикновено зад думите си.

— Най-напред говореше за завещанието си — каза той. — След това за райските градини, обещани от Пророка, после за владичество, каквото светът не е виждал, а сега казваш, че искаш да създадеш човек, който искрено да желае смъртта. Бих искал да чуя каква е връзката между тези неща.

— Връзката между тези неща е много проста — отговори Хасан. — Като завещание искам да ви оставя нашето начинание, което е моя идея. Силата на това начинание ще се гради върху хора от съвсем нов вид. Те ще се отличават с лудо желание да умрат и сляпа преданост към върховния предводител. И двете неща можем да постигнем с безрезервната им вяра. Каква ти вяра! С непоклатимата увереност, че след смъртта ги чака вечно наслаждение в рая.

— И таз добра! — ядоса се Абу Али. — Преди малко ни каза, че вярата в отвъдното е намаляла след смъртта на Пророка, а сега искаш

да изградиш върху нея силата на братството ни. Ако дяволът те разбира, аз не!

Хасан се засмя. Веселеше го, че беше успял да ядоса помощника си.

— Е, как мислиш, Абу Али, какво е нужно, за да разпаля у нашите последователи такава вяра в райските удоволствия, че да пожелаят да умрат като луди, и то колкото може по-скоро?

— Отвори им вратата на рая и им го покажи — сърдито отговори Абу Али. — Нали казващ, че имаш ключ от него. Така и аз ще умра с радост.

— Нали затова ви доведох там, където исках! — възклика Хасан и скочи на крака. — Елате сега с мен! Ще ви покажа ключа, който отваря райските порти.

Скочи до стената, като че ли беше на двайсет години, и дръпна килима, който закриваше прохода към върха на кулата.

— Елате! — извика към тях и ги поведе към тавана.

Дайте се спогледаха зад гърба му. Абу Али показа с пръст челото си и намигна. Бозорг Омид му направи знак с ръка да почака.

Качиха се на терасата. Дори Абу Али за първи път стъпваше на това място. Беше истинска обсерватория. На земята лежеше голяма таблица, на която бяха начертани пътищата на земята и планетите, движението на слънцето и месечината и зодиакът. Цял куп по-малки дълчици бяха изписани със сметки. На някои бяха начертани геометрични фигури — кръгове, елипси, параболи и хиперболи. Около тях бяха разхвърляни всякакви инструменти за измерване и чертане, астролаби, компас и други тригонометрични устройства. На средата на площадката, на земята, беше начертан слънчев часовник с пръчка — стрелка, чието положение беше точно изчислено. За да се запазят всички тези инструменти при лошо време, беше направен малък килер, до който имаше нещо като цветарник с привдигнат стъклен капак. В него не растеше нищо друго освен някакъв плевел с високи стъбла, който силно напомняше на метла, растваща нагоре.

Дайте набързо разгледаха всичко това. След това погледът им падна върху върха на отсрецната кула. Върху нея стоеше, неподвижен като статуя, голям черен евнух, въоръжен с боздуган. Слънцето огряваше площадката, но откъм планините духаше приятен ветрец, който разхлаждаше въздуха и носеше мирис на сняг.

— Човек може да си помисли, че е в планината — каза Бозорг Омид и дълбоко вдъхна студения въздух.

— Да не си направил това гнезденце, за давиждаш по-добре рая? — попита Абу Али. — Или може би това е ключът, който ти отваря вратата на небето?

— Ами от тази обсерватория наистина гледам рая — отговори Хасан с усмивка. — А ключът, който отваря вратата към него, се крие в онзи цветарник.

С тези думи пристъпи към цветарника и показва растенията, които растяха в него. Даите също се приближиха, спогледаха се и поклатиха глави.

— Хасане, Хасане — каза Абу Али. — Кога смяташ да престанеше с твоите шеги? Помисли, че и тримата вече сме на години и обичаме сериозността. Нищо де, днес е радостен ден и малка шега няма да навреди на никого. Макар че ти вече ни залъгваши цяла сутрин!

Хасан го погледна пронизително в очите:

— Това е ключът, който отваря вратата към райските блаженства — каза натъртено.

— Този плевел?

— Да. И това е краят на шегата.

Посочи възглавниците до килера и ги покани да седнат с него.

— Растението, което ви показвах, е индийски коноп. Сокът му крие необичайни свойства. Сега ще ви опиша какви. Някога в Кабул, наред с мнозина други, бях гост на един индийски княз. Пиршеството продължи цяла нощ. Когато призори гостите се разотдоха, князът задържа някои от нас и ни отведе в особена стая, от пода до тавана покрита с килими. Няколко лампи бледо блещукаха въглите, а в стаята цареше полумрак. Каза ни: „Имам нещо специално за вас. Искате ли да видите чужди страни и места, които никой от вас не е виждал? Там ще ви отведа. Гледайте! В този сандък съм заключил вълшебното килимче от „Хиляда и една нощ“.“ С тези думи отключи златно сандъче и ни показва няколко топчета, подобни на обикновени сладкиши. Покани ни: „Вземете си и сдъвчете по едно“. Един след друг всички си взехме. Докато дъвчех топчето, най-напред си помислих, че дъвча захарче и че индиецът се е пошегувал с нас. Но когато външната обвивка се стопи, усетих горчив вкус. Замислих се дали не е отрова? И наистина ме обзе никаква замаяност. След това установих нещо доста необичайно.

Цялото ми внимание се съсредоточи върху някаква игра на цветовете на стената. Тогава забелязах, че картините на килимите започнаха да се променят. После видях един чернобрад мъж, заобиколен от своите наложници. Но той изведнъж изчезна, а наложниците станаха и започнаха да танцуват. Това е невъзможно, нали е картина, казах си. Когато погледнах по- внимателно, видях, че наложниците наистина изпълняваха някакъв танц, но бяха напълно неподвижни. Не може да бъде картина, помислих си. Телата им изглеждаха истински, а розовият цвят на плътта беше толкова жив, че не можех да повярвам, че е измама. При това напълно забравих, че около мен седят и други хора. Толкова ме привличаше това необикновено явление на стената. Цветовете ставаха все по-живи, хората слязоха от стената и застанаха в средата на стаята. Там танцуваха и се прескачаха и на душата ми ѝ ставаше все по- приятно. Изведнъж ми мина през ум, че сигурно аз съм магьосник, който прави всички тези неща. За да опитам, в ума си заповядах на предметите да заемат съвсем ново положение. Само миг и заповедта ми беше изпълнена. Обхвана ме чувство на безмерна лична сила. Струваше ми се, че съм велик владетел, който управлява пространството и предметите в него и не зависи нито от времето, нито от реда във вселената. Дори се учудих как досега не съм знаел за тези свои невероятни способности. Рекох си, нима съм с нещо по-лош от Аллах? Потънах в наслада от чудното си всемогъщество. Кубове, ярко осветени в най-креещи цветове, странно телесни и живи, започнаха да се трупат пред очите ми. Дъхът ми спираше, като гледах как от тях възникна град, по-голям и по-величествен от Кайро, по-разкошен от Багдад и по-сilen от Александрия. Към небето се устремиха много минарета. Куполи, златни, сребърни, жълти и зелени, стърчаха над покривите. Душата ми се къпеше във величие и блаженство. Да, сега наистина си Аллах, каза нещо в мене. Бог! Владетел на вселената! Но картините пред очите ми започнаха да се разкъсват. Усещах, че моментът отминаваше и се връщах в действителността. Обзе ме страх от загубата на това блаженство. Насила опитах да върна предишното си състояние. Но крайниците ми отслабнаха, цветовете на стените избледняха, главата ми стана тежка и изведнъж изгубих съзнание... Събудих се с главоболие и с чувството на голям срам. Припомних си картините, които бях видял, и емоциите, които бях изпитал. Бях ли буден? Сънувах ли? Не можех да реша. Всичко разбирах, сякаш бях

бuden. Но ако бях буден, щях ли да видя неща, които не съществуват? Главата ми щеше да се пръсне. Прислужникът ми донесе студено мляко. Чак сега осъзнах, че не съм сам в стаята. Около мен лежаха останалите гости, стенеха и бяха странно бледи. Съвзех се и излязох от къщата...

През цялото време дайте не сваляха поглед от устните му. Когато за момент прекъсна разказа си, Абу Али го попита:

— И разбра ли какво е имало в това топче, което било толкова силно?

— Слушайте — продължи Хасан. — Същия ден преди свечеряване ме обхвана страшно беспокойство. Не можех да си намеря място, питах се какво не ми достига и незнайно как се озовах в къщата на нашия приятел. Той ме прие с усмивка и каза, че е очаквал да дойда: „И другите са тук — каза. — Всеки, опитал такова топче, жадува отново и отново да изпита блаженствата, които е изживял. Повтори ли, с времето става роб на това упойващо средство и ако продължава, без него може и да умре. Исках да ви предупредя и затова няма да ви дам повече нито едно топче, нито ще ви открия какво съдържа“. След няколко дни беспокойството отмина, но любопитството ми се разпали и се заклех да разбера какво беше веществото в тези топчета. Имах късмет. Тогава в Кабул много известна беше красавицата Апама. Мисля, че вече съм ви разказал за нея, а нищо чудно да имате и весела изненада.

Усмихна се загадъчно и продължи:

— Бях предприемчив и с гореща кръв и нямаше сила, която да ме спре, пламнеше ли в мене страстта. Апама беше собственост на княза, но аз спечелих сърцето й. Срещахме се посред нощ в неговите градини и в забранени прегръдки се наслаждавахме на райски удоволствия. Скоро тя съвсем взе ума на господаря си. Когато една нощ й споделих какво ме мъчи, тя измъкна тайната от него. Веществото, което се намираше в топчетата, се наричало хашиш или хашаш и се получавало от индийския коноп, който виждате в тази градинка.

Когато Хасан приключи, тримата дълго мълчаха. Абу Али се мръщеше и гледаше в пода, а Бозорг Омид отправи взор към планинските склонове. Накрая проговори:

— Не мога да схвата какво всъщност възнамеряваш да направиш. Със сока от това растение искаш да разпалиш див огън, да

предизвикаш у тях страст да повторят насладата и да ги направиш зависими?

— И какви особени ползи виждаш от това? — мрачно попита Абу Али. Като не им дадеш този хашаш, или както се нарича, ще им повлияеш до такава степен, че да се втурнат след смъртта? Извинявай, но мисля, че сметката ти е грешна. Дори да не могат да живеят без това вещество, нищо не показва, че ще се пожертват по волята ти. На твоите години е добре да не правиш подобни опити. Не мога да си представя някой да повярва, че такова топче му е показало рая. Затова хайде сега като умни хора да се решим какво ще предприемем срещу голямата войска на султана, която приближава с всеки изминал ден.

— Ще се съглася с всичко, което току-що каза — отговори Хасан с хитра усмивка. — Пред силата на противника, който приближава, имаме само два пътя — или бързо да пригответ керван и да опитаме да се спасим в Африка, както мъдро ни посъветва Музофар, или да се надяваме на чудо. Както знаете, аз избрах последното. Но все още има време да променим намеренията си.

— Кълна се в брадата на Мохамед! — извика Абу Али. — Никой почен мюсюлманин не знае какво си намислил! Ако може, поне веднъж говори безувъртания!

— Добре, ще опитам. Нали ви бях казвал, че тук горе не само имам ключ за рая, но и мога да наблюдавам какво се случва в него? Какво има от тази страна под кулата вече знаете. Но не искате ли да видите какво има от другата? Елате до стените.

Дайте бързо отидоха в края на терасата. Покачиха се на дебелите стени, за да могат да погледнат над тях. От учудване думите им заседнаха в гърлото. Пред себе си като на огромна карта виждаха прекрасни горички и градини, обсипани с цветя. Две разклонения на реката ги обграждаха в голяма извивка. Канали пресичаха местността и я разделяха на части, като островчета, които бяха заобиколени с вода. По тях белееха пътечки, посипани с бели камъчета. Сред кипарисите блестяха стъклени павилиони, подобни на кристални замъци. В тях бяха разположени кръгли рибарници с живи водоскоци. Около един от тези павилиони тичаха насам-натам дребни фигурки, които изглеждаха лекокрили като пеперуди.

— Чудо, истинско чудо — прошепна накрая Бозорг Омид.

— Поетът от „Хиляда и една нощ“ би му завидял — съгласи се Абу Али.

Хасан стана и се приближи до тях. Лицето му изразяваше удовлетворение.

— Представете си сега, че сте били заедно с мен при онзи владетел в Кабул. Взели сте топче хашиш, преживели сте с мен всички онези неописуеми блаженства на духа, а след това сте изпаднали в безсъзнание. И когато се събуджате, се оказвате не в тъмното помещение, в което сте заспали, а в ето тези градини под вас, обкръжени от прекрасни девойки, които ви обслужват точно както е описано в Корана. Тогава какво бихте си помислили?

— Истински дявол си, Ибн Сабах! — възклика Абу Али. — Ако бях млад и неопитен, кълна се в брадата на мъченика Али, наистина щях да помисля, че съм в райските градини.

— Но кога и как си направил всичко това? — попита Бозорг Омид.

— Дейлемските царе, които са построили Аламут, са поставили основите и на тези градини. По-късните господари на крепостта са ги занемарили. Всичко беше обрасло с трева и диви гъсталаци. Моят предшественик, добрият Махди, може би изобщо не знаеше за тях, но аз бях чул някакви разкази и вече имах замисъл да направя такива градини. Затова вложих всички сили, за да спечеля крепостта. След това сам измерих и пресметнах всичко. Направих точен план и когато дойдоха евнусите от Египет, с тяхна помощ го изпълних. Така парче по парче сам създадох този рай. Сега единствено вие двамата в крепостта знаете за това, освен евнусите и мене.

— Не се ли боиш, че евнусите ще те издадат? — попита Бозорг Омид.

— Не ги познаваш тези мои евнуси — отговори Хасан. — Те не говорят с никого освен с мен. Командирът им, стотник Али, ми е сляпо предан. Освен това всеки знае, че ако издаде нещо, ще го застигне смъртно наказание. Аз им вярвам.

— Не мислиш ли, че жертвите, за които е предназначен раят, ще разгадаят измамата ти?

— За тази цел избрах младежи, които още не са познали любовта на жена. Няма по-лековерни от такива момчета. Защото само жената прави от мъжа истински мъж. Тя му предава знание, до нея той узрява.

С невинността на тялото си губи и невинността на душата си. Затова всичко тласка младежа към това съдбоносно събитие. Заслепен от непознатата страст, той е готов да вярва на всичко, само да постигне целта си.

— А кои са тези младежи?

Хасан се усмихна. Гледаше го, но нищо не отговаряше.

— Федаините?

— Ти го каза.

Студена тишина се възцари на кулата. Великите дай гледаха градините под себе си. Хасан ги наблюдаваше подигравателно и едновременно снизходително.

— Защо мълкнахте? — попита ги. — Сутринта паднаха двайсет и шестима в битката с авангарда на султана. Ако премерим сили с ядрото на войската му, ще загинем всички. На мен ми трябват неколцина храбреци, пред които да треперят царете и владетелите в целия свят. Днес ви извиках, за да ви покажа как се възпитават такива мъже. Довечера заедно с мен ще присъствате на опита за преобразяване на човешката природа. Ти, Абу Али, познаваш федаините. Избери трима, които се различават най-много помежду си — по способности и нрав. Ще трябва да изprobваме първо какъв вид хора е най-подходящ за нашите цели. Трите градини чакат своите посетители.

Абу Али погледна Хасан и пребледня:

— Какво искаш да кажеш, Ибн Сабах?

— Посочи ми трима федаини, които се различават по нрав.

Абу Али гледаше в него, без да пророни дума.

— Ще ти помогна. Кой беше оня, който първи се осмели да тръгне срещу турците?

— Сюлейман.

— Кой е най-силен в отряда им?

— Юсуф.

— Третият ще бъде Ибн Тахир. За него съм особено любопитен.

Ако той не разбере, никой няма да разбере.

Студена пот изби по челото на Бозорг Омид. Спомни си, че искаше да изпрати сина си Мохамед в училището за федаини, за да покаже на Хасан пълното си доверие. Сега искаше само да го види

колкото се може по-далеч от Аламут. Ще го изпрати в Сирия или Египет.

Хасан ги наблюдаваше с прикрит присмех.

— Кост ли ви е заседнала в гърлото? Не се плашете твърде бързо. Ще ви дам такива основания за поведението си, че ще ви завиди и любител на класическата мъдрост. А сега елате да се преоблечем. Ще се предрешим и ще посетим нашия рай като истински царе.

Отведе ги в малко помещение. Двама евнуси бяха приготвили дрехите. Хасан задържа единия, а на другия нареди да даде знак на жителите на градините, че идва Сейдуна.

Тримата се преоблякоха безмълвно с помощта на евнуха. Сложиха дрехи от тежък бял брокат. Хасан се загърна в пурпурен плащ, а великите дай в син. Плащовете бяха общити със скъпоценни бели кожи. На главата си Хасан постави златна тиара с разноцветни скъпоценни камъни. Великите дай си сложиха тюрбани, в средата на които стърчеше златна конусовидна шапчица. Хасан обу златни, а спътниците му сребърни сандали. Препасаха дълги криви саби с изкусно издялани дръжки. След това се върнаха в стаята на господаря.

— Кълна се в брадата на мъченика Али! — извика Абу Али, когато останаха сами. — Така облечен и аз ще повярвам, че съм цар.

— Ще те направя по-сilen от всички царе — каза Хасан.

Влязоха в клетката, с която Хасан слизаше до дъното на кулата. Той даде знак и изведнъж започнаха да се спускат. Абу Али замаха с ръце и едва не събори другите двама.

— Проклета магия! — изруга той. — В пъкъла ли ни водиш?

— Заобикаляш се с неща, от които човек се чувства като изгубен — каза Бозорг Омид.

Хасан обясни:

— В това устройство няма нищо особено. Измислил го е Архимед. Същината е в съчетанието от колелета, каквото често има в кладенците в пустинята.

Долу ги чакаше отряд от стражата на господаря. Войниците бяха с шлемове, в доспехи и въоръжени от глава до пети. Около поясите си имаха мечове, на раменете боздугани, в ръцете — копия. Напред вървяха барабани и зурни. Спуснаха моста и влязоха в градините. Там ги посрещнаха евнусите и ги закараха по канала до средната градина.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Момичетата хукнаха към спалните си и бързо се приготвиха за посрещането. Преоблякоха се и се разкрасиха. След това се събраха пред сградата. Бяха страшно превъзбудени, а някои дори трепереха от вълнение. Мириям ги нареди в широк полукръг и ги успокояваше. Апама не беше на себе си, тичаше насам-натам и отчаяно се хващаше за главата.

— Олеле, какви са! — тюхкаше се постоянно. — Ще ме уморят! Какво ще каже Сеидуна! Толкова е строг и нищо не му убягва!

Изведнъж се спря пред Халима.

— О, всички пророци и мъченици! Вижте я Халима! Какво е това? Единият крачол до петата, а другият едва покрива коляното.

Халима, ужасена, набързо се оправи. Някои от момичетата започнаха да се присмиват на Апама. Едва беше закопчала пояса на шалварите си, така че половината ѝ корем беше гол. Мириям се приближи и тихо я предупреди.

— Знаех си! Ще ме съсипете!

Изтича в сградата да се нагласи. Върна се с невъзмутимо изражение на лицето.

Лодките пристигнаха и от тях слезе Хасан със свитата си. Евнусите се строиха в редици по четириима. Чу се бой на барабани и рев на рогове и зурни.

— Онази, която Сеидуна заговори, да коленичи и да му целуне ръка — нервно прошепна Апама.

— Да коленичим ли, когато се появи? — попита Фатима.

— Не — отвърна Мириям. — Само останете в дълбок поклон, докато не ви каже да се изправите.

— Сигурно ще припадна — прошепна Халима на Джада.

Джада не каза нищо. Беше бледа и прегъръща слюнката си.

По пътя Хасан и спътниците му разглеждаха градините.

— Дори Хосров и Бахрам Гур не са построили толкова разкошни градини — възхити се Бозорг Омид.

— Да Хосров I Ануширван би могъл да се поучи от тебе — добави Абу Али.

Хасан се усмихна.

— Това са само приготовления за онова, което ще проверим довечера.

Когато стигнаха средата на градината, видяха момичетата, застанали в полукръг пред сградата. Апама и Мириям стояха пред тях. Дадоха знак и всички едновременно се поклониха до кръста.

— Онази старица е прочутата Апама — каза Хасан на приятелите си и се засмя.

— Такъв е краят на тленната слава! — въздъхна Абу Али тихо, с подигравка в гласа.

— Изправете се — извика Хасан. — Бъдете здрави!

Апама и Мириям пристъпиха напред и му целунаха ръка. Хасан и двамата му приятели разгледаха момичетата.

— Как мислите, ще бъде ли достатъчно да пресъздадем рая?

— Ако в младостта ми някой ме беше изпратил при такива хурии, нямаше да ми трябва оння твой хашаш, за да повярвам в рая — промърмори Абу Али.

— Наистина най-отбрани красавици — добави Бозорг Омид.

Свирачите спряха музиката и Хасан даде знак, че ще говори.

— Момичета от нашите градини — започна той. — Вашите предстоятелки са ви обяснили какво искали от вас. Отсега държим да ви кажем, че няма да има милост за онези, които нарушат нашите заповеди. А към онези, които ги изпълняват съвестно, ще бъдем милостиви и благородни. Днес сутринта нашата войска победи отрядите, които служат на лъжехалифа. Цял Аламут празнува с нас победата. Дойдохме, за да устроим празник и за вас. Ще имате на разположение вино и други ястия и напитки за угощение. Решихме също да ви изпратим трима млади герои, които се отличиха най-много в битката сутринта. Приемете ги като ваши мъже и любими! Бъдете мили с тях и не пестете нежностите си! Тази милост ще им окажем по заповед на Аллах. Една нощ при нас дойде Божи пратеник и ни отведе през деветте небеса пред Божия престол. „Ибн Сабах, ти си пророк и наш наместник — каза Бог. — Добре разгледай нашите градини. След това се върни на земята и направи течен точен образ зад своя замък. Събери в тях млади красавици и от мое име им заповядай да се държат

като хурии. В тези градини ще изпращаш най-смелите борци за правото дело. Нека за отплата да вярват, че сме ги приели в нашите селения. Никому, освен на Пророка и на тебе, не е позволено да престъпи границите на царството ни, докато е жив. Но тъй като твоите градини ще бъдат равни на нашите, ако вярват, техните посетители няма да бъдат лишени от нищо. След смъртта им ги чака продължение на тези радости под наша власт до века.“ Така заръча Господ и ние изпълнихме заповедта му. От вас искаме да се отнасяте към посетителите все едно сте истински хурии. Защото само тъй отплатата им ще е пълна. Тримата герои са: Юсуф — страшен за враговете и желан за приятелите, Сюлейман — красив като Сухраб и смел като лъв, Ибн Тахир — умен като Фархад и корав като бронз. И поет освен всичко. Тази сутрин тримата изтръгнаха знамето на врага. Юсуф проправи пътя, Сюлейман нападна, а Ибн Тахир го сграбчи. С това заслужиха да ги изпратим в рая. Ако вие се издадете и те останат разочаровани, още тази нощ ще бъдете обезглавени. Това е волята ми.

Момичетата трепереха от страх. На Джада й притъмня пред очите, подви колене, свлече се на земята и изгуби съзнание. Хасан я посочи. Мириям донесе съд с вода и я отведе в стаята си.

Хасан повика Апама и Мириям настрана.

— Значи и трите градини са готови. Как са момичетата?

— Всички са готови — отговори Апама.

— Добре. Във всяка градина една от тях трябва да бъде първа и да отговаря за всичко. Кой са най-оправни и най-безстрашни?

— На първо място бих посочила Фатима — каза Мириям. — Чевръста е и сръчна във всички изкуства.

— Добре, освен нея?

— Бих казала Зулейха. Тя е ненадмината в танците и в нищо друго не изостава.

— Отлично. Тя е точно за Юсуф. А Сюлейман да получи Фатима. Третата ще си ти, Мириям.

Мириям пребледня:

— Шегуваш се, Ибн Сабах.

— Днес не е ден за шеги. Ще бъде както заповядах. Ибн Тахир е проницателен като змия и ако го дам на някоя друга, ще разбере измамата.

— Хасане!

Очите на Мириям се просълзиха. Апама беше раздвоена между злорадството и съчувствието и се оттегли.

Хасан каза с лека насмешка:

— Кой съвсем скоро ми разказваше как на света няма нищо, което да го зарадва, и само опасна игра би могла да прогони страшната скука?

— Значи никога не си ме обичал поне малко?

— Повече от това. Имах нужда от тебе и още имам нужда. Но защо не отговаряш на въпроса ми?

— Играта, която играеш с мене, боли.

— Но пък каква неповторима възможност ти предлагам тази вечер — продължи Хасан със същия насмешлив глас. — Ще ти трябва целият ти разум, цялото ти знание, всичките ти чарове, за да накараш младежа да повярва в рая.

— Рани ме до смърт.

— Не мислех, че толкова държиш на моите чувства. Но решението е взето. Искам да изпълниш задачата. В противен случай няма да правя изключения.

Мириям се съвзе. „Трябва да бъда силна — каза си. — Не бива да вижда слабостта ми.“

— Готова съм.

— Благодаря ти.

Хасан се върна при момичетата.

— Зулейха! — повика той. — Избери си седем момичета. С тях ще приемеш Юсуф и ще отговаряш всичко да е наред.

— Да, Господарю наш!

Зулейха излезе пред момичетата и започна смело да ги вика:

— Ханафия! Асма! Хабиба! Малката Фатима! Рокая! Зофана!

— Вземи и онази малката, дето ѝ прималя — каза Хасан. — Тези ще са ти достатъчни.

След това дойде ред на Фатима:

— Зейнеб! Ханум! Тюркян! Шехре! Сара! Лейла! Айша!

Халима гледаше Фатима с умоляващи очи. Когато не я извика, сама помоли:

— Вземи и мен!

— Тези ти стигат — каза Хасан в същия момент.

Когато обаче чу, че при думите на Халима момичетата се засмяха, каза весело:

— Хайде, вземи и нея, Фатима!

Заедно с Фатима, Сара и Зейнеб от какво да се страхува? Халима се затича към Хасан, бързо коленичи и му целуна ръката.

— Само бъди разумна, жабке — каза той. Мило я погали по бузата и я изпрати обратно при другите.

Халима се върна в редицата, цялата червена и замаяна от щастие.

Мириям погледна кои останаха. Това бяха Сафия, Хадиджа, Сит, Джувейра, Рикана и Тавиба. Сега вече се владееше напълно.

Хасан повика предстоятелките при себе си:

— Евнусите ще донесат спящите момчета в градините. Събудете ги внимателно. Дайте им най-напред мляко и плодове, за да укрепнат. Всяко от момичетата може да изпие по една чаша вино за смелост, преди да дойдат. Повече да не пият. Едва когато момчетата се напият, ще можете да пиете и вие, но не без мярка! За всичко ще mi разкажете после. Внимавайте да не пропуснете знака за раздяла — три пъти ще затръби рог. Тогава ще сложите в чашата с вино по едно топче, което ще ви даде Апама. Момчетата трябва да го изпият веднага. Ще заспят, а евнусите отново ще ги отнесат.

Щом приключи, още веднъж огледа момичетата. След това леко се поклони и се оттегли. При лодките го чакаха Ади и Апама. На тях даде последни указания.

Мушна в ръката на Апама малка кесийка и прошепна:

— Дай това на главните момичета. Но не се показвай пред посетителите. Внимавай с Мириям, да не остава сама с момчето.

Хасан и спътниците му се върнаха в замъка.

* * *

В замъка Хасан освободи двамата даи. Качи се на върха на втората кула, където живееха евнусите от охраната му. Тръбен звук извести идването му и стотник Али побърза да го посрещне.

В коридора се строи редица от петдесет черни великани. Въоръжени, застанали мирно, с нетрепващи погледи. Хасан ги обходи, без да продума. Едва когато застана срещу тях, го изпълни усещане за

опасност. Но това чувство не му беше неприятно, а му доставяше своеобразна наслада. Знаеше, че ако само една от тези сто ръце го стисне, никога повече няма да види слънцето. Тогава защо никой не го правеше? Защо петдесетимата евнуси бяха готови да изпълнят безропотно всяка негова заповед? Откъде идваше тази негова сила, която държеше хората в подчинение? „Това е силата на духа. Тези скопени животни не се страхуват от нищо на света, освен от силата на личността“, казваше сам на себе си.

Когато завърши прегледа на войниците, повика стотник Али настани и му нареди:

— След последната молитва ме чакай с десетина мъже в мазето. От кулата ще ти изпратя три спящи момчета. Сложете ги на носилки и ги закарайте в градините. Там ще ви чака Ади, кажете му имената на спящите и той ще ви покаже къде да ги занесете. Ако по пътя се въртят или стенат, не се тревожете. Ако пък някой повдигне покривалото или покаже знаци, че се събужда, прочупете врата му без шум. Същото направете и на връщане. Ако някой умре, ще го предадеш на мене. Разбра ли?

— Всичко разбрах, Сеидуна.

— Значи, след последната молитва.

Намигна на стотника и като мина покрай неподвижния отряд, се върна в кулата си.

* * *

Абу Али живееше в средната част на сградата на командването. Беше отстъпил една от стаите си на Бозорг Омид, когато дойде в замъка. Щом се върнаха от градините, двамата се преоблякоха и се заключиха в жилището на Абу Али.

Известно време гледаха безмълвно и опитваха да разгадаят взаимно мислите си. Накрая Абу Али попита:

— Какво мислиш за тия неща?

— Точно това исках да те попитам.

— Ибн Сабах несъмнено е велик човек...

— Да, величествен човек е...

— Но понякога ми се струва... ще остане ли казаното сега между тези стени?

— Обещавам ти.

— Понякога ми се струва, че е твърде напрегнат, като че ли в главата му не всичко е наред.

— Наистина често изглежда като луд. Или поне за обикновените хора, такива като мен и теб, мислите му са някак чужди и страшни.

— Какво смяташ за неговия план и завета, който възнамерява да ни остави в наследство? — попита Абу Али.

— Идва ми наум цар Нааман. Сенамар му изградил вълшебния замък Хабернак, а за благодарност царят заповядал да го хвърлят от стените на замъка.

— Наистина федаините ще получат отплатата на Сенамар за верността си.

— Ти какво смяташ да правиш? — попита Бозорг Омид.

— Аз?

Абу Али се замисли. Откакто изгуби двете си жени и двете си деца, животът му беше празен. Преди петнайсетина години поради мисионерската си дейност трябваше да избяга от Казвин в Сирия. Вкъщи оставил две жени, по-възрастната Хабиба, която му беше родила две деца, и по-младата Айша, която беше най-мила на сърцето му. След три години се върна. Хабиба му разказа, че по време на отсъствието му Айша залюбила един богат младеж, живеещ наблизо. Абу Али полудя от ревност. Най-напред закла съблазнителя, а после и невярната си жена. Но мразеше и Хабиба, задето издаде изневярата. В първия пристъп на гняв качи нея и децата ѝ на камили и ги закара в Басра, където ги продаде като роби. След това напразно ги търси навсякъде. Накрая Хасан го повика и той се присъедини към делото му. Сега исмаилизмът беше целият му живот. Затова отговори:

— Нямам избор. Пъхнал съм си вече главата в торбата.

Бозорг Омид мрачно сведе поглед. Имаше закоравяло сърце на войник. Някога в Рудбар беше заповядал да отсекат главите на петнайсет души за това, че нарушили клетвата си и искали да напуснат редиците на исмаилитите. Струваше му се, че срещу врага всяка хитрост и всяко насилие са позволени. Но да вкарваш най-преданите си последователи в такава измама?

— Какво ще прави с федаините, когато се върнат от градините?
— попита.

— Не знам. Несъмнено тези „хашишини“, ако опитът му се окаже успешен, ще му послужат като страшно оръжие срещу враговете му.

— Мислиш ли, че ще успее?

— Само звездите знаят. Идеята му ми се струва лудост. Но също толкова налудничав ми се струваше и планът му да завладее Аламут. И въпреки всичко успя.

— Толкова ми е чужд, че едва го разбирам какво говори.

— Лудостта на великите прави чудеса.

— Имам син, който ми е много скъп. Исках да го дам в училището за федаини. Сам Аллах ме спря да го сторя. Сега ще го изпроводя на другия край на света. Още тази вечер ще му пратя вест.

Бозорг Омид обичаше живота и жените. Първата му жена, майката на Мохамед, умря при раждането му. Дълги години беше неутешим. По-късно си взе втора, трета и четвърта жена и сега в Рудбар имаше пълен хarem. Нежността на трите едва успокоя мъката от загубата на първата. Беше от исмаилитски род, затова не можеше да напредне в служба при султана. Беше ходил в Египет и тамошният халиф го изпрати при Хасан, който му даде пари, положение и власт. Беше отличен военачалник, но му липсваше каквато и да било находчивост. Затова му трябваше някой, който да му дава точни заповеди.

— Наистина друго не ни остава, освен да се държим за Хасан. Ако погине, ще погинем с него. Но ако успее, успехът ще оправдае жестокостта на средствата му.

— Друг избор като че ли нямаме. Възхищавам се на Хасан. Така ще ми бъде по-лесно да го следвам въпреки всичко.

След разговора Бозорг Омид побърза да се приbere в стаята си и написа писмо на сина си.

„Мохамед, сине мой, радост на живота ми! Умолявам те, не идвай в Аламут! Замини за Сирия или ако можеш, за Египет. Там потърси моите приятели и им кажи, че аз те изпращам. Те ще те приемат. Послушай какво ти казва баща ти. Сърцето ми няма да има покой, докато не разбера, че си стигнал там.“

След това потърси конник и го изпрати при Музраф в Рей.

— Върви на изток, за да не те пленят съгледвачите на султана. Музафар ще ти каже къде да намериш сина ми. Открий го и му предай писмото. Ако направиш това, ще получиш голяма награда, когато се върнеш.

Даде на пратеника пари за из път и щом видя, че напуска замъка, камък му падна от сърцето.

* * *

Привечер на покрива на изпразнения хarem се събраха лекарят и Абу Сурака. Бяха си взели големи късове печено месо и достатъчно количество вино. Често посягаха и към двете, а през листата на дърветата наблюдаваха врявата пред замъка и философстваха.

— Ей, това се казва живот — весело каза гъркът. — Когато преди много години учех във Византия, нямаше как даже да си представя, че един ден ще празнувам някаква исмаилитска победа в някаква крепост, някъде далеч в северен Иран. Струваше ми се, че онези шумни пироре в онзи Содом и Гомора ще продължаватечно. А след това заради шепа жълтици едва не изгубих главата си. Оковаха ме във вериги и ме хвърлиха в затвора. Другарите ми се скриха, вместо да съберат пари да платят дълга ми, и така се озовах на галерите. По-късно ме продадоха в робство и станах лекар при халифа в Кайро. Тогава Ибн Сабах беше много уважаван в двора и имах късмет, че ме дадоха на него. Сигурно е намерил нещо в мене, щом ме откупи и ме взе със себе си като свободен човек. И днес щях да съм напълно щастлив, ако Хасан не ни беше наредил да изпразним хaremите.

Абу Сурака се засмя.

— Нека ти бъде за утеша, че всички търпим същите лишения.

Лекарят му смигна.

— Мислиш ли? А какво има там, зад замъка? Може би джамия, да се молят Хасан и великите дай?

Абу Сурака го погледна сериозно.

— Все още ли мислиш, че зад крепостта Хасан държи хarem?

— Ами как иначе? Казаха ми, че керваните са докарвали много красавици в Аламут. Кой от нас ги е виждал?

— Не вярвам в това. Знам, че там отзад се вършеха някакви приготовления. Но съм сигурен, че са за краен случай, ако се наложи бягство и обсадата продължи твърде дълго.

— Много си лековерен. Познавам Хасан. Философ е и като такъв е наясно, че търсенето на насладата е смисълът на живота. Иначе трябва да е пълен глупак. Какво друго съществува освен онова, което възприемаме със сетивата си? Това е единствената истина и затова е мъдро човек да служи на страстите си. А най-голямото зло е да не можеш да постигнеш онова, към което те тласкат те. В този смисъл трябва да кажа, че Ибн Сабах е мъдър човек и се е погрижил за всичко необходимо. Хюсейн Алкеини много дълго плячкосваше за него керваните из Хорасан и Хузестан. Сега дори събира данък за него от своите вярващи. Добър план наистина!

— Сеидуна е велик господар — каза Абу Сурака. Вътрешно се боеше, че невидими уши ще ги чуят да говорят толкова неуважително за върховния господар.

Гъркът се усмихна:

— Велик и прочут господар! Помисли си, когато бях с него в Египет, се скара на живот и смърт с Бадр ал Джамали, страшния командир на стражите на халифа. Всички трепереха за живота си, а той, все едно нищо не е станало, отиде право при халифа и му предложи сделка. Знаеше, че се бяха наговорили още същата нощ да го качат на някой кораб. Затова обеща на халифа, че ще набира негови последователи в Иран и ще му помага да се бори срещу силата на Багдад. За това получи три тежки кесии с пари. И все още държи халифа в ръцете си. Ако дълго време не идва керван от Египет, изпраща пратеник да съобщи, че ще започне да действа самостоятелно. Тогава изведнъж халифът започва страшно да бърза. Притиска народа с нови данъци и египетската рая плаща, за да може Нашият господар да има кой знае какви хубави неща оттатък Аламут. Затова трябва да го причисля към истинските философи. Докато ние двамата можем само да бършем сълзи от мъка по нашите жени и деца.

Изведенъж на покрива се появи Абу Али.

Даята и лекарят видимо се изплашиха.

— Мир вам, приятели! — любезно ги поздрави Абу Али, усмихвайки се на смущението, което предизвика. За тебе дойдох, Абу Сурака. Съобщи на Юсуф, Сюлейман и Ибн Тахир, че между четвърта

и пета молитва ще ги чакам пред върховното командване. Ще се явят пред Сеидуна. Затова да се подготвят подобаващо. Желая ви лека нощ.

* * *

Сред федаините настана суматоха, когато чуха, че още довечера трима от тях ще отидат при Сеидуна. Опитваха се да отгатнат защо ги е повикал:

— Смята да ги награди за смелостта в боя — предположи Ибн Вакас.

— За каква смелост? — присмя се Обейда. — Не говоря за Ибн Тахир. Той наистина изтрягна знамето от турците. Но какво общо има с това Сюлейман, който се оставил да го изхвърлят от седлото, и Юсуф, който с крясъците си гонеше собствения си страх?

— Сюлейман уби най-много врагове, а Юсуф заедно с него проправяше път за останалите — каза Джрафар.

— Така е — потвърди Наим. — Аз бях до него.

— Ти? — присмя му се Обейда. — Ти се криеше зад гърба на Юсуф, да не те види някой турчин!

— Черна гадина!

Наим сърдито излезе.

В това време тримата избраници се изкъпаха и приготвиха за прием при Сеидуна. И тримата бяха развлечени, но Юсуф направо се тресеше.

— Как да се държим? — питаше с глас, който звучеше едновременно страхливо и детински.

— Кълна се в брадата на Али! — провикна се Сюлейман, докато от вълнение го побиваха ту ледени, ту горещи тръпки. — Не съм и сънувал, че толкова скоро Сеидуна ще ме удостои с честта да застана пред него. Сигурно сутринта сме извършили нещо много важно, за да ни награди така.

— Мислиш ли, че наистина ни вика заради това? — попита Юсуф.

— Май те гризе съвестта — засмя се Сюлейман. — Може би само мене и Ибн Тахир е поканил за това, а тебе — за да те укори, че само вдигаше шум, без да стреляш.

— Изобщо не ме е страх. Тъкмо теб турчинът хвърли от седлото.
Сюлейман мъкна.

— Почакай да отидем при Сеидуна — каза след известно време.
— Ще видим там какъв ще си.

— Какво мислиш? — тросна се Юсуф. — Че Сеидуна е Абу Сурака и ще ме пита за седемте имами?

— Само гледайте да не прекалявате и двамата — намеси се Ибн Тахир.

Те облякоха бели мантии и тесни бели шалвари. На главите си сложиха високи бели фесове и така, тържествено облечени, се върнаха при другарите си.

Не можеха да ядат. Останалите федаини ги наблюдаваха със завист. Когато тръгнаха, Найм попита Ибн Тахир:

— Ще ни разкажете ли какъв е Сеидуна, когато се върнете?

— Всичко, което те интересува — отговори нетърпеливо Ибн Тахир.

* * *

Абу Али ги чакаше пред входа на главното командване. Забеляза, че лицата им бяха загрижени и гледаха трескаво. „Ако знаеха къде отиват!“, помисли си за миг. След това каза:

— Дръжте се смело. Когато влезете, поклонете се дълбоко, докато Сеидуна не ви каже да се изправите. Онзи, към когото се обърне, нека му целуне ръка. Отговорите ви да бъдат кратки и искрени, защото Сеидуна вижда в душите.

Изкачиха се по стълбите към кулата. Когато стигнаха до негъра, който стоеше на края на стълбата, Сюлейман почти връхлетя върху му. Уплашено отскочи и заби поглед в пода пред себе си, сякаш търсейки в какво се беше спънал.

— От такъв и аз бих се уплашил — прошушна Юсуф на Ибн Тахир.

Влязоха в преддверието и тримата почувстваха силно беспокойство. Завесата се вдигна и звънлив глас ги повика:

— Влезте!

Абу Али вървеше напред, а Сюлейман го следваше смело. Юсуф трепереше от вълнение. Изчака да влезе Ибн Тахир и вече не му оставаше нищо друго, освен да влезе и той. До Бозорг Омид, когото вече познаваха, стоеше човек в прост сив бурнус. На главата му имаше бял тюрбан. Не беше висок, а и не изглеждаше особено строг или страшен. Това беше Сеидуна, невидимият господар на исмаилитите.

Застанаха един до друг и се поклониха.

— Добре, добре, приятели — каза Сеидуна.

Доближи се до тях, усмихна се леко заговорнически и същевременно настърчително и каза:

— Чух за вашите заслуги в битката с авангарда на султана.

Повиках ви, за да ви наградя за вашата вярност.

— Ти, Ибн Тахир — обърна се към него, — ме зарадва със своите стихове също толкова, колкото и като плени знамето на врага.

— А ти, Сюлейман, се показа като смел воин и майстор на сабята. Ще имаме нужда от тебе.

— А ти, Юсуф — продължи с особена усмивка, — като ревяящ лъв връхлетя срещу еретиците и също заслужи моята похвала.

Очите им блестяха от гордост. Как позна всеки от тях? Да не ги беше виждал вече? Или Абу Али му ги беше описал толкова точно? Това значеше, че заслугите им са още по-големи.

Великите дали стояха отстрани и лицата им не издаваха нищо освен напрегнато любопитство.

Хасан продължи:

— Вчера изпитахме вашите познания, а сутринта вашата смелост. Но за най-важното още не сме ви изпитали. Този изпит запазихме за тази вечер. Искам да знам колко твърда е вашата вяра.

Изправи се и застана пред Юсуф.

— Вярваш ли във всичко, на което са те научили твоите учители?

— Вярвам, Сеидуна — гласът му беше плах, но изразяваше истинска увереност.

— А вие двамата?

— Вярваме, Сеидуна.

— Вярваш ли твърдо, Юсуф, че мъченикът Али е бил единственият истински наследник на Пророка?

— Твърдо вярвам, Сеидуна.

Юсуф почти се учудваше защо го пита такива неща.

— А ти, Сюлейман, вярваш ли, че неговите синове Хасан и Хюсейн са лишени от наследството с неправда?

— Разбира се, че вярвам, Сеидуна.

— А ти, Ибн Тахир, вярваш ли, че Исмаил е седмият истински имам?

— Вярвам, Сеидуна.

— Също така вярваш, че Махди ще дойде като последния велик пророк на този свят и ще донесе правда и истина?

— И това вярвам, Сеидуна.

— А ти, Юсуф, вярваш ли, че на мене, като ваш предводител, е дадена власт от Аллах?

— Вярвам, Сеидуна.

Хасан застана съвсем близо до Ибн Тахир.

— Вярваш ли, Ибн Тахир, че ми е дадена власт да пусна в рая когото искам?

— Вярвам, Сеидуна.

Хасан се заслуша внимателно. Гласът на Ибн Тахир все още изразяваше непоклатима увереност.

— Юсуф! Дали твоята вяра е толкова твърда, че да се зарадваш, ако ти кажа: „Качи се на върха на кулата и се хвърли в пропастта, защото ще отидеш в рая.“?

Юсуф пребледня. Хасан едва забележимо се усмихна. Погледна към великите дай. И те се усмихваха.

След кратко колебание Юсуф отговори:

— Бих се зарадвал, Сеидуна.

— Ако сега, в този момент, ти кажа да се качиш на кулата и да се хвърлиш от нея? Юсуф, Юсуф! Виждам сърцето ти. Колко малка е твоята вяра! А ти, Сюлейман, ти би ли се зарадвал?

Сюлейман отговори с твърд глас:

— Наистина бих се радвал, Сеидуна.

— Ако ти наредя сега? Виж, и ти пребледня. Езикът ти е решителен, но доверието ти се клатушка. Лесно се вярва в думи, които не изискват никакви жертви от нас. Но там, където трябва да потвърдим вярата с живота си, там ни е трудно.

Погледна и към Ибн Тахир.

— А сега да видим и тебе, поете. Твърдо ли вярваш, че ми е предаден ключ от райските врата?

— Твърдо вярвам, Сеидуна, че имаш власт да изпратиш в рая когото сметнеш за достоен.

— А какво става с ключа? За него те питах?

Иbn Taxир събра смелост.

— Старая се да вярвам, но не знам какво е естеството на този ключ.

— Значи вярвате само в учението за Али и имамите? — възкликна Хасан. — А на нас ни трябват последователи, дето вярват във всичко, което учи нашето учение!

Настана тишина, която беше нетърпима за федаините. Коленете им трепереха от вълнение. Ледена пот покри челата им.

Хасан проговори със слаб глас:

— Значи ме имате за лъжец?

И trimата пребледняха.

— Не, Сеидуна. Вярваме ти за всичко, Сеидуна.

— А ако ви кажа, че наистина имам ключ от райските врата?

— Вярваме, Сеидуна.

— Виждам сърцата ви. Бихте искали да повярвате, но не можете. Защо е така, Иbn Taxир?

— Всичко знаеш и всичко виждаш, Сеидуна. Трудно се вярва в нещо, което е непонятно за разума ни. Волята иска, но разумът се бори.

— Искрен си и това ми харесва. Но какво ще стане, ако наистина те отведа в рая, за да го опиташ със собствените си ръце, с ушите, очите и устата си? Ще повярваш ли?

— Как бих могъл да се усъмня тогава, Сеидуна?

— Това ме радва. Сутринта се показвахте достойни в битката. Но познавам вашата слабост и сега ви извиках, за да ви направя твърди и непоколебими и във вашата вяра. Затова реших, че за тази нощ ще ви отворя вратите на рая.

Очите на момчетата се разшириха от неописуемо удивление. Изпитваха ужас и им се струваше, че не са чули добре.

— Защо ме гледате така? Не се ли радвате, че искам да ви наградя?

— Каза, че...

Иbn Taxир спря по средата на думата.

— Казах, че ще ви отворя рая, и ще го сторя. Готови ли сте?

Някаква невидима сила накара тримата да коленичат. С чело докоснаха пода пред Хасан и останаха така.

Хасан за миг погледна към приятелите си. Лицата им бяха мрачни и напрегнати.

— Станете — заповяда на федаините.

Те го послушаха. Хасан извади една свещ от полилея и освети с нея пространството зад повдигащия механизъм. В него бяха пригответи три легла, покрити с килими, стигащи до земята, и той заповяда:

— Легнете на леглата.

Подаде свещта на Абу Али, а на Бозорг Омид подаде канда с вино. Той взе от рафта една златна кутийка и я отвори. Пристъпи към федаините, които трепереха бледни в леглата.

— Пътят до рая е дълъг и труден. Ето малко храна и напитки, за да се подкрепите. Вземете ги от ръцете ми.

Отиде до всяко от момчетата и му подаде малко топче, което взе от златната кутия. Юсуф беше толкова уплашен, че не можеше да отвори уста. Сюлейман и Ибн Тахир се постараха да гълтнат топчето възможно най-бързо.

Отначало топчетата бяха приятно сладки на вкус. След това усетиха отвратителна горчивина. За да премине, Хасан им заповяда да пият вино и внимателно наблюдаваше ефекта.

Момчетата първо почувстваха действието на силното вино, на което не бяха свикнали. Всичко се завъртя пред очите им, та трябваше да полегнат. Юсуф на мига захърка като заклан вол. После се отпусна и се предаде на омайната дрямка.

При двамата му другари опиянението се бореше с трескавото любопитство. „Ами ако ни е дал отрова?“, помисли си Ибн Тахир. Но и той беше завладян от безбройните фантастични картини, които започнаха да се сменят като в луд сън. Беше омагьосан от тях и започна да ги следи с поглед.

Хасан видя плахите му, широко разтворени очи.

— Какво гледаш, Ибн Тахир?

Ибн Тахир не го чуваше. Зяпаше картините, които го дърпаха да ги последва, и накрая напълно се предаде.

Сюлейман сърдито се бореше с привиденията, които искаха да изкривят действителността. Само преди секунда виждаше тримата

командири да го наблюдават с напрегнати лица. И той отначало се уплаши, че Хасан му е дал отрова. Но след миг забрави тази мисъл. Вътрешната борба се уталожи, картините ставаха все по-мощни и накрая съвсем го завладяха.

Юсуф известно време стенеше и се мяташе. След това заспа дълбоко. Скоро след него заспаха и Сюлейман и Ибн Тахир. Хасан взе тънки черни покривала и ги хвърли отгоре им. Даде знак и шестимата се спуснаха на дъното на кулата.

Посрещнаха ги евнусите на Хасан. Той даде на стотник Али още няколко тихи наредждания. Негрите по двама хванаха леглата за дръжките и отнесоха момчетата в градините.

Командирите чакаха безмълвно да се върнат. Хасан ги попита:

— Всичко наред ли е?

— Всичко е наред, Сеидуна.

Хасан въздъхна дълбоко и каза:

— Да се качим в кулата. Това е гръцка трагедия. И благодарение на Аллах първото действие завърши.

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

До вечерта приготовленията в градините приключиха. Момичетата се разделиха както им нареди върховният господар. Мириям със своите момичета остана на средния остров. Евнусите закараха Фатима и Зулейха заедно с избраните от тях момичета в предназначените за тях градини. И трите градини бяха разделени от канали. По краишата ги обгръща Шахруд, която с бученето си заглушаваше гласовете и им пречеше да достигнат от едната до другата градина.

С помощта на момичетата евнусите опънаха върви около павилиона от дърво до дърво, на които окачиха лампите, изработени сутринта. Те имаха различни размери и форми и бяха изрисувани с различни фигури и шарки. Когато се смрачи, започнаха да ги палят. Околността оживя в съвсем нови цветове, форми и сенки. Момичетата гледаха промяната с удивление, разхождаха се по пътеките, а лицата и телата им светеха ту в един, ту в друг цвят. По тях играеха сенки, подобни на паяци. Сякаш всичко беше странно и неистинско — оживели картини от сънищата. Навсякъде отвъд кръга, осветен от лампите, цареше непрогледна тъма. Не се виждаха нито планините, нито замъкът, нито звездите.

Павилионите бяха обсипани с цветя. В средата на всеки ромолеше водопад, а пръските му блестяха като хиляди бисери. На ниски, позлатени масички чакаха ястия, поставени на сребърни и златни подноси. Печени птици, риби, искусно изработени сладкиши и цели купчини различни плодове — смокини, пъпеши, портокали, ябълки, праскови, грозде. До масите бяха поставени шест дълбоки стомни с вино, а до тях — съдове с мляко и мед.

След последната молитва Ади още един път закара Апама да провери градините. Тя огледа всичко най-подробно и даде последни указания. На Мириям, Фатима и Зулейха даде по две топчета за приспиване на гостите. Второто беше в случай че първото не стигаше. На тръгване каза:

— Не им давайте възможност да ви разпитват твърде много. Дръжте ги заети, но най-напред ги опийте. Защото Сеидуна е справедлив и строг.

Когато си тръгна, момичетата знаеха, че наближава решителният момент. Изпиха по чаша вино, за кураж.

При Фатима беше най-шумно. Момичетата потискаха трескавото си нетърпение с писъци и смях. Вълшебното осветление и виното свършиха своето. Когато бяха заедно, страхът ги напусна. Очакването на посетителите събуждаше сладко предчувствие от неизвестна авантюра.

— Името му е Сюлейман и Сеидуна каза, че е красив — обади се Лейла.

— Изглежда вече си му хвърлила око — пошегува се Сара.

— И го казваш ти, болната от страст.

— Нека оставим Халима да започне — предложи Ханум.

Халима се уплаши.

— Не, няма да съм аз.

— Не бой се, Халима — успокой я Фатима. — Аз отговарям за успеха и аз ще решавам коя какво ще прави.

— В коя от нас ще се влюби? — мислеше на глас Айша.

— Твоята хитрост няма да ти помогне много — подкачи я Сара.

— А на тебе черната ти плът още по-малко.

— Не се карайте — успокояваше ги Фатима. — Все едно е в коя ще се влюби. Ние сме на служба на Сеидуна и само това е нашият дълг, да изпълняваме неговите заповеди.

— Аз мисля, че ще се влюби в Зейнеб — каза Халима.

— Защо пък в Зейнеб? — ядоса се Сара.

— Защото има толкова красиви златни коси и толкова сини очи.

Зейнеб ѝ се усмихна.

— Мислите ли, че е по-красив от Сеидуна? — отново попита Халима.

— Вижте я малката! — засмя се Фатима. — Сега пък се влюбила в Сеидуна.

— Ами наистина е красив.

— Халима, поне тази вечер не бъди твърдоглава. Сеидуна не е за нас. Не бива да говориш така за него.

— Ама се влюби в Мириям.

— Ти да не си Мириям? — ядоса се Сара.

— Никога повече да не съм те чула да говориш така! — скара ѝ се и Фатима.

— С какво ли ще е облечен? — продължи да размишлява Айша.

— Облечен? Ще дойде гол.

Халима замахна с ръце:

— Аз няма да го погледна.

— Знаете ли какво — предложи Шехре. — Хайде да измислим стихове за него.

— Хайде! Фатима, опитай ти.

— Че още не сме го виждали.

— Фатима се страхува, че няма да бъде достатъчно красив — засмя се Сара.

— Сара, не ме ядосвай. Ще опитам. Например: Сюлейман, красивото момче, в рая то дойде.

— Това е смешно! — възклика Зейнеб. — Нали Сюлейман е герой, който е победил турците. По-добре започни така: Храбрият боец Сюлейман дойде в рая...

— Много поетично, няма що! — възрази Фатима. — Как само го измисли? Чуйте това:

Сюлейман, сивият сокол, пристигна в рая.

Видя красивата Халима, глава изгуби от омая.

— Не! Без мене в стиховете!

Халима беше ужасена.

— Глупаво дете! Разбери, това е само шега!

* * *

Момичетата при Зулейха бяха по-угрижени. Джада едва се държеше на краката си, а малката Фатима се сви в един ъгъл, където се чувствуше в безопасност. Асма разпитваше за глупави подробности, а

Ханафия и Зофана се караха за дреболии. Само Рокая и Хабиба се държаха.

Зулейха беше изпълнена с нетърпеливо очакване. Прие сериозно честта, която ѝ оказаха, като я определиха за главна. Мечтаеше как непознатият и красив Юсуф ще се влюби точно в нея, а другите няма и да забележи. Сред толкова момичета точно тя ще бъде избраната. Пък и го заслужава — не е ли тя най-красивата, най-буйната?

Когато изпи чаша вино, се разнежи още повече. Взе арфата и започна да подръпва струните. В мечтите си се виждаше обичана и желана, струваше ѝ се, че е неустоима, и без да съзнава, вече се влюби в непознатия, когото очакваха.

* * *

Около Мириям, независимо от разкоша, беше пусто и мрачно. Момичетата в нейния павилион бяха най-страхливите и несамостоятелни. Търсеха опора в нея и им се искаше да ги притисне в обятията си. Но в мислите си тя беше далече от тях.

Не очакваше мисълта, че Хасан не я обича, да я засегне толкова силно. Може би дори не това беше истинската причина за нейната болка. Най-болезнена беше мисълта, че тя е просто средство за Хасан, инструмент за постигането на някаква цел, която няма никаква връзка с любовта. Спокойно и без предразсъдъци я беше отстъпил на друг за една нощ.

Тя познаваше мъжете. Мойсей, нейният съпруг, беше отвратителен старец. Не беше мислила за това, но сега ѝ стана ясно, че по-скоро би умрял, отколкото да позволи друг да я докосне. Мохамед, нейният любим, рискува живота си, за да я намери, и го изгуби заради нея. Когато по-късно я продадоха в Басра, живееше със съзнанието, че който и да я купи, дори като робиня, няма да я отстъпи на другого. Тази самоувереност не я напусна и когато стана собственост на Хасан. Днешното му решение я унизи безкрайно.

Ако можеше, щеше да се разплаче. Но в очите ѝ като че ли вече нямаше сълзи. Дали мразеше Хасан? Чувствата ѝ бяха странно объркани. Отначало ѝ се струваше, че няма друг изход, освен да се хвърли в Шахруд. След това реши да си отмъсти. Но и това чувство

избледня и отстъпи пред дълбоката тъга. Колкото повече размишляваше, толкова по-ясно ѝ ставаше, че Хасан действаше напълно последователно. Неговите възгледи, пълни с отрицание на всичко, което тълпите смятала за свято и непоклатимо, съмнението му в правилността на всяко знание и учение, абсолютната свобода на мислите и действията му — нима именно това не я беше очаровало безброй пъти? Ала това бяха просто думи. Самата тя беше твърде слаба, за да се осмели да изпълни желанията си. Затова дори не беше мислила, че той е толкова силен.

Сега започна да разбира и тази му страна. По някакъв начин все пак държеше на нея, вероятно дори я обичаше. Усещаше, че трябва да го уважава. За него познанието на ума беше равносилно на заповед да го превъплъти в действие, нещата, към които го водеше разумът, го задължаваха. Колко пъти сериозно му твърдеше, че вече не е способна да обича някого, че не може да вярва в нищо и че дори не признава никакви общоприети правила. Преструваше се, че е свободна от всички предразсъдъци. Нима с последното си решение не ѝ показваше, че ѝ вярва и че я цени?

Вече нищо не ѝ беше ясно. Колкото и да обмисляше и да опитва да разбере нещата, в дъното оставаше болката и съзнанието, че за Хасан беше само предмет, който той движи както налагат нуждите му.

Скришно се опиваше с вино, като изпразваше чаша след чаша. Но ѝ се струваше, че изтрезнява все повече. Изведнъж си спомни, че всъщност очаква някого. Странно. През цялото време не беше помислила за Ибн Тахир. Хасан ѝ каза, че е извънредно прозорлив и че е поет. Усети нещо необикновено, сякаш я погали невидимо крило. Стресна се и усети близостта на съдбата. След това взе арфата и прокара пръсти по струните. Звукът беше тъжен и пълен с желание.

— Колко е красива тази вечер — прошепна Сафия и посочи с очи към Мириям.

— Когато Ибн Тахир я види, веднага ще се влюби в нея — добави Хадиджа.

— Колко красиво ще бъде! — зарадва се Сафия. — Ще напишат стих за тях.

— Ще ти бъде ли драго, ако се влюби в нея?

— И още как.

* * *

Великите дай мълчешком последваха Хасан на върха на кулата. Когато излязоха на терасата, забелязаха съмтна светлина на мястото, където се намираха градините. Заедно с Хасан се приближиха до стената и погледнаха надолу.

Трите павилиона се къпеха в море от светлина. Бяха осветени и отвън, и отвътре. През стъклените стени се виждаше всичко, което ставаше вътре, в безкрайно у мален вид.

— Майстор си, нямаш равен! — възклика Абу Али. — Бих казал, че си се заклел да ни показваш изненада след изненада.

— Истинска приказка от „Хиляда и една нощ“ — промърмори Бозорг Омид. — Пред такива способности всички трябва да замълкнат.

— Чакайте, не бързайте да ме хвалите — засмя се Хасан. — Момчетата долу очевидно спят, така че завесата още не е вдигната. Само когато това стане, ще видим дали работата има смисъл.

Показа им разположението на градините и в кой павилион кой от тримата се намира.

— За мене е напълно неразбираемо откъде ти е дошъл наум този план. Не мога да си го обясня по друг начин, освен че те е вдъхновил някой дух. Но не Аллах!

— Наистина не беше Аллах — засмя се Хасан. — Това беше нашият стар приятел Омар Хаям.

След това им разказа как преди двайсет години го посетил в Нишапур и как той, без да иска, му дал идеята за този опит.

Абу Али възклика учудено:

— Оттогава таиш този план в себе си? И не си се побъркал? В името на мъченика Али аз не бих издържал и месец, ако измисля нещо толкова велико. Бих се хвърлил с всички сили да го осъществя и нямаше да се успокоя, докато не сполуча или не се проваля.

— Реших да направя всичко по човешките си сили, за да избегна провала. Такива мисли растат и се развиват в човешката душа като дете в тялото на майката. Отначало са безпомощни, без ясна форма, само пораждат страстно желание, което кара човек да продължава, да не се отказва. Притежават огромна сила. Постепенно те изпълват и съвсем те завладяват, така че не мислиш за нищо друго, освен как

чудният зародиши да види бял свят. С такива мисли в себе си човек наистина прилича на луд. И не пита дали е добро, или не, дали е правилно, или не. Действа по невидими заповеди и знае, че е само средство, че е във властта на по-силни от него. Все едно му е дали тази власт е от небето, или от пъкъла!

— И през всичките тези двайсет години поне веднъж не си опитал да осъществиш този план? Не си посмял дори да го споделиши с някого?

Абу Али не можеше да проумее.

— Ако бях споделил плана си с тебе или с някой друг от моите приятели, щяхте да ме помислите за смешник или за луд. Но не мога да излъжа, че в нетърпението си никога не съм опитвал да го осъществя. По-точно, да го осъществя преди времето му. Защото постепенно разбирах, че пречките по пътя ме предпазваха от непоправими грешки. За първи път опитах да осъществя идеята си малко след като ми я даде Омар Хаям. Той ме посъветва да направя като него — да се обърна към великия везир и да поискам да изпълни обещанието, което си дадохме на младини, и да ми помогне да се издигна. Низам ал Мулк ме посрещна по-добре, отколкото очаквах. Препоръча ме на султана като свой приятел и така бях приет в двореца. Можете да си представите, че бях по-забавен от великия везир. Бързо спечелих благоволението на султана и той започна да ме отличава пред другите. Това, разбира се, беше вода в моята воденица. Чаках възможност да измоля от султана да ми даде командването над войските при някой боен поход. Но все още бях достатъчно простодушен и не разбирах злобната завист, която моите успехи будят у някогашния ми съученик. Струваше ми се съвсем естествено да се съревноваваме помежду си, но той го приемаше като голямо унижение. Това се прояви, когато султанът поиска да има сметка за всичките приходи и разходи в огромната си империя. Попита Низам ал Мулк за колко време ще успее да събере нужните сведения. „За да изпълня тази заповед, са ми нужни най-малко две-три години“, отговори той. „Две години? — възкликах аз. — На мене са ми достатъчни четирийсет дни и ще имаш най-точния списък в цялата държава. Само ми дай на разположение твоите чиновници.“ Съученикът ми пребледня и без дума напусна стаята. Султанът прие предложението ми, а аз бях радостен, че ще мога да покажа на какво съм способен. Впрегнах на работа всичките си доверени хора в

империята и с тяхна помощ и с помощта на чиновниците на султана наистина за четирийсет дни събрах сведения за всички приходи и разходи в държавата. Когато изтече определеният срок, влязох със записките си при султана, но едва бях прехвърлил няколко страници, когато видях, че някой ми е пъхнал погрешни списъци. Започнах да мънкам, опитах се да попълня липсите по спомен. Но султанът видя смущението ми. Ядоса се и устните му затрепериха от гняв. Тогава великият везир му каза: „Мъдрите хора са изчислили, че за изпълнението на тази работа им трябват най-малко две години. Как тогава един смешник да отговори на този въпрос по друг начин освен с объркано бъrbорене?“. Усещах, че в сърцето си злорадстваше. Знаех, че той ми е погодил този номер. Но със султана шега не биваше. Опозорен, трябваше да напусна двора и да тръгна за Египет. В очите му бях безср amen шут. Оттогава великият везир трепери от отмъщението ми и прави всичко, за да ме унищожи. Така се провали първата възможност да осъществя замисъла си. Но не съжалявам. Защото щеше да е преждевременно раждане...

— Вече съм слушал за сблъсъка ти с великия везир — каза Абу Али. — Но нещата веднага придобиват друг облик, щом човек ги опознае отвътре. Сега разбирам защо Низам ал Мулк толкова силно мрази исмаилизма.

— В Египет попаднах на още по-благоприятни условия. Халиф Мустансир Билах изпрати Бадр ал Джамали, началника на личната си стража, да ме посрещне на границата. В Кайро ме приеха с най-висши почести като мъченик за алианското дело. Скоро се запознах с положението там. Около двамата синове на халифа се бяха образували две партии, всяка от които искаше нейният човек да бъде избран за престолонаследник. По-големият, Низар, беше слабак като самия халиф. Законът беше на негова страна. Затова бързо взех него, както и самия халиф, под опеката си. Но не бях взел предвид решителността на Бадр ал Джамали. Той подкрепяше по-малкия, ал Мустаали. Когато видя, че започвам да надделявам, нареди да ме хванат. Халифът се уплаши. Аз бързо разбрах, че вече няма място за шаги. Изоставих мечтите си за велики дела в Египет и позволих да ме качат на франкски кораб. На този кораб най-накрая се реши съдбата ми. По-точно, на сред морето забелязах, че не плаваме към Сирия, както ми беше обещал Бадр ал Джамали, а на запад, покрай африканския бряг. Чувствах, че

всичко ще бъде изгубено, ако ме оставят някъде при Кайруан. Вдигна се буря, каквото обикновено бушуват в тази част на морето. Халифът ми беше дал скришом няколко кесии с жълтици, затова предложих една на капитана, за да ме свали на сирийския бряг. Щеше да има и добро оправдание — че бурята го е отклонила в тази посока. Златото го подмами, а времето ставаше все по-лошо. Пътниците, почти само франки, се отчаяха. Молеха се на глас за душите си. А аз, доволен, че толкова добре изпълних плана си, седях в един ъгъл и дъвчех фурми. Те се учудваха на спокойствието ми, защото не знаеха, че сме завили в друга посока. На въпросите им отговорих, че Аллах ми е съобщил, че ще спрем на сирийския бряг и че по пътя нищо лошо няма да ни се случи. Когато думите ми се сбъднаха, бързо решиха, че съм велик пророк. Всички искаха да станат мои последователи. От този необикновен успех ме обзе ужас. Нагледно видях каква сила има вярата и колко лесно е да я събудиш у хората. Само трябва да знаеш малко повече от онези, дето ти вярват. След това чудесата се правят лесно. А вярващите са плодородна почва, от която израства прекрасното цвете на вярата. Изведнъж всичко ми беше ясно. За да изпълня плана си, ми трябваше, както на Архимед да повдигне земята, само една опорна точка. Никакви почести, никакво влияние върху управниците на този свят! Само един укрепен замък и средства, за да го преустрои според замисъла си. Тогава да треперят великите везири и силните на деня по всички краища на света!

Очите на Хасан заблестяха необичайно и заплашително. Абу Али имаше чувството, че стои до опасен звяр, който всеки миг може да подивее.

— Вече имаш тази опорна точка — каза някак смилено макар и с леко недоверие.

— Да — отговори Хасан. Отдалечи се от стените и се излегна на възглавниците. Покани и приятелите си. Чакаха ги парчета студено печено месо и пълни стомни с вино.

— Не бих се поколебал да измамя врага си. Но приятел не искам да мамя — изведнъж проговори Бозорг Омид, който през цялото време беше слушал мълчаливо.

— Ако добре разбрах, Ибн Сабах — продължи той, — силата на нашето учение трябва да се изгради върху сляпата вяра на федаините, нашите най-добри и най-предани последователи. Това заслепение

трябва да им предадем ние, и то след най-точни сметки и с пълно съзнание. За да постигнем това, трябва да си послужим с нечувана измама. Твойт замисъл наистина е велик, но средствата за неговото постигане са живи хора, наши приятели.

Иbn Хасан очевидно очакваше такъв въпрос, затова спокойно отговори:

— Всъщност силата на всяка власт е в заслепените ѝ последователи. Познанието е достъпно на людете в различна степен. Който иска да ги води, трябва да се съобразява с това. Тълпите търсели от пророците чудеса. Те трябвало да ги извършват, за да запазят авторитета си. Колкото по-нико е съзнанието, толкова по-голяма е пламенността. Затова деля човечеството на две много различни части. На една шепа такива, които знаят как стоят нещата в действителност, и на огромни тълпи, които не знаят. Първите са призвани да водят, а вторите — да бъдат водени. Първите са като родители, а вторите като деца. Първите знаят, че истината е непознаваема, а вторите протягат ръце към нея. Какво друго остава на първите, освен да захранват вторите с приказки и измислици? Какво друго, освен лъжи и измама! И въпреки това те са водени от милост. Ако слепотата и измамата са неизбежни, за да водиш масите към никаква цел, която ти виждаш, а те не разбират, защо да не построим от това заслепение съзнателно тяло? Ще ви дам за пример гръцкия философ Емпедокъл, който приживе бил почитан от учениците си като бог. Когато усетил, че идва сетният му час, се качил на върха на вулкан и скочил в гърлото му. Преди това обаче бил казал, че ще бъде посрещнат жив на небесата. Но по случайност на ръба на вулкана останал сандалът му, който го издал. Да не беше тази дребна подробност, светът и днес сигурно щеше да вярва, че е отишъл жив на онъ свят. Ако се замислим внимателно, той не би могъл да стори всичко това от користолюбие. Защото какви ползи би могъл да получи от туй, че след смъртта му учениците му ще вярват в неговото възнесение? По-скоро си мисля, че бил толкова добронамерен, та не искал да разруши вратата на последователите в своето безсмъртие. Усещал, че искат от него лъжи, и не желаел да ги разочарова.

— Такава лъжа наистина е безобидна — след размисъл отвърна Бозорг Омид, — но измамата, която готвиш на федаините, е на живот и смърт.

— Бях ви обещал, че ще ви дам философско обяснение за своя план — продължи Хасан. — Затова нека сме наясно какво точно се върши в градините. Да разчленим това предвидено събитие на съставните му части. Имаме трима младежи, които може би ще повярват, че сме им отключили вратата на рая. Ако наистина са убедени в това, какво ще им се случи? Разбирайте ли, приятели? Блаженство, каквото смъртен не е изпитвал.

— Но колко горчиво биха се излъгали — засмя се Абу Али. — А именно това най-добре знаем ние тримата.

— Засяга ли ги тях ние какво знаем? — отвърна Хасан. — Нима ти знаеш какво ще стане утре с теб? Знам ли аз какво ми готови съдбата? Знае ли Бозорг Омид кога ще умре? Въпреки това тия неща вече от хиляди години са решени в устройството на вселената. Протагор е казал, че човек е мярката за всичко съществуващо. Онова, което осъзнава, съществува, а онова, което не осъзнава, не съществува. Тримата там долу с цялата си душа и тяло, с всичките си сетива, ще усетят и познаят рая. Значи, за тях раят съществува. Ти, Бозорг Омид, се ужаси от измамата, с която примамих федаините. При това забравяш, че ние самите всеки ден сме жертви на измамата на нашите сетива. В това отношение аз с нищо не бих бил по-лош от онова въображаемо същество над нас, което ни е създало, както твърдят различните вери. А това, че сме надарени с лъжливи сетива, е разбрал още Демокрит. За него нямало нито цветове, нито звуци, нито сладост, нито горчивина, нито студ, нито топлина, а само атоми и пространство. А Емпедокъл познал, че цялото ни знание идва от сетивата. В тях няма нищо, което го няма и в нашите мисли. Значи, ако сетивата ни лъжат, как може да е правилно познанието ни, че се основава на тях? Погледнете евнусите в градините. Поверихме им да пазят най-красивите момичета. Имат същите очи като нас, същите уши и същите сетива. И въпреки това! Малък разрез на тялото им е достатъчен, за да се промени изцяло представата им за света. Какво е за тях омайващият мирис на плътта на младо момиче? Отвратително изпарение на потна кожа. А допирът на твърди женски гърди? Неприятно чувство от досега с месестата част на чуждо тяло. А тайната път към върха на човешката страсть? Мръсна тръба за нечистотии. Виждате колко недостоверни са нашите сетива. Слепият не се вълнува от красивите цветя в градината. Глухият е безчувствен към песента на славея.

Евнусите не трепват пред прелестта на девойката, а глупакът си свирука пред цялата мъдрост на света.

Абу Али и Бозорг Омид неволно се засмяха. Струваше им се, че Хасан ги беше хванал за ръце и ги водеше по стръмно, криволично стълбище към тъмна и дълбока пропаст, в която самите те не смееха да погледнат. Усещаха, че отдавна беше премислил всичко, което им разказа.

Хасан продължи:

— Ако някой като мене е разбрал, че не може да се опре на нищо, което вижда и усеща около себе си, ако осъзнава, че е заобиколен от неизвестности и неясноти и постоянно е жертва на измами, той спира да чувства всяка от тях като нещо, насочено против себе си, и ги възприема като неминуема част от живота, с която все някога трябва да се примери. Измамата като един от елементите на живота, като стихия, която не е враждебна към нас, като един от начините да продължим да съществуваме изобщо за мене е единствената възможност за онези, които са постигнали някакво повисше познание. На Хераклит вселената му се струвала като сметище, натрупано без план, което времето подрежда. Времето е подобно на дете, което си играе с шарени камъчета, подрежда ги, а после отново разрушава подреденото. Колко възвишена картина! Времето е като владетел, като художник. На тяхната съзидателна страсть е подобна безсмислената воля, която управлява световете. Извиква ги в съществуване и отново ги хвърля в нищото. Но докато ги има, са неповторими и заключени в себе си, подчиняват се на собствените си строги закономерности. И ние сме в такъв свят. Подчиняваме се на законите, които управляват в него. Част от него сме и не можем да го напуснем. В този свят заблудата и измамата са важни.

— Милостиви Аллах — възклика Абу Али. — Да не би и ти, Хасане, да си създал свят със собствени закони. Създал си свой свят, шарен, странен и страшен. Аламут е твое дело, Ибн Сабах.

Абу Али се засмя и това накара и Хасан да се усмихне. Бозорг Омид гледаше господаря си, слушаше, размишляваше и се удивляваше. Беше се озовал в съвсем непознати и чужди води.

— В твоята шега, Абу Али, се съдържа голяма истина — продължи Хасан със старата си усмивка. — Още долу ви казах, че съм влизал в работилницата на самия създал и погледнах под пръстите

му. Може би от милост е скрил нашето бъдеще и деня на смъртта ни. Същото правим и ние. Къде е написано, че и нашият живот на този свят не е измама? Дали нещо е истина, или нашето въображение само решава съзнанието ни. Ако след като се събудят, федайните мислят, че са били в рая, значи са били в рая! Защото между истинския и неистинския рай няма разлика сама по себе си. Ако знаеш, че си бил някъде, значи наистина си бил там! Нима техните сладости, наслади и радости не са същите както в истинските небеса? Епикур мъдро е казал, че избягването на страданието и болката и търсенето на наслади и лично удобство са единствената цел на човешкия живот. Тогава кой ще има по-голямо щастие от нашите федаини, които изпратихме в рая? Наистина! Какво ли не бих дал да можех да съм на тяхно място! Да мога веднъж да се насладя на мисълта, че се радвам на райските блаженства!

— Какъв софист! — възклика Абу Али. — Сложи ме на колелото за мъчения и ме уговаряй, както сега убеждаваш двама ни, че така ми е по-добре, отколкото да си лежа на меките възглавници. Кълна се в брадата Исмаилова, сигурно щях да се смея от блаженство.

Хасан и Бозорг Омид се засмяха.

— Време е да видим какво правят нашите герои — предложи Хасан, след което тримата станаха и се приближиха до стените.

— Все още всичко е спокойно — продължи Бозорг Омид. — Да се върнем към разговора ни. Ти қазваш, Ибн Сабах, че искаш поне веднъж и ти да си помислиш, че си бил в рая. А какво по-особено ще се случи на федайните, дори да си го помислят? Ще ядат ястия, които и иначе могат да ядат, ще се наслаждават на девойки, каквито има хиляди под сълнцето.

— Не! — отговори Хасан. — За простия смъртен не е все едно дали е гост в царския дворец, или в обикновен сарай, дори и на двете места да му поднесат еднакво ястие. По същия начин прави разлика между царска дъщеря и овчарка, дори да си приличат по външен вид. Защото насладите ни не зависят само от телесните сетива, а са сложни неща и се влияят от най-различни неща. Момичето, което виждаш като хурия с възвръщаща се невинност, ще ти даде по-други радости от момичето, което си купил като робиня.

— С това ми напомни нещо — намеси се Абу Али. — В Корана е записано, че райските момичета никога няма да изгубят невинността

си. Помисли ли за това? Гледай тази дреболия да не съсипе целия ти план!

Хасан се засмя:

— Там долу няма много невинност — отговори той, — нито пък напразно съм довел Апама от Кабул. Какво мислите, че тя случайно се слави като най-добрата любовница от Кабул до Самарканд? Казвам ви, че и след десетима любовника беше пак като шестнайсетгодишна девойка. По-точно, владееше една любовна тайна, която, щом я научиш, ти се струва съвсем пристрастна. Но ако не я знаеш, ще повярваш в постоянно възобновяващата се невинност. Това средство е смес от минерали, която, ако се използва правилно, свива кожата и може всекиго да заблуди.

— Ако наистина си помислил и за това, си жив шейтан — засмя се Абу Али.

— Гледайте! Един от федаините се събуди! — възклика Бозорг Омид. И тримата видяха през стъклена стена как момичетата наобиколиха момчето, което очевидно нещо им разказваше.

— Това е Сюлейман — каза Хасан и неволно сниши глас, сякаш се боеше, че в градините ще го чуят. — Той е първият смъртен, който никога се е събудил в рая.

* * *

Когато евнусите донесоха Сюлейман в павилиона, около Фатима настана гробна тишина. Без думи го хванаха за краката и раменете и го метнаха на възглавниците. След това също толкова безшумно отнесоха празната носилка.

Момичетата едва смееха да дишат. Зяпаха тялото, покрито с черна покривка. Зейнеб прошепна на Фатима да отвие спящия гост. Фатима приближи на пръсти, наведе се и съмкна покривалото. Застана като вкаменена. Колкото и да се надяваше, не си представяше, че Сюлейман ще е толкова красив. Бузите му бяха розови като на момиче, едва покрити с лек мъх. Червените му устни бяха полуотворени като череши, а между тях проблясваше ред бисерни зъби. Имаше гъсти и дълги мигли, които хвърляха дълги сенки върху бузите му. Лежеше на

една страна — едната му ръка беше под тялото, а с другата беше обгърнал възглавницата.

— Харесва ли ти, Халима? — тихо попита Ханум.

— Ни най-малко.

— Внимавайте, ще го изядете с очи.

Сара тихичко се закиска.

— Ти вече щеше да си го изяла, ако можеше — подразни я Зейнеб.

— Я, кой се намери да ме поучава!

Фатима взе арфата и тихичко засвири. Като видя, че Сюлейман продължава да спи, събра смелост и запя с половин глас.

— Говорете спокойно, като че ли сте сами — каза Фатима. — Сигурно още дълго ще чакаме да се събуди.

Когато заприказваха високо, момичетата възвърнаха смелостта си. Започнаха да се смеят, закачат и присмиват една на друга.

Изведнъж Сюлейман стана неспокоен.

— Вижте, събужда се! — възклика Зейнеб.

Халима закри очи с ръце.

— Не, само сънува — въздъхна Сара.

Халима погледна отново.

— Да не ми създаваш неприятности — предупреди я Фатима.

В този миг Сюлейман се привдигна на ръце, за миг отвори очи и отново ги затвори. Пак ги отвори широко и се вторачи в уплашените и любопитни лица на момичетата. След това тръсна глава, промърмори нещо и легна.

— Сигурно мисли, че сънува — прошепна Айша.

— Приближи се до него, Фатима, и го помилвай — предложи Зейнеб. — Може би това ще го разсъни.

Фатима тихо приседна на възглавниците до него. Поколеба се няколко секунди и съвсем леко го погали по бузата.

Сюлейман се сепна. Обърна се и ръката му удари в бедрото на Фатима. Това я попари все едно беше огън. Затаи дъх и се ослуша, изгаряща от трескаво любопитство.

Сюлейман отново се привдигна до кръста. Насила отвори очи и се загледа във Фатима, която трепереше пред него. Без да продума, я прегърна и придърпа към себе си. Също така безсъзнателно и тъпо започна да я целува.

Фатима не знаеше какво точно се случва. И някак отсъстващо попита:

— Обичаш ли ме, Сюлейман?

Той беше наведен над нея. Погледна я право в очите и промърмори:

— Бягай, бягай! Красива си, но знам, че това е само сън. Проклятие, и те са покварени.

Фатима се дръпна и се освободи от унеса си. Срамежливо погледна другите момичета. Изведнъж си спомни за задълженията си. Представи си страшното наказание, което обеща върховният господар, ако опитът не успее. Отблъсна Сюлейман от себе си и му каза сърдито:

— Не те ли е срам, Сюлейман? В рая си, а проклинаш!

— В рая?

Сюлейман потърка очи и се огледа. Зениците му се разшириха от удивление.

— Какво, какво е това? — запелтечи той. Започна да опипва около себе си, хвана се за възглавницата и плахо докосна Фатима.

След това стана. Загледа се в шумния водоскоц, приближи се до басейна и потопи ръка в него.

— О, свети небеса! — прошепна. — Наистина съм в рая!

Момичетата го наблюдаваха, уплашени и с притаен дъх. Ако разбере? Ще им отсекат главите. Ще могат ли цяла вечер да го държат в заблуждение?

Фатима първа се окопити:

— Дълъг път имаш зад себе си. Жаден ли си?

— О, жаден съм — прошепна той.

Даде знак и Сара донесе купа със студено мляко. Сюлейман го взе от ръцете ѝ и жадно го изпи.

— Като новороден съм — каза той и на лицето му се появи усмивка.

— Хайде, ще те изкъпем — каза Фатима.

— Добре, но гледайте настрани.

Послушаха го, а Сара и Зейнеб се закискаха.

— Защо се смеете? — попита ги с недоверие.

— Такъв е редът тук!

Той се потопи във водата.

— Колко приятно топла е.

Зашеметението го напускаше. Все още се чудеше, но някак започна да свиква.

— Дайте ми кърпа! — каза с висок глас.

Веднага я получи.

— Бих искал да ви видя и вие да се къпете.

Фатима намигна. Момичетата развиха воалите, с които бяха увити, и се потопиха във водата. Халима се скри, но Сара я дръпна в басейна. Започнаха да се пръскат, а павилионът се изпълни с писъци и смях.

Сюлейман се наметна с една мантия и легна на възглавниците.

— Тук наистина е весело — каза със смях.

Усети слабост и страшен глад. С гладни очи погледна приготвените ястия, които чакаха на масичките в ъгъла. Фатима се загърна и се приближи.

— Гладен ли си, Сюлейман? — попита го с ангелска любезност.

— И още как.

Бързо му донесоха. Нахвърли се на ястията като изгладнял вълк. Силата му видимо се възвръщаше.

— Налейте му вино — прошепна Фатима.

Пиеше на големи гълтки. Гледаше красавиците, които го обслужваха. Плътта им прозираше през воалите. Погледът му се замая от страст.

— Всичко това мое ли е? — попита той.

За да провери, хвана Айша за ръката и я дръпна към себе си. Тя не се съпротивляваше. След това Лейла сама се притисна о него.

— Опийте го, замайте го — Фатима продължаваше да дава нареддания шепнешком.

Виното постепенно го удари в главата.

— В името на брадата на мъченика Али! — извика той. — Сеидуна говореше истината. Действително му е даден ключ от райските порти.

Прегръщаше и целуваше всички подред.

— Да не съм умрял? — попита изведнъж загрижено.

— Не бой се — утеши го Фатима. — Утре ще бъдеш в Аламут на служба при Сеидуна.

— Познавате ли го?

— Нали сме в рая!

— Значи знаете, че сутринта размазахме еретиците?

— Разбира се, че знаем. Ти си преследвал турците, а Ибн Тахир изтръгнал знамето на врага.

— Аллах е велик! Ако разкажа това на Наим или Обейда, ще ми се изсмеят в лицето.

— Толкова ли е слаба вярата им?

— Кълна се в брадата на пророка, че и аз не бих повярвал, ако те ми разкажат нещо подобно. А къде са Ибн Тахир и Юсуф?

— Също в рая, както теб. На онзи свят ще бъдете пак заедно и ще си разказвате какво сте видели и преживели.

— Наистина, Аллах е свидетел, чудни неща се случват на почените мюсюлмани.

Приятно опиянен, той започна да разказва за Аламут, за учителите и другарите си, както и за битката с турците.

Момичетата насядаха около него и предано го слушаха. Беше първият, чиято мъжественост усетиха в тези градини, при това какъв младеж! Всички до една се влюбиха в него.

Фатима седна на арфата, започна да свири и да пее тихо. От време на време хвърляше влюбени погледи към Сюлейман.

— Фатима измисля песен — прошепна Ханум.

Халима се криеше зад нея. С пръсти се държеше за раменете ѝ и от време на време поглеждаше към Сюлейман. Много го харесваше. Неговият самоуверен разказ, простосърденчият му, весел смях, смелостта му — всичко беше очарователно. Сама на себе си се ядосваше, но се чувстваше много глупаво.

Докато Сюлейман разказваше, от време на време хващаше възхитения ѝ поглед. Освен него и пръстите на раменете на Ханум не видя нищо друго. Стори му се, че не я беше докоснал. По име знаеше само Фатима, Сара, Зейнеб, Айша и Лейла.

— Коя е тази малката, дето се крие зад гърба ти? — попита той Ханум.

— Халима.

Всички се засмяха. Сюлейман объркано се огледа. Големите очи и пръстите изведнъж изчезнаха зад Ханум.

— Ела по-близо, Халима — каза той. — Даже не можах да те видя.

Ханум, Шехре и другите я грабнаха и я бутнаха към Сюлейман. Тя трескаво се хвана за килима и възглавниците и дръпна всичко със себе си.

— Тази малката винаги ли е толкова плашлива?

— Винаги. Дори от гущери и змии се страхува.

— От мене няма да се страхуваш, нали? Нали не си турчин или някакъв еретик? Само те се плашат от мен.

Той понечи да я целуне, но тя се измъкна нескопосано и провеси нос.

— Какво значи това? — учуди се той.

Фатима започна да тропа въгъла, а Халима изведнъж обви ръце около врата му и скри глава на гърдите му.

— Не мога да ги понасям до себе си — прошепна тя.

— Отидете при Фатима — заповядда той на момичетата.

„Колко прекрасна и странна е“, помисли Сюлейман. Ръцете ѝ го обгръщаха все по-здраво, а лицето ѝ беше горещо като нажежено желязо.

— О, Аллах, колко е сладка — прошепна и я стисна в прегръдките си. В това време Сара му предложи вино. Докато пиеше, Зейнеб бързо смени възглавниците.

— Никоя друга не е толкова сладка и мила — промърмори Сюлейман.

Халима се сви въгъла, заби лице във възглавниците и веднага заспа. Фатима се покашля.

— Ще изпее песен за тази вечер — каза с очарователна усмивка, от която на бузите ѝ се появиха трапчинки.

— Прекрасно — зарадва се Сюлейман. Излегна се на възглавниците и подпра глава с ръце.

— Слушайте!

Фатима започна да пее в съпровод на арфата:

*Сюлейман, сивият сокол
Попадна в рая ненадейно
Видя красавицата Фатима
Не попита откъде е.*

*Нежно се уви около нея
Като лебед бял.
Каквото имаше, тя даде му в дар.
Той беше неин господар.*

*Красивата Айша дойде,
Немирна и неукротима,
От Фатима мъжса отне,
Само за себе си да го има.*

*И Лейла я боли сърцето:
Ах, тъй красив е Сюлейман,
До него близо се прокрадва —
„На мен е само обещан“.*

*Едва Тюркян това видя
Към него хвърли се със сила
Защо е толкоз запленена,
Дали вино вълшебно е изпила.*

*А вече друга се гласи
Сърцето му да заплени,
Красива като райски цветя
Е Сара, черна кат маслина.*

*С очите черни го изпива
И с тъмна плът го съблазнява.
Но и Зейнеб ще го зарадва
С очите сини без усилие.*

*Аллах даде на Халима тънък стан,
Дари я с дълги, тънки нозе.
Вместо в хaremа на султана,
Като хурия тя взе юнашкото сърце.*

*Ханум и Шехре тъй също
Към него протягат ръце*

*Едната го по устните целува,
На друга в ската той полага лице.*

*A през туй време Фатима
Не спира струните да гали.
Неверния любим тя гледа
И сълзите прегъльща, дави.*

*Сюлейман към Фатима пристъпва,
Красив и силен герой,
В очите я целува страсно
Отново мила му е тя.*

*Тогава в кръг около него
Момичетата всички се извиват
Запяват гласно, да се чуе,
През девет планини в десета.*

*Раят не беше рай, додето
Не влезе в него този пехливан.
Да викнем, да се чуе надалече
Какъв юнак е Сюлейман!*

Писъци, смях и шумно одобрение последваха песента на Фатима. Момичетата дръпнаха Сюлейман в средата и започнаха да се въртят около него, като възклициаха и вдигаха наздравици в негова чест. Той едва успя да се отскубне от тях. Отиде до Фатима и я прегърна.

— Прекрасна песен! — засмя се. — Трябва да ми я напишеш. Само тогава ще мълкнат Наим и Обейда.

— Не можеш да вземеш нищо от рая — възрази Фатима. — Научи я наизуст.

Най-сетне шумът събуди Халима. Тя се огледа учудено и попита:

— Какво е станало?

— Фатима измисли песен — отговори Сара. — Но и тебе те има в нея.

— Тогава сигурно е много глупава.
Сгуши се сред възглавниците и опита да заспи отново.
Но Сюлейман я забеляза. Приближи се до нея и я дръпна за рамото.

— Как така спиш, когато имаш гости?

Седна до нея, а тя се гушна в него. Сюлейман почвства приятния й топъл дъх и скоро се унесе.

— Колко са мили — каза Айша.

— Да ги оставим да се наспят.

Фатима извика Зейнеб.

— Да измислим песен за тях — предложи тихо.

Другите момичета все повече се опиваха от виното и ставаха все по-весели. Танцуваха, скачаха в басейна, шегуваха се и се смееха.

Песента беше готова и Фатима заповяда на момичетата да събудят Халима и Сюлейман. Те отвориха очи едновременно, погледнаха се и се засмяха.

— Ех, сега да ме види Юсуф!

Сюлейман беше безмерно щастлив. Момичетата му предложиха вино. Той отказа чашата и започна да пие от делвата.

— Никой султан не е живял толкова добре!

— Слушайте, Фатима и Зейнеб ще ви изпят песен.

Сюлейман се облегна на възглавниците и дръпна Халима до себе си.

Фатима и Зейнеб запяха:

*Халима, хурия във рая
Е като пораснало дете,
Под вежди гледа тя сърдито,
Ако момчето някоя ѝ вземе.*

*От гущери и змии бяга
И казва тя от страх това,
Че Аллах ги е направил,
За да ядат те малките деца.*

Често хвърляше скриини погледи

*Към смешните евнуси,
И нощем в леглото си казваше,
Ах, защо не са истински юнаци.*

*Едва щом Сюлейман дойде във рая,
Сърцето й заби така,
Че нито помни, нито ще да знае
Що значи ум и разум на света*

*Когато хвана я с ръцете силни
За момичешките ѹ гърди,
Тя викна, тихо и звънливо,
Преди дъха си да стаи.*

*Очи склони и затрепери,
Почти припадаща от страст,
Изпълнена с любов и свян,
Тя пламна почти до несвяст.*

*В сърцето си се може би боеше,
Че няма да е подобаващ дар,
Което нявга знаеше — забрави,
Че днес намери своя господар.*

*И все пак случи се онуй,
Що случва се по тез места,
И в погледа ѹ заблестя,
Блажена, тиха светлина.*

Момичетата се засмяха. Халима цяла почервя от срам и гняв. Сюлейман също се смееше доволно, с цяло гърло. Беше вече толкова пиян, че трудно се държеше на краката си.

— Ще хвърля всички възглавници по главите ви, ако не мълкнете! — заплаши Халима, докато размахващ заплашително юмрук.

В този миг се дочу далечният и мрачен рев на рог. Веднъж, два пъти, три пъти. Момичетата притихнаха. Фатима пребледня, но скришно приготви топчето, което да сложи в питието. Сюлейман също се заслуша. Успя да се привдигне с усилие.

— Какво означава това? — попита учудено.

— Още една чаша, Сюлейман?

Фатима едва успя да прикрие загрижеността си. Напитката беше готова. Момичетата дръпнаха Сюлейман отново върху възглавниците.

— Какво ще разкажеш на Наим и Обейда за това, което видя в рая? — попита Фатима, за да отклони вниманието му от опасните мисли.

— На Наим и Обейда? Те няма да ми повярват. Но аз ще им покажа, само да посмеят да се усъмнят. Ще им дам това — и размаха твърдия си юмрук. Фатима му подаде чашата с напитката, която той пресуши на един дъх. Обхвана го тежка омая, която се опитваше да възпре с последни сили.

— Дайте ми нещо за спомен.

— Не можеш нищо да вземеш със себе си.

Той разбра, че няма да изкопчи нищо от Фатима. Отслабващата му десница несъзнателно сграбчи китката на Халима и златната ѝ гривна се оказа в ръката му. Той я скри под мантията си и заспа дълбоко.

Халима не го издаде. А и как би могла? Беше го обикнала с цялото си сърце. В павилиона настана пълна тишина. Фатима взе черното покривало, покри спящия младеж с него и зачака.

* * *

— Нещата сами по себе си не ни правят щастливи или нещастни — каза Хасан на приятелите си, когато отново полегнаха на възглавниците. — Това правят само нашите мисли, нашето убеждение за тях. Ето един пример: един скъперник заравя съкровище на скришно място. Пред другите се прави на бедняк, но в себе си се наслаждава на мисълта, че е богаташ. Съседът му разбира за тайната и открадва съкровището. Но скъперникът продължава да се радва, докато не открива кражбата. И ако преди това го сполети смъртта, той

ще издъхне с щастливото съзнание, че е богат. Същото е и с мъжа, който не знае, че любимата му го мами. Ако не разбере това, ще живее щастлив до смъртта си. В друг случай неговата любима може да бъде пример за вярност. Но ако лъжливи уста го убедят, че му е невярна, той би изживял адски мъки. Тоест нито нещата, нито действителната истина определят нашето щастие или нещастие, а само нашата представа, съзнанието ни за тях. Всеки ден се убеждаваме колко лъжливи са тези представи и на колко крехка нишка се държи щастието ни! Но и колко неоснователно е често пъти нашето страдание! Какво чудно има тогава, че мъдрите са равнодушни и към двете и че на щастието се наслаждават само простаците и глупаците?

— Твоята философия не ми е по вкуса — отговори Абу Али. — Истина е, че в живота непрекъснато се бъркаме и винаги сме жертви на погрешните си убеждения. Нима трябва да се откажем от всяка радост само защото представите ни са измамни? Ако човек приеме твоята мъдрост, би могъл да изживее живота си в съмнения и несигурност.

— Тогава защо се ядосваше, задето изпратих федаините в рая? Не са ли щастливи? Каква е разликата между тяхното щастие и щастието на някой друг, който не знае истината за това щастие? Разбирам какво ти пречи. Пречи ти това, че ние тримата знаем нещо, което те не знаят. И въпреки това те се чувстват по-добре от мен например. Представяш ли си колко ужасно биха се чувствали и тримата, ако от самото начало се бяха усъмнили, че нарочно съм ги вкаран в нещо, което те не знаят. Или че аз знам нещо повече от тях за онова, което им се случва. Или ако усещат, че са само играчка, безволови фигурки за шах в моята ръка. Че са само средство в служба на висша воля, в името на неизвестен план. Приятели, това усещане, това съмнение трюви всеки ден от живота ми. Чувството, че над нас има някой, който с ясно съзнание наблюдава вселената и нашето положение в нея, който знае за нас много неща, вероятно дори часа на смъртта ни, който е скрит от нашия разум. Който може би има свои собствени планове за нас, който ни използва за своите опити, може би си играе с нас, със съдбата ни и нашия живот, докато ние, кукли в ръцете му, се радваме и веселим тук, залъгвайки се, че сме ковачи на собствените си съдби. Защо именно висшите духове толкова дълбоко се вълнуват от разкриването на тайните на природните явления, защо именно мъдрите страстно се посвещават на познанието и размислите

за вселената? Епикур е казал, че мъдрият е напълно щастлив, ако не го измъчва страхът пред неизвестните небесни явления и пред загадката на смъртта. За да отклони или поне за да обясни този страх, той се посветил на науката и изследването на природата.

— Много учен — добави Абу Али. — Но ако добре те разбрах, твоето мъдруване може да се сведе до следното твърдение: „В сърцето ти те измъчва съзнанието, че не си Аллах“.

Хасан и Бозорг Омид се засмяха.

— Не си се излъгал в предположението си — каза Хасан. Той пристъпи до стената и посочи към онази част на небето, на която блестяха хиляди мънички звезди.

— Погледнете този неизмерим небесен свод! Кой може да преbroи звездите, с които е обсыпан? Аристарх е казал, че това са слънца. Кой човешки разум може да разбере това? И все пак всичко е съвършено устроено, като че ли се управлява от нечия съзнателна воля. Няма значение дали тази воля е Аллах, или сляпото действие на природата. В сравнение с тази безкрайност ние сме смешни и беспомощни. Аз за първи път осъзнах нищожността си пред вселената, когато бях на десет години. Какво ли не съм преживял оттогава и колко неща преминаха! Премина вярата ми в Аллах и Пророка, премина и омайният чар на първата любов. Нищо вече не ухае така красиво, както цветът на жасмин в лятна нощ, дори лалетата не цъфтят в същите ярки цветове. Само взирането в неизмеримостта на всемира и страхът от неизвестните небесни явления си останаха същите. Съзнанието, че земята е само зрънце в праха на вселената, че ние върху нея сме като никаква краста, безкрайно малки въшки — тази мисъл все още ме изпълва с отчаяние.

Абу Али скочи на кривите си крака и започна да опипва с ръце около себе си, като че ли се защитаваше от невидими противници.

— Слава на Аллах, че ме е създал скромен и ме е спасил от такива грижи — възклика на шега. — С удоволствие ги оставям на Бату, Мамун и Абу Машар.

— Да не мислиш, че на мене ми остава нещо друго? — отговори Хасан в същия тон. — Да, велик е бил Протагор, когато е изрекъл мисълта, че човекът е мярка за всички неща! Какво друго ни остава да направим, освен да прегърнем тази двуостра мъдрост? Да се задоволим с купчината кал и вода, на която живеем, и да оставим

въпросите за всемира на свръхчовешките умове. Тук долу, в този беден, малък свят, е нашето царство, мястото, пригодено за нашия разум и воля. „Човекът е мярка за всички неща.“ Въшката изведенъж станала достойна за уважение! Само трябвало да бъде ограничена. Да се извади от разбирането ѝ вселената, така че да се задоволи с твърдата земя, на която стои. Когато проумях това, приятели, с всички сили се хвърлих да подреждам себе си и нещата около мен. Вселената ми стана като огромна непрочетена карта, в средата на която се намира сива точка — нашата земя. На тази точка — едно безкрайно малко черно петънце — аз, моето съзнание. Единственото, което познавам със сигурност. Отказах се от бялото, трябваше да проумея сивата точка, да измеря обема и числата ѝ, а след това... да я завладея, да започна да я управлявам съгласно своя разум, своята воля. Защото е страшно да си под онзи, който е опитал да се мери с Аллах.

— Виж, едва сега те разбирам добре, Ибн Сабах! — възклика не без насмешка Абу Али. — Ти искаш да си на земята това, което на небето е Аллах.

— Аллах е велик! Ето че веднъж и твоята глава да проумее нещо — засмя се Хасан. — Беше крайно време! Защото наистина не знаех на кого да оставя наследството си.

— Но онова бяло петно на картата си го описал цялото — каза Абу Али. — Къде ще намериш мястото за своя рай?

— Видиш ли, разликата между нас, прогледналите, и огромните множества, които се лутат в тъмнината, е следната: ние сме се ограничили, а те не могат и не искат да се ограничат. Те изискват от нас да премахнем бялото петно на незнанието им. Не могат да понесат никаква несигурност. Но тъй като нямаме истина, трябва да ги утешаваме с измислици и приказки.

— Приказката долу, изглежда, се развива бързо — добави Бозорг Омид, който гледаше през стената и дочу последните думи. — Събуди се и другото момче, а момичетата танцуваат около него.

— Да видим — каза Хасан и с Абу Али се приближиха до него.

* * *

Момичетата с притаен дъх гледаха как Зулейха отгръща покривалото на спящия Юсуф. Когато евнусите го донесоха, заради ръста му стъпалата му стърчаха от носилката. Сега под одеялото се показва огромното му тяло.

— Какъв великан! Може да те скрие в пазвата си, Джада — прошепна Зофана, която се опитваше да събере смелост.

— И ти няма да си много висока до него — отговори Рокая.

В това време Зулейха застана до него и започна да го разглежда с почуда.

— Какво ли ще направи, като се събуди? — добави малката Фатима. Беше закрила с ръце очи, като че ли искаше да се предпази от неизвестна опасност. Тя беше от най-страхливите, а за да се различава от първата Фатима, всички ѝ казваха малката Фатима.

— Ще те изяде — подразни я Хабиба.

— Недей да я плашиш. И без това е страхлива — каза Рокая през смях.

Но Юсуф продължаваше да спи. Само се обърна с гръб към светлината, която дразнеше очите му.

Зулейха стана и се приближи до момичетата.

— Спи дълбоко, като че ли е в несвист — каза им. — Но нали е прекрасен и смел? Нека да пеем и танцууваме, за да се зарадва, когато се събуди.

Всяка взе по един музикален инструмент. Започнаха да свирят и танцуват тихо. Зулейха и Рокая се хванаха за тарамбуците и опитаха да се извият в бавен танц.

Джада и малката Фатима още трепереха от страх.

— Вие защо не пеете? — ядоса се Зулейха. — Да не мислите, че не виждам, че само отваряте уста?

— Сигурно такъв е бил Сухраб, синът на Рустам — предположи Асма.

— А ти да не се виждаш като красивата Гурдафрид? — засмя се Зулейха.

— Не се смей, Зулейха. Дори ти си далече от нея.

В отговор Зулейха започна да се извива и да показва предизвикателно своите прелести.

— Вижте, Зулейха се е приготвила да съблазнява — засмя се Асма. — Но нейният герой спи и не ѝ обръща внимание.

— Точно като египетския Юсуф, който не обръщал внимание на Зулейха, жената на Потифар — възклика Рокая.

— Наистина! Юсуф и Зулейха! Колко хубаво!

Джада беше щастлива от откритието си и предложи:

— Да съчиним песен за тях!

Оставиха инструментите и скучиха глави. Започнаха да коват стиховете. Постепенно възникна препирня и Зулейха се намеси.

Тогава Юсуф се надигна на лакти и се огледа. Изведнъж започна да се смее заразително.

Момичетата запищяха от страх.

— Ужас! Предадени сме! Всичко е чул!

Зулейха се хвана за главата и отчаяно погледна момичетата.

Юсуф се сепна, разтърси глава, стисна и отново отвори очи. След това погледна момичетата с израз на неописуемо учудване.

— Аллах е велик! Това не е сън!

Зулейха се окопити. С леко поклащане се приближи и седна на възглавниците до него.

— Разбира се, не е сън, Юсуф. Ти си в рая. Ние сме хуриите, които те очакват.

Юсуф я докосна внимателно. Повдигна се, обиколи басейна и с несигурни очи огледа момичетата, които не откъсваха погледи от него. Когато се изправи пред Зулейха, възклика, донякъде сам на себе си:

— Всички мъченици! Сеидуна беше прав. А аз не му повярвах!

След това седна на леглото. Обзе го слабост, а в устата си усещаше лош вкус.

— Къде са Сюлейман и Ибн Тахир?

— Също в рая, както и ти.

— Жаден съм.

— Дайте му мляко — нареди Зулейха.

Той изпразни пълна паница.

— Сега олекна ли ти, измъчен пътнико беден?

— Олекна ми.

— Защо се засмя, когато се събуди?

Юсуф опита да си спомни. Изведнъж отново го напуши смях.

— А, нищо. Глупави сънища.

— Разкажи ни.

— Ще ми се смеете. Сеидуна ми даде някакво топче и изведнъж ми се стори, че летя. Когато напрегнах мисъл, осъзнах, че още лежа на земята. Но... в името на седемте пророци! Как тогава дойдох тук? Да не би наистина да съм летял?

— Разбира се, че си летял, Юсуф. Видяхме как доплава по въздуха в този наш дом.

— Всемилостиви Аллах! Това истина ли е? Почакайте, тогава ще ви разкажа какво сънувах. (А дали изобщо сънувах?) Значи, летя над безкрайни страни и идвам в една голяма пустиня. Тогава видях под себе си сянката на ястреб, която се движи така, както се движа и аз. Казах си: „Преследва те хищна птица, Юсуф“. Огледах се нагоре, надолу, след това наляво и надясно. Сянката под мен повтори същите движения с крилете си. Като малък, когато пасях стадото на баща ми, често съм виждал такива сенки да се плъзгат по земята.

Животните трепереха и бягаха от тях. Затова добре ги познавам. Помислих си: „Да не си се превърнал в орел, Юсуф?“. Изведнъж се оказах над огромен град. Никога досега не бях виждал нещо подобно. Дворци като планини, между тях площици, джамии с шарени кубета, минарета и кули, колкото копията на някоя войска. Казах си: „Сигурно си над Багдад или може би над Кайро?“. Прелетях над обширен пазар, от който се носеха викове и шум. Изведнъж спрях пред високо и тънко минаре. На него стоеше халиф, крещеше и махаше с ръце. Стори ми се, че приветства някого и му се кланя. Заедно с него се кланяше и минарето. Огледах се, за да видя на кого се покланя, но не забелязах никого. „Ex, Юсуф — помислих си, — високо си се въздигнал, та чак и халифите и минаретата ти се покланят.“ Тогава в халифа познах Сеидуна. Обзе ме ужас. Огледах се как да избягам. Но в този момент Сеидуна скочи като маймуна от върха на минарето и започна да танцува странно на един крак. Наобиколиха го свирачи, от онези, дето идват от Индия и укротяват змии. На тяхната музика Сеидуна започна да се извива в кръг като полудял. Какво можех да направя? Започнах да се смяя с глас. Тогава изведнъж видях вас около себе си. Чудо невиждано! Истината надхвърли съня!

Момичетата се засмяха.

— Наистина необикновен сън — каза Зулейха. — Сънувал си, докато невидими криле са те носели насам.

Тогава Юсуф видя масите, отрупани с вкусни ястия. Усети страшен глад. Вдъхна аромата на храната и очите му заблестяха.

— Гладен ли си? — попита Зулейха. — Трябва най-напред да се изкъпеш. Ето, водата е приятно топла и е готова.

С тези думи се наведе и започна да му развързва сандалите. Другите искаха да свалят мантията му, а той се бранеше.

— Не се притеснявай, Юсуф — каза Зулейха. — В рая си и всичко, което правим тук, е прилично.

Хвана го за ръка и го поведе към басейна. Той хвърли кърпата, с която бяха препрасани слабините му, и се потопи във водата. Зулейха размота воала си и го последва. Свали феса от главата му и го предаде на момичетата да го пазят. Помогна му да се измие, като го пръскаше весело.

Когато излезе от басейна и се изтри с кърпата, му предложиха да хапне. Захвана се с ястията и започна да погльща всичко наред. „Аллах е велик — не спираше да повтаря. — Сега виждам, че наистина съм в рая.“

Предложиха му вино.

— Нима Пророкът не го е забранил?

— Не познаваш ли Корана и не знаеш ли, че в рая Аллах го разрешава? Защото няма да те удари в главата.

Зулейха го караше да пие. Беше много жаден и изпи на един дъх половин стомна. Приятно замаян, се излегна на възглавниците. Зулейха се притисна към него и сложи главата му в ската си.

— Ех, ако можеха да ме видят Сюлейман и Ибн Тахир!

Почувства се като бог. Отвътре напираше желание да разкаже за сутрешните си подвизи. Рокая седна пред него и му предложи фурми с вино. Когато приключи, момичетата хванаха музикалните инструменти и запяха песен, която току-що бяха съчинили. Юсуф се заслуша, а сърцето му се разтопи от умиление и се изпълни с гордост.

ПЕСЕН ЗА ЮСУФ И ЗУЛЕЙХА

*Тялото на Зулейха е опънато кат лък
В ръката на ловец, готов да стреля.
Чие сърце ще порази стрелата тук?*

Юнака смел със името Юсуф.

*Зулейха — райската хурия, великане,
Аллах създаде само зарад теб.
Най-хубава сред нас е, чуваши ли, Юсуф?
Ти турците срази, а тя пък теб.*

*Като Юсуф Египетски недей бъди,
Жесток и твърд, сърцето ѝ не наранявай.
Защото тя не е на другого жена,
Към тебе, виж, протяга нежна си ръка.*

*Очи по-черни няма да намериши,
Гърди по-бели, по-прекрасна плът.
Устата ѝ — цъфтяща пъпка — ще спечелиши.
Ако в ръцете ѝ завършиши своя път.*

Зулейха обви ръце около шията на Юсуф и придърпа главата му към себе си. Леко и плахо го целуна по устните. Главата му се замая от сладост. Преди да стори каквото и да било обаче, тя скочи на крака и даде знак на момичетата. Те хванаха дайретата и засвириха отново.

Зулейха вдигна ръце, за да се стегнат гърдите ѝ, и започна да се извива в кръста. В началото танцуваше бавно и достойно, като едва се движеше. Юсуф я гледаше с горящи очи. Оглупял и опиянен, не можеше да мисли за нищо. Виждаше само прекрасното тяло, което се виеше пред него в ритъма на музиката.

— Аллах е велик! — прошепна отново.

Танцът на Зулейха ставаше все по-бърз и разкършен. Все по-бързо и по-бързо въртеше бедра, искреше като водопад и извиваше ръцете и нозете си поред с умели движения. Накрая се завъртя бясно около оста си десет пъти, двайсет пъти и като изстреляна стрела се метна в обятията на Юсуф. Той инстинктивно я поглади, притисна я до себе си и забрави за всичко. Рокая дойде и ги зави.

След известно време Юсуф се сепна от приятната дрямка. В просънищата се беше уплашил, че ще се събуди отново в Аламут и всичко щеше да се окаже сън. Но отново видя около себе си седемте

девойки и Зулейха. Раят сам по себе си не му се виждаше твърде тайнствен. Чувстваше се някак уютно при тези момичета и компанията им му беше наистина приятна. Телата им белееха под воалите. Той видя стегнатите гърди на Зулейха и го обзе мъгливо желание. Кръвта нахлу в лицето му, а споменът за насладата завъртя ума му.

— Дали някой ще ми повярва, когато разкажа за това в крепостта?

В това време момичетата тихо разговаряха.

— Сега ни остави и ние да се позабавляваме с него — прошепна Рокая на Зулейха.

— Не ви трябва да се месите в моята работа. Аз давам нареджания и когато ми трябвате, ще ви кажа.

— Вижте я колко е безочлива! Да не би да мисли, че Сеидуна ни е изпратил само да гледаме?!

Рокая се зачерви от гняв.

— Остави Зулейха сама да решава — успокояваше я Джада.

— Мълчи, скакалец малък. Тя го иска само за себе си.

— Ако се е влюбил в нея.

— Ами като не му позволи дори да се огледа.

— Радвай се, че не те забеляза, защото щеше да се усъмни дали е в рая — Зулейха я изгледа отвисоко.

Рокая пламна, но в този момент видяха, че Юсуф се е събудил и ги гледа. Зулейха злобно ги стрелна с очи. Те бързо взеха подносите и стомните и започнаха да му ги поднасят. Самата тя коленичи до него и го попита с най-милата усмивка:

— Почина ли си, скъпи мой?

Вместо отговор той обви тежката си ръка около кръста ѝ и я притисна към себе си. През рамото ѝ погледът му се насочи към другите момичета. Видя Джада и малката Фатима, седнали на възглавници до стената, да го гледат плахо и възхитено. Намигна им окуражително, като си помисли: „И тези две гъльбчета не са лоши“.

— Какво гледаш, скъпи?

Зулейха усещаше, че в мислите си не е с нея.

— Гледам през прозореца. Едва сега виждам колко светло е навън. Бих искал да разгледам рая.

— Ще ти го покажа, Юсуф.

— Нека и другите дойдат с нас, да не стоят сами.

Намигна на Джада и малката Фатима.

— Върви с тях, ако компанията им ти харесва повече. Аз ще почакам тук.

Юсуф почти се изплаши. Гласът на Зулейха беше твърд и укорителен.

— Зулейха, не исках да кажа това. Само ми беше жал да ги оставим тук сами.

— Мълчи. Издаде се. Вече ти омръзнах.

— Кълна се в Пророка и мъчениците, не лъжа.

— В рая си, а се кълнеш?

— След като не искаш да ме чуеш, Зулейха.

— Хайде, признай, че малката Фатима и Джада ти харесват.

Юсуф не знаеше какво още да каже за оправдание.

— Да вървим, Зулейха. Другите нека направят както намерят за добре.

Сълзите, които блестяха в очите ѝ, бяха изтрити от победоносна усмивка.

— Елате след нас. Да сте ни под ръка, ако потрябвате.

Излязаха от павилиона. Юсуф гледаше необикновеното осветление и клатеше глава.

— Никой в Аламут няма да ми повярва, че съм видял всичко това с очите си.

— Толкова малко ли ти вярват, Юсуф?

— Не се беспокой. Ще ударя в стената онзи, който не ми повярва.

Разхождаха се по пътеките през наситените с аромати градини.

Отпред вървяха Юсуф и Зулейха, здраво прегърнати, а зад тях останалите момичета.

— Каква вълшебна нощ! — въздъхна Джада. — Все повече ми се струва, че сме в истинския рай.

— Какво ли е в душата на Юсуф, който вярва, че наистина е в рая! — добави Рокая.

— Ти щеше ли да повярваш, ако се събудиш като него в тези градини? — попита Асма.

— Не знам. Може би ако не съм виждала много от света.

— Странен човек е Нашият господар. Дали мислиш, че наистина Аллах му е наредил да направи тези градини?

— Не питай такива неща, Асма. Той е могъщ, може дори да е магьосник. Не знаеш дали сега не ни чува.

— Страх ме е, Рокая — Джада се хвани здраво за нея.

— Сеидуна каза, че ще остана в рая само тази нощ. Мислиш ли, че отново ще ме изпрати тук? — каза Юсуф.

Зулейха се стресна. Какво да му отговори?

— Не знам, Юсуф. Само знам, че когато завинаги напуснеш онзи свят, ще бъдеш наш господар и ние ще ти служим вечно.

Юсуф беше обзет от странна мъка и хвани по-здраво Зулейха.

— Съжаляваш ли, че ще ни напуснеш?

— Съжалявам, Зулейха.

— Ще мислиш ли за мен?

— Няма да те забравя.

Прегърнаха се. Студът ги разсъни и се върнаха в павилиона.

Пиха отново. На студения въздух Юсуф изтрезня, но скоро отново се опи. Смелостта му се върна. Докато Зулейха беше заета да сипва вино, придърпа Джада към себе си и я целуна.

— Ще бъдеш ли моя, когато дойда да живея при вас завинаги?

В отговор тя обви дребните си ръчички около врата му. Виното и на нея беше вдъхнало кураж.

Зулейха се огледа. Очите ѝ злобно блеснаха. Джада се отдалечи от Юсуф и се сви страхливо. Юсуф се засмя. Червен от срам, той се приближи до Зулейха и й прошепна:

— Не видя ли, че само се пошегувах?

— Не лъжи! Добре че те опознах навреме.

Юсуф опита да я прегърне.

— Остави ме, върви там, където те влече сърцето!

Обърна му гръб. Тогава през прозореца видя лицето на Апама, което я наблюдаваше зловещо. Само миг и вече я нямаше.

Но Зулейха веднага изтрезня.

— О, Юсуф, Юсуф! Не разбра ли, че само те дразня? Ти си мой господар и господар на всички нас.

Хвани го за ръката и нежно го дръпна към девойките.

— Тук царуваш ти, избирай по своя воля.

Момичетата продължиха да го опиват с вино, а сърцето му се топеше от гордост и блаженство. Сега наистина беше истински господар на душите и телата на тези седем прекрасни хурии,

собственик на прекрасните градини и приказния павилион. Само от време на време в съзнанието му си проправяше път мисълта, че скоро ще трябва да се сбогува. Но новата стомна с вино веднага потопи съжалението, което опитваше да се надигне у него.

Чу се сигналът и Зулейха приготви напитката. Ръката ѝ затрепери, когато пусна топчето в чашата. Малката Фатима закри очи, а Джада затаи дъх. Юсуф изпи виното, без да подозира нищо. Скоро се просна на възглавниците и заспа непробудно. Момичетата го покриха. Над тях задуха студен вятър, сякаш слънцето помръкна.

* * *

— Всъщност още не ми е ясно — каза горе на кулата Абу Али — какви ползи очакваш от тези „ашашини“, ако опитът ти успее. Нима се надяваш, че с тяхна помощ ще изградиш силата и властта в нашето учение?

— Разбира се. Поставих си за задача да изучава всички видове управление, които историята познава. Опитах да научава техните предимства и грешки. Никой владетел досега не е бил напълно независим. Главните пречки пред неговите планове са били, разбира се, времето и пространството. Александър Македонски обходил с армията си половината свят и го подчинил. Но не бил достигнал върха, когато смъртта го повалила. Римските владетели разширявали властта си род след род. Трябвало да завоюват с меч всяка педя земя. Ако не пространството, то времето им подкастрило крилете. Изпращали мисионери, за да печелят души. С това намалявали съпротивата и държавите падали в скуга им като зрели ябълки. Но там, където духът бил силен, както например при християните, мощта им отслабвала. Още по-добра е системата на Църквата в Рим. Нейното наследство не зависи от род и кръв, както при мюсюлманските халифи, а от духовни заслуги. Само най-добрите умове могат да се изкачат до водещото място. Така изглежда, че Църквата не робува на времето. Но и тя все още е зависима от пространството. Където не достига нейното влияние, тя няма власт и трябва да се примери с това. Трябва да се спогажда и договаря с противниците си и да търси могъщи съюзи... Аз измислих организация, която сама по себе си е достатъчно силна, за да

не ѝ трябват никакви съюзници. Досега владетелите са воювали помежду си с помощта на армии. С армии също завладявали нови територии и покорявали по-големи врагове. За педя земя падали хиляди войници. Докато на владетелите рядко им се налагало да се страхуват за главите си. Именно затова там ще нанесем нашия удар. Разбиеш ли главата, съсипваш и тялото. Владетел, който се страхува за главата си, е отстъпчив. Затова най-голяма сила ще притежава онзи, който държи в страх всички владетели на света. Но страхът трябва да бъде въздействащ, истински. Владетелите са добре защитени. Заплаха за тях би дошла само от хора, които не само не се боят от смъртта, но и страстно я желаят. Нашият опит тази нощ цели именно да възпитаме такива хора. Искам да ги превърна в живи кинжали, които ще преодоляват времето и пространството. Нека носят страх и трепет, но не сред тълпата, а сред коронованите и помазаните глави. Нека смъртен ужас сковава всеки владетел, който ни се противопоставя...

На кулата настана дълго мълчание. Великите дай не смееха да погледнат нито към Хасан, нито един към друг. Пръв наруши мълчанието Бозорг Омид:

— Всичко, което ни разказа досега, Ибн Сабах, от една страна, е съвсем просто и ясно, но от друга, е толкова нечувано и страшно, че почти ми се струва, че този план не би могъл да се зароди в главата на човек, който борави със законите на познатия ни свят. По-скоро бих го приписал на някого от онези мрачни пустинници, които заместват действителността с мечтите си.

Хасан се усмихна.

— Струва ми се, че и ти ме имаш за луд, както някога Абул Фазел. Това е, защото виждаш живота само откъм утъпкания път. Наистина това е действителността за посредствения човек. Но колко по-голям познавач на живота ще е онзи, който изработи план, дето никога не е опитван преди, и го осъществи. Да кажем тъй, в началото всички се присмивали и на Мохамед, но щом споделил идеите си с тях, го взели за побъркан мечтател. Крайният успех показва, че неговите сметки са по-истински от всички съмнения. И аз ще подложа плана си на това изпитание.

— Бих могъл да разбера всички тези последици, ако видя, че у федаините наистина е настъпила промяната, за която ти говориш —

каза Абу Али. — Но как да повярвам, че жив човек ще жадува смъртта, дори и твърдо убеден, че отвъд го очаква раят?

— Предположението ми не е изградено само върху моите познания за човешката душа, но и върху познанията за работата на тялото. Пребродил съм повече от половината свят — на кон, муле, камила, пеша или на кораб. Опознал съм безброй народи и техните обичаи. Опитал съм всички човешки действия и днес мога да твърдя, че човешкото устройство, както телесното, така и душевното, е пред мен като отворена книга. Когато утре сутринта федайните се събудят отново в Аламут, най-напред ще ги обхване мъка, че вече не са в рая. Ще се опитват да се утешават, като разказват на другарите си, междувременно отровата на хашиша ще работи в телата им и ще ги зове неудържимо да го опитат отново. Това желание за тях ще бъде неразделно от представата им за райското блаженство. В духа си ще виждат любимите момичета и ще умират от копнеж по тях. Соковете на любовта ще се възродят у тях и ще будят страстта, която ще се приближава до лудост. С времето това състояние ще стане непоносимо. С фантазията и разказите си ще заразят всичко около себе си. Кръвта им ще помрачи разума. Няма да разсъждават и размишляват, само ще чезнат от желание. Ние ще ги утешаваме, а когато времето узре, ще им дадем задача и ще им обещаем, че раят отново ще бъде отворен за тях, ако я изпълнят и загинат за нея. Така ще търсят смъртта и ще умират с блажена усмивка на уста.

Тогава един евнух го извика от площадката:

— Сеидуна! Апама те моли да дойдеш незабавно в средната градина.

— Добре.

Хасан го освободи. Когато се върна на кулата, каза развлнуван:

— С Ибн Тахир нещо не е наред. Почакайте ме тук.

Загърна се по-плътно в плаща си и се спусна надолу към подножието на кулата.

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

Мъртвешка тишина се възцари в павилиона на Мириам, когато евнусите донесоха Ибн Тахир. Оставиха го и излязоха тихо с носилката, като зли духове.

Сафия се притискаше до Хадиджа и не откъсваше ужасения си поглед от неподвижното тяло, което лежеше под черното покривало. Другите момичета седяха като вкаменени около басейна. На одъра седеше Мириам, облегната на арфата, и гледаше безизразно пред себе си.

Отново усети болка. Значи, Хасан наистина не държеше на нея, щом й изпрати любовник! О, ако го беше лъгала с някого без негово знание, сигурно би го обичала много повече! Да, сега го мразеше, нямаше как да не го мрази. А наред с него мразеше и този младеж, толкова заслепен и лековерен, който бе доверен на грижите ѝ тази вечер. Красотата и изкуствотта ѝ трябваше да го излъжат, че е в рая! Колко го презираше само!

Тялото под покривалото се размърда. Момичетата затаиха дъх.

— Рикана, отвий човека!

Гласът на Мириам беше неприятен и твърд. Рикана колебливо изпълни нареждането. Когато видяха лицето му, всички ахнаха. Изглеждаше почти дете. По брадата му едва бе набол първият мъх. Белият му фес се беше съмкнал от главата. Челото му беше високо, косата гъста и късо подстригана. Дълги мигли покриваха очите му. Устните му бяха леко разтворени.

— Това е Ибн Тахир, поетът! — прошепна Хадиджа.

— Той е пленил знамето на турците сутринта — добави Сит.

— Красив е — обади се Сафия.

Мириам погледна спящия. На лицето ѝ се появи усмивка. Не си представяше жертвата си точно така. Герой и поет? Звучеше ѝ смешно.

„Та той е още дете“, каза си.

Въпреки всичко почвства облекчение. Вече ѝ беше интересно и си мислеше дали ще успее да го убеди, че е в рая. Задачата, която ѝ

постави Хасан, беше доста увлекательна. Какъв странен човек беше нейният господар! Този му замисъл беше наудничав или величествен и ужасен. Беше пуснал машината, а едно от най-важните колелета в нея беше тя. Не беше ли това знак за неговото доверие? Може би само дребнавата ѝ суета ѝ пречеше да го разбере правилно? Нали голямата игра винаги е била нейна страсть! Нима Хасан не ѝ предоставяше неповторима възможност да участва в нея? Какво друго можеше да ѝ предложи животът освен напрегнато представление?

На другите момичета също им падна камък от сърцето, когато видяха младото лице на Ибн Тахир. Дори страхливата Сафия се осмели да каже:

— Него няма да е трудно да го убедим, че е в рая.

Мириям прекара ръка по струните на арфата.

— Хайде, пейте и танцуайте!

Момичетата в павилиона се успокоиха. Хванаха се за дайретата и тарамбуците и се приготвиха за танц. Бяха красиви, когато освободиха ръцете и краката си от воалите. Мириям им се усмихна, когато започнаха да се движат в съблазнителен танц, сякаш и гостът ги гледаше.

— Скоро няма да се събуди — каза Сит разочаровано и остави дайрето със звънчета.

— Да го напръскаме с вода — предложи Рикана.

— Ти полудя ли? — скара ѝ се, Хадиджа. — Какво ще бъде първото му впечатление за рая!

— Продължавайте да пеете и танцувате — каза Мириям. — Аз ще опитам да го събудя.

Тя коленичи до него и го погледна втренчено в лицето. Чертите му ѝ се сториха красиви и благородни. Леко докосна с ръка рамото му. Той се стресна. Чу се несвързано мърморене. Обхванаха я страх и напрегнато любопитство. Какво ще каже, какво ще направи, когато се събуди на това непознато място?

Тихичко го повика по име.

Той светкавично се изправи и седна в леглото. Зениците му се разшириха и удивено се огледа около себе си.

— Какво означава това?

Гласът му беше плах и треперещ.

Момичетата спряха танца си. Лицата им изразяваха силно напрежение.

Мириям бързо се окопити.

— В рая си, Ибн Тахир.

Той я погледна учудено. След това отново легна и промърмори:

— Сънувам.

— Чухте ли? Не вярва, че е в рая — уплашено прошепна Хадиджа.

„Началото не е лошо“, помисли Мириям и отново го докосна и повика по име.

Той стана. Погледът му се впи в лицето на Мириям. Устните му затрепериха, а очите му изразяваха удивление, почти ужас. Огледа се, опира се и започна да изследва помещението. След това прокара ръка през очите си. Бузите му бяха бледи като воськ.

— Не може да е истина — прошепна. — Това е лудост! Измама!

— Неверни Ибн Тахир! Това ли е отплатата за доверието на Сеидуна?

Мириям го гледаше укорително, но с усмивка.

Той стана и бързо разгледа предметите в стаята. Доближи се до стената и я докосна. След това хвърли уплашен поглед на момичетата и се върна при Мириям.

— Не разбирам — каза с треперещ глас. Снощи ни повика Сеидуна и ни заповядва да гълтнем някакви топчета със сладко-горчив вкус. Заспах и сънувах много странини неща. А сега изведнъж се събуддам на съвсем непознато място. Какво има отвъд?

— Това са градините, за които си чел в Корана.

— Ще ги разгледам.

— Ела да ти ги покажа. Но не искаш ли преди това да се изкъпеш и подкрепиш?

— За това ще има достатъчно време. Най-напред трябва да знам къде съм.

Той отиде до изхода и дръпна завесата.

Мириям го последва. Хвана го за ръка и го изведе в коридора. Излязоха навън и спряха на върха на стълбището.

— Колко красива гледка! — възклика той, като видя приказно осветените градини пред себе си. — Не, това го няма в Аламут. И

никъде в околността не съм виждал такива места. Колко ли дълго съм спал, за да ме донесат толкова далеч!

— Не те ли плаши твоята безбожност, Ибн Тахир? Нима още не искаш да повярваш, че си в рая? Разделят те сто хиляди парасанги от твоя свят. Въпреки това, когато се събудиш, ще е минала само една нощ.

Ибн Тахир я погледна втренчено. Отново опира цялото си тяло.

— Значи сънувам? Не за първи път си казвам, че този път сънят ми е истински. Една нощ, докато още бях в дома на баща си, намерих делва, пълна с жълтици. Преди това бях сънувал, че откривам съкровище. „Днес наистина ме споходи това щастие“, казах си. Изсипах всички жълтици от делвата, започнах да ги броя и да се смея. „Слава на Аллах, този път не е сън“, въздъхнах. И се събудих. Сън беше. Можеш да си представиш разочарованието ми. И сега ще е по-добре, ако не се лъжа. Но причината за това сигурно е топчето на Сеидуна. Не искам да се разочаровам твърде много, когато се събудя.

— Нима мислиш, Ибн Тахир, че аз съм само образ в съня ти? Събуди се вече! Ето, погледни, пипни ме!

Тя хвана ръката му и я прокара по тялото си.

— Не усещаш ли, че съм живо същество също като тебе?

Хвана го за главата и погледна дълбоко в очите му.

Той се стресна.

— Коя си ти? — попита неразбиращо.

— Мириям, райско момиче.

Ибн Тахир поклати глава. Слезе надолу по стълбите и се отдалечи от шарените лампи, около които кръжаха нощи пеперуди и прилепи. Край пътя растяха непознати растения, цветове и плодове, каквито не бе виждал.

— Всичко е като омагьосано. Истинска страна на сънищата — промърмори той.

Мириям вървеше до него.

— Все още ли не вярваш? Сега не си на земята, а в рая.

От павилиона долетяха музика и песни. Ибн Тахир спря и се заслуша.

— Гласовете са напълно земни. Ти също имаш напълно човешки черти. Не може да е така в рая.

— Нима наистина толкова лошо знаеш Корана? Не е ли казано в него, че в рая всички неща ще бъдат същите, както на земята, че вярващите ще се чувстват така, сякаш са се върнали вкъщи? Защо се учудваш, ако си правоверен?

— Как да не се учудвам? Може ли да влезе жив човек, от кости и плът, в рая?

— Значи Пророкът се е излъгал?

— Аллах да ме опази от подобни мисли!

— Нима той не е бил още приживе тук? Не е ли застанал пред Аллах с плът и кости? Не е ли заповядал в съдния ден отново да се съберат плътта с костите? Как мислиш да ядеш райска храна и да пиеш райски напитки, как ще се веселиш с хуриите, ако нямаш истинска уста, истинско тяло?

— Това ни е обещано едва след смъртта.

— Нима смяташ, че Аллах по-лесно ще те доведе в рая, когато си мъртъв?

— Не, но така е писано.

— Казано е също, че Аллах е предал на Сеидуна ключ, за да отвори на когото иска вратата на рая. Съмняващ ли се?

— Какъв глупак съм! Би трябвало да си казвам постоянно, че само сънувам. Но всичко това, този разговор с тебе, твоето появяване, това място, всичко е толкова живо, че отново ме заслепява. Ако не е истина, би било много жалко!

„Колко напрегната игра“, помисли си Мириям.

— Жалко? Значи все още не вярваш, Ибн Тахир? Твоята твърдоглавост ме изненадва. Хайде, огледай ме пак!

Тя застана пред една лампа, на която беше изрисувана тигрова глава с отворена уста и блестящи очи. Ибн Тахир погледна нея, а след това лампата над главата ѝ. Изведнъж усети уханието на тялото ѝ, обсипано с благовония.

Споходи го нова мисъл. Някой сигурно си правеше шага с него.

— Това е дяволска игра!

Очите му заблестяха с дива решителност.

— Къде ми е сабята?

Хвана сърдито Мириям за раменете.

— Жено, признай, че всичко това е отвратителна подигравка!

Камъчетата на пътеката зашумяха. Тежко, тъмно тяло скочи в мрака и събори Ибн Тахир на земята. Онемял от страх, той видя над себе си две диви, зелени очи.

— Ахриман!

Мириям грабна гепарда и го отскубна от Ибн Тахир.

— Нещастнико! Сега вярва ли? Щеше да изгубиш живота си!

Животното кратко се сгуши до краката на Мириям. Ибн Тахир стана от земята. Всичко му се струваше все по-неразбирамо. Ако наистина сънуваше, сега трябваше да се събуди от преживения страх. Значи е истина? Но къде се намираше?

Погледна момичето, наведено над странната дългокрака котка. Животното изви гръб, остави се да го погали и измърка от удоволствие.

— В рая не бива да има насилие, Ибн Тахир.

Мириям се засмя толкова сладко, че прониза мозъка и сърцето му. Какво толкова, ако беше жертва на измама? Какво ако само сънуваше и ще трябва да се събуди от този сън? Това, което му се случваше, беше необично, странно, прекрасно. Нима е толкова важно дали всичко наоколо е истинско? Преживяването беше реално — това беше най-важното. Може би се лъжеше относно истинността на предметите, но в истинността на своите чувства и мисли не можеше да се съмнява.

Огледа се около себе си. Стори му се, че в далечината нещо тъмно се издига в небето. Като някаква стена.

Това беше Аламут.

Закри с длани очи от светлината и се загледа нататък.

— Какво е онова там отзад, дето се издига като стена към небето?

— Това е стената Ал Араф, която отделя рая от ада.

— Чудо нечувано — прошепна той. — Стори ми се, че на върха се раздвижи някаква сянка.

— Сигурно е някой мъченик, паднал с оръжие в ръка за правата вяра против волята на родителите си. Сега те гледат с копнеж нашите градини, но не могат да дойдат тук, защото са нарушили четвъртата заповед на Аллах. Но и в ада не могат да останат, защото са умрели като мъченици. Затова им е дадено да виждат и двете страни. Ние се наслаждаваме, а те опознават.

— Къде е тогава престолът на Аллах и Всемилостивия с пророците и мъчениците?

— Недей да мислиш, че раят е като някаква земна страна, Ибн Тахир. Той е необятен и неизмерим. Едва започва тук, под Араф, но се простира през осемте безкрайни страни до последния и най-възвишен предел. Там е престолът на Аллах. От живите само пророкът и Сеидуна са били там. За вас, обикновените избрани, е определена тази начална част.

— А къде са Юсуф и Сюлейман?

— Те също са под Араф. Но техните градини са далеч от тук. Утре сутринта в Аламут ще си разказвате къде сте били и какво се е случило на всеки от вас.

— Да, ако преди това не ме порази нетърпението и припряността.

Мириям се засмя.

— Ако те измъчва любопитство, питай.

— Кажи тогава, откъде имаш толкова знания?

— Всяка хурия е създадена по особен начин и за различни цели. На мен Аллах е дал знание, за да утешавам правоверните, които са измъчвани от страст за знание.

— Сънувам, сънувам — повтаряше си Ибн Тахир. — Не може да бъде иначе. Но няма действителност, която да е по-истинска от този сън. Всичко, което виждам, което ми разказва тази красива фея, е в чудесна хармония и в най-съвършена връзка. Това е разликата между тези сънища и обикновените, които са несвързани и често неясни. Всичко е подвластно само на неповторимите умения на Сеидуна.

Мириям напрегнато го слушаше.

— Толкова ли си непоправим, Ибн Тахир? Нима наистина мислиш, че с войнствения си разум си схванал всички тайни на вселената? О, колко неща има, скрити за очите! Но нека оставим засега тези препирни. Време е да се върнем при хуриите, които сигурно умират от желание да видят скъпия си гост.

Тя пусна Ахриман и го изпъди към храсталака. Хвана Ибн Тахир за ръка и го поведе към павилиона. Пред стълбите дочу леко подсвиркане. Стресна се. Сигурно беше Апама, която е подслушвала, и сега иска да говори с нея. Отведе Ибн Тахир в средната стая и го побутна към момичетата.

— Ето го — каза им.

След това бързо се върна в коридора. В края му я чакаше Апама.

— Изглежда искаш да изгубиш главата си! — посрещна я тя. —

Така ли изпълняваш заповедта на Сеидуна? Вместо да напиеш момчето и да му завъртиш главата, започваш разговори за Аллах и за рая, докато е съвсем трезвен.

— Имам разум и сама мога да решава кое е най-добре.

— Така ли? С такива неща ли искаш да прельстиши един мъж?

Нищо ли не си научила от мен? За какво са ти тогава червените устни и белите ръце?

— Най-добре ще бъде да изчезнеш веднага, Апама. Ще те види и ще се изпари и последната сянка от вярата му, че е в рая.

Апама би я разкъсала с очи, ако можеше.

— Момиче! Не си играй с живота. Дължна съм да кажа на Сеидуна. Само почакай!

След това се скри в храстите. Мириям веднага се върна в средната стая. Докато тя и Ибн Тахир бяха навън, момичетата се бяха понапили. Сега танцуваха и пееха лудо и невъздържано. Бяха придърпали Ибн Тахир към себе си и му предлагаха храни и напитки.

Когато влезе Мириям, за секунда мълкнаха. По лицето ѝ разбраха, че нещо се е случило, и се бояха да не би те да са виновни.

Мириям бързо ги успокой.

— Гостът трябва най-напред да отмие земната умора от себе си. Помогнете му с къпането.

Ибн Тахир решително отказа.

— Пред жени няма да се къпя.

— Ти си нашият господар, както кажеш, така ще постъпим.

Мириям извика момичетата и заедно излязоха от залата. Когато Ибн Тахир се убеди, че никой не го гледа, скочи към леглото и затършува под възглавниците. След това пристъпи до масичките с ястия, хвана няколко плода, опипа ги и ги помириса. Много от тях му бяха непознати. Търсеше в паметта си тяхното описание, но не можа да си спомни нищо, което да му подскаже каквото и да било за мястото, където се намираше. Усети страх пред неизвестността.

Запита се дали наистина не беше в рая. Всичко наоколо му бе чуждо и непознато. Не, такава разкошна долина с градини, пълни с непознати цветя и чуждоземни плодове, не можеше да се намира в

дивата планинска пустош. Дали все още бе същата нощ, когато го повикаха пред върховния господар? Ако беше така, то единствената възможност беше да е станал жертва на нечувана измама и топчето на Сеидуна да е причина за тези лъжливи сънища. Или пък наистина, както твърдеше учението на исмаилитите, Сеидуна притежава силата да изпрати в рая когото поиска.

Объркан и раздвоен, свали дрехите и се потопи в басейна. Водата беше приятно топла. Легна на дъното и се отаде на лениво блаженство. Не искаше да излиза от басейна, макар да си помисли, че момичетата могат да се върнат всеки момент. Скоро завесата на входа се размърда. Едно от тях погледна през пролуката. Когато видя, че Ибн Тахир не се уплаши и ѝ се усмихва, влезе. Другите я последваха.

Рикана каза:

- Може би Ибн Тахир разбра, че е господар тук.
- Когато ти омръзне във водата, кажи, ще ти дадем кърпа.

Момичетата се надпреварваха в любезностите си. Когато обаче влезе Мириям, Ибн Тахир отново усети объркване. Поиска кърпа и дрехи. Вместо неговата мантия му предложиха прекрасен плащ от тежък брокат. Той го облече, препаса се и се погледна в огледалото. Такива бяха царските синове на старите картини. Усмихна се. Не можеше да преодолее чувството, че у него бе настъпила промяна.

Излегна се на възглавниците и пирът започна. Една след друга момичетата му предлагаха различни ястия и напитки. Мириям му сипа вино. Сега все по-силно чувстваше някаква свобода и радост. Преди да дойде Ибн Тахир, всяка чаша я правеше по-трезва, но сега усети приятното въздействие на виното. Обзе я желание да бърбори и да се смее.

— Ти си поет, Ибн Тахир — каза тя с очарователна усмивка. — Не отричай, знаем. Бихме искали да чуем някоя твоя творба.

— Кой ви е казал това? — Ибн Тахир се изчерви. — Аз не съм поет и затова не мога нищо да ви кажа.

— Искаш да се прикриеш? Това не е ли лъжлива скромност? Ние умеем да чакаме.

— Наистина не е нищо особено. Само изпълняваш задача.

— Страхуваш ли се от нас? Ние сме тихи и благодарни слушателки.

Хадиджа попита:

— Твоите стихове любовни ли са?

— Как можеш да питаш такива неща, Хадиджа? — намеси се Мириям. — Ибн Тахир служи на новия пророк и е боец за правото учение.

— Мириям е права. Как да пиша стихове за неща, които не познавам?

Момичетата се забавляваха. Харесваше им, че младежът беше толкова неопитен.

Ибн Тахир погледна Мириям. Обхващаше го сладък страх. Спомни си вечерта преди битката, когато лежеше пред Аламут и гледаше звездите. Тогава го изпълваше копнеж по нещо неизвестно. Беше благ и предан човек, обичаше другарите си, особено Сюлейман, който му се струваше образец за човешка красота. Нима още тогава не предчувствуваши, че скоро ще срещне друго лице, по-красиво, по-съвършено? Сега, когато гледаше очите на Мириям, му се струваше, че беше чакал точно нея и никоя друга. Всичко у нея бе божествено. Бялото ѝ, красиво чело, правилният нос, пълните червени устни, извити неизразимо очарователно, големите черни очи като на сърна, които го гледаха толкова разумно и знаеха всичко. Не беше ли тя въплъщението на някаква представа, която винаги беше носил в себе си? Какво се криеше в топчето на Сеидуна, та да оживи представата му и да ги въпълти в това приказно същество? Не знаеше сънува ли, в рая ли е, или в ада, но усещаше, че върви към някакво огромно и още непознато блаженство.

— Чакаме, Ибн Тахир.

— Добре, ще ви кажа няколко стиха.

Момичетата се разположиха удобно около него, като че ли предвкусваха някакво особено удоволствие. Мириям легна по корем и се облегна на него. Гърдите ѝ леко го докосваха. Ибн Тахир изпита странна, болезнена сладост, от която главата му се замая. Сведе поглед и с тих, несигурен глас започна да рецитира стиховете си за Аламут.

Скоро го обзе пламенен възторг. Да, думите на стиховете му бяха бедни, слаби, но гласът му им придаваше съвсем друго значение. Нещо от онова, което изживяваше в този момент. След „Аламут“ им каза стиховете си за Али и за Сеидуна.

Момичетата разбираха скритите чувства, които обагряха гласа му. Мириям ясно усети, че говореше на нея и само на нея. Но не се

възпротиви и се остави на мисълта, че е обичана, и то обичана както никога досега. Загадъчна усмивка се изписа на устните ѝ. Тя се заслуша. Думите на Ибн Тахир идваха сякаш отдалече. Само при стихотворението за Сеидуна се сепна. Как би могъл да знае!

— Всичко това не струва нищо! — възклика Ибн Тахир, когато приключи. — Мизерно е, съвсем суетно. Много съм нещастен. Искам да пия, сипете ми вино!

Момичетата го хвалеха и успокояваха.

— Не, не, аз си знам. Това не са стихове. Стиховете трябва да бъдат съвсем различни.

Погледна Мириям. Тя се усмихваше. Усмивката ѝ му се стори непонятна. Изведенъж разбра — стиховете трябваше да бъдат точно такива! Всичко, на което се беше възхищавал и бе обичал, само заместваше нея, докато не я срещна тази вечер. Със сладък ужас усети, че за първи път е влюбен, и то безмерно и дълбоко.

В този момент осъзна, че не са сами. Смути го присъствието на другите момичета. О, ако можеха да бъдат сами, както преди! Нямаше повече да иска да разбере онези хиляди маловажни неща! Сега би я хванал за ръката и би я гледал в очите. Би ѝ говорил за себе си, за своите чувства, за любовта си. Какво го интересуваше естеството на градините, в които се разхождаха! Дали са образ от сънищата, или истина — беше му все едно. Само чувствата му към този божествен образ бяха истина. Не беше ли казал Пророкът, че животът в този свят е само несъвършено отражение на отвъдния свят? Но това, което му се случваше сега и бе причина за неговите чувства, не можеше да бъде несъвършено отражение на нещо неизвестно. Беше възвишено и достатъчно съвършено само по себе си.

Може би тялото му все още лежеше в тъмната стая под върха на кулата, където живее Сеидуна? И само частичка от душата му се е отделила и се наслаждава на това блаженство сега? Нямаше значение. Красотата на Мириям беше истинска и първите му чувства към нея също бяха истински.

Хвана я за ръката, за нейната нежна, розова, съвършено изваяна ръка, и я притисна към челото си.

— Колко си горещ, Ибн Тахир!

— Целият горя — прошепна ѝ.

Погледна я с пламенни очи.

— Огън ме изгаря.

„Каква страст“, помисли си Мириям. Сърцето ѝ се сви. „Дали и аз ще се запаля от този огън?“

Иbn Тахир започна да целува ръката ѝ горещо и безумно. Взе и другата и зацелува двете. Тя гледаше над главата му.

Очите ѝ бяха замислени. „Така ме обичаше Мохамед, когато ме отведе от Мойсей. Само че беше по-зрял и по-див. Защо всичко най-красиво идва твърде късно?“ — тази мисъл я жегна.

Момичетата останаха като попарени, когато видяха, че Иbn Тахир изобщо не ги поглежда. Притихнаха, разговаряха шепнешком и се чувстваха все по-неудобно пред двамата. Накрая Иbn Тахир прошепна на Мириям:

— Бих искал да останем сами.

Тя отиде при момичетата и ги помоли да отидат в стаите си и там да се забавляват. Послушаха я. Някои бяха обидени:

— Искаш всичко за себе си — каза тихо Рикана. — Какво ще каже Сеидуна, когато чуе, че си се влюбила в другого?

Мириям се усмихна многозначително.

— Момичета, ще вземем виното със себе си! Сами ще се забавляваме, като не може другояче!

Момичетата се примириха със съдбата си. Мириям усещаше силата си, затова не им се разсърди. Изпрати всяка от тях с приятелски поглед, а Сафия дори прегърна.

— Ще измислим песен за това как си се влюбила — заплаши я Сит. — Като се върнем, ще ви я изпеем.

— Когато я измислите, изпейте я.

Мириям се върна при Иbn Тахир. Той беше объркан, а скоро чувството обхвана и нея. Напълни чашите и вдигна наздравица. Погледнаха се в очите.

— Искаше нещо да ми кажеш, Иbn Тахир.

— Думите са твърде слаби, за да изразят това, което усещам. Чувствам се като просветлен. Колко неща разбрах през това кратко време! Знаеш ли историята за Фархад и царица Ширин? Когато те видях, ми се стори, че вече съм те виждал. Сега най-сетне си спомних. Така съм си представял царица Ширин. Само че образът, който сега виждам, е много по-плътен. Не се смей, Мириям. Както Аллах е в небесата, така сега аз разбирам нещастния Фархад. Да вижда всеки ден

такава красота и да бъде завинаги отделен от нея! Не е ли това адско наказание? Фархад не е можел да не полудее. Трябвало е да дълбае в скалата всеки ден образа, който бил пред очите му. О, Аллах, колко ли голяма е била болката му! Защото няма нищо по-страшно от това да мислиш всеки ден за загубата на такова безкрайно щастие, което никога няма да се върне.

Мириям сведе поглед. Беше се облегнала на ниските възглавници, а тялото ѝ просветваше през воалите като мраморна статуя. Заоблеността на лицето ѝ, ръцете и краката ѝ, височината ѝ, всичко беше в необикновена хармония. Той я наблюдаваше зашеметен и омаян. Усещаше преклонение като пред свещена тайна. Душата му беше обладана от това съвършенство. Започна да стene от сладка болка. Изведнъж забеляза, че по ръцете му капят сълзи.

Мириям се уплаши.

— Какво ти е, Ибн Тахир?

— Прекрасна си. Не мога да понеса красотата ти. Твърде слаб съм.

— Ах, ти, глупаво момче!

— Да, глупав съм, луд съм! В този момент Сеидуна и мъченикът Али ме интересуват колкото китайския император. Аллах бих свалил от престола му и бих поставил тебе на негово място.

— Наистина полудяваш! Това са богохулни думи. В рая си!

— Все ми е едно. Нека съм в рая или в ада. Само ти да си до мен, моя Ширин, моя божествена Ширин.

Тя се засмя:

— Бъркаш ме. Не съм Ширин, а Мириям, райско момиче.

— Ширин си. Ширин. А аз съм Фархад, прокълнат да бъда отделен от тебе, ще полудея от болка.

Що за адска мъдрост. Точно на нея да изпратят този отнесен и страстен младеж! Наистина Ибн Сабах беше страшен мечтател от ада.

Изведнъж я обзе решителност. Обви ръцете си около врата му и приближи лице до неговото. Погледна го в очите. Цялото му тяло затрепери, обзе го безсилие, сякаш бе твърде слаб за страстта, която го покори.

Мириям го целуна по устните.

Той не помръдна. Не я прегърна. Полека започна да губи съзнание. Приближаваше се върхът на блаженството.

* * *

През това време момичетата се събраха в една от спалните. Нахвърляха възглавниците на пода и удобно се настаниха върху тях. Напълниха си чашите и започнаха да ги пресушават една след друга. Ставаха все по-необуздани. Запяха, след това се скараха, сепак се помириха, целуваха се и се прегръщаха.

В това настроение ги завари Апама. Най-напред предпазливо повдигна завесата. Когато се убеди, че няма опасност гостът да я види, влезе шумно.

— Къде е гостът? Къде е Мириям?

Цялата трепереше от гняв.

— Сами са в павилиона.

— Така ли изпълнявате заповедта на Сеидуна? Ще ви отсекат главите! Онази може би точно сега издава на момчето тайната, а вие тук цвилите като кобили!

Някои избухнаха в плач.

— Мириям ни заповядда да излезем и да ги оставим сами.

— Веднага вървете при тях! Хвърлете се върху момчето и опитайте да разберете колко му е издала от нашите тайни. Една да дойде да ми разкаже. Ще я чакам зад белия храст вляво от рибарника.

Когато момичетата влязоха в главното помещение, завариха странна картина. Ибн Тахир лежеше неподвижен и блед като мъртвец. Само на устата му се виждаше причудлива усмивка. Мириям се беше надвесила над него и съсредоточено го гледаше в очите. Бавно вдигна очи и посрещна момичетата. По погледите им разбра, че нещо се е случило. Стана и се приближи.

— Измислихте ли песента?

— Да.

Ибн Тахир се събуди. Разтърка очи и с ясен поглед се огледа.

— Ако позволите, ще ви я изпеем.

— Песента? С удоволствие.

Момичетата хванаха арфата и тъпанчетата и запяха смело.

Живееше в рая момиче.

Името ѝ беше Мириям.

*За любов бе сътворена
Като малко жени.*

*Плътта ѝ беше като бяло мляко,
По нея розов полъх бе повял
Сред тъмните коси лицето ѝ
Като месечина блестеше.*

*С черни очи и устни
Прави и червени като мак,
С ръце кръшни и стройни нозе,
И истинска царска стъпка.*

*Измежду всички Аллах избра
Именно нея за важни неща.
Даде на нея туй тяло прекрасно
И ум, от който всички се прехласват.*

*Познаваше тя всичките тайни,
Изпълващи небето и земята,
Обичаше сложните науки
Изпълваха я те със страст.*

*А в тази нощ каква е
Царицата на мъдростта?
Наистина изглежда удивена
Издайнически червени бузите ѝ са.*

*Разбира се, ний всичко знаем,
Каквото случи се със нея,
Млад юнак ума ѝ замъгли
И сърцето ѝ прониза.*

*А сега нашата царица,
Напразно иска да се скрие,
От глава до пети
В него се влюби.*

Апама изпрати да извикат Хасан. Ади го посрещна и го докара по канала до едно скришно място.

— Защо ме извика?

— Не се сърди, господарю. Всичко върви добре, освен в тази градина. Мириям или не знае как, или не иска да прельсти неопитното момче.

Апама разказа каквото беше видяла и чула.

— Струва ми се, че Мириям е избрала правилния начин. Ибн Тахир се различава от другите момчета. Това ли е всичко?

— Избрала правилния начин? Това казваш на мене, при това знаеш, че нямаш мъж, който да ми устои? Значи аз съм некадърна, а тя е тънък познавач?

Хасан прикри усмивката си.

— Защо се препираш? Мириям има друга представа за тези неща.

— Тя има представа? Свети небеса! Откъде я е получила? От стария евреин? Или от онзи дивак в пустинята?

— Ами ако ги има от мене?

— Обичаш да ме унижаваш. Но знай, имам предчувствие, че ще те издаде пред момчето. Влюбена е в него.

В тъмното не забеляза червенината, която се появи по лицето на Хасан. Но усети, че го е засегнала.

— Любят се и се прегръщат като гълъбчета. Знаеш, че той е поет, а това никога не оставя равнодушно женското сърце. От сега нататък ще трепери за него. Нарочно изгони момичетата от стаята, за да останат насаме. Ще го предупреди да внимава.

Земята заскърца под нечии крака. Ади доведе Рикана. Тя се стресна, когато видя Хасан до Апама.

— Не бой се. Какво правят онези двамата?

— Изглежда, че Ибн Тахир се влюби.

— А Мириям?

Рикана сведе поглед.

— Не знам.

— Бих искал да говоря с нея — каза Хасан.

Рикана объркано погледна Апама.

— Защо се колебаеш? — попита я Хасан.

— Как да ѝ го кажа? А ако Ибн Тахир тръгне след нея?

— Трябва да дойде. Нека намери причина.

Рикана се поклони и се отдалечи. Когато влезе в стаята, Мириям я попита тихо:

— При Апама ли беше?

— Да. И Сеидуна е на брега. Чака те. Измисли си причина за пред Ибн Тахир и отиди.

Мириям отиде при Ибн Тахир.

— Наистина ли ме обичаш?

— Съмняващ ли се?

— Докажи. Измисли песен за мене.

— Как да измисля аз, беднякът, нещо достойно за тебе? Мириям, не искай от мене да се посрдама.

— Ако ме обичаш, измисли песен.

— Как да го направя? В твоето присъствие...?

— Не бой се. Няма да ти преча. Ще отида в градината и ще набера цветя. А ти напиши песен за любовта си.

Обърна се към момичетата:

— Вие останете при него и му свирете.

Когато излизаше, прошепна на Рикана:

— Не бива да излиза от залата. Вие отговаряте.

Загърна се в плаща си и побърза към градината.

При лодките видя Хасан. Той я хвана здраво за ръката.

— Вярва ли, че е в рая?

— Влюбен е и затова вярва, че е в рая.

— Това не е отговор. Изглеждаш ми променена. Знай, че няма да има милост, ако момчето разбере.

— Аз ти гарантирам, че няма да разбере. А ти заповядай на Апама да не снове като привидение наоколо и да не ми пречи на работата.

— По-добре ще е да останеш студена. Внимавай да не изпуснеш юздите.

Добре ли чу? Хасан е засегнат? Значи не му е съвсем безразлична.

— Не бой се, Ибн Сабах. Юздите са здраво в ръцете ми.

— Това очаквах. Какво оправдание си измисли, за да излезеш?

— Дадох му задача да съчини песен за мене.

Хасан я хвана и я дръпна няколко крачки до брега.

— Мислиш ли, че е силно влюбен?
— Няма съмнение.
— А ти?
— Това интересува ли те?
— Ако не ме интересуваше, нямаше да те питам.

— Ибн Тахир е надарен младеж. Но пътят до мъжа е много дълъг.

— Върни се сега и го приспи колкото може по-скоро.

Мириям не можа да се сдържи и тихичко се засмя. Хасан я целуна по челото и се върна при Апама.

— Изглежда, че господарят ревнува — каза старицата.

— Възможно е. Но при всички случаи по-малко, отколкото Апама.

След това ѝ махна на тръгване и заповяда на Ади да го закара до замъка.

— Щом се върна на кулата, ще дам знак да свирят с тръбите. Стига толкова забавления за днес.

Някаква тежест притисна сърцето му. Спомни си за Омар Хаям, който лежеше на възглавниците в Нишапур и пиеше вино. Обслужващо го красива девойка, а той пишеше стихове и се смееше на целия свят. Размишлява и опознава. Наслаждава се на спокойствието. В този момент му завидя.

„Да, от нас тримата той избра най-добрая дял.“

* * *

Момичетата видяха Мириям да се връща с усмивка на лице. Донесе огромен сноп цветя и ги изсипа върху Ибн Тахир, който беше наведен над изписана дъсчица. Камък им падна от сърцето.

— Написа ли песента?
— Поне опитах.
— Вече ни прочете малко — каза Сит. — Свят ще ти се завие.
— Умирам от нетърпение.

Взе топчето и го скри в шепата си. Седна на колене до Ибн Тахир. Облегна се върху него и погледна дъсчицата през рамото му. Незабелязано пусна топчето в чашата.

*Aх, аз, новият Фархад, отде да знаех,
Че любовта пристига толкоз ненадейно.
Кой да ми каже,
Че силата ѝ е така голяма,
Че побеждава чувствата, към Пророка и Сеидуна,
И към Али Мъченика,
Досега най-скъп на сърцето ми.*

*O, Аллах, който виждаш в душите ни;
Който си дал на Мириям образ, по-красив от Ширин,
Ти всичко виждаш и разбираш,
Какво да сторя,
Кога тъй любовта завладя сърцето ми,
Че виждам, чувам и усещам само нея,
Защо ти в рая си я сложил,
Прекрасна Мириям, душата на душата ми?
O, моля те, Аллах, ти дай ми знак,
Дали е изкушение велико,
Туй, що в този час сърцето ми изпълва,
Дали ще бъда също като нашия отец Адам
Прогонен от рая?
А може би си искал да покажеш
Отплатата ми, когато меча си положа до нозете?
Какво да сторя, ах, за да заслужа
Таз милост толкова безкрайна?*

*Прескъпа Мириям, слепец бях аз довчера.
Сърцето ми не знаеше какво копне ж e,
Умът не знаеше какво да мисли,
Но вече зная, всичко стана ясно.
Сърцето ми намери, мислите целта си.
От неизмерно щастие обзет съм,
Да гледам, Мириям, очите ти неземни.*

В очите на Мириям проблеснаха сълзи. Бързо го целуна, за да ги скрие. Беше ѝ толкова тежко, че ѝ идеше да умре.

„Бедният младеж — помисли тя. — Толкова искрен, толкова добър и толкова млад. В сърцето му няма място за лъжа и измама. И точно аз ли трябва да го принеса в жертва на Хасан?“

— Какво ти е, Мириям.

— Толкова си млад и толкова добър.

Иbn Тахир се усмихна и се изчерви. Усети жажда и изпи чашата.

Изведнъж го обзе слабост. Главата му се замая. Пред очите му се разкри нова страна. Хвана се за главата и падна.

— Слепота! Аллах, слепота! Къде си, Мириям! Потъвам! Летя!

Момичетата се изплашиха. Мириям го прегърна.

— Тук съм, Иbn Тахир. До тебе съм.

— Усещам те, Мириям — каза и с мъка се усмихна. — О, Аллах, всичко се промени. Само съм сънувал. Летя по същия път назад. Преди само сънувах, че съм отишъл в светия град Кайро. Чуваш ли, Мириям? Влязох в двореца на халифа. Около мене беше тъмнина. Същата тъмнина и сега ме заобикаля. Притисни се до мен, Мириям, за да те почувствам! В залата беше тъмно. Ако погледнеш назад, към вратата — там беше съвсем светло. Но когато погледнеш към престола, ослепявах. Чувах гласа на халифа. Това беше гласът на Сеидуна. Погледнах към него — бях сляп. Обръщах се назад — залата беше прекрасно осветена. Всемилостиви Аллах! Каква слабост! Не те усещам вече, Мириям! Дай ми знак, ухапи ме, под сърцето ме ухапи, силно, за да те усетя, за да зная, че си до мене.

Мириям отгърна плаща му и го ухапа под сърцето. Чувстваше се безкрайно зле.

— Сега отново те чувствам, Мириям. О, каква страна! Виж! Този град под мене! Виж този златен купол, тези зелени и червени покриви! Виждаш ли онази вишнева кула? Хиляда знамена се веят около нея. Дълги, шарени знамена. О, как пляскат от вятъра. Сградите и дворците преливат покрай мене. Олеле, толкова бързо! Задръжте ме, умолявам ви, задръжте ме!

Претърколи се и захърка тежко.

Момичетата бяха като попарени.

— Ще ни сполети нещастие — каза Сит.

— По-добре да бяхме скочили в реката — отговори Мириям.

Иbn Тахир беше в дълбоко безсъзнание.

— Загърнете го в неговия плащ!

Послушаха я. Мириям се тръшна по гръб и със сухи очи се загледа в тавана.

* * *

Когато Абу Али и Бозорг Омид останаха сами в кулата, дълго мълчаха. Споглеждаха се, след това гледаха през краишата на стената.

Накрая Бозорг Омид попита:

— Какво мислиш за всичко това?

— Заплели сме се в мрежа, от която трудно ще се измъкнем.

— Аз казвам: както Аллах е Аллах, така Ибн Сабах е луд.

— Както и да го погледнеш, опасен човек.

— Какво смяташ, да държим ръцете си скръстени и да гледаме спокойно? Какво прави тигърът, ако се хване в мрежа за вълци?

— Прегризва я — засмя се Абу Али.

— Тоест?

— Ами прегризи я.

— Не се ли боиш, че и нас някой път ще ни прати в някакъв такъв рай?

— Ако е добре, няма да се противим.

— Няма да се противим и ако е зле.

Застана съвсем близо до Абу Али:

— Чуй, Абу Али. Тази вечер все още имаме време. Само тримата сме на кулата.

— Какво искаш да кажеш?

— Мога ли да ти вярвам?

— Гарван гарвану око не вади. Предпочитат да изкълват очите на орела.

— Като се върне, да го причакаме на входа. Аз ще го ударя отзад с дръжката на меча по главата, за да не се чуе нищо. След това ще го хвърлим през стената в Шахруд.

— А вярващите?

— Ще им кажем, че не се е върнал от градините.

— Но евнусите ще знаят, че се е върнал. От тях живи няма да се измъкнем.

— Докато нещата станат ясни, ще бъдем кой знае къде.

— Няма вярващ, който да пожали живота си, за да ни отмъсти.
Мрежата е наистина здраво сплетена около нас.

- За всяко действие е необходимо да рискуваме.
- По-малко ще рискуваме, ако изчакаме наследството му.
- Хасан е луд.
- Не толкова, че да не предугади мислите ни.
- Страх ли те е?
- А тебе не те ли е страх?
- Точно затова бих искал веднъж завинаги това да свърши.
- Знам, че се досеща за мислите ни. От сега нататък мълчи като гроб. Евнусите са страшно оръжие.
- Федаините ще бъдат още по-страшно.
- Затова да внимаваме. Няма да бъдат оръжие само в неговите, но и в нашите ръце.
- Може би си прав, Абу Али. Хасан е страшен господар. Няма никакъв път назад за нас двамата. Посветени сме в тайната му и всяко колебание би означавало смърт.
- Ще продължим да вървим по стъпките му.
- Чуй! Връща се. Признавам — опитът, който направи тази вечер, е наистина необикновен.
- Повече от това, гениален е!

В това време Хасан се върна запъхтян. Хвърли бърз поглед към двамата велики даи и се засмя:

- Надявам се, че не ви беше много скучно, приятели? Имали стемного да си кажете и мисля, че не сте си губили времето?
- Тревожехме се какво става в градините, Ибн Сабах. Защо те извика Апама?
- От женска ревност. Кръстосаха се старите и новите възгледи за любовта. Трябваше да се реши опасен въпрос: как най-добре да се съблазни един мъж.

Великите даи се засмяха. Усетиха приятно успокоение. Лошото беше отминало.

- Какво да се прави. Светът непрестанно се мени и трябва да се отказваме от старото и да приемаме новото.
- Струва ми се, че новите възгледи са ти повече на сърце от старите — каза Абу Али.
- Нима новият възглед не подейства на Ибн Тахир?

— Вижте го Абу Али! Ще станеш голям познавач на душите!

— Ти си странен любовник, Пророкът ми е свидетел! Ако държах на някоя жена поне толкова, колкото на скъсана дреха, по-скоро бих я убил, отколкото да я отстъпя другому.

— Това вече си го доказал, Абу Али! Затова сега нямаш нито стара, нито нова любов. Колкото до моя случай, не трябва да забравяш, че съм философ и на първо място ценя онова, което мога да докосна. А това след една нощ няма да се промени кой знае колко.

Абу Али се засмя:

— Може да се каже и така. Но мисля, че при тебе това важи само за въпросите на любовта. Тази сутрин някой говореше, че иска да изгради организацията си върху чистия разум.

— Преследваш ме като куче дивеч — отговори Хасан. — Или наистина мислиш, че тези две противоположности не могат да се обединят? Тогава как вървят ръка за ръка тялото и духът?

— Ако имаше светци в ада, това щеше да си ти.

— О, всички мъченици! И моята принцеса мисли така.

— Това съвпадение само може да ме радва.

Абу Али кимна на Бозорг Омид. Хасан запали факлата и даде знак на тръбачите в градините.

— Достатъчно райски наслади за днес. Сега да видим резултата.

Когато получи отговор от градините, угаси факлата. „Да, на тези долу им е лесно — каза сам на себе си. — Поне имат някого над себе си, който мисли и решава вместо тях. Но нас кой ще ни освободи от отговорността и мъчителното раздвоение? Кой ще прогони от нас безсънните нощи, когато всеки миг, който ни приближава към сутринта, е подобен на удар с чук по сърцето ни? Кой ще ни освободи от ужаса пред смъртта, след която знаем, че ще дойде голямото нищо? Сега все още нощното небе с хилядите звезди се отразява в очите ни. Все още чувстваме и мислим. Но когато дойде великият час, кой ще ни предложи балсам за болката от знанието, че се отправяме към вечната тъма на нищото? Да, на онези там долу им е лесно. Създадохме им рай и им показахме, че след смъртта в него ги чака вечно блаженство. Затова наистина можем да им завиждаме.“

— Чу ли, Бозорг Омид? Хасан може би е прав.

— Значи и на вас ви става по-ясно? Знаем, че сме господари само на една безкрайно малка частица знание и роби на неизмеримо

голямото незнание. Бих ни сравnil с червей, който се вглежда в небето над себе си и си мисли: „Ще се кача по тази тревичка нагоре. Изглежда достатъчно висока, за да ме заведе там“. Тръгва сутринта и пълзи нагоре до вечерта. Изкачва се на върха и разбира, че трудът му е бил напразен. Земята е само няколко педи под него. А над него се простира звездното небе, също толкова неизмеримо високо, колкото и когато беше на земята. Само че сега не вижда никакъв път, по който да продължи да пълзи. Губи вярата си и разбира, че не е нищо в сравнение с нерешимите размери на вселената. Лишен е завинаги от надежда и щастие.

Хасан подкани дайте.

— Да вървим. Трябва да приемем първите вярващи, върнали се от рая на земята.

* * *

Момичетата около Фатима видяха през стъклата на прозорците как евнусите се приближават с носилките.

— Като гробари — каза Сара.

— Фатима! Отвий Сюлейман, да го видим още веднъж — помоли Зейнеб.

Фатима отви спящия. На лицето му имаше нещо детско. Момичетата го гледаха с натъжени очи. Халима пъхна четири пръста в устата си и ги захапа, за да не заплаче. Беше безкрайно отчаяна. Фатима бързо го зави.

Еvnусите влязоха и без думи го сложиха на носилката. Също толкова тихо си отидоха. Едва пердето падна след тях и момичетата избухнаха в плач. Халима извика от болка и падна като камък на пода.

* * *

Когато негрите отнесоха Юсуф, плакаха само Джада и малката Фатима. Зулайха безмълвно следеше с поглед влизането и излизането на евнусите. Гордостта не й позволи да изрази чувствата си.

— Това е краят и на твоето щастие — ужили я Ханафия, когато отново останаха сами. — Получи мъж само за една нощ, а сега го изгуби завинаги. По-добре ще е за нас, понеже изобщо не го имахме.

Зулейха искаше да й отговори безгрижно, но болката я надви, тя се сви на пода и зарови глава във възглавниците.

— Нямаш сърце, Ханафия — скара й се ядосано Асма.

— Не исках да стане така.

Отиде до Зулейха и я погали по косата. Другите също дойдоха и се опитаха да я успокоят. Но Зулейха продължи да плаче, докато не заспа.

* * *

Когато евнусите си отидоха с Ибн Тахир, Мириям каза на момичетата да вървят в спалните си. Тази нощ бяха малко, защото онези, които бяха с Фатима и Зулейха, останаха да спят в павилионите си.

Мириям също остана сама. Точно сега й се искаше Халима с милата си приказливост да бъде до нея. Как ли беше понесла тази съdboносна нощ? Какво беше станало с другите момичета? Тревожеше се за тях. Кога ли ще дойде утрото!

Тежки мисли я мориха до зори.

* * *

Еvnусите пренесоха живия товар до мазето. Хасан ги попита:

— Всичко наред ли е?

— Всичко е наред, Сеидуна.

Поставиха носилките в клетката. Тримата командири влязоха след тях. Чакаха безмълвно, докато невидимите ръце на негрите ги издигнаха до върха на кулата.

Горе Хасан отви спящите.

— Изглеждат много изморени — прошепна Бозорг Омид.

Хасан се усмихна:

— Ще спят до късно през деня. След това ще се събудят. Тогава ще се види дали сме успели.

Остави завесата над входа в килията привдигната, за да имат младежите достатъчно въздух. До вратата постави пазач. След това се раздели с приятелите си:

— И така, приключи второто действие на нашата трагедия. Ще се видим утре. Лека нощ.

* * *

Долу в градините евнусите гасяха лампите. Някои бяха изгорели. Тук-таме в нощта припламна огън. Лампите гаснеха една след друга, а наоколо ставаше все по-тъмно. Нощните пеперуди уплашено пърхаха над главите им. Прилепите преследваха последните насекоми. От гората се обаждаше кукумявка, а гепардът й отговаряше с пръхтене.

Последната лампа угасна. Лятната нощ беше прекрасна и пазеше хиляди тайни. На небето блестяха звезди — далечни, нерешиими загадки.

Мустафа завъртя факлата над себе си така, че да се разпали. Освети пътя пред себе си, а шестимата евнуси го последваха към лодките.

— Да видим какво правят момичетата — предложи учителят по танци Асад. — Тази нощ беше твърде трудна за тях.

Отидоха до павилиона, където спеше Фатима с другите момичета. Асад побутна вратата и повдигна завесата над входа. С вдигната факла Мустафа влезе в помещението.

Момичетата бяха налягали по възглавниците в различни посоки. Някои бяха чисто голи, други едва покрити с плащове или наметки. Някои бяха успели да свалят накитите си, но повечето още бяха с тях. Красивите, закръглени форми бяха увити в коприна и брокат. Гърдите се вдигаха и спускаха.

— Този добре се е справил — каза тихо Асад. — Лежат като след битка на бойното поле.

Мустафа се уплаши толкова, че за малко да изпусне факлата. Излезе на чист въздух и забърза обратно към реката. Каза на глас:

— Този човек е звяр. О, Аллах, какво направиха с нас!

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

На другата сутрин двамата велики дай дошли при Хасан, както се бяха договорили. Той им каза:

— Току-що бях при момчетата. Всички още спят. Време е да ги събудим.

Влязоха в неговата стая. Той дръпна завесите, така че през прозореца нахлу дневната светлина отвън. Момчетата лежаха на леглата си както миналата вечер и спяха спокойно. Дайте се приближиха до тях. Хасан внимателно ги огледа.

— Отвън не са се променили от снощи. Какво е станало в душите им, ще разберем сега.

Потупа Юсуф по рамото:

— Юсуф, чуващ ли? Навън е светъл ден, а ти още спиш?

Юсуф уплашено отвори очи. Привдигна се на лакти и тръсна объркано глава. Погледна командирите унесено и объркано. Полека започна да идва на себе си. На лицето му се изписа безкрайно удивление.

— Какво си правил снощи, че толкова дълго не можеш да се събудиш?

Хасан се усмихна лукаво. Юсуф плахо вдигна поглед към него.

— Бях в рая по твоята милост, Господарю.

— Сигурно си имал много приятни сънища, момче?

— Не, не, бях в истинския рай.

— Хайде, хайде. Другарите ще ти се смеят, ако им разкажеш това.

— Знам какво ми се случи, Сеидуна. Наистина бях в рая.

— Значи вярващ, че ми е даден ключ от райските порти?

— Сега знам това, Сеидуна.

От разговора се събуди и Сюлейман. Седна на постелката и навъси вежди. Очите му следяха Юсуф и Хасан. Изведнъж си спомни всичко. Описа бързо тялото си. Под мантията си написа гривната на Халима. И на неговото лице се изписа безкрайно удивление.

— Виж, и Сюлейман се събуди. Какво си правил снощи, че спа толкова дълго?

— Бях в рая, по милостта на Нашия господар.

— Хайде, хайде, кой ще ти повярва?

— Нека само опита някой да се усъмни... Исках да кажа, че имам доказателство, че съм бил там.

— Имаш доказателство? Покажи го!

Сюлейман твърде късно осъзна, че се е изпуснал. Започна да се оправдава:

— Сам не знам как това остана в ръката ми. Обзе ме слабост, започнах да опипвам около себе си и изведнъж в ръцете ми се оказа тази гривна. След това нищо не помня.

— Покажи я!

Сюлейман с нежелание предаде на Хасан гривната. Той я огледа от всички страни и я подаде на великите даи.

— Наистина невероятно — каза. — Изглежда като истинска райска гривна.

— И Зулейха имаше такава — намеси се Юсуф. — Но ми забрани да я взема със себе си на този свят.

— Сюлейман, Сюлейман — поклати глава Хасан. — Направо е невероятно как е попаднала у тебе тази гривна. Да не би да си я откраднал от самия рай?

Сюлейман се уплаши.

— Боях се, че Наим и Обейда няма да ми повярват. Затова я задържах...

— Нима приятелите те смятат за такъв лъжец?

— И аз не бих им повярвал, ако ми разкажат нещо подобно.

— Ясно ти е, че гривната остава у мен. Когато отново те изпратя в рая, ще ти я дам да я занесеш със себе си. После ти ще решиш как най-добре да се оправдаеш.

В това време се събуди и Ибн Тахир. Постепенно се разсъни и с удивление се заслуша в разговора.

Постепенно спомените му от събитията през изминалата нощ започнаха да се възвръщат. Изведнъж се опипа под сърцето и трепна. Усети отпечатъка от зъбите на Мириям.

Хасан се обърна към него:

— Чувам невероятни неща от твоите другари. И тях оставил снощи в тази стаичка, както и тебе, а сега искат да ме убедят, че не са прекарали нощта тук, а че са отишли направо на оня свят. Поне ти, който винаги си така мъдър и хладнокръвен, ме освободи от задължението да им вярвам. Защото изпитвам ужас да живея на място, където нощните духове по всяко време могат да те грабнат за ръцете и краката и да те отнесат в незнайна страна.

— Знам, че се шегуваш, Сеидуна. Сам знаеш кой е причината за нощното ни пътуване, а сега искаш да ме изпиташ.

— Ибн Тахир, и ти ли твърдиш, че през нощта не си спал на това място? Тогава не е само легенда, че държа ключа от рая в ръцете си?

— Прости, Сеидуна. Никога повече няма да допусна съмнението в сърцето си.

— Хубаво. Приятели, какво ще кажете на другарите си, щом ви питат къде прекарахте нощта?

— Ще кажем, че сме били в рая по милостта на Нашия господар.

— Това е добре. Надявам се, че занапред вратата ви ще бъде твърда и непоклатима. Да бъде като онази, за която е казано, че може да повдигне планина. Сега се върнете при другарите си.

Повика пазача и му заповядва да ги изведе от кулата. Когато остана сам с великите даи, видимо отдъхна.

— Всичко мина както очаквах.

Абу Али се устреми към него:

— Вземам си думите обратно! Открил си Архимедовата точка!

Той и Бозорг Омид прегърнаха Хасан.

— До последно се съмнявах в успеха — призна Бозорг Омид. — Сега мисля, че наистина си успял да промениш човешкото естество. Измислил си страшно оръжие в лицето на тези „ашашини“.

— Третото действие завършва — каза Хасан. — Бихме могли да го наречем „Събуждане“ или „Завръщане от рая“.

Поканата към тримата другари да отидат при върховния господар, а още повече това, че не се върнаха през нощта, накара федаините да се впуснат в остри спорове и догадки. Разговаряха до късно през нощта в спалнята в очакване да се върнат и да задоволят любопитството им.

— Най-накрая поне ще чуем какъв е Сеидуна — каза Обейда.

— Защо мислите, че ги е повикал при себе си? — попита Наим.

— Защо не? Може би за да им се скара, че сутринта изтръгнаха знамето от турците.

Обейда се засмя:

— Не питах тебе. Исках да чуя мнението на по-умните.

— Да не би да очакваш да ги отведе на небето? — пошегува се Абдула. — Повика ги, за да участват в пиршество с командирите като награда.

— Сигурно имаш право — каза Джадар.

— Тогава защо не се връщат толкова време? — продължаваше да гадае Обейда. — Може би им е дал някаква особена почетна задача и са напуснали замъка?

— Защо да правим напразни догадки? — включи се Абдурехман.

— Докато не се върнат и не ни разкажат сами къде са били и какво са видели, няма да отгатнем нищо. Затова по-добре да заспиваме, заслужаваме си почивката.

* * *

На другия ден, когато тримата най-сетне се появиха, федаините отдавна вече бяха на крака. Всички се спуснаха към тях и ги наобиколиха. Обсипаха ги с купища въпроси.

— Да отидем в спалнята — предложи Сюлейман. — Там ще говорим. Гладен съм и се чувствам като пребит, като че ли са ме смлели в мелница. Едва стоя на крака.

Отидоха в спалнята и тримата се тръшнаха на леглата си. Донесоха им мляко и хляб.

Сюлейман попита:

— Кой ще говори?

— Ти започни — отговори Юсуф. — Аз съм прекалено нетърпелив. Трудно ще ми е да разкажа всичко. Ако видя, че не ми вярват, ще се ядосам. Няма да е добре.

Всички се събраха около леглата им.

— Вярвате ли в чудеса? — попита Сюлейман.

Федаините се спогледаха.

— В старите — да — отговори Наим. — В нови Пророкът ни е забранил да вярваме.

— Ах ти, невернико! А какво ни учи Сеидуна?

— Не помня да е говорил за чудеса.

Наим стана предпазлив, щом чу въпроса на Сюлейман.

— Не си ли чувал, че Аллах е предал на Сеидуна ключ от портите на рая?

Всички напрегнато мълчаха. Сюлейман ги огледа победоносно. Когато се настити на нетърпението им, продължи:

— Федаини, миналата вечер Сеидуна ни оказа милост и отвори за нас портите на рая.

Всички се спогледаха. Никой нищо не разбра. Изведнъж Обейда избухна в силен смях. Другите го последваха. Само тримата нощи пътници останаха сериозни.

— Наговорили са се и сега ще ни разправят врели-некипели — каза Абдурахман.

— Сюлейман по стар навик ни прави на глупаци — добави Наим.

— Оставете ги — рече Ибн Вакас, — снощи са се напили и са преспали пияни в някоя плевня. По лицата им личи. Сега ги е срам от нас и затова искат да обърнат всичко на смях.

— Знаех си, че ще стане така — сърдито изръмжа Сюлейман. — Ибн Тахир, ти им кажи, на тебе ще повярват.

— Стига празни приказки — ядоса се Обейда. — Кажете ми, видяхте ли Сеидуна?

Ибн Тахир се намеси:

— Приятели, трудно е да се говори за толкова невероятни неща като тези, които се случиха с нас тримата през миналата нощ. Напълно разбирам защо ни се смеете. Но всичко, което каза Сюлейман, е самата истина. Затова ви моля — потърпете и ни изслушайте. Нека продължи.

Лицето му беше напълно сериозно. В гласа му нямаше и намек за шега. Въпреки това федаините продължаваха да си мислят, че тримата ги разиграват.

— Бих обвинил собствения си баща, че лъже, ако твърдеше подобни неща — каза Джрафар. — Но ми е чудно как ти, Ибн Тахир, си се съгласил да участваш в това. Нека Сюлейман говори, поне ще чуем какво сте си наувили да ни разкажете.

Сюлейман се изправи на леглото си. Погледна заплашително около себе си, а след това започна да разказва. Започна от самото

начало, как се качиха в кулата, как срещнаха огромните пазачи, въоръжени с боздугани, и как Абу Али ги отведе при Сеидуна. Ако пропуснеше някой детайл, Юсуф го добавяше. В най-малки подробности описаха върховния господар и странния разговор с него.

Федайните слушаха разказа им с нарастващо напрежение. Допълненията от Юсуф бяха най-доброто неволно доказателство за истинността на този необикновен разказ. Когато Сюлейман стигна до момента, в който Сеидуна заповядда на тримата да влязат в килията с трите легла, слушателите затаиха дъх и не отместваха поглед от него.

Иbn Тахир също го слушаше внимателно. Без да иска, се опира под гърдите и усети ухапването на Мириям. Сега, когато отново беше във всекидневието си, започна да го обзема ужас от спомена за непонятните нощи събития. За първи път у него се събуди истинска вяра, от онази, която отрича опита и разума.

След това Сюлейман разказа как Сеидуна им даде чудотворните топчета, които им бяха създали чувството, че летят над непознати страни. Разказа също какво беше сънувал, докато не изгуби окончательно съзнание.

Когато стигна до събуждането им в рая, очите на федайните заблестяха трескаво. Помръдваха нервно на местата си. Сюлейман опиша какво беше видял най-напред около себе си. Разказа в подробности как изглеждаше павилионът и не пропусна нито един детайл. После стигна и до описание на момичетата.

— Може би си сънувал всичко това — Обейда опита да успокои опънатите си до крайност нерви.

Безумният полет на въображението ставаше непоносим и за другите. Гледаха и дишаха тежко. Наим беше клекнал до възглавницата на Иbn Тахир, пребледнял от сладък ужас. Посред бял ден го побиха тръпки, сякаш слушаше разкази за призраци.

— Толкова истинско беше всичко, което видях на онова място, колкото истински сте сега вие около мен — продължи Сюлейман. — По-красиво място не можете да си представите. Всичко е от сребро и злато. Леглата бяха покрити с килими, по-меки от мъх. Бяха обсипани с възглавници, в които можеш да потънеш. Изобилстваше от най-отбрани ястия. Сладко вино, което те развеселява, но не ти взема разума. Всичко е досущ както пише в Корана. А хуриите, момчета!

Плът, подобна на мляко и кадифе. Очи големи и прозрачно чисти. А гърдите, о, Аллах! Само от спомена ще пламна като огън.

Продължи да им разказва за любовните си преживявания.

— Ех, ако и аз бях там — се изтръгна от душата на Обейда.

— Ако беше докоснал само една, бих те изкормил с голи ръце.

Очите на Сюлейман заблестяха като на луд. Обейда неволно се отдръпна. От достатъчно дълго време познаваше Сюлейман и знаеше, че не бива да се шегува с него. Но такъв като сега още не го беше виждал. Нещо му подсказа, че през последната нощ у него бе настъпила опасна промяна.

— Тези хурии са мои, разбирате ли? Мои са сега и за вечни времена. Нито една не давам дори и с цената на живота си. О, мои красиви газели! Извор на радостта и щастиято ми! Никой от вас няма право да пожелае нито една от тях. Аллах ги е приготвил за мене. Не мога да дочекам часа, когато ще бъда с тях завинаги.

Всички мълчаха. За една нощ Сюлейман бе станал съвсем друг човек. Гледаха го с недоверие и почти със страх. Може би единствено Юсуф не забеляза промяната или тя му се стори съвсем естествена. Разбираше я, защото и с него се бе случило същото.

Сюлейман продължи да описва преживяванията си с райските девици.

Изведнъж Юсуф избухна:

— Да не искаш да ни кажеш, че за тази една нощ всичките девет хурии станаха твои жени?

— Защо не? Ти не успя ли?

Юсуф се засмя ехидно.

— Сюлейман не може да не преувеличава дори за толкова сериозни неща.

Сюлейман го стрелна с очи.

— Дръж си езика зад зъбите. Не преувеличавам нищо повече от това, което преувеличава Коранът!

— Значи Коранът преувеличава.

Федаините се засмяха.

Сюлейман мълкна.

— Моите жени съчиниха песен за любовта ми. Нима искате да кажете, че хуриите лъжат?

— Кажи я.

Сюлейман опита да си я припомни. Но скоро се препъна. Юсуф избухна в смях, та чак се забълска по коленете. Другите се смееха с него. Тогава Сюлейман като стрела се прехвърли през леглото на Ибн Тахир и с все сила удари Юсуф с юмрук в лицето. Юсуф се хвана за удареното място и бавно се изправи. Кръв нахлу в лицето му.

— Този скакалец ме удари?

Светкавично се изправи и залепи Сюлейман за отсрещната стена. Сабите, които висяха на нея, зазвънтяха. Сюлейман извади една и погледна Юсуф с кървяси очи.

— Кучи син! Ще платиш с живота си.

Юсуф пребледня. За миг целият му гняв изчезна. Но преди да направи каквото и да било, Ибн Тахир се хвърли върху Сюлейман и го хвана за ръката, с която държеше сабята. Джраф, Ибн Вакас и другите му се притекоха на помощ и избиха оръжието от побеснелия Сюлейман.

— Полудя ли? Снощи беше в рая по милостта на Сеидуна, а днес ще колиш приятелите си?

Ибн Тахир го бутна силно да седне на леглото.

— А ти, Юсуф, защо го прекъсваш? Не всички сме от едно и също тесто и всеки живее живота си посвоему.

— Прав си, Ибн Тахир — намеси се Джраф. — Нека Сюлейман разкаже до края, след това ще разкажете и вие с Юсуф.

Всички помолиха Сюлейман да продължи. Юсуф сърдито кръстоса ръце на гърдите си и заби очи в тавана. Сюлейман му хвърли подигравателен поглед. След това продължи разказа си.

Вече никой не се съмняваше, че тримата са били в рая. Интересуваха ги само подробните и скоро всеки отблизо опозна момичетата и мястото, където е бил Сюлейман. В съзнанието им се прокрадваше мечтата за красивите хурии, а някои дори неволно се влюбиха в тях.

— И се събуди в същата тъмна килия, в която снощи заспа? Наим разпитваше като дете.

— Точно там. Всичко беше както предишната вечер. Само когато бръкнах под дрехата си, напипах гривната, която ми даде Халима в рая.

— Защо ти я взе Сеидуна?

— Може би се страхуваше, че ще я изгубя. Но ми обеща, че ще ми я върне, когато отново ме изпрати в рая.

— Кога пак ще отидеш там?

— Не знам. Да даде Аллах да е по-скоро.

Ред беше на Юсуф да разкаже своите преживявания. Началото и краят вече бяха известни, затова трябваше да опише само престоя си в рая. Описа песните и танците на момичетата. Когато заговори за Зулейха, се увлече. Описваше красотата ѝ, танцовите ѝ умения и невинността ѝ и едновременно с това осъзнаваше колко силно се бе влюбил в нея. Сега съжаляваше, че искаше да ѝ изневери с Джада. Без да осъзнава, че не беше точно така, разказваше колко верен беше на Зулейха.

— Тя е истинската ми жена — казваше. — Всички други са само нейни слугини, определени да ни прислужват. Въпреки че бяха много привлекателни, нито една не може да се сравнява с нея по красота.

Но Сюлейман вече беше събудил най-силното напрежение с разказа си. Затова историята на Юсуф вече не изглеждаше толкова интересна. Само веднъж федайните затаиха дъх, когато Юсуф разказа за разходката си из тайнствено осветените градини. Сюлейман не беше

преживял това. Сега съжаляваше, че беше позволил да го оияни разкошът в павилиона и че през ум не му бе минало да погледне навън.

Най-кратък беше Ибн Тахир. Разказа как в рая го приела Мириям. Завела го в градините и му показвала стената Ал Араф, върху която се движела сянка. Това бил мъченик, паднал в битка за ислама против волята на родителите си. За Мириям Ибн Тахир разказа, че била по-мъдра от дая Ибрахим. Разказа също как в момент на

съмнение я нападнал и как една голяма котка, която се казвала Ахриман, го съборила на земята. Това животно, Ал Араф и сянката

върху нея бяха трите неща, които най-много удивиха федайните. Искаха да разберат още подробности, но Ибн Тахир отказа.

— Оставете ни да си починем — скастри ги той. — С времето ще чуете всичко, което искате да разберете.

Затова се обърнаха към Сюлейман и Юсуф, които бяха по-склонни да обясняват. И тримата израснаха в очите им и се превърнаха в силни пехливани, почти в полубогове.

* * *

Апама цяла нощ не можа да мигне. Миналото ѝ постоянно възкръсваше от мрака — великите дни и божествените нощи на младостта ѝ. Спомняше си всичко с невероятна точност и изпитваше адски мъки. Съзнанието, че някога си бил първи, а сега трябва да наблюдаваш собственото си падение стъпка по стъпка, до дъното, бе непоносимо. Сега други властваха в царството на любовта.

Стана още с първите слънчеви лъчи, позлатили върховете на Алборз. С хълтнали бузи, с разчорлена, посивяла коса се показва под разлистените клони над входа на къщичката си. Там, отпред, беше Аламут, който завинаги препречваше завръщането ѝ в света. Но какво повече би могла да търси там сега, стара и повехнала? Благодареше на Аллах, че Хасан я спаси от беднотията и я извади от забравата! Тук имаше свое малко царство. Наистина царуването ѝ бе горчиво и непрестанно ѝ напомняше за отминалите дни. И въпреки това тъжното величие на падналия ангел бе по-добро от смъртта на сметището.

През тежките нощи се питаше какво означаваше за нея Хасан. Някога, отдавна, беше млад любовник, малко отнесен, малко пророк, когото времето и многото по-добри мъже почти бяха изтрили от спомените ѝ. Може би дори името му щеше да забрави, ако не го чуваше от време на време във връзка с различни заговори и верски спорове. И преди по-малко от две години, когато вече беше съвсем на дъното, някакъв непознат ѝ донесе писмо от него. Пишеше ѝ, че е господар на велика крепост и че желае да дойде при него, защото се нуждае от нея. Нямаше какво да губи, затова веднага се реши. Смътни, бледи надежди се прокраднаха в сърцето пряко волята ѝ. Сега виждаше Хасан в цялата му мощ. Някога тя решаваше кой какво ще получи, а сега той. Обичаше ли го? Не знаеше. Само знаеше, че е много горчиво да си близо до човек, който някога те е обичал с цялото си сърце и който сега толкова малко се интересува от тебе, че дори не крие страстта си към друга.

Апама излезе от къщата. В храстите чуруликаха птички. По тревата, листата и пъпките на цветята искреще роса. Лятното утро беше толкова прекрасно, че я заболя душата. Тя се отърси от тъжните мисли. Изми лицето си в една кофа с вода и подреди разпилените си коси. Насила потисна спомените от нощта. След това тръгна към зданието отсреща.

Там спяха евнусите. През притворената врата се чуваше шумното им хъркане. Този тихен спокоен и безгрижен сън я ядоса. Влезе в къщата и се развика, че вече е ден и е време за работа.

— Ах, ти, проклета вещице!

Мустафа беше бесен. Ади се смееше:

— Молец гаден, на сметище създаден.

Апама побесня и отвори широко вратата. През стаята прелетя сандал и я удари по главата. Тя бързо се отдръпна.

— Чакайте, псета! Сеидуна ще реже ремъци от гърбовете ви.

От къщата се чу гръмогласен смях.

— Към лодките, животни! Закарайте момичетата вкъщи, за да не ги завари Сеидуна.

Еvnусите станаха, прозявайки се, и се облякоха в шарените си дрехи. Облечени надвѣ-натри се измъкнаха от къщичката си. Нарочно не я гледаха, за да ѝ покажат презрението си. Нито тя, нито те знаеха защо се мразят толкова. Отидоха до канала и се умиха в него, след това седнаха в лодките и хванаха веслата.

Апама седна до Ади. Еvnусите нарочно пляскаха с веслата, за да я изпръскат.

— Чакайте, нищожества! Ще видим кой ще се смее последен. О, Аллах е знаел какво прави, когато ви е лишил от мъжество.

— Престани да виеш или като християнка ще се умиеш!

Ади опасно заклати лодката. Еvnусите се смееха, докато я гледаха как отчаяно се е вкопчила в ръба на лодката, за да не бъде „кръстена“ наистина във водата.

Стигнаха до острова, на който спяха Фатима и нейните момичета. Апама слезе от лодката и тръгна към павилиона. Цялата природа вече бе будна. Огрените от слънцето планини изглеждаха още по-високи. Апама надзърна през прозорците вътре в помещението. Момичетата лежаха в безредие по възглавниците и спяха непробудно. Ядосана, Апама влезе и започна да удря с чукчето по дъската. Ударите отекнаха из целия павилион.

Уплашени, момичетата наскочаха на крака.

— Никаквици! Цяла нощ сте вилнели, а сега спите посред бял ден! Веднага се качвайте на лодките и се прибирайте! Да не ви завари така Сеидуна!

Момичетата се загърнаха с покривалата си и тръгнаха към канала. Още не можеха да се окопитят от дивашкото удряне по дъската, което ги изтрягна от съня, а от снощното пиянство ги боляха главите. Седнаха в лодките, целите раздърпани, със сънени лица и разрошени коси.

На средния остров ги посрещна Мириям. Вече се беше оправила. Но въпреки червилото по устните и ружа по бузите си личеше, че е спала зле. Спогледаха се с Апама. Изведенъж и двете осъзнаха, че се разбираят. Може би за пръв път почувстваха близост помежду си.

Скоро момичетата и в този павилион бяха на крака. Апама и евнусите отидоха да прекарат и момичетата от третата градина. Мириям я изпрати до брега. Апама я попита:

- Изобщо ли не си спала?
- Изобщо, а ти?
- И аз.
- Странен е този наш живот.

Искаше да каже „страшен“, но Апама и така я разбра.

След малко и Зулейха и нейните момичета се прибраха вкъщи. Бързаха да се приведат в ред и да скрият следите от нощта. До трета молитва всичко беше както обикновено. Отново влязоха в руслото на всекидневието.

Някъде следобед изведенъж се появи Хасан, съпровождан от четирима евнуси с боздугани. Момичетата го посрещнаха, строени в полукръг. Той искаше да узнае различни подробности от изминалата нощ. Отговаряха му с треперещи гласове. Тогава той измъкна изпод дрехата си златна гривна. Показа я на момичетата и попита:

- На кого е?

Халима веднага я позна. От страх едва се задържа на краката си. Не можа да каже нито дума. Другите момичета също се изплашиха. Мириям ги огледа една по една. Когато стигна до Халима, веднага разбра всичко. Умолително погледна Хасан. Хитрата усмивка на устните му я успокои.

— Значи тази гривна не е на никоя от вас. Значи федаинът ме е излъгал.

Погледна пронизително Халима.

Сълзите бликнаха от очите ѝ. Разтрепери се толкова, че зъбите ѝ тракаха от страх. Вече виждаше главата си на дръвника и брадвата,

надвиснала над нея.

— Добре, Халима. Знаеш ли, че би трявало да наредя да ти отрежат главата? И щях да го направя без капчица милост, ако момчето беше разбрало тайната. Сега ще ти подаря живота. Но повтори ли се, главата ти няма да се спаси от брадвата.

Прибра гривната в дрехата си.

Мириям смигна на Халима. Преливаща от щастие, тя изтича към Хасан и се хвърли на колене пред него. Искаше да му благодари, но не можа да промълви и дума. Само му целуна ръка.

— Искам следващия път да се постарае повече — каза той на тръгване. — Снощи събрахте опит и ще трябва да го използвате в бъдеще. Бъдете готови ден и нощ.

Кимна им с глава и повика Мириям да го изпрати.

— Довечера ме чакай. Имаме да говорим за много неща.

— Както заповядаш — отговори Мириям. За първи път не се радваше особено на срещата с него.

Привечер момичетата се събраха около рибарника и се впуснаха в разговор за миналата нощ. Разказваха впечатленията си от различните градини. Халима седеше настрани и слушаше безмълвна. За първи път усети истинско желание да бъде сама. В сърцето си носеше голяма тайна, за която никой не знаеше. Не смееше да я разкрие на никого. Обичаше Сюлейман. До лудост го обичаше. Труден въпрос терзаеше душата ѝ. Дълго време не посмя да го изрече на глас, но накрая се обърна към Фатима:

— Едно нещо не можах да разбера. Дали следващия път ще дойдат същите посетители?

Фатима я погледна и веднага разбра всичко. От все сърце ѝ стана жал за момичето.

— Никой не знае това, дете.

Халима впи в нея огромните си очи. Усещаше, че Фатима се измъкна от въпроса. Нима наистина никога повече нямаше да види Сюлейман? Цяла нощ я измъчваха съмнения и не можа да заспи. Сега имаше своите големи грижи. Вече не беше дете.

* * *

Още същия ден из крепостта се разнесе слух, че Хасан е отворил портите на рая за тримата федаини и те са прекарали нощта там. Абу Сурака дойде да провери дали Сюлейман, Юсуф и Ибн Тахир са се върнали. Завари ги да спят, но другарите им му разказаха всичко, което бяха чули от тях.

Пот изби по челото на Абу Сурака. Веднага отиде при Абу Али и му предаде какво си говорят федаините. Абу Али се подсмихна подигравателно:

— Щом казват, значи сигурно е било точно така. Защо им е да крият истината?

Абу Сурака със страх се поклони. Потърси лекаря и му сподели последните новини.

— Струва ми се, че Хасан е измислил тази измама, за да ни притисне. Но с какво е подкупил тези момчета, които досега винаги са обичали истината повече от всичко, та да започнат да лъжат така?

— Боя се, че зад това стоят много по-опасни неща — каза гъркът.
— Спомняш ли си разговора ни за хaremите зад замъка? Може би ги е приготвил точно за тези момчета.

— Тогава защо няма доверие на нас? Би трябало да е наясно, че колкото по-малко знаем, толкова повече ще гадаем.

— Искаш ли да чуеш един разумен съвет, дая? Остави догадките и забрави, че си чул каквото и да било. Иначе не съм сигурен дали главата ти ще струва и пукната пара. Защото с господаря шега не бива, още по-малко с тези млади и предани до лудост младежи. В живота си съм виждал какво ли не, но у Ибн Сабах има нещо, което надхвърля моя разум и моя опит.

Неспокоен, Абу Сурака отиде да си върши работата. Но колкото и да се опитваше, не можеше да спре да мисли за странните събития от снощи.

* * *

Дая Ибрахим възприе новината по съвсем различен начин. Отначало и той се учуди, но след това бързо реши въпроса за себе си. „Сеидуна знае какво прави. В негова служба сме и ако не ни е посветил в нещата, значи има причина за това.“

Но в казармите разговорите за събитията не стихваха. Десетниците и част от хората, които носеха храна на федаините, бяха подочули това-онова и се върнаха с новината за невижданото чудо. Никой, който вярваше на разказите на тримата, не се съмняваше, че посещението им в райските градини е било чудо. С времето всички слуги повярваха в това.

— Господарят трябва да е велик пророк, щом Аллах му е дал такава мощ — казваха едини.

— Ами ако федаините са си измислили цялата работа — съмняваха се други.

— Това е изключено — каза един от онези, които бяха слушали федаините. — Всички говорят само за това.

— Което пък е и най-доброто доказателство, че исмаилизмът е истинската вяра. Само престъпни кучета биха се съмнявали в пратеничеството на Сеидуна при такива доказателства.

— Никога вече няма да прощавам на еретиците. Който не признае на глас, че Сеидуна е велик пророк, ще го разсека на две.

— Сега вече борбата с тези псета ще бъде удоволствие! Всички ще загинат под остирието ни!

В това време влезе емир Манучер. Известно време тихо слушаше разговора. След това поискава да му разкажат всичко отначало. Войниците го наблюдаваха с любопитство. Но ни един мускул на лицето му не трепна. Когато видя, че искат да чуят какво мисли, каза:

— Щом федаините твърдят, че са били в рая по милостта на върховния господар, и щом той не отрича това, значи наш дълг е да им вярваме и да постъпваме подобаващо.

Ала когато се прибра в своите помещения, смръщи чело. И той се питаше защо господарят не го е посветил в плановете си. Още повече го тревожеше дивият плам, който забеляза у хората си. Не се съмняваше, че става въпрос за някаква измама. Но каква беше, не можеше да си представи. Само усещаше, че неговите стари, опитни войници се превръщат в орда диви фанатици. За тях той вече не беше най-близкият им командир и все повече попадаха под властта на невидимия верски водач. Нямаше какво да направи, освен да се приспособи към новото положение. Хасан го беше повишил в емир, но това отличие имаше по-скоро религиозно, отколкото военно значение. Реши да бъде търпелив и да изчака нещата да се разрешат от само себе

си. Невидимата мрежа, ръководена от Хасан, го бе оплела напълно. Беше станал частица, колелце от машината на Хасан.

* * *

През целия ден и до късно през нощта федаините разговаряха за пътуването на тримата си другари до рая. Обсъждаха всяка подробност и продължаваха да разпитват за нещата, които не им бяха ясни.

— Животното, което те нападна, се наричаше Ахриман? — попита Наим Ибн Тахир. — Тогава сигурно това е един от укротените духове, които Пророкът е прогонил от Демавенд. Сигурно за наказание служи на твоите хурии.

— Възможно е. Съжалявам, но не можах да разбера повече за него. Имаше толкова много необикновени неща, че нямах време за всичко.

През нощта дълго никой не можа да заспи. Беше задушно и горещо. Федаините се въртяха в леглата си и всичките им мисли бяха заети с рая. Въображението им рисуваше в ярки краски прелестите, които чакаха избраните там. Виждаха полуоголи момичета, които пеят и танцуват около тях. Струваше им се, че усещат топлия им дъх, че лежат до тях на възглавниците и са готови да им служат. Можеше да се чуе глухо пъшкане и скърцане със зъби. Малко след полунощ през прозореца надникна месечината. Ибн Тахир се огледа вляво и вдясно от себе си. Сюлейман и Юсуф спяха спокойно.

— Добре са си те — помисли си Ибн Тахир. Самият той беше неспокоен. Мъчителните съмнения не го напускаха. Дали всичко, което му се случи през изминалата нощ, не беше само сън? Но пък можеше ли да се съмнява в искреността на Мириям, която вече обичаше с цялата си душа? Беше вече призори, когато се реши и стана. Внимателно се промъкна до леглото на Наим.

— Спиш ли, Наим?

— Не, не мога. Какво искаш?

Наим се привдигна на леглото си и недоверчиво погледна Ибн Тахир.

— Можеш ли да мълчиш?

Наим почти се изплаши.

— Не бой се. Нищо лошо няма да ти се случи. Само искам нещо да \и споделя.

— Можеш да ми вярваш, ще мълча.

— Заклеваш ли се в святото име на Али?

— В святото име на Али, Ибн Тахир.

— Добре. Ела по-близо до прозореца.

До прозореца Ибн Тахир показва ухапването от Мириям.

— Виждаш ли?

— Да, изглежда, че някой те е ухапал.

— Погледни по-добре.

— О, Аллах! Колко малка уста!

— Това е ухапване от нейните зъби, Наим.

— От Мириям?

Побиха го ледени тръпки.

— Да, Мириям ми остави това за спомен. Скоро следите ще изчезнат. Вземи парче свещ и размекни воська. Ще направим отпечатък.

— С удоволствие, Авани.

След малко воськът беше готов. Ибн Тахир направи от него плочка и когато беше достатъчно мека, Наим я притисна върху гърдите му. След това внимателно я свали. На повърхността ѝ като лек дъх беше останал отпечатък от зъбите на Мириям.

— О, Аллах! — възклика Ибн Тахир. Беше като полудял от щастие. — От днес нататък това ще бъде най-голямото ми съкровище. Ще го пазя, все едно са останките на самия Пророк.

След това прегърна Наим.

— Благодаря ти, приятелю. Само ти знаеш за тайната. Разчитам на теб.

— Щастлив си — въздъхна Наим. — И аз бих искал да обичам така.

— Може би е по-добре, че не познаваш това чувство. Тази любов е пъкъл и рай едновременно.

След това отново всеки легна в леглото си.

* * *

— Страшен господар си — каза Мириям, когато Хасан дойде на нощно посещение. — Определяш живота и смъртта на всички нас. Какво ще правиш с вчерашните гости?

Хасан замислено я погледна:

— Не знам... ще решава според обстоятелствата.

Забеляза хълтналите й бузи.

— Струва ми се, че за теб миналата нощ е била доста изтощителна — каза с едва забележима насмешка.

— Даваш ми твърде много за размисъл, Ибн Сабах.

— Когато една жена започне да мисли, става опасна.

— Сега ми се ще да бях опасна.

— Какво би направила?

— Бих изкрешяла на федаините да се пазят от тебе.

— Значи е добре, че моята кула ви разделя.

— Може би не е добре. Но е така. И аз няма какво да направя.

— Ех, жени, жени. Пълни сте с думи, но стане ли въпрос за действия, треперите. Някога мислех, че си се доближила до мене. Толкова ме радваше това. А сега отново съм сам.

— Не мога да направя нищо. Страшни са твоите действия.

Дълго мълчаха. След това Мириям попита:

— Какво ще направиш с момичетата, ако се проявят някакви последствия от миналата нощ?

— Апама знае вещества и билки, които могат да помогнат. Ако това не стане, ще оставим на природата да свърши своето. Ново поколение ще ни дойде много добре.

— Бедните деца, които ще бъдат без бащи!

— Няма да се единствени, скъпа Мириям.

Стрелна я с поглед.

— Струва ми се, че искаш нещо да ме питаш — каза с усмивка.

— Страх ме е да не ме разбереш погрешно.

— Кажи.

— Как е Ибн Тахир?

Без да иска, кръвта нахлу в лицето му.

— Толкова ли е важно? Мисля, че мечтае и се бори със сърдечни мъки.

— Много си жесток.

— Жесток? Нищо друго не съм казал, освен това, което и ти смяташ за най-вероятно.

— Изпълни едно мое желание.

Хасан я погледна. Не каза нищо, само ѝ даде знак да говори:

— Моля те, имай милост към него заради мене.

— Милост? Какво искаш да кажеш? Аз не знам какво е нито жестокост, нито милост. Само изпълнявам плана си.

— Разбирам. Просто бих искала, когато решаваш съдбата на Ибн Тахир, да си спомниш молбата ми.

— Искаш твърде много. Къде тогава отива двайсетгодишната подготовка?

— Виж, винаги съм те слушала и винаги ще те слушам. Само ми обещай това.

— Нищо не мога да ти обещая. Не е в моята власт.

— А какво ще направиш, ако, да речем, сам се досети?

Погледна я недоверчиво.

— Какво значи това?

— Не бой се. Нищо не съм му издала, макар че сигурно щеше да е по-добре да го бях сторила.

— Ако сам се досети? Тоест ако започне да разгадава плана ми? Тогава ще разбере и мен. Тоест ще стане мой духовен син. Не, не. Би ме взел за измамник. Би разказал на целия свят, че съм измамник. Как би могъл толкова млад да проумее неща, за които на мен ми е трябващо цял един живот?

— Ами ако все пак разбере?

— Питаш прекалено много. И двамата сме уморени. Късно е.

Стана. Лицето му беше мрачно.

В очите на Мириям засияха сълзи.

— Все още е дете!

Хасан мълчаливо пое към брега, където в лодката го чакаше Ади.

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА

Последиците от поражението на авангарда на султана пред Аламут се проявиха много скоро. От всички страни в крепостта пристигаха съобщения за хода на нещата. Ден след битката Абдул Малик тръгна със сто и двайсет конници към крепостта Рудбар. Вечерта изчакаха на подходящо разстояние. Съгледвачите съобщиха, че турците са не повече от стотина. Едва се зазори и Абдул Малик даде заповед за нападение. Като ято ястреми се спуснаха по склоновете и в първата атака съсякоха почти половината от противниците. Останалите се разбягаха на всички посоки.

След това Абдул Малик изпрати съгледвачите си да пресрещнат армията на султана. Самият той с дружината си в бърз галоп тръгна към Казвин и по-нататък към Рей. Оттам се върна в Аламут, като доведе със себе си около тридесетима пленици.

Цялата област около Рудбар закипя. Народът, който от известно време тайно почиташе Али и мразеше както султана, така и багдадския халиф, празнуваше победата на исмаилитите като своя. Още в първите дни след битката в замъка започнаха да идват нови вярващи, които искаха да постъпят на служба при върховния господар. Абу Сурака имаше предостатъчно работа с тях. Най-младите и най-силните избираше за федаини, останалите Манучер включи в нови дружини. Много стари войници, които се отличиха в битката, бяха повишени в десетници. Предишните десетници и подофицери получиха нови звания. Едва десет дни след победата бяха сформирани три нови дружини от по сто души.

— Цялата система трябва да се преработи и да се изготвят нови правила, за да се превърне тази разпасана тълпа в единна войска, която ще знае само едно учение и само един върховен господар — каза Хасан на великите дай. — Мохамед е бил прав, когато забранил виното на вярващите. Ще сме безумци, ако не го последваме в това. Защото здрави редици и отлични, решителни войници са ни по-необходими от

големи тълпи. За да постигнем целта, заповедите ни трябва да бъдат ясни и строги и да се изпълняват безпрекословно.

Затова в деня, когато трите нови дружини положиха клетва, вместо очакваното шумно празненство Абу Али прочете нова редица предписания и закони.

Със смърт ще се наказва всеки, който се противопоставя на началниците, който не изпълни получена заповед, освен ако това не се дължи на външна пречка, който в разпра или от омраза убие друг член на исмаилитското братство, говори неуважително за върховния господар или критикува неговите действия, който пие вино или каквото и да било упойващо питие, който се отдава на разюзданост...

Строги телесни и морални наказания се определяха и за онези, които се впускаха в светски забавления, които произвеждаха или слушаха хубава музика, танцуваха или се наслаждаваха на танците на други, които вземаха книги с измамно съдържание или слушаха други, чели такива книги...

В самата йерархия бяха включени нови степени. Между дайте и великите даи бяха вместени областните даи. Всеки вярващ, който можеше да носи оръжие, ставаше и войник. За рефиците, които щяха да ги обучават, се основаваше специално училище. За всички хора беше изгotenен нов учебен план. Освен военните умения трябваше да учат доктрина и история на исмаилизма.

От сега насетне федаините щяха да получават самостоятелни задачи, които съответстваха на техните способности. Джрафар стана постоянен бърз пратеник между Аламут и Музраф в Рей. Наим обучаваше новите ученици по доктрина, Ибн Тахир по история и география, Юсуф и Сюлейман водеха упражненията по военни умения. Всяка сутрин водеха учениците в равнината зад крепостта, а понякога ги предвождаше Манучер. Хитрият Обейда стана отговорник на отряда на съгледвачите и с тяхна помощ следеше движението на войската на султана. За помощници му бяха дадени Абдурахман, Ибн Вакас, Абдула и Халфа, които бързо опознаха всяка пътешка от Казвин и Рей до Аламут. Те скоро разгадаха намерението на емир Арслан Таш, който раздели силите си пред Казвин и Рей, та да отреже напълно Аламут от останалия свят и съвсем да го притисне към подножието на Алборз, през който нямаше път за бягство.

За своя изненада пленените турци, почти до един тежко ранени, получиха добро отношение. Раните им бързо оздравяваха под вешите ръце на лекаря и неговите помощници. През деня стояха в стаите си, а вечер излизаха да се разхладят в оградено място зад казармата. Лечителите и войниците, които им носеха храна и вода, все по-често се впускаха в разговори с тях. Пленниците с удивление слушаха за федаините, които прекарали една нощ в рая, за нечуваната власт, която Аллах дал на Сеидуна. Дивяха се на непоклатимата вяра на исмаилитите в победата. Разпитваха за причините и доказателствата за тази вяра. Отговорът винаги беше един и същи — Сеидуна е велик порок, който ще завладее исламския свят.

Понякога един или друг дая, дори самият Абу Али посещаваха пленниците. Разпитваха ги за армията на султана, за възпитанието и верските им убеждения. След това им обясняваха тънкостите на исмаилитското учение, с помощта на което господарят им искаше да установи правда и истина в света. Скоро благодарение на тези разговори, както и на милостивото и добро отношение към тях, убежденията им бяха разклатени и у тях се създаде благоприятна почва за приемане на исмаилитското учение.

Хасан нареди да пуснат онези, на които поради раните трябваше да отрежат ръка или крак. Той искаше да разкажат на хората в армията на султана за Аламут и исмаилизма и незабележимо да разколебаят нейната твърдост. Приготвиха им носилки на камилите и с въоръжен съпровод ги откараха до Казвин, където ги освобождаваха.

* * *

Първата нощ след посещението в градините Сюлейман и Юсуф спаха спокойно, но привечер на втория ден започна да ги обзема някакво непознато беспокойство. Бяха раздразнителни, струваше им се, че им липсва нещо и сън не ги ловеше. Разхождаха се сами край рововете, докато накрая се срещнаха.

- Жаден съм — каза Юсуф.
- В Шахруд има достатъчно вода.
- Изпий я ти.
- Да не ти се е приискало вино?

Сюлейман се засмя. Юсуф го погледна мрачно.

— Вече свири тръбата за лягане.

— Защо го казваш на мене? Върви да спиш.

Седнаха край рова и известно време тихомълком слушаха бученето на реката.

— Струва ми се, че искаш да ми кажеш нещо?

Сюлейман питаше с насмешка, но и с любопитство.

Юсуф отвърна също с въпрос:

— А на тебе нищо ли не ти липсва?

— Говори направо, какво те измъчва?

— Струва ми се, че жарава се върти в червата ми. Слепоочията ми ще се пръснат. Измъчва ме непоносима жажда.

— Защо не пиеш вода?

— Пия, пия, но ми се струва сякаш пия въздух. Нищо не ме утолява.

— Знам. Това е от онези проклети топчета. Ако взема само още едно, веднага ще се успокоя.

— Мислиш ли, че Сейдуна скоро пак ще ни изпрати в рая?

— Откъде мога да знам? Когато си спомня за онази нощ, ми става толкова горещо, че мога да се разтопя.

Покрай тях мина стражар с факла. Те се скриха зад стената.

— Да вървим. Не бива да ни виждат тук — каза Сюлейман.

Внимателно се промъкнаха в спалнята.

Другарите им вече спяха. Само Ибн Тахир се беше подпрял на леглото си. Изглеждаше, че се опитва да чуе нещо. Когато видя двамата се стресна.

— Ти още ли не спиш? — попита Сюлейман.

— Не, като вас двамата.

Двамата се съблякоха и легнаха в леглата си. В стаята бе задушно и горещо и ги измъчваше адска жажда.

— Ах, проклета магия — промърмори Сюлейман и с въздишка се обърна на другата страна.

— Спомените ли не ти дават да заспиш? — попита го Ибн Тахир.

— Иска ми се да пийна вино сега.

— Цяла нощ ли смятате да будувате? — гласът на Юсуф бе сърдит.

— Може би мислиш, че ти ще заспиш? — сърдито го подкачи Сюлейман. Идеше му да изскочи от кожата си. На другата сутрин и тримата усещаха оловна тежест в крайниците си.

Абу Сурака разпредели задълженията на всеки федаин. След няколко дни се преместиха в нови жилища в дъното на една от двете предни кули. В тяхната предишна спалня дойдоха новобранци. Сега бяха по двама и трима в стая. Юсуф делеше стая с Обейда и Ибн Вакас, Ибн Тахир с Джрафар, а Сюлейман с Наим.

* * *

Всяка сутрин Ибн Тахир тръгваше за училището с дълбока тъга в сърцето. Гледаше новобранците — нима едва вчера не беше един от тях? Беше му болно, че всичко това вече беше толкова далеч в миналото и че не можеше да бъде като тях. Сега помежду им се издигаше непреодолима стена. С тъжна усмивка слушаше безгрижните им разговори и си мислеше: само ако знаеха!

Безсънните нощи скоро изпиха руменината от бузите му. Лицето му посръна и погледът му стана безразличен и мрачен.

„Ибн Тахир, един от онези, които са били в рая“, си шепнеха войниците, щом го видеха. Довчера едва забележим ученик, а днес вече велик герой, при споменаването на чисто име трепереха младите сърца. Някога си мечтаеше да бъде известен. Сега му беше все едно. Понякога го тревожеха дори погледите, изпълнени с възхищение. Искаше да се махне от всички хора, да живее аскетично, за да бъде сам с мислите си за своята Мириям.

Да, Мириям беше великата тайна, която го отделяше от всички тези новобранци, та дори от другарите му. Колко пъти я виждаше пред себе си, ако имаше щастието да затвори очи. Струваше му се, че постоянно е до него. Затова всяко присъствие на друг човек му пречеше. Понякога, когато оставаше съвсем сам, затваряше очи и веднага се озоваваше в павилиона, както през онази нощ, а Мириям се привеждаше над него. Виждаше я толкова живо, различаваше така добре всички подробности около нея, че му се струваше адско мъчение, дето не можеше да я докосне. Наистина страданията му не

бяха по-малки от тези на нещастния Фархад, когото Хосров Парвиз бе отделил от Ширин. Често се страхуваше, че ще полудее...

Сюлейман и Юсуф бързо намериха утеша в славата си. Рано сутрин излизаха от замъка начело на дружините си, сподиряни от изпълнени с възхищение погледи. Но раздразнителността им, предизвикана от безсънните нощи, често намираше отдушник именно в учениците. Юсуф ревеше като лъв, ако нещо не вървеше както той искаше. Учениците обаче скоро научиха, че резките, стаени изблици на Сюлейман бяха много по-опасни. Често пъти се присмиваше безмилостно на грешките им. Присмехът му действаше като удар с камшик. Юсуф беше щедър в обясненията си. Обичаше да го питат и да обяснява надълго и нашироко. Стигаше само да покажат страх и уважение, когато се приближаваха към него. Но да зададеш въпрос на Сюлейман беше все едно да си изпросиш звучен шамар.

Такива бяха те през деня. Дойдеше ли вечерта, ги обземаха тревога и страх. Знаеха, че отново цяла нощ няма да могат да мигнат.

Веднъж Сюлейман каза на Юсуф и Ибн Тахир:

— Не издържам повече. Ще отида при Сеидуна.

— Полудя ли?

Юсуф се изплаши.

— Няма да ти мине, Сюлейман — отвърна Ибн Тахир. — Трябва да търпиш, като нас двамата.

Сюлейман изригна:

— Не съм от желязо! Ще отида при него и всичко ще му обясня. Или да ми даде някаква задача, за да мога да отида отново в рая, или сам ще се удуша.

Очите му заблестяха като на звяр. Извъртя ги така, че се виждаше бялото, и гневно изскърца със зъби.

На другата сутрин помоли Абу Сурака да го пусне при Абу Али.

— По каква работа?

— Трябва да говоря с него.

— За какво? Може би искаш да се оплачеш от нещо?

— Не това. Ще моля да ми даде задача.

— Ще получиш задача, когато дойде времето, а не когато молиш за това.

— Но аз трябва да говоря с Абу Али.

Абу Сурака забеляза в погледа му наудничав блясък. Помисли си: „Да сърбат попарата, която надробиха“.

— Щом толкова упорито молиш, ще те препоръчам на великия дая.

Неприятно чувство обзе Абу Али, когато чу, че Сюлейман иска да говори с него.

— Почакай — каза на Абу Сурака.

Отиде при Хасан и му поиска съвет.

— Ти говори с него — каза Хасан. — После ела да ми разкажеш. Може би ще узнаем интересни неща.

Абу Али посрещна Сюлейман в голямата заседателна зала. В помещението бяха сами.

— Какво ти тежи на сърцето, Сюлеймане мой, та желаеш да говориш с мен?

Сюлейман сведе поглед.

— Бих искал да те помоля, почитаеми велики дая, да ме заведеш при Сеидуна.

Абу Али показа силна изненада.

— Това ли намери да искаш? Сеидуна работи от сутрин до вечер за нашето добро. Искаш да му губиш времето? Аз съм негов заместник. Всичко, което искаш да му кажеш, кажи сега на мен.

— Трудно е... Само той има лек за мен.

— Говори, ще му предам.

— Не издържам повече така. Искам задача, която отново да ми отвори портите на рая.

Абу Али неволно се отдръпна. Погледът на Сюлейман беше изпепеляващ като огън.

— Ти си луд, Сюлейман. Знаеш ли, че това, което искаш, е почти бунт? И че за бунт наказанието е смърт?

— По-добре да умра, отколкото да страдам така.

Сюлейман промърмори тези думи, но Абу Али го чу.

— Върви сега. Ще помисля. Може би ще получиш спасение по-рано, отколкото очакваш.

Когато Абу Али се върна, Хасан го погледна въпросително.

— Иска да му дадеш задача, за да отиде отново в рая. Казва, че не може да издържа повече.

Хасан се усмихна.

— Не съм се лъгал. Отровата и градините действат, скоро ще дойде време за последния опит.

* * *

От продължителната безутешност една нощ разумът на Сюлейман се помрачи. Стана, приближи се до леглото на Наим и седна върху него. Наим се събуди и видя някаква фигура в краката си. По очертанията разпозна Сюлейман и се изплаши.

— Какво ти е, Сюлейман?

Сюлейман не отговори. Гледаше го неподвижно. В тъмнината се виждаше бледото му, изпito лице. Наим се ужаси.

— Покажи си гърдите!

Наим се вцепени от страх. Сюлейман го сграбчи за гърдите.

— О, Халима, Халима! — започна да стене.

— Помощ!

Викът на Наим се разнесе в нощта.

В коридора отекнаха крачките на стражата. Сюлейман се опомни:

— В Аллах се заклевам, ще те удуша, ако ме издадеш! Сънувал си!

Сюлейман бързо се скри под завивката.

Стражата влезе.

— Ти ли извика, Наиме?

— Да. Сънувах нещо страшно.

Войникът излезе.

Наим стана и дръпна одеялото със себе си. Сюлейман го стрелна с очи:

— Защо излизаш?

— Плашиш ме, Сюлейман.

— Глупак! Веднага лягай в леглото и заспивай. И аз искам да спя.

На другата сутрин Наим помоли Абу Сурака да му даде друга спалня. Не искаше да спи повече в една стая със Сюлейман.

— Защо не? — попита Абу Сурака.

Наим сви рамене. Лицето му беше съвсем пребледняло. Абу Сурака не разпитва повече. Реши, че е по-добре да знае по-малко за тези неща. Удовлетвори молбата му и изпрати Абдурахман при Сюлейман.

* * *

Сред другите федаини започна съревнование кой най-добре ще изпълни поставената задача. Обейда занесе в Рудбар заповед за Ибн Исмаил, заместник на Бозорг Омид и военен командир на крепостта, който сега беше назначен за областен дая. Оттам се върна с точни сведения за движението на войските на емир Арслан Таш, които лагеруваха пред Казвин, както и пред Рей. Ибн Вакас беше в постоянна връзка с хората на емира в Казвин, а Халфа — с тези в Рей. Много външни исмаилити ги известяваха до най-малки подробности за дружините на противника.

По всичко личеше, че емирът не бърза особено да стигне до Аламут. Хубавият персиец имаше цял хarem жени. Канеше големците от областта на непрестанни пиршества или той присъстваше на техните. Пиеше със своите офицери и се наслаждаваше на голям брой певици и танцьорки. Войската се нагоди към този бавен ход. Подофицерите и войниците си правеха излети из цялата околност, като отнасяха със себе си всичко, което им харесаше. Народът ги проклинаше, а ведно с тях и султана и великия везир, които ги бяха изпратили.

При следващото си излизане Обейда донесе още по-добри новини. Пуснатите пленици бяха разказали на войската на емира за прекрасния живот на исмаилитите в крепостта Аламут и за техния водач, който притежава невероятната сила да изпрати последователите си в рая. Войниците, отдавна преситени от безделие, слушаха с удоволствие. Вечер разговорите се въртяха около тези неща. На мнозина исмаилизъмът започна да им допада и дори не го криеха. Сега само любопитството ги караше да продължат към Аламут, където властваше Господарят от планината, или Старецът от планината. Исмаилитските съгледвачи вече съвсем открыто влизаха сред хората на емира. Разговаряха с тях по верски и политически въпроси и пламенно

доказваха, че само техният господар проповядва правото учение. Дори онези, които не им вярваха или им се присмиваха, ги оставяха да идват и да си отиват безпрепятствено. Какво можеше да направи крепост с петстотин мъже против тридесетхиляндата войска, изпратена от господаря на цял Иран? Така съглеждачите съобщаваха, че хватката на войската е напълно разхлабена и редиците на врага са пред разпадане.

Когато Абу Али предаде тези новини на Хасан, той каза:

— Бъркотията сред войските на противника е последица от две неща — поражението на турската конница и нашия успешен опит с рая. Първото накара емира да бъде по- внимателен и да сплоти редиците си преди похода, като сега те зависят от скоростта на обоза. Но докато въздействието на този наш успех от ден на ден отслабва, понеже ти се иска да забравиш подобно поражение, то новината за чудото все по-бързо, по видими и невидими пътища, си пробива път сред обикновените воиници. Тези приказки са най-добрата храна за човешкото въображение.

* * *

След посещението на федаините животът в градините доста се промени. У момичетата, които и преди са били в хареми, се събуждаха стари спомени. Сравняваха ги с последните, а онези, които не можаха да се насладят на посещението на младежите, се хвалеха с предишните си преживявания. Други пък възхваляваха последната си любовна нощ. Така възникваха препирни и пререкания и всички бяха обзети от особено раздразнение. Сега дълго предяха, шиеха, занимаваха се с ръчна работа и домашни дейности и така разговорите се проточваха от сутрин до вечер.

Често се питаха дали следващия път в градините ще дойдат същите посетители. На много от момичетата им беше все едно, а някои дори си пожелаваха да дойдат други, защото при посещението не бяха получили достатъчно внимание. Надяваха се, че следващия път няма да бъдат пренебрегнати. Повечето мислеха, че Хасан ще изпрати нови гости. Даже Зулейха, която през първите дни безуспешно плачеше за Юсуф, полека свикна с мисълта. Само Халима не можеше и не искаше да разбере, че вероятно никога вече няма да види Сюлейман.

Нейното състояние създаваше на Мириям много грижи. За няколко дни цъфтящото ѝ лице померкна. От плач и безсъние очите ѝ се зачервиха. Около тях се появиха тъмни кръгове. Мириям я успокояваше колкото можеше.

Но и на нея самата не ѝ беше лесно. Постоянно трепереше за съдбата на Ибн Тахир. Чакаше кога Хасан отново ще я повика за разговор. Но него като че ли нарочно никакъв го нямаше. Към Ибн Тахир изпитваше почти майчинска грижа. Струваше ѝ се, че е лично отговорна за неговата съдба, както и за съдбата на Халима.

Месец след победата над авангарда на султана един отряд от хората на Музафар докара в Аламут пратеник, изпратен до Хасан от новия велик везир и секретар на жената на султан Тадж ал Мулк. Хасан го прие веднага. Пратеникът му разказа, че новината за поражението на авангарда на войската на емира настигнала султана на път за Багдад, в близост до Нехавенд. Едновременно с новината пристигнал и бившият велик везир. Султанът страшно се разгневил. Вече бил издал заповед емир Арслан Таш да бъде сменен и да се яви пред него да се оправдава. Низам ал Мулк пък го убедил, че за всичко е виновен новият велик везир, който заедно с жената на султана е таен съюзник на исмаилитите. Разбрали се и султанът отново назначил Низам ал Мулк за свой везир. Но жената на султана продължавала да настоява на мястото да остане Тадж ал Мулк. Сега Низам се разположил край Нехавенд и събирал войски, за да превземе Исфахан, да свали съперника си и да възстанови своето достойнство и достойнството на султана. Емир Арслан Таш получил заповед най-много до един месец да превземе и разруши Аламут. Иначе щял да бъде обвинен в държавна измена. Подобни заповеди били дадени също на Къзъл Сарик, който продължавал да обсажда безуспешно Зур Гумбадан в Хузестан. Това му съобщаваха султаншата и нейният везир и го молеха за помощ и подкрепа в тези трудни времена.

Хасан отговори на пратеника така:

— Най-напред предай на господарите си моя поздрав. След това им предай, че бях много учуден, когато неотдавна нарушиха обещанието си. Сега са в трудно положение и отново се обръщат към мене. Въпреки неспазената дума аз още веднъж ще им помогна. Кажи им също следващия път добре да помислят, ако имат намерение отново

да ме разочароват. Нека за предупреждение им послужи неотдавнашната ми победа над техния и мой неприятел.

След това освободи пратеника и нареди да бъде нагостен и надарен по царски.

— Дойде решителният момент — каза след това на великите дай. Изглеждаше необичайно спокоен, като човек, който току-що е взел за себе си непоколебимо решение.

— Значи, Низам ал Мулк е отново на власт. Това ще рече, че ще бъде неумолим към нас и ще опита всичко, за да ни унищожи. Затуй не бива да губим време.

Великите дай го погледнаха въпросително.

— Какво смяташ да правиш?

— Веднъж завинаги да унищожа смъртния си противник.

* * *

Цялото си неспокойствие, копнеж и раздвоението в душата си Ибн Тахир изливаше в стихове. Пишеше ги на парчета пергament, които грижливо криеше от очите на другите. Постоянното поправяне на отделни стихове му носеше малко утеша от всичките трудности и мъки на сърцето. С оправданието, че приготвя задача за учениците си, се оттегляше в стаята си и там редеше стихове или се отдаваше на самота и мечтания.

В стиховете си говореше така:

*Някога душата ми беше пълна
С учението свято на Пророка
На Сеидуна, Исмаил и Али,
Предшественик на онзи, що се крие.
Сега само лицето твое, Мириям,
Владетел е в сърцето и душата ми.
Гласът ти тайнствен и усмивка златна,
Дъхът на устните ти, белите гърди,
Ръцете ти прекрасни и снагата тънка;
Духът ти всепознаващ, мъдър ум,*

*тъй чужд на женската природа,
И тез очи! Тъй тъмни и прекрасни
Подобно езера, безкрай дълбоки
Сияят под челото — планина от мрамор,
В тях се аз оглеждам и светът безкраен.
Целият свят! Къде остана място
За Али, Исаил и Пророка?!
Сега си ти за мен Али, Исаил и Пророк;
Ти си копненожът, вярата ми и дори Аллах,
Ти си властта над духа, мисълта, сърцето
Ти си светът за мен, и рай, и Бог.*

*Когато в мисълта си гледам, Мириям, лицето ти,
Сърцето ми се мъчи в незапомнени съмнения.
Дали наистина си сътворена като мен подобните,
Дали и ти усещаш, мислиш, искаш, като нас
греховните.*

*С ухапването под сърцето ти ми потвърди.
Дали си само привидение, без кости и без плът,
Което само в сън ме посети, докарано
От тайната мъдрост на Сеидуна?
Тогава как да се спася от таз заблуда,
Обичам въздух, вятър, парата отровна?
О, тез безбожни мисли! О, светец — измамник!
Кой може да прогони тайните греховни?*

*Ох, аз, нещастният Фархад! Завинаги далеч
От скъпата Ширин! Ти кой си, мощн господарю,
Защо постави граница, която ни дели?
Дали си Махди, Пророкът или сам Аллах?
Защо в скала дълбая аз лика й,
Безумен от любов? Дали със меч,
Обезумял от страст, да пробода сърцето си?
И кой ти даде тази власт, о, Сеидуна,
На живи портите на рая да отваряш?
Дали и ти до него имаш достъп?
Дали познаваш Мириям (о, луда ревност)!*

*Дали владееш скрито знание, познато
На стародавни магове по нашите земи,
Които сам Пророкът в бездните запрати,
На пъкъла в казана, наречен Демавенд?
И Мириям, тоз лъч от лунна светлина,
Тогава би била най-страшното чудовище,
Родено с черни мазила и твоята магия?
Не, не! Все още в планината
Демоните заключени са и дълбоко спят.
Само умът се брани
И чудото не иска да признае. Сладко чудо!*

*Защо ти Мириям от мене криеш, Сеидуна,
Защо събираши и разделяши ни, тъй добър и зъл?
Ако смъртта е откуп, за да бъда с нея,
Само кажи, от канара висока
Ще скоча в бездната. Усмивката
Ще потвърди каква е радостта ми.
Дали да не пронижса с нож сърцето,
За да бъда вечно с Мириям?
Кажи ми, може би през огън
Да победя демоните?
Само да спре раздялата, която
Като Адам от рая ме огражда!
Върни ми Мириям, при нея ме закарай,
Преди сърцето ми да спре от тежка мъка.*

* * *

Една вечер Хасан нареди да повикат Ибн Тахир при него:
— Твърда ли е сега вярата ти?
— Твърда е, Сеидуна.
— Вярваш ли, че когато поискам, мога да ти отворя портите на
рай?
— Вярвам, Сеидуна.

Бяха сами в стаята. Хасан огледа добре Ибн Тахир. Каква промяна от онази вечер, когато го изпрати в градините! Беше отслабнал, бузите му бяха хълтнали, а очите му — изпъкнали. Трескав, болезнен огън гореше в тях. Очевидно беше — машината работеше със страшна безпогрешност.

— Искаш ли да заслужиш вечната радост?

Ибн Тахир трепна. Погледна радостно и умолително Хасан.

— О, Сеидуна!

Хасан сведе поглед. Нещо притисна сърцето му. Сега добре осъзна защо винаги се пазеше от по-близко познанство с федаините.

— Ненапразно ти отворих портите на рая. Исках вярата ти да бъде твърда, за да знаеш винаги какво ще получиш, когато изпълниш дадената ти задача... Знаеш ли кой е Ал Газали?

— Сигурно имаш предвид онзи суфист, Сеидуна?

— Да. Онзи, който в книгата „Отричане на високоумните“ грозно напада нашето учение. Преди почти година великият везир го назначи за учител във висшето училище в Багдад. Твоята задача е да отидеш и да се престориш на негов ученик. Ето ти неговата книга „О, дете!“. Кратка е. Умът ти е остър и за една нощ можеш да я прочетеш и изучиш. Утре сутринта отново ела при мене. Сега си на моя лична служба. Никому нито дума за това. Разбра ли ме?

— Разбрах, Сеидуна.

Хасан го освободи. Развълнуван и почти полуудял от щастие, Ибн Тахир напусна стаята му.

* * *

По стълбите срещна Абу Али и Бозорг Омид, които, запъхтени и зачервени от вълнение, влязаха някакъв човек. Личеше, че е изминал дълъг и труден път. Беше прашен от глава до пети. Стичащата се пот бе оставила дълбоки следи по калното му лице. Дишаше тежко. Ибн Тахир се прилепи до стената и пропусна тримата да минат. Нещо му нашепваше, че Аламут го чакат тежки дни.

Стражарят отвори вратата и пусна великите дай и човека при Хасан.

— Пратеник от Хузестан, запъхтяно изговори Абу Али. — От Зур Гумбадан...

— Какво се е случило?

Хасан едва се овладя. По лицето на дошлия личеше, че носи лоша вест.

— О, господарю! Хюсейн Алкеини е мъртъв. Убит!

Хасан пребледня като мъртвец.

— Кой е виновникът?

— Прощавай, Сеидуна! Хюсейн, твойт син.

Хасан се разтрепери, сякаш го порази гръм. Замаха с ръце, сякаш опитваше да се хване за нещо невидимо. Олюля се, завъртя се в полукръг и падна на земята като посечено дърво.

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

Синът на върховния господар беше убил даята на Хузестан! На другия ден цял Аламут говореше само за това. Никой не знаеше как точно се разпростирали тази новина. Вестоносецът я каза най-напред на великите даи, които веднага го отведоха при Хасан. Може би тогава някой от дайите, които стояха наблизо, я бе дочул, а може би самите велики даи я бяха издали неволно на някого по пътя. Всички разбраха за станалото, затова беше безсмислено да го крият от вярващите.

Ибн Тахир дълго чака Хасан да го приеме. Върховният господар искаше да разбере всичко за убийството, затова дълго разпитва пратеника.

— Гълъб донесе заповедта ти в Зур Гумбадан, Сеидуна. Тогава Къзъл Сарък ни обсаждаше вече от една седмица. Разруши всички по-малки твърдини, а след това с двайсет хиляди войници разби лагер пред нашата крепост. Каза ни да си тръгнем свободно, но великият дая отклони предложението. Ала Хюсеин, твоят син, поиска да предадем крепостта. Затова Алкеини те помоли да наредиш какво да стори с него. Ти заповяда да го оковат. Алкеини му съобщи това, като очакваше сам да се предаде. Хюсеин обаче подивя от гняв: „На баща ми си ме предал, куче такова!“. Извади сабя и закла нашия командир.

— Какво направихте с убиеца?

— Оковахме го и го затворихме в подземието. Шейх Абдул Малик бен Аташ пое командването на крепостта.

— Какво е положението в нея?

— Трудно, господарю. Водата не стига, а и храната е на привършване. Имаме повече от три хиляди души в крепостта. Целият народ на Хузестан е с нас. Но проклетият Къзъл Сарък е жесток и всички се страхуват от него. Затуй не очакваме голяма помощ от тях.

Хасан го освободи. Сега отново беше твърд и целенасочен.

— Какво ще правиш със сина си, Ибн Сабах? — попита Бозорг Омид.

— Ще го съдят според нашите закони.

С тези думи освободи великите даи и повика Ибн Тахир.

— Как вървят нещата с Ал Газали?

— Почти цяла нощ го изучавах, Сеидуна.

— Добре, знаеш ли какво е станало в Хузестан?

Ибн Тахир го погледна и видя нови бръчки по лицето му.

— Знам, Сеидуна.

— Какво би направил на мое място?

Ибн Тахир го погледна с ясен, светъл поглед:

— Бих направил това, което повелява законът.

— Ти си истински... Знаеш ли кой е Иблис?

— Иблис е злият дух, изкушил първите хора.

— Той е нещо повече. Иблис е предател, изоставил господаря си и негов заклет враг.

Ибн Тахир кимна.

— Който предаде правилното учение и е негов враг, е роднина на Иблис. Защото истинското учение е учението на Аллах. И само едно учение е истинско.

— Да, исмаилитското.

— Правилно. Познаваш ли някого, който е напуснал нашето учение и е станал негов заклет враг?

Ибн Тахир го погледна в очите, за да отгатне мисълта му.

— Да не би да имаш предвид великия везир?

— Да, този, който уби дядо ти, задето зачиташе нашето учение.

Той е нашият Иблис и нашият зъл дух. Ти бъди нашият архангел и отмъстител за дядо си. Приготви меча си!

Ибн Тахир стисна юмруци. Изправи се като кипарис пред Хасан.

— Мечът е готов, Сеидуна.

— Знаеш ли пътя от Рей до Багдад?

— Познавам го. Родом съм от град Сава, който лежи покрай него.

— Тогава слушай. Ще тръгнеш на път. Ще отидеш в Рей и оттам през Сава и Хамадан до Нехавенд. Но не отивай в бащиния си дом! Защото през целия път трябва да мислиш само за едно: как да изпълниш задачата си. Навсякъде бъди внимателен и разпитвай къде се намира и какво смята да прави великият везир. Получих вести, че в Нехавенд събира голяма войска против нас и против съперника си в Исфахан Тадж ал Мулк. Разбиращ ли ме? Ал Газали е негов приятел. Отсега ти ще бъдеш ученикът на Газали — Осман, който му носи

молба от своя учител. Затова вземи и неговата книга със себе си. Тук ти давам черното облекло, което носят сунитските ученици, а тук кесия с пари за път и писмо за великия везир. Печатът, който виждаш върху него, ще ти отваря вратите.

Ибн Тахир пое черните дрехи от ръцете на Хасан и ги огледа с някакво радостно нетърпение. Кесията скри в пояса си, а свитъка под мантията.

— При Хаким си научил как да се държи пред великия везир. Когато тръгнеш от Аламут, ще вземеш нещата, които ти давам. Извън крепостта ще се преоблечеш на скришно място и ще хвърлиш всичко, което може да те издаде. Познавам Низам ал Мулк. Разбере ли, че те изпраща Ал Газали, ще те приеме с радост. Сега слушай добре! В онова запечатано писмо е скрита дълга, остра кама. Преди да предадеш на везира свитъка, тайно извади камата от него. Докато везирът отваря писмото, здраво го намушкай с острието във врата. Ако забележиш само капка кръв, знай, че си успял. Но внимавай да не се нараниш преди това. Защото краят на камата е намазан със страшна отрова. Ако само се одраскаш, няма да изпълниш задачата и завинаги ще изгубиш рая, в който толкова искаш да попаднеш.

Ибн Тахир слушаше пребледнял, но със сияещи очи.

— А после какво да направя?

— После... после се остави на милостта на Аллах. Портите на рая ще бъдат отворени за теб и никой няма да може да ти ги отнеме. Меките възглавници са наредени на килимите и там те чака Мириям, обградена от своите и твои слугини. Ако паднеш, ще паднеш направо в нейните обятия. Разбра ли ме?

— Разбрах те, Сеидуна.

Ибн Тахир се наведе и бързо целуна ръка на Хасан.

Хасан потрепери. Ибн Тахир беше прекалено заест със себе си, за да забележи това. След това господарят се приближи до една полица и взе от нея златната кутийка, която Ибн Тахир вече познаваше. Отвори я и извади няколко топчета, които уви в парче плат.

— Ето ти, за всяка вечер. Ще бъдеш все по-близо до рая. Но внимавай да запазиш последното до часа, когато отидеш при везира. Бъди внимателен. Защото те са ключът, който ще ти отвори портите на рая.

Положи ръце на раменете му.

— Сега тръгвай, сине мой.

Объркан, блед, горд и необикновено развълнуван, Ибн Тахир си тръгна. Хасан го гледаше, докато не изчезна зад завесата. След това се хвани за сърцето. Не му стигаше въздух. Изкачи се бързо на върха на кулата и вдиша дълбоко.

— Време беше — каза си.

„Сега би било добре да умра“, помисли. Само един непоколебим скок през стената и всичко щеше да свърши. Но кой знае къде щеше да се събуди след това?

Снощи, когато разбра за убийството на Алкеини, бе невероятно близо до тази крачка. Великите даи дълго не можаха да го свестят. Когато дойде на себе си, първата му мисъл беше, че се е оказал в някакъв друг свят. Обзе го луд страх, каза си: „Значи и след смъртта има нещо“.

Беше ужасен от живота си. Разбираще, че всичко, което беше правил приживе, след смъртта се превръщаше в едно голямо нищо. Само гласът на двамата му приятели го върна в действителността.

След миг отново беше силен. Слава на Аллах, слабостта отмина. Освободи великите даи. Хюсейн Алкеини, дясната му ръка, мъртъв, убит от собствения му син! Законът ще се прилага безмилостно. Ибн Тахир трябваше да върви. Написа няколко думи в писмото и го запечата. Взе кама с острие като шило, което много приличаше на писалка и го натопи в отрова. Сложи го да се суши. След това се хвърли върху леглото и заспа като мъртъв.

Дайте и другите командири разпалено обсъждаха убийството в Хузестан. Какво щеше да стори Хасан? Дали наистина ще изпълни закона? Ще подпише ли смъртна присъда на собствения си син?

— Трудно му е на Ибн Сабах — каза Абдул Малик. — Хюсейн Алкеини беше най-добрият му помощник. Но убиецът е собственият му син.

— Законът е над всичко — каза Ибрахим.

— Хайде, хайде. Гарван гарвану око не вади — засмя се гъркът.

Ибрахим му хвърли неодобрителен поглед:

— Неговата отговорност не е малка.

— Знам, дая Ибрахим. Но ми е трудно да си представя баща да прати сина си на смърт.

— Хюсейн принадлежи към исмаилитското братство.

— Така е — включи се Абу Сурака. — Сам написа закона и сам се хвани в него.

— Лесно ни е да говорим — добави Манучер. — Но на него му предстои да реши дали да издаде присъда срещу собствения си син.

— Срещу синовете на другите по-лесно се издава присъда — промърмори гъркът.

— Лесно се раздава правосъдие на другите — добави Абу Сурака.

— Не бих искал да съм на мястото на господаря — каза Абдул Малик. Алкеини му беше повече от син. Половината от успеха си дължеше на него.

— Бащата невинаги е отговорен за постъпките на синовете си — каза Ибрахим.

— Но ако осъди сина си, ще кажат, че е жесток баща. Защото има власт да промени закона, но не я използва — каза Абу Сурака.

Гъркът добави:

— Чужденците ще се смеят. Ще кажат: „Глупак! Наистина ли не намери начин да заобиколи закона?“.

Ибрахим каза:

— Вярващите ще се разбунтуват, ако законът не се приложи в цялата му строгост. Целта на вски закон е да важи за всички.

— Наистина в тежко положение е нашият господар — добави гъркът. — В най-трудния момент изгуби най-сигурния си сподвижник. Сега кой ще събира вместо него данъка в Хузестан? Кой ще преследва и пленява керваните на кривоверците? Може би наистина няма друг изход, освен да изпълни каквото повелява законът.

* * *

Юсуф и Сюлейман се върнаха от сутрешна езда заедно с учениците. На двора слънцето печеше безмилостно, затова потърсиха прохладата на стаята си. Отпуснаха се лениво и безволно на леглата, дъвчеха сухи плодове и от време на време разменяха по някоя дума. Събудените страсти, които не намираха утеха, ги бяха променили напълно. Главите им бяха натежали, очите уморени и зачервени.

Изведнъж при тях дойде Наим.

— Ибн Тахир беше при Сеидуна и сега се готви за път.

— Къде?

— Кой ти каза?

— Видях го да излиза от кулата. Дори не ме забеляза. Не беше на себе си. Гледаше напред и се усмихваше. След това поръча на войника да оседлае коня му.

— Тръгнал е към рая!

Сюлейман скочи от леглото си.

— Да вървим при него, Юсуф!

В това време Ибн Тахир грижливо прибра всичките си вещи. Унищожи восьчния отпечатък от зъбите на Мириям. Стиховете си сгъна в свитък и го предаде на Джрафар.

— Запази ми този свитък, докато се върна. Ако ме няма един месец, предай го на Сеидуна.

В този момент в стаята влязоха Сюлейман и Юсуф. Наим застана на входа.

— Бил си при Сеидуна!

Сюлейман хвана Ибн Тахир за раменете и въпросително го погледна в очите.

— Откъде знаеш?

— Наим ми каза.

— Тогава знаеш и какъв е дългът ми.

Ибн Тахир се освободи от ръцете му. Взе торбата с нещата, които му даде Хасан.

Юсуф и Сюлейман го погледнаха жално. Джрафар намигна на Наим и двамата излязоха от стаята.

— Трудно ми е, но трябва да мълча — каза Ибн Тахир, когато останаха сами.

— Поне кажи дали ще се върнем в рая.

Гласът на Сюлейман издаваше безсилие и молба.

— Потърпете. Изпълнявайте всичко, което ви заповядда Сеидуна.

Той мисли за всички ни.

На прощаване добави:

— Федаини сме, това значи жертвачи се. Видяхме отплатата и затова не се боим от смъртта.

Искаше му се да ги прегърне още веднъж. Но се овладя, помаха им на прощаване и хукна навън.

* * *

Метна се на коня и нареди да спуснат моста. Каза уречената парола и стражата го пусна да излезе. Насред клисурата се огледа още веднъж. Както преди няколко месеца, и сега видя двете огромни кули, които се извисяваха над околността. Това беше Аламут, орловото гнездо, където се случваха чудеса и където се ковеше съдбата на света. Дали щеше да го види отново? Обзе го странна тъга. Беше му тежко заради прощаването и му се искаше да заплаче.

На скришно място се преоблече. Събра всичко, което нямаше да вземе със себе си, в една торба. Торбата скри в една дупка и я засипа с камъни.

Огледа се. Да, сега вече не можеше да бъде старият Ибн Тахир. Беше възпитаникът от висшето училище в Багдад — Осман, ученик на Газали. Черни шалвари, черна горна дреха и черно наметало. Това беше цветът на сунитите, кривоверците, враговете на исмаилитското учение. В широките си ръкави носеше книгата и писмото с камата, а до бедрото — голям мех с вода и пълна торба с храна.

Пое на юг. Язди през целия ден и половината нощ, докато светеше месецът. След това потърси място сред скалите да пренощува. На другата сутрин от възвишението видя в долината огромен лагер. Това беше авангардът на войската на султана. Заобиколи ги и привечер пристигна в Рей.

В хана, където смяташе да преспи, разбра, че емир Арслан Таш въпреки всичко възнамерява да нападне Аламут. Цялата войска сега се движеше към планините. Такава беше заповедта на султана, а целта беше да измие срама от поражението на турската конница. За великия везир не разбра нищо.

Едва дочака да стане време за сън. С треперещи ръце развърза вързопчето и взе от него първото от топчетата, които Хасан му даде за из път. Гълтна го и зачака действието му.

Тайнствената сила отново се прояви. Сега вече не усещаше същата слабост, както първия път. Мислеше за Мириям, но съвсем други образи завладяха ума му. Пред себе си видя огромни квадратни сгради с високи кули, които блестяха с ослепителна белота. Сетне започнаха да се топят, като че ли невидима ръка ги рушеше на

съставните им части. Израснаха нови градове, където в ярки цветове блестяха кръгли куполи. Струваше му се, че той е всемогъщ владетел, който управлява всичко това. След като достигна върха, усети умора и заспа. На другата сутрин се събуди късно, а крайниците му бяха като пречупени. О, защо не се събуди както първия път!

— Трябва да продължа, и то бързо! — каза си.

Заобиколи родния си град. Боеше се от спомените. Главата му тежеше, а слънцето печеше безмилостно. Можеше да мисли само за целта и всичко, свързано с нея. Имаше едно желание — да стигне възможно най-скоро до следващото място за нощувка, да легне, да гълтне още едно топче и да се остави на неговата вълшебна мощ.

Пред Хамадан настигна отряд въоръжени ездачи. Присъедини се към колите на обоза.

— Откъде си, юначе? — попита го подофицерът.

— От Исфахан. По-точно, изпратиха ме от Багдад с молба до великия везир. Но в Исфахан разбрах, че е тръгнал насам след султана.

— Търсиш негова светлост Низам ал Мулк?

Подофицерът веднага показа повече уважение.

— Да. Имам молба за него. Но не го заварих в Исфахан.

— Тогава върви с нас! Негова светлост е в Нехавенд, където сега има военен лагер. Там се събират войските. Говори се, че ще тръгнат към самия Исфахан.

— В столицата за малко щях да попадна в ръцете на другия. По чиста случайност в хана научих, че Негова светлост е тръгнал за друго място. Да не е възникнал спор заради кривоверците?

— Имаш предвид исмаилитите? Те не са опасни. С тях ще се оправят емир Арслан Таш и Къзъл Сарьк. Става дума за по-важни неща.

Иbn Тахир сръчка коня си и се изравни с подофицера.

— Не разбирам за какво говориш.

— Носи се мълва, че се води жестока битка за престола. Низам ал Мулк иска за наследник на султана да бъде определен първородният Баркиярук. Но султанката притиска Негово Величество да даде наследството на нейния син Мохамед. Войската и народите са за Баркиярук. Виждал съм го и аз веднъж. Той е мъж на място. Войник от глава до пети. Какъв ще бъде Мохамед, никой не знае, защото едва е изпълзял от люлката.

До Хамадан Ибн Тахир узна всичко, което се говореше сред войската и народа за работите в двора. В града чу, че султанът вече тръгнал от Нехавенд към Багдад. Напусна подофицера с обоза, както и предишната вечер прекара нощта в един хан, след това смени коня си и пое нататък към Нехавенд.

* * *

Войски от всички краища на държавата се събраха във военния лагер край Нехавенд. В обширната, изпепелена от слънцето степ имаше няколко хиляди разпънати шатри. Конете, мулетата и камилите дъвчеха суха трева, обикаляха на стада около лагера, ровеха земята или тичаха, гонени от джамбази на коне. В големи кошари бяха затворени хиляди глави говеда, кози и овце. Сутрин пастирите подкарваха стадата към зелените пасища на хълмовете. Отряди войници обикаляха селата и събраха или отнемаха насила храна за добитъка, както и всичко, което ставаше за ядене.

Насред лагера имаше голямо празно пространство. Там само допреди няколко дни бяха разпънати шатрите на султана. За това говореха отъпканата земя и следите от големите огньове. Сега беше останала само една шатра. Огромна, в разкошен зелен цвят. В нея живееше великият везир.

През последните месеци, откак изпадна в немилост пред господаря си, Низам ал Мулк доста се състари. Въпреки че беше прехвърлил седемдесет години, още бе здрав и крепък. Всички му се възхищаваха как стабилно седи в седлото. Над тридесет години държеше юздите на държавата в ръцете си. Бащата на сегашния владетел, султан Алп Арслан шах, го назначи за свой везир и никога не съжалъл за това. На смъртния си одър препоръча везира на своя син. Той, наред с другите титли, му даде званието Аatabeg или Баща на царя. Везирът установи мир по границите, проряза държавата с пътища, построи градове, джамии и училища, уреди данъците и повиши безопасността и благосъстоянието до незнайни преди това размери. Винаги се ползваше с неограниченото доверие на владетеля, докато не влезе в спор с младата му съпруга заради наследяването на престола. И преди това завистниците и противниците му го бяха очерняли пред

султана. Но той не ги слушаше. Не завиждаше на везира си за богатството му, което бе заслужил, служейки нему и на държавата. Дори му позволи да назначи дванайсетте си синове на най-висши длъжности. Но Тюркян Хатун постепенно успя да убеди султана колко самоволни бяха решенията на везира, как се отнася към своя господар като към ученик и безскрупулно използва властта си. Накрая най-очевидното доказателство за своеволието на везира султанът видя в едно действие на най-големия му син, Муад-у-долах. Султанът му препоръча да вземе на служба при себе си някой си Адил, но синът на везира отклони препоръката, изтъквайки като причина некадърността на човека. „Какво излиза, че в собствената си държава не струвам нищо?!“, възкликна султанът и веднага нареди да освободят сина на везира, а на негово място назначи същия онзи отхвърлен Адил. Това дълбоко засегна везира. Изрече няколко горчиви думи за неблагодарността на владетелите, които достигнаха до ушите на султана. Той още повече се разгневи и заплаши, че ще отнеме на Низам колчана, перото, мастилото и четчицата — знаците на властта на везира. „С удоволствие ще върна на султана колчана и четчицата — каза везирът обидено. — Тъй като мирът и благосъстоянието в държавата са мое дело. Когато морето беше бурно, Негово Величество ме удостояваше с доверието си. А сега, когато вълните се успокоиха и небето се проясни, послуша клеветниците. Но съвсем скоро ще разбере колко тясно са свързани колчанът и четчицата в ръцете ми с неговата корона.“ Тези думи още повече засегнаха султана. Докато накрая личното признание на везира, че се е излъгал в способностите на Хасан, така нарани гордостта на султана, че в гнева си той го освободи.

Сега, когато поради опасността, застрашаваща държавата, те отново се помириха, везирът започна полека да идва на себе си. Постави си две цели: да свали съперника си Тадж ал Мулк и да унищожи неговия съюзник и свой смъртен враг Хасан. Ако можеше да постигне тези две неща, щеше отново да стане неограничен господар на цял Иран.

От началото можеше да бъде доволен. Поражението на турската конница пред Аламут представи като незначителна схватка на авангарда и го извъртя така, че успя да подкопае доверието на султана в Тадж ал Мулк. Султанът добре си спомняше как жена му и нейният

секретар се стараеха да го възпрат да предприема нещо срещу исмаилитите. Сега везирът го убеди, че ако иска да запази авторитета си пред собствените си поданици, трябва да действа решително срещу вероотстъпниците. Затова владетелят даде на везира правомощия да се разправи веднъж завинаги с Аламут. Низам също смяташе, че е крайно време за това. И до неговите уши бяха достигнали слухове за чудесата в замъка, за безграницата преданост на федайните, на които Хасан показал рая. Въпреки че гледаше на тези новини като на пълна глупост, той не подценяваше тяхното възможно въздействие върху простолюдието. Защото много добре знаеше, че народът е не просто лековерен, но и с удоволствие слуша и вярва на разкази за чудеса.

Военният лагер край Нехавенд се беше превърнал във временна канцелария на везира. От всички страни към него се стичаха хора с молби и оплаквания. За времето, в което заемаше мястото на Низам, Тадж ал Мулк беше освободил голям брой стари чиновници и назначил наместо тях свои привърженици. Когато освободените разбраха, че султанът е върнал предишния везир, се втурнаха сами или изпратиха свои довереници с молба отново да ги приеме на служба, като твърдяха, че са изгубили местата си поради преданост към него. Низам ал Мулк ги приемаше и обещаваше. Едновременно с това събираше войски, с чиято помощ да принуди съперника си, покровителстван от султанката, да се оттегли.

* * *

Един предиобед главният церемониалмайстор му съобщи, че някой си Осман, ученик на Газали, иска да го приеме. Изпращал го неговият учител от Низамия в Багдад с молба, която би искал да му предаде.

Великият везир се беше излегнал върху куп възглавници. До него имаше позлатена чинийка със стафиidi, захаросани орехови ядки и други вкусотии. От време на време посягаше към тях и поднасяше към устата си ту едно, ту друго лакомство. От бакъreno джезве сипваше медовина в чашка и я сърбаше полека. Вече бе отметнал цял куп молби и посещения и двамата му помощници, седнали от двете му страни, бяха заети с писане.

— Какво? Ученик на Газали, казваш? Да влезе! Да влезе!

Достъпът до великия везир се оказа много по-лесен, отколкото до върховния господар на исмаилитите. В това Ибн Тахир се убеди още същия ден. Пред лагера се сблъска със стражата. Показа на командира писмо с печата на висшето училище в Багдад и каза, че го носи на великия везир. Пуснаха го да продължи и му показаха зелената палатка на Низам.

Ибн Тахир беше невероятно спокоен и съсредоточен. В себе си чуваше само заповедта на господаря, която трябваше да изпълни. Пред шатрата гълтна топчето и влезе в преддверието. Стражата го спря. Езикът му дори не се запъна. Спомни си за рая и Мириям и по детски се усмихна. През всички тези дни не беше мислил много-много за нея. Сега изведенъж осъзна, че тя го чака като награда за делото му. Това значеше, че трябва да положи всички сили, за да го изпълни както трябва.

Един стражар го пропусна в ново помещение. Шатрата на везира беше като палат. Ибн Тахир смело пристъпи вътре и се озова пред няколко въоръжени мъже. Един от тях, с посребрен боздуган на рамо, беше облечен особено красиво. Наметало, извезано със злато и сребро, широки червени шалвари и шарен тюрбан с дълго птиче перо на главата. Това беше церемониалмайсторът на везира. Остро изгледа пришълеца и го попита какво иска.

Ибн Тахир се поклони дълбоко. С ясен глас каза кой го изпраща. Показа писмото и печата върху него. Церемониалмайсторът даде знак на войника, който претърси пришълеца от глава до пети. Намери само книгата на Газали и кесия с пари.

— Такъв е редът при нас — каза церемониалмайсторът с извинение. След това влезе при везира, за да му съобщи за посетителя.

За Ибн Тахир това бяха миговете на най-голямо напрежение. Топчето започна да действа. Дочу гласове и се заслуша в тях. Обзе го странна тревожност. Струваше му се, че чува гласа на Мириям.

— О, Аллах — каза си. — Сеидуна беше прав. Вече чувам райски шепот около себе си.

Церемониалмайсторът го повика два пъти, преди той да го чуе и да влезе вътре. Един войник придържаше завесата. На възглавниците видя прекрасно изглеждащ старец. Всичко у него изразяваше

добронамерена величественост. На Ибн Тахир му се стори, че му каза нещо, но гласът сякаш идваше от много далеч.

Поклони се дълбоко. Когато се изправи, всичко пред него беше променено. „Райски павилион!“, удиви се в себе си.

— Успокой се, сине мой — каза дълбок мъжки глас. — Значи идващ от Газали.

Сега отново видя пред себе си великия везир, който му се усмихваше приятелски, за да му помогне да се освободи от смущението, с което си обясняваше странното му поведение.

Ибн Тахир светкавично осъзна всичко. Разбра, че беше въздействието на топчето.

— Така е, от Газали идвам, твоя светлост, с това писмо.

Подаде на стареца писмото и спокойно извади писалката с острието от него. Толкова спокойно и естествено извърши всичко, че никой от присъстващите не разбра какво стана.

Везирът разпечата писмото и го разгърна.

— Какво прави в Багдад моят учен приятел? — попита.

Ибн Тахир бързо се наведе и заби камата под брадата в гърлото му. Везирът беше толкова изненадан, че първоначално изобщо не усети болка. Само широко отвори очи. След това прочете още едно изречение от писмото и разбра всичко. Извика за помощ.

Ибн Тахир остана на място, като че ли тялото и душата му се сковаха. Предметите в стаята се смесваха с привиденията. Спомни си Мириям и пожела да бъде с нея. Крайниците му натежаха силно. Искаше му се да легне и да се остави на действието на наркотика. Но някой вече го беше съборил на земята. Дойдоха и други пазачи и се нахвърлиха върху него. Инстинктивно започна да се брани. Бълскаше около себе си и хапеше, докато върху му се сипеха удари с юмруци и оръжия. Ритаха го с крака, късаха дрехите му.

Изведнъж разбра, че целта беше да умре, изпълни ли задачата. Остана спокоен и зачака смъртния удар. През кръвта, която се стичаше над очите му, видя красивото лице на Мириям.

Слабият глас на везира достигна до него:

— Не го убивайте! Хванете го жив!

Бълскането и ударите спряха. Усети как вързаха ръцете и краката му. Шурналата кръв го заслепяваща така, че нищо не виждаше.

Грамадни ръце го вдигнаха от земята. Страшен глас го попита:

— Кой си ти, убиецо?

— Убийте ме. Аз съм жертвено животно на Нашия господар.

В това време служителите измиха раната на везира и я превързаха. Други хукнаха да доведат лекар.

Когато везирът чу отговора на Ибн Тахир, изстена:

— О, глупак! Послушал си един престъпник.

Началникът на охраната на везира се наведе и взе писмото. Прочете го и без да продума, го подаде на церемониалмайстора. Той се ужаси.

Пишеше:

„Довиждане в ада. Ибн Сабах.“

Лекарят на везира дойде и прегледа раната.

— Не е ли добре? — попита везирът с треперещ глас. — Усещам, че не е добре.

Лекарят прошепна нещо на командира на охраната.

— Страхувам се, че оръжието е отровено.

— Господарят на Аламут е изпратил убиец — отговори началникът на стражата.

От уста на уста из шатрата плъзна вестта, че господарят на исмаилитите е изпратил убиец на везира.

— Какво, Старецът от планината?

— Онзи Хасан, когото преди много години везирът направил за смях в исфаханския двор?

— Да. Това е неговото отмъщение.

Още по-голям ужас изпитаха от дързостта на Ибн Тахир, която не можеха да проумеят.

— Идва в чужд лагер и без да му мигне окото, намушква командира пред всички. Не се бои от смъртта, като че ли дори я очаква.

— Това е сляпата вяра!

— Не, това е лудост.

Дори най-старите не помнеха подобна дързост. Някои даже изпитаха скрито възхищение.

— Той наистина не се бои от смъртта.

— За нищо не я смята.

— Или направо я желае.

Забиха барабани, засвириха тръби. Войниците с оръжие в ръце се строиха. Съобщиха им, че великият везир е опасно ранен.

Главатарят на исмаилитите, Старецът от планината, му изпратил убиец.

В отговор последваха гневни викове и размахване на оръжие. Ако сега някой дадеше заповед за нападение срещу исмаилитите, всички с най-голямо удоволствие биха се хвърлили в битка.

* * *

Въпреки че лекарят успя да спре кръвта, раненият видимо започна да отслабва. Вените му изпъкнаха, мозъкът му болезнено пулсираше.

— Сигурно камата е била отровена — каза с треперещ глас. Погледна лекаря като невинно дете. — Нищо ли не може да се направи?

Лекарят избегна да отговори направо.

— Ще се посъветвам с другите.

В преддверието се събраха на съвет всички лекари, които можаха да дойдат до този час. Повечето смятаха, че раната бързо трябва да бъде изгорена.

След това влязоха при болния. Той вече изглеждаше много зле.

— Трябва да изгорим раната — каза лекарят му.

Раненият се ужаси. На челото му изби студена пот.

— Много ли ще боли?

Гласът му беше уплашен и плачлив.

— Няма друг начин.

— Аллах, бъди милостив с мен!

Лекарите пригответи инструментите. Служителят донесе съд с горещи въглени. Чуваше се сухото подрънкане на металните инструменти. Везирът усети, че отровата прониква в цялото му тяло. Знаеше, че няма спасение.

— Няма нужда да се гори — каза измъчено, но спокойно. — Ще умра.

Лекарите се спогледаха. Олекна им. Знаеха, че всеки опит би бил напразен.

— Известихте ли султана?

— Пратеник вече пътува към Негово Величество.

— Писарю, пищи — заповяда със слаб глас. След това започна да диктува:

— До великия султан и падишах. Голяма част от живота си прекарах в усилие да спася държавата Ти от неправдата. Твоята власт ме подкрепяше в това. Сега си отивам, за да дам на Всемогъщия цар на всички царе сметка за своето управление на този свят. На него ще дам доказателство за верността към Тебе през цялото време, в което бях на Твоя служба. В седемдесет и третата ми година ме порази остирието на убиец. Умолявам Те, не забравяй кой го е изпратил. Докато престъпникът владее Аламут жив и здрав, няма да сте в безопасност нито ти, нито твоята държава. Прости ми, ако някога съм Те обидил, както Ти прощавам и аз. Не забравяй синовете ми, които са предани на Твое Величество с душа и тяло.

Думите го измориха много. Дишаше тежко. Лекарят му сложи студен компрес на челото. След това продиктува кратко прощално писмо до синовете си.

След известно време попита:

— Къде е престъпникът?

— Измъчват го — отговори писарят. — Искат да каже всичко, което знае.

— Доведете го при мене!

Доведоха Ибн Тахир целия окървавен, с разкъсанни дрехи и го хвърлиха пред везира. Едва стоеше на краката си. Везирът го погледна в лицето и се ужаси.

— Та той е още дете! — прошепна сам на себе си.

— Защо искаше да ме убиеш?

Ибн Тахир опита да се изправи. Но гласът му беше много слаб:

— Изпълни заповедта на Сеидуна.

— А не знаеш ли, че след това те чака смърт?

— Знаех.

— А не се ли страхуваше?

— За федаина смъртта в изпълнение на дълга му е щастие.

— Каква лудост! — завайка се везирът.

След това го обзе гняв.

— Ти си слепец. Не знаеш какво правиш. Знаеш ли най-висшето начало на исмаилизма?

— Знам го. Изпълнявай заповедите на своя началник.

— Глупак! Побъркан фантазьор! Ти не знаеш ли, че аз също познавам учението на твоя господар?

— Знам. Ти си предател.

Везирът се усмихна великолепно:

— Чуй ме, младежо. Върховното начало на исмаилизма е: Нищо не е истинско, всичко е позволено.

— Това е лъжа!

Ибн Тахир трепереше от огорчение.

— Ти не знаеш кой е Сеидуна — каза той. — Сеидуна е най-светлият и най-силният между всички хора. На него Аллах е дал властта да отваря за верните си последователи портите на рая.

— О, Аллах, прости му, защото не знае какво говори.

— Аз ли не зная какво говоря? Аз съм един от онези, които бяха в рая.

Великият везир задържа дъха си. С усилие се повдигна на лакътя си и внимателно погледна Ибн Тахир в очите. Видя, че не лъже. Удивено поклати глава.

След това си спомни приказките за Аламут. За момчетата, които разказвали как прекарали една нощ в рая. Започна да проумява нещата по-ясно.

— Значи твърдиш, че си бил в рая?

— С тези очи го видях, с тези пръсти го пипах.

— И след смъртта си ще се върнеш там?

— Да, след смъртта ще се върна там.

Везирът се просна на възглавниците.

— Аллах, Аллах! — възклика с немощен глас. — Каква грехота! Затова са му били нужни всички тези красиви робини! Затова ги купуваше по пазарите!

Ибн Тахир се заслуша. Лицето му се изопна от усилието да се съсредоточи. Везирът го попита:

— Изобщо ли не се усъмни, че са те излягали? Че си бил в рай, който е дело на Хасан? Че никога не си напускал Аламут?

— В Аламут няма такива градини. Градините, в които бях, напълно съвпадат с описаните в Корана.

Намеси се един от присъстващите, по-възрастен офицер, който познаваше почти всички крепости в Иран.

— Това сигурно са градините на дейлемските царе, които са ги построили зад крепостта за свое забавление. Слушал съм разкази за тях.

Очите на Ибн Тахир се разшириха. В тях се появи детски страх.

— Това нарочно го измисли...

Офицерът почervеня от гняв.

— Обуздай езика си, престъпник! Всеки, който е служил в северната част на държавата, ще ти потвърди, че зад Аламут има красиви градини, остатък от владетелите на Дейлем.

На Ибн Тахир му се стори как всичко затанцува пред очите му. Опита да се хване за последната сламка.

— В градините видях гепард, кротък като агне, който следваше господарката си като куче.

Присъстващите прихнаха.

— Владетелите и благородниците имат безчет такива гепарди.

Ловците ги използват вместо кучета.

— А хуриите с черни очи, които ми прислужваха?

— Хуриите с черни очи? — великият везир с мъка се усмихна. — Робините и наложниците на Хасан, които той купуваше по всички пазарища на Иран. Моите служители имат точни доклади за тези покупки.

Като че ли перде падна от очите на Ибн Тахир. Изведнъж всичко му стана ясно. Мириям — робиня и наложница на Хасан. Той, Ибн Тахир, невинна жертва на техния заговор и измама. Имаше чувството, че главата ще му се пръсне.

Коленете му се огънаха. Коленичи на пода и заплака.

— Аллах, прости ми!

От усилието и великият везир изгуби съзнание. От гърлото му се чу тежко хъркане. Писарят коленичи до него.

— Умира — прошепна и сълзи напълниха очите му.

Лекарите скочиха към ранения. Свестиха го с вода и благовония.

— Какво престъпление! — прошепна везирът.

Видя Ибн Тахир на колене пред себе си.

— Проумя ли сега?

Ибн Тахир само кимна. Не можеше да каже нищо. Сградата на целия му живот се беше сринала.

— Умирам заради твоето заслепение.

— О, Аллах! Какво сторих!

— Съжаляваш ли сега?

— Съжалявам, твоя светлост.

— Ти си решителен младеж. Имаш ли куража да поправиш злото, което стори?

— Ако мога!

— Можеш! Върни се в Аламут и освободи Иран от исмаилитския сатана.

Ибн Тахир не можеше да повярва, че чува тези думи. По детски се усмихна през сълзи и се огледа. Видя само мрачни, враждебни лица.

— Страх ли те е?

— Не, не ме е страх. Само не знам какво ще сторите с мене.

— Ще те пуснем да се върнеш в Аламут.

Присъстващите започнаха да възразяват. Престъпникът трябаше да получи наказание! Не можеха да го пуснат. Везирът с усилие махна с ръка.

— Познавам хората — каза. — Ако някой може да се разправи с Хасан, то това е момчето.

— Но не можем да освободим престъпника. Какво ще каже Негово Величество?

— Не се грижете. Още съм жив и още нося отговорност. Писарю, пиши!

Започна да диктува заповедта. Всички слушаха и клатеха глави неодобрително.

— Момчето, което ме прободе, е по-голяма жертва на аламутския кръвник от мен самия. Знанието го просветли. Сега ще отмъсти за мене и за себе си. Отряд войници ще го изпрати до замъка. Да влезе вътре. Да извърши там каквото смята за необходимо.

Ибн Тахир стана. Очите му заблестяха от омраза.

— Ще забия острято в червата му. Заклевам се, че няма да се откажа, докато не отмъстя или не погина.

— Чухте ли? Така е добре. Сега го измийте и превържете. Дайте му нови дрехи... Уморен съм.

Везирът затвори очи. Кръвта във вените му гореше, сякаш беше жарава. Разтресе го.

— Краят наближава — прошепна лекарят.

Даде знак и всички освен него излязоха от помещението. Стражите отведоха Ибн Тахир в отделна шатра. Там го измиха, превързаха и преоблякоха, а след това го вързаха за един кол.

Колко ужасен беше животът! Човекът, когото неговите привърженици почитаха като светец, беше най-подъл измамник. Играеше си с щастието и живота на хората като дете с шарени камъчета. Възползваше се от доверието им. Спокойно ги оставяше да мислят, че е пророк и пратеник на Аллах. Дали изобщо е възможно това? Трябва да отиде в Аламут! Да се убеди дали не се е излъгал. Ако не е, тогава с най-голямо удоволствие ще забие отровното острие в тялото на Хасан. Тъй или инак беше обречен да умре. Да стане както определи Аллах.

Везирът прекара нощта в ужасна треска. Почти постоянно беше в безсъзнание. Когато се събуждаше от време на време, го измъчваха призрачни видения. Стенеше и призоваваше Аллах на помощ. Призори силите съвсем го напуснаха. Вече нищо не разбираще. Към обяд сърцето му престана да тупти.

Пратеници разнесоха по всички краища на света новината, че Низам ал Мулк, уредникът на света и държавата, достоен за истинската вяра в единствения Бог, чест за страната и правоверните, велик везир на султан Алп Арслан шах и на сина му Малик шах, най-големият държавник на Иран, е паднал жертва на аламутския владетел.

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА

Ден след като Ибн Тахир напусна Аламут, в замъка дойде един от съгледвачите и съобщи, че отрядите на емир Арслан Таш изведенъж тръгнали на поход. Забиха барабани и засвириха тръби. Хората бързо заеха местата си покрай рововете. Стражата на входа на клисурата получи заповед да остане на пост, докато на хоризонта не &e покажат първите ездачи. След това да се оттегли и да остави в клисурата вече приготвените препятствия.

Съгледвачи идваха почти на всеки час и съобщаваха за движението на войската на неприятеля. Още на зазоряване на следващия ден Хасан и великите дай излязоха на площадката на кулата. Там зачакаха врагът да се покаже на хоризонта.

— Предвидил ли си всичко това? — попита Абу Али и му хвърли тревожен поглед.

— Всичко се случва както очаквах. За всеки удар съм приготвил ответен.

— Да не си изпратил Ибн Тахир в Нехавенд?

Бозорг Омид се уплаши от собствената си дързост.

Хасан смръщи вежди. Беше вперил очи в хоризонта и сякаш не чу въпроса.

— Всичко, което сторих — каза след малко, — е за победата на общото ни дело.

Великите дай се спогледаха за миг. Можеха да се досетят какъв ответен удар беше приготвил Хасан и изпитаха ужас. Отгоре на всичко, успехът или неуспехът зависеше от хиляди малки случайности. Нещо у него не беше наред, за да разчита толкова много на своите сметки.

Бозорг Омид отново се осмели да проговори.

— Да речем, че войската на емира остане пред замъка до зимата.

— Нали не мислиш, че ще загинем от жажда? — засмя се Хасан.

— Отбраната е сигурна, а храна имаме за година напред.

— Тази войска може да се смени с друга, другата с трета. Какво ще правим тогава?

— Наистина не знам, драги. Свикнал съм да мисля само за периоди, които са по-кратки или по-дълги от този.

— Това е твърде сложно — каза Абу Али. — Нямаме изход в никакя посока.

— През планините, драги мой. Ще прекарам всички ви през планините.

Хасан се засмя тихо. След това, за да ги успокои, добави:

— На тази засада ѝ давам наистина кратко време.

Бозорг Омид посочи едно знаме върху стражевата кула пред клисурата. То се развя и изчезна.

— Стражата се оттегля — каза със затаен дъх. — Врагът наближава.

Скоро на хоризонта се показва вихрушка, вдигана от множество ездачи. Черни знамена плющяха на вятъра. Конниците се отправиха към хълма, на който се намираше стражевата кула. На него сега се вееше огромното черно знаме на сунитите.

Непрестанно пристигаха нови подразделения. Цялата равнина пред клисурата се изпълни с шатри. Вече запълваха и съседните възвишения.

Привечер в лагера дойдоха и бойните коли с обсадни машини и стълби за прескачане на стени. Бяха около стотина. Тримата командири ги наблюдаваха от кулата.

— Тези не се шегуват — каза Абу Али.

— За сериозна победа е необходим сериозен противник — отговори Хасан.

— За два-три дни ще бъдат готови с приготовленията — пресмяташе Бозорг Омид. — След това ще ни нападнат.

— От клисурата няма да ни нападнат — каза Абу Али. — Пространството е толкова тясно, че ще ги унищожим един след друг, преди който и да било от тях да стигне до стените. Най-вероятно ще опитат да завземат някой от околните върхове и по скалите да се спуснат пред самата крепост.

— Трябва да имат невероятно мъдър пълководец — добави Хасан. — Ако искат да завладеят крепостта по друг начин освен с глад.

Но такъв пълководец би бил известен не само в цял Иран, но и нашир и дълж по света. Само дето не съм чувал за нищо подобно.

— Най-големият им съюзник е времето — възрази Бозорг Омид.

— Нашият и мой спасител — засмя се Хасан.

Замъкът кипеше като кошер. В предните две кули и по стените около тях бяха разположени множество войници. С помощта на грамадни чекръци влачеха тежки камъни и трупи. Навсякъде над обикновени каменни огнища бяха окачени пригответи котли за топене на олово, смола и масло. За кратко време бяха сглобени хитроумни приспособления, които да изсипват разтопените вещества върху врага. Командирите в бойни шлемове и леки люстести ризници притичваха между машините и проверяваха дали са готови. Манучер с двама адютанти на коне ръководеше цялата работа. Хората бяха обзети от някак призрачни чувства. Знаеха, че ги е обсадила многобройна войска. Обаче никой в замъка не можеше да я види. Само някъде горе, от най-високата кула тримата върховни командири наблюдаваха цялото бойно поле.

Новобранците, които сега бяха в училището за федаини, с бледи лица очакваха по-нататъшни заповеди. Обучението им засега приключи. Сюлейман и Юсуф бяха назначени за техни десетници. Отново и отново им разказваха подробности от битката с турската конница. Самоуверените им разкази вдъхваха кураж и решителност на младоците. Вече бяха достатъчно добре обучени, за да създадат впечатление за безупречен ред. Колкото по-силен беше страхът им, толкова повече жадуваха бойната слава. Разбираха, че са избран отряд, и се държаха подобаващо.

Следобед получиха заповед да се изкачат на върха на кулата с гъльбарниците. Бяха въоръжени с лъкове и копия. Към тях се присъедини взвод от шестима войници, които пригответиха котли за смола и масло.

След трета молитва новите федаини донесоха на Сюлейман и Юсуф обяд. Те двамата седяха сами на ръба на една от стените. Бойните им шлемове бяха разкопчани на брадичката, за да не се нажежават твърде много в горещината. Въпреки това по лицата им се стичаше пот. Някой, който ги беше виждал преди половин година, трудно би познал в тях тогавашните весели младежи. Бузите им бяха

черни, загрубели, прорязани от дълги и сурови линии — свидетелство за решителност, която навяваше страх не само у учениците.

— Позволихме да ни затворят в замъка като мишки в дупката — каза Сюлейман. — Първия път беше различно. Удари врага със сабя по главата! Това е по моя вкус.

— Нека почакаме. Сигурно Сеидуна крие нещо необикновено зад хълма. Казват, че еретиците са повече от трийсет хиляди.

— Числата не показват нищо. Ако сега ми заповяда, веднага бих се хвърлил сред тях. Нима вечно ще трябва да търпим ада на това безделие?

— Твоите мисли са същите като моите. С удоволствие бих дал урок на тези еретични псета!

— Знаеш ли какво по цял ден ми се върти в главата? Само не казвай на никого. Ще предложа на Сеидуна да се промъкна в лагера на врага и да заколя кучето Арслан Таш.

— Няма да ти позволи. Заклели сме се и трябва да чакаме заповед.

— Това дяволско чакане! Казвам ти, малко ми остава да полудея. Понякога не знам какво става в главата ми. Слушай. Преди два дни, между четвърта и пета молитва, изведнъж всичко пред очите ми стана кърваво. Сам не знам как, след секунда държах кама в ръце. Бях на горния ров и долу под мене се разхождаха трима новобранци. Разговаряха и се приближиха до мене. Кръвта кипна в жилите ми. Обзе ме непреодолимо желание да ги заколя, да усетя как ножът се забива във вътрешностите им. Вървяха точно под мене. Скочих сред тях, а те писнаха от страх като жени. Вдигнах ножа и в този момент се осъзнах. Бях толкова изтощен, че едва стоях на крака. Събрах последни сили и се усмихнах. Казах им: „Не сте герои още. Исках да изпитам смелостта ви, но видях, че не сте готови“. После започнах да им проповядвам като Абдул Малик как исмаилитът, особено федаинът, трябва винаги да бъде нащрек и е срамота, ако позволи да го изненадат. Така се измъкнах от положението. Но оттогава ме мъчи страх, че някой ден ще полудея, ако скоро Сеидуна не ни изпрати някакво решение.

Юсуф неволно се отдръпна на педя от Сюлейман. Хвана го страх.

— Мисля, че за това е виновно топчето, което ни даде Сеидуна. С негова помощ ни отвори пътя към рая и сега непрекъснато ни измъчва жаждата да се върнем там.

— Че кой не би искал да се върне обратно в рая, след като веднъж го е опитал? О, Аллах, Аллах! Защо са тези дълги изпитания?

* * *

Така изминаха два дни на трескави приготовления в зловеща тишина. От чакане нервите на всички бяха обтегнати докрай. Хасан и великите дай наблюдаваха движението на врага от кулата си. Предугаждаха, че готвят нещо, но възвищенията над клисурата закриваха гледката, така че не можеха да видят какво се случва. Чрез Абу Али Хасан даде заповед на Обейда да опита заедно със своите съгледвачи да получи сведения от войската на султана.

Врагът вече беше премахнал препятствията в клисурата. Тримата командири от кулата забелязаха как хората на емира се придвижват из нея и проучват околностите. Халфа и Ибн Вакас получиха заповед на зазоряване да прескочат стените на Аламут, да преоброят реката и да се изкачат на хълмовете над клисурата.

Почти всички на Аламут се събраха да гледат опасното катерене. Старите воини останаха без дъх, докато гледаха как федаините се катерят по отвесната скала. Ибн Вакас се катереше първи. Когато стигна до безопасно място, спусна въже и издърпа Халфа след себе си. Сънцето вече се беше качило високо над планините, когато двамата достигнаха подножието на върха. Там от земята стърчаха дървени куки, за които двамата внимателно се захванаха и изминаха последната отсечка до върха.

Зрителите от Аламут изведнъж видяха как федаините изчезнаха. Стрелците изпънаха лъковете си, за да ги защитят, ако се появи опасност. Скоро обаче, чевръсти като маймуни, те отново заслизаха надолу, като се хващаха за куките. След това завързаха въжето около един дебел дънер и се спуснаха по него до коритото на реката. Пресякоха я, а после хората ги издърпаха обратно на стената.

„Врагът се е качил на скалите около Аламут и е приготвил машини за мятане на камъни и огън!“

Тази вест светкавично обходи цялата крепост.

И наистина! Едва федаините съобщиха новината и една тежка кръгла скала прелетя над реката и удари подножието на аламутските

скали. Последваха я други, на еднакви интервали по десет или двайсет. Тътенът от ударите им в каменните основи заглуши бученето на Шахруд. Някои гюлета удариха стените. Хората, които бяха по тях, усетиха как затрепери земята под краката им. С пребледнели лица чакаха кога ще покаже врагът.

Изведнъж от отсрещния склон се затъркаля огромна скала. По пътя си се удряше ту в една, ту в друга издатина на планината, отскачаше от тях и накрая се изтърколи в Шахруд, помитайки всичко под себе си. След нея се появиха и други, привързани за тежки дънери. Някои бяха отнесени от течението на реката, други, които паднаха в плиткото, останаха там. С времето се насьбраха и по средата на реката започна да се образува истинска дига, в която се бълскаше водата.

След това забелязаха движение на отсрещния връх. Разпознаха мъже, които влачеха машини. Манучер даде заповед и рой стрели полетя нататък. Но разстоянието беше твърде голямо, за да могат да им причинят сериозна вреда.

Към Аламут полетя горящо гюле и се удари в стените му. Последваха други. Облак стрели се изсипа върху обсадените и един от войниците беше ранен.

Манучер изрева:

— Глупаци! Не се оставяйте да ви улучат!

Ревеше гръмогласно от гняв и вълнение.

Войниците, целите пребледнели, се усмихваха едни на други. Срещу такъв начин на водене на бой бяха безпомощни.

— Всичко това е само перчене! — ревеше Манучер. — Измама без ни най-малка опасност.

Но свистенето на каменните и огнени гюлета имаше съвсем друго въздействие върху хората. Знаеха, че няма къде да избягат от крепостта. Всички предпочитаха да премерят сили с врага на открито.

— Ако Сеидуна позволи, ще взема федайните, ще се покатерим по склона отсреща и ще изколим всички, които са там горе — каза Абдул Малик, като скърцаше със зъби в безпомощен гняв.

Юсуф и Сюлейман също стискаха челости от гняв. Щеше им се първи да започнат клането. Но Сеидуна спокойно се разхождаше на върха на кулата си и разговаряше с великите дαι за свети неща. Сюлейман едва сдържаше нетърпението си.

Абу Али дойде да огледа положението около рововете и се върна при Хасан.

— Хората са много неспокойни — каза, смеейки се.

— Точно това иска Арслан Таш — отвърна Хасан. — Иска да ни направи впечатление, да ни уплаши и да ни накара да омекнем. Но ако иска да се възползва от положението, трябва да го направи бързо, защото след два или три дни нашите войници ще свикнат толкова с тази дандания, че ще хвърлят примки да ловят камъните за забавление.

— Мислиш ли, че скоро ще ни нападнат със стълби?

— Не, не, няма да го направят. Но ще успеят да ни кажат какво им тежи на сърцето.

След трета молитва обстрелът на емира изведнъж престана. Възцари се зловеща тишина. В замъка чувстваха, че сутрешният обстрел е само увод към нещо по-важно, което тепърва предстоеше.

Тримата на кулата за първи път забелязаха трима конници да препускат към клисурата. Скоро противниците спряха от другата страна на моста пред Аламут, давайки знак, че идват с мир.

— Това е никаква хитрост — каза един офицер на Манучер.

— Няма да спуснем моста, докато не получим заповед от върховния господар — отговори командирът на крепостта.

Заповедта скоро дойде. Железата заскърцаха и тримата пратеници на вражеската войска преминаха по моста с бледи лица, но с достойнство. Манучер ги посрещна с безупречна любезност.

Междувременно по заповед на Хасан цялата войска, с изключение на стражата по стените, се събра светковично на долната и средната тераса. На долната тераса от едната страна стояха федаините и учениците, от другата — стрелците с лък. На средната тераса в железн ред се строиха леката и тежката конница.

Манучер заедно с офицерите заведе пратениците на средната тераса. Там спряха и зачакаха по-нататъшни заповеди.

— Сутринта опитаха да ни впечатлят — каза Хасан. — Сега аз така ще ги впечатля, та да го помнят до съдния ден.

Гласть и лицето му отново издаваха нещо, което породи лошо предчувствие у великите дай. В него имаше нещо тайнствено, както онази вечер на звездобойницата, когато изпрати федаините в градините.

— Смяташ да ги съсечеш и да забуши главите им на върха на кулата? — попита Абу Али.

— Бих бил много глупав, ако го сторя — отговори Хасан. — Войската на емира ще бъде обхваната от такъв гняв, че ще изчезне и последната им капчица страх от нас. А именно това чувство на страх трябва да подсилим, ако искаме да спечелим крайната победа.

— Войската е строена и пратениците чакат — каза Бозорг Омид, гледайки през стената.

— Нека чакат. Те искаха да ни уплашат с обстрела, а ние ще ги уплашим с чакане.

Пратеникът на емир Арслан Таш, стотникът от конницата Абу Джрафар, стоеше по средата между федаините и стрелците. Леко се опираше на дръжката на сабята си с престорена безгрижност и с престорено презрение наблюдаваше вражеската войска. Спътниците му стояха от двете му страни. С голямо усилие и тримата потискаха растящото нетърпение и ужас за съдбата си.

Манучер с офицерите беше застанал на около десет крачки от тях. Гледаше ги предизвикателно и от време на време разменяше по някоя дума с помощниците си, като непрекъснато поглеждаше към върховното командване.

Оттам обаче нямаше никакъв знак. Като че ли Хасан беше забравил, че цялата войска и трима вражески пратеници чакат него.

Сънцето безмилостно печеше мъжете и животните. Но никой не показва и най-малък признак на нетърпение. Равнодушно наблюдаваха вражеските пратеници, които с времето ставаха все по-неспокойни.

Накрая на Абу Джрафар му омръзна от дългото чакане. Обърна се към Манучер и го попита с подигравателна учтивост.

— Такъв ли е при вас обичаят, да оставяте чуждите пратеници да чакат на двора под жарещото сънце?

— Имаме само един обичай — да се покоряваме на заповедите на върховния господар.

— Тогава не ми остава друго, освен да съобщя на негова светлост, моя господар Арслан Таш, че това чакане е част от отговора на твоя господар.

— Както желае твоето благородие.

Отново се въздиши мълчание. Абу Джрафар поглеждаше ядосано към небето и изтриваше с ръка потта от лицето си. Започна да го

обзema несигурност. Защо ги доведоха сред войската? Какво означаваше това чакане? Какво му готвеше повелителят на исмаилитите? Въображението му заработи. Страхът отново го обзе.

Междувременно командирите се бяха облекли в тържествени бели дрехи. На раменете си сложиха широки бели мантии. Наобиколени от охрана, излязоха от сградата.

Хасан възнамеряваше да се покаже на своите последователи за първи път, откак придоби Аламут. Знаеше какво означава това за тях и без да иска, беше неспокоеен.

Сигнал на тръба възвести приближаването му. Погледите на всички се насочиха към горната тераса. На нея се показаха трима мъже, облечени в блестящи бели одежди, заобиколени от полуоголи черни стражи с боздугани. Войската затаи дъх. Един от тримата им беше непознат. Разбраха, че това е Сеидуна.

Юсуф и Сюлейман зяпнаха от удивление.

— Това е Сеидуна! — прошепнаха един на друг.

Името се носеше от уста на уста. Сеидуна се показа! Нещо извънредно щеше да се случи. Безпокойството на хората се прехвърли и върху животните. Те се раздвишиха нетърпеливо.

Пратениците също усетиха необичайното напрежение. Когато видяха тримата командири в тържествени униформи, неволно се изправиха. Цялата кръв се спусна в петите им.

Хасан заедно с охраната си дойде до края на горната площадка. Възци се странна тишина. Чуваше се само глухият тътен на Шахруд, вечен свидетел на живота в Аламут. Хасан вдигна ръка в знак, че ще говори. След това с ясен глас попита Абу Джрафар:

— Кой си ти, чужденецо? За какво си дошъл в Аламут?

— Господарю! Аз съм стотник Абу Джрафар, син на Абу Бакр. Идвам по заповед на моя господар, негова светлост емир Арслан Таш. Той е изпратен от Негово Величество, щастието и светлината на държавата, всемогъщия султан Малик шах, за да ти отнеме крепостта Аламут, която си придобил с неправда. Негово Величество те смята за свой поданик. Заповядва ти в срок от три дни да предадеш крепостта на военачалника му, негова светлост емир Арслан Таш. На тебе и твоя отряд господарят ми гарантира свободен изход... Ако не изпълниш нареждането му, негова светлост ще те смята за враг на държавата. Господарят ми ще те преследва докрай, докато не те унищожи

напълно. Защото сам великият везир, негова светлост Низам ал Мулк, с голяма войска е на път към Аламут. Той няма да има милост за исмаилитите. Това заповядда да ти предам моят господар.

При последните заплахи гласът му леко потрепна.

Хасан се изсмя подигравателно. Отговори, като подражаваше на тържествения му тон.

— Абу Джраф, сине на Абу Бакр! Предай на своя господар, негова светлост емир Арслан Таш следното: Аламут е добре подготвен за неговото посрещане. Ние по никакъв начин не сме негови врагове. Но ако дълго време звънтят наоколо с оръжие, може да му се случи същото, което се случи на командира на неговия авангард. Главата му ще стърчи на кол върху онази кула.

Абу Джраф почервена. Пристъпи крачка напред и посегна към сабята си.

— Ти се осмеляваш да срамиш моя господар? Ти, самозванецо! Египетски наемник! Знаеш ли, че сме трийсет хиляди пред замъка?

Исмаилитите, които чуха този отговор, започнаха да удрят оръжията си. Вълна на негодувание премина през редиците им.

Хасан остана невъзмутим. Попита:

— Такъв ли е обичаят на султана, да обижда чуждите господари?

— Не. Нашият обичай е само да връщаме око за око.

— Спомена ми нещо за трийсет хиляди, които чакат пред замъка. Питам те — тези мъже са дошли да ловят скакалци или да чуят новия пророк?

— Ако исмаилитите са скакалци, значи са дошли да ловят скакалци. Защото не ми е известно тук наоколо да има нов пророк.

— Значи нищо не си чувал за Хасан ибн Сабах, господар на земята и небето? На когото Аллах е дал власт да отваря на живите вратата към рая?

— Чувал съм за някой си Хасан ибн Сабах, който е предводител на еретиците. Ако не се лъжа, сега стоя пред него. Но ти да си господар на земята и небето — за това нищо не знам, както също не знам и Аллах да ти е давал такава власт.

Хасан потърси с очи Сюлейман и Юсуф и ги повика. Те напуснаха редиците си и се приближиха до стълбището, което водеше до горната тераса. Попита ги:

— Можете ли да се закълнете във всички пророци и мъченици, че сте били живи и здрави и в пълно съзнание в рая?

— Можем да се закълнем, Сеидуна.

— Закълнете се.

Двамата се заклеха ясно и отчетливо.

На Абу Джрафар му идеше да се изсмее. Но в гласа на двамата звучеше толкова твърда вяра и искрено убеждение, че го побиха тръпки. Погледна помощниците си. По лицата им разбра, че бяха щастливи, че не са на негово място. Несъмнено беше допуснал разговорът да тръгне в погрешна посока. Доста по-сговорчиво, отколкото в началото добави:

— Господарю, не съм дошъл да споря с тебе по верски въпроси. Донесъл съм ти заповед от негова светлост, моя господар емир Арслан Таш, и сега чакам твоя отговор.

— Защо се измъкваш, друже? Все едно ли ти е дали се бориш с лъжлив, или с истински пророк?

— Аз не се боря с никакъв пророк. Аз съм само на служба на Негово Величество.

— Така са казвали и други, които са воювали за други владетели против Пророка. Затова после са били погубени.

Абу Джрафар заби упорит поглед в земята и премълча.

Хасан се обърна към Юсуф и Сюлейман. Те стояха неподвижно в подножието на стълбището и го гледаха със сияещи очи. Слезе няколко стъпала надолу, бръкна под дрехата си и извади от нея една гривна.

— Познаваш ли тази гривна, Сюлейман?

Сюлейман пребледня като тебешир. В краищата на устните му се събра пяна. Промърмори с глас, треперещ от безумно блаженство:

— Познавам я, господарю.

— Ще отидеш и ще я върнеш на нейната собственичка.

Коленете на Сюлейман се подкосиха. Хасан отново бръкна под дрехата си, извади едно топче и го подаде на Сюлейман.

— Лапни го.

След това се обърна към Юсуф:

— Ще се радваш ли, ако те изпратя заедно със Сюлейман на път?

— О... Сеидуна.

Очите на Юсуф заблестяха от блаженство. Хасан даде топче и на него.

С растяющо беспокойство пратениците на емира наблюдаваха ставащото. Скоро забелязаха, че погледът на двете момчета стана странно замъглен и отнесен, сякаш виждат някакъв съвсем чужд, недостъпен за останалите свят.

Абу Джраф плахо попита:

— Какво означава всичко това, господарю?

— Ще видиш. Казвам ти: добре си отваряй очите, защото това, което ще се случи сега, не се е случвало в историята на човечеството.

Сетне се изправи тържествено и заговори с дълбок глас:

— Юсуф! Зулейха те чака в рая. Виж онази кула! Качи се на нея и се хвърли отгоре. Ще паднеш в нейните обятия.

Лицето на Юсуф засия от щастие. След като глътна топчето, от много време насам усети мир. Чуден, блажен мир. Всичко беше както тогава, когато заедно с другарите си попадна в рая. Веднага щом осъзна заповедта на Хасан, се завъртя на петите си и хукна към кулата с гълъбарниците.

Тогава на сред гробната тишина Хасан се обърна към Сюлейман.

— Имаш ли нож в себе си, Сюлейман?

— Ето го, Сеидуна.

Тримата пратеници неволно се хванаха за сабите. Но Хасан с усмивка им направи знак да не се тревожат.

— Вземи гривната! Забий ножа в сърцето си и след миг ще можеш да я върнеш на нейната собственичка.

С дива радост Сюлейман грабна гривната. Притисна я до гърдите си, докато с другата ръка замахна силно и заби ножа в сърцето си. Все още сияещ от щастие и с въздишка на облекчение се строполи на земята пред стълбището.

Тримата пратеници, както и всички, които стояха наблизо, се вцепениха от ужас.

Блед и с уморена усмивка, Хасан посочи трупа:

— Отидете до него и го вижте.

Те се приближиха с нежелание. Острието беше забито до дръжката в сърцето на момчето. Тънка струйка кръв беше обагрила бялата дреха. Дори в смъртта на лицето му беше изобразена щастлива усмивка.

Абу Джраф покри очи с ръка:

— О, всемилостиви Аллах!

Хасан даде знак на един от евнусите да покрие тялото. След това се обърна към кулата и посочи към нея:

— Погледнете нататък.

Юсуф тъкмо се беше качил на върха, цял запъхтян. Сърцето му щеше да изскочи от гърдите. Стражите на върха на кулата не помръдаваха. Юсуф се покачи на ръба на стената. Под себе си виждаше море от дворци, кули и куполи, всички в най-ярки цветове. Прошепна:

— Орел съм! Отново съм орел.

Размаха ръце. Стори му се, че наистина са му пораснали крила. Отгласна се силно и скочи в пропастта. Тялото се удари в земята с тъп звук. Стоящите наблизо коне подскочиха уплашено. Разбъркаха строя и внесоха смут в редиците.

— Отидете там и вижте трупа — каза Хасан на пратениците.

— Видяхме достатъчно — отговори Абу Джрафар. Гласът му все още беше изплашен.

— Добре, тогава, Абу Джрафар! Съобщи на господаря си това, което видя, и нека то бъде моят отговор. И му кажи още: „Наистина твоята войска наброява трийсет хиляди мъже. Но в нея няма такива войници“. Колкото до заплахата от великия везир, кажи му, че аз знам за него нещо много важно, което той ще разбере едва след шест или може би след дванайсет дни. Тогава нека си спомни за мене и за това, което съм му казал... Щастлив път!

Нареди да докарат на пратениците коне и разпусна сбора. Абу Джрафар дълбоко се поклони. Охраната взе труповете със себе си, а Хасан се върна заедно със свитата си в кулата.

* * *

Войската, обхваната от величествен ужас, се върна към своите задължения. Доста време никой не намираше думи, за да даде воля на чувствата си. Но постепенно езиците започнаха да се развързват.

— Наистина Сеидуна е господар на живота и смъртта на своите поданици. Той има властта да изпраща в рая когото поиска.

— Ако на тебе ти заповядда да се прободеш?

— Ще се пробода.

Очите им блестяха от трескав ужас и от желание да се покажат пред Сеидуна, пред исмаилитите и пред целия свят.

— Видя ли как пребледняха пратениците? Колко кротък стана изведенъж Абу Джраф?

— Няма владетел, който да се мери със Сеидуна.

— Чухте ли, че се нарече нов пророк?

— Нима не знаехме вече това?

— Тогава как може все още да служи на египетския халиф?

— Може би е точно обратното.

Без никой да им нареджа, федаините се събраха на едно място на крепостната стена. Гледаха се пребледнели и никой не смееше да заговори пръв.

Най-сетне Обейда наруши мълчанието.

— Изгубихме Сюлейман и Юсуф. Никога вече не ще ги видим на този свят.

Очите на Наим се насълзиха.

— Сигурен ли си?

— Не видя ли, че евнусите отнесоха труповете им?

— Дали сега са в рая?

Обейда предпазливо се усмихна:

— Изглеждаха убедени в това.

— А ти не си ли? — попита Ибн Вакас.

— Сеидуна каза така. Значи не мога да се съмнявам.

— Съмнението би било престъпление — сериозно добави Джраф.

— Струва ми се, че без тях изведенъж всичко опустя — тъжно каза Ибн Вакас. — Първи ни напусна Ибн Тахир, а сега и Юсуф и Сюлейман.

— Какво ли е станало с Ибн Тахир? Къде се бави? Дали и той вече не е в рая? — попита Наим.

— Това знаят само Аллах и Сеидуна — отговори Ибн Вакас.

— Бих се радвал да го видя още веднъж — каза Наим.

— Боя се, че му е бил начертан същият път като на райските му спътници — добави Обейда.

* * *

— Твоя светлост, най-стрannото не е, че момчетата изпълниха заповедта на господаря си — каза стотник Абу Джрафар на емир Арслан Таш, когато се върна от Аламут в лагера. — В края на краищата какво друго им оставаше пред толкова жесток повелител? С най-голямо удивление, дори с ужас, ни изпълни дивата, безумна радост, с която посрещнаха смъртта. Ако твоя светлост можеше да види какво блаженство се изписа в очите им, когато им съобщи, че след смъртта си незабавно ще отидат в рая! И сянка на съмнение не поколеба сърцата им. Вярата, че ще се върнат в рая, където вече са били, сигурно бе по-твърда от аламутската скала. Моите помощници ще го потвърдят.

Емир Арслан Таш замислено крачеше напред-назад из шатрата си. Беше красив, висок на ръст мъж. Грижливо поддържаната му външност издаваше любов към радостите и удобствата в живота. Жестовете му изразяваха загриженост. Никак не бе доволен от отговора на Хасан. Изгледа тримата пратеници поред и ги попита:

— Сигурни ли сте, че не сте се поддали на някаква измама?

— Сигурни сме — отговори Абу Джрафар. — Сюлейман се прободе само на пет или шест крачки от нас. И цял Аламут видя как Юсуф скочи от ръба на стената.

Арслан Таш поклати глава.

— Което не мога да повярвам, не мога да го повярвам. Чувал съм за магьосници от Индия. Наглед вършат големи чудеса. Например хвърлят въже нагоре и то увисва във въздуха. Помощникът на магьосника започва да се катери по него. Когато стигне върха, магьосникът дава заповед, въжето пада и с него на земята се срива и помощникът му. Магьосникът хвърля кош върху мъртвеца. Мърмори някакви молитви, а когато вдигне покривалото, помощникът излиза отдолу жив и здрав и се смее. Всичко само наглед е чудо, а всъщност е измама.

— На Аламут нямаше такива магии. Ножът стърчеше забит до дръжката в сърцето на Сюлейман, а дрехата му беше изпръскана с кръв.

Емирът отново замълча. Размишляваше. Всичко това му се струваше повече от загадъчно.

След това каза:

— Каквото и да е станало, аз ви заповядвам да мълчите като гроб за това, което сте видели и чули в Аламут. Ако разберат какъв е врагът ни, хората могат да се разбунтуват или да откажат да се подчиняват. Великият везир е на път, а той не се шегува, когато някой не изпълни заповедта му.

Двамата помощници си размениха уплашени погледи. Вече бяха успели да разкажат за посрещането си в Аламут.

Емирът не забеляза погледите им. Продължи да се разхожда неспокойно из шатрата.

— Какво искаше да каже главатарят на исмаилитите, когато намекна, че знае за великия везир нещо, което аз ще разбера след шест или дори след дванайсет дни?

— Предадох на твоя светлост всичко, което каза — отвърна Абу Джраф.

— Да не е искал само да ни уплаши? Какво може да знае той за великия везир, което аз не знам? Че пътува към Исфахан? Че след това смята да дойде в Аламут?

Махна с ръка.

— Защо точно на мене се падна нелицеприятната чест да укротявам тези еретици! Нима това изобщо е достоен противник? Крие се зад стените си, избягва открита битка, залъгва неуките с някакви вълшебни приказки, превръщайки ги в опасни безумци. Как да се занимаваш сериозно с такива?

— Добре, вървете! — каза след известно време. — Ще имам предвид доклада ви. Сега пълно мълчание.

Пратениците се поклониха и излязоха.

Емирът се излегна на меките възглавници, наля си пълна чаша вино и я изпи на един дъх. Лицето му се проясни. Плесна с ръце. Иззад завесата се показаха две красиви млади робини, които седнаха до него и го прегърнаха. Скоро забрави за Аламут и неговия безмилостен господар.

* * *

Затова пък неговите войници все по-разпалено обсъждаха преживяванията на пратениците в Аламут. Новината се разнесе като

вихрушка из целия лагер. Когато Абу Джафар с двамата си помощници излезе от шатрата на емира, приятелите му го засипаха с въпроси. Той сложи пръст на устата си и прошепна, че емирът им е заповядал да мълчат за всичко. Затова офицерите се затвориха в една шатра, поставиха пред нея стража, а след това надълго и нашироко обсъдиха всичко, което им разказаха пратениците.

Простите войници пък възприеха случая в Аламут по свой начин.

— Господарят на Аламут може да е истински пророк. Също като Мохамед е започнал с шепа хора, а сега в редиците му се борят хиляди.

— Исмаилитите са привърженици на алианската партия. Нима не бяха такива и нашите бащи? Защо тогава да се колим с тях, след като са останали верни на ученията на бащите ни?

— Пророкът не е имал такава сила, каквато има аламутският господар. Защото той сам е ходил в рая. А дали може да изпрати в него и другого и после да го върне жив?

— На толкова години съм, но никога не съм чувал подобно нещо. Има ли смисъл да се борим срещу толкова силен пророк?

— Исмаилитите да не са турци или китайци, та султанът им е обявил война? Иранци са като нас, добри мюсюлмани.

— Великият везир иска отново да спечели милостта на султана. Затова ни е изпратил срещу Аламут, за да покаже колко е важен и незаменим. Знаем ги тия работи, не сме от вчера.

— Истински късмет е, че нашият емир е толкова умен мъж. Той не бърза. Когато натиснат студовете, ще се махнем оттук и ще отидем на юг да презумуваме.

— Наистина би било глупаво да се борим срещу противник, когото никой не мрази.

* * *

Великите дай мълчаливо последваха Хасан в покоите му. Върховният господар очевидно беше много уморен. Хвърли белия плащ от раменете си и легна на възглавниците.

Дайте останаха прави.

— Знаете ли кой ми липсва в този момент? — попита накрая той.

— Омар Хаям.

— Защо точно той?

Гласът на Абу Али бе твърд и мрачен.

— Не знам точно защо. Бих искал да поговоря с него.

— Яде те съвестта?

Бозорг Омид го погледна остро.

Хасан стана с нежелание. Гледаше дайте с питати очи. На въпроса не отговори.

— Знаеш ли, че през онази нощ, когато слезе долу в градините с момчетата, предложих на Абу Али да те убием и да те хвърлим от кулата в Шахруд?

Хасан се хвани за дръжката на сабята.

— Да, имах такова предчувствие. Защо не изпълнихте замисъла си?

Бозорг Омид сви рамене. Абу Али го гледаше стреснато.

— Преди малко съжалявах, че тогава се отказах.

— Виждаш ли. Сигурно затова така ми липсва Омар Хаям. Но недей да мислиш, че се боя от нещо. Само искам да поговоря с някого за всичко.

— Говори. Слушаме те.

— Отговорете ми на въпроса: радостта на детето от шарените играчки истинска радост ли е?

— Защо отново с такива заобикалки, Ибн Сабах? — с видимо нетърпение попита Бозорг Омид. — Кажи ни направо каквото ти тежи.

— Казахте, че ще ме слушате.

Гласът на Хасан отново стана твърд и решителен.

— Не искам да се оправдавам пред вас. Исках само да ви обясня. Ясно е, че детето се радва на шарените играчки точно така, както възрастен мъж се радва на пари или жени. От гледна точка на човека щастието, което той изпитва, е истинско. Всеки е щастлив по свой начин. Така че ако за някого да умре е щастие, той по същия начин ще се радва на смъртта, както друг на парите и жените. След смъртта вече няма как да съжалява.

— По-добре живо куче, отколкото мъртъв цар — отговори Абу Али.

— Куче или цар, трябва да умреш. Затова по-добре цар!

— Лесно ти е да говориш на теб, който си си присвоил властта над живота и смъртта — каза Бозорг Омид. — Но за мене е по-добре да съм псе на улицата, отколкото да умра от смъртта на твоите федаини.

— Не ме разбра — отговори Хасан. — Нима за тебе някой е определил такава смърт? Между тяхното и твоето положение има безкрайна разлика. Това, което за тях бе повече от щастие, за тебе би бил най-големият ужас. А можеш ли да бъдеш сигурен, че върховното щастие за тебе няма да бъде най-големият ужас за някого другого? Никой от нас не може да огледа поведението си от различни страни. Това може би е дадено само на всевиждащия бог. Затова остави всеки да бъде щастлив посвоему!

— Но ти измами федаините! Кой ти е дал правото да постъпваш така с хора, които са ти безкрайно предани?!

— Съзнанието, че върховната мъдрост на исмаилитите е правилна.

— А при това говориш за всевиждащ бог?

Хасан се изправи. Изглеждаше пораснал с цяла глава.

— Да, говорих за някакъв всевиждащ бог. Нито Йехова, нито християнският Бог, нито Аллах могат да създадат света, в който живеем. Свят, в който нищо не е прекалено, в който слънцето свети еднакво нежно за овцата и за тигъра, за мухата и за слона, за скорпиона и пеперудата, за змията и гъльба, за заека и лъва, за цветенцето и дъба, за царя и за просяка. В който болестите поразяват благочестивите и грешните, силните и слабите, умните и глупавите. Където щастието и недъзите са безразборно разпилени от ветровете. И където всичко живо го очаква един край — смъртта. Вижте! На този бог съм пророк!

Великите дали неволно се отдръпнаха. Значи това била костилката на този странен човек, това била онази „лудост“, гореща убеденост, която толкова неизменно го е водила към мястото, на което стоеше днес? Значи все пак се смяташе за пророк? И цялото му мъдруване е било измама за колебаещите се? Може би дори за него самия? Значи във вярата си, в духа си беше по-близо до федаините, отколкото до първенците на исмаилизма?

— Значи ти вярваш в някакъв бог? — попита Бозорг Омид с почти изплашен глас.

— Казах вече.

Между тях беше зейнала голяма пропаст. Великите дай се поклониха и се оттеглиха.

— Изпълнявайте задълженията си, ще бъдете мои наследници.

На прощаване им се усмихна така, както баща се усмиваша на децата си.

В коридора Абу Али възклика:

— Какъв материал за Фирдоуси!

СЕДЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

— Четвъртото действие на трагедията приключи — си каза Хасан, когато остана сам.

Вечерта нареди да извикат при него Обейда, Джадар и Абдурхман. Абу Сурака предаде на тримата заповедта. Сред федаините настана вълнение. Когато Обейда чу какво го очаква, кафявото му лице стана пепелявосиво. Заоглежда се като зяр, който търси къде да побегне пред надвисналата опасност.

Абдурхман също се уплаши:

— Защо ни вика Сеидуна?

— Може би мисли да ви изпрати в рая, като вече ги няма Сюлейман, Юсуф и Ибн Тахир — отговори Ибн Вакас.

— И ние ли ще трябва да скочим от кулата или да се заколим?

— Питай Сеидуна за това.

Джадар прие заповедта с невъзмутима преданост.

— Аллах е господар на нашия живот и нашата смърт. А Сеидуна е негов наместник.

Пред върховното командване ги посрещна Абу Али и ги качи в кулата при Хасан.

След като Абу Сурака предаде заповедта на федаините, изпълнен с беспокойство потърси Манучер. Откри го на стената, където преглеждаше котлите за смола. Извика го настрана и го попита:

— Какво мислиш за смъртта на двамата федаини?

— Сеидуна е велик господар, приятелю.

— Съгласен ли си с неговите действия?

— Не мисля за тях, драги. И теб съветвам да направиш същото.

— Нима с такива средства ще се борим срещу войската на султана?

— Това знае само Сеидуна. Аз знам единствено, че с нашите сили не можем дълго да им противостоим.

— На мен и сега ми треперят коленете от ужас.

— Вероятно треперят коленете и на други, например на емир Арслан Таш.

— Значи смяташ, че Сеидуна е постигнал целта си?

— Нещо ми нашепва, че можем да му се доверим напълно. Такива неща, каквито видяхме днес в Аламут, историята още не познава.

Абу Сурака поклати глава и си тръгна. Потърси лекаря и го попита за неговото мнение.

Гъркът най-напред се огледа, за да се убеди, че наоколо няма никого. След това се приближи плътно до Абу Сурака и с потаен глас му каза:

— Мой почитаеми дая! Днес проклех мига, в който се освободих от византийския плен. Защото това, което видяхме в замъка с очите си, надминава най-горещата фантазия на гръцките трагици. Зрелището, което сутринта благоволи да ни представи нашият върховен господар, беше подгответо с такава ужасна прецизност, че за него сигурно искрено му е завидял самият цар на ада. Побиват ме ледени тръпки като помисля, че и аз бих могъл да вкуся от неговите райски блаженства отвъд аламутските стени.

Абу Сурака пребледня.

— Мислиш, че и нас може да изпрати в градините зад замъка?

— Как мога да знам това, драги мой? Разбира се, знанието, че портите на неговия рай са отворени ден и нощ, ни най-малко не е наಸърчително за всички, които имаме късмет да живеем в тази крепост.

— Страшно! Страшно! — промърмори Абу Сурака и с ръкав изтри студената пот от челото си. — Единственият ни късмет е, че семействата ни са при Музраф.

— Да, наистина — кимна гъркът. Абу Сурака не забеляза как, когато си тръгна, гъркът го изгледа подигравателно зад гърба му.

* * *

В градините всичко отдавна беше готово за ново посещение. Когато момичетата чуха, че е насрочено за вечерта, ги обзе празнично

настроение. Да, сега знаеха какво беше предназначението им. Любовта беше тяхното призвание и това не им се струваше толкова лошо.

Бояха се само за Халима. Тя пазеше спомена за Сюлейман с истинска набожност. Виждаше го като свой господар, насаме му искаше съвет за всевъзможни неща. Стараеше се да остане сама, защото тогава го чувстваше до себе си и разговаряше с него. Често си шепнеше на глас и момичетата я виждаха да се смее очарователно или весело, сякаш наистина разговаряше с някого. Отначало се опитваха да ѝ кажат, че Сюлейман може би няма да се върне при тях. Когато обаче видяха, че смяташе намеците им за закачка или проява на злоба, я оставиха да си вярва.

Щом научи, че довечера ще имат гости, затрепери като тревичка на вятъра. Кръвта се спусна в петите ѝ, падна на земята и изгуби съзнание.

— Справедливи Боже — възклика Мириям. — Какво да правим с нея?!

— На тебе Сеидуна ти е позволил, ти можеш да не идваши при момчетата — каза Зулайха. — Помоли го да позволи и на нея.

— Ще реши, че нарочно са я отделили от Сюлейман — отговори Фатима. — Така със сигурност някак ще си навреди.

— Как можа да си набие в главата, че Сюлейман изобщо някога ще се върне? — недоумяваше Рокая.

— Обича го. Каза ѝ, че ще се върне, затова вярва. За нея той е поголям пророк от Сеидуна.

Така каза Фатима.

Междувременно успяха да върнат Халима в съзнание. Тя учудено погледна момичетата. Когато си спомни какво се случи, я обзе трескаво беспокойство. Стана и изтича в спалнята да се приготви.

— Ще ѝ кажа всичко — каза Мириям.

— Няма да ти повярва — отговори Зулайха. — Познавам я. Упорита е и ще си помисли, че не ѝ даваме да види Сюлейман.

— Но ако види друг вместо него, сърцето ѝ ще се пръсне!

— Нека свикне, както свикнахме ние! — каза Сара.

— Халима е съвсем различна. По-скоро ще помоля Сеидуна.

— Не, Мириям — каза Фатима. — Да опитаме по-добре с Халима. Може би ще се осъзнае.

Влязоха след нея в спалнята ѝ. Халима седеше пред огледалото и се контеше с усмивка на лице. Когато видя момичетата, смъръщи вежди. Ядосваше я, че прекъсват хубавите ѝ мисли. Сърцето на Мириям се сви от болка.

— Говори ти с нея — прошепна на Фатима.

— Радващ ли се, че ще имаме посещение довечера?

— Оставете ме, не виждате ли, че трябва да се наглася?

— Слушай, Халима — каза Мириям. — Всеки посетител ще идва само по веднъж в нашите градини. Осъзнаваш ли това?

Влезе Ахриман и започна да души около Халима.

— Изгони ги, Ахриман. Станали са много лоши.

— Мириям е напълно сериозна — каза Фатима.

— Махайте се!

— Много си твърдоглава — ядоса се Сара.

Излязоха от спалнята.

— Не повярва — каза Зулейха.

— Не, не повярва на теб, Мириям — уточни Фатима.

Апама предаде строгата заповед на Сеидуна, че всяко от момичетата трябва да смени името си. Нито една не биваше да се обърка довечера.

Мириям и Фатима започнаха да дават нови имена на момичетата.

— Халима! Тази вечер няма да си Халима, а Сафия. Разбра ли?

Повтаряй това име толкова дълго, че да свикнеш с него.

Халима се усмихна. Каза си: „Може би си мислят, че няма да ме познае?“.

— Не се смей — смъмри я Мириям. — Работата е много сериозна. И разположението в градините ще бъде различно.

Едва сега Халима се уплаши истински.

— Какво означава това? — попита.

— Надявам се, че сега разбиращ за какво става въпрос — ѝ каза Фатима.

Очите на Халима се насълзиха.

— Станали сте толкова зли с мен.

Побягна и се скри в някакво усамотено помещение. Сара я последва.

— Ти още не знаеш, че Фатима и Зулейха ще имат деца — каза тя. — Чух как го споделиха с Мириям. Затова не казвай на никого, че

аз съм ти казала.

— Защо само те двете?

— Виж я ти! Да не искаш и ти да сменяш пелени?

Халима ѝ се изплези и ѝ обърна гръб.

Привечер Хасан повика Мириям в една от празните градини. Тя му разказа какво става с Халима и за вярата ѝ, че Сюлейман ще се върне довечера.

— Ваше задължение беше да ѝ сипете навреме чисто вино. Ако нещо не е наред, вие ще сте отговорни.

— Спести ѝ това разочарование заради мен.

— Днес на нея, утре на друга, вдругиден на трета. Двайсет години не знаех какво значи слабост, докато подготвях плана си. А ти искаш сега да се предам!

Мириям му хвърли поглед, изпълнен с омраза.

— Позволи поне аз да отида на нейно място.

Хасан отново стана твърд и неумолим.

— Не, не позволявам. Сами си надробихте тази попара, сами ще си я сърбате... Довечера, когато стане време, се върни в градината. Ще чакаш с мене резултата. Разбра ли ме?

Мириям стисна зъби. Тръгна си, без да каже дума.

Когато се върна при момичетата, веднага потърси Халима.

— Разбра ли, че Сюлейман няма да дойде довечера? Гледай да не свършиш някоя глупост. Жivotът ти е на карта.

Халима упорито удари с пета в земята. Все още личаха следите от сълзите ѝ. „Защо тази вечер са толкова зли с мен?“, не можеше да проумее.

* * *

Обейда беше запомnil всичко, което първите трима федаини разказаха за посещението си в рая до най-малки подробности. С вродената си склонност да се съмнява във всичко още тогава се беше запитал какво би направил той на тяхно място. Струваше му се, че много неща не съвпадаха и много неща събуждаха съмнението му.

Когато вечерта заедно с другарите си отиде при върховния господар, любопитството му беше не по-слабо от страха. Въпреки това

успяващо да се владее до съвършенство. Решително и ясно отговаряше на въпросите на Хасан.

Великите дай този път не присъстваха. Хасан вече не се нуждаеше от тях. Беше минало първото и най-трудно изпитание. Сега всичко работеше като добре смазан механизъм.

Джафар и Абдурахман бяха обзети от свещен страх, когато застанаха сами пред него, в помещението, от които управляваше света на исмаилитите. Вече не ги тревожеше никакво съмнение. Бяха щастливи, че можеха да отговарят на въпросите и да изпълняват заповедите му. Зарадваха се, щом чуха, че и тях ще изпрати в рая. Бяха напълно под негова власт. Лицето на Обейда леко посиня. Реши, че ще наблюдава внимателно всичко, което се случва с него, като се старае да не се издаде по някакъв начин.

Хасан ги заведе в стаичката и им показа леглата. Сипа им вино и на всекиго сложи по едно топче в устата. Джафар и Абдурахман го преглътнаха бързо. Обейда обаче внимателно го пусна покрай дебелите си устни в отворената си длани и умело го скри под дрехата си. Под вежди наблюдаваше стоновете и въртенето на другарите си и им подражаваше изцяло.

Абдурахман заспа първи. Джафар издържа още известно време, но накрая и той се предаде, обърна се на другата си страна и с пъшкане затвори очи.

Тревога обзе Обейда и той едва посмя да погледне през присвитите си мигли. Хасан стоеше неподвижно, държейки завесата на входа, тъй че от стаята му проникваше светлина. Очевидно чакаше и тримата да заспят. Какво щеше да направи след това?

Обейда запъшка и се прекатурна на страна, също както направиха двамата му другари. След това започна да диша равномерно. Въззари се пълна тъмнина. Усети как Хасан хвърли върху него някакво покривало.

Отекна удар.

Изведнъж помещението се заклати и започна да потъва. Обейда едва не извика от страх. Трескаво се хвана за ръба на леглото. С ужас чакаше какво ще се случи.

Мозъкът му заработи трескаво. Всичките му сетива бяха изострени докрай. Изведнъж усети, че спряха. Усети хладина около себе си. През покривалото забеляза пламтящата светлина на факли.

- Всичко наред ли е? — чу гласа на Хасан.
- Всичко е наред, Сеидуна.
- Бъдете готови като миналия път.

Някакви ръце хванаха и вдигнаха леглото му. Усети как го носят през мостче. След това заедно с леглото го качиха на една лодка и отплаваха. Когато спряха, го внесоха в някакво помещение, където се чуваше музика и гласове на момичета. Там го хванаха за ръцете и раменете и го сложиха на мека подложка. След това си отидоха.

„Значи това бил раят на нашия господар? — помисли си Обейда.
— И за да се върнат в него, Юсуф и Сюлейман се убиха сутринта?“

Обзе го неизразим гняв. Каква измама! А Абдурахман и Джрафар не усещат нищо! Какво ще стане с всички тях? Не трябваше да се издава! Какво щеше да направи, ако Сеидуна му заповядда, както на Сюлейман, да се прободе? Ако не се подчини, щеше да го сполети още по-ужасна смърт. „Ужасно! Нечувано и ужасно!“, въздъхна за себе си.

Тихи стъпки приближиха до леглото му. Сега трябваше да се преструва, че наистина се е събудил в рая. Някой вдигна покривалото от него. За частица от секундата отвори очи. Беше достатъчно, за да запечата картината в паметта си. Беше заобиколен от прекрасни момичета, които го гледаха с любопитство и уплаха. Обзе го непозната, луда похот. Искаше му се да се хвърли сред тях и да се предаде на страстта. Но още не биваше. Какво беше разказал Сюлейман за събуждането си? Преструваше се, че е в плен на съня. Същевременно напрегнато слушаше. Чуваше, че е станало нещо неочаквано.

Колкото и пъти да ѝ повтаряха, нищо не можеше да накара Халима да повярва, че Сюлейман вече няма да дойде в градините. Малкото ѝ глупаво сърце с несломима твърдост вярваше, че ще го види отново. Както първия път, и сега Фатима бе нейна предстоятелка, Сара също беше с нея. Но Зейнеб и някои други бяха на друго място. Помещението сега също беше различно. Бяха се събрали в средната градина, където първия път беше Мириям.

Когато евнусите донесоха носилката със спящ младеж, Халима се разтрепери. Скри се зад гърба на Сара и с ужас зачака Фатима да отвие госта. Когато това се случи, вместо красивия Сюлейман се показа негърското лице на Обейда.

Халима почувства, че я порази гръм. Целият ѝ прекрасен свят рухна. Широко разтвори очи. Не издаде нито звук. Затисна уста с ръката си и от болка я захапа. Постепенно ѝ стана ясно, че Сюлейман беше завинаги изгубен за нея.

Изведнъж като стрела се спусна към изхода. Да, всички можеха да ѝ се смеят сега, задето не искаше да им повярва. Втурна се по коридора и преди другите момичета да разберат какво става, вече тичаше по пътеката към скалите, на които през деня излизаха гущерите.

— Рокая! Сара! След нея! — с глух глас заповядала Фатима.

Двете хукнаха към градините. Дори не забелязаха, че Ахриман също ги последва. Тичаха право към брега на реката. Видяха Халима на ръба на скалата. Тя размаха ръце и се хвърли във вълните. Отчаян вик и силен плясък и бясното течение я отнесе със себе си.

Ахриман скочи след нея. Настигна я, грабна я със зъбите си за косата и опита да я изтегли на брега. Но течението беше твърде силно. Халима в смъртен ужас се хвани за врата на животното. Все повече приближаваха скалите на Аламут. Свикналите му на тъмнина очи разпознаваха близкия бряг и той с всички сили се опита да достигне до него. Всичко беше напразно. Тежко изпъшка и изпусна товара си. Ръцете ѝ се разхлабиха и тялото ѝ изчезна във вълните. Той самият обаче също вече беше сред високите скали. Успя да се добере до тях, но ноктите му се плъзгаха по гладката повърхност. Опита да плува срещу течението, назад към градините. Но силите го напуснаха. Водовъртежът го грабна и го завлече в дълбините.

С ужас в очите Сара и Рокая се върнаха. На входа ги посрещна Зофана. Заплакаха.

— Няма я вече. Скочи във водата. В реката.

— О, Аллах, Аллах! Само бъдете тихи. Момчето се събуди и се държи странно. По нищо не личи, че ни смята за хурии. Какво ли ще каже Сеидуна!

Избърсаха сълзите от лицата си и последваха Зофана.

Обейда седеше на възглавниците и в пълно съзнание прегръщаше ту Фатима, ту Джовайра, като се усмихваше леко надменно. Напразно се опитваха да го опият. Едва потапяше устни във виното. След това започна с хитра усмивка да разказва за живота в Аламут. Същевременно внимателно наблюдаваше лицата на

момичетата. Когато спомена имената на Сюлейман и Юсуф, видя как някои от тях се спогледаха. Със злорадство и наслада им описа как сутринта се отправиха към рая. Видя ги как пребледняха и напразно се стараеха да скрият чувствата си. При това изпита някакво удовлетворение. Вярно, терзаеше го мисълта, че двамата преди него бяха вкусили сладостта на тези красавици.

Тогава забеляза Сара и се досети. „Това е черната Сара, за която разказваше Сюлейман, въпреки че сега се нарича другояче“, каза сам на себе си. В него заговори кръвта на прадедите му. Така сигурно са изглеждали робините на техните господари.

Протегна ръка, сграбчи я за китката и силно я придърпа към себе си. Ноздрите му се разтвориха широко. Смъкна розовия воал от нея. Стисна я в прегръдките си така, че костите и на двамата изпукаха. После застена като котарак, обзет от страст. Диво се хвърли отгоре ѝ, а Сара мигом забрави за съдбата на Халима.

Сега вече можеха да го опият. Без сили и без воля прие всичко, което му предлагаха. Умората го победи и след малко задряма.

— Рокая! Бързо потърси Мириям! Всичко ѝ кажи! Че Халима е скочила в реката и че Обейда не вярва.

На брега на канала беше привързана една лодка, в която седеше Муад. Рокая скочи в нея.

— Закарай ме при Мириям! Веднага!

— Мириям е при Сеидуна.

— Още по-добре.

Лодката се понесе по гладката повърхност.

По средата на пътя се срещнаха с Мустафа, който караше Апама от другата градина.

— Халима се хвърли в реката! — закрещя Рокая.

— Какво казваш?

Рокая повтори. Старицата и евнусите се ужасиха.

— Покажи ни мястото! Може би още можем да я спасим.

— Твърде късно е. Течението отдавна я е отнесло оттатък крепостта.

— Аллах, Аллах! Защо беше нужно всичко това?

Мустафа изпусна веслата и закри лице.

* * *

Хасан и Мириям дълго седяха мълчаливо в малката къщичка. Накрая той наруши мълчанието.

— Знаеш ли, че онази нощ, когато изпратих първите федаини в рая, великите даи са искали да ме хвърлят от моята кула в Шахруд.

Мириям го изгледа изненадано.

— Защо?

— Защото не могат да разберат защо човек е длъжен да доведе докрай нещо, което е започнал.

— Значи са били ужасени от това, което си сторил. Какво нареди да направят с тях?

— Какво да наредя? Разхождат се из замъка както преди. Всички сме изпълнени със зли желания. Затова не се чувствам засегнат. А и какво биха могли да ми сторят? Спасението на всички нас зависи от правилното действие на моята организация. Само дано тя успее да унищожи нашия най-зъл противник.

Хасан се изсмя почти без глас.

— Искам да кажа — моя стар и заклет съперник, омразен на сърцето ми, смъртен враг.

— Знам за кого говориш — отвърна Мириям.

Отново замълчаха задълго. Хасан знаеше какво тежи на душата на Мириям. Но избягваше да заговори пръв за този болен въпрос, а тя не смееше да го засегне. Едва след дълго мълчание попита:

— Кажи, какво направи с тримата, които първи дойдоха в градините?

— Сутринта Юсуф и Сюлейман направиха така, че да настръхнат косите на войските на султана, които ни обсаждат.

Мириям го погледна, сякаш искаше да прочете сърцето му. — Уби ли ги?

— Не. Сами се убиха. При това бяха щастливи.

— Ти си жесток звяр. Разважи ми.

Хасан ѝ разказа. Тя го слушаше с ужас и удивление.

— Нищо ли не почувства, когато пожертвва двама души, които ти бяха верни до смърт?

Видя, че му е трудно и че се брани.

— Не можеш да разбереш това. Трябваше да завърша започнатото. Но и сам се ужасих, когато дадох заповедта на федаините. Нещо ми подсказваше, че ако над нас има власт, тя няма да позволи това. Или слънцето ще потъмнее, или земята ще се разтресе. Крепостта ще рухне и ще погребе войската под себе си... Казвам ти, че се разтреперих както трепери дете от страховете си. Очаквах поне някакво дребно знамение. Ако само нещо се беше раздвижило, ако в онзи момент облак беше закрил слънцето или ако изведнъж се беше появил вятър, щях да размисля. Дори след като стана, очаквах удар. Но слънцето грееше както преди над мен, Аламут и мъртвите тела на момчетата. Помислих си, че или няма власт над нас, или е безкрайно безразлична към всичко, което се случва тук долу. Или пък гледа благосклонно на начинанието ми. Тогава осъзнах, че все още дълбоко в себе си продължавам да вярвам в някакво божество. Но това божество бе напълно различно от онova, в което вярвах като млад. Беше като вселената, изпълнено с хиляди противоречия, но въпреки това строго подчинено на мерки и числа. Безгранично в граници. Величествен хаос в стъклен съд. Страшен, ухилен дракон. И изведнъж проумях, че съм му служил цял живот.

Гледаше покрай нея, с широко отворени очи, сякаш виждаше невидими чудеса пред себе си.

„Луд шейтан“, помисли си Мириям.

— Къде е Ибн Тахир?

Хасан сведе очи.

— Да не си го изпратил при смъртния си враг?

Той впи пронизителен поглед в нея.

— Нима не казваше някога, че не вярваш в нищо на света и че от нищо не се боиш? Къде е сега силата ти пред лицето на истинските събития, чиято тежест пада върху плещите ми? Сърце за малките имаш. Но понякога би било добре да имаш и за големите.

В този момент Муад доближи лодката си до брега. Рокая се затича към Мириям. Все още цялата трепереше. Дори не погледна Хасан. Извика:

— Халима скочи в реката!

Мириям се хвана за сърцето. Погледна Хасан, като че ли му казваше: „Това е твоя работа!“.

Хасан също се ужаси. Разпита за подробности.

— Побягнала е, когато видяла, че вместо Сюлейман носят Обейда? А Обейда не вярва, че е в рая, казващ?

Погледна Мириям. Тя криеше лицето си с ръце и плачеше конвулсивно.

Изправи се:

— Внимавайте от сега нататък всичко да бъде наред!

Отиде до брега, където в лодката го чакаше Ади, и му заповядва:

— Карай обратно към замъка!

* * *

— Искам да удушите онзи в средната градина, когато останете насаме с него — каза на евнусите. — Претърсете го и ми донесете всичко, което откриете. След това го закопайте заедно с двамата от сутринта в края на градините под планината. Двамата от другите две градини изпратете обратно в замъка.

Строг и мрачен се върна в кулата си. Отгоре даде знак за раздяла в градините. Радващ се, че Абу Али и Бозорг Омид не бяха до него. Какво щеше да им каже? Трябващ да дава обяснения и да се извинява за действията си пред целия свят. Да опише за вярващите своите разсъждения — просто и в картини. На наследниците си трябващ да обясни последните си тайни. Така че имаше още много работа пред себе си. Жivotът е кратък, а той беше стар.

Измъчен до смърт, се върна в стаята си. Хвърли се върху леглото и опита да заспи. Не успя. През деня не се страхуваше от нищо. Сега виждаше лицето на Сюлейман до най-малки подробности. Да, изглежда, беше щастлив. Въпреки това животът в него беше угаснал. Велики Боже, какво страшно изпитание!

От ужас по челото му избиха капки пот. Пред очите му се появи Ибн Тахир, който язди към Нехавенд, обзет от една-единствена мисъл. Да, там живееше смъртният му враг. Неговият противоположен принцип. Великият везир Низам ал Мулк, блестящ и светъл ум, който изповядваше всичко, смятано от човечеството за добро и велико. И все пак дълбоко в душата му също живееше една голяма лъжа. Беше отстъпил пред човечеството и неговата вяра и беше изоставил по-добрите идеи, които Хасан знаеше, че носи. Беше спечелил тълпите и

бе станал могъщ. При това с добро, с щедрост, с множество отстъпки пред човешките желания. Имаше ли място за друг, равен на Хасан? Низам ал Мулк го беше изпреварил във всичко. Имаше преднина от повече от десет години. Какво друго му оставаше, освен да се насочи в противоположната посока? „Той усмихнат, аз мрачен. Той отстъпчив, аз твърд. Той благ, аз страшен.“ Все пак и везирът можеше да бъде жесток и безмилостен. Дори повече от него. „Ако го премахна, ще бъда единствен господар в Иран.“

— Кога ще свърши тази нощ! — въздъхна Хасан. Загърна се в плаща си и отново излезе на площадката на кулата.

Погледна към градините. Евнусите вече свалиха лампите. След това насочи поглед към подножието на планината. Там светеха лампи. Обзе го леден ужас. Погребваха мъртвите. Обхвана го непознат страх от мисълта, че един ден ще изчезне в нищото.

Помисли си: „Нищо не знаем със сигурност. Звездите над нас са неми. Оставени сме на усещания и се осланяме на измами. Страшен е този бог, който ни ръководи“.

Върна се в стаята си и погледна в помещението, в което непробудно спяха Джадар и Абдурахман. Свали покривалата от тях. Лампата в стаята му осветяваше уморените им лица. Дълго ги гледа.

— Наистина човекът е най-стрannото същество на света — прошепна. — Би искал да лети като орел, но няма неговите крила. Би искал да има силата на лъв, но няма неговите лапи. Колко ужасно несъвършен си го създал, господарю! И за наказание си му дал разум, силата да съзнава собствената си безпомощност.

Отново легна и се опита да заспи. Едва призори обаче най-накрая задряма.

* * *

— Ибн Сабах е истински пророк. Вярва в някакъв бог — каза същата вечер Абу Али на Бозорг Омид. Погледна го с ясен, почти детски поглед. След това продължи поверително:

— Виждаш ли, не съм се лъгал в него. Дори когато говореше толкова безбожно, не съм преставал да вярвам, че само той може да

бъде вожд на исмаилитите. Защото само той има толкова голямо сърце, колкото е нужно за това. Слава на Аллах, имаме пророк!

— Страшен пророк наистина — промърмори Бозорг Омид.

— Мохамед не е бил по-малко страшен. Изпращал е хиляди на смърт. Но въпреки това са вярвали в него. Сега очакват Махди.

— Да не би и ти да го очакваш?

Абу Али се усмихна хитро:

— Никога тълпите не очакват някого напразно. Вярвай ми. Историята го потвърждава — добър или страшен, ще дойде, защото хиляди и хиляди сърца го призовават. В това се крие великата тайна на човечеството. Не знаеш нито откъде, нито кога ще дойде. Ще стане изведнъж.

— Очевидно и теб те обзema някаква лудост. Ти вярваш! Макар да знаеш, че човечеството е живо благодарение на вечната самоизмама!

— Ако той вярва, защо да не вярвам и аз?

— Това е отколешното желание на всички нас!

— Дайте не ни вярват, защото мислят, че сме хора на господаря.

Той държи ключа към федайните. Трябва да се върнем при него.

— Не се чувствам никак добре от това размотаване. Но си прав. При дайте няма какво да търсим. Нямаме свои хора. Затова нашето място е до господаря.

* * *

В това време в своите жилища момичетата безутешно плачеха за Халима. Бяха се събрали около басейна и Фатима им разказваше как стана всичко. Като ястреб, който се спуска на сред ято гъльби. Плахо свели глави, те на висок глас оплакваха нещастната си другарка. Момичетата от двете съседни градини също се бяха върнали. Страшната вест ги накара да се почувстват като едно семейство.

— Халима беше най-добрата от всички.

— Без нея в градините ще бъде пусто.

— Ще бъде мъртвешки скучно.

— Как изобщо ще живеем без нея?

Мириям седеше настрана. Слушаше разговора на момичетата и ѝ беше двойно по-тежко. Чувстваше, че е напълно безсилна и нищо вече не я привлича в живота. Защо изобщо да се мъчи? На зазоряване нареди на момичетата да вървят да спят. Самата тя потърси остьр нож, отиде в банята си, съблече се и легна в басейна. След това преряза вените на китката си.

Стана ѝ приятно. Водата полека започна да почервенява. С кръвта изтичаше и животът ѝ. Усети силна умора. „Искам да спя“, помисли и стисна очи. Потопи се във водата.

Когато на другата сутрин Фатима дойде да я потърси в банята, я намери мъртвешки бледа, а водата червена от кръвта ѝ. Закрещя така, че се чуваше в цялата сграда. После падна в несвяст.

Горе-долу по същото време един войник от армията на султана отиде да напои конете и мулетата на реката. В малък залив сред клоните видя труп на младо момиче, което беше чисто голо. Издърпа я на брега и без да иска, възклика:

— Колко е красива!

Тогава забеляза малко по-нататък трупа на голямо животно. „Някакъв гепард“, помисли. Извади и него на брега.

Животните зацвилиха уплашено.

— Ще отида да съобщя на командира.

Мнозина от хората на емира дойдоха на брега да видят чудната находка. Един стар войник каза:

— Това е лош знак. Гепард и момиче в смъртна прегръдка.

Стотникът заповяда да ги погребат един до друг.

ОСЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

През следващите дни армията на емира продължи обстрела срещу крепостта Аламут. Исмаилитите свикнаха с ударите по стените на замъка. Думите на Хасан се сбъднаха почти дословно. Войниците, които стояха по стените, следяха и оживено обсъждаха всеки изстрел, като посрещаха неточните попадения със силни викове и смях, а добрите — с гръмогласно одобрение. Никой вече не изпитваше и капчица страх. Общуваха с противника със знаци. Скоро Ибн Вакас, който зае мястото на изчезналия Обейда като водач на съгледвачите, видя в тези добри отношения удобна възможност да възстанови преките връзки с хората на емира. Дори изпрати при тях един от пленниците заедно със свой човек. Пленникът разказа, че другарите му в замъка са добре и се отнасят с уважение към тях, а исмаилитът се поинтересува дали войниците на емира желаят да започнат търговия с Аламут. Крепостта имаше достатъчно пари и за една нощ между двете армии се развири оживена контрабанда.

Новините, които получи благодарение на това Ибн Вакас, бяха безценни за Аламут. Първо, научи, че армията на емира не наброяваше повече от трийсет хиляди, а едва малко повече от половината. След това — че вече не им достига храна и поради това хората постоянно мърмореха и настояваха да се оттеглят. Емир Арслан Таш искал да изпрати поне пет хиляди души към Рей или Казвин, ала след сведенията за страховитата решителност и обученост на исмаилитите се боял, че надмощието му няма да е достатъчно и може да го застигне съдбата на командира на неговия авангард.

Мина около седмица и в лагера пристигна пратеник на емира със страшната вест, че никакъв исмаилит е намушкал великия везир пред собствената му армия в Нехавенд. Арслан Таш сякаш бе поразен от гръм. За миг си представи маскиран убиец да се нахвърля срещу него. По челото му избиха студени капки пот.

Заповядда да повикат Абу Джрафар.

Стотникът дойде.

— Чу ли? — попита тревожно.

— Чух, твоя светлост. Низам ал Мулк е убит.

— Какво беше казал господарят на Аламут?

— Че знае за везира нещо, което твоя светлост ще разбере едва след шест или дори след дванайсет дни. Тогава ще си спомниш за него и думите му.

— О, Аллах, Аллах! Още тогава е знаел всичко. Той сам е изпратил убиеца в Нехавенд. Какво е имал предвид с думите, че ще си спомня за него?

— Страхувам се, нищо добро за теб.

Емирът прокара ръка по челото си. След това се завтече към изхода.

— Командирът на стражата! Бързо! Да се удесетори охраната. Никой да не се отделя от оръжието. Постави стражи навсякъде. Никого не пускай през охраната, освен моите офицери и онези, които аз повикам.

След това се върна при Абу Джрафар.

— Събери тъпанджийте. Всички веднага да бъдат вдигнати на оръжие. Всеки, който има каквато и да било връзка с Аламут, незабавно да бъде обезглавен.

Още преди Абу Джрафар да успее да изпълни заповедта, в шатрата нахлу един офицер:

— Предателство! Хората от обсадните машини са оседлали конете и мулетата и са побягнали на юг. Съборили са и са вързали на земята подофицерите, които се опитвали да ги спрат.

Арслан Таш се хвана за главата.

— Ах, ти, куче! Кучи син! Защо си позволил това?

Офицерът обидено погледна земята:

— Гладни са. И не искат да се борят срещу толкова силен пророк като господаря от планината.

— Тогава дайте съвет какво да направя?

Абу Джрафар отвърна сухо:

— Великият везир, най-заклетият враг на исмаилитите, е мъртъв.

Остана Тадж ал Мулк. Той е благосклонен към господаря на Аламут.

— Какво искаш да кажеш с тези думи?

— Хората, които умеят да управляват обсадните съоръжения, побягнаха. Защо тогава да оставаме тук?

Арслан Таш изпита видимо облекчение. Повече от задължение извика:

— Значи ме съветваш да бягам позорно?

— Не, твоя светлост. Просто след смъртта на везира положението се промени из корен. Трябва да изчакаме заповедите на султана и новия везир.

— Това е нещо друго.

Емирът свика всички офицери. Повечето бяха за оттеглянето. Никой не искаше да воюва с исмаилитите.

— Добре — съгласи се той. — Да вдигнат шатрите и цялата войска да се приготви за оттегляне в най-голяма тишина.

На другата сутрин слънцето огря опразнената равнина. Само отъпканата земя и безбройните следи от огньове говореха за това, че едва вчера там беше разположена голяма войска.

* * *

С помощта на своите хора Ибн Вакас веднага узна новината за смъртта на великия везир.

„Исмаилит е убил великия везир насред собствения му лагер! Войската на султана пред Аламут се разбягва!“

Новината в миг обходи цялата крепост. Ибн Вакас предаде вестта на Абу Али. Той потърси Бозорг Омид.

— Ибн Тахир е изпълнил заповедта. Низам ал Мулк е мъртъв!

Отидоха при Хасан, за да го известят.

След като върховният господар научи, че Мириям си е прерязала вените, още повече потъна в самотата си. Машината, която създаде, работеще безотказно, но в клещите й се хващаха и онези, за които не беше предназначена. Първата жертва повлече след себе си втора, тя — трета. Усещаше, че не може да я владее напълно, че действа пряко волята му и съсипва и онези, които му бяха скъпи и нужни.

Сега стоеше самотен и страшен, дори и за собствените си хора. Със самоубийството на Мириям изгуби и последния човек, пред когото можеше да покаже истинското си лице. Ех, ако можеше Омар Хаям да е до него! Как ли щеше да прецени делата му? Сигурно нямаше да ги одобри, но поне щеше да ги разбере. А тъкмо от това се нуждаеше.

Великите дай влязоха в стаята му. От тържествения им вид позна, че носят важни новини.

— Войската на емира бяга през глава. Твоят исмаилит е убил великия везир.

Хасан се сепна. Първият от тримата, които някога си дадоха клетва, вече го нямаше. Сега пътят му бе свободен.

— Все пак — прошепна — смъртта на този шейтан е началото на щастието.

Тримата помълчаха известно време, след това Хасан попита:

— Знаем ли какво е станало с този, който го е убил?

Бозорг Омид сви рамене.

— Не сме чули нищо. Че какво може да стане освен едно?

Хасан ги погледна в очите, за да прочете мислите им. Лицето на Абу Али изразяваше преданост и доверие, лицето на Бозорг Омид — признание, почти възхищение.

Отдъхна си.

— Съобщете на исмаилитите от днес да почитат Ибн Тахир като наш най-голям мъченик. Нека в молитвите си освен неговото споменават и имената на Сюлейман и Юсуф. Това е моята заповед. Отсега пътят ни ще върви неизменно нагоре. Всички обсадени крепости ще бъдат освободени. Пратеник трябва да отиде в Зур Гумбадан. Трябва да отмъстим за Хюсейн Алкеини. Веднага след като Къзъл Сарък се оттегли от крепостта, да изпратят с керван сина ми тук, в Аламут.

Освободи ги и се изкачи на върха на кулата, откъдето можеше да наблюдава оттеглянето на войската на емира.

На другата сутрин пратениците полетяха към всички исмаилитски твърдини. Ибн Вакас получи задача да установи връзка с Рудбар. Когато денят вече отстъпваше пред вечерта, Абу Али задъхан дотича при върховния господар.

— Случи се нещо непонятно — каза отдалече. — Ибн Тахир се е върнал в крепостта.

* * *

Нощта след нападението срещу великия везир бе най-страшната в живота на Ибн Тахир. Целият смазан от бой, с вързани ръце и крака, остана прикован към гредата в средата на шатрата. Раздираха го мрачни мисли. Струваше му се, че чува подигравателния кикот на стареца от Аламут. Как можеше да бъде толкова заслепен, че да не разпознае измамата от самото начало? Аллах, Аллах! Как можеше да си представи, че един предводител, за когото всички негови последователи вярваха, че служи на правдата и истината, е просто един долен лъжец, хладнокръвен и пресметлив измамник? А Мириям, това същество с ангелска красота — негова помощница! Десет пъти по-презряна от него, защото си служеше с най-възвишеното чувство, любовта. О, колко безкрайно я мразеше сега!

Нощта нямаше край. Жестоката болка не спираше, сънят не идваше. Дали Мириям беше любовница на този ужасен старец? Дали заедно се смееха на детската му доверчивост? А той, Ибн Тахир, ѝ съчиняваше стихове! Сънуваше я, копнееше за нея и умираше. А през цялото време подлият старец се е забавлявал с нея, утолявал е похотта си, наслаждавал се е на виното и прелестите ѝ, изпращал е на смърт онези, които му вярваха, уважаваха го и го обичаха. Аллах, Аллах, какво страшно прозрение!

Как беше възможно това? Нима над нас няма никой, който да накаже подобно престъпление, да сложи край на това гнусно дело?

Мириям — блудница! Тази мисъл беше най-непоносимата от всички. Цялата ѝ красота, целият ѝ ум, цялата ѝ прелест — само примамка за глупаци като него! Такъв срам не беше изживявал. Затова трябва да отиде в Аламут да разчисти сметките си със стареца. Беше станал убиец, затова вече заслужаваше смърт. От какво още да се страхува?

Ах, и все пак! Нима красотата на Мириям не бе най-сладкото чудо? Какъв силен пламък запали тя у него! Извади наяве безброй непознати досега сили. А сега дойде и просветлението. О, да можеше поне още веднъж да я стисне в прегръдките си. И в сладостта да я смачка, да я удуши!

На другия ден му съобщиха, че великият везир е умрял. Още не го пускаха да тръгне за Аламут. Чакаха какво ще предприеме султанът.

Когато чу, че Низам ал Мулк е убит, султан Малик шах, който беше на половината път до Багдад, тръгна обратно. След два дни беше

в Нехавенд.

На огромен одър под небесносин балдахин, заобиколен от безброй знамена, венци и отличия, лежеше трупът на везира, обсипан с благовония, мазила и временно балсамиран, облечен в пурпур и с прекрасен тюрбан на главата.

Черната шапчица и колчанът, мастилницата и перото — знаците на неговата везирска чест, бяха поставени до нозете му. Восъчното лице с красива бяла брада изразяваше благородство и достойно спокойствие.

От различните краища на държавата, един след друг и с най-бързите коне, запристигаха синовете му. Коленичеха пред мъртвия си баща и целуваха студените му, втвърдени пръсти. Около одъра се носеха плач и стонове.

Когато видя трупа на везира, султанът заплака като дете. Покойният бе служил трийсет години на семейството му! „Баща на царя — Ата бег“. Тази титла му принадлежеше по право. Сега горчиво съжаляваше за твърдоглавието си през последната година. Защо беше позволил една жена да се намеси в делата на владетеля? Трябваше да я държи затворена в хaremа, като всички останали.

В лагера узна подробностите за страшното убийство. Значи това беше истинското лице на Хасан! Вместо при везира убиецът можеше да дойде при него! Изпита ужас. Не, не можеше да позволи това престъпление да продължава. Трябваше да премахне Хасан! А с него и всички исмаилити. Всичките им укрепления трябваше да бъдат разрушени до основи.

Позволи на синовете на везира да откарат тялото в Исфахан и там да го погребат тържествено. Относно убието решиха, че е най-добре да се изпълни последната воля на жертвата му. „Така и така ще загине в Аламут“, казаха. Затова султанът нареди да доведат Ибн Тахир пред него.

Вързан, насинен от бой и цял в кръв от раните, го натикаха в шатрата на султана. Когато го видя, султанът се учуди. През дългогодишното си управление се беше научил да преценява хората. Този исмаилит по нищо не приличаше на убиец.

— Как можа да извършиш такова страшно престъпление?

Ибн Тахир разказа всичко. В думите му нямаше нищо прикрито или фалшиво. Султанът чувстваше как го побиват ледени тръпки.

Добре познаваше историята, но това беше най-страшният разказ, който беше чувал.

— Ясно ли ти е, че си бил оръжие в ръцете нания старец от планината? — попита, щом Ибн Тахир свърши.

— Горя от желание да измия кръвта от ръцете си и да освободя света от чудовището в Аламут.

— Вярвам ти и те изпращам на път. Трийсет души ще те съпровождат до Аламут. Направи всичко възможно да не се издадеш твърде бързо. Обуздай гнева си, докато не те допуснат до стареца. Ти си решителен и умен младеж. Желанието ти ще има успех.

След като се погрижи за всичко, султанът продължи пътя си към Багдад.

* * *

Ибн Тахир и трийсетте му спътници пътуваха към Аламут с голяма бързина. Въпреки това вестта за смъртта на везира ги изпревари с един ден. Между Рей и Казвин срещнаха цели дружини войници, които се връщаха от Аламут. От тях разбраха как е подействала новината на емира и войската му. Имаше опасност да попаднат в ръцете на някоя група исмаилити.

Ибн Тахир каза:

— Знам таен път от другата страна на Шахруд. Там ще можем да се движим по-безопасно.

Отведе ги до една плитчина, където преминаха реката. Стигнаха до пътека в подножието на планината, която между камъни и храсталици следваше коритото на реката. Продължиха по-нататък към Аламут, когато неочеквано първият съобщи, че насреща им се движи непознат конник. Скриха се в храстите и направиха засада.

Ибн Тахир позна приближаващия се ездач — беше Ибн Вакас. Обзе го странна тревога. Сигурно Сеидуна го бе пратил към Рудбар. Колкото и да се упрекваше, искаше му се да избави федаина от капана. В края на краишата той не беше виновен. Беше жертва на стария измамник точно толкова, колкото и Ибн Тахир. Въпреки всичко все още чувстваше близостта си с Аламут.

Ибн Вакас приближи засадата. Беше мълниеносно обграден от всички страни. Обръчът около него беше твърде тесен, за да използва копието си. Затова го хвърли на земята и извади сабята.

— Ела, о, Махди!

С този вик се спусна срещу нападателите си. Най-близкостоящите уплашено се отдръпнаха. Ибн Тахир пребледня. Сърцето му се сви. Спомни си първата битка пред крепостта, когато измъкна знамето от турците. Спомни си и Сюлейман, как се хвърли на земята и застена от бяс, когато Абу Сурака му забрани да влезе в битката. Виждаше нарастващата мощ на исмаилизма. Ето, дори многохилядната войска на султана се разпия пред Аламут. Нов пророк се появи в Иран. Велик и страшен пророк... Сведе глава над шията на коня и тихо заплака.

В това време, благодарение на дързостта си, Ибн Вакас почти успя да си пробие път. Сабята му сипеше градушка от удари по щитовете и шлемовете на нападателите. Тогава един от тях скочи на земята, вдигна копието на федаина и го заби в корема на коня му. Животното се изправи на задните си крака, след това се катурина и затисна ездача под себе си. Ибн Вакас обаче бързо се измъкна. Но удар с боздуган по главата го повали на земята. Войниците го завързаха, докато беше в безсъзнание. Сетне промиха раната му и го свестиха с вода.

Когато отвори очи, видя пред себе си Ибн Тахир. Спомни си, че предишния ден го бяха обявили за мъченик, и се ужаси:

— Това значи ли, че съм умрял? — попита плахо.

Тогава към него се приближи водачът на вражеския отряд. Ибн Вакас ококори очи. Умората обаче надделя и той отново изгуби съзнание. Ибн Тахир го разтресе за рамото.

— Събуди се, Ибн Вакас. Не ме ли познаваш вече?

Донесоха вода на ранения. Той я изпи жадно.

— Ти си Ибн Тахир? Не си ли мъртъв? Какво правиш при тия?

Посочи противниковия офицер.

— Връщам се в Аламут, за да заколя най-големия лъжец и измамник на всички времена. Хасан ибн Сабах не е пророк, а дolen мошеник. Раят, в който ни отведе, са градините на някогашните владетели на Дейлем зад замъка.

Ибн Вакас се заслуша. Но след това изкриви лице в презрителна усмивка.

— Предател!

Ибн Тахир се зачерви.

— Не ми ли вярваš?

— Вярвам само на клетвата, която съм дал на Сеидуна.

— Но той ни е измамил! Как може да има сила такава клетва?!

— Благодарение на нея победихме войската на султана. Всички врагове на исмаилизма сега треперят от нас.

— За това трябва да благодарите на нас. Аз убих великия везир.

— Съобщиха ни. Затова върховният господар те обяви за мъченик. А сега се връщаш да убиеш и него?

— Ако преди знаех това, което знам сега, щях само него да убия.

— Да убиеш него? По негова заповед Сюлейман се прободе пред очите на всички, а Юсуф се хвърли от върха на кулата. И дори след смъртта лицата на двамата изразяваха най-пълно блаженство.

— О, този бездушен убиец! Трябва да бързаме! Трябва да забия нож в гърдите му, за да спася света от този ужас!

Продължиха по-нататък и спряха на половин парасанг от Аламут.

— Ти продължавай към крепостта — каза командирът на отряда.

— Пленника ще вземем с нас като заложник. Пожелавам ти да завършиш успешно отмъщението. Нека Аллах ти даде лека смърт.

Ибн Тахир на кон пресече реката. От другата страна откри мястото, където бе скрил дрехите си на тръгване от замъка. Преоблече се и пое към клисурата. Спътниците му го следваха с очи, докато не се изгуби. После командирът им заповядда да тръгнат обратно към Рей.

Стражата на кулата пред клисурата го позна и му позволи да продължи към Аламут. От крепостта спуснаха моста. Когато го видяха, воиниците зяпнаха все едно се беше върнал от оня свят.

Ибн Тахир съобщи на офицера на служба:

— Трябва да говоря със Сеидуна! Веднага! Нося много важни новини от лагера на султана.

Офицерът побърза да съобщи новината на Абу Али, а той на Хасан. Ибн Тахир чакаше, мрачен и решителен. Желанието да разчисти сметките си с измамника беше по-силно от страх. Несъзнателно напипа късия меч, който носеше под дрехата си. В пояса

си беше скрил кама, а в ръкава си отровната писалка, с която прободе великия везир.

* * *

При вестта, че Ибн Тахир се е върнал, Хасан изгуби дар слово. Гледаше към Абу Али, но сякаш не го виждаше. Подобно на мишка, хваната в капан, премисляше възможност след възможност, опитвайки се да проумее какво се е случило.

— Върви, нека Ибн Тахир влезе. Кажи на стражата да го пусне.

Скри петима евнуси зад завесата в преддверието. Заповяда им да разоръжат человека, който ще дойде, и да го завържат.

След това зачака.

Когато Ибн Тахир чу, че върховният господар го вика и пътят му е открит, светкавично се съсредоточи. Каза си: „Трябва да постигна целта си и Аллах да ми е на помощ!“. Спомни си упражненията на Абдул Малик. Изчисли и възможността Хасан да му е устроил капан. Трябваше само да стигне до стаята му!

Пребледнял, но непоколебим, пристъпи в кулата на господаря. С една ръка попипваше дръжката на меча, а с другата бе готов да извади камата. Когато мина покрай великите, крачката му съвсем леко се забави. Те стояха неподвижно на входа и в началото на всички коридори. Успя да се овладее и не се огледа. Закрачи по-бързо. По стълбите стигна до върха. Дори страшният евнух с боздуган в дъното на коридора не го погледна. Сега трябваше да действа с цялата си решителност, пък да става каквото ще. Бързо пресече коридора. На входа стоеше пазач, който хвана завесата и му направи жест да влезе.

По гърба си усети ледени тръпки. Казваше си: „Бързо, бързо! Да свършва по-скоро!“. Влезе внимателно, решително и със стиснати устни.

Здрави ръце го сграбчиха. Опитаха се да го хванат за ръцете. Той се освободи с мощн замах и извади меча си. Удар в тила го събори. Няколко великана се хвърлиха върху му и вързаха ръцете и краката му.

— Ох, какъв глупак съм! — извика Ибн Тахир. Скърцаше със зъби от страх и безпомощен гняв.

Хасан излезе от стаята си.

— Заповедта е изпълнена, Сеидуна.

— Добре. Вървете в коридора и чакайте там.

Погледна Ибн Тахир, който лежеше вързан на пода пред него, и се усмихна странно.

— Престъпник! Убиец на невинни! Не се ли насити да проливаш кръв?!

Хасан го попита, все едно нищо не беше чул:

— Изпълни ли заповедта?

— Защо питаш, измамнико? Много добре знаеш как ме измами.

— Добре. Как успя да се върнеш?

Ибн Тахир се засмя гневно.

— Това ли те тревожи? Ето, върнах се. Дойдох, за да забия нож в гърдите ти.

— Това ще стане трудно, юначе.

— Виждам. За втори път ме направи на глупак.

— Защо? Като федаин беше обречен на смъртта. Обявихме те за мъченик. А ти си идваш и ни объркваш сметките. Сега бързо ще те изпратим в обещания рай.

— Лъжец! Ти ни заведе в градините на дейлемските владетели, при това като някакъв панаирджийски смешник ни излъга, че си ни отворил портите на рая. А аз заради това отидох да убия благороден човек, който в смъртния си час ми направи добрина и ми отвори очите. Какъв ужас!

— Успокой се, Ибн Тахир. Почти цялото човечество живее в заслепение, подобно на твоето.

— А как иначе да живее?! След като го лъжат онези, на които най-много вярва?! О, как можах да ти повярвам! Всичко друго бих приел, но не и че ти, когото половината мюсюлмански свят смята за пророк, си лъжец и измамник. Че нарочно вкарваш преданите си последователи в лъжа! Че използваш верността им за престъпните си цели!

— Имаш ли друго желание?

— Бъди проклет!

Хасан се усмихна.

— От такива думи най-малко ме е страх.

Ибн Тахир се овладя. Успя да се успокои донякъде.

— Преди да ме убиеш, искам да ми кажеш нещо.

— Питай.

— Как можа да измислиш такъв подъл план за нас, които се заклехме да ти бъдем верни с душа и тяло?

— Искаш ли да ти кажа истината?

— Искам.

— Слушай тогава... Това ще бъде последната ми милост към теб.

Казвах на последователите си, че имам арабски корен. Моите противници доказваха, че нямам. И това е така. Трябаше да постъпя по този начин, защото вие, иранците, се срамувате от произхода си. Защото смятате за много по-достоен дори жалкия просък, дошъл от местата, където е живял Пророкът. Защото сте забравили, че сте потомци на Рустам и Сухраб, на Манучер и Ферейдун, че сте наследници на славата на иранските владетели — на Хосров, Фархад и пехливаните. Забравили сте, че вашият език, прекрасният пехлевийски език, е езикът на Фирдоуси, Ансари и безброй други поети. Найнапред приехте от арабите тяхната вяра и духовна власт, а сега се покорихте на турците, тези конекрадци от Туркестан! Вече половин век позволявате на селджукските псета да владеят, вас, гордите синове на Заратустра! На младини си дадохме клетва — аз, везирът, когото ти уби, и Омар Хаям, че ще направим всичко по силите си, за да изгоним селджукските натрапници. Обещахме си, че ще опитаме да се издигнем колкото може по-нагоре, за да имаме по-голямо влияние, че ще си помагаме взаимно по този път. Аз търсех оръжие при алианите, които се противяха на Багдад и селджуките. Но везирът постъпи на служба при тях. Отначало мислех, че това е начин, който е изbral, за да изпълни обещанието си. Но когато му поисках сметка, той се изсмя и се учуди, че още държа на „онези детинщини“. Помогна ми само с това, че ме допусна в двореца. Скоро обаче разбра, че съм останал верен на някогашното обещание, и ми погоди номер, за да ме прогони от двореца. А когато видя, че влиянието ми нараства, реши да ме унищожи. Определи десет хиляди жълтици за главата ми! Така приключи нашата младежка мечта. Везирът седеше до кацата с меда и слугуваше на чужденците. Омар Хаям пиеше вино, обичаше жените, плачеше за изгубената свобода и се присмиваше на целия свят. Но аз издържах. Това и други изпитания ми отвориха очите. Осьзнах, че народът е глупав и ленив и няма смисъл да се жертвам за него. Напразно виках и призовавах. Мислиш ли, че огромното мнозинство

от людете го интересува истината? Нищо подобно! Искат спокойствие и приказки, с които да нахранят въображението си. Или че ги вълнува правдата? Пет пари не дават, стига да могат да задоволят собствените си страсти. Не исках повече да се залъгвам. Ако човечеството е такова, използвай слабостите му, за да постигнеш по-висши цели, които ще бъдат от полза и за другите, макар те да не разбират това. Затова заложих на глупостта и лековерието на хората. На жаждата им за наслади, на себичните им желания. Тогава вратите се отвориха широко пред мене. За хората станах пророк — онзи, когото лично познаваш. Множеството ме следва. Всички мостове назад са съборени. Трябва да вървя напред. Напред, докато не падне царството на селджуките... Нали? Трудно ли ме разбираш? А дали ме разбираш?

Иbn Тахир го слушаше с изумление. Очакваше всичко друго, но не и Хасан да се оправдава. И още как се оправдаваше!

— Казваш, че вярата, която имахте вие, федайните, е била непоколебима. Нищо подобно! Изживях шейсетте години на живота си в постоянна смъртна опасност. И ако знам, че със смъртта си ще освободя иранския престол от чуждите тирани, ще се хвърля в нея, без да чакам отплата в някакъв рай! Но проумях, че ако сваля един от престола, на неговото място ще дойде нов. Нямаше да има кой да се възползва от смъртта ми. Затова трябваше да намеря други, готови да се хвърлят срещу владетелите вместо мен. Но никой нямаше да поиска да тръгне на смърт по своя воля. Защото у никого нямаше такова съзнание за дълг, нито такава гордост, че да се жертва за висшата цел. Трябваше да намеря друго средство. Това средство... това средство е лъжливият рай зад замъка, където се намираха градините на дейлемските владетели, както точно каза преди малко. Къде в живота започва измамата и къде свършва истината? Трудно е да се каже. Твърде млад си още, за да го разбереш. Но ако беше на моите години! Тогава щеше да знаеш, че ако някой го смята за рай, то за него той наистина е точно това. И изживяванията му в този рай са истински изживявания. Ако не беше прозрял, щеше да умреш с това блажено съзнание, както умряха Сюлейман и Юсуф... Разбра ли нещо?

Иbn Тахир учудено кимна с глава.

— Струва ми се, че започвам да те разбирам. И това ме плаши.

— Знаеш ли какво е Ал Араф?

— Знам, Сеидуна. Стената, която разделя рая от ада.

— Точно. Казано е, че там отиват онези, които са се борили за високи цели против волята на родителите си, но са паднали с меч в ръка. Не могат да отидат в рая, но не заслужават и ада. На тях е дадено да гледат и едните, и другите. Да познават! Да, Ал Араф е олицетворението на онези, чиито очи са се отворили и които имат смелостта да постъпват според знанието си. Виж! Докато вярваше, беше в небесата. Сега, когато виждаш и отричаш, си в ада. На Ал Араф обаче няма място нито за радост, нито за разочарование. Ал Араф е везната на доброто и злото. Дълъг и стръмен е пътят, който води към него. На малцина е дадено да го видят. Още по-малко са онези, които се осмеляват да тръгнат по този път. Защото на Ал Араф ще бъдеш сам. Той е границата между тебе и другите. За да издържиш там горе, трябва да имаш сърце от стомана... Разбиращ ли ме сега?

Ибн Тахир изстена:

— Това е ужасно.
— Кое ти се вижда толкова ужасно?
— Че познанието идва толкова късно. Едва сега би трявало да започна да живея.

Хасан го прониза с очи. Лицето му се проясни. В гласа му обаче все още се долавяше недоверие, когато попита:

— Какво би направил, ако, да речем, едва сега започнеш да живееш?

— Първо бих искал да проумея всичко, което са проумели най-възвишенните духове. Да изучава всички науки, да проникна във всички тайни на природата и вселената. Да посетя най-прочутите школи на света, да преровя всички библиотеки...

Хасан се усмихна.

— А любовта? Забрави ли за нея?

Лицето на Ибн Тахир потъмня.

— Бих се пазил от това зло. Жената няма срам.

— Виж ти, откъде ти е това дълбоко прозрение?

— Ти знаеш по-добре...

— Нима имаш предвид Мириям? Знай тогава, че дълго ме моли за теб. За всички вас! Вече я няма. Преряза си вените и умря.

Ибн Тахир се стъписа. Сърцето му се сви от горчивина. Да, все още я обичаше.

— Който иска да отиде на Ал Араф, трябва да бъде над любовта.

— Това ми е ясно.
— Какво мислиш сега за мене?
— Разбирам те по-добре — Ибн Тахир се усмихна.

— Може би сега схващаш какво е четирийсет години да наблюдаваш света с една идея в сърцето? И двайсет години да търсиш път да я осъществиш? Такава идея, такъв замисъл са като заповед, издадена от незнаен командир. Светът около теб е като вражеска армия, обсадила крепостта. Трябва да излезеш жив от нея, искаш ли да пренесеш заповедта през редовете на противника. Трябва да си смел, но и да пазиш главата си. Смел и внимателен едновременно. Ясно ли ти е?

— Да, сега проумявам, Сеидуна.
— Все още ли мислиш, че съм долен престъпник?
— Не. От гледната точка на нещата, които ми каза, не си престъпник.
— Ще събереш ли смелост да отидеш на Ал Араф?
— Занапред не бих имал друго желание.
Хасан отиде до него и преряза въжетата му.
— Стани. Свободен си.
— Какво? — промърмори. — Не разбирам...
— Свободен си.
— Какво? Аз? Свободен? Аз дойдох да те убия.
— Ибн Тахир вече не съществува. Сега си само Авани. Започна да се катериш към Ал Араф. Гарван гарвану око не вади.
— Прошавай! Прошавай!
— Махни се по-далече от това място, сине мой. Учи и познавай. От нищо не се бой. Остави всички предразсъдъци. Нека нищо не е твърде високо или твърде ниско за тебе. Изследвай всичко. Бъди смел. Когато светът не може да ти даде никакъв друг съвет, тогава се върни. Може би мен вече няма да ме има. Но моите хора ще останат. Ще се погрижа да бъдеш добре дошъл. Тогава вече ще бъдеш на Ал Араф.

Ибн Тахир изведенъж му целуна ръка. Хасан го привдигна и дълго го гледа в очите. След това го прегърна и целуна.

— Сине мой... — проговори, а очите му се напълниха със сълзи.
— Старото ми сърце ти се радва. Ще ти дам пари. Ще наредя да получиши всичко, което поискаш...

Ибн Тахир беше развлнуван.

— Мога ли още веднъж да видя градините?

— Ела с мене на върха на кулата.

Излязоха на площадката и погледнаха към градините. Ибн Тахир въздъхна. След това не издържа. Отпусна глава върху стената и заплака като дете.

Върнаха се и Хасан даде нужните нареддания. Ибн Тахир прибра нещата си. Стиховете също. Бяха скъп спомен за него. Още същия ден напусна замъка добре въоръжен, с достатъчно пари и с натоварено магаре. Слънцето жареше с пълна сила. С възхитени очи гледаше около себе си. Светът му се струваше възроден и нов. Сякаш едва сега бе прогледнал. Имаше хиляди въпроси, които чакаха своите отговори. Федаинът Ибн Тахир наистина го нямаше вече. Роди се философът Авани...

С непознато прекрасно чувство в сърцето Хасан се върна в покоите си. След известно време при него дойдоха двамата велики даи, съвсем задъхани.

— Какво значи това? Знаеш ли, че Ибн Тахир излезе от замъка? Всички го видяха.

Хасан се усмихна весело.

— Нещо сте се объркали. Очите са ви подлягали. Ибн Тахир умря като мъченик за исмаилизма. Сигурно е бил някой друг. Не знам... Да, случи ми се нещо хубаво, трябва да ви го кажа: роди ми се син...

Великите даи се спогледаха и поклатиха глави.

* * *

Отрядът, който изпрати Ибн Тахир до Аламут, се връщаше с пленения Ибн Вакас към Нехавенд. Чакаха да чуят новината, че исмаилитският водач е убит. Но такава новина не дойде.

Тогава в Нехавенд синът на убития велик везир Фахр ал Мулк нареди да обезглавят Ибн Вакас като убиец на везира. С това искаше да отмъсти за убийството на баща си и да прикрие бягството на истинския убиец.

По същото време Ибн Тахир пресече границата на иранската империя и пристигна в Индия.

ДЕВЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

Вестта за смъртта на великия везир прелиташе с помощта на бързите вестоносците от една провинция към друга и всяващие страх из цялата огромна селджукска държава. Това породи много непредвидени последици и доведе до всеобща несигурност и объркване.

Крепостта Зур Гумбадан, която се намираше близо до град Гирдкух, център на исмаилитите в Хузестан, беше изтощена от глад и жажда и малко оставаше да се предаде. Но една нощ, точно както при Аламут, обсаждашите войски я изоставиха. Великият везир, смъртен враг на исмаилизма, бе мъртъв. Неговият наследник Тадж ал Мулк беше известен като приятел на Хасан. Затова войските на Къзъл Сарък прекратиха обсадата и на своя глава се разотидоха още преди командирът им да получи каквато и да било заповед от султана или от новия везир. Хасановият пратеник, който носеше на шейх бен Аташ, наследника на Хюсein Алкеини, заповедта да предаде убиетца на великия дая, вече можеше спокойно да влезе в крепостта. Още на другия ден многоброен и добре въоръжен керван с окования Хюсein тръгна за Аламут.

Най-сетне вестта за убийството на великия везир достигна и до най-стария син на султана, Баркиярук, по време на похода му срещу бунтовниците по границата с Индия. Той оставил командването над част от войската на брат си Санджар и с останалата част презглава се втурна към Исфахан, за да защити правото си на наследяване и да попречи на намеренията на мащехата си Тюркян Хатун и нейния везир Тадж ал Мулк.

Междувременно Тадж ал Мулк беше подготвил всичко, за да провъзгласи четиригодишния Мохамед за престолонаследник. Главния противник на този план вече го нямаше, а покрай колебливия султан никой нямаше да се противопостави на кроежите на младата му и решителна жена. Точно по това време султанът прекарваше дните си в Багдад в постоянни празненства и чествания. Освен халифа му се покоряваха повече от хиляда васални владетели, принцове и

благородници във всички части на империята. Беше на върха на славата и силата си. Дори смъртта на дългогодишния му верен съветник не можа да вгорчи съзнанието за собственото му величие. Нищо повече не можеше да желае, беше щастлив във всяко отношение.

Новината за оттеглянето на войските на султана от Аламут и Зур Гумбадан напомни на предпазливия Тадж ал Мулк за опасността, която представляваше за държавата довчерашият му съюзник Хасан. Сега, когато се възкачи на мястото на Низам като управител на иранската империя, той осъзна огромната си отговорност за реда и спокойствието в държавата. А строгата заповед на султана да започне настъпление срещу исмаилитите с всички сили дойде точно навреме. Веднага смени емир Арслан Таш и Къзъл Сарък и назначи на техните места двама

млади и решителни турски офицери, които трябваше да съберат и възстановят пръснатите части и отново да тръгнат към Аламут и Зур Гумбадан.

* * *

— В последно време имахме достатъчно вълнения — каза Хасан на великите даи. — Нуждаем се от почивка, за да продължим борбата. Също така трябва да оправим разрушенията по нашата крепост. Затова нека опитаме да постигнем честен мир със султана.

Федаинът Халфа беше определен да занесе писмо с искания на султана в Багдад. Хасан му предлагаше да върне на исмаилитите замъците и укрепленията, които бяха в тяхна власт, преди да ги завземе великият везир, и да плати обезщетение за вредите. В замяна Хасан се задължаваше да не завладява нови твърдини. Също така беше готов да брани цялата северна граница на държавата от нападенията на варварите. Султанът трябваше да плаща за поддръжката на тази войска петдесет хиляди жълтици годишно.

Докато поставяме печата върху писмото, Хасан не можа да сдържи усмивката си. Добре разбираше, че условията му са повече от предизвикателни. Нямаше търпение да види как ще приеме султанът. Не искаше нищо по-малко от това всемогъщият ирански владетел да му плаща годишен данък!

Въпреки че беше официален пратеник, още в Хамадан хората на султана хванаха Халфа и го изпратиха окован в Багдад. Командирът на охраната донесе на султана писмото на Хасан в разгара на голямо празненство. Владетелят скъса печата и бързо го прочете. След това пребледня, а устните му затрепериха от гняв.

— Осмеляващ се да ми носиш това наслед тържеството? — изкрештя султанът на командира.

Командирът на стражата се просна по лице. Молеше за милост.

— Ето, чети! — извика султанът.

Сетне разпусна целия двор и едва тогава даде воля на гнева си. Изпокъса пердетата и килимите от стените и изпочути всичко, което можеше да се счупи. След това, изнемощял и запъхтян, се тръшна на възглавниците.

— Доведете ми престъпника!

Доведоха Халфа вързан и изплашен.

— Кой си ти?

Халфа отговори, заеквайки.

— Федаин?! Значи професионален убиец! — изкрештя султанът.

Скочи на крака, събори Халфа на земята и яростно заскача върху него. Накрая извади сабя и посече нещастния вестоносец.

И колкото внезапно избухна, толкова внезапно се и успокой. Щом видя мъртвеца пред себе си, бързо дойде на себе си. Посъветва се с личния си писар и с началника на стражата как да отговори на безсрамното предизвикателство на Хасан.

— Нека Твоето Величество ускори военните походи срещу исмаилитите — посъветва командирът на охраната му.

— Но трябва да попарим и безрамието му — каза писарят. — Позволи да съставя отговор от името на Твоето Величество.

Решиха да изпратят вестоносец в Аламут. В писмото Хасан бе наречен убиец, предател на родината и слуга на египетския халиф. Заповядващ му се незабавно да опразни всички укрепления, които бе придобил незаконно. Иначе нямаше да остане камък върху камък, а исмаилитите заедно с жените и децата им щяха да бъдат изтребени. Него самия също го чакаше най-строго наказание. Това беше отговорът на Негово Величество.

За пратеник избраха един млад офицер, някой си Халеф от Газни. Той тръгна веднага, като сменяше конете на всяка станция по пътя, и

така стигна до Аламут за шест дни.

Манучер задържа пратеника в кулата си, писмото отнесе на Абу Али, а той го предаде на Хасан.

Хасан го прочете и хладнокръвно го подаде на Абу Али. Нареди да повикат и Бозорг Омид. Каза:

— Султанът, заслепен от своето величие, не вижда опасността, която го застрашава. Не иска и да знае за нас. Толкова по-зле за него.

Нареди да му доведат вестоносеща окован във вериги.

Халеф се съпротивлява:

— Това е престъпление! Аз съм пратеник на Негово Величество султана и шаха на Иран. Ако ме оковете, него ще посрамите.

Това с нищо не му помогна. Трябваше да се яви окован пред върховния господар.

— Решително възразявам срещу подобно поведение — заяви огорчено.

— Къде е моят пратеник?

Очите на Хасан пронизаха офицера. Тонът му беше твърд и безпрекословен.

Халеф предизвикателно сведе поглед.

— Онемя ли? Чакай. Веднага ще ти покажа средство, което ще ти развърже езика.

Нареди на евнуха да доведе палача и помощниците му, които донесоха и приспособления за мъчения. След това се обърна към великите дай и се впусна в безгрижен разговор с тях.

Изведнъж Халеф се обади:

— Идвам от името на Негово Величество. Само изпълнявам неговата заповед:

Хасан не обърна внимание на думите му. Дори не го погледна.

Палачът дойде с двама помощници. И тримата бяха същински великани. Веднага започнаха да приготвят колелото за мъчения. На пода поставиха каменен съд и в него раздуха жарава. В отделен сандък се намираха различни уреди за изтезания, които подрънкваха неприятно, когато започнаха да ги вадят.

Пот изби по челото на Халеф. Започна да прегъльща слюнката си, така че устата му след малко пресъхна напълно.

— Откъде да зная какво е станало с твоя пратеник? — каза с треперещ глас. — Просто получих заповед и я изпълних.

Хасан остана глух. Когато уредите за изтезание бяха готови, палачът каза:

- Всичко е готово, Сеидуна.
- Започни най-напред с горенето.

Палачът взе от сандъка наострен метален ръжен и започна да го нагрява на огъня.

Халеф извика:

- Ще кажа всичко, което знам.

И този път Хасан не трепна. Прътът беше вече нажежен, палачът го извади от огъня и го приближи до пленника. Той, когато го видя, закрещя:

— Милост, господарю! Султанът съсече твоя пратеник със сабята си.

Едва сега Хасан се обърна към Халеф. Даде знак на палача да се отдръпне.

— Значи ти се върна дар словото? Султанът собственоръчно е заклал моя пратеник? Лошо, лошо.

Започна да размишлява как да отговори на султана. Докато гледаше пратеника, изведнъж му хрумна една идея.

— Повикай лекаря — заповяда на евнуха.

Халеф се разтрепери. Предчувствуващо, че новата заповед не вещае нищо добро за него. Хасан даде знак на великите даи да дойдат в неговата стая.

— Не бива да спирате на половината път — им каза. — Ако не искаме врагът да ни изпревари, трябва да го поразим в най-чувствителното място. Не бива да се лъжем. От сега нататък султанът ще използва всички сили да ни унищожи.

Въпреки това не им каза какво смяташе да прави.

Евнухът съобщи за пристигането на Хаким.

— Да влезе — каза Хасан.

Гъркът влезе в стаята с дълбок поклон.

— Видя ли пленника? — попита го Хасан.

— Да. Чака отвън.

— Отиди и го разгледай добре отново.

Гъркът излезе. След малко се върна.

— Някой от федаините, който прилича на него?

Лекарят го погледна учудено.

— Не знам какво имаш предвид, Сеидуна. В лицето малко прилича на изчезналия Обейда.

Хасан трепна нетърпеливо с очи.

— Или пък... може би се държи като онзи Халфа, когото изпрати някъде преди две седмици... Не става ли? Дали не прилича на Афан? Тогава не знам... краката са му криви като на Джадар. Него ли имаше предвид?

Гъркът се изпоти от напрежение. Хасан се засмя.

— Ти си лекар и умел бърснар. Дали би могъл да направиш Джадар да прилича на този човек?

Лицето на Хаким се проясни.

— Това изкуство добре го познавам. То произлиза от нашите места.

— Виждаш ли, че се разбрахме.

— О, благоволяваш да се шегуваш, Сеидуна. Но човекът, който чака отвън, има къса къдрава брада, леко пречупен нос и доста голям белег на лицето. Всичко това лесно може се прехвърли върху някого другого. Само трябва да наредиш първообразът да стои постоянно пред мен, докато работя.

— Добре. Можеш ли да ми обещаеш, че приликата ще бъде достатъчно голяма?

— Ще си приличат като две капки вода... Позволи да пригответя всичко, което ще ми трябва за работата.

— Добре. Погрижи се за това.

Лекарят излезе. Хасан изпрати да повикат Джадар. Когато дойде, му каза:

— Определил съм ти необикновена задача. Ако я изпълниш, исмаилитите ще изпишат името ти със златни букви. Портите на рая ще бъдат широко отворени пред теб.

Джадар си спомни за Ибн Тахир. Все още го почитаха като мъченик, макар че той с очите си видя как се върна в Аламут и как след това отново си тръгна, изпълнен с блажен блясък в очите. Но преди това си взе от него вързопа, който му беше оставил, когато замина за Нехавенд. Толкова странни и неразбираеми тайни.

— Заповядай, Сеидуна!

Лицето му сияеше от гордост.

През цялото това време в преддверието Халеф се измъчваше от страх и несигурност. Едва на няколко крачки от него стоеше палачът, кръстосал мускулести ръце на голите си гърди и хвърлящ към пратеника насмешливи погледи. Помощниците му от време на време раздухваха огъня и предизвикателно проверяваха колелото и уредите за мъчения.

Лекарят се върна с нужните инструменти.

Хасан каза на Джафар:

— Най-напред добре разгледай пленника в преддверието. Ще трябва да запомниш точно всяко негово движение, говори му и начина му на изразяване, както и всичко, което ще разкаже за себе си, докато го разпитвам. Внимавай да не пропуснеш нищо! Ще трябва да го повториш до най-малката подробност, така че всички, които те видят, да мислят, че е той.

Двамата излязоха в преддверието. Хасан даде знак на палача да бъде готов. След това попита пленника:

— Как ти е името и откъде си?

Халеф опита да се овладее:

— Аз съм пратеник на Негово Величество.

Хасан избухна:

— Палач, приготви колелото! А тебе за последен път предупреждавам да отговаряш точно на всички въпроси. Отсега ти казвам, че ще останеш в Аламут. Ако само едно от нещата, които кажеш, се окаже невярно, ще наредя да те нарежат на парчета долу на двора. Да знаеш какво те чака. Говори!

— Аз съм Халеф, син на Омар. Родът ми произхожда от Газни. Там съм роден и там прекарах младините си.

— Запомни това, Джафар!... На колко години си и от колко време служиш в армията на султана.

— На двайсет и седем години съм. В армията служа от шестнайсетата си година.

— Как те приеха в нея?

— Чично ми Осман, син на Хюсейн, стотник в личната охрана на султана, ме препоръча на Негово Величество.

— Разкажи за кариерата си!

— Дойдох направо в двора в Исфахан. Следвах Негово Величество като негов пратеник из цялата държава.

По-нататък посочи градовете, през които беше минал по време на пътуванията си и където бе прекарал по-дълго време. След това керванските и военни пътища, по които се движеха. Освен това разказа, че има две жени, всяка от които му е родила по един син. Хасан искаше все повече подробности. После разказа за командирите си, техните навици и лични дела, за другарите, службата и разпределението на времето. Описа как общува с този или онзи, колко пъти е разговарял със султана и какво е отношението му към него. Разказа къде живее в Исфахан и къде в Багдад. Какво трябва да направи, ако иска да го допуснат до владетеля. Точно очерта разположението на султанския дворец в Багдад и достъпа до него и описа целия дворцов церемониал...

За кратко време Джрафар опозна един съвсем нов живот и опита да се вживее в него. Накрая Хасан заповяда на пленника да опише точно пътя си до Аламут. Трябаше да посочи всички станции, където беше сменил коня си и където беше нощувал. След това нареди на палача да свали оковите на пленника, за да може да се съблече.

Халеф се ужаси.

— Какво означава това, господарю?

— Бързо! Без приказки! Да не използвам други средства. Свали си и тюрбана.

Халеф извика:

— Само това не, господарю! Не ме унижавай така!

По знак на Хасан палачът го сграбчи с твърда ръка за врата. Помощникът му подаде нажежения остан и той бавно го приближи до голите гърди на пленника. Още преди да ги докосне, кожата зацвърча и се опърли.

Халеф започна да вие от болка.

— Правете каквото искате с мен, само не ме горете!

Свалиха всичките му дрехи и завързаха ръцете му на гърба.

Джрафар гледаше всичко това, без да трепне. Владееше се добре. В себе си беше горд от ставащото.

— Сега е ред на твоето изкуство, лекарю — каза Хасан. — Пленнико! Откъде са раните по тялото ти?

Все още треперещ от преживения ужас, Халеф разказа за спора си с един евнух на султана. През това време гъркът приготви тънко острие, дълга игла и различни течности и мазила. След това каза на

Джафар да се съблече до кръста. Като истински художник нави ръкави. Заповяда на един от по-опитните помощници да държи сандъка, пълен с различни принадлежности. След това се захвана за работа.

Най-напред намаза определеното място на тялото на Джадар с някакъв мехлем, след което начерта формата на драскотината и белезите. После нареди на другия помощник да нажежи на огъня острието и иглата. С тях започна да рисува и да разрязва кожата.

Джафар стисна устни. Малко пребледня от болка, но когато Хасан го погледна, се усмихна, като че не ставаше нищо.

Халиф полека проумя намеренията на Хасан. Обзе го ужас. Ако промяната се окажеше успешна, този исмаилит можеше да стигне безпрепятствено до самия султан! Какво би станало подир това, бе ясно от убийството на великия везир. „Проклятието, че съм подпомогнал такова престъпление, ще падне върху ми“, помисли си той. „Преодолей страха си! Изпълни дълга си към султана!“

Краката му бяха свободни. Изчака момент, в който лекарят беше забил острието в кожата на лицето на Джадар. Тогава скочи към него и със сила го изрита в корема.

От ритника гъркът дръпна острието и разряза половината лице на Джадар, който след секунда беше целият облян в кръв. Самият лекар падна на земята. Халиф изгуби равновесие и падна отгоре му. Устата му допря лакътя на лекаря и инстинктивно го захапа с всичка сила. Гъркът изрева от болка.

В същия миг Абу Али, Джадар и палачът го хванаха и започнаха да го налагат с всички сили, за да го откъснат от жертвата му. Но едва когато помощникът промуши гърба на пленника с нажежения остан, той отстъпи. Изрева, затъркаля се по земята и опита да се хване за раненото място.

Хасан заповяда:

— Вържете го на колелото!

Халиф напразно се противеше. Железните юмруци бързо го надвиха. След няколко секунди беше вързан на колелото.

В това време гъркът успя да се съвземе, но още стенеше от болка. Остави да измият, намажат и превържат ухапването на ръката му. Джадар, оплаксан с кръв, спокойно чакаше да продължи преобразяването.

— Този разбойник провали всичко — изстена гъркът, когато го огледа отблизо. — Какво да направя с такава голяма рана?

— Най-напред промий раната му — каза Хасан. — После ще видим какво може да се направи.

След това нареди на палача:

— Залавяй се за работа. Дори да изгуби съзнание, пак ще ни е от полза.

Машината започна да разтяга крайниците на пленника. Ставите му запукаха, а костите запращаха. Халеф виеше от болка.

Хаким пребледня. Самият той беше лечител, но толкова животински рев не бе чувал.

Бързо проми раната на Джадар. Хасан я погледна, след това каза:

— Джадар! Ще кажеш, че като пратеник на Негово Величество това ти е сторил главатарят на исмаилитите в Аламут. Ще кажеш, че толкова го е ядосало писмото на султана, че те е посякъл със сабя. Разбрали ме?

— Разбрах те, Сеидуна.

— Хаким! Завърши започнатото!

През това време Халеф не спираше да вика на пресекулки. Постепенно стоновете му се сляха в един непрекъснат див рев.

Тогава палачът спря зловещата машина. Пленникът беше изгубил съзнание.

— Добре — каза Хасан. — Приключвайте без нас.

Хасан и дайте се качиха на върха на кулата.

Лекарят с умели движения преобрази Джадар в Халеф, пратеник на Негово Величество.

След няколко часа, променен до неузнаваемост и облечен в дрехите на пленника, Джадар отиде при върховния господар. Хасан се стъписа. Толкова голяма беше приликата. Същата брада, същите мустаци, същият белег на лицето, същият пречупен нос и дори същата бенка до ухото. Нова беше само дългата, прясна рана на лицето.

— Кой си ти?

— Аз съм Халеф, син на Омар. Родът ми произлиза от Газни...

— Добре. Запомни ли всичко останало?

— Да, Сеидуна.

— Сега слушай добре. Ще оседлаеш коня и ще тръгнеш още днес за Багдад по същия път, по който дойде пратеникът на султана.

Ще занесеш на Негово Величество устния отговор на господаря на Аламут. Познаваш местата за пренощуване и смяна на конете. Не бъди сляп и глух. Разпитай дали султанът е тръгнал на път. На всяка цена настоявай да те допуснат до него. Не се отказвай. Повтаряй, че трябва да предадеш отговора на самия султан. Развязвай колко лошо са те посрещнали в Аламут. Разбра ли ме...? Ето, давам ти няколко топчета! Познаваш ли ги? Вземи ги за из път. Взимай само по едно, преди да пренощуваш. Последното запази за деня, когато те допуснат до султана. Ето ти и кама. Пази я внимателно, защото и най-малката драскотина означава смърт. Когато застанеш пред султана, знаеш какво трябва да направиш, за да заслужиш рая, а на този свят — безсмъртно име сред исмаилитите. Разбра ли всичко?

— Разбрах, Сеидуна.

Лицето на Джадар гореше трескаво.

— Твърда ли е вярата ти?

— Твърда е, Сеидуна.

— А решимостта ти?

— Непоклатима.

— Надявам се, че няма да ме разочароваш. Вземи тази кесия.

Давам ти благословията си. Прослави себе си и исмаилитите.

Ново живо острие напусна Аламут.

Хасан отиде в градините. Откакто Халима и Мириям си отидоха от живота по този тъжен начин, жителите на градините живееха в постоянна скръб. Не само момичетата и евнусите бяха печални, а дори и Апама.

Погребаха Мириям в малка леха на сред кипарисовата горичка. Момичетата посадиха на гроба ѝ лалета, нарциси, теменужки и иглики. Фатима извяла от къс скала красив паметник с формата на тъгуваща жена. Но не посмя да напише нищо върху него. До гроба заградиха още едно парче земя. Върху него поставиха каменна газела, също изработена от Фатима. Около нея посадиха цъфтящи храсти в памет на Халима. Всяка сутрин посещаваха мястото и плачеха от мъка по изгубените си приятелки.

Мястото на Мириям сега принадлежеше на Фатима. Но тя можеше да общува с Хасан само чрез Апама. Помежду им нямаше никакви пререкания. Апама съвсем се затвори. Няколко пъти я виждаха да върви бързо по пътеките, ръкомахайки усилено и

разговаряйки на глас с някого. Някои от момичетата се усмихваха при вида ѝ, ала застанеха ли пред нея, изпитваха все същия страх. Уменията ѝ да отстранява последиците от нощните посещения имаха съвсем малък успех. Зулайха, Лейла и Сара усещаха, че в тях расте нов живот. Бяха нетърпеливи, но едновременно с това се наслаждаваха на очакването. Най-щастливи бяха Джада и Сафия. Нямаха търпение да видят новото попълнение в градините.

Хасан им изпрати две нови момичета. Те бяха тихи и скромни, но все пак внесоха известно разнообразие в безкрайната монотонност.

— Есен е, скоро ще дойде зимата — каза Хасан на Апама. Двамата се разхождаха из една от ненаселените градини. — Трябва да използваме последните топли вечери. Ще ти изпратя още няколко момчета. Скоро ще започнат дъждовете, а след тях снегът и студът и няма да има време за райски блаженства.

— Какво ще правим тогава с момичетата?

— Имате достатъчно камилска и овча вълна. Както и коприна. Нека предат, плетат и шият. Нека учат различни умения. Всичко в името на Аламут.

— Какво ще правим с училището?

— Имаш ли на какво още да ги научиш?

— Не, освен на изкуството на любовта, но те не могат да го овладеят.

Хасан дълго мълча, а сетне се засмя.

— Ще е достатъчно за нашите нужди. Ето, и аз съм точно като тебе. Нямам никого, на когото да предам знанията си.

— Имаш син.

— Да. Всеки ден очаквам да го доведат в замъка. Смятам да го направя с една глава по-нисък.

Апама го изгледа внимателно.

— Шегуваш ли се?

— Защо да се шегувам? Нима заслужава нещо по-различно един крадец, който уби най-добрия ми помощник?

— Все пак ти е син!

— Син? Какво изобщо значи това? Може би — казвам може би, защото знаеш, че съм предпазлив, — е плод на чреслата ми. Но никога не е бил плод на духа ми. Всъщност прекалих малко. Мисля, че имам

някого, на когото един ден да завещая всичко. Само че сега скита някъде далеч по света. Името му ти е познато — Ибн Тахир.

— Какво каза? Ибн Тахир? Нима не е мъртъв? Нали той уби везира?

— Да, той го уби. Но се върна жив и здрав.

Разказа на Апама за срещата си с Ибн Тахир, а тя не можеше да се научди.

— И ти, Хасан, го пусна?

— Да, аз.

— Как е възможно това?

— Ако наистина познаваше сърцето ми, щеше да ме разбереш. Един от нас стана мой син, мой по-малък брат. Всяка вечер в мислите си го следвам в пътя му. За втори път изживявам младостта си и треперя за него. Духом наблюдавам как се отварят очите му, как започва да познава битието, как се оформя светогледът и характерът му. О, колко много се вълнувам за него!

Апама поклати глава. Това бе един съвсем различен Хасан. Когато си тръгна, каза сама на себе си:

— Сигурно е много самoten, щом толкова се привърза към някого. Да, той е страшен и добър баща.

* * *

На следващия ден керван от Зур Гумбадан доведе в Аламут окования син на Хасан Хюсейн. Всички жители на крепостта се събраха, за да видят със собствените си очи убиеца на великия дая от Хузестан. Хюсейн, с тежки вериги, гледаше мрачно пред себе си. Беше малко по-висок от баща си, но в лице много му приличаше. Разликата бе в очите, в които имаше нещо диво, почти животинско. От време на време хвърляше такива погледи на един или друг от присъстващите, от които те побиваха тръпки. Изглеждаше, че ще се хвърли върху му и ще го разкъса на дребни парчета. Само оковите го възпираха от намерението му и това страшно го измъчваше.

Манучер го прие като пленник.

— Закарай ме веднага при баща ми!

Манучер се направи, че не е чул думите му.

— Абуна! Вземи шестима мъже и хвърлете пленника в зандана.

Хюсейн толкова се ядоса, че по устата му изби пяна.

— Не разбра ли какво ти казах?!

Манучер му обърна гръб.

Хюсейн изскърца със зъби. Въпреки че краката му бяха вързани с верига, успя да ритне Манучер отзад.

Манучер се обърна светкавично. Лицето му пламна от гняв. Замахна и удари с ръка Хюсейн през лицето.

Хюсейн зави от яд и болка.

— Ax, ако бях свободен! С ръце щях да ти извадя червата от търбуха, кучи сине!

Абуна с хората си хвана пленника и насила го завлече в подземието под стражевата кула, където се намираше най-страшният затвор на Аламут. Блъснаха Хюсейн грубо в килията, а той се спъна и падна по лице.

— Почакайте! Като се освободя, ще ви изколося като крастави псета! — изкрештя Хюсейн, докато заключваха вратата зад него.

Вече два месеца беше окован. Чувстваше се като дива котка, хваната и натикана в клетка. Намрази целия свят. Струваше му се, че освободи ли се, ще убие първия, който му падне в ръцете. Не съжаляваше, дето закла Хюсейн Алкеини. Не се тревожеше за съдбата или живота си. Още от дете всяваше у всички истински страх. Беше необуздан, а гневът му — страховит. Баща му го напусна още в първите му години. Беше от втората му жена, както Хадиджа и Фатима. С майка си живееха при нейните родители във Фироз Кух. Дядо му се опитваше да го усмирява с пръчка и строг пост. Но Хюсейн не се променяше. Опълчваше се и на него, и на всекиго, който му пречеше да се наслаждава на своите страсти. Дядото бе първият, когото Хюсейн намрази до смърт. Веднъж го причака в засада и тежко го удари с камък. Оттогава роднините и съседите му се страхуваха от него. Не желаше да работи на полето, да пасе добитька. Другаруваше с войниците и яздеши конете им.

Когато му казаха, че баща му се върнал от Египет в Северен Иран, веднага реши да го потърси. Не знаеше нищо за него. Само бе чувал, че пътувал много и водел бурен и неспокоен живот. Надяваше се, че с него го чакат безчет приключения и приятно и безцелно скитане. Но веднага щом го срещна, разбра колко се беше мамил. Баща

му очакваше от него именно това, което най-много презираше — учение, покорство и старание. Скоро намрази и него. В началото донякъде се преструваше, ала скоро омразата му се прояви с пълна сила. „Нека учат глупците и нека покорните ти бъдат слуги! Аз няма да бъда нито едното, нито другото. Училието ми е противно, а покорството презират!“ Тогава Хасан заповядва да го завържат за един стълб и да го бичуват пред всички. След това го предаде на Хюсейн Алкеини като обикновен войник, за да сломи ината му. В Зур Гумбадан се възпротиви на великия дая и когато по заповед на Хасан той поиска да го окове, го закла.

Изобщо не мислеше за наказанието, което го чакаше за това убийство. Не разбираше също и колко голямо бе престъплението му в очите на исмаилитите. Намерението на Алкеини да окове него, сина на върховния господар, му се виждаше толкова несправедливо, че не можеше да отговори по друг начин. Смяташе, че поради високия произход му е позволено повече, отколкото на другите. Ако можеше, щеше да постъпи по същия начин и с шейх бен Аташ, който накрая го окова. Сега беснееше от гняв, задето го хвърлиха в тъмницата, вместо веднага да го заведат при баща му.

Абу Али извести Хасан, че са довели сина му.

— Добре, ще говоря с него. Нека го изпратят.

Абуна с войниците си отиде да доведе затворника.

— Бързо! Ставай! Отиваш при Сеидуна!

Хюсейн диво се засмя.

— Слава на Аллах! Скоро ще режа ремъци от гърбовете ви.

Пред върховното командване Абуна го предаде на стражите от охраната на Хасан. Обзе го неясен, инстинктивен страх. Виждаше, че откакто напусна замъка, животът тук се бе променил неузнаваемо. Навсякъде цареше студен, железен ред. По всичко личеше, че крепостта се управлява с твърда и силна ръка.

Скопените великани в коридорите и пред входовете му вдъхваха недоверие. Грамадният пазач в горния край на стълбището, дето стоеше неподвижно като статуя, но очите му зорко следяха всяко негово движение, му изглеждаше като зловещо предзнаменование. Не можеше да повярва, че баща му се е обградил с толкова мощна охрана.

Щом влезе в стаята на Хасан, предизвикателно застана на входа. Баща му седеше на един миндер и очевидно беше зает с разглеждането

на някакви писма. Едва след известно време го погледна. Стана и даде знак на стражите да се оттеглят. След това изгледа Хюсейн от глава до пети.

— Най-напред ми свали оковите!

Гласът на Хюсейн беше предизвикателен.

— Кога си виждал престъпник без окови?

— А кога се е случвало син да стои окован пред баща си?

— Ако досега не е, ще се случи сега.

— Страх те е от мене.

— И бесните кучета ги връзват, преди да ги убият.

— Прекрасен баща, наистина.

— Прав си. А сега трябва да изкупвам греха, който сторих, когато те заченах.

— Значи не мислиш да ме освободиш от оковите?

— Мисля, че не разбираш добре какво те чака за престъплението ти. Аз въведох тези закони и аз първи ще ги изпълня.

— Изобщо не се страхувам от заплахите ти.

— Глупак! Недодялано говедо!

— Наричай ме както искаш. Не ме засяга.

— О, небеса! Още ли не разбираш какво престъпление си извършил?

— Никой няма да ме оковава безнаказано.

— Затова ли уби най-добрия ми помощник и приятел, който изпълняващ заповедта ми?

— Нима приятелят ти е по-скъп от сина ти?

— За съжаление, така е.

— Цял Иран би се гордял с такъв неповторим баща! Какво ще правиш с мен?

— Какво наказание съм определил за убийството на висшестоящ?

— Не съм изучавал законника ти.

— Няма значение, сам ще ти кажа. Законът определя наказание с отсичане на дясната ръка и обезглавяване пред вярващите.

Хюсейн го погледна с недоумение.

— Искаш да кажеш, че ще ме сполети това?

— Да не мислиш, че на шега съм писал законите си?

— Наистина. Целият свят ще се ужаси от такъв баща.

— Слабо ме познаваш.

— Признавам това.

— И си все така дързък.

— Какво да правя? Крушата не пада по-далече от дървото.

— Нямам време за твоите остроумия. Утре ще застанеш пред съда на дайте. Знаеш какво те чака. С мене повече няма да говориш. Какво да предам на майка ти?

— Че съм й благодарен за този добър баща. Всяко животно би постъпило по-добре с детето си.

— Точно затова е животно. Хората притежаваме разум и строги, но справедливи закони... Имаш ли още нещо да ми кажеш?

— Какво още да ти кажа? Нима мислиш, че вярвам, че ще убиеш единствения си син и наследник? Кой ще те наследи тогава?

Хасан се засмя с висок глас.

— Ти, Хюсейн, мой наследник? Как би могъл точно ти да бъдеш водач на тази организация, дето се основава на надмощието на духа и чистия разум? Ти, който не знаеш нищо повече от това да обуздаеш една магарица? Кога се е чуло и видяло орел да остави царството си във висините на едно тело? Затова ли мислиш, че можеш да правиш каквото ти скимне?

Хюсейн искаше да го разкъса с поглед.

— От псето псе се ражда, от бика теле. Какъвто бащата, такъв и синът.

— Ако това е вярно, значи не си ми син!

— С това може би искаш да посраниш майка ми?

— Ни най-малко. Само ти доказвам, че твоето твърдение важи за бика и псето, но не и за човека. Иначе заради глупостта и некадърността на синовете нямаше да се разпадат държави, основани от бащите им с ум и храброст.

— Добре, но светът още не е чувал за султан или цар, който да остави царството си на чужд вместо на родния си син.

— Явно и в това ще бъда първият. Значи, наистина няма какво даме питаш? Нищо не искаш да предадеш на майка си?

— Нищо повече от онова, което ти казах.

— Добре.

Хасан повика пазачите.

— Отведете го в затвора!

Хюсейн заскърца със зъби.

— Само се опитай да ме изкараш на съд пред слугите си! По цял свят ще разнеса срама ти!

* * *

На другата сутрин беше свикан върховният съд на дайте, ръководен от Абу Али.

— Проучете законите и отсъдете строго според тях. Така нареди Хасан.

Когато всички се събраха, доведоха Хюсейн.

Абу Али го обвини в двойно престъпление. Най-напред за противопоставяне на висшестоящ, а след туй и за неговото убийство. И за едното, и за другото се предвиждаше смъртно наказание.

— Признаваш ли вината си, сине Хасанов?

— Не признавам никаква вина. Признавам само, че наистина съм извършил това, в което ме обвиняваш.

— Добре. Дори само за противопоставяне на висшестоящ се полага смърт.

Хюсейн избухна:

— Не забравяй, че съм син на върховния господар!

— Законът не прави изключения. При Алкеини беше обикновен войник. Обвиняваме те като такъв.

— Какво? Мене някой да ме хвърля в окови?

— Както виждаш, окован си. Наистина ли няма да кажеш и дума в своя защита?

— Каква защита? Алкеини зад гърба ми ме клеветеше пред баща ми, за да ме хвърли в тъмница. Такова нещо няма да позволя! Все пак не съм кой да е! Аз съм син на господаря на исмаилитите!

— Ти си му се противопоставил. Върховният господар му е наредил да те окове. След това си го убил. Така ли е?

— Така е.

— Добре. Абдул Малик! Прочети какво предвижда законът за противопоставянето на висшестоящ и какво за убийството на висшестоящ.

Абдул Малик се изправи в цял ръст. Отвори една тежка, подвързана книга на мястото, където бе поставен знак, и я докосна уважително с чело. След това започна да чете с тържествен глас:

— Който от вярващите исмаилити се противопостави на своя висшестоящ или се противопостави на заповед, дадена му от него, или по друг начин избегне изпълнението на заповедта, освен ако не е възпрепятстван поради непредвидени обстоятелства, ще бъде наказан със смърт чрез обезглавяване... Който от вярващите исмаилити с действие нападне своя командир или го убие, ще бъде наказан със смърт, като първо ще му бъде отсечена дясната ръка, а след това ще бъде обезглавен.

Абдул Малик затвори книгата. Поклони се на дайте и седна на мястото си.

Абу Али продължи:

— Високопочитаеми даи! Чухте какво повелява законът за противопоставянето на висшестоящ и за убийството на висшестоящ. Моля да решите дали обвиненият е виновен за посочените деяния.

Обърна се към Бозорг Омид:

- Виновен е — беше отговорът.
- Емир Манучер?
- Виновен.
- Дая Ибрахим?
- Виновен.
- Дая Сурака?
- Виновен.

Вината беше потвърдена единодушно.

При споменаването на всяко име Хюсеин се стряскаше. През цялото време се надяваше, че все някой ще се противопостави, все някой ще разбере, че той е прав и не е могъл да постъпи другояче. Но когато и последният каза „виновен“, изкрещя:

— Престъпници! Кучета!

Понечи да се хвърли върху им, както беше с оковите. Стражата навреме го задържа. Скърцаше със зъби и се извиваше в безпомощен гняв.

Абу Али се изправи тържествено и заговори.

— Високопочитаеми даи! Чухте присъдата срещу Хюсеин, син на Хасан, за убийството на великия дая на Хузестан. Вината е доказана

и престъпникът сам призна деянието си. Наказанието, което му е определено, е законно и напълно справедливо. Все пак искам да обърна вниманието на високопочитаемия съд, че престъплението на Хюсейн е първо по рода си, откакто върховният господар издаде този по-строг законник. Затова предлагам да отправим към Сеидуна молба за помилване, ако осъденият сам поиска това.

Дайте промърмориха одобрително.

Абу Али се обърна към Хюсейн.

— Искаш ли да молиш върховния господар за милост?

Хюсейн гневно изкрешя:

— Не! Никога! За нищо не ще моля баща, който предава единствения си син на палачите!

— Помисли, Хюсейн.

Бозорг Омид се опита да го убеди кратко.

— Не! Няма да моля!

— Преодолей ината си! Моли! — ядосано го увещаваше Абу Али.

— Кажете му, че е по-лош от куче.

— Обуздай езика си, престъпнико!

Ибрахим почервя от гняв.

— Може би пред тебе, дето ти мирише устата?

Бозорг Омид и Абдул Малик пристъпиха към затворника.

— Помисли, сине Хасанов — каза великият дая. — Само помоли, аз ще се погрижа да убедя баща ти.

— Не е унизително затворник да моли за милост — добави Абдул Малик. — Това е знак, че съзнава греха си и в бъдеще има намерение да се поправи.

— Правете каквото искате — почти се предаде Хюсейн.

Абу Али, Бозорг Омид и Абдул Малик отидоха да съобщят на Хасан присъдата. Той спокойно ги изслуша. Когато Бозорг Омид му представи молбата за помилване, хладно я отхвърли.

— Аз въведох тези закони — каза непреклонно — и аз първи ще ги изпълня.

— За първи път се случва исмаилит да убие началника си.

— Именно затова случаят трябва да послужи за пример.

— Понякога милостта е по-уместна от строгата правда.

— Във всеки друг случай може би, но точно в този — не. Ако помилвам Хюсein, вярващите ще кажат: „Ето! За нас важат едни закони, а за неговия син — други. Знаехме си, че гарван гарвану око не вади“.

— Но ако заповядаш да се изпълни присъдата, ще кажат: „Какъв баща!“.

Хасан свърси чело.

— Аз не съм написал закони само за синовете или само за несиновете си, а за всички исмаилити! Аз съм върховният господар и аз отговарям за закона. Затова ще подпиша смъртната присъда.

Взе присъдата от ръцете на Абдул Малик. Внимателно я прочете, след това натопи гъшето перо в мастилото и решително се подписа.

— Така. Абу Али, ти ще обявиш на вярващите каква присъда е произнесъл съдът на дайте. Утре заран, още преди изгрев-слънце, палачът да изпълни задължението си. Всичко ли е ясно?

— Всичко е ясно, Ибн Сабах.

Бозорг Омид, който през цялото време стоеше мълчаливо, каза:

— Може би присъдата би могла да се смекчи малко, да пропуснем първата й част?

— Подписано е вече. Благодаря за старанието ви.

Когато остана сам, Хасан си каза:

— Синът ми беше препъникамък в строежа ми. Звяр ли ще бъда, ако го погубя? Започнатото дело трябва да се завърши. Ако сърцето ти е пречка, заповядай му да замълчи. Защото всичко велико е по-важно от човешкото.

ДВАЙСЕТА ГЛАВА

На другата сутрин, преди да изгрее слънцето, барабаните забиха за сбор. От уста на уста се разнесе мълвата, че синът на върховния господар ще бъде обезглавен заради убийството на великия дая на Хузестан.

Абу Али, заедно с Манучер и Ибрахим, влезе в килията на затворника. Гласът му трепереше леко, докато четеше присъдата. Добави, че върховният господар е отхвърлил молбата за помилване.

— Върви сега, сине Хасанов. Правдата трябва да бъде изпълнена.

За миг Хюсейн гледаше тримата като уплашен звяр. След това се хвърли срещу тях, но краката му се оплетоха във веригите и падна. Закрещя:

— Проклети кучета! Проклети кучета!

Стражите го хванаха, въпреки че се съпротивляваше с все сили. Издърпаха го от подземието.

На средната и долната тераса се беше строила цялата войска. В средата на долната бяха поставили тежък дръвник. Палачът беше дошъл с двамата си помощници. Беше гол до кръста, а на рамото си носеше брадва. Държеше се гордо и се правеше, че никого не забелязва. През редиците премина шепот:

— Водят го!

Хюсейн проклинаше и се дърпаше като луд. Фучеше и се зъбеше като дива котка. Стражите, които го водеха, бяха останали съвсем без дъх. Удряха го безмилостно и го влачеха към мястото на екзекуцията.

Когато Хюсейн зърна палача с брадвата, се разтрепери повече и не издаде нито звук. Стана му ясно какво го очаква.

— Синът на Сеидуна. Синът на върховния господар — шепнаха строените войници.

Абу Али, Бозорг Омид и Манучер яхнаха конете си. С тръба беше даден знак за мълчание. Абу Али излезе няколко крачки пред

другите. Разгъна свитък и с ясен глас прочете смъртната присъда. След това прикачи палача да изпълни задължението си.

За миг настана гробна тишина. Можеше да се долови шумът на реката.

Изведнъж Хюсеин нададе вик:

— Хора! Не чувате ли?! Баща предава сина си на палача!

В редовете настана вълнение. Абдурахман, който стоеше начело на новите федаини, погледна стоящия зад него Наим. Беше восьчноблед.

Двамата помощници хванаха затворника и освободиха дясната му ръка. Хюсеин се дърпаше отчаяно. Инстинктивно се опитваше да се отдалечи от дръвника. Но великаните го довлякоха до него, събориха го на колене и поставиха дясната му ръка върху дръвника. Палачът с едната ръка го хвани за китката, а с другата замахна с брадвата. Острието изсвистя във въздуха и сряза костта. Писъкът на Хюсеин прониза присъстващите до костите. Изтръгна се от стражите и опръска лицата им с кръв, която на силна струя шурна от отворените вени. След това падна на земята. Двамата помощници на палача го вдигнаха и сложиха главата му на дънера. С един замах палачът я отдели от тялото. Единият помощник му подаде плащ, който хвърлиха върху трупа, и той в миг се обагри от кръвта му.

След това се обърна към Абу Али и каза сухо:

— Палачът изпълни задължението си.

— С това правдата е възстановена — отговори великият дая.

Отново излезе пред събраното множество и каза:

— Исмаилити! Току-що станахте свидетели на строгата справедливост, която цари в Аламут. Сеидуна, нашият върховен господар, не прави изключения. Който извърши престъпление, бива наказан строго според закона. Нито чин, нито род могат да го предпазят от заслуженото възмездие. Затова отново ви призовавам да спазвате закона и да се придържате строго към правилата! Аллах е Аллах и Мохamed е неговият пророк! Ела, Ал Махди!

След това даде заповед и хората се разотидоха и се заеха с обичайните си задачи.

Някои казваха:

— Наистина все още има правда на земята.

Други:

— Къде по света има владетел или господар, който да пожертва сина си в името на закона?

Новината, че върховният водач на исмаилитите е обезглавил собствения си син, мълниеносно се разнесе из страната и предизвика всеобщо уважение към него.

* * *

През това време Джадар, преоблечен като султанския вестоносец Халеф, продължаваше пътя си към Багдад и се срещаше с различни хора. Веднага след Казвин се натъкна на голяма група войници, запътили се на коне или пеш към лагера край Нехавенд. Основно бяха по произход от Хорасан и Хузестан. Щом разпознаеха в него офицер на султана, те се отдръпваха от пътя му и го съпровождаха с почително мълчание.

На всяка станция сменяше конете с лекота. Първата нощ прекара на открито. След това спа в ханове покрай главния път. На половината разстояние, до град Сава, в някакъв хан раздели стая с двама офицери от войската на Къзъл Сарък. Те му разказаха за случилото се пред Зур Гумбадан и как е подействала на хората вестта за убийството на великия везир.

— Всички северни области са шиитски — каза единият. — В исмаилитите виждат свои единоверци и сега, когато Низам ал Мулк вече го няма, е безсмислено да се борим срещу Стареца от планината.

Джадар им сподели, че идва тъкмо от Аламут като пратеник на султана. Те се спогледаха уплашено:

— Не ни издавай! Това, изреченото от нас, е в главите на всички войници. Но дойде ли нова заповед, ще бъдем готови.

Той ги успокои. Постепенно станаха любопитни. Джадар се учудваше сам на себе си. Дали външната промяна му подейства така, или страхът да не се издаде бе толкова голям, че напълно се вживя в ролята си? Разправи им такива страховти за Аламут, че чак косите им настърхнаха. Дори той, след като заспа, сънува ужаси. На другата сутрин обаче, когато видя на стената висящите дрехи на султанските войници, неволно се хвана за дръжката на сабята. Едва после си припомни къде е и каква задача му е поверена.

Бързо извърши сутрешната молитва, изяде едно гърне кисело мляко и парче овесена погача, скочи на коня и продължи нататък.

По пътя срещна голям отряд добре въоръжени турски конници. Командирът го спря и му поискава документи за проверка. Джаджар ги показа. Каза, че е пратеник на султана и се връща от Аламут.

— Добре. Аз имам заповед да събера частите, които се пръснаха край крепостите на еретиците, и то с цялата строгост. Негово Величество заповядва да ударим отново исмаилитите.

Джаджар продължи по пътя си. Помисли си: дали Сейидуна знае каква опасност отново е надвиснала над Аламут? Въпреки това трябваше да изпълни заповедта и нищо не можеше да го спре.

Движеше се сякаш сред безкраен военен лагер. Непрекъснато се натъкваше на нови и нови части. Още отдалече викаше, че е султански пратеник, за да не го спират постоянно. От време на време край пътя се белееха палатки. Безброй коне, камили, мулета и говеда, както и цели стада дребен добитък, изскубваха последните остатъци растителност по пасищата.

Наложи се да заобиколи Нехавенд — толкова войска се беше събрали там. Но след това пътят до Багдад бе почти свободен. В сараите имаше достатъчно място за нощуване. Тук глътна и едно от топчетата. Обзе го голямо беспокойство. Още докато яздеше, започнаха да му се привиждат разни неща. Струваше му се, че е попаднал в огромен град, изпълнен с неизброими тълпи. След това се озова в райските градини, заобиколен от чернооки хурии. Денят и нощта се сляха в едно. Напълно се отдаде на копнежа по тези състояния. Вече бе погълнал всички топчета освен последното. Със сетни усилия се овладя да не хапне и него. Изведнъж му се стори, че е пред входа на голям град. Пред портите стоеше въоръжена до зъби стража. Свикнал вече с миражите, реши просто да продължи пътя си, когато към него се насочиха остритеата на шест копия.

Замайването му мигом се изпари. На десетия ден, откакто напусна Аламут, бе пристигнал пред портите на Багдад.

Овладя се бързо:

— Аз съм вестоносец на Негово Величество — каза троснато.

Командирът на стражата разгледа документите му.

— Добре, продължи нататък.

Влезе в града и се огледа изумен. По улицата, по която вървеше, се занизаха палати от чист мрамор, един от друг по-красиви. От време на време гледката се прекъсваше от джамии със златни и зелени куполи. Високите им минарета стърчаха към небето. На пътя му се изпречваха площици и пазари, гъмжащи от хора като мравуняци. Отдавна беше изгубил пътя, който му описа двойникът му в Аламут. Усещаше се съвсем малък. За да се съвземе, си каза: „Джафар! Хиляди пъти по-красиви места те чакат, когато изпълниш задачата си“.

Срещна обходен патрул от четирима войници. Проправи си път до тях и попита водача:

— Как да стигна до двореца на Негово Величество?

Десетникът го изгледа учуден.

— Какво си ме зяпнал? — кресна му Джадар. — Покажи ми пътя към двореца!

— И ние отиваме натам. Ела с нас.

Един от войниците хвани коня му за юздата и го поведе след себе си. Дълго бродиха из безкрайното море от къщи и дворци. Накрая стигнаха прекрасни градини, сред които на слънцето блестеше неописуемо красив дворец.

— Тук живее Негово Величество — каза десетникът.

Джафар също го разпозна по описанието на Халеф. Войниците се прибраха в казармите, разположени отстрани до градините. Джадар отиде до голямата входна врата и извика паролата. Войникът на входа се учуди:

— Тази парола вече е остаряла.

— Аз съм пратеник на Негово Величество! — извика Джадар. — Бях в Аламут, а сега се връщам с послания от там.

Дойде един десетник и внимателно огледа конника. Целият бе покрит с прах, а на силно изпитото му лице имаше прясна рана. Когато чу какво иска пришълецът, каза:

— Ще извикам дежурния офицер.

Обзе го слабост. Нервите му бяха като стрити с воденични камъни. Погледна офицера, който се приближаваше. Сега какво да направи? Да се престори ли, че го познава? Ами ако е нов човек?

Офицерът пристъпи съвсем близо до вратата. Разгледа чужденеца.

— Ти си Халеф, синът на Омар?

— Че кой друг? Само бързо извести командира на охраната за пристигането ми. Трябва веднага да отида при него.

Офицерът поклати глава.

— Слез от коня и ела с мене.

Докато вървяха, и двамата мълчаха. Офицерът му хвърляше скрити погледи отстрани. Да, това беше Халеф от Газни, но някак променен и очевидно много изтощен.

Командирът на охраната незабавно го прие в двореца.

— Как изпълни заповедта, Халеф?

— Строго следвах твоите заповеди, емире. Но посрещането беше много лошо. Измъчваха ме, за да разберат повече за намеренията на Негово Величество. Имам важни новини за него.

— Носиш ли писмо?

— Не, само устно послание.

— Кажи го на мене.

— Главата рят на исмаилитите иска да го предам само на Негово Величество.

— Какво, забрави ли за правилата в двореца?

— Не, емире. Но ударът, който ми нанесе вождът на еретиците, още гори върху лицето ми и костите продължават да ме болят. Не бива да губя време. Нося лоши новини.

— Що за човек е Ибн Сабах?

— Истински палач. Звяр в човешки образ. Крайно време е да изтребим него и всичката му паплач.

— И това ще стане... почакай тук, ще питам Негово Величество дали желае да те приеме.

Когато командирът излезе, Джадар бързо гълтна топчето. Вече беше толкова привикнал към действието му, че веднага усети блаженото състояние. Самообладанието и смелостта му се възвърнаха. Започна да вижда познати образи и с огромно усилие на волята им се противопостави. Казваше си:

— Сега трябва да мисля само за задачата.

Беше малко преди пладне, осемнайсети ноември лето хиляда деветдесет и второ по нашето летоброене. Султан Малик шах се беше върнал от кратко посещение в хaremите на сестра си, жената на халифа. Най-сетне бе успял къде да убеди, къде насила да накара религиозния водач да посочи за наследник Джадар, сина на сестрата

на султана, и да лиши от наследство първородния си син Мустазир. Тежките борби със зет му вече бяха минало. Едва когато го прогони от Багдад в Басра, халиф Муктади се съгласи. Но успя да се спазари за още десет дни за размисъл.

Оттогава бяха минали пет дни. По време на посещението сестра му го увери, че халифът вече е приел искането. Сега султанът седеше на възглавниците и доволно потриваше ръце. Беше в най-хубавите си години, с бодър дух и в крепко здраве. Обичаше богатството и разкоша и беше приятел на науките и изкуствата. Радваше го всичко възвищено и необикновено.

Мислеше си: „Какво друго мога да си пожелая? Границите на империята ми са по-общирни от когато и да било, царе и принцове ми се покоряват, градове растат в пустинята и пътища белеят на слънцето. Народите живеят в благосъстояние и ме почитат. Сега прекърших и религиозния водач, моя кръв ще заеме мястото на наместника на Пророка. Всичко, което си бях поставил като цел, успях да постигна. Наистина сега съм на върха на могъществото си“.

В това време писарят му съобщи за идването на командира на охраната. Емирът влезе и изпълни предписания церемониал, а след това каза:

— Ваше Величество! Халеф, син на Омар, се върна от Аламут. Има рана на лицето си. Каза, че господарят на исмаилитите е заповядал да го измъчват, за да разбере повече за намеренията ти. Носи ти устно съобщение. Моли коленопреклонно да го приемеш.

Султанът пребледня. След това се ядоса:

— Какво? Дръзнал е да измъчва моя пратеник? О, каква бездушна подлост! Повикай Халеф, нека сам разкаже какво е станало в замъка.

Емирът излезе и бързо се върна заедно с Джафар.

Федаинът се хвърли пред султана по лице.

— Стани, сине Омаров!

Когато султанът видя лицето на Джафар, възклика:

— Какво е станало с теб, Халеф? Говори, говори! Как те посрещна престъпникът от планината? Какво ти е предал за мене?

Всичко пред очите на Джафар се замъгли. Предметите около него се променяха призрачно. Хашишът съвсем го замая. Помисли си: „Сега трябва да изпълня заповедта. Хуриите ме чакат“.

— Ваше Величество! Щастие и светлина на държавата! — проговори, запъвайки се. — Бях в Аламут. Посече ме...

С ръка напипа остието в ръкава си. Спусна го в длантата си, хвана го здраво за дръжката и с неимоверно усилие на волята се хвърли към султана.

Владетелят инстинктивно се отдръпна. Целият се разтрепери. Ръката замахна към него и заострената писалка го одраска зад ухото. Джаджар вдигна ръка още веднъж, но емирът разсече главата му със сабята си.

Писарят извика.

— Тишина! — заповядаш емирът. Помогна на султана, който беше пребледнял и все още трепереше с цялото си тяло, да легне на възглавниците.

— Този човек очевидно е полуудял — каза след това. Наведе се над мъртвеца и избърса кръвта от сабята в дрехата му.

— Побъркал се е — каза султанът с треперещ глас. — Всички, които идват от Аламут, са или луди, или престъпници.

При вика на писаря няколко пазачи и придворни влязоха в залата. Султанът прокара ръка по потното си чело. По ръкава си забеляза кървави петна.

— Какво значи това?

В очите му се появи луд страх. Писарят скочи до него.

— Негово Величество кърви! Негово Величество е ранен!

Тогава емирът забеляза на пода заострената писалка. Повдигна я и внимателно я разгледа. Спомни си убийството на великия везир и ледени тръпки сковаха костите му. Още веднъж погледна мъртвеца. Той лежеше пред него в локва кръв, която беше разтопила лепилото по лицето му. Емирът дръпна брадата и мустаците, които останаха в ръката му, и прошепна:

— Това не е Халеф.

Султанът го погледна и разбра. Сърцето му се изпълни с неописуем ужас. Спомни си за убития везир. Помисли, че и той сигурно ще умре.

Всички се скучиха около мъртвеца.

Не, това наистина не беше Халеф.

Повикаха личния лекар на султана. Когато дойде, емирът му прошепна:

— Страхувам се, че е ранен с отровено острие. Действай бързо!

Лекарят прегледа султана и каза успокоително.

— Раната не е голяма. Но ще бъде добре да я изгорим за всеки случай.

— Дали не е смъртоносна?

Гласът на султана звучеше страхливо.

— Да се надяваме на най-доброто — отвърна лекарят.

След това изпрати да доведат помощника му, който му донесе инструментите. Всичко беше приготвено много бързо. Емирът едва сега осъзна положението. Заповяда:

— Никой, който се намира в сградата, да не я напуска. Също никого да не допускат в нея. Всички трябва да мълчим за това, което стана тук. Сега аз поемам командването.

Стражите изнесоха убития от залата. Слугите бързо почистиха кървавите петна.

Лекарят нагря стоманения прът. Когато се приближи с него към султана, той го попита:

— Ще боли ли много?

— Нека Ваше Величество изпие няколко чаши вино. Така ще боли по-малко.

Един слуга бързо донесе вино. Султанът го изпи и усети замайване.

С нажеженото желязо лекарят леко докосна раната. Султанът изрева от болка.

— Потърпете, Ваше Величество — помоли лекарят.

— Ще ти отсека главата, ако ме мъчиш така.

— Само заповядайте. Но раната трябва да бъде изгорена.

Султанът се овладя. Лекарят завърши работата си.

— Много болеше — въздъхна султанът. Беше восъчноблед.

Слугите го отнесоха на носилка в спалнята му. Лекарят му даде ободряващи лекарства, а след това заповяда да дръпнат пердетата на прозорците. Султанът заспа изтощен от умора.

Охраната излезе в преддверието. От време на време лекарят поглеждаше към болния. Когато излизаше, чакащите го посрещаха с разтревожени очи.

— Не изглежда зле — каза няколко пъти.

Но един път излезе уплашен:

— Негово Величество има треска, лоша треска. Започва да бълнува. Боя се, че въпреки всичко отровата е проникнала във вените.

— Аллах, какво престъпление — прошепна емирът.

Султанът започна да вика силно. Емирът и лекарите се втурнаха в стаята. Дръпнаха завесите и вътре нахлу слънчевата светлина.

Султанът се свести за миг и завика:

— Спасете ме, спасете ме! Ох, като че ли имам жарава в жилите!

След това отново започна да бълнува. Всички от коридора влязоха и наобиколиха постелята му. Спогледаха се пребледнели от ужас.

Изведнъж болният запя. Присъстващите коленичиха и докоснаха пода с чело.

— Ужасно, ужасно.

Султанът се привдигна на възглавниците. Погледна объркано около себе си и понечи да стане. Лекарят го задържа. Даде знак на останалите да излязат.

Отвън емирът каза:

— Когато отново дойде на себе си, трябва да го попитаме каква е волята му относно наследството. Вече е време. Мохамед е едва на четири годинки. На такава възраст не може да поеме управлението на цялата империя.

— Да изчакаме още малко — предложи един стар придворен.

Писарят се намеси:

— Няма да е добре да ни управляват султанката и Тадж ал Мулк.

— Но как да покажем на болния, че очакваме най-лошото? — попита един благородник.

— Става въпрос за съдбата на Иран — мрачно отвърна емирът.

— Трябва да повикаме сестрата на болния. Други роднини той няма наблизо.

— Никого няма да пускаме, ако не е в тази сграда — твърдо нареди емирът. — Никой не бива да разбира, че е умрял от исмаилитско острие. Ако стане най-лошото, ще съобщим, че е умрял от треска. Защото тръгне ли слух, че и султанът, подобно на великия везир, е станал жертва на аламутския престъпник, не само всички ще бъдем отговорни, но и целият народ ще се изплаши от тези убийци и никой няма да иска да се бори срещу тях.

Така прекараха до болния цялата нощ, чак до сутринта. Треската непрекъснато се усилваше. Емирът напразно опитваше да повдигне въпроса за наследството. Скоро султанът изобщо изгуби съзнание. На зазоряване у него започна борба на живот и смърт, която продължи до втора молитва. Тогава лекарят установи, че сърцето му не тупти. Всички заплакаха безуспешно. Иран бе изгубил най-могъщия си владетел.

* * *

Оживеният и неспокоен Багдад, довчера празначен и весел, изведнъж онемя и потъна в скръб. Новината за смъртта на султана още не беше достигнала до крайните предградия, а сред придворните вече се бореха за престола. Във всички посоки полетяха вестоносци. Командирът на охраната изпрати своите хора при Баркиярук, като си мислеше, че все още е по границите с Индия и при синовете на убития велик везир. А привържениците на Мохамед изпратиха хора при вдовицата на султана и Тадж ал Мулк в Исфахан. Покорените владетели от Сирия и съседните погранични области, които тъкмо се бяха събрали в Багдад при султана, препуснаха към своите владения кой както може, за да използват удобния случай и да се освободят от иранското господство. Халифът, който обяви в двореца си половингодишен траур за починалия, се радваше на този обрат. Сега се надяваше да избере наследник по своята воля и отново се върна на своя първороден син. Доверениците на всевъзможни царе, принцове и благородници изпратиха хора да занесат вестта на господарите си.

Още в самия ден на смъртта навсякъде из Багдад плъзнаха клюки. Изведенъж сякаш от земята изникнаха привърженици на различни претенденти за иранския престол. Почти всички братя и синове на покойния султан имаха свои последователи. Всеки подкрепяше своя кандидат и притискаха горкия халиф да премине на тяхна страна. С времето се оформиха два основни лагера, които враждуваха помежду си — привържениците на Баркиярук и на Мохамед. В последно време султанът проявяваше склонност към втория. Именно затова сега вдовицата му и Тадж ал Мулк имаха надмощие. Многобройните принцове и благородници, висши

чиновници и духовници, които бяха засенчени и ограничавани в стремежите си от безогледната и властна фигура на убития велик везир, застанаха зад малолетния Мохамед. Скоро успяха да спечелят и халифа на своя страна. Борбата между двета лагера ставаше все по-остра. Поради това привържениците на Баркиярук решиха, че в Багдад е твърде опасно за тях. Някои се притаиха, други избягаха от града. Привържениците на Мохамед нетърпеливо чакаха новини от вдовицата на султана и Тадж ал Мулк и с всички сили притискаха слабия халиф да обяви техния кандидат за султан и с това да нанесе смъртоносен удар на противниковата партия.

* * *

Заедно с новината за смъртта на султана войските, дето се събраха край Нехавенд и Хамадан, за да бъдат изпратени на война срещу исмаилитите, получиха заповед да изоставят първоначалния план и да поемат към Исфахан. Още на половината път ги пресрещнаха пратеници на вдовицата на султана. От нейно име командирите получиха богати дарове, а на войниците бе обещано двойно заплащане, подкрепят ли нейния син. Други пратеници продължиха към Багдад с цел да изкопчат обещания и скъпоценни подаръци от халифа. Той трябваше да обяви Мохамед за султан и да заповядва в цял Иран да се чете проповед за него.

В това време Баркиярук с част от войските си пристигна в Исфахан. Не беше и чул, че заедно с великия везир е убит и неговият баща, и попадна на огромна суматоха. От всички страни към града прииждаха войници, които гърмогласно подкрепяха избора на малолетния Мохамед за султан.

Баркиярук разбра, че е закъснял с няколко дни. Опита да се противопостави на вдовицата на султана и везира. Точно тогава обаче пристигна новината, че халифът е обявил Мохамед за нов султан. Баркиярук бързо събра остатъците от войската си и с тях пое към Сава, при емир Текеш Тегин, негов приятел от младини. Както и разчиташе, там намери убежище.

Трябваше да установи връзка със своите привърженици и с недоволните от новия султан. Към него се присъединиха и петима от

синовете на Низам, а той незабавно назначи един от тях за свой везир. Неочаквано получи на разположение доста голяма войска.

Жената на султана и нейният везир мислеха за всичко в царящото безредие. Само едно бяха забравили — довчеращия си приятел Хасан. Емир Текеш Тегин и Музафар бяха добри съседи. Затова Баркиярук с посредничеството на Музафар потърси помощ от господаря на Аламут и исмаилитите.

ДВАЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Докато селджукската държава — довчера една от най-силните империи — беше в безпорядък и синовете, братята, чичовците и племенниците на убития султан се бореха помежду си за наследството, докато в цял Иран никой не знаеше кой и на какво точно е господар, организацията на исмаилитите стоеше твърдо и непоклатимо като скалата, върху която беше построен Аламут.

Вестта за смъртта на султан Малик шах беше истински празник за Хасановите последователи. Цялата страна от Рей, Рудбар и Казвин до Фироз Кух, Дамаган, та чак до Гирдкух и Зур Гумбадан сега беше безопасна и пратениците на исмаилитите, дори цели военни отряди, можеха спокойно да се движат от крепост до крепост. Към Аламут се устреми нов поток вярващи, които виждаха в него най-добрата гаранция за своята религиозна свобода и благополучие. Твърдината скоро стана прекалено тясна за тях. Дая Абу Сурака избираще най-

силните и най-способните измежду тях и ги оставяше в замъка. Останалите, след като полагаха клетва, награждаваше с дарове и ги пускаше да си вървят, като им обещаваше пълната защита на върховния господар. След почти един век цял северен Иран отново открыто почиташе Али и признаваше халифа в Кайро за духовен глава.

Хасан създаде съвършена служба за събиране на информация. Редовно получаваше известия за битките и борбите за иранския престол. Разбра, че халифът е обявил Мохамед за нов султан и че Баркиярук се е върнал в Исфахан. Усети как се разклатиха устоите на селджукското господство, които той подкопа. Мечтите от далечната му младост се бяха изпълнили.

„Всичко щеше да е като в приказка — казващ си, — ако самият аз не бях причина за тези превратности.“ Наистина!

Някои желания имаха магична сила. Действаха като материални, като чук, изработен от здрава стомана.

Често го обземаше усещане за празнота, като че ли всичко наоколо беше замъкнало. Нещо голямо, страшно, но и красиво го

напусна и намери свое собствено пространство под слънцето. Спохождаше го тъга по отминалите дни на сила и бурни търсения. Беше дошъл моментът да провери още веднъж всичко създадено и да определи границите му, да измери предела на властта си и да подсигури нейното съществуване във времето, когато нямаше да го има.

* * *

Точно като преди половин година, в началото на зимата в Аламут дойде реис Абдул Фазел Лумбани от Рей с важно съобщение. Разказа, че емирът на Сава, Текеш Тегин, е приел Баркиярук и е поставил войските си на негово разположение. Искаше да го провъзгласи за султан в Рей, старата столица на Иран, та затова молеше Музафар за помощ и подкрепа. Музафар го посъветвал най-напред да се разбере с Хасан и да получи неговото съгласие. Баркиярук възнамерявал веднага щом бъде провъзгласен за султан, да поведе цялата си войска към Исфахан и да свали Мохамед.

На съвет при върховния господар се събраха двамата велики даи, Манучер и Абдул Фазел Лумбани.

— Моментът е съдбовен — каза Хасан. — Халифът и почти всички пълководци заедно с войската признаха Мохамед. Не бива да се лъжем. Ако победи партията на вдовицата на султана, ние, исмаилитите, ще бъдем първата мишена на Тадж ал Мулк. Защото той дойде на власт с наша помощ и като всеки нов управник ще опита да се освободи от помощниците си. Веднъж вече ни показва, че е от този вид хора. И Баркиярук ще се реши да се отърве от нас, когато не сме му нужни повече. Именно това трябва да избегнем в бъдеще. Ето защо трябва да се стремим нито един владетел в Иран да не получава неограничена власт! Затова мисля, че засега е добре да помогнем на Баркиярук да свали Мохамед от престола. Нека Текеш Тегин го провъзгласи за султан в Рей. Когато тръгне към Исфахан, ще му пазим гърба. За нашите услуги Баркиярук ще трябва да се задължи с подписа си, че надделее ли, няма да напада крепостите ни и няма да преследва нашите последователи в държавата. И за да му покажем колко голяма е силата ни, ще му поискаме годишен данък за издръжката ни. Дошло е

време владетелите и силните на деня да разберат, че животът им е в наши ръце.

Никой не възрази и не добави нищо към думите на Хасан. Заедно съчиниха писмо с условията си до Баркиярук.

След това разговорът продължи в по-приятна посока. Каната с вино минаваше от ръка в ръка. Изведнъж Хасан се обърна към реис Лумбани и с усмивка го попита:

— Какво стана с онова лекарство против лудост? Още ли не си го донесъл?

Абдул Фазел се почеса зад ухoto.

— Знаеш ли, Ибн Сабах, остарях и престанах да се учудвам на много неща по света. Видях, че онова, което преди седем години ми изглеждаше мъдро, излезе глупаво и че привидната лудост се превърна в най-висша мъдрост. Вече нищо не разбирам и затова не смея да съдя. Аз отслужих своето.

След дълго мълчание Хасан отново се засмя.

— Ex, реис мой! Сега виждаш ли колко крехки бяха устоите на сградата, която изглеждаше, че ще стои вовеки. Достатъчна беше шепа мъже, на които можех да разчитам, за да отсека селджукския дъб. Питам те: има ли още някой владетел или верски началник, пророк или мъдрец, има ли още някаква власт или организация, от които трябва да се боим тук в Аламут?

— Не, няма, Ибн Сабах. Твоите живи остириета могат да достигнат всекиго, който застане на пътя ти. При това положение кой ще посмее да ти стане враг?

— Още има такива, драги мой. Но ще дойде време, когато дори владетелите на другия край на света ще треперят от нашата сила. Тогава ще получаваме данък от всички императори, царе и владетели оттатък морето.

Абдул Фазел само поклати глава.

— Вярвам ти, защото трябва да ти вярвам. Но не разбирам. Как намираш младежи, които с такава радост да жертвват живота си по твоя заповед?!

— Защото знаят, че смъртта веднага ще ги отведе в мястото на най-големите райски блаженства.

— Нали не искаш от мене и аз да повярвам в приказката ти за рая?

Хасан весело намигна.

— Искаш ли сам да се убедиш в нейната истинност?

— Аллах нека ме пази от такова любопитство! — възклика Абул Фазел.

— Защото ти можеш да постигнеш всичко и ако успееш да ме убедиш в истинността на своя рай, можеш да ме изпратиш с нож срещу някой султан или везир въпреки старите ми кости и сивата ми брада.

Всички се засмяха на висок глас. На другата сутрин Абдул Фазел напусна Аламут с богати дарове, удобно настанен на гърба на една камила.

* * *

Не мина и седмица, откакто пратеник донесе на Хасан писмо, в което Баркиярук му съобщаваше, че приема условията му. И наистина! Текеш Тегин провъзгласи Баркиярук за султан в Рей. Двамата имаха намерение да тръгнат с войска към Исфахан. Но Тадж ал Мулк пръв изпрати военни части към Сава. Двете армии се срещнаха при Баругджир, между Хамадан и Харб. Тадж ал Мулк беше поразен. Хванаха го и Баркиярук заповядда да го обезглавят. Сега пътят му към Исфахан бе открит. В началото на лятото на хиляда деветдесет и трета той пристигна в Исфахан. Хасан, вторият син на убития велик везир, пристигна с дружините си от Хорасан и се присъедини към него. Баркиярук го назначи за свой секретар. Броят на напускащите лагера на вдовицата на султана растеше главоломно. В края на краищата тя бе принудена да търси спогодба и да моли за мир. Баркиярук победи и чично си, Исмаил бин Якути, управител на Азербайджан, и след като получи подкуп от Тюркян Хатун, го плени и обезглави. Но едва бе приключил с това, когато полубратът на убития, Тутуш от Дамаск, вдигна въстание, нападна Антиохия и се съюзи с наместника на Алепо Аксонкор. Завзе Мосул и поиска от изпълнения халиф да го провъзгласи за султан. Изведенъж всички погранични области на Иран бяха обхванати от пламъците на въстанието. Един след друг подчинените царе и владетели се обявяваха за независими. Дори наместниците се освобождаваха от централната власт в Исфахан и се стремяха да спечелят пълна независимост. Битките между отделните

владетели ставаха все по-жестоки. В Иран се възцари неописуема бъркотия, в която не се знаеше кой кой е. Горкият халиф обявяваше ту един, ту друг за султан, в зависимост от близостта и военната сила на претендента за престола. Така в Багдад, често пъти в рамките на един месец, се правеше хутба за няколко различни владетели.

Настана моментът, в който Хасан изпълни последния си решителен замисъл и така завърши своето дело.

* * *

Събра в Аламут командирите на всички крепости и покани приятелите и съмишлениците си от близо и далеч. Беше прекрасен зимен ден. Още не беше навалял сняг, освен по високите планини. Времето бе сухо и студено. Когато обаче слънцето изгряваше зад планинските върхове, въздухът приятно се затопляше.

Рано призори, още преди да изгрее слънцето, барабаните забиха за сбор и събудиха хората от сън. Всички — войници, федаини, вярващи и военачалници, облякоха тържествените си униформи. От уста на уста се разнесе вестта, че него ден в Аламут ще се случват важни и съдбовни неща.

След първа молитва командирите и гостите се събраха в заседателната зала. Насядаха в кръг на покрити с възглавници дивани край стените на залата. Хасан влезе заедно с великите даи. Беше загърнат в белия си плащ, който стигаше до петите. На главата си имаше красив бял тюрбан. Командирите и гостите станаха и се поклониха. Той мина от човек на човек и се поздрави любезно с всекиго. Когато стигна до Музариф, го попита:

— Какво правят моите дъщери? Работят ли? Изкарват ли си хляба?

Музариф започна щедро да ги хвали.

— Добре — каза Хасан. — Нека помагат както могат. Ако дойдат подходящи кандидати, омъжи ги.

Музариф обеща да го стори.

След това Хасан видя реис Абдул Фазел. Едва сдържа усмивката си и го поздрави сърдечно.

— Радвам се, че се виждаме толкова често. Не искаш ли да останеш при мене в Аламут? Мога например да те направя пазач на градините на красивите хурии.

— Не, не — бранеше се реисът. — И без това не е далеч часът, когато ще трябва да почукам на истинската врата на рая.

Хасан се засмя. Щом се поздрави с всички присъстващи, ги покани да седнат. Обърна се към тях:

— Приятели и командири исмаилити! Поканих ви днес, за да поговорим и определим ясно и завинаги същината и целите на исмаилитството. Всичко, което предприехме, след като придобихме тази крепост, даде добри плодове. Това е знак, че сме положили здрави основи. Изпитахме и доказахме силата си в битка. Но въпреки последователността на нашите действия, остават неясни неща, които преди всичко засягат отношението ни към останалия свят. И това е разбирамо. Защото крайният успех на някое начинание е последица от първоначалния замисъл и всички предвидени и непредвидени неща, които спомагат за неговото въплъщаване. Когато отнемем от покойния султан този укрепен замък, пред света се позовахме на египетския халиф, който ни даде право за това действие. Това беше необходимост, защото тогава авторитетът ни бе толкова малък или по-точно никакъв. А днес най-злите ни врагове са мъртви. Могъщата държава на селджуките се разпада. Египет е далече. Ние обаче се разраснахме и станахме силата, в която искахме да се превърнем. Възпитахме и обучихме свои последователи, каквито няма никой друг владетел. Тяхната пламенност е легендарна, решителността им е ненадмината, а предаността им — безусловна. Какво значи за тях Кайро? Нищо. А Аламут? Всичко. Приятели! Аз съм стар, а предстои още толкова много работа. Трябва да се развие нашето учение до последните подробности и да се запише за онези, които ще дойдат след нас. Всяка от осемте степени трябва да се изгради отделно. Днес за последен път ще изляза пред вярващите. След това завинаги ще се оттегля в кулата си. Бих искал да чуя вашето мнение за онова, което ви казах...

Хасан потърси с очи Абу Али. Великият дая стана и заговори:

— Върховни господарю, водачи и приятели на исмаилитството. Предлагам да прекъснем всички връзки с Кайро и да обявим пълната си независимост. С това, от една страна, ще докажем на света, че осъзнаваме силата си. От друга страна, ще спечелим мнозина от онези,

за които досегашната ни зависимост от Кайро бе пречка да минат на наша страна като добри иранци.

Исмаилитските водачи въодушевено подкрепиха това предложение. Музрафар си размени уплашен поглед с Абдул Фазел и напомни:

— В името на Аллах! Помислихте ли какво ще кажат многобройните наши последователи, които вярват, че египетският халиф е истинският потомък на Али и Фатима? Всички те ще отпаднат от Аламут.

— Не бой се, Музрафар — успокои го Бозорг Омид. — Тези привърженици не са ни нужни. Онези, върху които се опира нашата сила, признават само едно име: Аламут!

— Силата на организацията ни не е в броя на последователите — допълни Хасан, — а в тяхното качество. И не е в размера на нашите владения, а в нашите укрепени твърдини. В тях сме пълни господари. Отделянето от Кайро ще означава нашето истинско раждане, така ще прекъснем пъната връв и ще се отделим от майчиното тяло.

Музрафар отстъпи. Абу Али предложи да обявят тържествено Хасан за основоположник и върховен господар на ново владение, което ще има седалище както и досега в Аламут. Предложението беше прието единодушно. Съставиха официален документ, с който обявяваха пълната независимост на държавата на исмаилитите, и назначиха Хасан за неин господар. Всички присъстващи се подписаха под него.

Хасан стана. Благодари за доверието и назначи Абу Али и Бозорг Омид за свои заместници и наследници. На първия определи ръководството на външните, а на втория ръководството на вътрешните дела. След това каза:

— Така. Изяснихме отношенията си с външния свят. Остава само да помислим за разширяването и увеличаването на нашата сила. Защото никоя организация, която иска да остане жива и твърда, не бива да се успокоява. Трябва да бъде в постоянно движение и преливане, за да запази гъвкавостта си. Знам много красиви крепости, които сега са чуждо владение, но могат да ни служат за опорни точки. Всички знаете крепостта Ламсир. Наистина здрава твърдина. Но силите, които сега се намират в нея, са слаби и уморени от еднообразния живот в крепостта. Ти, Бозорг Омид, ще вземеш толкова хора, колкото ти трябват и ще я

превземеш. Ще удариш без бавене. Младият и смел Абдул Malik ще поведе отряд избрани храбреци, с който ще нападне красивия Шахдиз край Исфахан, който султанът построи преди смъртта си сякаш точно за нас. Трябва да го покориш. Така всеки господар в Иран ще бъде в ръцете ни... На теб, Абу Али, съм определил най-трудната, но и най-почетната задача. Ти си моят остеен. Родом си от Сирия. Там се намира непревземаемата крепост Маляф, втори Аламут, както сам ми каза. Ще вземеш колкото ти трябват войници и федаини. Сега, докато положението в Иран е несигурно, ще можеш да си пробиеш път дотам. Запомни: Маляф трябва да падне в ръцете ти. В него по аламутски образец ще създадеш школа за федаини и ще се разпореждаш с тях по свое усмотрение. Само ще ме известяваш за действията си. Теб, бен Аташ, назначавам за велик дая. Ще се върнеш в Хузестан и отново ще поемеш командването в Зур Гумбадан. Ще укрепиш град Гирдкух и ще завземеш всички крепости в околността. Ако ти трябват федаини за някоя особена задача, ще ти изпратя. Всички дай, които ръководите отделните крепости, от днешния ден сте повищени в областни дай. Ще се подчиняват пряко на онзи велик дая, чието седалище е най-близо до вас. Външната част от ѹерархията с това е завършена. Вътрешния ред ще въведете, когато бъде изработен, всеки в своя замък. Сега вървете при хората. Ти, Абу Али, ще им обясниш нашите мерки и ще обявиш моето появяване. Днес ще ме видят за последен път.

С въодушевени викове исмаилитите приветстваха новината, че Аламут става самостоятелно владение. Абу Али им обеща нови бойни походи и нови завоевания. Те възклицаваха от радост и желание. Всички усещаха, че аламутската крепост отдавна беше станала твърде тясна за тях.

На горната тераса се появи върховният господар. Настана пълна тишина. С глас, който отекваше до последния конник на долната тераса, той извика:

— Вярващи исмаилити! Моят велик дая току-що ви обяви мерките, които днес одобри събранието на нашите първенци. Станахме наистина силни. Но тази наша сила изцяло се уповава на вашето покорство и на покорството на всичца ни. Вие изпълнявате заповедите на преките си командири, те изпълняват моите. А аз се покорявам на заповедите на Всевишния, който ме е пратил. Пряко или косвено всички се подчиняваме на неговите заповеди. Сега се върнете към

всекидневните си задължения и не очаквайте повече Махди. Защото Махди вече е тук!

Без да дочака да утихне въодушевлението, Хасан с първенците си се оттегли в заседателната зала и там се сбогува сърдечно с всички. След това заедно с великите дай се отправи към своите покой.

* * *

— Така, сега приключи и петото и последно действие от нашата трагедия — каза с почти тъжна усмивка. — Вече нямаме никого над себе си освен Аллах и непознатото небе. И за едното, и за другото не знаем почти нищо. Затова можем завинаги да затворим книгата на нерешените загадки. Засега се наститих на този свят. Не знам по-добро от това, докато очаквам тихо решението на последната загадка, да запиша до най-малките подробности приказката, предназначена за нашите верни деца. Защото един старец, който познава света, трябва да го разкрива пред хората иносказателно. Колко работа само ми предстои! За простите вярващи трябва да измисля хиляда и една истории за началото и сътворението на света, за рая и ада, за пророците, за Мохамед, Али и Махди. За втората степен — вярващите с оръжие, са нужни преди всичко ясни списъци със заповеди и забрани. Ще трябва да вплета приказките в принципи и да съставя цяло вероучение. На федаините пък трябва да открия първите велики тайни на исмаилитството. Че Коранът е сложна книга и за неговото тълкуване е нужен ключ. А по-висшите, които са узрели да станат дай, ще узнаят, че дори Коранът не съдържа последните тайни. Те са разпределени поравно между всички вери. Онези, които са достойни да станат областни дай, ще узнаят ключа към страшното върховно учение на исмаилитството: нищо не е истинско, всичко е позволено. Но ние, които държим в ръцете си всички конци на този механизъм, ще запазим последните мисли за себе си.

— Колко жалко, че искаш да се затвориш за света! — възклика Бозорг Омид. — Точно сега, когато достигна върха на житетския си път!

— Човек, който изпълнява велика задача, започва да живее едва след смъртта си. Особено пророкът. Аз изпълних своята задача и сега е

време да помисля за себе си. Ще умра за хората, за да живея за себе си. Така ще успея да видя и какво ще остане след мене. Разбирайте ли ме?

Двамата кимнаха утвърдително.

— Ако ме попитате обаче какъв смисъл има моето начинание и защо е нужно, не мога да ви отговоря — продължи Хасан. — Но растем, защото имаме сили за това. Като семе, което пониква в земята и пробива почвата, цъфти и дава плод. Изведнъж сме се оказали тук и изведнъж ще изчезнем.

Накрая Хасан ги покани:

— Да отидем сега на последно посещение в градините.

Качиха се в повдигащия механизъм и слязоха до дъното на кулата. Евнухът спусна моста и Ади ги откара с лодката си в средната градина.

Дърветата бяха голи и лехите занемарени. Нямаше ги свежата зеленина и цветята. Само кипарисовата горичка се бореше със зимата.

— Ако сега изпратиш някого в градините, трудно ще повярва, че се намира в рая.

— Светът се състои от цветове, светлина и топлина — отговори Хасан. — Това е храната за сетивата ни. Лъч светлина и цялата природа се променя за очите ни! С нейната промяна се променят и нашите чувства, нашите мисли, нашите настроения. Това е вечно възраждащото се чудо на живота.

Дойде Апама.

— Как живеят момичетата? — попита я Хасан.

— Говорят много, но и много работят, смеят се и плачат. Само малко мислят.

— Така е най-добре. Че ще започне да им се струва, че живеят в затвор. Но нищо. Вие, жените, сте свикнали на хареми и затвореност. Някои прекарват целия си живот между четири стени. Ако не се замислят или не разберат, че са затворници, значи не са затворници. Но има и такива, за които цялата ни планета е затвор. Които виждат безкрайното пространство на космоса, милионите звезди и чужди небесни тела, до които пътят им завинаги е затворен. Това съзнание ги прави най-големите пленници на времето и пространството.

Вървяха мълчаливо по празните пътеки.

— Има ли нещо ново тук при вас?

— Нищо, освен че очакваме няколко деца.

— Това е добре. Ще ни трябват. Гледай всичко да мине гладко.

След това се обърна към великите дαι и каза:

— Това ще бъдат единствените деца на света, чиито бащи твърдо са вярвали, че майките им са райски момичета и неземни същества.

Заобиколиха рибарника.

— Отново ще дойде пролетта, а след нея лятото — продължи Хасан. — Прекарайте зимата колкото може по-добре, на топло, за да посрещнете отново изобилието на възраждащата се природа... И ние ще се затворим в нашите помещения. Небето е покрито със съмнителен похлупак и сигурно утре ще вали сняг. Ще натисне студ.

Когато се върнаха в замъка, Хасан се сбогува с великите дαι с думите:

— Земята направи едва половин кръг около слънцето, половината от един от стотиците хиляди, които е направила досега. И все пак можем да кажем, че за това време се промениха много неща. Иранската империя вече не съществува. Но пък за една нощ се появи нашата организация. Какъв ще бъде нейният път? Напразно търсим отговор. Звездите над нас мълчат.

Прегърна за последен път двамата си приятели. След това влезе в клетката, с която се изкачи до върха на кулата си. Великите дαι го гледаха със странна тъга.

Затвори се в своите стаи и изчезна за света.

Приказката го прие в обятията си.